

આધાર શિલા

ત્રણ થી છ વર્ષના બાળકો માટે
પ્રારંભિક બાલ્યાવસ્થા સંભાળ અને શિક્ષણ
માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ 2024

the 1990s, the number of people with a mental health problem has increased by 50% (Mental Health Foundation, 2000).

There is a growing awareness of the need to address the needs of people with mental health problems. The Department of Health (2000) has set out a vision for the future of mental health care, which includes a commitment to 'improving the lives of people with mental health problems' and to 'ensuring that they are treated with dignity and respect'.

The Department of Health (2000) has also set out a number of key principles for the future of mental health care, which include: 'a commitment to the highest standards of care and treatment', 'a commitment to the highest standards of safety and security', and 'a commitment to the highest standards of research and innovation'.

The Department of Health (2000) has also set out a number of key objectives for the future of mental health care, which include: 'to improve the lives of people with mental health problems', 'to ensure that they are treated with dignity and respect', and 'to ensure that they are given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment'.

The Department of Health (2000) has also set out a number of key strategies for the future of mental health care, which include: 'to improve the lives of people with mental health problems', 'to ensure that they are treated with dignity and respect', and 'to ensure that they are given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment'.

The Department of Health (2000) has also set out a number of key measures for the future of mental health care, which include: 'to improve the lives of people with mental health problems', 'to ensure that they are treated with dignity and respect', and 'to ensure that they are given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment'.

The Department of Health (2000) has also set out a number of key actions for the future of mental health care, which include: 'to improve the lives of people with mental health problems', 'to ensure that they are treated with dignity and respect', and 'to ensure that they are given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment'.

The Department of Health (2000) has also set out a number of key outcomes for the future of mental health care, which include: 'to improve the lives of people with mental health problems', 'to ensure that they are treated with dignity and respect', and 'to ensure that they are given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment'.

The Department of Health (2000) has also set out a number of key indicators for the future of mental health care, which include: 'to improve the lives of people with mental health problems', 'to ensure that they are treated with dignity and respect', and 'to ensure that they are given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment'.

The Department of Health (2000) has also set out a number of key targets for the future of mental health care, which include: 'to improve the lives of people with mental health problems', 'to ensure that they are treated with dignity and respect', and 'to ensure that they are given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment'.

The Department of Health (2000) has also set out a number of key priorities for the future of mental health care, which include: 'to improve the lives of people with mental health problems', 'to ensure that they are treated with dignity and respect', and 'to ensure that they are given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment'.

The Department of Health (2000) has also set out a number of key challenges for the future of mental health care, which include: 'to improve the lives of people with mental health problems', 'to ensure that they are treated with dignity and respect', and 'to ensure that they are given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment'.

The Department of Health (2000) has also set out a number of key opportunities for the future of mental health care, which include: 'to improve the lives of people with mental health problems', 'to ensure that they are treated with dignity and respect', and 'to ensure that they are given the opportunity to participate in decisions about their care and treatment'.

આધારશિલા

ત્રણ થી છ વર્ષના બાળકો માટે
પ્રારંભિક બાલ્યાવસ્થા સંભાળ અને શિક્ષણ
માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ 2024

the 1990s, the number of people with a diagnosis of schizophrenia has increased in the United Kingdom (Meltzer and Peck 1998).

There is a growing awareness of the need to improve the lives of people with mental health problems, and the importance of the role of the family in this. The United Kingdom's Department of Health (1999) has published a strategy for mental health care, which states that the aim is to improve the lives of people with mental health problems, and to ensure that they are treated with dignity and respect. The strategy also states that the family should be an integral part of the mental health care system, and that the family should be supported to play a role in the care of the person with a mental health problem.

The family is a central part of the mental health care system, and the family should be supported to play a role in the care of the person with a mental health problem. The family should be supported to provide a safe and supportive environment for the person with a mental health problem, and to help the person to manage their condition. The family should also be supported to access the services that they need, and to participate in the decisions about the care of the person with a mental health problem.

The family should be supported to play a role in the care of the person with a mental health problem. The family should be supported to provide a safe and supportive environment for the person with a mental health problem, and to help the person to manage their condition. The family should also be supported to access the services that they need, and to participate in the decisions about the care of the person with a mental health problem.

The family should be supported to play a role in the care of the person with a mental health problem. The family should be supported to provide a safe and supportive environment for the person with a mental health problem, and to help the person to manage their condition. The family should also be supported to access the services that they need, and to participate in the decisions about the care of the person with a mental health problem.

The family should be supported to play a role in the care of the person with a mental health problem. The family should be supported to provide a safe and supportive environment for the person with a mental health problem, and to help the person to manage their condition. The family should also be supported to access the services that they need, and to participate in the decisions about the care of the person with a mental health problem.

The family should be supported to play a role in the care of the person with a mental health problem. The family should be supported to provide a safe and supportive environment for the person with a mental health problem, and to help the person to manage their condition. The family should also be supported to access the services that they need, and to participate in the decisions about the care of the person with a mental health problem.

स्मृति जूबिन इरानी
Smriti Zubin Irani

मंत्री
महिला एवं बाल विकास
अल्पसंख्यक कार्य
भारत सरकार
Minister
Women & Child Development
Minority Affairs
Government of India

Message

The National Education Policy 2020 marked a turning point in India's commitment to shaping bright futures for all children. Recognizing the pivotal role of early years in development, we began our mission to strengthen India's Early Childhood Care and Education (ECCE) landscape. Today, we proudly present the culmination of this effort: "Aadharshila", the National Curriculum for Early Childhood Care and Education 2024, for children from three to six years.

Developed by the Ministry of Women and Child Development and the National Institute of Public Cooperation and Child Development, this framework promises joyful learning for our youngest citizens. Bridging the gaps and catering to diverse needs of the early learner, the curriculum integrates best practices gathered from 16 States, research studies and stakeholders across India. The vibrant compendium of activities will ensure that every child, regardless of location or background, receives a high-quality ECCE experience, through play-based pedagogy rather than rote learning.

More than mere lessons, this curriculum will foster holistic development of the child. It will nurture cognitive, social, emotional, and physical skills, through competency-based learning, thematic explorations, and culturally relevant activities. Robust assessment tools will be our Anganwadi workers' companions in tracking progress, tailoring learning, and celebrating each child's unique journey. Special focus has been given for the screening and inclusion of Divyang children in every activity. Community engagement has been facilitated through monthly ECCE days and a continuum of home learning activities for each week.

The Ministry extends warm congratulations to India and remains committed to ensuring that every child enjoys a healthy, fulfilling childhood.

(Smriti Zubin Irani)

Room No 301, 'A' Wing, Shastri Bhawan, New Delhi 110001, Tel. No. : 011-23071331
First Floor, Pt. Deendyal Antyodaya Bhawan, CGO Complex, Lodhi Road, New Delhi-110003, Tel. No. : 011-24360585
Resil.: 28, Tughlak Crescent, New Delhi-110003, Phone : 011-23011382

अनिल मलिक, आई.ए.एस.

सचिव

Anil Malik, I.A.S.

Secretary

Tel. : 011-23383586, 23386731

Fax : 011-23381495

E-mail: secy.wcd@nic.in

सत्यमेव जयते

भारत सरकार
महिला एवं बाल विकास मंत्रालय
शास्त्री भवन, नई दिल्ली-110 001

Government of India
Ministry of Women & Child Development

Message

Guided by the National Education Policy 2020 and National Curriculum Framework for Foundational Stage 2022, India is steadfast in its commitment to offer every child equal access to quality learning opportunities. Ensuring a seamless learning continuum for children aged 3 to 6 years through age-appropriate and pedagogically sound Early Childhood Care and Education (ECCE) is a cornerstone of this endeavour.

The role of India's 14 lakh Anganwadi Workers and Helpers in reaching more than 8 crore children nation-wide is invaluable. To empower our dedicated Anganwadi Didis and ensure optimal learning for all children, the Ministry recognises the need for a contextual curriculum grounded in the latest science of early learning.

Aadharshila, the National Curriculum for ECCE 2024 for children from 3 to 6 years addresses this need, offering comprehensive weekly calendars and a vibrant activity compendium for play-based learning. It covers how children learn, including approaches for early language, literacy and numeracy, promoting social, emotional and ethical development, as well as positive learning habits. It focuses on unlocking playful learning through a mix of activities including in-centre and at-home, indoor and outdoor, child-led and educator-led activities etc. Special focus has been given for the screening, inclusion and referrals of Divyang children in every activity.

With this curriculum in hand, States and UTs can now enable Anganwadi Workers to impart high quality ECCE for our nation's children to reach their fullest potential. State Governments can use this as model curriculum for Anganwadi functionaries. The weekly activity schedule will be made available to Anganwadi Workers through the Poshan Tracker, together with assessment tools for tracking child development.

Together, we aim to make every Anganwadi a safe, secure, inclusive and vibrant learning Centre in the community.

(Anil Malik)
09/03/2024

સંક્ષિપ્તનામ (Acronyms)

ANM	સહાયક નર્સ અને મિડવાઇફ
ASHA	માન્યતા પ્રાપ્ત સામાજિક આરોગ્ય કાર્યકર્તા
AWW	આંગણવાડી કાર્યકરો/શિક્ષકો
AWC	આંગણવાડી કેન્દ્ર
CCE	સતત અને વ્યાપક મૂલ્યાંકન
CDEIC	કોસ ડિસેબિલિટી અર્લી ઇન્ટરવેન્શન સેન્ટર્સ
CDPO	બાળ વિકાસ પરિયોજના અધિકારી
CG	અભ્યાસક્રમના ધ્યેયો
CRC	મુખ્ય તબીબી અધિકારી
DEIC	બાળ અધિકારો પર આંતરરાષ્ટ્રીય સંમેલન
DEPWD	જિલ્લા પ્રારંભિક હસ્તક્ષેપ કેન્દ્ર
DIET	વિકલાંગ વ્યક્તિ સશક્તિકરણ વિભાગ
DMO	જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ સંસ્થા
DPO	જિલ્લા તબીબી અધિકારી
DSS	મુખ્ય પરિયોજના અધિકારી
ECCE	ડિસેબિલિટી સ્કીનીંગ શેડ્યૂલ
ECE	પ્રારંભિક બાળસંભાળ અને શિક્ષણ
FLN	પ્રારંભિક બાલ્યાવસ્થા શિક્ષણ
IEP	મૂળભૂત સાક્ષરતા અને સંખ્યાજ્ઞાન
MWCD	વ્યક્તિગત યોજના
NCF-FS	મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય
NCERT	રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખું - પાયાના તબક્કાઓ
NEP	રાષ્ટ્રીય શૈક્ષણિક સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ
NI	રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ
NIPCCD	રાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ.
PHC	રાષ્ટ્રીય જન સહયોગ અને બાળ વિકાસ સંસ્થા
PTR	પ્રાથમિક આરોગ્યસંભાળ કેન્દ્ર
RBSK	વિદ્યાર્થી શિક્ષક ગુણોત્તર
SCERT	રાષ્ટ્રીય બાળ સ્વાસ્થ્ય કાર્યક્રમ
TLM	રાજ્ય શૈક્ષણિક સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ
TPR	શિક્ષણ - શીખવાની સામગ્રી
UDID	કુલ શારીરિક પ્રતિભાવ
VHSND	યુનિક ડિસેબિલિટી આઈડી

અનુક્રમણિકા

માનનીય મંત્રીશ્રીનો સંદેશ	iii
સચિવશ્રીનો સંદેશ	v
સંક્ષિપ્તમાક્ષર	vi
અનુક્રમણિકા	vi
પરિચય	1
કાર્યપદ્ધતિ: રાષ્ટ્રીય ઈસીસીઈ અભ્યાસક્રમ 2024 ની રચના	1
પ્રકરણ 1: પ્રારંભિક બાળસંભાળ અને શિક્ષણ	3
1.1 નીતિ સંદર્ભ	4
1.2 ભારત અને વિશ્વમાં ઈસીસીઈનું મહત્વ	8
1.3 સમગ્ર બાળ વિકાસ	9
પ્રકરણ 2: બાળકો પ્રારંભિક વર્ષો (3 થી 6) માં કેવી રીતે શીખે છે?	10
2.1 ઈસીસીઈ “પાયાનું શિક્ષણ” (એફએલએન) નો આધાર છે	11
2.2 શિક્ષણ-શીખવાના અભિગમો	11
2.3 શીખવાની જેમ રમો	16
2.4 બાળકને અનુકૂળ વાતાવરણની રચના	18
2.5 નાના બાળકો માટે મૂલ્યાંકનના ઉદ્દેશ્યો અને પ્રક્રિયા	19
પ્રકરણ 3: પ્રારંભિક વર્ષોનો વર્ગખંડ: અભ્યાસક્રમનો અભિગમ અને આયોજન (3 થી 6)	22
3.1 અભ્યાસક્રમના પ્રવાહને સમજવો - ક્ષેત્રોથી શીખવાના પરિણામો સુધી	23
3.2 આંગણવાડીમાં એક દિવસનો સ્નેપશોટ	24
3.3 આંગણવાડીમાં એક અઠવાડિયાનો સ્નેપશોટ	30
3.4 સૂચિત આંગણવાડી વાર્ષિક યોજના	34
3.5 પ્રવૃત્તિઓના યોગ્યતા-આધારિત નિરૂપણ સાથે વિષયગત એકીકરણ: તમામ અઠવાડિયા દરમિયાન	40
પ્રકરણ 4: પ્રારંભિક શિક્ષણ અને વિકાસ સંબંધિત મહત્વપૂર્ણ વિચારણાઓ	42
4.1 શીખવામાં ભિન્નતાઓનું સંચાલન	43
4.2 સુરક્ષા અને સલામતી	44
4.3 લિંગ સમાનતા	45
4.4 દિવ્યાંગ સમાવેશન	46
4.5 પ્રારંભિક બાલ્યાવસ્થા સંભાળ અને શિક્ષણમાં આંગણવાડી સહાયિકાઓ (હેલ્પર્સ)ની ભૂમિકા	51

અનુક્રમણિકા

પ્રકરણ 5: સામાહિક રમત આધારિત કેલેન્ડર	53
પ્રેરણ અને પ્રારંભ યોજના (4 અઠવાડિયા)	56
સક્રિય રમત આધારિત શીખવાની યોજનાઓ (18 અઠવાડિયા)	57
ટૂંકસાર અને મજબૂતીકરણ યોજના 1 (4 અઠવાડિયા)	61
સક્રિય રમત આધારિત શીખવાની યોજનાઓ (18 અઠવાડિયા)	75
ટૂંકસાર અને મજબૂતીકરણ યોજના 2 (4 અઠવાડિયા)	80
 પ્રકરણ 6: રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓનો સંગ્રહ/સંક્ષેપ	105
6.1 વિસ્તૃત પ્રવૃત્તિ યોજનાઓના અસરકારક અમલીકરણને ટેકો આપવા માટેની માર્ગદર્શિકા	106
6.2 વિસ્તૃત વ્યક્તિગત પ્રવૃત્તિ યોજનાઓ/ અર્ધ-માળખાગત/માળખાગત આઉટડોર પ્રવૃત્તિ યોજનાઓ	108
 પરિશિષ્ટ	354
પરિશિષ્ટ 1-રાષ્ટ્રીય પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ (ઈસીસીઈ) અભ્યાસક્રમ પર આંતરિક સમિતિ, 2024	355
પરિશિષ્ટ 2: ડિસેબિલિટી સ્ક્રીનિંગ શેડ્યૂલ	357
પરિશિષ્ટ 3: નિપુણ ભારત ક્ષમતાઓ	361
પરિશિષ્ટ 4: માસિક ઈસીસીઈ દિવસો માટે એમડબ્લ્યુસીડી માર્ગદર્શિકાઓ (2023)	391
પરિશિષ્ટ 5: એમડબ્લ્યુસીડી બાળ મૂલ્યાંકન કાર્ડ્સ (2017)	397
પરિશિષ્ટ 6: ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ	404
 સંદર્ભો	406

પરિચય

બાળકના મગજનો 85% વિકાસ 6વર્ષની ઉંમર સુધીમાં જ થઈ જાય છે. રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020, પાયાના તબક્કા માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખું 2014, અને રાષ્ટ્રીય ઈસીસીઈ નીતિ 2013, આ તમામમાં પ્રારંભિક શિક્ષણના મહત્વ પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે. મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય 1975 થી આંગણવાડી પ્રણાલી સંચાલિત કરી રહ્યું છે, અને હાલમાં દેશભરમાં આવેલ 13.9 લાખ કેન્દ્રોના નેટવર્ક મારફતે 6વર્ષથી નાની ઉંમરના લગભગ 8 કરોડ બાળકોને અનૌપચારિક પૂર્વશાળા શિક્ષણ પ્રદાન કરે છે.

આ અભ્યાસક્રમ એક એવા સંદર્ભિત અભ્યાસક્રમની તાતી જરૂર દ્વારા પ્રેરિત છે જે આંગણવાડી શિક્ષકોને ખાસ કરીને ભારતીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય ઈસીસીઈ સંશોધન માર્ગદર્શિકા પ્રદાન કરે છે. રાષ્ટ્રીય ઈસીસીઈ અભ્યાસક્રમ 2024 (3-6 વર્ષ) નો ઉદ્દેશ્ય શીખવાના તમામ ક્ષેત્રોને આવરી લઈને, ક્ષમતા-આધારિત પાઠ યોજનાઓ તથા પ્રવૃત્તિઓને પ્રાથમિકતા આપીને આંગણવાડી કેન્દ્ર ખાતે આપવામાં આવતા પ્રારંભિક બાળ શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારવાનો છે. આ પુસ્તિકા સ્વદેશી રમકડાંઓ અને સસ્તી, મફત સામગ્રીઓના ઉપયોગ પર ભાર મૂકીને, વય-યોગ્ય પ્રવૃત્તિઓ તેમજ મૂલ્યાંકનો વડે સરળ આયોજન સક્ષમ બનાવે છે. આ વાર્ષિક યોજના 4+36+8 અઠવાડિયાંઓમાં વિભાજિત છે, જ્યાં, સક્રિય શિક્ષણનાં 36 અઠવાડિયાં, પ્રારંભના 4 અઠવાડિયાં અને મજબૂતીકરણનાં 8 અઠવાડિયાં સામેલ છે. દરેક અઠવાડિયું 5+1 દિવસમાં વહેંચવામાં આવેલ છે, એટલે કે પ્રવૃત્તિઓના પરિચય અને મહાવરા માટે 5 દિવસ અને એક દિવસ સાપ્તાહિક મજબૂતીકરણ માટે. દરેક દિવસ 3 બ્લોકનો બનેલો હોય છે, સ્વાગત અને મુક્ત રમતગમત માટે એક, પ્રવૃત્તિઓ મારફતે શીખવા અને રમવા માટે એક તથા પુનરાવર્તન અને સમાપન માટે એક. વિસ્તૃત પ્રવૃત્તિ યોજનાઓ પણ આપવામાં આવેલ છે જે વિવિધ વર્ગખંડોમાં બધા બાળકોની સમાવેશકતા, વિષયોનું લવચીક એકીકરણ અને વ્યવહારુ શિક્ષક નોંધોને વ્યક્તિગત, સમૃદ્ધ શૈક્ષણિક અનુભવો બનાવવા માટે એકીકૃત કરે છે. આંગણવાડી કાર્યકરોના ઉપયોગમાં સરળતા માટે શ્રાવ્ય-દૃશ્ય (ઓડિયો વિડિયો) સામગ્રીની પણ કલ્પના કરવામાં આવી છે, જેમાં પોષણ ટ્રેકર દ્વારા એકીકરણનો સમાવેશ થાય છે.

આ અભ્યાસક્રમ હાલના આંગણવાડી તાલીમ મોડ્યુલો, માર્ગદર્શિકા પુસ્તકો અને કાર્યપુસ્તકોના સમૃદ્ધ ભંડારનો ઉપયોગ કરે છે. બાળ વિકાસ માટે એક સર્વગ્રાહી અભિગમ સુનિશ્ચિત કરવા માટે, આ પુસ્તિકા આગળ શિક્ષકોને અસરકારક રીતે પ્રગતિ માપવા તેમજ ઈષ્ટતમ શિક્ષણ પરિણામોને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે સશક્ત બનાવીને, સતત અને વ્યાપક શિક્ષણ (સીસીઈ) માટે સરળ અને અમલમાં મૂકી શકાય તેવા મૂલ્યાંકન સાધનો અને સમજૂતીઓ પ્રદાન કરે છે.

કાર્યપદ્ધતિ: રાષ્ટ્રીય ઈસીસીઈ અભ્યાસક્રમ 2024ની રચના

સ્વપ્રશીલ રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (એનઈપી) 2020 અને પાયાના તબક્કા માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખું (એનસીએફ-એફએસ) 2022 એ દેશમાં પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણની મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ઓળખવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી છે. એનસીએફ-એફએસ જે 3 થી 8 વર્ષનાં બાળકોને આવરી લે છે, તેમાં માર્ગદર્શિકા અને સૂચવેલ પ્રથાઓ માટે અનિવાર્યતાને માત્ર રેખાંકિત જ નહીં પરંતુ સંસ્થાકીય પણ બનાવવામાં આવી, ખાસ કરીને 3-6 વર્ષ માટે જ નહીં પરંતુ 0-3 વર્ષના વય જૂથ માટે પણ ઉચ્ચ-ગુણવત્તાવાળા ઈસીસીઈને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પણ તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું.

રાષ્ટ્રીય ઈસીસીઈ નીતિ (2013) અને 2022 માં એમડબ્લ્યુસીડી દ્વારા ઈસીસીઈ ટાસ્ક ફોર્સની રચનાએ ભારતમાં બાળ વિકાસ માટે 6 વર્ષની ઉંમર સુધીના રચનાત્મક વર્ષોને ધ્યાનમાં રાખીને, પ્રારંભિક બાળપણ ઉત્તેજના (જન્મથી 3 વર્ષ) અને પ્રારંભિક બાળપણ સંભાળ અને શિક્ષણ (3 થી 6 વર્ષ) માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમના નિર્માણ તરફ દોરી જતી સહયોગી યાત્રાને આગળ ધપાવી છે. મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયે (એમડબ્લ્યુસીડી)એ રાષ્ટ્રીય જન સહયોગ અને બાળ વિકાસ સંસ્થા (એનઆઈપીસીસીડી) મારફતે આ સામગ્રીઓના વિકાસમાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવી હતી. એનઆઈપીસીસીડી 1975 થી એકીકૃત બાળ વિકાસ યોજના (આઈસીડીએસ) હેઠળ આંગણવાડી સેવા યોજનાના પદાધિકારીઓની તાલીમનો એક અનન્ય હિસ્સો રહ્યું છે. આ માળખું અને અભ્યાસક્રમ ઈસીસીઈ પરના નવીનતમ સંશોધનથી ભરપૂર છે, જે આંતરરાષ્ટ્રીય, રાષ્ટ્રીય અને રાજ્ય શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓ પર આધારિત છે.

એક સૂક્ષ્મ અને વ્યાપક અભિગમ સુનિશ્ચિત કરવા માટે, ખૂબ જ કાળજીપૂર્વક મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય (MWCD), આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય (MoHFW), શાળા શિક્ષણ અને સાક્ષરતા વિભાગ, શિક્ષણ મંત્રાલય (DOSEL, MoE), રાષ્ટ્રીય શૈક્ષણિક સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ (NCERT), ગૃહ અર્થશાસ્ત્ર સંસ્થા, દિલ્હી યુનિવર્સિટી, અને નાગરિક સમાજ સંગઠનો (CSOs)ના પ્રતિનિધિઓ ધરાવતી એક આંતરિક સમિતિની રચના કરવામાં આવી હતી. આ સમિતિમાં પ્રારંભિક બાળ શિક્ષણના વિકસતા પરિદૃશ્યને આકાર આપવા માટે પરંપરાગત શાળાપણની સાથે આધુનિક જ્ઞાનનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. આ આંતરિક સમિતિની પ્રથમ પરામર્શ બેઠક 19 ડિસેમ્બર, 2023 ના રોજ NIPCCD, નવી દિલ્હી ખાતે યોજાવાની હતી. આંતરિક સમિતિની રચના અને સંદર્ભની શરતો પરિશિષ્ટ 1 માં જોવા મળી શકે છે.

લગભગ 16 રાજ્ય સ્તરના ઈસીસીઈ અભ્યાસક્રમોનું (બિહાર, છત્તીસગઢ, ચંડીગઢ, દિલ્હી, હરિયાણા, જમ્મુ અને કાશ્મીર, કર્ણાટક, મેઘાલય, મહારાષ્ટ્ર, મધ્યપ્રદેશ, નાગાલેન્ડ, ઓડિશા, રાજસ્થાન, તેલંગાણા, તામિલનાડુ અને ઉત્તરપ્રદેશ) એક વ્યાપક વિશ્લેષણ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું. આ અત્યંત મહત્વપૂર્ણ પરીક્ષણમાં પાયાના તબક્કા માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખા સાથે સંરેખિત એવા એક પ્રમાણિત વ્યવહારુ, રાષ્ટ્રીય

સ્તરના ઇસીસીઈ અભ્યાસક્રમની જરૂરિયાત ધ્યાનમાં આવી. આ આંતરદૃષ્ટિએ ૩ થી ૬વર્ષના બાળકો માટે એક વ્યાપક અને સુસંગત રાષ્ટ્રીય ઇસીસીઈ અભ્યાસક્રમ ૨૦૨૪ની રચનાને આકાર આપ્યો જે આંગણવાડી પ્રણાલીમાં નાનાં બાળકોની વિવિધ જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરી શકે

આ અભ્યાસક્રમની રચના ફક્ત બંધ દરવાજા સુધી મર્યાદિત ન હતી પરંતુ એક સહભાગી પ્રયાસ હતો જે આંગણવાડી કાર્યકરો (AWWs) ના અનુભવો અને જ્ઞાનનો પડઘો પાડતો હતો. આંતરિક સમિતિના સૂચનો અનુસાર, NIPCCD એ ૨૦ ડિસેમ્બર ૨૦૨૩ ના રોજ દિલ્હીના CDPOs, સુપરવાઈઝરો અને આંગણવાડી કાર્યકરો સહિત આંગણવાડી પ્રણાલીના કાર્યકરો સાથે પરામર્શનું આયોજન કર્યું. તેમણે ઇસીસીઈ હાથ ધરવા અને આંગણવાડી સહાયકની નોંધપાત્ર સહાયથી બાળકોના સંચાલન અંગે અનિવાર્ય સમજ આપી. તમામ પદાધિકારીઓ તેમના વર્તમાન રાજ્ય અભ્યાસક્રમથી વાકેફ હતા, અને તેમના કાર્યમાં તેનો ઉપયોગ કરતા હતા. હાલના અભ્યાસક્રમમાં સુધારો કરવા માટેના પ્રતિભાવમાં વધુ સુગમતા, સામગ્રીનું ડિજિટલીકરણ, ઓછું લખાણ અને વધુ રંગીન ચિત્રો અને ઋતુ પ્રમાણે ઇસીસીઈ માટે લવચીક સમયનો સમાવેશ થાય છે. સક્ષમ આંગણવાડી/મિશન પોષણ ૨.૦ ની માર્ગદર્શિકા અને MWCD ના ઇસીસીઈ ટાસ્ક ફોર્સના અહેવાલ સાથે ક્ષેત્ર સ્તરના કાર્યકરોના મૂલ્યવાન સૂચનોએ અભ્યાસક્રમને ગતિશીલ અને પ્રતિભાવશીલ રીતે સંચાલિત કર્યો, જે પ્રારંભિક બાળ સંભાળમાં સીધી રીતે સામેલ લોકોની વ્યવહારુ જરૂરિયાતો અને પસંદગીઓને અનુરૂપ હતો.

દિવ્યાંગ બાળકોના સમાવેશ માટેની પ્રથાઓ અંગે ખાસ સૂચનો માંગવામાં આવ્યા હતા. આ અભ્યાસક્રમ MWCD દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા દિવ્યાંગ બાળકો માટેના આંગણવાડી પ્રોટોકોલ, ૨૦૨૩ પર આધારિત છે. વિકલાંગ બાળકોના સમાવેશને સરળ બનાવવા માટે, આંગણવાડી કાર્યકરો દ્વારા સરળતાથી સંચાલિત કરી શકાય તેવા વય-યોગ્ય સ્ક્રીનીંગ ટૂલનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે, જેને DEPWD સાથે પરામર્શ કરીને અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું છે.

નવીનતમ સંશોધન, શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓ અને રાજ્ય-સ્તરીય અભ્યાસક્રમ દ્વારા સૂચિત, આ અભ્યાસક્રમ ફક્ત હાલના માપદંડોને પૂર્ણ કરવાનો જ નહીં પરંતુ વ્યવહારુ અને અમલમાં મૂકી શકાય તેવા પ્રારંભિક બાળ શિક્ષણ માટે એક નવો માપદંડ સ્થાપિત કરવાની મહત્વાકાંક્ષા ધરાવે છે. આ અભિગમ ૦-૬ વર્ષની ઉંમરના બાળકો માટે ગતિશીલ શૈક્ષણિક પરિદૃશ્યને સહજતાથી એકીકૃત કરે છે, જે ભારતમાં પ્રારંભિક બાળ વિકાસમાં એક નવા યુગનો પાયો નાખે છે.

પ્રકરણ 1: પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ – પૃષ્ઠભૂમિ

પ્રકરણ 1: પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ-પૃષ્ઠભૂમિ

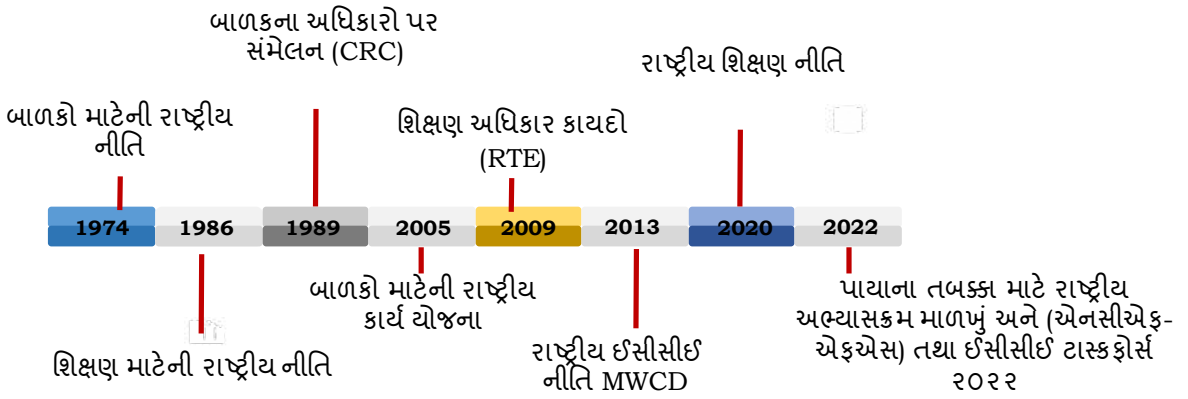
1.1 નીતિ સંદર્ભ

ભારત ભારતીય બંધારણની કલમ 45 થી ઉદ્ભવેલા બાળ વિકાસ સાથે સંકળાયેલા નીતિ માળખાનો મજબૂત ઇતિહાસ ધરાવે છે. આમાં બાળકો માટેની રાષ્ટ્રીય નીતિ (1974), શિક્ષણ માટેની રાષ્ટ્રીય નીતિ (1986), બાળકો માટેની રાષ્ટ્રીય કાર્ય યોજના (2005), અને રાષ્ટ્રીય પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ (ઈસીસીઈ) નીતિ (2013)નો સમાવેશ થાય છે. ભારતે 1989 ના બાળ અધિકારો પરના આંતરરાષ્ટ્રીય સંમેલન (CRC) પર પણ હસ્તાક્ષર કર્યા છે. વધુમાં, 2030 સુધીમાં, ટકાઉ વિકાસ ધ્યેય 4 એ ખાતરી આપવાનું લક્ષ્ય રાખે છે કે બધી છોકરીઓ અને છોકરાઓને ઉચ્ચ-ગુણવત્તાવાળા પ્રારંભિક બાળ વિકાસ, સંભાળ અને પૂર્વ-પ્રાથમિક શિક્ષણ માટેની પહોંચ મળે.

ભારતમાં ECCE - નીતિ અને કાયદા

ભારતના બંધારણની કલમ 45

"રાજ્ય છ વર્ષની ઉંમર પૂર્ણ ન કરે ત્યાં સુધી તમામ બાળકો માટે પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ પૂરું પાડવાનો પ્રયાસ કરશે."

રાષ્ટ્રીય ઈસીસીઈ નીતિ 2013 "સમગ્ર દેશમાં છ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના દરેક બાળક માટે પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ (ઈસીસીઈ) સુનિશ્ચિત કરવાની જરૂરિયાત" પર ભાર મૂકે છે, જે સાર્વત્રિક ઈસીસીઈ પહોંચ માટે એક સ્વપ્નશીલ પ્રતિબદ્ધતા સ્થાપિત કરે છે. આ નીતિ આ વય જૂથમાં મફત, સાર્વત્રિક, સમાવિષ્ટ, ન્યાયી, આનંદદાયી અને સંદર્ભિત રીતે સંબંધિત તકો મારફતે સર્વગ્રાહી વિકાસ અને સક્રિય શિક્ષણ ક્ષમતાઓ પ્રાપ્ત કરવાની કલ્પના કરે છે. તે આંગણવાડી કેન્દ્રમાં પ્રદાન કરવામાં આવતા પ્રારંભિક બાળ શિક્ષણની ગુણવત્તા માટે 11 બિન-વાટાઘાટપાત્ર માપદંડો પણ નિર્ધારિત કરે છે, જેમાં 4 કલાકની સૂચના, વર્ગખંડના માપન, પૂરતી આઉટડોર જગ્યા, તાલીમ, વય અને વિકાસ માટે માતૃભાષા અથવા જાહેર સ્થાનિક ભાષામાં શીખવવામાં આવતા યોગ્ય બાળક-કેન્દ્રિત અભ્યાસક્રમનો તથા અન્ય માળખાગત સુવિધાઓનો સમાવેશ થાય છે. આના આધારે, રાષ્ટ્રીય ઈસીસીઈ અભ્યાસક્રમ ફેમવર્ક 2014 0 થી 6 વર્ષ સુધી એક સંકલિત અભિગમ અપનાવે છે, જેમાં ત્રણ થી છ વર્ષના બાળકો માટે વિકાસલક્ષી રીતે યોગ્ય પ્રથાઓ સૂચવવામાં આવી, સાથે હ સંભાળ અને ઉત્તેજના પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવ્યું. બાળકના ઉછેરમાં અને બાળકની સંભાળ રાખવા અને તેનું રક્ષણ કરવા માટે કૌટુંબિક ક્ષમતાઓને મજબૂત બનાવવામાં પરિવારોની મુખ્ય ભૂમિકાને મજબૂત રીતે માન્યતા આપવામાં આવી છે.

વર્ષ 2020 માં મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા નિર્મિત ઈસીસીઈ ટાસ્ક ફોર્સ દ્વારા 3-6 વર્ષના બાળકો માટે પૂર્વશાળા શિક્ષણ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતા પ્રમાણિત અભ્યાસક્રમ અને શિક્ષણ-શીખવાની સામગ્રી (TLMs) ના વિકાસની ભલામણ કરવામાં આવી હતી. 8 રાજ્યોના આંકડાઓને આધારે, તેમાં ગ્રામ પંચાયતો, કુટુંબ અને સ્થાનિક સમુદાયોની સામેલગીરીની સાથે સાથે સમુદાયમાં એક શિક્ષણ કેન્દ્ર તરીકે આંગણવાડી કેન્દ્રના પુનઃસ્થાપનની જરૂરિયાત સૂચવવામાં આવી હતી. તે ભલામણ કરે છે કે આ અભ્યાસક્રમ લવચીક શિક્ષણ વાતાવરણ સાથે સંરચિત પ્રવૃત્તિઓ મારફતે શીખવવામાં આવવો જોઈએ જ્યાં વાર્તાકથન, મુક્ત અને માર્ગદર્શિત રમત, જોડકણાં અને અભિનય ગીતો, આઉટડોર રમત, પ્રારંભિક સાક્ષરતા અને સંખ્યાજ્ઞાન વગેરે પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવે. 2022 માં ટાસ્ક ફોર્સે નોંધ્યું હતું કે NCERT દ્વારા અભ્યાસક્રમ માળખાને અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યા બાદ પ્રવર્તમાન ઈસીસીઈ અભ્યાસક્રમ 2013 ની અનિવાર્યપણે સમીક્ષા કરવી જોઈએ અને તેને અદ્યતન બનાવવો જોઈએ. તેથી, 2022 માં, પાયાના તબક્કા પર રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખાના પ્રકાશન બાદ, MWCD એ આ અભ્યાસક્રમ તૈયાર કરવા માટે એક આંતરિક સમિતિની રચના કરી હતી.

વધુમાં, અપંગતાની ઓળખ અને નિવારણમાં પ્રારંભિક તપાસ અને હસ્તક્ષેપની મહત્વપૂર્ણતાને ઓળખીને, મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયે 2023 માં દિવ્યાંગ બાળકો માટે આંગણવાડી પ્રોટોકોલ શરૂ કર્યો, જેમાં છ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના દિવ્યાંગ બાળકોના સ્કીનીંગ, સમાવેશ અને રેફરલ્સનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. સમાવેશ માટે સ્કીનીંગ શેડ્યૂલ અને પ્રવૃત્તિ સૂચનાઓનું વધુ વિસ્તરણ જરૂરી છે.

વિકાસલક્ષી રીતે વિલંબ, અપંગતા અથવા કુપોષણનો ભોગ બનેલા બાળકોને શ્રેષ્ઠ વિકાસ માટે વધારાના સમર્થનની જરૂર પડી શકે છે. જ્યારે સંભાળ રાખનારાઓ ઘણીવાર ઓળખી શકે છે કે બાળક તેમના પરિવારો અને સમુદાયોના અન્ય બાળકોની તુલનામાં વિકાસના સીમાચિહ્નો પ્રાપ્ત કરવામાં ધીમું છે, ત્યારે તેમને તેમના બાળક માટે યોગ્ય ઉત્તેજના પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન અને અમલીકરણ કરવા માટે સમર્થનની જરૂર હોય છે. શક્ય છે કે સંભાળ રાખનારાઓ હંમેશા આ બાળકોને જરૂર મુજબ ખોરાક ન આપી શકે અથવા તેમની સાથે વાતચીત ન કરી શકે, અને તે મહત્વપૂર્ણ છે કે તેઓ આ બાળકોની ખાસ જરૂરિયાતો અને તેમની ક્ષમતાઓથી વાકેફ હોય.

આંગણવાડી કાર્યકરો માટે ઈસીસીઈ તાલીમ મોડ્યુલ, 2017, પૃષ્ઠ 14

છેલ્લે, સર્વાંગી રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (NEP) 2020 માં 3 થી 8 વર્ષની ઉંમરના પાયાના તબક્કે યોગ્ય સ્ફૂર્તિની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો, અને એ સ્વીકાર્યું હતું કે જીવનનો મજબૂત પાયો બનાવવા માટે પૂરતી કાળજી જરૂરી છે. પ્રારંભિક બાળ શિક્ષણ એક ઉચ્ચ-પ્રાથમિકતા ક્ષેત્ર તરીકે ઊભરી આવે છે, જે “લવચીકતા, બહુ-મુખી અભિગમો, અને રમત-આધારિત, પ્રવૃત્તિ-આધારિત અને પૂછપરછ-આધારિત શિક્ષણ” પર ભાર મૂકે છે, (NEP 2020, ફકરા 1.2). તે સૂચવે છે કે પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ (ECCE) ના એકંદરે ઉદ્દેશ્યો શારીરિક અને મોટર વિકાસ, જ્ઞાનાત્મક વિકાસ, સામાજિક-ભાવનાત્મક-નૈતિક વિકાસ, સાંસ્કૃતિક/કલાત્મક વિકાસ, અને સંદેશાવ્યવહાર અને પ્રારંભિક ભાષા, સાક્ષરતા અને સંખ્યાજ્ઞાનના વિકાસના ક્ષેત્રોમાં શ્રેષ્ઠ પરિણામો પ્રાપ્ત કરવાનો છે. તે ધોરણ 1 પહેલાં ત્રણ થી છ વર્ષના વય જૂથ માટે આંગણવાડી, પૂર્વશાળા અથવા બાલવાટિકાના ત્રણ વર્ષનો પ્રસ્તાવ મૂકે છે.

ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળા ઈસીસીઈ શિક્ષકોને મહત્વપૂર્ણ અને અનિવાર્ય માનવામાં આવે છે, અને આ નીતિ વર્તમાન આંગણવાડી કાર્યકરો માટે એક વ્યવસ્થિત તાલીમ અભિગમની રૂપરેખા આપે છે. આમાં 10+2 અને તેથી વધુ લાયકાત ધરાવતા લોકો માટે છ મહિનાનો પ્રમાણપત્ર કાર્યક્રમ અને ઓછી શૈક્ષણિક લાયકાત ધરાવતા લોકો માટે એક વર્ષનો ડિપ્લોમા કાર્યક્રમનો સમાવેશ થાય છે. તે આશ્રમશાળાઓ અને વિવિધ વૈકલ્પિક શાળાકીય સ્વરૂપો દ્વારા આદિવાસી પ્રભુત્વ ધરાવતા વિસ્તારોમાં ઈસીસીઈની પહોંચને પણ વિસ્તારે છે.

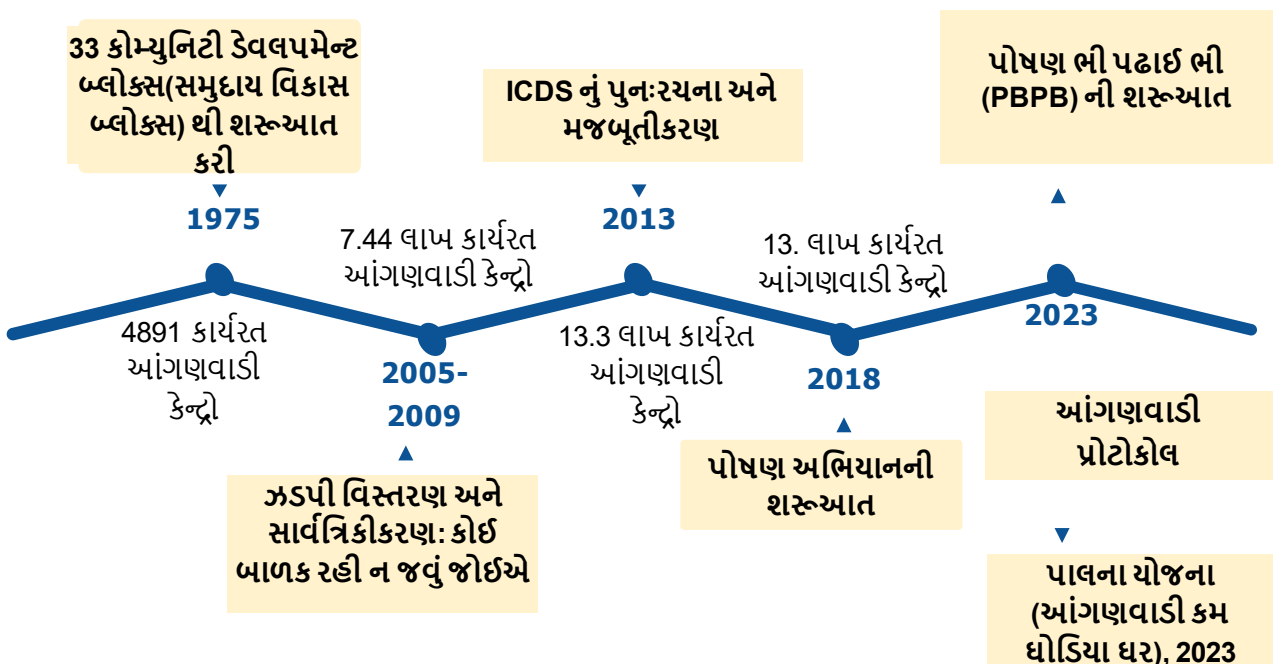
તેવી જ રીતે, પાયાના તબક્કા માટેનું રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખું (NCF-FS) સ્પષ્ટ રીતે 3 થી 8 વર્ષની વયના બાળકો માટે અભ્યાસક્રમની રચના, સામગ્રી, શિક્ષણશાસ્ત્ર, મૂલ્યાંકન, વર્ગખંડની વ્યવસ્થા, શિક્ષકો વગેરે પર વિગતવાર માર્ગદર્શનમાંથી શીખવાની સાતત્યતા દર્શાવે છે. રાષ્ટ્રીય ઈસીસીઈ અભ્યાસક્રમ (3-6 વર્ષ) NCF ના વિકાસના ક્ષેત્રોમાંથી લેવામાં આવ્યો છે, જેને 13 અભ્યાસક્રમના ધ્યેયો, 68 યોગ્યતાઓ અને સંબંધિત શિક્ષણ પરિણામોમાં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે.

આ નીતિ સંદર્ભમાં, MWCD નો 3 થી 6 વર્ષની વયના બાળકો માટેનો રાષ્ટ્રીય ઈસીસીઈ અભ્યાસક્રમ એક મોડેલ અભ્યાસક્રમ પૂરો પાડવાનો પ્રયાસ કરે છે, જેમાં સામાજિક યોજનાઓ, દૈનિક સમયપત્રક અને વિસ્તૃત પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થાય છે, જે આંગણવાડી કેન્દ્રોમાં જમીની સ્તર પર હાથ ધરી શકાય છે. રાજ્યો સાંસ્કૃતિક તફાવતો અને જરૂરિયાતોના આધારે સ્થાનિકીકરણ અને અનુકૂળનનો નિર્ણય લઈ શકે છે.

કાર્યક્રમ સંદર્ભ

વર્ષ 1975માં તેની સ્થાપના થઈ ત્યારથી આંગણવાડી પ્રણાલીએ સમુદાયોને પૂરક પોષણ અને પૂર્વ-શાળા શિક્ષણ પૂરું પાડ્યું છે. 2009 સુધીમાં પ્રવેશ સાર્વત્રિક થઈ ગયો, જેથી કોઈ પણ જરૂરિયાતમંદ બાળકને વંચિત રાખવામાં ન આવે. 2013માં મિશન મોડમાં આ યોજનાનું પુનર્ગઠન અને મજબૂતીકરણ કરવામાં આવ્યું, જ્યાં 3 વર્ષ થી ઓછી ઉંમરના બાળકોની સંભાળ સહિત પ્રારંભિક બાળ સંભાળ શિક્ષણ અને વિકાસ એક મુખ્ય ઘટક બન્યું હતું.

આંગણવાડી વ્યવસ્થા (1975-2024)

2018 માં પોષણ અભિયાનની શરૂઆત આ યોજના માટે એક વળાંક હતો, જ્યારે શાસન, ટેકનોલોજી અને સંકલન મજબૂત સેવા વિતરણ માટેના ત્રણ સ્તંભ બન્યા. આગળ, સક્ષમ આંગણવાડી અને મિશન પોષણ 2.0 હેઠળ, પોષણ વાટિકાઓ સમેત, અને શિક્ષણ વિકાસ કાર્યક્રમોના સંકલનમાં 6 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકોના રચનાત્મક, સામાજિક, ભાવનાત્મક, જ્ઞાનાત્મક તથા બૌદ્ધિક વિકાસને ઉત્તેજન આપીને દર વર્ષે 40,000 AWCs ખાતે 2 લાખ આંગણવાડી કેન્દ્રોને મજબૂત, અદ્યતન બનાવવા અને તેમના જીર્ણોદ્ધાર કરવામાં આવશે. તે ઈન્ટરનેટ/વાઈ-ફાઈ કનેક્ટિવિટી, એલઈડી સ્ક્રીન, વોટર પ્યુરિફાયર/આરઓ મશીનની સ્થાપના અને સ્માર્ટ લર્નિંગ એઈડ્સ, ઓડિયો-વિડ્યુઅલ એઈડ્સ, બાળ-અનુકૂળ શીખવાના સાધનો અને કલા કાર્ય વગેરે સાથે પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ સહિત વધુ સારી માળખાગત સુવિધાઓ સાથે વધુ સેવાઓ પૂરી પાડવા/ઉમેરવાની કલ્પના પણ કરે છે.

વર્ષ 2023 માં, મહિલા અને બાળ મંત્રાલયે સક્ષમ આંગણવાડી અને મિશન પોષણ 2.0 હેઠળ પોષણ ભી પઢાઈ ભી શરૂ કર્યું, જેનો ઉદ્દેશ્ય આંગણવાડી પ્રણાલીમાં પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ (ઈસીસીઈ) ને ઉન્નત કરવાનો છે. તે ઉચ્ચ-ગુણવત્તાયુક્ત માળખાગત સુવિધાઓ, રમતના સાધનો અને સારી રીતે તાલીમ પામેલા આંગણવાડી કાર્યકરોની કલ્પના કરે છે. આ પહેલ 0-3 વર્ષના બાળકો માટે પ્રારંભિક સ્કૂર્તિ અને 3-6 વર્ષના બાળકો માટે ઈસીસીઈ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે, જેમાં દિવ્યાંગ બાળકોનો પણ સમાવેશ થાય છે. રાષ્ટ્રીય જન સહયોગ અને બાળ વિકાસ સંસ્થા (NIPCCD) દ્વારા બે-સ્તરીય તાલીમ મોડેલ લાગુ કરવામાં આવી રહ્યું છે, જેમાં આંગણવાડી કાર્યકરો માટે 3 દિવસની તાલીમ અભ્યાસક્રમ, શિક્ષણશાસ્ત્ર અને મૂલ્યાંકન સાધનોને આવરી લે છે, જેમાં રમત-આધારિત, પ્રવૃત્તિ-આધારિત શિક્ષણ પર ભાર મૂકવામાં આવે છે.

2017 માં શાળા શિક્ષણ અને સાક્ષરતા વિભાગ દ્વારા સંચાલિત સમગ્ર શિક્ષા અભિયાનમાં બે વર્ષનું પૂર્વ-શાળા શિક્ષણ પણ સામેલ કરવામાં આવ્યું હતું. 2018 માં NCERT દ્વારા પૂર્વ-શાળા અભ્યાસક્રમ બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો. NEP 2020 અને NCF-FS 2022 હેઠળ, DOSEL દ્વારા પાયાની સાક્ષરતા અને સંખ્યાજ્ઞાન (FLN) પ્રાપ્ત કરવા માટે ત્રણ પહેલ શરૂ કરવામાં આવી હતી: બાલવાટિકા કાર્યક્રમ (5 થી 6 વર્ષના બાળકો માટે પૂર્વશાળાનું 1 વર્ષ), નિપુણ ભારત (2025 સુધીમાં પ્રાથમિક શાળામાં સાર્વત્રિક FLN પ્રાપ્ત કરવા માટે સમજણ અને સંખ્યાજ્ઞાન સાથે વાંચનમાં નિપુણતા માટે રાષ્ટ્રીય પહેલ) અને વિદ્યા પ્રવેશ (શાળામાં પ્રવેશ પહેલાં 3 મહિનાનો પ્રારંભિક અભ્યાસક્રમ). જમીની સ્તર પર સેવા વિતરણ ઘણીવાર એકરૂપતામાં હોય છે, જેમ કે સહ-સ્થિત આંગણવાડીઓમાં, બાલવાટિકા માટેના તાલીમ મોડ્યુલ, ઉન્મુખમાં પૂરા પાડવામાં આવેલ દૈનિક પ્રવૃત્તિઓના સમાન ફોર્મેટનો ઉપયોગ કરવાના પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા છે. જો કે, પ્રાથમિક અને પૂર્વ-પ્રાથમિક શાળાનો સંદર્ભ આંગણવાડીના સંદર્ભથી અલગ છે.

આ વર્તમાન અભ્યાસક્રમ આંગણવાડી કેન્દ્રો અને આંગણવાડી કાર્યકર્તાઓની વિશિષ્ટ સ્થાનિક જરૂરિયાતો અને સંદર્ભને ધ્યાનમાં રાખીને તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે. તે ઓછા ખર્ચે/મફત શિક્ષણ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરે છે, અને ક્ષેત્રોની જટિલ ભાષાને દૈનિક બ્લોક્સ અને પેટા-બ્લોક્સમાં અનુવાદિત કરે છે, ઉદાહરણ તરીકે, જ્ઞાનાત્મક ક્ષેત્ર માટે “લેટ્સ એક્સપ્લોર”, ભાષા વિકાસ માટે “લેટ્સ હિયર એન્ડ ટોક”, સાંસ્કૃતિક અને સૌંદર્યલક્ષી વિકાસ માટે “લેટ્સ ક્રિએટ”, સામાજિક-ભાવનાત્મક શિક્ષણ માટે “લેટ્સ એપ્રીશીએટ” વગેરે. દરેક પ્રવૃત્તિ સાથે નિરીક્ષણ-આધારિત રચનાત્મક મૂલ્યાંકનના સરળ સ્વરૂપો સામેલ કરવામાં આવ્યાં છે, જેમાં સમાવેશન માટે શિક્ષક નોંધો પણ સામેલ છે. દૈનિક સમયપત્રક પણ નાસ્તો, બપોરનું ભોજન અને આરામના સમય સમેત 4 કલાકના આંગણવાડી સમયના આધારે ગોઠવવામાં આવ્યું છે.

3-6 વર્ષના શિક્ષણ માટે રાજ્યોની શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓ

ભારતના બંધારણ હેઠળ શિક્ષણ રાજ્યનો વિષય રહ્યો હોવાથી, દેશના વિવિધ ભાગોમાં રાજ્ય સ્તરે હાલમાં ઘણી શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓનું પાલન કરવામાં આવી રહ્યું છે. કેટલીક મુખ્ય પહેલ નીચે દર્શાવેલ છે.

- તેલંગાણા AWCs ખાતે પૂર્વશાળા પ્રવૃત્તિઓ પર એક પોર્ટલનો ઉપયોગ કરે છે, જે એક ડિજિટલ પૂર્વશાળા છે. TSAT વિદ્યા ચેનલ પર કાર્યક્રમ, ઈસીસીઈ પર સંસિદ્ધા મોબાઇલ એપ્લિકેશન જેમાં ઓડિયો, વિડીયો અને ટેક્સ્ટમાં પૂર્વશાળા પ્રવૃત્તિઓ છે. બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ માટે પણ તેની પહોંચ માટેની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
- મહારાષ્ટ્ર ટ્રિપલ A અભિગમનું પાલન કરે છે - આરંભ, આકાર અને અંકુર અનુક્રમે 0-3 વર્ષ, 3-6 વર્ષ અને માતાપિતાને લક્ષ્ય બનાવે છે. આ કાર્યક્રમમાં અભ્યાસક્રમ વિકાસ, પ્રવૃત્તિ બેંકો, તાલીમ, વાલી મીટિંગ્સ, ઘર મુલાકાતો વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.
- ઉત્તર પ્રદેશમાં સંભવ/સમભાવ કાર્યક્રમ ચલાવવામાં આવે છે, જેમાં પહલ તરીકે ઓળખાતો ઈસીસીઈ અભ્યાસક્રમ, બાળકોની હાજરી અને મૂલ્યાંકન રેકૉર્ડ કરવા માટે બાલ પિટારા એપ્લિકેશન અને સહાયક દેખરેખ માટે સહયોગ એપ્લિકેશનનો સમાવેશ થાય છે. રાજ્યએ આંગણવાડી કેન્દ્રોના બાળ-અનુકૂળ ફર્નિચર અને ઇમારતોને શિક્ષણ સહાય (BALA) તરીકે રંગવા માટે માર્ગદર્શિકા પણ જારી કરી છે.
- રાજસ્થાન આંગણવાડી કેન્દ્રોમાં નોંધણી દર સુધારવા માટે આંગણવાડી ચલો અભિયાન ચલાવે છે. આંગણવાડી કાર્યકરો માટે ઈન્દ્રધનુષ પ્રવૃત્તિ બેંક, અને લાંબા સમયથી
- ગુજરાતે પૂર્વ-શાળા શિક્ષણને મજબૂત બનાવવા માટે પા-પા-પાગલી કાર્યક્રમ શરૂ કર્યો, જેમાં દૂરદર્શન, વીડિયો ગુજરાત મોબાઇલ એપ્લિકેશન અને યુટ્યુબ દ્વારા મહિનામાં બે વાર પૂર્વ-શાળા શિક્ષણને ઘરઆંગણે પહોંચાડવા માટે ઉબરે આંગણવાડીનો સમાવેશ થાય છે. બાળ દિવસ તરીકે ઓળખાતું ડિજિટલ કેલેન્ડર, જે માતાપિતા માટે પ્રવૃત્તિ પુસ્તકના ઉપયોગ અને બાળકો સાથે ચર્ચાના મુદ્દાઓ દર્શાવે છે, દર મહિને ઉજવવામાં આવે છે.
- ઝારખંડમાં, એક જુટ કાર્યક્રમ હેઠળ, જૂથ બેઠકો અને ઘર મુલાકાતો દ્વારા માતાપિતાનું કાઉન્સેલિંગ કરવામાં આવી રહ્યું છે. તેમાં પોષણ

અને ઉછેર સંભાળ જેવા વિષયો આવરી લેવામાં આવ્યા છે.

- આસામ રાજ્ય શિક્ષણ સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ સાથે મળીને, જન્મથી 6 વર્ષના બાળ વિકાસ માટે આંગણવાડી કાર્યકરો માટે ઈસીસીઈ પર 6 મહિનાનો પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમ ઓફર કરે છે. 'ઘરે ઘરે આંગણવાડી' કાર્યક્રમ સસ્તી અને મફત સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને પ્રતિભાવશીલ વાલીપણ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

રાજ્ય અભ્યાસક્રમ વિશ્લેષણ

આ અભ્યાસક્રમ પુસ્તિકા તૈયાર કરવા માટે વિવિધ રાજ્યોના અભ્યાસક્રમ દસ્તાવેજોનું વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું હતું. વિશ્લેષણના પરિમાણોમાં દૈનિક સમયપત્રકનો સમયગાળો, વિવિધ સ્લોટની અવધિ, પ્રવૃત્તિઓનો પ્રવાહ, આરામ અને વિરામ માટેના સમયની ટકાવારી તથા મુક્ત રમત માટે સમય ફાળવણી, શારીરિક રમત વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. વિશ્લેષણમાંથી સંક્ષેપ આંતરદૃષ્ટિ નીચે રજૂ કરવામાં આવી છે.

પ્રસ્તાવિત સમય અવધિ (કલાકોમાં)	અનુરૂપ અભ્યાસક્રમોની સંખ્યા (આવર્તન)	પ્રસ્તાવિત બ્લોકસની સંખ્યા (રેન્જ 10-60 મિનિટ) *નોંધ: ફક્ત TN માં 120 મિનિટનો સ્વીપિંગ બ્લોક જોવા મળે છે	અનુરૂપ અભ્યાસક્રમોની સંખ્યા (આવર્તન)
2	1	5	1
2.5	1	7	1
3	3	8	5 ઓડિશા, મેઘાલય, હરિયાણા, રાજસ્થાન, બિહાર
4	8 મેઘાલય, હરિયાણા, ચંદીગઢ, રાજસ્થાન, ઉત્તરપ્રદેશ (બાલવાટિકા), બિહાર (ચેતક)	9	5 મહારાષ્ટ્ર, ચંદીગઢ, શાલા પૂર્વ શિક્ષા (અઝીમ પ્રેમજી), કર્ણાટક, MWCD (2015)
5	2	11	1
6.5 *નોંધ: આમાં 2 કલાકની ઊંઘનો સમય સામેલ છે.	1	12	1
ઉલ્લેખિત નથી	4	13	1

- મોટાભાગના રાજ્યોમાં, વર્ગો 4 કલાક અથવા 240 મિનિટ માટે નિર્ધારિત કરવામાં આવેલ છે.
- વિશ્લેષણ કરાયેલા વિવિધ અભ્યાસક્રમોમાં 30-મિનિટના સ્લોટ સૌથી વધુ લોકપ્રિય છે; જ્યારે 20-મિનિટના સ્લોટ બીજા ક્રમે સૌથી વધુ લોકપ્રિય છે.
- મોટાભાગના રાજ્યોમાં, દિવસ સર્કલ ટાઈમથી શરૂ થાય છે, અને સર્કલ ટાઈમનો સમયગાળો બદલાય છે, જેમાંથી મોટાભાગનામાં 30 મિનિટ સામાન્ય છે.
- મોટાભાગના અભ્યાસક્રમોમાં 8-9 બ્લોકસ લયનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોય તેવું લાગે છે.
- વિશ્લેષણ કરાયેલા અડધાથી વધુ અભ્યાસક્રમોમાં 15% જેટલો સમય આરામ અને વિરામ માટે ફાળવવામાં આવ્યો છે (36/240 મિનિટ અથવા 4 કલાકના સમયપત્રકમાં 36મિનિટ).
- મોટાભાગના રાજ્ય અભ્યાસક્રમોમાં મુક્ત રમત માટે 30 મિનિટનો સમય ફાળવવામાં આવ્યો છે.
- આઉટડોર રમત અથવા શારીરિક ક્ષેત્ર/પ્રવૃત્તિ માટે ફાળવવામાં આવેલ સરેરાશ સમય 25 મિનિટ હોવાનું જાણવા મળ્યું.

1.2 ભારત અને વિશ્વમાં ઇસીસીઈનું મહત્વ

બાળકના જીવનના પ્રથમ છ વર્ષોને ઘણીવાર રચનાત્મક વર્ષો માનવામાં આવે છે, જે ભવિષ્યના વિકાસ અને સફળતાનો પાયો નાખે છે. ભારત સહિત વિશ્વભરના વ્યાપક સંશોધનો આ સમયગાળા દરમિયાન પ્રારંભિક શિક્ષણના વિશિષ્ટ મહત્વ પર ભાર મૂકે છે.

ન્યુરોસાયન્સમાંથી આંતરદૃષ્ટિ: પ્રારંભિક વર્ષો દરમિયાન મગજનો વિકાસ

ન્યુરોસાયન્સમાં વ્યાપક સંશોધન દર્શાવે છે કે જીવનના પ્રારંભિક વર્ષોમાં મગજનો ઝડપી અને મહત્વપૂર્ણ વિકાસ થાય છે. જીવનના પ્રથમ આઠ વર્ષ મગજના વિકાસ માટે એક મહત્વપૂર્ણ સમયગાળો છે, જ્યાં પર્યાવરણીય અનુભવોના આધારે ચેતા સંબંધી જોડાણો મજબૂત બને છે અથવા કાપવામાં આવે છે. આ તબક્કા દરમિયાન પોષણ અને ઉત્તેજક વાતાવરણ બાળકના સર્વાંગી વિકાસ અને આ સમયગાળા દરમિયાન ચેતા સંબંધી જોડાણોની રચના માટે ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે અને જ્ઞાનાત્મક, ભાવનાત્મક અને સામાજિક વિકાસને નોંધપાત્ર રીતે પ્રભાવિત કરે છે.

ઇસીસીઈ પર સંશોધન: ભારતીય સંદર્ભ

ભારતમાં પ્રારંભિક બાળ શિક્ષણ (ઇસીસીઈ) અનિવાર્ય સંશોધન દ્વારા સમર્થિત એક પરિવર્તનશીલ શક્તિ તરીકે ઉભરી રહ્યું છે, જે શિક્ષણ દર, શાળા નોંધણી અને જ્ઞાનાત્મક વિકાસ પર તેની સકારાત્મક અસર દર્શાવે છે. એક અભ્યાસમાં પૂર્વશાળા કેન્દ્રોમાં ભણતા બાળકોમાં શિક્ષણ દરમાં 8-20% નો નોંધપાત્ર વધારો થયો છે, જે આ વધારો બાળપણના શિક્ષણમાં વય-યોગ્ય ભાગીદારીને આભારી છે.

તેવી જ રીતે, બિહાર અને ઉત્તર પ્રદેશમાં હાથ ધરાયેલા એક અભ્યાસમાંથી મળેલી આંતરદૃષ્ટિ 7 થી 18 વર્ષની વયના બાળકોના નોંધણી દાખલાઓનો ઊંડાણપૂર્વક અભ્યાસ કરે છે. આ તારણો પ્રારંભિક બાળ કાર્યક્રમોમાં ભાગીદારી અને ઔપચારિક શાળામાં પ્રવેશની વધતી સંભાવના વચ્ચે નોંધપાત્ર સંબંધ દર્શાવે છે.

પાયાના તબક્કા માટેના રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખામાં ઉલ્લેખિત, દિલ્હીની આંબેડકર યુનિવર્સિટી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ પ્રારંભિક બાળ શિક્ષણ અસર અભ્યાસ (2017), આસામ, તેલંગાણા અને રાજસ્થાન સહિત રાજ્યોમાં શાળા તૈયારી સ્તર પર પ્રકાશ પાડે છે. આ અભ્યાસ દર્શાવે છે કે આ ક્ષેત્રોમાં 5 વર્ષના બાળકોના જ્ઞાનાત્મક અને ભાષા તત્પરતા સ્તર અપેક્ષાઓ કરતાં નીચાં હતાં (જેમ કે વસ્તુઓ સાથે સંખ્યાઓનાં જોડકાં જોડવાં, ચિત્રમાં કોઈ વસ્તુનું સ્થાન ઓળખવું, વગેરે). નોંધનીય છે કે, ઉચ્ચ શાળા તૈયારી સ્તર ધરાવતા પ્રદેશોમાં બાળકો રમત-આધારિત શિક્ષણ પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિય રીતે રોકાયેલા જોવા મળ્યા હતા. કોઈ એક ભારતીય જિલ્લામાં આંગણવાડીઓમાં નોંધાયેલા 200 બાળકો અને ઘરે રહેતા 200 બાળકોની તુલના કરતા અભ્યાસ દ્વારા જ્ઞાનાત્મક વિકાસ પરની અસરને સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું. આ મૂલ્યાંકનમાં છ જ્ઞાનાત્મક કૌશલ્યો - વૈચારિક માહિતી, સમજણ, દ્રશ્ય દ્રષ્ટિકોણ, યાદશક્તિ અને પદાર્થ શબ્દભંડોળનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો. આ તારણો પુષ્ટિ આપે છે કે આંગણવાડીમાં જવાથી બાળકોની જ્ઞાનાત્મક કુશળતા પર સકારાત્મક અસર થાય છે, જે પૂર્વશાળાની હાજરી અને જ્ઞાનાત્મક વિકાસ વચ્ચેના જોડાણનો મહત્વપૂર્ણ પુરાવો પૂરો પાડે છે.

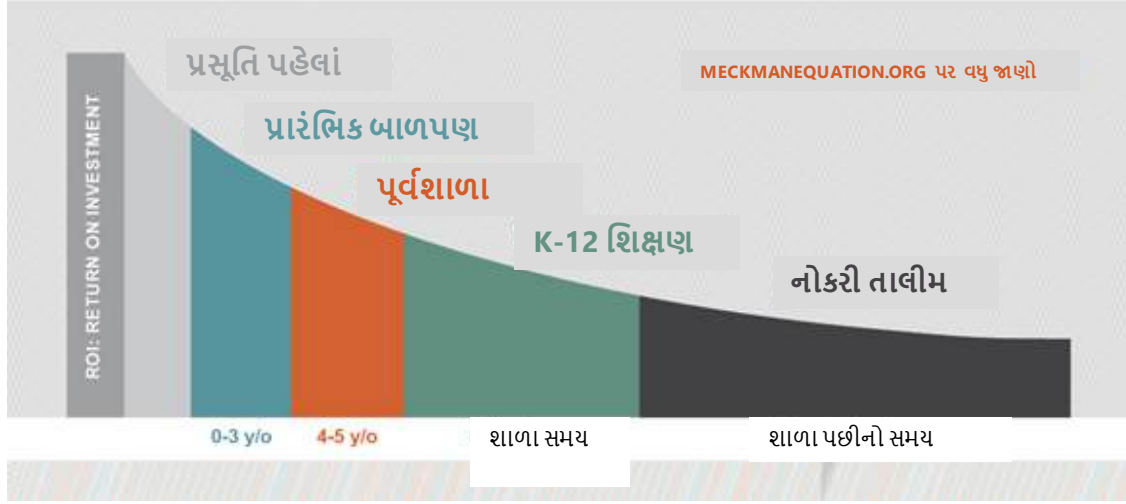
વિવિધ અભ્યાસોના પુરાવા ભારતમાં પ્રારંભિક બાળ શિક્ષણના બહુમુખી ફાયદાઓ ઉજાગર કરે છે. શિક્ષણ દર અને શાળામાં પ્રવેશ વધારવાથી વળે સકારાત્મક જ્ઞાનાત્મક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા સુધી, તે ગુણવત્તાયુક્ત બાળપણના શિક્ષણમાં રોકાણ કરવાના કેસને મજબૂત બનાવે છે.

ઇસીસીઈમાં રોકાણ પર વળતર: હેકમેન કર્વ

શિક્ષણમાં કરેલું રોકાણ વ્યક્તિગત અને સામાજિક બંને રીતે વળતર આપે છે. 35 વર્ષથી વધુ સમયના એક લાંબા અભ્યાસમાં વંચિત બાળકો માટે જન્મથી પાંચ વર્ષના પ્રારંભિક બાળ શિક્ષણ કાર્યક્રમોના લાભોની તપાસ કરવામાં આવી હતી. આ અભ્યાસમાં શિક્ષણ, આરોગ્ય, સામાજિક વર્તણૂકો અને રોજગારમાં વધુ સારાં પરિણામો જાહેર થયાં છે, જે દર્શાવે છે કે ઉચ્ચ-ગુણવત્તાવાળા જન્મથી પાંચ વર્ષના કાર્યક્રમો માટે રોકાણ પર વાર્ષિક 13% વળતર મળે છે. વધુ ખર્ચ હોવા છતાં, ગુણવત્તાયુક્ત પ્રારંભિક બાળ કાર્યક્રમોમાં રોકાણ કરાયેલ દરેક ડોલર USD 4 થી USD 16 સુધીનું વળતર આપી શકે છે. હેકમેન કર્વ દ્વારા આને સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું જેમાં દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે રોકાણ પર વળતરનો મહત્તમ દર પૂર્વશાળા શિક્ષણ સાથે સંકળાયેલ છે. પ્રારંભિક બાળ કાર્યક્રમોના ત્રણ સખત અભ્યાસો આને વધુ સમર્થન આપે છે, જે સહભાગીઓ અને જનતા બંને માટે રોકાણ કરેલા દરેક ડોલર માટે USD 3.23 થી USD 9.20 સુધીની રેન્જમાં નોંધપાત્ર વળતર દર્શાવે છે.

ટૂંકમાં, શિક્ષણમાં કરેલ રોકાણ નાણાકીય લાભોથી આગળ વધે છે. તે વ્યક્તિઓ, પરિવારો અને સમાજને સકારાત્મક રીતે આકાર આપે છે, જેનાથી આ બધા લાભનો એક મોટો પ્રભાવ પડે છે. શિક્ષણ ફક્ત રોજગાર માટે કૌશલ્ય પ્રાપ્ત કરવાનું સાધન નથી; તે સામાજિક સુખાકારી, સમાનતા, સ્થિરતા અને પ્રગતિ માટે ઉત્પ્રેરક છે. આમ, પ્રારંભિક બાળપણ અને મૂળભૂત શિક્ષણમાં રોકાણ કરવાનું વલણ માત્ર એક સમજદાર આર્થિક નિર્ણય તરીકે જ નહીં પરંતુ બધા માટે ઉજ્જવળ, સ્વસ્થ અને વધુ ટકાઉ ભવિષ્યમાં રોકાણ તરીકે પણ પ્રતિબિંબિત થાય છે.

પ્રારંભિક બાળપણના શિક્ષણમાં રોકાણની આર્થિક અસર.

ભારતમાં બાળ વિકાસની સંકલ્પના

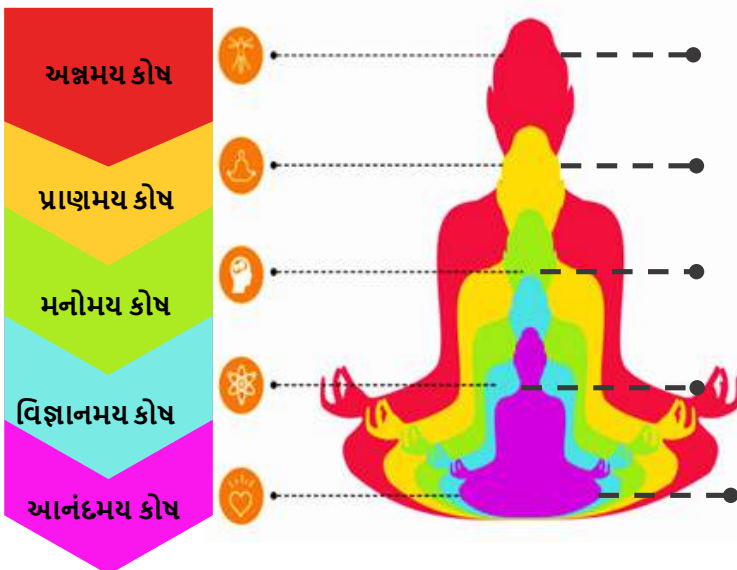
ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો બાળકના પ્રારંભિક વર્ષોને ખૂબ મહત્વ આપે છે, જેમાં પરંપરાગત રીતે સંયુક્ત પરિવારોમાં “સંસ્કારો” અથવા મૂળભૂત મૂલ્યો અને સામાજિક કૌશલ્ય આપવા પર ભાર મૂકવામાં આવે છે. જોકે, સામાજિક પરિવર્તનોએ આ પરિદૃશ્યને બદલી નાખ્યું છે, જેના કારણે અભિગમમાં પરિવર્તનની જરૂર પડી છે. વિવિધ પરિવારો અને સમુદાયો, સંસ્કૃતિ અને સામાજિક-આર્થિક સ્થિતિ, ગુણવત્તાયુક્ત પ્રારંભિક સંભાળ અને શીખવાના અનુભવો માટે પડકારો અને તકો બંને રજૂ કરે છે. સમકાલીન વિભક્ત પરિવારોમાં, કૌટુંબિક ગતિશીલતા, કામના દબાણ અને સામાજિક પરિવર્તનમાં પરિવર્તનને કારણે ઈસીઈ વધુ મહત્વનું સ્થાન ધરાવે છે, જે બાળકોની શૈક્ષણિક અને વિકાસલક્ષી યાત્રામાં તેની મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા પર ભાર મૂકે છે. લિંગ, ઓળખ અને અપંગતાના આધારે ભેદભાવ ચાલુ રહે છે, જેના માટે પૂર્વ-પ્રાથમિક શિક્ષણની સાર્વત્રિક પહોંચ માટે સક્રિય પગલાં લેવાની જરૂર છે. ઘરોમાં હોય કે સમુદાયમાં, પ્રારંભિક શિક્ષણના અનુભવો કૌટુંબિક શક્તિઓ પર આધારિત હોવા જોઈએ, તેથી વિવિધ સામાજિક સંદર્ભોને ઓળખીને, પિતા, માતા અને સંભાળ રાખનારાઓને સમાવિષ્ટ કરતા વાલીપણાની રચના મહત્વપૂર્ણ છે.

1.3 સમગ્ર બાળ વિકાસ

NCF-(FS) 2020 બાળ વિકાસના બહુમુખી સ્વભાવને ઓળખે છે, એક પ્રાચીન ભારતીય માળખું, પંચકોષ અવધારણાને એકીકૃત કરીને, જે માનવના પાંચ આવરણ અથવા સ્તરો પર ભાર મૂકે છે, તેને પાયાના તબક્કા માટેના શૈક્ષણિક ધ્યેયોમાં એકીકૃત કરે છે.

પંચકોષ અવધારણા અને બાળકનો સર્વાંગી વિકાસ એકીકૃત કરવો

પંચકોષ અવધારણા

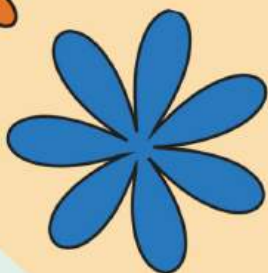
પાયાના તબક્કા માટે શૈક્ષણિક ધ્યેયો

શારીરિક સ્તર વય-વિશિષ્ટ સંતુલિત શારીરિક વિકાસ, તંદુરસ્તી, લવચીકતા, સ્વસ્થ જીવનશૈલી માટે આદતોનું સંવર્ધન (CG-1), (CG-2) અને (CG-3)
જીવનશક્તિ ઊર્જા સ્તર સકારાત્મક ઊર્જા, ઉત્સાહ અને ચેતાતંત્રની સક્રિયતાને સંતુલિત કરવી, જાળવી રાખવી, પ્રોત્સાહન આપવું.
મનનું સ્તર સામાજિક ભાવનાત્મક અને નૈતિક વિકાસ, ભાવનાત્મક બુદ્ધિ, લાગણીઓનું સંચાલન, પર્યાવરણ સાથે જોડાણ (CG-4), (CG-5) અને (CG-6)
બૌદ્ધિક સ્તર જ્ઞાનાત્મક વિકાસ, બૌદ્ધિક વિકાસ, વિશ્લેષણાત્મક ક્ષમતા, તાર્કિક તર્ક, જ્ઞાનાત્મક કુશળતા (CG-7) અને (CG-8) ને પ્રોત્સાહન આપવું
આંતરિક સ્વ સ્તર સૌંદર્યલક્ષી અને સાંસ્કૃતિક વિકાસ (CG-12)

“પંચકોષ મોડેલમાં અન્નમય કોષ (શારીરિક સ્તર), પ્રાણમય કોષ (જીવનશક્તિ ઊર્જા સ્તર), મનોમય કોષ (મન સ્તર), વિજ્ઞાનમય કોષ (બૌદ્ધિક સ્તર), અને આનંદમય કોષ (આંતરિક સ્વ)નો સમાવેશ થાય છે. ઈસીસીઈમાં દર્શાવેલ પંચકોષ વિકાસ, પ્રાચીન શાણપણમાં મૂળ ધરાવે છે, તે સર્વાંગી શિક્ષણ તરફ સ્પષ્ટ માર્ગો પૂરા પાડે છે અને બાળકના શરીર, મન અને ભાવનાને ઉછેરવા માટે એક વ્યાપક અને સંતુલિત અભિગમ સુનિશ્ચિત કરે છે.

પ્રકરણ 2: બાળકો પ્રારંભિક વર્ષો (૩ થી 6) માં કેવી રીતે શીખે છે?

પ્રકરણ 2: બાળકો પ્રારંભિક વર્ષો (3 થી 6) માં કેવી રીતે શીખે છે?

2.1 ઈસીસીઈ “પાયાનું શિક્ષણ” (એફએલએન) નો આધાર છે

પાછલા દાયકાઓમાં, ભારતે શિક્ષણ માટેની પહોંચ અને ગુણવત્તા સુધારવામાં ઘણી પ્રગતિ કરી છે. પ્રાથમિક સ્તરે કુલ નોંધણી ગુણોત્તર છોકરીઓ માટે 104.8 અને છોકરાઓ માટે 102.1 ની નજીક છે (UDISE+ 2021). તૃતીયક સ્તરે પણ, ઉચ્ચ શિક્ષણમાં મહિલાઓની ભાગીદારી 100 પુરુષો દીઠ 101 છે. જોકે, રાષ્ટ્રીય સિદ્ધિ સર્વેક્ષણ અને શિક્ષણની વાર્ષિક સ્થિતિ અહેવાલ જેવા સરકારી સર્વેક્ષણો અનુસાર, બાળકોના શિક્ષણ પરિણામોના સર્વેક્ષણો, ગુણવત્તાનું માપદંડ, યોગ્ય સુધારા દર્શાવતા નથી. તેથી, નિપુણ ભારત તથા શાળા શિક્ષણ અને સાક્ષરતા વિભાગ દ્વારા અન્ય પહેલ દ્વારા પાયાની સાક્ષરતા અને સંખ્યાજ્ઞાન (FLN) પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા માટે, વહેલા હસ્તક્ષેપની જરૂર છે.

જોકે, પ્રારંભિક બાળપણમાં, વાંચન, લેખન અથવા ગણતરી કરવાની ક્ષમતા વિકસિત થાય તે પહેલાં, બાળકને મૂળભૂત ચેતા જોડાણો બનાવવા અને જાળવી રાખવા, સંવેદનાત્મક વિકાસ અને સામાજિકકરણમાંથી પસાર થવું આવશ્યક છે, ખાસ કરીને 6 વર્ષની ઉંમર સુધી. તેથી, જ્યારે પૂર્વ-સાક્ષરતા અને પૂર્વ-ગણના પ્રવૃત્તિઓ પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણનું એક મહત્વપૂર્ણ ઘટક છે, તે તેનો સંપૂર્ણ શારીરિક, સામાજિક-ભાવનાત્મક અને સાંસ્કૃતિક અને સૌંદર્યલક્ષી વિકાસ નથી, તે જ્ઞાનાત્મક અને ભાષા કૌશલ્ય વિકાસ જેટલો જ મહત્વપૂર્ણ છે.

ભારતના પરંપરાગત સિદ્ધાંતોમાં, બાળકને ફક્ત વિદ્યાર્થી તરીકે નહીં પણ એક સંપૂર્ણ સમગ્ર તરીકે જોવું જોઈએ. ચારિત્ર્યનો વિકાસ બુદ્ધિના વિકાસ જેટલો જ મહત્વપૂર્ણ છે. વધુમાં, ઉભરતું વિજ્ઞાન સ્વસ્થ શરીરમાં સ્વસ્થ મનના જૂના સિદ્ધાંતને માન્ય કરે છે, સારા શારીરિક સ્વાસ્થ્ય, પ્રવૃત્તિ અને કસરત વિના, વિદ્યાર્થીઓના કાર્યકારી કાર્ય, એકાગ્રતા અને પરિણામે શૈક્ષણિક પ્રદર્શન પર અસર પડશે. તેવી જ રીતે, જે બાળક પોતાના સાથીદારો, પરિવાર, શિક્ષકો, આસપાસના અન્ય લોકો સાથે સતત સંઘર્ષમાં રહે છે, એટલે કે “સામાજિક જાગૃતિ” અને ખાસ કરીને પોતાની જાત સાથે શાંતિમાં ન હોય, એટલે કે “ભાવનાત્મક જાગૃતિ” તેને પરીક્ષણો અને પરીક્ષાઓમાં શૈક્ષણિક રીતે પ્રદર્શન કરવામાં મુશ્કેલી પડશે. જો આવા વિદ્યાર્થીઓ શૈક્ષણિક પ્રણાલીમાં સારો દેખાવ કરે, તો પણ પુખ્ત વયના શ્રમ બજારમાં પ્રવેશ કરતી વખતે, તેમના માટે રોજગાર શોધવો અને જાળવી રાખવો એક પડકાર હશે. તેથી, સર્વાંગી ઈસીસીઈ ભવિષ્યના તમામ શૈક્ષણિક પ્રદર્શન માટે પાયાનો આધાર છે, જેમાં પાયાની સાક્ષરતા અને સંખ્યાજ્ઞાનનો સમાવેશ થાય છે, તેમજ ભારતના તમામ નાગરિકો માટે એક સુસંસ્કૃત અને પરિપૂર્ણ જીવનનો સમાવેશ થાય છે.

2.2 શિક્ષણ-શીખવાના અભિગમો

2.2.1 પ્રારંભિક વર્ષોમાં શિક્ષણ-શીખવા માટે મુખ્ય વિચારણાઓ અને સિદ્ધાંતો

પ્રારંભિક વર્ષોમાં શિક્ષણ-શીખવા માટે મુખ્ય
વિચારણાઓ અને સિદ્ધાંતો

વિભિન્ન સૂચનાઓ માટે આયોજન

- વ્યક્તિગત જરૂરિયાતો અનુસાર શિક્ષણને અનુરૂપ બનાવવું
- જૂથ-આધારિત ભિન્નતા
- અવલોકન અને માહિતી એકત્રીકરણ
- વિવિધ શિક્ષણ પ્રવૃત્તિઓ
- સ્તર-આધારિત સામગ્રી

સ્કેફોલ્ડિંગ અને જવાબદારી મોડેલનું ક્રમિક પ્રકાશન

મુખ્ય વ્યૂહરચનાઓ

2.2.2 પ્રારંભિક વર્ષોમાં ભાષા અને સાક્ષરતા શીખવવી

પ્રારંભિક વર્ષોમાં, બાળકોને વાંચતા અને લખતાં શીખવવાથી તેમને વાચક અને લેખક બનવા વિશે શીખવાની ઘણી તકો મળે છે. આ શિક્ષણમાં શબ્દોમાં અવાજો સમજવા, વાંચવાનું કેવી રીતે શીખવું તે શોધવા અને અક્ષરો અને શબ્દોને યોગ્ય રીતે લખવા જેવી મૂળભૂત કુશળતાને વધુ જટિલ કુશળતા સાથે સંતુલિત કરવી જોઈએ. આ જટિલ કુશળતામાં સારી રીતે બોલવું, પુસ્તકોનો આનંદ માણવો, ચિત્રકામ કરવું અને પોતાની વાર્તાઓ લખવી, આ બધું તેઓ જે શીખે છે તેનો અર્થ સમજાવવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું. વર્ણમાળા અને માત્રાઓ પર પ્રાથમિક ધ્યાન, જેમાં સમૂહ નરાવર્તન અને હસ્તલેખન અભ્યાસનો સમાવેશ થાય છે, તેને પ્રારંભિક વર્ષોના વર્ગખંડમાં વધુ જગ્યા મળવી જોઈએ નહીં.

મુખ્ય પ્રારંભિક ભાષા અને સાક્ષરતા અભિગમો:

પ્રારંભિક ભાષા અને સાક્ષરતા વિકાસમાં મૌખિક ભાષા વિકાસ, ઉચ્ચારણ જાગૃતિ, ડીકોડિંગ, વાંચન સમજણ, અસ્ખલિત વાંચન, લેખન અને વાંચનની આદત કેળવવાનો સમાવેશ થાય છે. આ અભિગમો અને વ્યૂહરચનાઓ દ્વારા તેમને વિકસાવી શકાય છે:

- બાળકોના ઉભરતા સાક્ષરતા કૌશલ્યો વિકસાવવા પર ફોકસ: ઉભરતી સાક્ષરતામાં કુશળતા, જ્ઞાન અને વાંચન અને લેખન વિશે વિકસિત વલણનો સમાવેશ થાય છે, જે અસ્ખલિત બનતાં પહેલાં વિકસેલ હોય છે. આ તબક્કામાં ઉભરતા વાંચન (મુદ્રિત જાગૃતિ, અવધારણાઓ, વાંચનનો ડોળ) અને ઉભરતા લેખન (ચિત્રકામ, લખાણ અને શોધક જોડણી)નો સમાવેશ થાય છે.

ઉભરતી સાક્ષરતા માટેની હરચનાઓ

સચિત્ર વાર્તા પુસ્તકોનો ઉપયોગ
કરીને વાંચનનો ડોળ કરવો

છાપકામથી ભરપૂર વર્ગખંડ વાતાવરણ
બનાવવું

મફત/મુક્ત વાંચન અને લેખન માટે
સમર્પિત ક્ષેત્રો સ્થાપિત કરવા

ચિત્રકામ અને લેખન
અભિવ્યક્તિ

સંતુલિત સાક્ષરતા અભિગમ: સંતુલિત સાક્ષરતા અભિગમ શબ્દ ઓળખ કૌશલ્ય (નીચલા ક્રમમાં) અને ભાષા સમજણ અને અભિવ્યક્તિ (ઉચ્ચ ક્રમમાં) ને એકીકૃત કરે છે. મોટેથી વાંચન, સહિયારું વાંચન/લેખન અને સ્વતંત્ર વાંચન/લેખન જેવી પ્રવૃત્તિઓ આ કૌશલ્યોને સંતુલિત કરે છે.

- મૌખિક ભાષા વિકાસ:** મફત/મુક્ત અને માર્ગદર્શિત વાતચીત માટે વાર્તાકથન, ચર્ચાઓ, ચિત્ર વાર્તાલાપ અને ભૂમિકા ભજવવાનો ઉપયોગ કરો.
- ધ્વનિશાસ્ત્રીય જાગૃતિ અને અક્ષર ઓળખ:** અક્ષર-ધ્વનિ સંબંધો, ધ્વનિશાસ્ત્રીય જાગૃતિ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું અને અર્થ-કેન્દ્રિત સૂચના માટે અક્ષરો અને શબ્દોનો એકસાથે પરિચય કરાવવો.

વાંચન વ્યૂહરચનાઓ

મોટેથી વાંચન

પરસ્પર વાંચન-મોટેથી દ્વારા ભાષા અને શબ્દભંડોળમાં વધારો કરે છે.

વહેંચાયેલ વાંચન

વહેંચાયેલા અનુભવો માટે મોટા છાપેલા વખાણો સાથે સહયોગી વાંચન.

માર્ગદર્શિત વાંચન

બાળકો વ્યક્તિગત માર્ગદર્શન માટે શિક્ષકના સમર્થન સાથે વાંચન કરે છે.

સ્વતંત્ર વાંચન

વાંચનની ટેવ વિકસાવે છે અને સ્વતંત્ર વાંચનમાં આનંદ આપે છે.

લેખન વ્યૂહરચનાઓ

મોડેલ લેખન

મોડેલ લેખન દ્વારા અભિવ્યક્ત લેખનનું પ્રદર્શન કરો.

વહેંચાયેલ લેખન

વહેંચાયેલ લેખન અનુભવો સાથે સહયોગી લેખન કાર્યો.

માર્ગદર્શિત લેખન

શિક્ષક પ્રતિસાદ મેળવો અને સહાધ્યાયી લેખન તકોમાં જોડાઓ.

સ્વતંત્ર લેખન

લેખન દ્વારા સ્વતંત્ર રીતે સર્જનાત્મક અને કાર્યાત્મક સાક્ષરતા વિકસાવો.

નાના બાળકોને અજાણી ભાષામાં શીખવાની તક પૂરી પાડવા માટેની વ્યૂહરચનાઓ:

બાળકો માટે નવી હોય તેવી ભાષા શીખવતી વખતે, એવી વ્યૂહરચનાઓ સાથે આ પ્રક્રિયા કરવી મહત્વપૂર્ણ છે જે શીખવાનું આકર્ષક અને અસરકારક બનાવતી હોય. વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ અને પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ વિદ્યાર્થીઓ માટે અજાણી અનુકૂળ વ્યૂહરચનાઓ આપેલી છે:

- **મૌખિક ભાષા વિકાસ માટે મનોરંજક, ઇન્ટરેક્ટિવ પ્રવૃત્તિઓથી શરૂઆત કરો:** ટોટલ ફિઝિકલ રિસ્પોન્સ (TPR) નો ઉપયોગ કરો, એ એક પદ્ધતિ છે જ્યાં વિદ્યાર્થીઓ શબ્દો અથવા શબ્દસમૂહો માટે શારીરિક અભિનય કરે છે. આમાં “કૂદો (જમ્પ)” કહેતી વખતે કૂદકો મારવો અથવા “ચાલો (વોક)” કહેતી વખતે ચાલવું જેવી ક્રિયાઓનો સમાવેશ થઈ શકે છે. તે બાળકોને શારીરિક ગતિવિધિઓને ભાષા સાથે સાંકળવામાં મદદ કરે છે, જેનાથી યાદ રાખવામાં અને સમજવામાં સરળતા રહે છે.
- **સમજી શકાય તેવા સૂચનનો ઉપયોગ કરો:** બાળકોને સમજવામાં મદદ કરવા માટે સરળ ભાષા, હાવભાવ, ચિત્રો અને ક્રિયાઓ.
- **અર્થપૂર્ણ અને હેતુપૂર્ણ સંદર્ભ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો:** ભાષાનો ઉપયોગ ફક્ત શુદ્ધતા માટે જ નહીં, વાતચીત કરવા માટે પણ કરે તે માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
- **નવી ભાષા અંગે પુષ્કળ પ્રમાણમાં જાણકારી પ્રદાન કરો:** સાંભળવા, બોલવા અને વાંચવાની પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા.

2.2.3 ગાણિતિક અવધારણાઓ વિકસાવવા માટેના અભિગમો

ગાણિતિક અવધારણાઓને પૂર્વ-સંખ્યાજ્ઞાન સ્તર પર અલગ અલગ રીતે સમજાવી શકાય છે. તે નાના બાળકો માટે ખૂબ જ ગૂઢ હોઈ શકે છે. તેમને નક્કર અનુભવ કરાવીને, નામકરણ અથવા ભાષા, ચિત્રો અને ત્યારબાદ અમૂર્ત પ્રતીકો તરફ આગળ વધીને શીખવો. આને ELPS કહેવામાં આવે છે. સમસ્યાનું નિરાકરણ, તપાસ વગેરેના પગલાંઓને પણ પ્રોત્સાહન આપો.

પ્રારંભિક ગણિત માટે ELPS અભિગમ

પગલું 1 - અનુભવ	પગલું 2 - ભાષા	પગલું 3 - ચિત્રાત્મક	પગલું 4 - પ્રતીક
બ્લોક્સ, મણકાઓ, ઢીંગલીઓ જેવી ભૌતિક વસ્તુઓની ગણતરી કરવાથી શરૂઆત કરો. બાળકો વસ્તુઓ ખસેડવા માટે તેમના હાથનો ઉપયોગ કરે છે.	બાળકોને તેમણે શું કર્યું તેનું વર્ણન શબ્દોમાં કરવા પ્રોત્સાહિત કરો જેમ કે: તેમણે કેટલી વસ્તુઓ ગણી તે વિશે વાત કરવી, ગણતરી કરવા વિશે તેઓ કેવી રીતે વિચારતા હતા, ઓછી સંખ્યા સાથે વધુ સંખ્યાની તુલના કરવી વગેરે.	બાળકોને 2, 3, 4 વસ્તુઓનું ચિત્ર દોરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તેમને વિવિધ સંખ્યાની વસ્તુઓના ચિત્રો જોવા અને જણાવવા કહો કે કેટલા બોલ, ફૂતરા, બોટલ છે વગેરે.	છેલ્લે, સંખ્યાઓ અને ગાણિતિક ચિહ્નો જેવા લેખિત પ્રતીકોનો પરિચય આપો, જેમાં 1, 2, 3, પછી + અને ચિહ્નો વગેરે ઓળખવામાં આવે છે.
			

બાળકોને સમસ્યાને સમજાવવા, તેણે ઉકેલવાનો પ્રયાસ કરવા, ઉકેલો તપાસવા અને ફરીથી પ્રયાસ કરવા જેવાં પગલાંઓ મારફતે સમસ્યાઓ ઉકેલવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો!

2.2.4 સામાજિક-ભાવનાત્મક અને નૈતિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવું

સમકાલીન સમજણ ભાવનાત્મક બુદ્ધિના મહત્વ અંગે એવું ભારપૂર્વક કહે છે કે લાગણીઓને સમજાવવા અને તેનું સંચાલન કરવાની ક્ષમતા કદાચ જ્ઞાનાત્મક બુદ્ધિ કરતાં પણ વધુ મહત્વપૂર્ણ છે. ભાવનાત્મક બુદ્ધિના વિકાસમાં ફક્ત પોતાની લાગણીઓને ઓળખવી અને તેનું સંચાલન કરવું જ નહીં, પરંતુ આ સમજણને અન્ય લોકોની ભાવનાત્મક સ્થિતિઓ સુધી પહોંચાડવી, સહાનુભૂતિ અને કરુણાને પ્રોત્સાહન આપવું પણ સામેલ છે. આમાં સમાવિષ્ટ છે:

01 સકારાત્મક સ્વ-સંકલ્પના

'સ્વ' જાગૃતિ અને પોતાનામાં વિશ્વાસ.
ઉદાહરણ તરીકે - "હું એક સારો વ્યક્તિ છું", "હું એક દયાળુ મિત્ર છું".

02 ભાવનાત્મક જાગૃતિ અને નિયમન

આપણે શું અનુભવીએ છીએ અને શા માટે અનુભવીએ છીએ તે જાણવું અને તે લાગણીઓનો પ્રતિભાવ કેવી રીતે આપવો તે સક્રિય રીતે પસંદ કરવું.

03 સામાજિક વિકાસ

મિત્રોની જરૂરિયાતો અને ભાવનાત્મક સ્થિતિઓને જાણવી, સંબંધો વિકસાવવા અને ન્યાયી સમાજના નિર્માણ માટે વૈવિધ્યને સ્વીકારવું

2.2.5 હકારાત્મક શીખવાની આદતો (કાર્યકારી કાર્ય અને સ્વ-નિયમન કૌશલ્ય)

આયોજન, ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા, સૂચનાઓનું પાલન કરવા અને એકાધિક કાર્યોને અસરકારક રીતે સંચાલિત કરવા માટે મહત્વપૂર્ણ માનસિક પ્રક્રિયાઓનું નિર્માણ કાર્યકારી કાર્ય અને સ્વ-નિયમન કરે છે. મગજ વિક્ષેપોને ફિલ્ટર કરવા, કાર્યોને પ્રાથમિકતા આપવા, લક્ષ્યો નક્કી કરવા અને પ્રાપ્ત કરવા અને આવેગને નિયંત્રિત કરવા માટે આ કૌશલ્ય સમૂહ પર આધાર રાખે છે. આ કૌશલ્યો એકબીજા સાથે જોડાયેલાં છે, અને ત્રણ લાક્ષણિકતાઓ પર આધારિત છે:

- **કાર્યકારી યાદશક્તિ:** ટૂંકા ગાળા માટે વિભિન્ન માહિતીના સંગ્રહ અને કાર્યક્ષમ ઉપયોગને નિયંત્રિત કરે છે.
- **માનસિક લવચીકતા:** વિવિધ માંગણીઓ અને વિભિન્ન પરિસ્થિતિઓમાં વિવિધ નિયમોના ઉપયોગના પ્રતિભાવમાં સતત અથવા સ્થાનાંતરિત ધ્યાનને સક્ષમ બનાવે છે.
- **સ્વ-નિયંત્રણ:** આવેગજન્ય ક્રિયાઓ અથવા પ્રતિભાવો સામે પ્રાથમિકતા અને પ્રતિકારને સશક્ત બનાવે છે.

બાળકોમાં હકારાત્મક શીખવાની આદતો

સંભાળ આપનારાઓ/શિક્ષકોની ભૂમિકા

દિનચર્યાઓ સ્થાપિત કરવી

કૌશલ્ય વિકાસને ટેકો આપતી સુવ્યવસ્થિત વર્ગખંડ દિનચર્યાનું નિર્માણ અને અમલ કરવામાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવવી

સામાજિક વર્તણૂકનું મોડેલ બનાવવું

સામાજિક અને ભાવનાત્મક કૌશલ્યોમાં વૃદ્ધિ કરવા માટે હકારાત્મક આદર્શો (રોલ મોડેલો), હકારાત્મક ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ, અસરકારક સંદેશાવ્યવહાર અને સહકારી પ્રવૃત્તિઓનું પ્રદર્શન કરવું.

સહાયક સંબંધો

ભાવનાત્મક અને સામાજિક બુદ્ધિ વિકાસ માટે એક મજબૂત વાતાવરણ પૂરું પાડતા નિખાલસ સંદેશાવ્યવહારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે સક્રિયપણે કાર્ય કરવું.

સર્જનાત્મક રમતને પ્રોત્સાહન આપવું

શિક્ષકો પાઠ-યોજનાઓમાં બાળકોને તેમની સર્જનાત્મકતાનું અન્વેષણ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરીને રમત-આધારિત શિક્ષણનો સમાવેશ કરી શકે છે, જે જ્ઞાનાત્મક લવચીકતા અને નિર્ણય લેવાની ક્ષમતામાં વધારો કરે છે તેમજ સર્વાંગી વિકાસમાં ફાળો આપે છે.

તણાવનો સામનો કરવાની પદ્ધતિઓ

તણાવમાંથી રાહત આપતી વ્યૂહરચનાઓ રજૂ કરવી, બાળકો માટે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરવા માટે એક સુરક્ષિત જગ્યા બનાવવી જે સ્વ-નિયમન કૌશલ્યના વિકાસમાં ફાળો આપે છે.

જોશીલી કસરત

સક્રિય જીવનશૈલીને પ્રોત્સાહન આપીને, શીખવાના વાતાવરણમાં કસરતો અને હવનચલનને એકીકૃત કરવાં.

સ્વતંત્ર પસંદગીઓ તરફ આગળ વધવું

નેતૃત્વ કરવાની પ્રવૃત્તિથી બાળકોને નેતૃત્વ કરવા દેવા તરફ આગળ વધો. આ બાળકોને લક્ષ્યો નક્કી કરવાનું અને પોતાના માટે યોજનાઓ બનાવવાનું શીખવામાં મદદ કરે છે.

બાળકોને વિવિધ સ્તરનાં સમર્થનની જરૂર પડી શકે છે, અને ઉપેક્ષા, દુર્વ્યવહાર અથવા હિંસા સામેલ હોય એવું પ્રતિકૂળ વાતાવરણ કૌશલ્ય વિકાસમાં અવરોધ લાવી શકે છે અને મગજની રચનાને વિક્ષેપિત કરી શકે છે, જેના કારણે કાર્યકારી કાર્યમાં ક્ષતિ ઉત્પન્ન થાય છે. બાળકોમાં કાર્યકારી કાર્ય અને સ્વ-નિયમન કૌશલ્યનો વિકાસ જીવનભરના ફાયદાઓ આપે છે, જે હકારાત્મક વર્તન, સૂચિત નિર્ણય-નિર્ધારણ અને સમગ્ર સામાજિક સુખાકારીમાં ફાળો આપે છે.

2.3 શીખવાની જેમ રમવું

2.3.1 રમત-આધારિત શીખવાનું મહત્વ

પ્રારંભિક વર્ષોમાં રમત-આધારિત શિક્ષણ મૂળભૂત રીતે બાળક-કેન્દ્રિત હોય છે, જેમાં દરેક બાળકની અનન્ય જરૂરિયાતો, રુચિઓ અને ક્ષમતાઓને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે. રમત, બાળકોમાં સ્વભાવગત હોવાથી, તેમના માટે એક કુદરતી અને ગતિશીલ પ્રવૃત્તિ છે, જે પર્યાવરણ સાથેના તેમના સતત જોડાણમાં સ્પષ્ટ થાય છે, પછી ભલે તે રમતનું મેદાન હોય, ઘર હોય, બજાર હોય કે અન્ય કોઈ સ્થાન હોય. બાળકો સહજ રીતે તેમને જે કંઈ મળે છે તેની સાથે રમે છે, પછી ભલે તે કાંકરા હોય, પાન હોય કે કોઈપણ ઉપલબ્ધ વસ્તુ હોય, જે તેમના રમત પ્રત્યેના સાચા પ્રેમ અને સંપૂર્ણ આનંદને દર્શાવે છે.

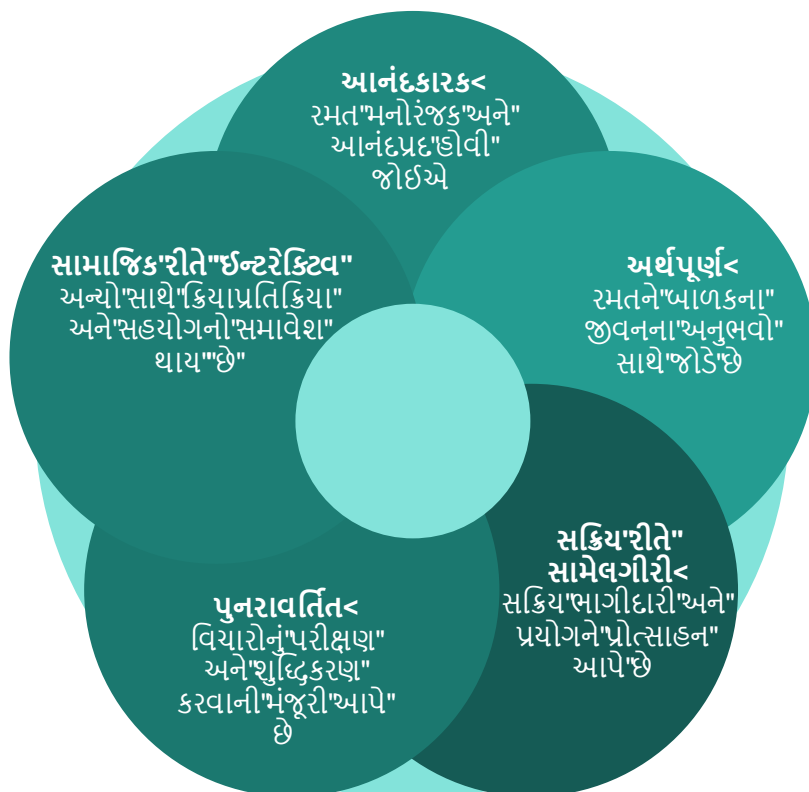
બાળકોમાં રમત પ્રત્યે સ્વાભાવિક વલણ હોવા છતાં, ઘણા લોકોમાં એક ગેરસમજ પ્રવર્તે છે કે રમત એ સમયનો બગાડ છે. માતાપિતા, ક્યારેક ડરતા હોય છે કે રમતથી સંઘર્ષ અથવા સમયનો બગાડ થઈ શકે છે, શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓના મહત્વ પર ભાર મૂકે છે. કમનસીબે, આ દ્રષ્ટિકોણ ઘણીવાર બાળકોને રમતમાં જોડાવા માટે અપૂરતી તકો આપે છે.

આ માન્યતાથી વિપરીત, ખાસ કરીને બાળકના પ્રારંભિક વર્ષોમાં, રમત શીખવા માટેના પ્રાથમિક માર્ગ તરીકે કાર્ય કરે છે. રમત બાળકોને તેમના વિચારો અને લાગણીઓ વ્યક્ત કરવાની મંજૂરી આપે છે, જે તેમની આસપાસની દુનિયાનું અવલોકન અને સમજણને સરળ બનાવે છે. વધુમાં, તે સામાજિક સંબંધો બનાવવા અને બાળકોમાં સ્વસ્થ આદતો કેળવવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે. રમતના બહુમુખી ફાયદા બાળકના સર્વાંગી વિકાસમાં નોંધપાત્ર ફાળો આપે છે અને પ્રારંભિક બાળ શિક્ષણ (ઈસીઈ) માટે અસરકારક માધ્યમ તરીકે સેવા આપે છે, ખાતરી કરે છે કે રમત દ્વારા મેળવેલ જ્ઞાન બાળકના અનુભવનો કાયમી ભાગ બને છે.

આગળ, રમત બાળકની પાંચે ઈન્દ્રિયોના વિકાસમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે. રમતમાં સામેલ થવાથી ઈન્દ્રિયો અને અંગોનો ઉપયોગ થાય છે, જેના પરિણામે સ્નાયુઓ મજબૂત થાય છે, સમજણ વધે છે અને આત્મવિશ્વાસમાં વધારો થાય છે. રમત દ્વારા, બાળકો "કરીને શીખવું" પ્રક્રિયામાં સક્રિયપણે ભાગ લે છે, જેથી નક્કર શીખવાના અનુભવો મેળવે છે. તે એક સંતુલિત અને પ્રક્રિયા-લક્ષી કાર્યક્રમ પૂરો પાડે છે જે વિકાસલક્ષી ઉદ્દેશ્યો સાથે સુસંગત છે, નિરીક્ષણ, પ્રયોગ, સમસ્યાનું નિરાકરણ અને સર્જનાત્મકતા જેવી શીખવાની પ્રક્રિયાઓને પ્રોત્સાહન આપે છે.

વધુમાં, રમત શારીરિક અને માનસિક પ્રવૃત્તિઓ વચ્ચે સંતુલન જાળવવામાં ફાળો આપે છે, બાળકની સાંસ્કૃતિક પૃષ્ઠભૂમિને ધ્યાનમાં લીધા વિના, તેનો સર્વાંગી વિકાસ સુનિશ્ચિત કરે છે. વ્યક્તિગત રુચિઓ અને કુશળતાઓને ઓળખવાના મહત્વ પર ભાર મૂકીને, રમત પ્રવૃત્તિઓ બાળકના વ્યાપક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક મહત્વપૂર્ણ ઘટક બની જાય છે.

2.3.2 રમત દ્વારા શિક્ષણ અંગે જાણવું

જ્યારે બાળકો હંમેશા આ બધી લાક્ષણિકતાઓનો એકસાથે સામનો ન પણ કરે, ત્યારે બાળકોને રમતના વિવિધ અનુભવો પૂરા પાડવા એ મહત્વપૂર્ણ છે કે જેથી ખાતરી થાય કે દરેક તત્વનો અનુભવ થાય છે અને તે મૂળભૂત અને ભવિષ્યના શિક્ષણ માટે મહત્વપૂર્ણ કૌશલ્યોની વિશાળ શ્રેણી વિકસાવવામાં ફાળો આપે છે.

NCF-FS 2022 માં દર્શાવેલ પ્લે કન્ટિન્યુમ, પ્રારંભિક બાળ શિક્ષણમાં 'રમત' ના કેન્દ્રિયતા પર ભાર મૂકે છે, જેમાં વિવિધ મનોરંજક અને સામેલ કરતી પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થાય છે. તે પુખ્ત વયના લોકોની સામેલગીરીની માત્રા અને પ્રવૃત્તિની પ્રકૃતિના આધારે રમતને ત્રણ અલગ અલગ પ્રકારોમાં વર્ગીકૃત કરે છે:

રમતના પ્રકારો			
	મુક્ત રમત	માર્ગદર્શિત રમત	સંરચિત રમત (અથવા નિર્દેશિત રમત)
પ્રકૃતિ	સંપૂર્ણપણે બાળ-પ્રેરિત અને સ્વ-નિર્દેશિત.	બાળકો દ્વારા સંચાલિત, સક્રિય પુખ્ત સુવિધા સાથે.	શિક્ષક ચોક્કસ નિયમો સાથે પ્રવૃત્તિઓનું નિર્દેશન કરે છે.
પ્રવૃત્તિઓ	કોયડાઓ, રોલ-પ્લે, પુસ્તકો વાંચવા સામેલ છે.	ક્લે, શબ્દભંડોળ રમતો, ઉભરતી સાક્ષરતા પ્રવૃત્તિઓનો ઉપયોગ.	વાર્તા નિર્માણ, ભાષા અને ગણિતની રમતો, નિર્દેશિત યાવ.
શિક્ષકની ભૂમિકા	પરોક્ષ, જેમ કે પર્યાવરણ તૈયાર કરવું અને અવલોકન કરવું.	ચોક્કસ ઉદ્દેશ્યો સાથે રમતને સરળ બનાવે છે અને મજબૂત કરે છે.	સ્પષ્ટ ઉદ્દેશ્યો સાથે શીખવાના અનુભવોનું આયોજન અને અમલ કરે છે.
લાભ	સામાજિક કુશળતા, સ્વ-નિયમન, ભાવનાત્મક વ્યવસ્થાપન વિકસાવે છે.	વિવિધ કૌશલ્યો વિકસાવવા માટે અસરકારક; બાળકો અને શિક્ષકો વચ્ચે સહયોગી શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપે છે.	ચોક્કસ ક્ષમતાઓ અને શીખવાના પરિણામો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

એકંદરે, રમત-આધારિત લર્નિંગ કન્ટિન્યુમ બાળ-કેન્દ્રિત શિક્ષણ વાતાવરણને સરળ બનાવવા માટે શિક્ષકની સામેલગીરીના વિવિધ સ્તરો દર્શાવે છે. તે પુખ્ત વ્યક્તિના માર્ગદર્શન અને માળખાગત શિક્ષણ ઉદ્દેશ્યો સાથે બાળ-નિર્દેશિત તત્વોનું મિશ્રણ કરે છે.

2.3.3 રમતિયાળ વર્ગખંડ પ્રવૃત્તિઓ

નાના વર્ગખંડો જીવંત અને વૈવિધ્યસભર હોય છે, જે વાતચીત, સાંભળવું, રમકડાંનો ઉપયોગ, કલાત્મક પ્રવૃત્તિઓ અને શારીરિક પ્રવૃત્તિ જેવા વિવિધ માધ્યમો દ્વારા શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપે છે. આ પદ્ધતિઓનો સમાવેશ સૂચિત સામાજિક અને દૈનિક યોજનાઓમાં કરવામાં આવ્યો છે. શિક્ષકો બાળકો સાથે જોડાવા અને શિક્ષિત કરવા માટે આ પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરી શકે છે:

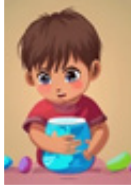
વાતચીતો

સમાન ભાગીદારી સાથે સંરચિત વાતચીતો (વર્તુળ સમય), મુક્ત વાતચીતો અને પ્રશ્નોનો ઉપયોગ કરો

વાર્તાકથન

જીવંત અભિવ્યક્તિઓ, નવા શબ્દો, વાક્ય રચના અને સમસ્યા નિરાકરણનો ઉપયોગ કરો. રોજિંદા જીવનને લગતા વાર્તાઓ મોટેથી વાંચો અને શેર કરો. વાંચ્યા પછી પાત્રો અને વાર્તાઓની ચર્ચા કરો. બાળકોને તેમના જીવનને વાર્તાઓ અને ભૂમિકા ભજવવાના રૂપમાં વર્ણવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

રમકડાં આધારિત શિક્ષણ

રમકડાંના ભૌતિક રચનાના સંશોધન માટે હાથનો ઉપયોગ કરવાથી મોટર કૌશલ્ય, હાથ અને આંખનું સંકલન, સંજ્ઞાત્મકતા, સમસ્યા-નિવારણ વગેરેનો વિકાસ થાય છે. સ્વદેશી રમકડાં સાંસ્કૃતિક રીતે યોગ્ય છે.

બાળકોનાં ગીતો અને જોડકણાં

ગીતોનો ઉપયોગ અવધારણાઓ શીખવવા, શબ્દભંડોળ, કલ્પનાશક્તિ અને અભિવ્યક્તિને વધારવા માટે કરો, જેમાં ગ્રોસ અને ફાઇન મોટર કૌશલ્ય, તાળીઓ વગાડવી, ક્લિક કરવું, કૂદવું વગેરે સામેલ છે. સ્થાનિક ગીતો અને બહુવિધ ભાષાઓ સાંસ્કૃતિક રીતે યોગ્ય છે.

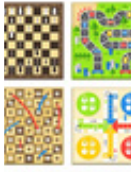
સંગીત અને હલનચલન

આનંદપૂર્વક વાદ્યો વગાડવા, ગાવું, લય જાળવી રાખવી અને નૃત્ય કરવું, વારંવાર ગીતો દ્વારા, જૂથમાં ગાવા અને સૂરો ઓળખવાથી જ્ઞાનાત્મક ક્ષમતાનો વિકાસ થાય છે. વિવિધ મૂડ, સંદર્ભો અને ભાષાઓના ગીતો પર પ્રોપ્સ સાથે નૃત્ય કરો.

ક્લા અને હસ્ટકલા (આર્ટ્સ અને ક્રાફ્ટ્સ)

વિવિધ સામગ્રીઓ, રંગો અને ટેકસચરનો ઉપયોગ કરીને ચિત્ર દોરવું, ચિત્રકામ, પેસ્ટિંગ, ક્લે મોલ્ડિંગ વગેરે બાળકોને આકારો અને પેટર્ન ઓળખવામાં, સંજ્ઞાત્મકતા, સંકલન અને કલાત્મક અનુભવને પ્રોત્સાહન આપવામાં મદદ કરે છે.

ઇન્ડોર ગેમ્સ

ગણતરી, અંતર સંબંધી તર્ક, સમસ્યા-નિવારણ વ્યૂહરચના, ટીમવર્ક શીખવવા તેમજ સ્વસ્થ સંધર્ષ અને પીઅર બોન્ડિંગને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કોયડાઓ, ચેસ, જીગ્સો, બ્લોક્સ, ચોપડ, સાપ અને સીડી, લુડો વગેરેનો ઉપયોગ કરો.

આઉટડોર પ્લે અને નેચર ઇન્ટરેક્શન

ઉદ્યાનો અને જંગલોમાં દોડવાથી અને પ્રકૃતિનું અન્વેષણ કરવાથી જિજ્ઞાસા વધે છે અને પર્યાવરણીય જાગૃતિ અને જવાબદારી વધે છે.

ફિલ્ડ ટ્રિપ્સ

બાળકોને શાકભાજી બજાર, ડોક્ટરના ક્લિનિક, બસ ડેપો, પોસ્ટ ઓફિસ અને પોલીસ સ્ટેશન લઈ જાઓ જેથી જિજ્ઞાસાને પ્રોત્સાહન મળે, જોડાણો બને અને સિદ્ધાંતને વાસ્તવિક દુનિયા સાથે જોડવામાં આવે.

2.4 બાળક-અનુકૂળ વાતાવરણ બનાવવું

બાળકના વિકાસમાં શારીરિક અને વર્તણૂકીય બંને પાસાંઓ શીખવા માટેનું વાતાવરણ મુખ્ય ભૂમિકા ભજવે છે. આગળનાં વિકાસલક્ષી પરિણામોને શ્રેષ્ઠ બનાવવા માટે જરૂરી ક્ષમતાઓ વિકસાવવા માટે એક સમાવિષ્ટ, ગતિશીલ અને સહાયક વાતાવરણ મહત્વપૂર્ણ છે. નીચેના સિદ્ધાંતો ભાગીદારી અને સર્વાંગી વિકાસને પ્રોત્સાહન આપતું વાતાવરણ બનાવવા માટે ઊંડી સમજ પૂરી પાડે છે.

બાળક-અનુકૂળ વાતાવરણ બનાવવું

લવચીક બેઠકવ્યવસ્થા

બાળકોને સાથે મળીને કામ કરવા અને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનો આનંદ મેળવવામાં મદદરૂપ બને તે રીતે બેઠકો ગોઠવવી.

- વાર્તાકથન અને મજેદાર શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ સમયે વર્તુળાકારમાં નાની નાની મેટ્સ મૂકવી

ઇન્ટરેક્ટિવ ડિસ્કે અને પ્રિન્ટથી ભરપૂર વાતાવરણ

શીખવવા માટે દિવાલોનો ઉપયોગ કરો. બાળકોનાં કાર્ય બતાવો, બધાને સામેલ કરો તથા તેમના માટે વાંચન સરળ અને સુલભ બનાવો.

- બાળકોનાં બધા કાર્યોનીયેના સ્તરે લગાવો જેથી અન્ય બાળકો જોઈ શકે, જોડાઈ શકે અને પ્રશંસા કરી શકે.

સલામત અને આમંત્રિત કરતું વાતાવરણ

વધુ સારી રીતે શીખવા માટે સ્થળને સલામત અને મૈત્રીપૂર્ણ બનાવો.

- દરેકને સામેલ કરવા માટે વિશ્વભરના પુસ્તકો મૂકો અથવા દિવાલો પર વિવિધ ઉજવણીઓ દર્શાવો.

પરિચિત અને નવા અનુભવનું સંતુલન

બાળકો જે જાણે છે તેના પર નિર્માણ કરો અને ધીમે ધીમે નવી વસ્તુઓનો પરિચય કરાવો.

- બાળકો જે પહેલેથી સમજે છે તેની સાથે નવા વિચારોને જોડો, જેથી શીખવાની પ્રક્રિયા પરિચિત અને નવી રોમાંચક બાબતોનું મિશ્રણ બની શકે.

શ્રેષ્ઠ આંતરિક વાતાવરણ

ખુશ અને સક્રિય શિક્ષણ માટે ઓરડાને પ્રકાશિત અને હવાદાર રાખો.

- પ્રકાશ અને તાજી હવા માટે બારીઓ ખોલો, જે બાળકો માટે શીખવા અને રમવા માટે એક સારું સ્થળ બનાવે છે.

Vibrant Learning Corners

Create exciting corners for play & learning.

- Make corners for play, like a space for acting, building, counting, drawing & reading. Add materials that help kids think, move, feel & be creative.

2.5 નાનાં બાળકો માટે મૂલ્યાંકનના ઉદ્દેશ્યો અને પ્રક્રિયા

બાળકો માટે શીખવાની પ્રક્રિયામાં સતત સુધારો કરવા માટે, શિક્ષકો સંસાધનોનું વિશ્લેષણ કરવા, પુરાવાઓનું અર્થઘટન કરવા તથા સુધારાત્મક અને સુધારેલી પદ્ધતિઓ લાગુ કરવાની પ્રક્રિયા અને માધ્યમો જાણે તે ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે.

2.5.1 પ્રારંભિક વર્ષોમાં મૂલ્યાંકનના ઉદ્દેશ્યો

- મૂલ્યાંકન શિક્ષકોને તેમના વિદ્યાર્થીઓની જરૂરિયાતો, પસંદગીઓ, રુચિઓ અને શીખવાની રીતે વિશે જાણકારી આપીને યોગ્ય શીખવવા-શીખવાના સાધનો પસંદ કરવામાં માર્ગદર્શન પૂરું પાડે છે.
- મૂલ્યાંકન કાર્યો તેઓને શીખ્યા છે તેનો ઉપયોગ કરીને બાળકોને વસ્તુઓ વધુ સારી રીતે સમજવામાં મદદ કરે છે. તે તેમને તેમણે શીખેલી નવી કુશળતાઓનો મહાવરો કરવાની તક આપે છે,
- અસરકારક મૂલ્યાંકનો શિક્ષકોને એવા વિદ્યાર્થીઓને અતિરિક્ત સમર્થન પૂરું પાડવા અંગે માર્ગદર્શન પૂરું પાડે છે જેમને વધારાની સહાયતાની જરૂર હોઈ શકે છે. જરૂરિયાતો દરેક બાળક, તેમની શીખવાની ઝડપ, અને ઘરે વિભિન્ન સ્થિતિઓને કારણે શીખવામાં આવેલ અંતરને આધારે બદલાઈ શકે છે.

અસરકારક મૂલ્યાંકન માટે શું કરવું અને શું ન કરવું

શું કરવું

- ✓ બાળકો શું જાણે છે અને શું કરી શકે છે તેના પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો: ત કરો.
- ✓ સમજણનું મૂલ્યાંકન કરો: બાળકો સમજણ કૌશલ્ય કેટલી હદે દર્શાવે છે તેનું મૂલ્યાંકન કરો – સંપૂર્ણપણે, આંશિક રીતે અથવા ખોટી રીતે.
- ✓ શીખવાની ખામીઓ ઓળખો: વિશ્લેષણ દરમિયાન બાળકોના શિક્ષણમાં ગેરસમજો, વૈકલ્પિક ખ્યાલો અથવા ખામીઓ ઓળખો.
- ✓ એકાધિક સ્ત્રોતનો ઉપયોગ કરો: વ્યાપક સમજણ માટે વર્ગખંડના પ્રતિભાવો, લેખિત કાર્ય અને અવલોકન કરાયેલ વર્તન જેવા વિવિધ સ્ત્રોતોમાંથી પુરાવા એકત્રિત કરો.
- ✓ શિક્ષણ શૈલીને અનુકૂળિત કરો: બાળકોની શીખવાની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવા માટે શિક્ષણ શૈલીમાં ફેરફાર કરવા માટે મૂલ્યાંકન પુરાવાનો ઉપયોગ કરો. આમાં પ્રવૃત્તિઓ, ક્ષમતા જૂથીકરણ અને સ્વતંત્ર સૌપણીઓનો સમાવેશ થઈ શકે છે.

શું ન કરવું

- ✗ લેબલિંગ ટાળો: બાળકોને જે ખબર નથી તેના આધારે તેમને લેબલ ન આપો. શક્તિઓ અને હકારાત્મક પાસાંઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો.
- ✗ ગોખણપટ્ટીવાળું શિક્ષણ ટાળો: બાળકોની વૈચારિક સમજણ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો, ફક્ત A ફોર એપલ વગેરેનું પુનરાવર્તન ન કરો.
- ✗ ધારી લેવાનું ટાળો: એવું ન માનો કે બાળક ફક્ત હાઈલું, તોફાની અથવા નિષ્ક્રિય છે. તેમના વર્તન પાછળનાં કારણો શોધવાનો પ્રયાસ કરો અને દયાળુ બનો.
- ✗ એક જ સ્ત્રોત પર આધાર રાખવાનું ટાળો: વધુ સ્પોટ મૂલ્યાંકન માટે વિવિધ અવલોકનો, ખુલ્લા પ્રશ્નો, પોર્ટફોલિયો વગેરે જેવા બધા સ્ત્રોતનો ઉપયોગ કરો.
- ✗ મૂલ્યાંકન મુલતવી રાખવાનું ટાળો: તમારી યાદશક્તિમાં સુધારો કરવા માટે દરેક બાળકના અવલોકનોનો નિયમિત રીતે ટ્રેક રાખો અને રેકૉર્ડ કરો. પરિણામોના આધારે પ્રવૃત્તિઓ અને વધારાના સમર્થનનું આયોજન કરો.

2.5.2 પ્રારંભિક વર્ષોમાં મૂલ્યાંકનની પ્રક્રિયા

નાનાં બાળકો માટે મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયામાં તેમના એકંદર વિકાસને સમજવા માટે એક વિચારશીલ અને વ્યાપક અભિગમનો સમાવેશ થાય છે. તે અવલોકન પર આધારિત છે, એટલે કે બાળકો સમય જતાં કેવી રીતે વર્તે છે અને શીખે છે તેનું નજીકથી નિરીક્ષણ કરવું. આંગણવાડી કાર્યકરોએ તેમની લાગણીઓ, વલણ અને અભિવ્યક્તિઓ સમજવા માટે વિવિધ પરિસ્થિતિઓનો વિચાર કરવો જોઈએ, ઉદાહરણ તરીકે, સવારે વિરુદ્ધ બપોરે, બપોરના ભોજન પહેલાં અથવા પછી, એકલા અથવા જૂથોમાં વગેરે.

ક્ષમતા મૂલ્યાંકનનાં ત્રણ પગલાં છે:

1. પુરાવા એકત્રિત કરવા: બાળકો ચોક્કસ કુશળતાઓ કેવી રીતે પ્રાપ્ત કરે છે તે સમજવામાં મદદ કરે છે. બાળકો કુદરતી રીતે તેમની ક્ષમતાઓ ક્યાં દર્શાવે છે તે જુઓ. તેમના પ્રદર્શનની વિગતો સમજવા માટે ચેકલિસ્ટ જેવા વિસ્તૃત નિરીક્ષણ સાધનોનો ઉપયોગ કરો. બાળકોના લેખિત અને દોરેલા કાર્યને સંગ્રહિત કરવા માટે પોર્ટફોલિયોનો ઉપયોગ કરો અને તેનું એકસાથે અવલોકન કરો.

વાર્તાકથન

- બાળકો વાર્તામાં કેવી રીતે જોડાય છે, તત્વોનું વર્ણન કરે છે અને તેને પોતાના અનુભવો સાથે કેવી રીતે જોડે છે તે જુઓ.
- ધ્યાન આપો કે શું તેઓ શબ્દો યાદ રાખે છે કે તેમની પસંદગીઓ વ્યક્ત કરે છે કે કેમ.

રમત અને પ્રવૃત્તિઓ – મુક્ત, માર્ગદર્શિત, અથવા નિર્દેશિત

- તેઓ સમસ્યાઓ કેવી રીતે ઉકેલે છે, તેમના સ્નાયુઓનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરે છે અને રમત દરમિયાન લાગણીઓ કેવી રીતે વ્યક્ત કરે છે તે નિહાળો.
- ધ્યાન આપો કે તેઓ રમતની વિભિન્ન સ્થિતિઓમાં અન્યોને કેવી રીતે પ્રતિસાદ આપે છે.

નિર્દેશિત વાતચીત

- અવલોકન કરો કે બાળકો કેવી રીતે સાંભળે છે, પોતાના વારાની રાહ જુએ છે, અને વાતચીત દરમિયાન લાગણીઓ કેવી રીતે વ્યક્ત કરે છે તેનું અવલોકન કરો.
- જુઓ શું તેઓ હવે પછી શું થાય છે તેની આગાહી કરી શકે છે કે કેમ.

2. ચિંતન કરો અને યોજના બનાવો: તમારા અવલોકનો વિશે વિચારો અને વિવિધ સાધનોનો ઉપયોગ કરીને તેમને કાળજીપૂર્વક રેકૉર્ડ કરો. દરેક બાળકને તેમની અનન્ય શીખવાની યાત્રાને અનુરૂપ કેવી રીતે શીખવવું તે વિશે વિચારો.

3. બાળક અને પરિવાર સાથે મળીને પગલાં લો

- વર્ગખંડોમાં તમારી યોજનાઓનો અમલ કરો, બાળકોના શીખવાના પરિણામો સુધારવા માટે શિક્ષણ શૈલીને અપનાવીને.
- બાળકો હજુ સુધી શીખી શક્યા નથી તેવા કૌશલ્યોનું પુનરાવર્તન કરો અને તેનો અભ્યાસ કરો.
- સમાન પ્રકારની કુશળતા શીખવવા માટે એક અલગ અભિગમ અજમાવો, દા.ત. જો બાળકો ચિત્રો ઓળખી શકતા નથી અને ફળનું નામ આપી શકતા નથી, તો ફળો જેવી વાસ્તવિક વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો.
- ચોક્કસ ક્ષેત્રો અથવા યોગ્યતાઓ માટે વધારાના ધ્યાન અને સહાયની જરૂર હોય તેવા બાળકોને ઓળખ્યા પછી, લક્ષિત સુધારણા માટે તેમની સાથે વધારાનો સમય વિતાવો.
- કેન્દ્રમાં તેમના બાળકની પસંદ, નાપસંદ અને વર્તન વિશે માતાપિતાને નિયમિતપણે અપડેટ કરો. આનંદદાયક શિક્ષણ અને વિવિધ કુશળતાને મજબૂત બનાવવા માટે ઘરે કઈ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવી તે અંગે તેમને સલાહ આપો. તેમને અન્ય માતાપિતા સાથે જોડો જેમના બાળકો અલગ સ્તર અથવા ગતિએ શીખી રહ્યા છે.
- બાળકોને વિવિધ ક્ષેત્ર મુલાકાતો પર લઈ જાઓ અને સફળતાઓની ઉજવણી કરતી વખતે અને ચિંતાઓને સંબોધતી વખતે માતાપિતાને સામેલ કરો.
- માસિક ઈસીસીઈ દિવસોનો ઉપયોગ ફક્ત માતાઓ જ નહીં, પણ પિતા, દાદા-દાદી વગેરે સહિત પરિવારો અને સંભાળ રાખનારાઓને સામેલ કરવા માટે કરો.

પુરાવા એકત્ર કરવા અને ચિંતન માટે નીચેના સાધનોનો ઉપયોગ કરી શકાય છે:

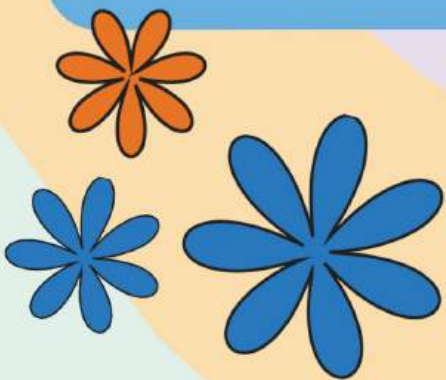
01	વાતચીત અંગેના રેકૉર્ડ્સ	- તેમની સામેલગીરી અને પ્રતિક્રિયાઓ વિશે સમજ આપે છે. - બાળકો સાથે રસપ્રદ ક્ષણો વિશે વિસ્તૃત વાર્તાઓ લખો. - પ્રવૃત્તિઓ દરમિયાન તેઓ શું કહે છે અને શું કરે છે તેના પર ધ્યાન આપો.
02	ચેકલિસ્ટ	- ટ્રેકિંગ માટે કાર્યક્ષમ, પરંતુ અન્ય પદ્ધતિઓ સાથે ઉપયોગમાં લેવા પર વધુ સારું. - જ્યારે બાળક ચોક્કસ શીખવાના લક્ષ્યો પ્રાપ્ત કરે છે ત્યારે ચિહ્નિત કરો. વધુ સારી સમજણ માટે અવલોકનો જેવી અન્ય પદ્ધતિઓ સાથે સંયોજિત કરો.
03	ઘટનાના રેકૉર્ડ્સ	- અસ્વીકાર્ય વર્તન અથવા ક્રિયાઓને પુનઃનિર્દેશિત કરવા માટે ઉપયોગી. - કોઈ ચોક્કસ નકારાત્મક ઘટના બને ત્યારે દરેક વખતે વિગતો રેકૉર્ડ કરો. - સામાજિક-ભાવનાત્મક વર્તનને સમજવા માટે તેનો ઉપયોગ કરો. - નિયમિત તપાસ માટે, ચોક્કસ સમયગાળા દરમિયાન થયેલી ક્રિયાઓ નોંધો.
04	પોષણ ટ્રેકર	પોષણ ટ્રેકર એપ પર દર ૩ મહિને દરેક બાળક માટે મૂલ્યાંકન પત્રક ભરો.

વર્ષ 2017 માં મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા જારી કરાયેલા બાળ મૂલ્યાંકન કાર્ડનો હેતુ અનૌપચારિક મૂલ્યાંકન પદ્ધતિઓ દ્વારા નાના બાળકોમાં સર્વાંગી વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે. આ દસ્તાવેજના પરિશિષ્ટ 5 માં, આ કાર્ડ બાળકોની ઉંમર (3-4, 4-5, 5-6) અનુસાર પ્રદાન કરવામાં આવ્યા છે. આ મૂલ્યાંકન કાર્ડનો ઉપયોગ નાના બાળકોની શીખવાની પ્રક્રિયાનું મૂલ્યાંકન કરવા અને તેને ટેકો આપવા માટે અસરકારક રીતે થઈ શકે છે અને પરિવારોને શીખવાની પ્રગતિ અંગે જણાવવા, શિક્ષકની સમજણમાં મદદ કરવા અને અસરકારક માતાપિતા-શિક્ષક મીટિંગ્સને સરળ બનાવવા માટે મહત્વપૂર્ણ છે. અવલોકન આધારિત મૂલ્યાંકનો દ્વારા શિક્ષકો નાના બાળકોમાં સર્વાંગી વિકાસને પ્રોત્સાહન આપી શકે છે, તેમની સામાજિક, ભાવનાત્મક, જ્ઞાનાત્મક અને શારીરિક સુખાકારીને પ્રોત્સાહન આપી શકે છે અને વ્યક્તિગત સહાયક વ્યૂહરચનાઓ બનાવી શકે છે.

અવલોકન માટે ક્ષેત્ર-વિશિષ્ટ મુખ્ય મુદ્દાઓ:

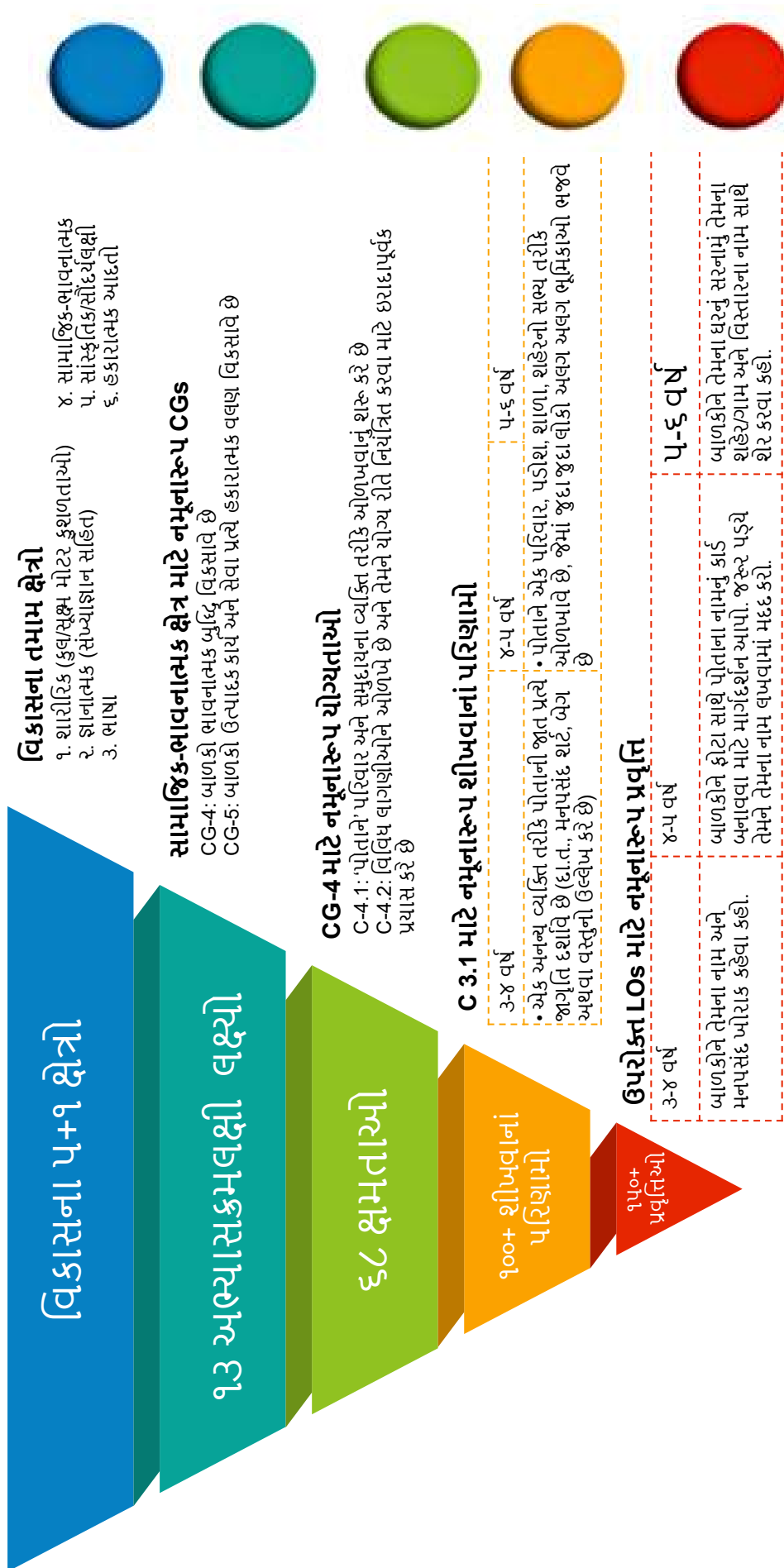
- **સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયા:** બાળકો સહાધ્યાયીઓ અને પુખ્ત વયના લોકો સાથે કેવી રીતે હળેમળે છે, તેમના શેરિંગ વર્તન, સહાનુભૂતિ અને સંઘર્ષ નિવારણ કૌશલ્યનું અવલોકન કરો.
- **વાતચીત કૌશલ્ય:** બાળકોના ભાષા વિકાસ, શબ્દભંડોળના ઉપયોગ, વાણીની સ્પષ્ટતા તથા વિચારો અને લાગણીઓ વ્યક્ત કરવાની ક્ષમતાનું મૂલ્યાંકન કરો.
- **જ્ઞાનાત્મક વિકાસ:** સમસ્યા-નિવારણ કુશળતા, સર્જનાત્મકતા, જિજ્ઞાસા અને મૂળભૂત અવધારણાઓની સમજણના સંકેતો શોધો.
- **ભાવનાત્મક વિકાસ:** બાળકોના ભાવનાત્મક નિયમન, સ્થિતિસ્થાપકતા, સહાનુભૂતિ અને પડકારોનો સામનો કરવાની ક્ષમતા પર ધ્યાન આપો.
- **શારીરિક વિકાસ:** દૈનિક પ્રવૃત્તિઓ અને રમત દ્વારા કુલ અને સૂક્ષ્મ મોટર કુશળતા, સંકલન, સંતુલન અને સ્થળલક્ષી જાગૃતિનું નિરીક્ષણ કરો.

પ્રકરણ ૩: પ્રારંભિક વર્ષોનો વર્ગખંડ: અભ્યાસક્રમનો
અભિગમ અને આયોજન

પ્રકરણ ૩: પ્રારંભિક વર્ષોનો વર્ગખંડ: અભ્યાસક્રમનો અભિગમ અને આયોજન (૩ થી ૬)

૩.૧ અભ્યાસક્રમના પ્રવાહને સમજવો - ક્ષેત્રોથી લઈને શીખવાના પરિણામો સુધી

ક્ષેત્રોથી અભ્યાસક્રમના લક્ષ્યો: NCF-FS 2022 બાળ વિકાસના બહુમુખી સ્વભાવને સ્વીકારે છે અને છ મુખ્ય વિકાસલક્ષી ક્ષેત્રોનો સમાવેશ કરતું એક વ્યાપક માળખું સ્થાપિત કર્યું છે જે બાળકના વિકાસ અને શિક્ષણને સર્વાંગી રીતે પ્રભાવિત કરે છે. આ ક્ષેત્રોમાં શારીરિક, સામાજિક-ભાવનાત્મક અને નૈતિક, જ્ઞાનાત્મક, ભાષા અને સાક્ષરતા, સૌંદર્યલક્ષી અને સાંસ્કૃતિક અને હકારાત્મક શીખવાની આદતોનો સમાવેશ થાય છે. દરેક ક્ષેત્રને 13 અભ્યાસક્રમ લક્ષ્યોમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યું છે, જે દરેક ક્ષેત્ર હેઠળ શીખવાના લક્ષ્યો તરીકે ઓળખાય છે. અભ્યાસક્રમના લક્ષ્યોની વ્યાપક ઝાંખી માટે તમે પરિશિષ્ટ 3 લેબલવાળા કોષ્ટકનો સંદર્ભ લઈ શકો છો.

અભ્યાસક્રમના લક્ષ્યોથી ક્ષમતાઓ: દરેક અભ્યાસક્રમના ધ્યેયને 68 ક્ષમતાઓમાં વધુ વિસ્તૃતપણે વર્ણવવામાં આવ્યા છે, જે અવલોકનક્ષમ અને વ્યવસ્થિત રીતે મૂલ્યાંકન કરી શકાય તેવી શીખવાની સિદ્ધિઓ છે. આ ક્ષમતાઓ બાળકોને તેમના પ્રારંભિક શીખવાના વર્ષોમાં પ્રાપ્ત થતી કુશળતાઓ અને જ્ઞાનની સૂક્ષ્મ સમજ પૂરી પાડે છે. ઉપરોક્ત અભ્યાસક્રમના લક્ષ્યોમાંથી પ્રેરિત ક્ષમતાઓ વિશિષ્ટ, અવલોકનક્ષમ અને મૂલ્યાંકનક્ષમ શિક્ષણ સિદ્ધિઓ છે જે પ્રાપ્ત કરવાની અપેક્ષા વિદ્યાર્થીઓ પાસેથી રાખવામાં આવે છે. તેઓ વ્યાપક ધ્યેયોથી માહિતગાર હોય છે અને શૈક્ષણિક વાતાવરણની વ્યવહારિકતાઓ દ્વારા આકાર પામે છે. આ ક્ષમતાઓ ફક્ત સૈદ્ધાંતિક નથી પરંતુ શાળા શિક્ષણમાં તમામ હિતધારકો માટે સ્પષ્ટ રીતે સમજવામાં અને દૃશ્યમાન થવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે, જેથી ખાતરી થાય કે દરેક બાળકને આ અપેક્ષાઓ પૂર્ણ કરવા માટે જરૂરી શીખવાની તકો મળે છે.

શીખવાના પરિણામો અને પ્રવૃત્તિઓ સાથે જોડાયેલી ક્ષમતાઓ: આ ક્ષમતાઓને વધુ વિભાજિત કરવાથી, આપણને શીખવાના પરિણામો મળે છે, જે આ ક્ષમતાઓ પ્રાપ્ત કરવા તરફની સફરમાં વયગાળાના સીમાચિહ્નો તરીકે કાર્ય કરે છે. આ પરિણામો વિદ્યાર્થીઓના સામાજિક-સાંસ્કૃતિક સંદર્ભો, તેમની વિકાસની ઉંમર, ઉપલબ્ધ સામગ્રી અને સંસાધનો અને વ્યક્તિગત વર્ગખંડોની અનન્ય આકસ્મિકતાઓને અનુરૂપ બનાવવામાં આવ્યા છે. આ રીતે, શીખવાના પરિણામો વિદ્યાર્થીઓની પ્રગતિને ટ્રેક કરવા અને તેને સરળ બનાવવા માટે વધુ સૂક્ષ્મ અને અનુકૂળનશીલ અભિગમ પૂરો પાડે છે. તે કઠોર આવશ્યકતાઓ નથી પરંતુ તેના બદલે લવચીક માર્ગદર્શિકા તરીકે બનાવાયેલ છે જે શિક્ષકો અને શાળાના નેતાઓને તેમના ચોક્કસ શિક્ષણ સંદર્ભો અને તેમના વિદ્યાર્થીઓની જરૂરિયાતોને શ્રેષ્ઠ રીતે બંધબેસતા આ પરિણામોને અપનાવવા અને તેમની પુનર્કલ્પના કરવા માટે સશક્ત બનાવે છે. પ્રકરણ 5 માં સાપ્તાહિક યોજનાઓમાં 3 થી 6 વર્ષની વયના બાળકો માટે આ ક્ષમતાઓ અને શીખવાના પરિણામોના આધારે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે અને પ્રકરણ 6માં તેનું વિગતવાર વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે.

3.2 આંગણવાડીમાં એક દિવસનો સ્નેપશોટ

દૈનિક 4-કલાકનું સમયપત્રક વિચારપૂર્વક ત્રણ બ્લોકમાં રચાયેલ છે, દરેક બ્લોકમાં રમત-આધારિત સંરચિત શીખવાની પ્રક્રિયા માટે સમર્પિત પેટા-બ્લોક છે, અને તેમાં નાસ્તો, બપોરનું ભોજન અને આરામમાટેના સમય માટે કુલ 40-મિનિટનો વિરામ સામેલ છે.

બ્લોક 1 (સ્વાગત અને મુક્ત રમત) અને 3 (પુનરાવર્તન અને સમાપન) બાળકો દ્વારા સંચાલિત ન્ડોર અને આઉટડોર રમત અને વર્તુળ સમય વાતચીત માટે છે. આ બંને બ્લોકમાં, આંગણવાડી શિક્ષકો સામાન્ય માર્ગદર્શિકા દ્વારા સમર્થિત, તેમની સ્થાનિક જરૂરિયાતો અનુસાર પ્રવૃત્તિઓને અનુરૂપ બનાવી શકે છે.

તેનાથી વિપરીત, બ્લોક 2 (શીખવું અને રમત), જેમાં પાંચ પેટા-બ્લોકનો સમાવેશ થાય છે, તેનું આયોજન વર્ગખંડ માટે તૈયાર, રમત-આધારિત મનોરંજક પ્રવૃત્તિઓના સમૂહ સાથે કાળજીપૂર્વક કરવામાં આવ્યું છે. આ શીખવવા-શીખવાના સમયને શ્રેષ્ઠ બનાવવા અને બાળકોને વય-યોગ્ય વિકાસલક્ષી સીમાચિહ્નો અને શીખવાના ઉદ્દેશ્યો (NCF-FS 2022 માં રેખાંકિત કર્યા મુજબ) પ્રાપ્ત કરવામાં મદદ કરવા માટે રચાયેલ છે.

વિસ્તૃત વિગતો માટે, નીચે આપેલ ચિત્રાત્મક કોષ્ટકનો સંદર્ભ લો.

બ્લોકસ	શીખવાનો સમય		સમય
બ્લોક 1: સ્વાગત અને ફરી પ્લે	ચાલો પ્રારંભ કરીએ!	સ્વાગત, વોર્મ-અપ, સ્વચ્છતા તપાસ, હાજરી, હવામાન, મફત વાતચીત	25 મિનિટ
	ચાલો રમીએ!	પસંદગી-આધારિત નાટક માટે વિવિધ નાટક સામગ્રી પરદાન કરો	30 મિનિટ
નાસ્તાનો સમય			10 મિનિટ
બ્લોક 2: શીખવું અને રમો	ચાલો અદ્ભુત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!		20 મિનિટ
	ચાલો અન્વેષણ કરીએ!		30 મિનિટ
	ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!		20 મિનિટ
	ચાલો બનાવીએ!		25 મિનિટ
	ચાલો કદર કરીએ!		20 મિનિટ
લંચ અને આરામ			30 મિનિટ
બ્લોક 3: પ્રતિબિંબિત કરો અને વીંટો	ચાલો સક્રિય થઈએ!	પસંદગી આધારિત નાટક માટે વિવિધ આઉટડોર પ્લે સામગ્રી પરદાન કરો	20 મિનિટ
	ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	મફત વાતચીત, રીકેપ, મનપસંદ પ્રવૃત્તિ, સફાઈ, આગલા દિવસ વિશે શેર કરો, બાય-બાય	10 મિનિટ

બ્લોક 1: સ્વાગત અને મુક્ત રમત

ચાલો પ્રારંભ કરીએ! (ચાલો પ્રારંભ કરીએ) (25 મિનિટ):

દિવસની શરૂઆત સાથે, હકારાત્મક અને સમાવિષ્ટ વાતાવરણ બનાવવા માટે બાળકોનું ઉષ્માભર્યું સ્વાગત કરો. સરળ શારીરિક પ્રવૃત્તિઓમાં જોડો અને ઝડપી સ્વચ્છતા તપાસ દ્વારા સ્વચ્છતા અને આરોગ્ય માપદંડોની ખાતરી કરો. સલામતી અને ટ્રેકિંગ હેતુઓ માટે હાજરી રેકૉર્ડ કરો. હવામાનની ચર્ચા કરો, શિક્ષણને પર્યાવરણ સાથે જોડો. સામાજિક વિકાસ માટે મુક્ત વાતચીત દરમિયાન ખુલ્લા સંવાદને પ્રોત્સાહિત કરો.

લેટ્સ પ્લે (ચાલો રમીએ) (30 મિનિટ):

શોધખોળ માટે વિવિધ પ્રકારની રમત સામગ્રી પૂરી પાડો. પસંદગી-આધારિત પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન આપીને સ્વતંત્રતાને પ્રોત્સાહન આપો.

બ્લોક 1: સ્વાગત અને મુક્ત રમત માટે માર્ગદર્શિકાઓ:

સબ બ્લોક-1 ચાલો પ્રારંભ કરીએ! (ચાલો પ્રારંભ કરીએ)

એક જોશીલું મોર્નિંગ સર્કલ ટાઈમ હાથ ધરો (સ્વાગત)

દરેક નવા દિવસની સફર શરૂ કરતાં, મોર્નિંગ સર્કલ ટાઈમ એ અમારી આંગણવાડીના હૃદયના ધબકારા છે. આ માર્ગદર્શિકાનો તમારા હોકાયંત્ર તરીકે ઉપયોગ કરો જેથી આ દૈનિક વિધિ માત્ર એક દિનચર્યા જ નહીં, પરંતુ વૃદ્ધિ અને જોડાણનો એક પ્રિય ક્ષણ બની શકે.

સર્કલ ટાઈમ શા માટે મહત્વપૂર્ણ છે?

- એક દૈનિક વિધિનું નિર્માણ કરે છે: દરરોજ આયોજિત, મોર્નિંગ સર્કલ ટાઈમ એક આરામદાયક દિનચર્યા સ્થાપિત કરે છે, જે બાળકોમાં સુરક્ષા અને પૂર્વાનુમાનની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપે છે. એવી જગ્યાની કલ્પના કરો જ્યાં બાળકો દરરોજ સવારે આતુરતાથી ભેગા થાય છે, આવનારા દિવસ માટે ઉત્સાહિત હોય છે.

- **સર્વાંગી શિક્ષણ:** તે સામાજિક, ભાવનાત્મક અને જ્ઞાનાત્મક વિકાસને સમર્થન આપતી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓને એકીકૃત કરીને સર્વાંગી શિક્ષણનો અનુભવ પૂરો પાડે છે. હાસ્ય, ગીતો અને શેર કરેલી વાર્તાઓથી ભરેલા જીવંત વર્તુળની કલ્પના કરો, જે શીખવા માટે એક યોગ્ય સ્થાન બનાવે છે.
- **સમુદાય નિર્માણ:** સર્કલ ટાઈમ બાળકોને એકસાથે લાવે છે, સમુદાયની ભાવનાનું નિર્માણ કરે છે, જ્યાં દરેક બાળક પોતે મૂલ્યવાન અને સમાવિષ્ટ હોવાનું અનુભવે છે. આ સમુદાયિક જગ્યામાં બાળકો મુક્તપણે પોતાને વ્યક્ત કરે છે ત્યારે તેમની વચ્ચે ઘનિષ્ટતા વધે છે તેની કલ્પના કરો. કારણ કે તે એક એવી જગ્યા છે જ્યાં દરેક વ્યક્તિ અવરોધ વિના એકબીજાને જોઈ શકે છે, સમુદાય અને પોતાનાપણાની લાગણી અનુભવાય છે.

મોર્નિંગ સર્કલ ટાઈમ દરમિયાન અન્ય પ્રવૃત્તિઓ:

- **વોર્મ અપ:** બાળકોને સવારની ટૂંકી કસરતો - સ્ટ્રેચ એન્ડ બેન્ડ, યોગ વગેરેમાં વ્યસ્ત રાખો જેથી દિવસની સ્વસ્થ શરૂઆત થાય અને સવારની કસરતની એક દિનચર્યા નક્કી થાય. કસરત કેવી રીતે ઉપયોગી છે તે વિશે ટૂંકમાં વાત કરો. આ કસરતોને મનોરંજક અને રસપ્રદ બનાવવા માટે તમે સંગીત/ગીતો/સ્તોત્ર/બીટ્સનો ઉપયોગ કરી શકો છો.

- **આરોગ્ય અને સ્વચ્છતા પર ચર્ચા:** મૂળભૂત સ્વાસ્થ્ય આદતોની ચર્ચા કરો, જે વ્યક્તિગત સુખાકારીનો પાયો નાખે છે. એક વર્તુળની કલ્પના કરો જ્યાં બાળકો સ્વસ્થ અને સ્વચ્છ રહેવાની સક્રિય ચર્ચા કરે છે. આમાં હાથ ધોવા, પોતાના નખ સાફ રાખવા અને વાળ ઓળવા જેવી મૂળભૂત બાબતોનો સમાવેશ થઈ શકે છે.

- **મુક્ત વાતચીત:** અનૌપચારિક વાતચીત શરૂ કરો, જેથી બાળકો મુક્તપણે પોતાને અભિવ્યક્ત કરી શકે. તમે બાળકોને રવિવારે શું કર્યું અથવા તેઓ તેમના મિત્રો સાથે શું રમ્યા તે વિશે શેર કરવા માટે કહી શકો છો. આમાં કેન્દ્રમાં આવ્યા ત્યારે તેઓએ શું જોયું, આજે હવામાન કેવું છે વગેરે જેવી બાબતોનો સમાવેશ થઈ શકે છે. સર્કલ ટાઈમ દરમિયાન મુક્ત વાતચીત એ વિવિધ વિષયોમાં ઊંડા ઉતરવાની એક તક છે:

- **રોજિદા અનુભવો:** બાળકોને તેમના રોજિદા અનુભવો વિશે વાત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, જેથી તેઓ વર્ગખંડના વાતાવરણમાં અનુકૂળન સાધી શકે. એક જીવંત ચર્ચાની કલ્પના કરો જ્યાં દરેક બાળક પોતાના અનુભવો કહી શકે.
- **ક્ષેત્ર પ્રવાસો અને તહેવારો:** અનોખી ક્ષણોને કેદ કરવા માટે ક્ષેત્ર પ્રવાસો અથવા તહેવારોની ઉજવણી જેવા ખાસ કાર્યક્રમો પછી મુક્ત વાતચીતનો ઉપયોગ કરો. તાજેતરના પ્રવાસ અથવા ઉત્સવની ઉજવણીના તેમના મનપસંદ ભાગો શેર કરતા બાળકોની કલ્પના કરો.
- **આગળની વાતચીત માટેનો આધાર:** વધુ સંરચિત ચર્ચાઓ અને પ્રવૃત્તિઓ માટે મુક્ત વાતચીતનો ઉપયોગ એક આધાર તરીકે કરો. ભવિષ્યના સંશોધનો અને ઊંડા વાર્તાલાપ માટે પાયાના કામની કલ્પના કરો.

- **હવામાન સાથે જોડાણો બનાવવાં:** આજના દિવસ અને હવામાન વિશે ચર્ચા કરો. કયો મહિનો/દિવસ/તારીખ છે? કઈ ઋતુ છે? તાપમાન કેવું છે? શું વાતાવરણ વરસાદી/વાદળછાયું/ગરમ/ઠંડુ છે? વગેરે. હવામાન અંગેની ચર્ચાને લાગણીઓ સાથે જોડો, "આજે હવામાન તમને કેવું લાગે છે?" જેવા પ્રશ્નો પૂછો. કલ્પના કરો કે બાળકો તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે, એક ગતિશીલ ચર્ચાનું નિર્માણ કરે છે.

- **હાજરી દ્વારા સંલગ્નતા:** સર્જનાત્મક પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરીને હાજરીને ઇન્ટરેક્ટિવ બનાવો, જેમ કે દરેક બાળક દિવસના હવામાન, અથવા તેમના મનપસંદ રંગ સાથે કોઈ સંબંધિત શબ્દ કહે, અથવા તેમનું નામ અને આજે તેઓ કેવું અનુભવી રહ્યા છે તે શેર કરે વગેરે. એક આનંદદાયક હાજરી સત્રની કલ્પના કરો, જેમાં બાળકો સક્રિયપણે પ્રક્રિયામાં ભાગ લેતા હોય.

સબ બ્લોક 2-લેટ્સ પ્લે! (ચાલો રમીએ)

દરરોજ લગભગ 30 મિનિટ માટે મુક્ત ઈન્ડોર રમતને પ્રોત્સાહન આપો. બાળકોને તેમની પસંદગીના રમકડાં અને રમતો પસંદ કરવા દો જેથી તેઓ તેમની સાથે મુક્તપણે જોડાઈ શકે. મુક્ત રમત મનોરંજન, પહેલ, શોધ, સર્જનાત્મકતા, નિર્ણય નિર્ધારણ અને આત્મવિશ્વાસને પ્રોત્સાહન આપે છે.

બાળકોને મુક્ત શોધખોળ અને રમતને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પુષ્કળ રમકડાં, શીખવવા-શીખવાની સામગ્રીઓ, સાધનો, ચિત્રકામ/રંગકામ/હસ્તકલા સામગ્રી વગેરેની સરળ પહોંચ પૂરી પાડો.

મહત્વ:

- **વિકાસલક્ષી વૃદ્ધિ:** મુક્ત રમત સર્જનાત્મકતા, સમસ્યા-નિવારણ અને સામાજિક કૌશલ્યોને પ્રોત્સાહન આપીને સર્વાંગી વિકાસમાં ફાળો આપે છે. બાળકો વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં વ્યસ્ત હોય ત્યારે હાસ્ય અને શોધખોળથી ભરેલા રૂમની કલ્પના કરો.
- **કલ્પનાશક્તિ અને શોધ:** તે બાળકોને તેમની કલ્પનાઓનું અન્વેષણ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરે છે, ભવિષ્યના શિક્ષણ માટે પાયો બનાવે છે. એવી દુનિયાની કલ્પના કરો જ્યાં દરેક ખૂણો શોધ અને સર્જનાત્મકતા માટેની એક તક હોય.
- **શિક્ષકની ભૂમિકા:** શિક્ષક નિરીક્ષક, સુવિધા આપનાર અને રમતના સાથી તરીકે કાર્ય કરે છે, દરેક બાળક માટે સહાયક વાતાવરણ સુનિશ્ચિત કરે છે. કલ્પના કરો કે શિક્ષકો બાળકો સાથે સક્રિય રીતે જોડાય છે, જરૂર પડે ત્યારે તેમને માર્ગદર્શન આપે છે અને તેમની સ્વતંત્ર શોધોની ઉજવણી કરે છે.

મુક્ત રમતના વિસ્તારો નક્કી કરવા:

- **કલા ક્ષેત્ર:** ચિત્રકામ, રંગકામ અને હસ્તકલા માટે કલા સામગ્રી પૂરી પાડો. એક એવા કલા ક્ષેત્રની કલ્પના કરો જ્યાં બાળકો રંગો અને શક્યતાઓથી ઘેરાયેલા તેમની સર્જનાત્મકતાને ઉજાગર કરે છે. આ ક્ષેત્રમાં કાગળો, રંગીન પેન્સિલો, કેયોન્સ અને કેટલાક રૂપરેખાવાળા આકારો જેવા કેટલાક કલાને લગતા સાધનો હોઈ શકે છે જેમાં બાળકો ઉલ્લેખિત સૂચનાઓ અનુસાર રંગો ભરી શકે છે.
- **નાટક ક્ષેત્ર:** કોસ્ચ્યુમ અને પ્રોપ્સ સાથે નાટક માટે જગ્યા નક્કી કરો. ભજવાયેલા નાટકોના આધારે આ ક્ષેત્રમાં નાનો પલંગ, સોફા, ખુરશીઓ, ટેબલ અને ઘરગથ્થુ વસ્તુઓ પણ રાખવી જોઈએ, જેવી કે રસોડાનો સેટ, ચાનો સેટ, ડૉક્ટરનો સેટ અને જૂના પોશાકોમાંથી બનેલા કોસ્ચ્યુમ્સ, હેન્ડબેગ, જૂતાં, ટોપીઓ વગેરે હોઈ શકે છે.
- **ઢોંગલીઓ માટેનો વિસ્તાર:** ઢોંગલીઓ માટે એક આરામદાયક ખૂણો બનાવો, જે કલ્પનાશીલ રમતને પ્રોત્સાહન આપે. ઢોંગલીઓના વિસ્તારમાં કાપડ, માટી, લાકડા, કાગળ વગેરેમાંથી બનેલી ઢોંગલીઓનો સંગ્રહ હોવો જોઈએ. ઢોંગલીઓના વિસ્તારનું ફર્નિચર એવું હોવું જોઈએ કે બાળકો તેનો ઉપયોગ તેમના રમવા માટે પણ કરી શકે. ઢોંગલીઓના વિસ્તારને નાના પડદાથી વિભાજિત કરવો જોઈએ જેથી ત્યાં રમતા બામદદ મળે છે. ઢોંગલીઓ સાથે કાલ્પનિક રમતો રમવાથી બાળકોને મદદ કરવી, શેર કરવું, ઉછેરવું અને સંભાળ રાખવી જેવી સામાજિક કુશળતાઓ વિકસાવવામાં મદદ મળે છે.

બ્લોક 2: શીખવું અને રમવું (કુલ અવધિ: 125 મિનિટ)

- ચાલો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીએ! (ચાલો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!) (20 મિનિટ):

વાર્તાકથન અને જોડકણાં ગાઈને બાળકોની કલ્પનાશક્તિને ઉત્તેજિત કરો. તેમને ઓપન-એન્ડેડ પ્રશ્નો સાથે જોડો. વાર્તાકથન અને શેરિંગની વિવિધ તકનીકોનો ઉપયોગ કરો, જેમાં મોટેથી વાંચન, વહેંચાયેલ વાંચન, ચિત્ર વિશે વાર્તાલાપ, મૌખિક વાર્તા કહેવી વગેરેનો સમાવેશ થાય છે, પરંતુ તે આટલા સુધી મર્યાદિત નથી.

- **લેટ્સ એક્સપ્લોર! (ચાલો અન્વેષણ કરીએ!) (30 મિનિટ):**

બાળકોને ઇન્ટરેક્ટિવ અને રમત-આધારિત પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા વિવિધ અવધારણાઓનું અન્વેષણ કરવા અને સમજવા માટે માર્ગદર્શન આપો, જે વ્યવહારુ શીખવાના અનુભવોને સરળ બનાવે છે. પહેલને પ્રોત્સાહન આપો અને હેતુપૂર્ણ વાતચીતો સાથેની અર્ધ-સંરચિત/સંરચિત પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા, શીખવાની પ્રક્રિયાને ટેકો આપો.

- **લેટ્સ હિયર એન્ડ ટોક! (ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!) (20 મિનિટ):**

સાંભળવા અને બોલવાની આસપાસ કેન્દ્રિત અર્ધ-સંગઠિત/સંગઠિત પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા ભાષા વિકાસ અને અન્ય શિક્ષણને મજબૂત બનાવો. ચર્ચાઓ અને વિચારોની મુક્ત વહેંચણીને પ્રોત્સાહિત કરો. બધા બાળકોને સામેલ કરો, સાંભળો-ધ્યાનથી પ્રતિભાવ આપો અને બધી વાતચીતોની પ્રશંસા કરો.

• લેટ્સ ક્રિએટ! (ચાલો બનાવીએ!) (25 મિનિટ):

કલા અને હસ્તકલા દ્વારા સર્જનાત્મક અભિવ્યક્તિ માટે તકોનું નિર્માણ કરો, વ્યક્તિત્વ અને કલ્પનાશક્તિને પ્રોત્સાહન આપો. વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં જોડાવા માટે વિવિધ હસ્તકલા અને કલા સામગ્રી પ્રદાન કરો. AWC માં બધી રચનાઓની પ્રશંસા કરો અને પ્રદર્શિત કરો.

• લેટ્સ એપ્રિશિયેટ! (ચાલો કદર કરીએ!) (20 મિનિટ):

મજા, રમત-આધારિત, શોધ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા બાળકોને પોતાને અને તેમના પર્યાવરણને વધુ સારી રીતે સમજવામાં મદદ કરો. આ બ્લોક સક્રિય શોધખોળને પ્રોત્સાહન આપવા, સંવેદનશીલતા, આદર અને વ્યક્તિની પોતાની લાગણીઓ, ભાવનાઓ, વ્યક્તિત્વ, સંબંધો અને આપણી આસપાસના લોકો, વ્યક્તિના પર્યાવરણ, વિવિધતા અને સંસ્કૃતિ પ્રત્યે પ્રશંસા વિકસાવવા માટે રચાયેલ છે.

લેટ્સ ગેટ એક્ટિવ (ચાલો સક્રિય બનીએ) (20 મિનિટ):

આઉટડોર રમતના સક્રિય સંશોધનને પ્રોત્સાહન આપો અને સંબંધિત સંસાધનોનો ઉપયોગ કરો.

લેટ્સ રિફલેક્ટ (ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ) (10 મિનિટ):

દિવસ પૂરો થતાં જ, તેના મુખ્ય મુદ્દાઓ પર મનન કરવાની સુવિધા આપો. મનપસંદ ક્ષણો અને સફાઈની જવાબદારી શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. "આજે દિવસનો તમારો મનપસંદ ભાગ કયો હતો? અથવા તમને સૌથી વધુ શું ગમ્યું?" જેવા પ્રશ્નો સાથે ચર્ચાઓનું માર્ગદર્શન કરો.

બ્લોક 3 માટે માર્ગદર્શિકાઓ

આઉટડોર રમતનું આયોજન કરવું

આઉટડોર રમતનું મહત્વ:

- **શારીરિક વિકાસ:** ઘરની કે શાળામાં બહાર મેદાનમાં રમવાથી બાળકોની શારીરિક ક્ષમતાઓમાં નોંધપાત્ર વધારો થાય છે, જેમાં સંકલન, સંતુલન અને કુલ મોટર કૌશલ્યનો સમાવેશ થાય છે. દોડવા, કૂદવા અને ચઢવા જેવી પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લેવાથી એકંદર શક્તિ અને સ્વાસ્થ્યમાં વધારો થાય છે.
- **સામાજિક કૌશલ્યો:** આ રમત સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયા માટે તક આપે છે, જે બાળકોને સહકાર, સંદેશાવ્યવહાર, ટીમવર્ક અને સંઘર્ષ નિરાકરણ કૌશલ્યો શીખવાની મંજૂરી આપે છે.

- **જ્ઞાનાત્મક અને ભાવનાત્મક વિકાસ:** આઉટડોર પ્લે પ્રકૃતિના અન્વેષણ માટે પ્રોત્સાહન આપે છે જે જિજ્ઞાસા અને કલ્પનાને ઉત્તેજિત કરે છે, જ્ઞાનાત્મક વિકાસમાં વધારો કરે છે. તે તણાવ ઘટાડીને અને પસંદગી અને સ્વતંત્રતાની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપીને ભાવનાત્મક સુખાકારીને પણ ટેકો આપે છે.

આઉટડોર રમતમાં શિક્ષકની શી ભૂમિકા હોય છે?

શિક્ષકની આગેવાની હેઠળ આઉટડોર પ્લે (અઠવાડિયામાં 1-2 દિવસ): શિક્ષકો ચોક્કસ કુશળતા અથવા શીખવાની ક્ષમતાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને, સંરચિત આઉટડોર પ્રવૃત્તિઓનું સંચાલન કરી શકે છે. આમાં આયોજિત રમતો, જૂથ રમતો, અથવા શૈક્ષણિક અને સંશોધન-આધારિત પ્રકૃતિમાં સમય વિતાવવાનો સમાવેશ થઈ શકે છે. આ પ્રવૃત્તિ વિભાગમાં વિવિધ આઉટડોર પ્રવૃત્તિઓ જેવી કે નેચર સ્કેવેન્જર હન્ટ્સ, ઓબ્સ્ટેકલ કોર્સિસ અને સરળ આઉટડોર રમતો પર સૂચનો આપેલાં છે. આ પ્રવૃત્તિઓ સ્થાનિક રીતે ઉપલબ્ધ સંસાધનો સાથે વિવિધ આઉટડોર સેટિંગ્સમાં અપનાવી શકાય છે અને અનુકૂળિત કરી શકાય છે.

મુક્ત આઉટડોર પ્લે (બાકીના દિવસો): બાળકોને પોતાની આઉટડોર રમતની પ્રવૃત્તિઓ પસંદ કરવાની અને ગોઠવવાની છૂટ આપવી જોઈએ, કારણ કે આ સ્વાયત્તતા સર્જનાત્મકતા અને નિર્ણય લેવાની કુશળતાને ટેકો આપે છે. આ સમયગાળા દરમિયાન, શિક્ષક બાળકોનું અવલોકન કરી શકે છે, તેમની સાથે વાતચીત કરી શકે છે, જરૂર મુજબ રમતના નિયમો અને સલામતીની સાવચેતીઓ વિશે માર્ગદર્શન આપી શકે છે. નાના બાળકોને પુખ્ત વયના લોકોની શક્ય એટલી ઓછી મદદથી પોતાની જાતે તકરાર ઉકેલવા માટે જગ્યા પૂરી પાડવી પણ મહત્વપૂર્ણ છે.

આસપાસના વિસ્તાર/પર્યાવરણની સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવી

- **નિયમિત તપાસ:** તીક્ષ્ણ વસ્તુઓ, અસ્થિર માળખાં અથવા ઝેરી છોડ જેવા જોખમો માટે બહારના વિસ્તારોનું નિયમિતપણે નિરીક્ષણ કરો.
- **સલામત સાધનો:** ખાતરી કરો કે બધા રમતના સાધનો વય-યોગ્ય, સારી રીતે જાળવવામાં આવ્યા છે અને સલામતીના માપદંડોને સંતોષે છે.
- **દેખરેખ:** બાળકો વચ્ચેના કોઈપણ સંભવિત જોખમો અથવા સંઘર્ષોનો ઝડપથી પ્રતિસાદ આપવા માટે દેખરેખ રાખો.

જો મર્યાદિત જગ્યા અથવા સાધનો હોય ત્યારે આઉટડોર રમતનું આયોજન કેવી રીતે કરી શકાય?

- શક્ય તેટલી આંતરિક જગ્યા સાફ કરો અને બાળકોને લયબદ્ધ ગતિવિધિઓનું અન્વેષણ કરવા દો.
- બાળકોને નવી અને સર્જનાત્મક રમતો રમવા માટે માર્ગદર્શન આપો જેમાં ઓછામાં ઓછી જગ્યા અથવા સાધનોની જરૂર હોય, જેમ કે આગાહી રમત, એક્શન ગીતો અથવા સરળ ભૌતિક રમતો.
- કલા પ્રોજેક્ટ્સ માટે ઉપલબ્ધ કુદરતી તત્વો, જેમ કે પાંદડા, અથવા રમતો ગણતરી માટે ખડકોનો ઉપયોગ કરો.
- પરંપરાગત રમતોને નાની જગ્યાઓ માટે અનુકૂળ બનાવો, જેમ કે પકડમ-પકડાઈ અથવા સંતાકૂકડીનાં સંશોધિત સંસ્કરણો.

ગુડબાય સર્કલ ટાઈમ હાથ ધરવો

‘ગુડબાય સર્કલ ટાઈમ’ બાળકોને દિવસભરની ઘટનાઓ પર ચિંતન કરવાની તક આપે છે. આ તેમને તેર તેમની પસંદગીની પ્રવૃત્તિઓ, તેમની લાગણીઓ અને અનુભવો વ્યક્ત કરવા માટે એક જગ્યા પૂરી પાડે આનંદદાયક અંત સુનિશ્ચિત કરે છે અને આગામી દિવસની પ્રવૃત્તિઓ માટેનો પાયો નક્કી કરે છે. આકર્ષક રીતે કેવી રીતે હાથ ધરવો તે અંગે અહીં કેટલાક નિર્દેશો આપ્યા છે:

- **મુક્ત વાતચીત:** શેરિંગ અને મુક્ત વાતચીતને પ્રોત્સાહિત કરો. બાળકોને તેમના દિવસ વિશે વાત કરવા માટે આમંત્રિત કરો, તેમણે શું કર્યું, શું શીખ્યા અને ઘરે પાછા ફર્યા પછી તેઓ આગળ શું કરવા ઇચ્છી રહ્યા છે તે વિશે વાત કરો.
- **દિવસનો સારાંશ:** દિવસભરની પ્રવૃત્તિઓ અને શીખેલા અનુભવોનો સંક્ષિપ્તમાં સારાંશ આપીને શરૂઆત કરો. આ બાળકોને તેમની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ અને અનુભવોને યાદ રાખવામાં અને તેના વિશે ચિંતન કરવામાં મદદ કરે છે.
- **મનપસંદ પ્રવૃત્તિ:** દરેક બાળકને દિવસના તેમના મનપસંદ ભાગ વિશે વાત કરવા માટે આમંત્રિત કરો. આ કોઈ પ્રવૃત્તિ, શીખેલી કોઈ નવી હકીકત અથવા તેમને ગમતી કોઈ ક્રિયાપ્રતિક્રિયા હોઈ શકે છે. બાળકોને તેઓ જે શીખ્યા તે અંગે શેર કરવા દો અને તેમને તેમના વિચારો અને લાગણીઓ વ્યક્ત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

- **સફાઈ:** બાળકોને તમારા માર્ગદર્શન હેઠળ કેન્દ્રની સફાઈમાં સક્રિય જવાબદારી લેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. રમકડાંને તેમની જગ્યાએ પાછા મૂકવા, કાગળના ટુકડા અને અન્ય સામગ્રી જમીન પરથી ઉપાડી લેવા અને તેનો સુરક્ષિત રીતે નિકાલ કરવો વગેરે જેવા સરળ કાર્યો બાળકો પાસે કરાવી શકાય છે, તે દરમિયાન તેમની સલામતી સુનિશ્ચિત કરીને.
- **બીજા દિવસનું પૂર્વાવલોકન કરો:** બાળકોને હવે પછીના દિવસે શું અપેક્ષા રાખવી, તેઓ કયા પ્રકારની પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લેશે વગેરેનો ટૂંકમાં પરિચય કરાવો જેથી તેઓ ઉત્સાહિત અને પ્રોત્સાહિત થાય. આનાથી બાળકોને ફરીથી આંગણવાડી કેન્દ્રમાં આવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં જ નહીં, પણ બાળકોને બીજા દિવસની પ્રવૃત્તિઓ માટે માનસિક રીતે તૈયાર કરવામાં પણ મદદ મળે છે.
- **વ્યક્તિગત ગુડબાય:** દિવસનો અંત હકારાત્મક સમર્થન, ગીત અથવા કોઈ જૂથ પ્રવૃત્તિ સાથે કરો જે બાળકોને ખુશ અને મૂલ્યવાન અનુભવ કરાવે. બાળકો જતા રહે ત્યારે, વ્યક્તિગત ગુડબાય કહો, તેમના દિવસ અથવા યોગદાન વિશે કંઈક ચોક્કસ સ્વીકારો.

3.3 આંગણવાડીમાં એક અઠવાડિયાનો સ્નેપશોટ

આ વાર્ષિક યોજનાને આધારે અઠવાડિક સમયપત્રકનાં 3 ફોર્મેટ આપેલ છે:

- **પ્રેરણ અને પ્રારંભ અઠવાડિયાં (4):** જ્યારે કોઈ બાળક આંગણવાદીમાં પ્રવેશ લે છે
- **સક્રિય રમત-આધારિત શિક્ષણ અઠવાડિયાં (36):** વર્ષના મોટા ભાગના સમય દરમિયાન અનુસરવાનું નિયમિત સમયપત્રક
- **પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ અઠવાડિયાં (8):** વર્ષ દરમિયાન વચ્ચે વચ્ચે રજાઓ તરીકે બાકી રહેલાં અઠવાડિયાં જ્યાં પ્રવૃત્તિઓનું પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ કરવામાં આવે છે

નીચે સમજાવાયેલ માળખું શીખવાના 36 મુખ્ય અઠવાડિયાં પર કેન્દ્રિત છે જે રાજ્યો તેમના શૈક્ષણિક કેલેન્ડરના આધારે ગોઠવી શકે છે.

આ સાપ્તાહિક યોજના દૈનિક 4-કલાકના સમયપત્રકનું પાલન કરે છે, જે અઠવાડિયાના છેલ્લા દિવસે મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ માટે સમર્પિત હોય છે, જેમાં વધુ સક્રિયતા માટે વર્કશીટ્સનો સમાવેશ થાય છે. વધુમાં, દર ચોથા શનિવારને ECCE દિવસો માટે સૂચવવામાં આવે છે. દર અઠવાડિયે નવી પ્રવૃત્તિઓ રજૂ કરવામાં આવે છે અથવા વિવિધતાઓ દ્વારા અગાઉની પ્રવૃત્તિઓને મજબૂત બનાવવામાં આવે છે, જે એકબીજા સાથે જોડાયેલા શિક્ષણ અનુભવોનું સર્પિલ બનાવે છે. વધુમાં, માતાપિતા અથવા સંભાળ રાખનારાઓ માટે અઠવાડિયામાં ત્રણ ઘરેથી શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ સૂચવવામાં આવે છે, જે વર્ગખંડ અને ઘર વચ્ચે એક સરળ સાતત્યને પ્રોત્સાહન આપે છે. આ સાપ્તાહિક તત્વોની મુખ્ય લક્ષણિકતાઓ નીચે મુજબ છે:

- **દિવસ 1 થી 5:** કૌશલ્ય વિકાસ અને અભ્યાસ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને, શીખવાના બ્લોકસમાં નવી અને પુનરાવર્તિત પ્રવૃત્તિઓનો પરિચય અને અભ્યાસ. જો રજાઓ/તહેવારોની રજાઓને કારણે કોઈ દિવસ ચૂકી જવાય, તો તે જ પ્રવૃત્તિઓ બીજા દિવસે પણ કરી શકાય છે.

દિવસ 6:

- બાળકો માટે મુક્ત વાંચન સમય અથવા ચિત્ર/શબ્દ દિવાલ બનાવવી
- અઠવાડિયામાં કાર્ય કરવા માટે તૈયાર કરેલ વર્કશીટ્સ પૂર્ણ કરવી
- નિરીક્ષણ-આધારિત પ્રવૃત્તિઓનું મજબૂતીકરણ
- પસંદગી-આધારિત મુક્ત ઈન્ટોર/આઉટડોર રમત અને/અથવા સમુદાય મુલાકાત
- આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી
- **મહિનાના દર ચોથા શનિવારે:** ઈસીસીઈ દિવસને સમર્પિત. ઈસીસીઈ દિવસનું આયોજન કરવા માટેની વિસ્તૃત માર્ગદર્શિકા માટે પરિશિષ્ટ 4 જુઓ. આમ તો આ યોજના દર મહિનાના ચોથા શનિવારે સૂચવવામાં આવે છે, ત્યારે આંગણવાડી કાર્યકરો દર મહિને કોઈપણ એક દિવસ ઈસીસીઈ દિવસ તરીકે પસંદ કરી શકે છે.

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ:

- આંગણવાડી શિક્ષક દ્વારા 3 સરળ પ્રવૃત્તિઓનું સાપ્તાહિક સૂચન.
- પ્રવૃત્તિઓમાં ઘરે સરળતાથી મળી રહે તેવી સસ્તી/મફત સામગ્રીનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. આ પ્રવૃત્તિઓ સાદી અને સરળ છે, જેનાથી માતાપિતા વધારાના બોજ વિના તેમના બાળકના શિક્ષણમાં જોડાઈ શકે છે.
- સંભાળ રાખનારાઓ માટે ઘરે બાળક સાથે હાથ ધરવા માટે રચાયેલ છે.

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓનો સ્નેપશોટ

સૂચવેલ હોમ લર્નિંગ પ્રવૃત્તિઓ

- ઘરની આસપાસ ફરો અને તેના વિશે વાત કરો
- સામાન-કોની પાસે શું છે, વસ્તુઓ ક્યાં સંગ્રહિત છે, શા માટે વસ્તુઓ મની જગ્યાએ રાખવી મહત્વપૂર્ણ છે વગેરે.
- કુટુંબના જૂના ચિત્રો જુઓ અથવા કુટુંબના સભ્યો વિશે વાત કરો- નામ, બાળક સાથેની સંબંધ, તેમની સાથેની મનપસંદ યાદશક્તિ. સામયિકો, અખબારોમાં ચિત્રો જુઓ અને વિવિધ પ્રકારના પરિવારો વિશે વાત કરો.
- વયસ્કોની દેખરેખ હેઠળ, રસોડામાં બાળક સાથે બેસી અથવા શાકભાજી વિકેતા પાસે ચાલો અને વિવિધ ફળો અને શાકભાજી ઓળખી-તેના રંગ, સ્વાદ વગેરે વિશે વાત કરો.

સક્રિય પ્લે-આધારિત 36 અઠવાડિયાના શેડ્યૂલનો સ્નેપશોટ

બ્લોક	શીખવાનો સમય	સમય	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર	
બ્લોક 1: સ્વાગત અને મુક્ત રમત	ચાલો પ્રારંભ કરીએ!	25 મિનિટ	• બાળકોનું સ્વાગત • લોર્મ-અપ પ્રવૃત્તિઓ (તાળીઓ પાડવી, ફૂદવું, પક્ષીની જેમ ઉડવું, ટિલ ખોલીને હસવું) • આરોગ્ય અને સ્વચ્છતા તપાસ • શાળા પ્રાર્થના • ગીત અને જોડકણાં • મુક્ત વાતચીત • હાજરી • કેલેન્ડર પ્રવૃત્તિ/ હવામાન પ્રવૃત્તિ						વર્ગખંડમાં બાળકો દ્વારા સંચાલિત પ્રાર્થના/ગીતો/જોડકણાં
	ચાલો રમીએ!	30 મિનિટ	રમતના વિસ્તારોમાં મુક્ત ઇન્ડોર રમત જ્યાં બાળકો તેમની પસંદગીના આધારે પ્રવૃત્તિઓ/રમકડાં પસંદ કરે છે (મેકર્સ એરિયા, ડિસ્કવરી/સાઇન્સ એરિયા, ડોલ્સ એરિયા, રીડિંગ એરિયા, આર્ટ એરિયા, રાઇટિંગ એરિયા, ડ્રામા એરિયા વગેરે)						
	નાસ્તાનો સમય	10 મિનિટ							
બ્લોક 2: શીખવું અને રમત	ચાલો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!	20 મિનિટ	વાર્તા કથન/જોડકણાં ગાવાં	વાર્તા કથન/જોડકણાં ગાવાં	વાર્તા કથન/જોડકણાં ગાવાં	વાર્તા કથન/જોડકણાં ગાવાં	વાર્તા કથન/જોડકણાં ગાવાં	ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય	
	ચાલો અન્વેષણ કરીએ!	30 મિનિટ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	અઠવાડિક વર્કશીટ્સ: 3-4 વર્ષનું વયજૂથ, 4-5 વર્ષનું વયજૂથ, 5-6 વર્ષનું વયજૂથ	
	ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 મિનિટ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	અવલોકન-આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ પસંદગી-આધારિત મુક્ત ઇન્ડોર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરવી	
	ચાલો બનાવીએ!	25 મિનિટ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ		
	ચાલો કદર કરીએ!	20 મિનિટ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ	પ્રવૃત્તિ		
બ્લોક 3: પુનરાવર્તન અને સમાપન	બપોરનું ભોજન અને આરામ		30 મિનિટ						
	ચાલો સક્રિય થઈએ!	20 મિનિટ	બહારના રમતના સાધનો પર મુક્ત રમત (બાળકો દ્વારા શરૂ કરાયેલ) અને સંગઠિત રમત (શિક્ષક દ્વારા શરૂ કરાયેલ) (જો બહારની જગ્યા ઉપલબ્ધ ન હોય, તો ઇન્ડોર રમત તથા સ્નાયુઓની મોટી હિલચાલ અને સંગીત અને યોગ, નૃત્ય, ગીતો વગેરે જેવી હિલચાલ સાથે સંકળાયેલ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરી શકાય છે)						
	ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 મિનિટ	• તે દિવસે કરવામાં આવેલી પ્રવૃત્તિઓનો ટૂંકો સારાંશ આપો • વર્ગખંડનું આયોજન કરવું • બાળકોને તેમના માતાપિતા અને પરિવારના સભ્યો સાથે તેમના દિવસ વિશે જણાવવા પ્રોત્સાહિત કરો • આનંદ પૂર્વક વિદાય આપો!						બાળકો દ્વારા સંચાલિત ગુડબાય વર્તુળ કાર્યો
સૂચિત ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ			• પ્રવૃત્તિ-1	• પ્રવૃત્તિ-2	• પ્રવૃત્તિ-3				

બ્લોક 2: શીખવું અને રમવું	ચાલો અફૂત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!	20 મિનિટ	વાર્તા કથન: પરિવાર અને મિત્રો પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા	જોડકાં ગાવાં: શાકભાજી	વાર્તા કથન: પર્વાવરણ	વાર્તા કથન: મિત્રતા અને સહકાર	જોડકાં ગાવાં: શરીરના ભાગ	ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય
	ચાલો અન્વેષણ કરીએ!	30 મિનિટ	આપણી આસપાસનાં પ્રાણીઓ: સામાન્ય પ્રાણીઓ ઓળખવાં અને વર્ણન કરવું	આપણી આસપાસના રંગો: ઓળખવા, શોધવા અને અલગ પાડવા	આપણી આસપાસનાં આકારો: ઓળખવા, શોધવા, બનાવવા અને અલગ પાડવા	આપણી આસપાસનાં પ્રાણીઓ: સામાન્ય પ્રાણીઓ ઓળખવાં અને વર્ણન કરવું	જોડકાં ગાવાં: શરીરના ભાગ	ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય
	ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 મિનિટ	મારો પરિવાર અને હું: પરિચય આપવો, સ્વયં અને પરિવાર વિશે વાત કરવી	આપણું અનુમાન કરવું: ઉત્પન્ન કરો, ઓળખાવો અને ભેદ કરવો	હું કોણ છું?: વસ્તુઓનું અનુમાન કરવું, ઓળખવી અને વર્ણન કરવું	અવાજો સાંભળો, રમવું: શરૂઆતના/આંટણ અવાજો ઓળખવા અને ભેદ કરવો	જોડકાં ગાવાં: શરીરના ભાગ	ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય
	ચાલો બનાવીએ!	25 મિનિટ	સ્ટેમ્પ અને પ્રિન્ટ: ફળો અને શાકભાજી છાપ પાડવી અને અનુમાન કરવું	કલાત્મક સાહસ: મુક્ત પેઇન્ટિંગ અને ચિત્રકામ	રેતાળ શોધો: રેતીમાં મુક્ત રમત	મારો સ્ટોરેજ બોક્સ: અંગત સ્ટોરેજ બોક્સ સજાવવો અને બનાવવો	જોડકાં ગાવાં: શરીરના ભાગ	ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય
	ચાલો કદર કરીએ!	20 મિનિટ	મને મારી જગ્યા પર રાખો: વસ્તુઓને યોગ્ય રીતે અલગ પાડો અને સંગ્રહિત કરો	કોઈ છોડ ઉગાડો: પોષણ આપો, તેના ભાગ અને કાર્યો વિશે સમજવું	સ્ટેવેન્સન હન્ટ: વિવિધ રંગ અને/અથવા આકારની વસ્તુઓ શોધવી	મારો પરિવાર અને હું: પરિચય આપવો, સ્વયં અને પરિવાર વિશે વાત કરવી	જોડકાં ગાવાં: શરીરના ભાગ	ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય

3.3.1 દિવસ 6(શનિવાર) ની પ્રવૃત્તિઓ માટેની માર્ગદર્શિકાઓ

સક્રિય રમત આધારિત શીખવાના અઠવાડિયા દરમિયાન દર અઠવાડિયાના છઠ્ઠા દિવસ માટે સૂચવવામાં આવતી મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ નીચે મુજબ છે-

1. બાળકો માટે મુક્ત વાંચન સમય અથવા ચિત્ર/શબ્દ દિવાલ બનાવવી
2. અઠવાડિયામાં કાર્ય કરવા માટે તૈયાર કરેલ વર્કશીટ્સ પૂર્ણ કરવી
3. પ્રવૃત્તિઓનું નિરીક્ષણ-આધારિત મજબૂતીકરણ
4. પસંદગી આધારિત મુક્ત ઈન્ડોર/આઉટડોર રમત અને/અથવા સમુદાય મુલાકાત
5. આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી

1. બાળકો માટે મુક્ત વાંચન સમય

આ સમય દરમિયાન બાળકોને મુક્ત વાંચન અને ચિત્ર પુસ્તકોનું અન્વેષણ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તેઓ શું જુએ છે, ચિત્રોનું વર્ણન કરે છે, પુસ્તકના ઉપરના ભાગને સમજે છે, પાના કેવી રીતે ફેરવવા, ચિત્રોમાંથી લખાણ કેવી રીતે અલગ પાડવું, ટોચનું કવર, મથાળું, પૃષ્ઠ નંબર શોધવાં વગેરે વિશે પૂછો અને વાતચીતમાં જોડાઓ અને તેમની મુદ્દિત સામગ્રી વાંચવાની પ્રેરણા, જાગૃતિ અને પુસ્તકો અને વાંચન પ્રત્યેનો પ્રેમ કેળવો. વિગતવાર પ્રવૃત્તિ યોજના, કોડ-4 આ પ્રવૃત્તિને વધુ સારી રીતે સમજવામાં મદદ કરશે.

ચિત્ર/શબ્દ દિવાલ બનાવવી

આ પ્રવૃત્તિ સમયગાળાનો ઉપયોગ બાળકો સાથે કોઈ દિવાલ અથવા નિયુક્ત જગ્યા બનાવવા/ફરીથી સજાવવા માટે કરો, જેમાં બાળકો છેલ્લા કેટલાક અઠવાડિયામાં જે કંઈ શીખ્યા છે તેની સાથે સંકળાયેલા હાથથી દોરેલાં, કાપેલાં ચિત્રો અને સામાન્ય દૃશ્ય શબ્દોનો ઉપયોગ કરો. વિગતવાર પ્રવૃત્તિ યોજના, કોડ-115 આ પ્રવૃત્તિને વધુ સારી રીતે સમજવામાં મદદ કરશે.

2. અઠવાડિયામાં કાર્ય કરવા માટે તૈયાર કરેલ વર્કશીટ્સ પૂર્ણ કરવી

બાળકોને MoWCD વર્કબુક્કમાં આપેલી વર્કશીટ્સ વ્યક્તિગત સ્તરે પૂર્ણ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. સાપ્તાહિક યોજનાઓ અઠવાડિયાના શિક્ષણ પરિણામો અનુસાર દરેક વય જૂથ દ્વારા પૂર્ણ કરવાની વર્કશીટ્સ દર્શાવે કરે છે. આ વર્કશીટ્સ પૂર્ણ કરવાથી અઠવાડિયાના શિક્ષણ પરિણામોને સુદૃઢ અને મજબૂત બનાવવામાં મદદ મળે છે, સાથે જ આંગણવાડી કાર્યકરને બાળકોના સમજણ સ્તરનું અવલોકન કરવાની તક પણ મળે છે, આમ માપવામાં આવે છે કે શું કેટલાક બાળકોને શિક્ષણને મજબૂત કરવા માટે વધુ સમય અને કેન્દ્રિત પ્રવૃત્તિઓની જરૂર પડી શકે છે કે કેમ.

3. અવલોકન-આધારિત સુદૃઢીકરણ પ્રવૃત્તિઓ

પુનરાવર્તન અથવા મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓનું મહત્વ ઓળખવું ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે તે ન ફક્ત તે અઠવાડિયામાં શોધાયેલ અવધારણાઓને મજબૂત બનાવે છે પણ નિપુણતા માટે પણ પરવાનગી આપે છે.

- **પ્રવૃત્તિ મજબૂતીકરણ:** અઠવાડિયામાં બાળકો સાથે રમાયેલી પ્રવૃત્તિઓના આધારે, બાળકોને સાપ્તાહિક પ્રવૃત્તિઓમાં તેમની ભાગીદારીના તમારા અવલોકનના આધારે વધારાની મજબૂતીકરણની જરૂર હોય તેવી 2 થી 3 પ્રવૃત્તિઓ પસંદ કરો. તમે બાળકોને અઠવાડિયામાં તેમની રુચિઓના આધારે કોઈ પ્રવૃત્તિનું પુનરાવર્તન કરવા માંગો છો કે કેમ તે પણ પૂછી શકો છો. આ તેમને તેમના અઠવાડિયા પર ચિંતન કરવામાં પણ મદદ કરશે.
- **બાળકોની સમજણ અને શીખવાના સ્તર સાથે અનુકૂળન:** કોઈ એક ચોક્કસ પ્રવૃત્તિ માટે બાળકોની ભાગીદારી અને સિદ્ધિ સ્તરનું મૂલ્યાંકન કરો, અને તેમની જરૂરિયાતોના આધારે પ્રવૃત્તિને અનુકૂળિત કરો. વિવિધ શીખવાની ગતિને પહોંચી વળવા માટે પસંદ કરેલી પ્રવૃત્તિઓની જટિલતા વધારો અથવા ઘટાડો.
- શીખવામાં મુશ્કેલીઓ અનુભવી રહેલા બાળકો સાથે એક પછી એક સહાય સમયનું આયોજન કરવા માટે આ સમયનો ઉપયોગ કરો.

4. A. પસંદગી-આધારિત મુક્ત ઈન્ડોર અને આઉટડોર રમત

બાળકોને પસંદગીના ઈન્ડોર અને આઉટડોર રમત રમવાનો વિકલ્પ પૂરો પાડવાથી તેઓ નિર્ણયો લેવાની શક્તિ પ્રાપ્ત કરવા સશક્ત બને છે, સ્વતંત્રતા, જવાબદારીની ભાવનાને પ્રોત્સાહન મળે છે તથા શીખવા અને રમવા પ્રત્યે હકારાત્મક વલણને પ્રોત્સાહન મળે છે.

- ઈન્ડોર પ્લે એરિયા અથવા રમતો માટે આઉટડોર એરિયામાં રમવા માટે સલામત અને ઉત્તેજક વાતાવરણ પૂરું પાડો. બાળકોને ઈન્ડોર અને આઉટડોર પ્રવૃત્તિઓ વચ્ચે પસંદગી કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો જે તેઓ ગોઠવવા માંગે છે અને તેમના સાથીદારો સાથે રમો.
- બાળકો સાથે તેમના રમતના અનુભવો વિશે વાતચીત કરો અને તેમની સાથે રમતમાં જોડાઓ. તેમને પ્રશ્નો પૂછો કે તમે શું રમી રહ્યા છો/ શું રાંધી રહ્યા છો? તમે આ સામગ્રીથી શું બનાવશો? ટ્રેન ટનલના છેડા સુધી કેવી રીતે પહોંચશો?
- બાળકો માટે નવા રમતના મેદાનો/સામગ્રીઓ ઉમેરો અને તેમના ઉપયોગોનો પરિચય કરાવો. આસપાસની સામગ્રી જે મફતમાં ઉપલબ્ધ હોય (બોક્સ, પાંદડા, ડાળીઓ, બોટલના ઢાંકણા વગેરે) તે ઉમેરો અને બાળકોને રમત દરમિયાન આવતી સમસ્યાઓનું નિરાકરણ શોધવા માટે વસ્તુઓ બનાવવા અથવા ઉકેલો શોધવા માટે સરળ પડકારો આપો.
- બાળકોને તેમની પસંદગીઓ માટે જવાબદારી લેવાનું શીખવો. તેમને પોતાની અને અન્ય લોકોની સામગ્રીની કાળજી લેવાની રીતો બતાવો. ઉપરાંત, રમત પછી તેઓ કેવી રીતે સાફ કરી શકે તે રીતોનું મોડેલ બનાવો.

શનિવાર
મુક્ત વાતચીત
મુક્ત ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાના પુસ્તક વાંચવાનો સમય
અઠવાડિક વર્કશીટ:
• 3-4: રંગકામ (પૃ. 1)
• 4-5: આકારો (પૃ. 17), ચિત્ર અવાજ જોડકાં (પૃ. 45)
• 5-6: પાલતુ અને જંગલી પ્રાણીઓ (પૃ. 4)
અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ પસંદગી આધારિત મુક્ત ઈન્ડોર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો
6.2

4. B. સમુદાય મુલાકાતો

બાળકો વર્ગમાં જે શીખી રહ્યા છે તેને વાસ્તવિક જીવનના પરિદૃશ્યો સાથે જોડીને શૈક્ષણિક અનુભવને વધારવા માટે અઠવાડિયાના અથવા મહિનાના વિષય સાથે સુસંગત સમુદાય મુલાકાતોની સમાવેશ કરો. આ વ્યવહારુ અભિગમ બાળકોની સમજને સમૃદ્ધ બનાવે છે અને તેમને જે શીખ્યા છે તેના વ્યવહારુ ઉપયોગો જોવાની મંજૂરી આપે છે.

- બાળકો માટે સમુદાય મુલાકાતોમાં ખેતરો, ગામડાનું બજાર, નજીકનું ક્લિનિક અથવા હોસ્પિટલ, ઉદ્યાનો, ગામડાનાં તળાવો વગેરેની મુલાકાતોની સમાવેશ થઈ શકે છે.
- બાળકોને પરંપરાગત ગ્રામીણ રમતો અને રમતોમાં ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો.

5. આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી

આગામી અઠવાડિયામાં સરળ રીતે આગળ વધવાનું સુનિશ્ચિત કરવા માટે, આ સમયગાળાનો ઉપયોગ આગામી અઠવાડિયાની તૈયારી માટે કરી શકાય છે. બાળકોને એક સુવ્યવસ્થિત અને સમાવિષ્ટ કરતો અનુભવ પૂરો પાડવા માટે AWW માટે શિક્ષણ અને શીખવાની સામગ્રી તથા કાર્યપત્રોનું સક્રિય આયોજન અને વ્યવસ્થાપન કરવું જરૂરી છે.

3.4 સૂચિત આંગણવાડી વાર્ષિક યોજના

સર્વાંગી વિકાસ માટે રચાયેલ વાર્ષિક યોજના, સુગમતા અને સંદર્ભીકરણને પ્રાથમિકતા આપે છે. આમ, વિવિધ શીખવાની અને શીખવવાની શૈલીઓને ઓળખીને, વાર્ષિક યોજના ચાર અઠવાડિયા સુધી ચાલતી એક પ્રારંભિક યોજનાના અમલીકરણનું સૂચન કરે છે. આ સમયગાળા દરમિયાન, અનુકૂળ શીખવાના વાતાવરણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કાળજીપૂર્વક તૈયાર કરાયેલી સમાવિષ્ટ કરતી અને સામાન્ય પ્રવૃત્તિઓનો સમૂહ આગળ મૂકવામાં આવે છે, જે પ્રથમ વખત શીખનારાઓને શૈક્ષણિક પ્રક્રિયામાં સરળ બનાવે છે. વાર્ષિક યોજનામાં 18+18 અઠવાડિયાના નવા કૌશલ્ય વિકાસ પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે જે SEL, સાક્ષરતા અને ભાષા, સંખ્યાજ્ઞાન, જ્ઞાનાત્મક, પર્યાવરણીય અને મોટર કૌશલ્યની આસપાસની ક્ષમતાઓ સાથે જોડાયેલા છે. આ યોજના “પોષણ માહ” પ્રવૃત્તિઓને એકીકૃત કરવા સાથે મજબૂતીકરણ અને પુનરાવર્તન પ્રવૃત્તિઓ માટે ચાર અઠવાડિયાના બે સમૂહની પણ હિમાયત કરે છે. બાળકોને શીખવામાં વ્યસ્ત રહેવા માટે પૂરતો સમય આપવા માટે પ્રવૃત્તિઓ અને કાર્યપત્રોનું પુનરાવર્તન કરવું મહત્વપૂર્ણ છે. આમ, અભ્યાસક્રમમાં પ્રારંભિક યોજના, યોગ્યતા-કેન્દ્રિત શિક્ષણ અને મજબૂતીકરણ યોજનાની ભલામણ બાળકને આગામી શિક્ષણ તબક્કા માટે વ્યાપક તૈયારી સુનિશ્ચિત કરશે.

3 થી 6વર્ષની વય માટે વાર્ષિક શૈક્ષણિક યોજના	
પ્રેરણ અને પ્રારંભ અઠવાડિયા (4 અઠવાડિયા): શિક્ષકોને બાળકોનું સ્વાગત કરવા અને તેમના શીખવાના સ્થળો સ્થાપિત કરવા માટે એક પ્રારંભિક યોજના સૂચવવામાં આવશે.	
18 અઠવાડિયાં	નવું કૌશલ્ય વિકાસ: યોગ્યતા સાથે સંકળાયેલ પ્રવૃત્તિઓ, સૂચવેલ વિષયો, પ્રવૃત્તિમાં વિવિધતા, તૈયાર કરેલ વર્કશીટ્સ અને મજબૂતીકરણની તકો સાથેના અઠવાડિયા જે શિક્ષકો તેમના બહુ-વય અને બહુ-સ્તરીય વર્ગખંડો સાથે અઠવાડિયામાં 6 દિવસ માટે ચલાવી શકે છે.
સૂચવેલ પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ યોજના 1 + પોષણ માહ પ્રવૃત્તિઓ (4 અઠવાડિયા)	
18 અઠવાડિયાં	નવું કૌશલ્ય વિકાસ: યોગ્યતા સાથે સંકળાયેલ પ્રવૃત્તિઓ, સૂચવેલ વિષયો, પ્રવૃત્તિમાં વિવિધતા, તૈયાર કરેલ વર્કશીટ્સ અને મજબૂતીકરણની તકો સાથેના અઠવાડિયા જે શિક્ષકો તેમના બહુ-વય અને બહુ-સ્તરીય વર્ગખંડો સાથે અઠવાડિયામાં 6 દિવસ માટે ચલાવી શકે છે.
સૂચવેલ પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ યોજના 2 (4 અઠવાડિયા)	

3.4.1 પ્રારંભ અને પ્રેરણ યોજનાનો પરિચય

પ્રારંભ અને પ્રેરણ સમાહ એક મહત્વપૂર્ણ સમયગાળો છે કારણ કે નવા બાળકો પહેલી વાર આંગણવાડીમાં જોડાય છે. આ પ્રારંભના ચાર અઠવાડિયા દરમિયાન, સૂચવેલ યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય ઘરેથી સરળ સંક્રમણને સુગમ બનાવવાનો છે, નવા અને મોટાં બંને બાળકો માટે તેમની આરામ અને આત્મીયતાની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે. આ યોજના બાળકોને ન ફક્ત નવા આંગણવાડી વાતાવરણથી પરિચિત કરાવે છે, પરંતુ શિક્ષકો અને સાથીદારો સાથે સંબંધ બનાવવામાં પણ મદદ કરે છે, જેનાથી તેમની સફરની હકારાત્મક શરૂઆત થાય છે.

પ્રારંભ અને પ્રેરણ યોજના માટે સૂચવેલ સમયગાળો 4 અઠવાડિયા છે. સંદર્ભ અને વાર્ષિક શૈક્ષણિક કેલેન્ડરના આધારે, આને અનુકૂળિત કરી શકાય છે.

પ્રારંભ અને પ્રેરણ અઠવાડિયાઓ માટેના ઉદ્દેશ્યો

I.

બાળકોને ધીમે ધીમે નવા વાતાવરણનો પરિચય કરાવીને ઘરેથી આંગણવાડીમાં સરળ રીતે ગોઠવાઈ જવાની સુવિધા આપો.

II.

બાળકોને રમતના મેદાનો, કલા સામગ્રીઓ અને વાંચન માટેની જગ્યાઓનું અન્વેષણ કરવાની મંજૂરી આપીને, પરિચય પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા આંગણવાડીમાં આરામદાયક વાતાવરણ બનાવો.

III.

નવી સામગ્રીઓ સાથે મુક્ત રમતમાં જોડીને બાળકોની સર્જનાત્મકતા અને શોધખોળને પ્રોત્સાહન આપો.

IV.

સંભાળ રાખનારાઓને આંગણવાડી સેટિંગની મુલાકાત લેવાની અને સમય વિતાવવાની તક પૂરી પાડો, જેથી અલગ થવાની ચિંતા અનુભવતા બાળકોને સહાય મળે.

V.

બાળકો અને પુખ્ત વયના લોકો વચ્ચે મિત્રતા અને સામાજિકીકરણ સામાજિકતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓને સરળ બનાવો.

VII.

બાળકોને સૌમ્ય માર્ગદર્શન અને મોડેલિંગ દ્વારા વર્ગના માપદંડો શીખવામાં અને તેમનાથી પરિચિત થવામાં સહાય કરો.

વેડ્સ ગેટ સ્ટાર્ટ્સ	25 mins
વેડ્સ ખે!	30 mins
વેડ્સ વીવ વન્ડર્સ!	20 mins
વેડ્સ એક્સપ્લોર!	30 mins
વેડ્સ હિયર એન્ડ ટોક!	20 mins
વેડ્સ ક્રિએટ!	25 mins
વેડ્સ એપ્રિશિયેટ!	20 mins
વેડ્સ ગેટ એક્ટિવ!	20 mins
વેડ્સ રિફ્રેક્ટ	10 mins

દિવસની શરૂઆત ઉષ્માભર્યા સ્વાગત, સ્વચ્છતા તપાસ અને મુક્ત વાતચીતથી કરો જેથી હકારાત્મક વાતાવરણ બને. સંભાળ રાખનારાઓને આંગણવાડી પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિયપણે ભાગ લેવા અને તેમના બાળકો સાથે જોડાવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, સાથે સાથે ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓની પણ ચર્ચા કરો.

શોધખોળ અને સર્જનાત્મકતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે વિવિધ સામગ્રીઓ સાથે આંખના સ્તર પર સ્થિત રમતની જગ્યા ગોઠવો. મુક્ત રમત દરમિયાન બાળકો દ્વારા ચલાવવામાં આવતી રમતને સરળ બનાવો, બાળકો સાથે જોડાઓ અને સંભાળ રાખનારાઓને પણ સાથે રમવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

વર્ગખંડની પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લેવા માટે સંભાળ રાખનારાઓનું સ્વાગત કરો, જેથી કુટુંબની ભાગીદારી સુનિશ્ચિત થાય. ખાતરી કરો કે બધા બાળકો તેમની માતૃભાષાનો ઉપયોગ કરીને અને રુચિઓના આધારે પ્રવૃત્તિઓને વ્યક્તિગત બનાવીને ભાગ લે છે. શાંત/વિમુખ બાળકો સાથે વ્યક્તિગત રીતે જોડાઓ જેથી સંબંધ બાંધી શકાય. બાળકોને તેમની ગતિએ ભાગ લેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, તેમના પ્રયત્નો માટે પ્રશંસા કરો અને સમર્થન આપો અને વ્યક્તિગત જરૂરિયાતોને સમજો જેથી તેઓ તે મુજબ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરી શકે.

જોખમો દૂર કરીને સલામત વાતાવરણ સુનિશ્ચિત કરો. જૂથોમાં બાળકો દ્વારા સંચાલિત રમતને પ્રોત્સાહિત કરો, સંઘર્ષના નિરાકરણ અને ભાવનાત્મક વ્યવસ્થાપનને સમર્થન આપો. શીખવા અને આનંદ માટે નવી રમતો રજૂ કરો.

બાળકોને દિવસની પ્રવૃત્તિઓ પર ચિંતન કરવા અને તેમના મનપસંદ અનુભવો શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. સમાપ્તિ અને અપેક્ષા માટે ગુડબાય વિધિ સ્થાપિત કરો. ભવિષ્યની પ્રવૃત્તિઓ માટે ઉત્સાહ વ્યક્ત કરીને બાળકોને દરરોજ પાછા ફરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

3.4.2 પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ યોજનાનો પરિચય

પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ અઠવાડિયાં, સક્રિય રમત-આધારિત શિક્ષણ અઠવાડિયા દરમિયાન બાળકોને જેના પરિચય અપાયો હોય તેવી મુખ્ય અવધારણાઓ અને કુશળતાઓનું ફરીથી પુનરાવર્તન કરવા અને મજબૂત બનાવવાની તક પૂરી પાડે છે જ્યારે નવી કુશળતા રજૂ કરવામાં આવે છે. આ અઠવાડિયા બાળકોને તેમના શિક્ષણનો અભ્યાસ અને વિસ્તરણ કરવાની તક આપે છે, અને તેઓ શિક્ષકોને તેમના વર્ગખંડના આધારે મુશ્કેલ અવધારણાઓને મજબૂત બનાવવા, કોઈપણ અંતરને દૂર કરવા અને સિદ્ધિઓની ઉજવણી કરવાની તક આપે છે, જે ચાલુ વિકાસ અને વૃદ્ધિ માટે મજબૂત પાયો સુનિશ્ચિત કરે છે. પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ માટે સૂચવેલ સમયગાળો 8 અઠવાડિયા છે, જે મધ્ય-વર્ષ અને વર્ષના અંતના પુનરાવર્તન માટે 4 અઠવાડિયાના 2 ભાગોમાં વહેંચાયેલ છે. સંદર્ભ અને વાર્ષિક શૈક્ષણિક કેલેન્ડરના આધારે, આને અનુકૂળિત કરી શકાય છે.

બાળક શું મજબૂત બનાવશે					
- પોતાના શરીર અને સ્વચ્છ વિશે સમજવું. - આસપાસના વાતાવરણ વિશે શીખવા/માહિતી મેળવવા માટે ઇન્ટરેસ્ટની બોજબળી, નામ આપવું અને તેનો ઉપયોગ કરવો. - કોટેબિક સંબંધોની કદર કરવી અને ઓળખવું.					
શીખવાનો સમય	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર
ચાલો પ્રારંભ કરીએ	25 mins	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
ચાલો રમીએ	25 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.			
નાસ્તો (10 મિનિટ)					
ચાલો મજા કરીએ	60 mins	મારી ઇન્દ્રિયો	મારી પરિવાર	મારી આંગણવાડી	મારી સુરક્ષા
દરરોજ વિવિધ વિષયો વી અને બાળકોને બહુવિધ, વૈવિધ્યસભર, મનોરંજક, રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં જોડો.	- ફૂ અને માંસ શરીર માટે જોડાણ ગાવા: શરીરના ભાગો - પોષાક પહેરવો: જરૂરિયાત વિવિધતા અંગે સમજવું અને સ્વાસ્થ્યતાની અભ્યાસ કરવો - મારી જાતને સમજવો: માંસ પસંદગીઓ/માથ: મિઠાઈઓ/પસંદગીના પસંદ વસ્તુઓ	- તફાવત અનુભવો: પ્રયોગ કરો અને નિષ્કર્ષો તપાસવાની વૃત્તિ કરો - સમાન વસ્તુઓનો પડકાર: દાખલો ફેરફારના આધારે અલગીકરણ કરો અને સરખામણી કરો - અવાજનું અનુમાન કરો: બનાવો, ઓળખો અને ભેદ પાડો	- વાર્તા કથન: પરિવાર અને મિત્રો પ્રત્યે ફક્તશ્રદ્ધા - મારો પરિવાર અને ફૂ: સ્વચ્છ પરિવાર સંબંધો વિશે વાત કરો - પરિવાર સંબંધો વિશે વાત કરો કેમિલી દોડાસુ રોલ પ્લે વગેરે	- વાર્તા કથન: મિત્રતા અને સહકાર - મારી આંગણવાડી કેન્દ્રમાં ફરવું - વર્ગખંડના નિયમોનું પોસ્ટર બનાવવું/રીવાજ પર વર્ણન	- વાર્તા કથન: સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો - વાર્તા કથન: સુરક્ષિત/અસુરક્ષિત સ્થળો અને શારીરિક સુરક્ષા - ચાલો આપણી આસપાસની સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓ વિશે વર્ણ કરીએ
ચાલો સામળીએ અને વાત કરીએ	60 mins	21, 22, 36	11, 35, 43	13, 9, 89	112, 113, 114
પોષણ માહ અને/અથવા પોષણ પાનવાડા અને/અથવા અન્ય તહેવારો અને ઉજવણીઓ દરમિયાન વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનો તૈયારી કરવા અને તેનું સંચાલન કરવા માટે આ સ્વોટનો ઉપયોગ કરો.					
બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)					
ચાલો સક્રિય થઈએ	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સક્રિય	આંગણી દિવસ માટે શોટિંગ
ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ	10 mins	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન		બાળકોની બાંધકામ માટે શોટિંગ
ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ					
બાળકોને "સંવાદન વર્તુળ" બનાવવા માટે વિશ્વસનીય પુખ્ત વયના લોકો (પરિવાર, શિક્ષકો) ના ચિત્રો અથવા રેખાંકનો સાથે દૈનિક બનાવવામાં સંમિલન કરો. સંવાદન વર્તુળના મહત્વની ચર્ચા કરો.					
બાળકોને આગે પાટા બાંધો અને તેમને વિવિધ વસ્તુઓનો સ્વાદ અને ગ્રેન લેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તેમને ગ્રેનના સેલિન ઓળખવામાં અને સુખદ/અપ્રિય, સારો/ખરાબ, ખતરનાક ગ્રેન વગેરે તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં મદદ કરો.					

મજબૂત કરવામાં આવી રહેલા કૌશલ્યોની યાદી

એવી રમતો રમવાની તકો પૂરી પાડવી જ્યાં બાળકો પડકારજનક કાર્યો માટે તેમના શીખેલા કૌશલ્યો અપનાવે

વિષયવશી-પ્રવૃત્તિઓ સૂચવેલ અને વર્ગમાં અગાઉ હાથ ધરવામાં આવેલી રમત-આધારિત પ્રવૃત્તિઓ સાથે જોડાયેલ.

પોષણ માહ પ્રવૃત્તિઓ માટે સમર્પિત સમય

ધરે મુખ્ય કૌશલ્યોને મજબૂત બનાવવા માટે સંભાળ રાખનારાઓ માટે સૂચનો

મજબૂતીકરણ અને પુનરાવર્તન અઠવાડિયાંઓ માટેના ઉદ્દેશ્યો

I.

સમજણને મજબૂત બનાવવા માટે અગાઉની અવધારણાઓ અને કૌશલ્યોનો ફરીથી અભ્યાસ કરીને શિક્ષણને મજબૂત બનાવો.

II.

સફળતાઓની ઉજવણી કરવા અને કોઈપણ પડકારોનો સામનો કરવા માટે બાળકોની પ્રગતિ અને સિદ્ધિઓનું મૂલ્યાંકન કરો.

III.

બાળકોને એવા ક્ષેત્રોમાં વધારાની સહાય પૂરી પાડો જ્યાં તેમને વધુ અભ્યાસ અથવા સહાયની જરૂર પડી શકે છે.

IV.

બાળકોની રુચિઓ અને જરૂરિયાતોને અનુરૂપ વિવિધ શીખવાના અનુભવોનો સમાવેશ કરીને સર્વાંગી વિકાસને પ્રોત્સાહન આપો.

V.

સક્રિય ભાગીદારી અને શોધખોળને પ્રોત્સાહિત કરીને બાળકોમાં આત્મવિશ્વાસ અને ક્ષમતાની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપો.

VII.

વિવિધ ક્ષેત્રોમાં વધુ શીખવા માટે જરૂરી મજબૂત પાયાના કૌશલ્યોથી બાળકોને સજ્જ કરો.

પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ અઠવાડિયાંઓ માટેની માર્ગદર્શિકાઓ

દરેક બ્લોક માટેની માર્ગદર્શિકા દિવસભર સુસંગત રહે છે, જેમ કે અગાઉના વિભાગમાં શેર કરવામાં આવ્યું હતું. આ અઠવાડિયાની વિશિષ્ટ વિશેષતા 'શીખવું અને રમવું' બ્લોક છે જેમાં શિક્ષકોને દરરોજ વિવિધ સૂચવેલા વિષયો લેવા અને બાળકોને બહુવિધ, મનોરંજક રમત-આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં જોડવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે છે.

દરેક દિવસ માટે, એક વિષય સૂચવવામાં આવે છે અને તે વિષય સાથે જોડાયેલ પ્રવૃત્તિઓને જોડવામાં અને ભલામણ કરવામાં આવે છે. આ પ્રવૃત્તિઓ 'સક્રિય રમત-આધારિત શિક્ષણ અઠવાડિયા' માં પહેલેથી જ રજૂ કરવામાં આવી છે અને વધારાના અભ્યાસ અને મજબૂતીકરણ માટે અહીં પુનરાવર્તન કરવામાં આવી રહી છે. વિવિધ સ્તરના બાળકો માટે પ્રવૃત્તિઓ કેવી રીતે વિસ્તૃત કરવી તે અંગેના તમામ સૂચનો પૂરા પાડવામાં આવ્યા છે.

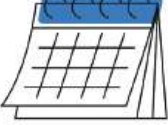
વેટ્સ ગેટ સ્ટાર્ટ્સ!	25 mins
વેટ્સ પ્લે!	25 mins
વેટ્સ હેવ ફ્રન!	60 mins
દરરોજ વિવિધ વિષયો લો અને બાળકોને બહુવિધ, વૈવિધ્યસભર, મનોરંજક, રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં જોડો.	
વેટ્સ હિયર એન્ડ ટોક!	60 mins
વેટ્સ ગેટ એક્ટિવ!	25 mins
વેટ્સ રિફ્રેશ્સ!	15 mins

દરેક દિવસ માટે, એક વિષય સૂચવવામાં આવે છે અને તે વિષય સાથે જોડાયેલ પ્રવૃત્તિઓને જોડવામાં અને ભલામણ કરવામાં આવે છે. આ પ્રવૃત્તિઓ 'સક્રિય રમત-આધારિત શિક્ષણ અઠવાડિયા' માં પહેલેથી જ રજૂ કરવામાં આવી છે અને વધારાના અભ્યાસ અને મજબૂતીકરણ માટે અહીં પુનરાવર્તન કરવામાં આવી રહી છે. વિવિધ સ્તરના બાળકો માટે પ્રવૃત્તિઓ કેવી રીતે વિસ્તૃત કરવી તે અંગેના તમામ સૂચનો પૂરા પાડવામાં આવ્યા છે.

પોષણ માહ (પોષણ મહિનો) અથવા પોષણ પખવાડા (પોષણ પખવાડિયા) પ્રવૃત્તિઓના આયોજનમાં સમુદાયો, શાળાઓ અને આંગણવાડીની આસપાસના અન્ય સ્થળોએ પોષણ સંબંધિત પહેલ અંગે જાગૃતિ લાવવા અને પ્રોત્સાહન આપવાનો સમાવેશ થાય છે. વિવિધ કાર્યક્રમો, કાર્યશાળાઓ, ઝુંબેશો અને ઇન્ટરેક્ટિવ સત્રો દ્વારા, પોષણ માહ/પખવાડા પ્રવૃત્તિઓ બાળકોના સારા પોષણ અને એકંદર સુખાકારી અંગે જાગૃતિ લાવે છે.

એક અઠવાડિયામાં થીમેટિક-સૂચવેલ પ્રવૃત્તિઓનો સ્નેપશોટ:

શીખવું અને રમવું	ચાલો મજા કરીએ 80 mins દરરોજ વિવિધ વિષયો લો અને બાળકોને બહુવિધ, વૈવિધ્યસભર, મનોરંજક, રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં જોડો. 	 હું અને મારું શરીર - જોડકાં ગાવો: શરીરના ભાગો - પોશાક પહેરવો: જરૂરિયાત, વિવિધતા અને સમજવું અને સ્વાચ્છતાનો અભ્યાસ કરવો - મારી જાતને સમજાવો: મારી પસંદગીઓ/પાશ-વિકૃત્તાઓ/પસંદ/નાપસંદ વગેરે	 મારી ઇન્દ્રિયો - તફાવત અનુભવો: પ્રયોગ કરો, અનુવંશ કરો, તાપમાનની તુલના કરો - સમાન વસ્તુઓની પડકાર: દેખાવમાં અવલોકન કરો અને સરખામણી કરો - અવાજનું અનુમાન કરો: બનાવો, ઓળખો અને ભેદ પાડો	 મારો પરિવાર - વાર્તા કથન: પરિવાર અને મિત્રો પ્રત્યે ફલજતા - મારો પરિવાર અને હું: પરિચય, સ્વયં અને પરિવાર વિશે વાત કરો - પરિવાર સભ્યો વિશે વાત કરો: ફેમિલી ટ્રી દોરવું, રોલ પ્લે વગેરે	 મારી આંગણવાડી - વાર્તા કથન: મિત્રતા અને સહકાર - મારી આંગણવાડી કેન્દ્રમાં કરવું નિયમોનું પોસ્ટર બનાવવું/દોવાવ પર લખવું	 મારી સુરક્ષા - વાર્તા કથન: સુરક્ષિત પ્રાપ્ત વગના લોકો - વાર્તા કથન: સુરક્ષિત/અસુરક્ષિત સ્પર્શ અને શરીરની સુરક્ષા - ચાલો આપણી આસપાસની સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત વિશે ચર્ચા કરીએ	 પુનઃનિરીક્ષણ અને મજબૂતીકરણ - વર્કશીટ્સ - મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ - સમર્થન પ્રદાન કરો - વન-ઓન-વન - નાની, રોટેટિંગ જૂથ પ્રવૃત્તિઓ - પોઝર પેરિંગ - વ્યક્તિગત સિદ્ધિઓનું અવલોકન કરો અને રેકૉર્ડ કરો
------------------	---	---	--	--	--	--	---

 સ્ટીમ અવધારણાઓ	 હું અને મારું શરીર	 પુસ્તકોની દુનિયા	 ભારત અને વિશ્વ	 અદભૂત મગજ
 દિવસો, અઠવાડિયાંઓ અને મહિનાઓ	 મારું કુટુંબ	 દયા અને સહાનુભૂતિ અને સ્થિતિઓ	 જગ્યાઓ, સ્થળો	 સંકેતો પ્રતીકો અને લોગો
 મારી સુરક્ષા	 વાર્તાઓ અને જોડકાં	 સરખાવવું, જોડવું અને પૂર્ણ કરવું	 લોકો જે આપણને મદદ કરે છે	 ટેક્નોલોજી અને સાધનો
 મારો સમુદાય	 મારી આંગણવાડી	 આકારો સાથે આનંદ	 વૃક્ષો અને છોડ	 મારી ઇન્દ્રિયો
 ખોરાક અને પોષણ	 હવા અને પાણી	 તહેવારો અને સંસ્કૃતિ	 સફાઈ અને સ્વચ્છતા	 ફળ અને શાકભાજી
 ખોરાક અને પોષણ	 હવા અને પાણી	 તહેવારો અને સંસ્કૃતિ	 સફાઈ અને સ્વચ્છતા	 ફળ અને શાકભાજી
 રિસાયકલ અને રીયુઝ	 આપણી આસપાસનાં રંગ	 સર્જનાત્મકતા અને અભિવ્યક્તિ	 પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ	 પરિવહન

મને શોધો

સંખ્યાઓ

મારી સુરક્ષા

અવાજ અને ઉચ્ચારણ

સંગીત અને હલનચલન

3.5 તમામ અઠવાડિયાંઓમાં : પ્રવૃત્તિઓના યોગ્યતા-આધારિત મેપિંગ સાથે વિષયલક્ષી એકીકરણ

અભ્યાસક્રમલક્ષી અભિગમ: આ અભ્યાસક્રમ દસ્તાવેજ તેના સંગઠનમાં યોગ્યતા-આધારિત અભ્યાસક્રમ અભિગમને અનુસરે છે. આ અભિગમ NCF-FS 2022 માં વ્યાખ્યાયિત ચોક્કસ ક્ષમતાઓ સામે બાળકની પ્રગતિને ટ્રેક કરવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. યોગ્યતાઓ એ પૂર્વ-શાળા શિક્ષણના દરેક વર્ષના અંત સુધીમાં પ્રાપ્ત થનારી અપેક્ષિત શીખવાની સિદ્ધિઓ છે. આ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં આવે છે અને તેને અવલોકનક્ષમ અને માપી શકાય તેવા શીખવાના પરિણામોમાં વિભાજિત કરવામાં આવે છે. આ શીખવાના પરિણામોના આધારે, અઠવાડિયા દરમિયાન વિવિધ બ્લોક્સ માટે રમત-આધારિત શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ સૂચવવામાં આવે છે જે એકસાથે અનેક શીખવાના પરિણામોના કૌશલ્ય વિકાસને ટેકો આપે છે. અભ્યાસક્રમમાં બાળકની પ્રગતિ આ શીખવાના પરિણામો અને ક્ષમતાઓ દ્વારા દર્શાવવામાં આવે છે. આ યોગ્યતા મેપિંગ સાથે, દરેક પ્રવૃત્તિને કેટલાક સૂચવેલા વિષયો સાથે મેપ કરવામાં આવે છે જેથી ખાતરી કરી શકાય કે અભ્યાસક્રમના આયોજનમાં વિષયોનું અભિગમ પણ સામેલ છે.

અભ્યાસક્રમના આયોજન માટે વિષયલક્ષી અભિગમ: આ અભિગમ ખાતરી કરે છે કે વિકાસના તમામ ક્ષેત્રો અને પ્રવૃત્તિઓમાં વિવિધ વિષયોનો સમાવેશ કરવામાં આવે. કુટુંબ, છોડ, પ્રાણીઓ, પરિવહન, વગેરે જેવા વય-યોગ્ય વિષયો પસંદ કરવામાં આવે છે, અને તેમને આયોજિત પ્રવૃત્તિઓમાં કેવી રીતે સમાવિષ્ટ કરવા તે અંગે સૂચનો આપવામાં આવે છે.

સૂચિત વિષયો અને સંલગ્ન પ્રવૃત્તિઓ:

1. **હું અને મારો પરિવાર:** કુટુંબના વડવાઓ અને સભ્યોનાં નામ શોધો અને ફેમિલી ટ્રી બનાવો તેમજ કૌટુંબિક આલ્બમ્સ બનાવીને, કૌટુંબિક પરિદ્રશ્યોના રોલ-પ્લે દ્વારા અને કૌટુંબિક પરંપરાઓની ચર્ચા કરીને દરેક સભ્યની ભૂમિકાને સમજો.
2. **મારું શરીર:** 'સિમોન સેઝ' જેવી ઇન્ટરેક્ટિવ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા અને શરીર વિશે ગીતો/જોડકણાં ગાઈને શરીરના ભાગો અને કાર્યો વિશે જાણો.
3. **મારું ગામ/મારું શહેર:** નકશા બનાવીને, સ્થાનિક ઇતિહાસની શોધ કરીને અને નજીકની અથવા નોંધપાત્ર ઇમારતો અથવા પરિદ્રશ્યોના મોડેલ બનાવીને સ્થાનિક સીમાચિહ્નો અને સંસ્કૃતિની શોધ કરો અને તેની ચર્ચા કરો.
4. **વૃક્ષો અને છોડ:** વિવિધ વૃક્ષો અને છોડની સમજણ વધારવા માટે બાળકોને શૈક્ષણિક અને શોધખોળ કરતી નેચર વોક, પાંદડા સંગ્રહ અને વ્યવહારુ વાવેતર પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ કરો.
5. **ફળો અને શાકભાજી:** વિવિધ ફળો અને શાકભાજી અલગ પાડી અને તેમનું વર્ગીકરણ કરીને, સ્વાદ સત્રો યોજીને અને તેમની વૃદ્ધિ પ્રક્રિયા વિશે શીખીને સ્વસ્થ આહારનું અન્વેષણ કરો.
6. **પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ:** તેમની લાક્ષણિકતાઓ, રંગ, ચાલ અને અવાજો વિશે સક્રિય વાતચીત દ્વારા વિવિધ પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ વિશે શીખવામાં જોડાઓ.
7. **આપણા સમુદાય સહાયકો:** સ્થાનિક સમુદાય સહાયકોની ભૂમિકા ભજવીને અને મુલાકાત લઈને સમુદાય સહાયકો અને તેમના સાધનોની ભૂમિકાઓ સમજો.
8. **પરિવહનના માધ્યમો:** વાહન મોડેલો બનાવીને, મુસાફરીના અનુભવોની ચર્ચા કરીને અને પરિવહનના પ્રકારોના આધારે પ્રવૃત્તિઓને વર્ગીકૃત કરીને વિવિધ પરિવહન પદ્ધતિઓ શોધો.

9. **તહેવારો અને ઉજવણીઓ:** વિવિધ તહેવારોનું અન્વેષણ કરીને, તહેવાર-સંબંધિત કલા અને હસ્તકલા બનાવીને અને વાર્તાઓ અને પરંપરાઓ શેર કરીને સાંસ્કૃતિક વિવિધતા વિશે જાણો.
10. **ઋતુઓ અને કપડાં:** મોસમી કલા પ્રોજેક્ટ્સ દ્વારા હવામાન પેટર્ન અને યોગ્ય કપડાં અંગે સમજો.
11. **પાણી:** જળ ચક્ર પ્રયોગો, પાણી સંરક્ષણ વિશે ચર્ચાઓ અને રોજિંદા જીવનમાં પાણીના ઉપયોગોનું અન્વેષણ કરીને પાણીનું મહત્વ દર્શાવો.
12. **ખોરાક:** સરળ વાનગીઓ બનાવીને વિવિધ ખાદ્ય સ્ત્રોતો અને પોષણ વિશે જાણો તથા ખોરાકના વિવિધ પ્રકારો અને સ્વરૂપોનું અવલોકન કરવા માટે સ્થાનિક ખેતર અથવા બજારની મુલાકાત લો.
13. **હવા:** વિન્ડ યાદમ બનાવવા અને પતંગ ઉડાડવા જેવા પ્રયોગો દ્વારા હવા અને તેના ગુણધર્મોના ખ્યાલનું અન્વેષણ કરો.
14. **આશ્રયસ્થાન:** ઘરનાં વિવિધ મોડલ્સ બનાવીને, પ્રાણીઓના રહેઠાણોની ચર્ચા કરીને અને વિશ્વભરમાં રહેઠાણોનું અન્વેષણ કરીને વિવિધ પ્રકારના આશ્રયસ્થાનોને સમજો.
15. **આરોગ્ય અને સલામતી:** સ્વચ્છતા દિનચર્યાઓનો અભ્યાસ કરીને, સલામતી કવાયતો કરીને અને પ્રાથમિક સારવાર વિશે શીખીને સ્વસ્થ ટેવો અને સલામતીને પ્રોત્સાહન આપો.
16. **બજારો:** વર્ગખંડ બજાર સ્થાપિત કરીને, વિવિધ ચલણો વિશે શીખીને અને માલ અને સેવાઓની ચર્ચા કરીને ખરીદી અને વેચાણના ખ્યાલનું અન્વેષણ કરો.

રાજ્યના અભ્યાસક્રમ દસ્તાવેજોમાં સૂચવેલા વિષયોનો સમાવેશ કેવી રીતે કરી શકાય?

- સૂચિત વિષયોની સૂચિના આધારે, રાજ્યો લવચીક રીતે સૌથી સુસંગત વિષયો પસંદ કરી શકે છે અને મહિનાઓ દરમિયાન તેમના સંદર્ભ અને વાર્ષિક કેલેન્ડરના આધારે તેનું આયોજન કરી શકે છે.
- સૂચવેલ સામાહિક યોજનાના આધારે, આ પ્રવૃત્તિઓને પસંદ કરેલી થીમ સાથે જોડી શકાય છે. 'બજાર', 'છોડ અને વૃક્ષો' અને 'હવા' જેવા વિષયો માટે નીચે તેના કેટલાક ઉદાહરણો દર્શાવવામાં આવ્યા છે:

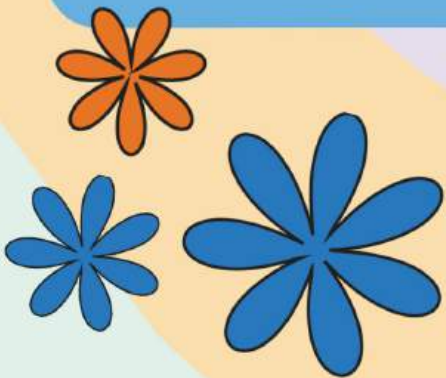
મુક્ત વાતચીતમાં પસંદ કરેલ વિષયનો સમાવેશ કરો અને એ વિષય પર મુક્ત રમતનો વિસ્તાર નક્કી કરો	વેટ્સ ગ્રેટ સ્ટાર્ટ્સ
	વેટ્સ ખેલ:
ઉદાહરણ: બજારમાં આપણે શું ખરીદીએ છીએ તેના પર ચર્ચા અને બાળકો માટે માલ ખરીદવા અને વેચવા માટે બજાર વિસ્તાર સ્થાપિત કરો	વેટ્સ વીવ વન્ડર્સ!
	વેટ્સ એક્સપ્લોર!
	વેટ્સ હિયર એન્ડ ટોક!
	વેટ્સ ક્રિએટ!
ઉદાહરણ: જો પસંદ કરેલ વિષય હવા હોય તો હવાની આસપાસ વિવિધ પ્રયોગોનું અન્વેષણ કરો અને તેના પર ચર્ચા કરો	વેટ્સ એપ્રિશિયેટ!
	વેટ્સ ગ્રેટ એક્ટિવ!
આઉટડોર રમત પ્રવૃત્તિઓ અને પ્રયત્નમાં પસંદ કરેલ વિષયનો સમાવેશ કરો	વેટ્સ રિફલેક્ટ

દરેક બ્લોકમાં સૂચવેલ પ્રવૃત્તિઓને પસંદ કરેલ વિષય સાથે જોડો

દરેક બ્લોકમાંથી "છોડ અને વૃક્ષો" વિષય સાથે પ્રવૃત્તિઓને જોડવાનું ઉદાહરણ

- વેટ્સ વીવ વન્ડર્સ (યાલો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીએ): આ વિષય વિશે વાત કરવા માટે વાર્તાઓ, જોડકાં અને ચિત્રો પસંદ કરો
- વેટ્સ એક્સપ્લોર (યાલો અન્વેષણ કરીએ): ઊંચાઈ, વજન, વર્ગીકરણ, શ્રેણી વગેરેની અવધારણાઓનું અન્વેષણ કરવા માટે છોડ, ફૂલો, પથ્થરો વગેરે જેવા કુદરતી તત્વો પસંદ કરો.
- વેટ્સ હિયર એન્ડ ટોક (યાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ): સૂચવેલ પ્રવૃત્તિઓમાં, આ વિષય સાથે જોડાયેલ શબ્દભંડોળનો સમાવેશ કરો
- વેટ્સ ક્રિએટ (યાલો બનાવીએ): પ્રકૃતિના વિષય પર કલાના પ્રોજેક્ટ્સ પસંદ કરો અને બાળકોને પ્રકૃતિમાં જે અવલોકન કરે છે તે મુક્તપણે દોરવા દો
- વેટ્સ એપ્રિશિયેટ (યાલો કદર કરીએ): સમૃદ્ધ પદ્યયાત્રા અને વૃક્ષારોપણ/વિસ્તારની સફાઈ જેવા પ્રોજેક્ટ્સ પસંદ કરો

પ્રકરણ 4: પ્રારંભિક શિક્ષણ અને વિકાસ સંબંધિત મહત્વપૂર્ણ વિચારણાઓ

પ્રકરણ 4: પ્રારંભિક શિક્ષણ અને વિકાસ સંબંધિત મહત્વપૂર્ણ વિચારણાઓ

4.1 શીખવાની વિવિધતાઓનું સંચાલન

આંગણવાડીમાં, બાળકોની શીખવાની ક્ષમતા, ગતિ અને શૈલીમાં નોંધપાત્ર ફેરફાર થાય છે. આંગણવાડી કેન્દ્રમાં શીખવાની વિવિધતાને સ્વીકારવી એ આંગણવાડી શિક્ષકો માટે મહત્વપૂર્ણ અને પડકારરૂપ હોય છે. બહુ-વયના વર્ગખંડોના સંચાલન માટેની કેટલીક વ્યૂહરચનાઓ નીચે દર્શાવેલ છે:

આંગણવાડી કેન્દ્રોમાં મલ્ટી-ગ્રેડ વાતાવરણ હોય છે અને પ્રવેશ નોંધણી આખા વર્ષ દરમિયાન થતી રહે છે તે ધ્યાનમાં રાખીને રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમને લવચીક બનાવવાનો પ્રસ્તાવ છે. આ અભિગમ નાના અને મોટા બંને બાળકોને લાભ આપે છે, જે સાથીઓની શીખવાની કુશળતાને પ્રોત્સાહન આપે છે. એવું સૂચવવામાં આવ્યું હતું કે વર્ષના મધ્ય ભાગમાં થયેલ પ્રવેશ નોંધણી પછીનો પ્રથમ મહિનો બાળકો માટે તેમના નવા વાતાવરણમાં અનુકૂળન સાધવા માટે લવચીક રહે છે. આ માળખાને ધ્યાનમાં રાખીને 4 અઠવાડિયાનો પ્રારંભ કાર્યક્રમ આપવામાં આવે છે.

શીખવામાં આ વિવિધતાઓને નિયંત્રિત કરવા માટે, આ અભ્યાસક્રમ દસ્તાવેજમાં સૂચવેલ પ્રવૃત્તિના પગલાં બાળકોની ઉંમર/સ્તરના આધારે ત્રણ સ્તરોમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યા છે. આ સૂચનાઓના આધારે, આંગણવાડી કાર્યકરો બાળકોને બહુ-વય અથવા બહુ-સ્તરીય જૂથોમાં ગોઠવી શકે છે. ઉદાહરણ તરીકે, નીચે દર્શાવેલ “સ્ટેમ્પિંગ અને પ્રિન્ટિંગ થિંગ્સ અરાઉન્ડ મી” શીર્ષકવાળી પ્રવૃત્તિ માટે, આ પ્રવૃત્તિ 3-4, 4-5 અને 5-6 વર્ષના બાળકો માટે હાથ ધરવામાં આવી શકે છે જેમાં વય જૂથ વધતાં જટિલતા ઉમેરવામાં આવે છે.

પ્રવૃત્તિનું નામ	જોડકણાં ગાવાં	2
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	સ્થાનિક કવિતાઓ અથવા બાળકોના પુસ્તક સંગ્રહમાંથી કવિતાઓ, કવિતા લખેલાં પોસ્ટરો અથવા મોટા કદના લખાણ સાથે ચાર્ટ પર લખેલી કવિતાઓ.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
3-4 પંક્તિઓનું એક ટૂંકું અને પુનરાવર્તિત જોડકણું પસંદ કરો, તેને કવિતાના પોસ્ટર અથવા કોઈપણ દ્રશ્ય સહાય દ્વારા ધીમે ધીમે અને સ્પષ્ટ રીતે સંભળાવો, લય (L1) પર ભાર મૂકવો. - જોડકણાંમાંના શબ્દો સાથે સંબંધિત ક્રિયાઓ, અવાજનું મોડ્યુલેશન અને અભિવ્યક્તિઓ સાથે પાઠ કરો. - બાળકોને સુવિધા આપનાર પછી દરેક પંક્તિનું પુનરાવર્તન કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. - પાઠ કરતી વખતે દ્રશ્યો અથવા લખાણ તરફ નિર્દેશ કરવાનો પ્રયાસ કરો અને જોડકણાંમાં આવતા શબ્દોની ચર્ચા કરો.	6-8 પંક્તિઓ (L1) ની કવિતા પસંદ કરો. - કવિતાના અર્થની ચર્ચા કરો. બાળકોને તેમના અર્થઘટન શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, અને પ્રાસવાળા શબ્દોનો પરિચય કરાવો. - સાચા ઉચ્ચારણ અને અભિવ્યક્તિ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો. - બાળકોને શબ્દોના શરૂઆતના ધ્વનિઓ ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને પોતાની જાતે કવિતાનું પુનરાવર્તન કરવા કહો.	10 કે તેથી વધુ પંક્તિઓની કવિતા પસંદ કરો (L1 અને L2). - કવિતાના અર્થની ચર્ચા કરો, બાળકોને તેમના અર્થઘટન શેર કરવા અને અનુપ્રાસવાળા શબ્દો ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - સાચા ઉચ્ચારણ અને અભિવ્યક્તિ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો. - બાળકોને શબ્દોના શરૂઆત અને અંતના અવાજો ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને જાતે કવિતાનું પુનરાવર્તન કરવા કહો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	- લોકગીતો અને જોડકણાં, લોરી અને વિષય આધારિત જોડકણાં જેવા વિવિધ પ્રકારની કવિતાઓનો ઉપયોગ કરી શકાય છે. - બાળકને કવિતાના આધારે કઠપૂતળી, માસ્ક બનાવવા અથવા ચિત્ર દોરવા કહો. - કવિતા પાઠ કાર્યક્રમનું આયોજન કરો અને બાળકોને વર્ગ સમક્ષ હાવભાવ અને અભિવ્યક્તિઓ સાથે કવિતા સંભળાવવાની તક પૂરી પાડો.	

વર્ગખંડમાં વર્તણૂકીય સમસ્યાઓનું નિરાકરણ

આંગણવાડી શિક્ષકો તરીકે, તમે તમારા વર્ગખંડમાં દરેક બાળકના વિકાસને પોષવામાં મુખ્ય ભૂમિકા ભજવો છો. તમને નખ કરડવા અથવા નાકમાં આંગળી નાખ્યા કરવી જેવી નાની આદતોથી લઈને વધુ સ્પષ્ટ સમસ્યાઓ જેમ કે કોઈપણ પ્રવૃત્તિમાં ભાગ ન લેવો, અતિસક્રિયતા અથવા તો આક્રમક વર્તન સુધીના વિવિધ વર્તણૂકીય પડકારોનો સામનો કરવો પડી શકે છે. આ વર્તણૂકોનું ધ્યાનપૂર્વક અવલોકન કરવું અને સહાનુભૂતિપૂર્ણ અને ઇન્ટરેક્ટિવ વ્યૂહરચનાઓનો ઉપયોગ કરીને તેમનું નિરાકરણ લાવવા અંગે વિચારવું ફાયદાકારક છે. ઉદાહરણ તરીકે, તમે બાળકને તેમના ધ્યાન અને ઊર્જાને વધુ સકારાત્મક પ્રવૃત્તિ તરફ વાળીને, અથવા શાંતિથી ચર્ચા કરી શકો છો કે ચોક્કસ વર્તણૂકો શા માટે યોગ્ય નથી તે માટેના વિકલ્પો અંગે સમજાવી શકો છો.

બાળકો સાથે એવી રીતે જોડાવું મદદરૂપ થઈ શકે છે કે જે હકારાત્મક વર્તણૂકોને પ્રકાશિત કરે. આમાં રમકડાં વહેંચવા બદલ બાળકની પ્રશંસા કરીને સહકારી વર્તણૂકને મજબૂત બનાવવી, અથવા બાળક ધીરજપૂર્વક પોતાનો વારો ક્યારે આવે તેની રાહ જુએ છે તેનાં વખાણ કરવાં સામેલ હોઈ શકે છે. દરેક બાળક અનન્ય છે, અને તેમને અલગ કે એકલા પાડ્યા વિના તેમના વ્યક્તિત્વને સ્વીકારવું મહત્વપૂર્ણ છે.

સહયોગ પણ જરૂરી છે કારણ કે વર્ગખંડમાં અન્ય બાળકોને તેમના સાથીદારોને ટેકો આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવાથી વધુ સમાવેશી અને સહાનુભૂતિપૂર્ણ વાતાવરણ બની શકે છે. ઉદાહરણ તરીકે, બડી સિસ્ટમ્સ (મિત્ર પ્રણાલીઓ) અથવા જૂથ પ્રવૃત્તિઓ સ્થાપિત કરવી જ્યાં બાળકો એકબીજા પાસેથી શીખી શકે અને મદદ કરી શકે તે ખૂબ અસરકારક હોઈ શકે છે. તેવી જ રીતે, માતાપિતા સાથે ખુલ્લી વાતચીત જાળવી રાખવાથી ઘરે અને વર્ગખંડમાં વર્તણૂક સંચાલન માટે સુસંગત અભિગમ સુનિશ્ચિત થઈ શકે છે. જે બાળકો વધુ અંતર્મુખી છે અથવા એકલા રહે છે, તમે તેમને એવી પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લેવા માટે આમંત્રિત કરી શકો છો જે તેમની રુચિઓ અને આરામ સ્તર સાથે મેળ ખાય છે, ધીમે ધીમે તેમની વ્યક્તિગત જગ્યાનો આદર કરીને વધુ જોડાણને પ્રોત્સાહન આપે છે. એવા કિસ્સાઓમાં જ્યાં વિશિષ્ટ હસ્તક્ષેપની જરૂર હોય, બાળ વિકાસ નિષ્ણાતો અથવા શિક્ષકો પાસેથી સલાહ અથવા સહાય લેવી એક મૂલ્યવાન પગલું હોઈ શકે છે.

યાદ રાખો, એક શિક્ષક તરીકેનો તમારો અભિગમ દરેક બાળકના વિકાસ પર ઊંડી અસર કરી શકે છે. વિવિધ વર્તણૂકોનું અવલોકન કરીને, સમજીને અને વિચારપૂર્વક પ્રતિભાવ આપીને, તમે તમારા બાળકોને એક પોષણક્ષમ વાતાવરણમાં સર્વાંગી હકારાત્મક વિકાસ અને શિક્ષણ તરફ માર્ગદર્શન આપી શકો છો.

4.2 સુરક્ષા અને સલામતી

પાયાના તબક્કા માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખું, 2020, અનુકૂળ શીખવાનું વાતાવરણ બનાવવા માટે ભૌતિક જગ્યાઓ અને માળખાગત સુવિધાઓની મુખ્ય ભૂમિકા પર ભાર મૂકે છે. NEP 2020 માં પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ (ઈસીસીઈ) ને પ્રાથમિકતા આપવામાં આવી છે, આ દસ્તાવેજ શ્રેષ્ઠ શિક્ષણ માટે યોગ્ય માળખાગત સુવિધાઓ અને શિક્ષણ સંસાધનોના મહત્વની હિમાયત કરે છે, જેમાં સારી રીતે હવાઉજાસવાળા વર્ગખંડો, સલામત બહારની જગ્યાઓ અને પૌષ્ટિક ભોજનનો સમાવેશ થાય છે. વિદ્યાર્થીની સંલગ્નતા અને સિદ્ધિ માટે અનુકૂળ વિદ્યાર્થી-શિક્ષક ગુણોત્તર (PTR) ને મહત્વપૂર્ણ તરીકે પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં શિક્ષકની ગુણવત્તા અને માળખાગત માપદંડો જાળવવા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે.

1. સુરક્ષાની દ્રષ્ટિએ, શારીરિક અને ભાવનાત્મક સુખાકારી બંને માટે, શિક્ષકોને સતત દેખરેખ, સલામતીના માપદંડોનું પાલન અને સુરક્ષા સાધનોની ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવાનું કામ સોંપવું જોઈએ.
2. સંભવિત જોખમો ધરાવતી ઈમારતો અને સામગ્રીઓનો સંગ્રહ બાળકોની પહોંચથી સુરક્ષિત રીતે દૂર સ્થાને કરવો જોઈએ.
3. પ્રાથમિક સારવાર કીટ સુલભ હોવી જોઈએ તેમજ શિક્ષકોને મૂળભૂત પ્રાથમિક સારવારમાં તાલીમ આપવામાં આવેલ હોવી જોઈએ.
4. NEP 2020 અને NCF-FS 2022 માં સ્વચ્છતા પરિસ્થિતિઓ હેઠળ પીરસવામાં આવતા પૌષ્ટિક ભોજનનું મહત્વ એક મહત્વપૂર્ણ મુદ્દા તરીકે ઉઠાવવામાં આવ્યું છે.
5. ભાવનાત્મક સુરક્ષાના સંદર્ભમાં - શારીરિક હિંસા અથવા શારીરિક સજા પર પ્રતિબંધ મૂકવો જોઈએ, જેમાં હકારાત્મક ભાષા અને બધા બાળકો માટે સમાન તકો પર ભાર મૂકવામાં આવશે.

અન્ય એકંદર સુરક્ષાના પગલાંમાં સંપર્ક માહિતી નિયમિતપણે અપડેટ કરવી, તબીબી સ્થિતિઓ વિશે વિગતો મેળવવી અને જરૂરી દવાઓની ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવી સામેલ છે. અસ્થમા અથવા વાઈ જેવી ચોક્કસ સ્વાસ્થ્ય સ્થિતિઓ વિશે જાગૃતિ મહત્વપૂર્ણ છે, અને ભાવનાત્મક ઉથલપાથલ અથવા આઘાત વિશેની માહિતી સંબંધિત શિક્ષકો વચ્ચે શેર કરવી જોઈએ. કટોકટી સંપર્ક નંબરો અને તબીબી સુવિધાઓની વિગતો સરળતાથી ઉપલબ્ધ હોવી જોઈએ.

ટૂંકમાં, આપણે બાળકો માટે સમાવિષ્ટ અને સુરક્ષિત શીખવાના વાતાવરણને પ્રાથમિકતા આપવી જોઈએ, જેમાં સર્જનાત્મક ડિઝાઇન, યોગ્ય અને સુરક્ષિત માળખાગત સુવિધાઓ અને સલામતીના પગલાં મોખરે હોય. અનુકૂળ PTR, વય-યોગ્ય પ્રવેશ અને રાષ્ટ્રીય નીતિઓ સાથે સંરેખણ પર ભાર નિર્ણાયક પાયાના વર્ષો દરમિયાન ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષણ પ્રદાન કરવા પ્રત્યેની પ્રતિબદ્ધતા દર્શાવે છે. વ્યાપક અભિગમ સુરક્ષાના શારીરિક અને ભાવનાત્મક બંને પાસાઓને સંબોધિત કરે છે, જે NEP 2020 ના મુખ્ય લક્ષ્યો સાથે સંરેખિત છે અને સંભવિત જોખમોને સંબોધવા માટે સક્રિય પગલાં પર ભાર મૂકે છે.

4.3 લિંગ સમાનતા

નાની ઉંમરથી જ લિંગ સમાનતા સુનિશ્ચિત કરવી ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે, કારણ કે લિંગની ઓળખ અને આંતરિકકરણ વહેવા શરૂ થાય છે, જે બાળકોના સ્વ-વિભાવના, આકાંક્ષાઓ અને વર્તણૂકને પ્રભાવિત કરે છે. આંગણવાડી શિક્ષકો નિષ્પક્ષતા, આદર અને સમાન તકોના ખ્યાલો રજૂ કરીને લિંગ સમાનતા પ્રત્યે બાળકોના દ્રષ્ટિકોણને આકાર આપવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી શકે છે. તેઓ લિંગ સંબંધી પૂર્વગ્રહોને ઘટાડવામાં અને સમાનતાના વાતાવરણને પ્રોત્સાહન આપવામાં પણ મદદ કરી શકે છે.

આંગણવાડીમાં લિંગ સમાનતા સુનિશ્ચિત કરવા માટે, શિક્ષકો અને અધ્યાપક શિક્ષકો આ કરી શકે છે:

- ખાતરી કરો કે છોકરાઓ અને છોકરીઓ બંને સાથે સમાન વર્તન કરવામાં આવે, જ્યાં ધ્યાન, આદર અને તકોનું સ્તર સમાન હોય.
- ખાતરી કરો કે છોકરાઓને છોકરીઓ પહેલાં ખોરાક આપવામાં ન આવે. વૈકલ્પિક અથવા રેન્ડમ ક્રમનું પાલન કરી શકાય છે.
- એવા પુસ્તકો, નાટકો અને પ્રવૃત્તિઓ પસંદ કરો જે લિંગસંબંધી રૂઢિગત માન્યતાઓને કાયમી બનાવતા નથી.
- એવી ભાષાનો ઉપયોગ કરો જે એક લિંગને બીજા લિંગ કરતાં વધુ તરફેણ ન કરે, એટલે કે લિંગ-તટસ્થ શબ્દો પસંદ કરવા.
- એવી વાર્તાઓ, ગીતો અને પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ કરો જે બંને લિંગને વિવિધ ભૂમિકાઓમાં દર્શાવે છે, જેમાં વિવિધ વ્યવસાયોમાં આગેવાનો અને સમસ્યાનું નિરાકરણ કરનાર તરીકેનો સમાવેશ થાય છે.
- આ પ્રથાઓના મહત્વ વિશે માતાપિતાને સંવેદનશીલ બનાવવામાં સક્રિયપણે જોડાઓ અને તેમને ઘરે આ સમર્થન યાલુ રાખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, ભેદભાવપૂર્ણ વર્તણૂકોને દૂર કરવા પર ભાર મૂકો.
- લિંગના આધારે કાર્યોને અલગ પાડવાનું ટાળીને તમામ વર્ગખંડની પ્રવૃત્તિઓમાં સમાન ભાગીદારીને પ્રોત્સાહિત કરો.
- એવા રમકડાં અને રમતના ક્ષેત્રોનું મિશ્રણ પૂરું પાડો જે લિંગસંબંધી રૂઢિગત માન્યતાઓને મજબૂત ન બનાવે, બાળકોને મુક્તપણે રુચિઓનું અન્વેષણ કરવાની મંજૂરી આપે, અને તેમને તમામ પ્રકારના રમકડાં સાથે રમવા માટે પણ પ્રોત્સાહિત કરે. દા.ત. છોકરાઓ ઢોંગલી અથવા રસોડાના સેટ સાથે રમી શકે છે, અને છોકરીઓ કાર સાથે રમી શકે છે.
- લિંગ સમાનતા દર્શાવતા અને રૂઢિગત માન્યતાઓને પડકારતી વર્તણૂકોની પ્રશંસા કરો અને તેમને મજબૂત બનાવો.
- લિંગ સંબંધિત છેડતી કે ગુંડાગીરી થતી હોય તો જાગૃત રહો અને દખલ કરો. જાગૃતિ લાવવા માટે આ પરિસ્થિતિઓનો ઉપયોગ કરો.
- શિક્ષણ પદ્ધતિઓ અને પ્રવૃત્તિઓમાં લિંગ સમાનતાના એકીકરણ વિશે માહિતગાર રહેવા માટે નિયમિત તાલીમ અને સંવેદનશીલતા મેળવો.

૩-૬ વર્ષનાં બાળકો સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે યાદ રાખવાની બાબતો

લિંગ-તટસ્થ ભાષાને પ્રોત્સાહન આપો: એવી ભાષાનો ઉપયોગ કરો જે સમાવેશી હોય અને લિંગ સંબધી રૂઢિગત માન્યતાઓને મજબૂત ન બનાવતી હોય. દા.ત.: "છોકરાઓ અને છોકરીઓ" અથવા "છોકરાઓ" ને બદલે, વિદ્યાર્થીઓને "વિદ્યાર્થીઓ", "બાળકો" અથવા જૂથ માટે અન્ય બિન-લિંગ શબ્દનો ઉપયોગ કરો.

ભાષા જે પડકાર આપે છે: એવી ભાષાનો ઉપયોગ કરો જે લિંગ અને "જાતિ વિહીન" વસ્તુઓ વિશેના દ્વિસંગી સંદેશાઓને પડકાર આપે છે. દા.ત.: રંગો ફક્ત રંગો છે. તેમનું કોઈ લિંગ હોતું નથી. તમે ઈચ્છો તે કોઈપણ રંગ પસંદ કરી શકો છો.

સર્વનામ પસંદગી: વર્ષની શરૂઆતમાં દરેક બાળકને સર્વનામનું પસંદગીનું નામ ઓળખવાની તક પૂરી પાડો. વિદ્યાર્થીઓ અને માતાપિતાને આમંત્રણ આપો કે તેઓ તમને જણાવે કે શું તેમની પાસે કોઈ પસંદગીનું નામ અથવા સર્વનામ છે જેના દ્વારા તેઓ ઓળખાવા માંગે છે.

સંબોધન અને પ્રશ્ન મર્યાદિત લિંગનું લિંગ ચિત્રણ: દા.ત.: છોકરાઓ માટે કઈ વસ્તુઓ યોગ્ય છે અને છોકરીઓ માટે કઈ વસ્તુઓ યોગ્ય છે તે કોણે નક્કી કર્યું?

સહાનુભૂતિ અને આદર શીખવો: દા.ત.: જો લોકો હંમેશા તમને તમારા પોતાના લિંગ વિશે પૂછતા હોય તો તમને કેવું લાગશે? અથવા શું તમને ક્યારેય ચીડવવામાં આવ્યા છે? જ્યારે તમને ચીડવવામાં આવે છે અથવા તમારી સાથે બહારના વ્યક્તિ તરીકે વ્યવહાર કરવામાં આવે છે ત્યારે કેવું લાગે છે?

સમાન તકો પૂરી પાડો અને વિવિધતાની ઉજવણી કરો: બધા બાળકોને શીખવા અને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું અન્વેષણ કરવા માટે સમાન તકો પૂરી પાડો.

સમર્થન મેળવો: વર્ગખંડમાં લિંગ સમાનતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે માતાપિતા, સમુદાયના સભ્યો અને સંગઠનોનો ટેકો મેળવો.

4.4.1 દિવ્યાંગ સમાવેશ

મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા 2023 માં દિવ્યાંગ બાળકો માટે આંગણવાડી પ્રોટોકોલ બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો, જેમાં વિકલાંગ બાળકોની તપાસ, સમાવેશ અને રેફરલની જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી.

4.4.1 તપાસ

પરિશિષ્ટ 2 માં દર્શાવેલ ડિસેબિલિટી સ્ક્રીનીંગ શેડ્યૂલ (DSS) એ બાળપણમાં વિકલાંગતાઓની તપાસ માટે એક વ્યાપક સાધન છે. સમુદાય કાર્યકરો DSS નો ઉપયોગ ત્રણ થી છ વર્ષના બાળકો અને તેમના તાત્કાલિક સંભાળ રાખનારાઓ સાથે, ઘરે, આંગણવાડી કેન્દ્રમાં અથવા ઘોડિયાઘરમાં, ક્રિયાપ્રતિક્રિયા દ્વારા અપંગતા હોવાના ચેતવણી ચિહ્નો અથવા 'રેડ ફ્લેગ્સ' ઓળખવા માટે કરી શકે છે. DSS એ નિદાનાત્મક પરીક્ષણ નથી અને તેનો ઉપયોગ વિકલાંગતાનું નિદાન કરવા માટે થઈ શકતો નથી. જો કોઈ બાળકમાં તેમાં વિગતવાર દર્શાવેલ એક અથવા વધુ ચેતવણી ચિહ્નો દેખાય છે, તો દિવ્યાંગ પ્રોટોકોલ મુજબ રેફરલ માટેના પગલાંનું પાલન કરવું આવશ્યક છે.

દર ત્રણ મહિને, તમામ બાળકોની પરિશિષ્ટ 2 માં આપેલા સમયપત્રકનો ઉપયોગ કરીને તપાસ કરવામાં આવવી જોઈએ. કોઈપણ ચેતવણી ચિહ્નો (વિકાસમાં વિલંબ અથવા વિકલાંગતાના પ્રારંભિક ચિહ્નો) ના કિસ્સામાં, રેફરલ્સ હાથ ધરવામાં આવી શકે છે. જવાબદારીઓનો ફ્લો ચાર્ટ નીચે આપેલ છે.

4.4.2 તપાસ પરીક્ષણ મુજબ વિકાસાત્મક વિલંબ દર્શાવતા બાળકોનું રેફરલ

દિવ્યાંગ પ્રોટોકોલ મુજબ, જો બાળકો સતત તેમનાં લક્ષ્યો હાંસલ કરી રહ્યા નથી, અથવા વિકલાંગતાના દૃશ્યમાન ચિહ્નો અને લક્ષણો જોવા મળે છે, તો સમુદાય કાર્યકર્તાએ રેફરલ્સ દ્વારા સહાય મેળવવા માટે માતાપિતા અને પરિવારોને ટેકો આપવો જોઈએ. રેફરલ માટેના ત્રણ પગલાં:

- પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રમાં આગળ સહાય મેળવવા અને સહાય કરવા માટે આશા/એએનએમને રિફર કરો.
- યુડીઆઈડી અને વિકલાંગતા પ્રમાણપત્ર માટે www.swavlambancard.gov.in પર અરજી કરવા માટે પરિવારને સહાય કરો. આરપીડબ્લ્યુડી એક્ટ 2016 મુજબ, તે હોમ ડિસ્ટ્રિક્ટ હોસ્પિટલો તેમજ પીડબ્લ્યુડી તબીબી સારવાર લઈ રહેલી હોસ્પિટલ દ્વારા જારી કરી શકાય છે.
- ચકાસણી અને મૂલ્યાંકન માટે નિષ્ણાતોની સોંપણી માટે મુખ્ય તબીબી અધિકારી (સીએમઓ) અથવા જિલ્લા તબીબી અધિકારી (ડીએમઓ) નો સંપર્ક કરવામાં પરિવારને સહાય કરો. મેડિકલ બોર્ડના નિર્ણય પછી, કાર્ડ સ્પીડ પોસ્ટ દ્વારા પરિવારને મોકલવામાં આવે છે.

વિલંબ અને વિકલાંગ બાળકોની સ્કીનીંગ, સમાવેશ અને રેફરલ્સ

i) સ્કીનીંગ

- રિનિંગનું સંચાલન કરો
- લીલા ધ્વજ શેડ્યુલ કરો
- સામાન્ય અને લાલ માટે
- ના પ્રદર્શન માટે ધ્વજ
- પ્રારંભિક સંકેતો અને
- લક્ષણો
- ત્રિમાસિક સંચાલન કરો
- દ્વારા આકારણીઓ
- ડોમેન
- (શારીરિક, સામાજિક-ભાષા, ભાવનાત્મક, જ્ઞાનાત્મક)
- મા વિલંબ શોધવા માટે વિકાસવૃક્ષી
- માઈલસ્ટોન

ii) સમાવેશ

કોઈ વિલંબ/વહેલા ચિહ્નો સામાન્ય વિકાસ સમાવેશનો તબક્કો વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરો (પ્રાથમિક, ગીતો, શેરિંગ રમતો, જૂથ ફરિયાદ પ્રતિક્રિયા પપ્રવૃત્તિ વગેરે)

બહુસંવેદનાત્મક અભિગમ (વિઝ્યુઅલ-ઓડિટરી-કિનેસ્ટિક-ટેક્સટાઇલ) + રમકડાંનો TLM તરીકે ઉપયોગ કરો. નિયમિત મૂલ્યાંકન કરો

કોઈબિધ પરિપક્વતા અને માર્ગદર્શન સમુદાયની ઘટનાઓ યાવુ દિવ્યાંગ સમાવેશ

સતત વિલંબ/પ્રારંભિક સંકેતો ઓળખી રેફરલ તબક્કો સતત ઓળખી વિલંબ રેફરલ શરૂ કરો

iii) રેફરલ અને ફોલો-અપ

પગલું 1: ASHA/ANM/RIESK નો સંદર્ભ લો: Aww વધુ સ્વાસ્થ્ય મૂલ્યાંકન માટે ASHA/ ANM/RBSK ને કેસનો સંદર્ભ આપો

જો હા ચિહ્નો

જો ના ચિહ્નો

પગલું 2: UDID એપ્લિકેશનને સપોર્ટ કરો: AWW પરિવારને UDID માટે www.swavlambancard.gov.in પર અરજી કરવામાં મદદ કરે છે.

જો હા ચિહ્નો

જો કોઈ પુષ્ટિ નથી

પગલું 3: CMO/DMO નો અભિગમ: AWW નિષ્ણાત મૂલ્યાંકન માટે CMO / DMO નો સંપર્ક કરવામાં કુટુંબને મદદ કરે છે

જો હા ચિહ્નો

જો કોઈ પુષ્ટિ નથી

ફોલો-અપ: Aww પ્રગતિને ટ્રેક કરવા અને જરૂર પડ્યે વહેલું હસ્તક્ષેપ શરૂ કરવા માટે ફોલો-અપ તપાસ કરે છે.

4.4.3 સમાવેશી વાતાવરણનું નિર્માણ કરવું

પ્રારંભિક વર્ષોના સંદર્ભમાં, સમાવેશનનો અર્થ એ છે કે દરેક બાળકને તેમની કુશળતાઓ અને ક્ષમતાઓને ધ્યાનમાં લીધા વિના, શારીરિક, જ્ઞાનાત્મક, ભાષાકીય, સામાજિક, ભાવનાત્મક અને સર્જનાત્મક બધી શીખવાની પ્રક્રિયાઓમાં ભાગ લેવાની સમાન તક મળે. આ વિભાગમાં આપણે કેટલાક મુખ્ય પગલાં વિશે શીખીશું જે એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે લેવામાં આવે છે કે વિકલાંગ બાળકો સ્વતંત્રતા તરફની તેમની યાત્રામાં ઓળખાય અને તેમને ટેકો મળે.

પ્રારંભિક બાળપણમાં સમાવેશનના 6 એફ (F):

ઘરે અને કેન્દ્ર ખાતે સમાવેશ

વિલંબ અને વિકલાંગતા ધરાવતા બાળક માટે, ખાસ કરીને છ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકો માટે, સંભાળ અને સમાવેશ ઘરેથી શરૂ થવો જોઈએ. તેથી, આંગણવાડી કાર્યકરો અને આશા કાર્યકરોએ તાત્કાલિક બાળકના પ્રાથમિક સંભાળ રાખનારાઓને જાગૃત કરીને સંવેદનશીલ

બનાવવાનું કાર્ય હાથ ધરવું જોઈએ કે બાળકની ચોક્કસ વિકલાંગતા હોવા છતાં, તેઓ ધીરજ, સંભાળ અને આદર સાથે શીખી અને વિકાસ કરી શકે છે. સમુદાય કાર્યકર્તાએ તેમના બાળકને સ્વતંત્રતા અને આત્મસન્માન પ્રાપ્ત કરવા માટે ચોક્કસ પગલાં અપનાવવામાં સંભાળ રાખનારને પણ ટેકો આપવો જોઈએ. ઘણીવાર, પરિવારના સભ્યો વિકલાંગ બાળક માટે તમામ કાર્યો કરવાનું યાવું રાખે છે, જે તેમને આવશ્યક જીવન કૌશલ્યો શીખવાની તક મર્યાદિત કરે છે.

આંગણવાડી કેન્દ્રોમાં સમાવેશ એ માત્ર એક મહત્વપૂર્ણ ધ્યેય નથી, પરંતુ તમામ બાળકોને તેમના બાળપણથી જ શિક્ષણની યોગ્ય તક મળે તે સુનિશ્ચિત કરવાની એક જરૂરિયાત છે. આ નોંધ આંગણવાડી શિક્ષકો અને સંભાળ રાખનારાઓ માટે મુખ્ય મુદ્દાઓની રૂપરેખા આપે છે, જેનો ઉદ્દેશ્ય એક એવું વાતાવરણ બનાવવાનો છે જ્યાં બધા બાળકો, તેમની ક્ષમતાઓને ધ્યાનમાં લીધા વિના, પોતે મૂલ્યવાન હોવાનું અનુભવે અને તેમને શીખવા અને વિકાસ કરવાની સમાન તકો આપવામાં આવે.

વિકલાંગતાઓને સમજવી

નાનાં બાળકો વિવિધ પ્રકારની વિકલાંગતાઓનો અનુભવ કરી શકે છે, જે બે મુખ્ય શ્રેણીઓમાં આવે છે: શારીરિક અને માનસિક. આ વિકલાંગતાઓ, દરેક બાળકના વિકાસ અને આસપાસના વાતાવરણ સાથેની ક્રિયાપ્રતિક્રિયાને કેવી રીતે અસર કરે છે તેમાં ભિન્ન છે, શૈક્ષણિક અને સામાજિક ઘર-સમુદાય સેટિંગ્સમાં અસરકારક સમાવેશ માટે પ્રારંભિક ઓળખની જરૂર છે.

શારીરિક વિકલાંગતાઓ

- હવનયવનમાં ક્ષતિઓ: એવી સ્થિતિઓ જે બાળકની મુક્તપણે હવનયવન કરવાની ક્ષમતાને અસર કરે છે, જેમાં સેરેબ્રલ પાલ્સી અને સ્નાયુબદ્ધ ડિસ્ટ્રોફીનો સમાવેશ થાય છે.
- દ્રષ્ટિની ક્ષતિઓ: આમાં આંશિક દ્રષ્ટિ ગુમાવવાથી લઈને સંપૂર્ણ અંધત્વનો સમાવેશ થાય છે, જેના કારણે શીખવાની સામગ્રી અને વાતાવરણમાં અનુકૂળન જરૂરી બને છે.
- શ્રવણશક્તિમાં ક્ષતિઓ: આંશિકથી લઈને સંપૂર્ણ શ્રવણશક્તિમાં ઘટાડાનો સમાવેશ થાય છે, જે બાળકના ભાષા વિકાસ અને વાતચીત કૌશલ્યને અસર કરે છે.
- વાણી અને ભાષાની ક્ષતિઓ: વાણી અને ભાષાની ક્ષતિઓ વાતચીતમાં મુશ્કેલીઓ છે, જે બોલવા, સમજવા અથવા બંનેને અસર કરે છે. તેમાં તોતડાવું, અવાજો ઉચ્ચારવામાં મુશ્કેલી, અવાજની સમસ્યાઓ અને ભાષાના વિકારો જેવી સમસ્યાઓનો સમાવેશ થાય છે.

માનસિક વિકલાંગતાઓ

- ઓટીઝમ સ્પેક્ટ્રમ ડિસઓર્ડર (ASD): વાતચીત અને વર્તનને અસર કરે છે, જેમાં વિવિધ પ્રકારના લક્ષણો અને વિકલાંગતાના સ્તરો સામેલ છે.
- એકાગ્રતાની ખામી/હાયપરએક્ટિવિટી ડિસઓર્ડર (ADHD): બેદરકારી, અતિસક્રિયતા અને આવેગની શૈલીઓ દ્વારા વર્ગીકૃત થયેલ છે જે શિક્ષણ અને સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓને અસર કરે છે.

શીખવાની વિકલાંગતાઓ

માહિતીની પ્રક્રિયા કરવામાં ચોક્કસ પડકારો, જેમાં ડિસ્લેક્સિયા (વાંચવામાં મુશ્કેલીઓ), ડિસકેલ્યુલેશિયા (ગણિતમાં મુશ્કેલીઓ), અને ડિસગ્રાફિયા (લેખવામાં મુશ્કેલીઓ)નો સમાવેશ થાય છે.

ભાવનાત્મક અને વર્તણૂક સંબંધી વિકલાંગતાઓ

આ વિવિધ પ્રકારની મનોવૈજ્ઞાનિક પરિસ્થિતિઓનો ઉલ્લેખ કરે છે જે બાળકની લાગણીઓ અને વર્તણૂકોને સામાજિક રીતે સ્વીકાર્ય રીતે સંચાલિત કરવાની ક્ષમતાને અસર કરે છે. EBD ધરાવતા બાળકો ભાવનાત્મક નિયમનમાં મુશ્કેલીઓ અનુભવી શકે છે, આક્રમક અથવા ઉદાસીન વર્તન દર્શાવી શકે છે, સંબંધો બનાવવામાં સંઘર્ષ કરી શકે છે અને શૈક્ષણિક પ્રદર્શનમાં પડકારોનો સામનો કરી શકે છે.

આ વિકલાંગતાઓની વહેવાર અંગત અને સમજણ દરેક બાળકની અનન્ય જરૂરિયાતોને સમાવિષ્ટ કરતી સમાવિષ્ટ શૈક્ષણિક વ્યૂહરચનાઓ બનાવવા માટે મહત્વપૂર્ણ છે, એક એવું વાતાવરણ બનાવવામાં મદદ કરે છે જ્યાં બધા બાળકો વિકાસ કરી શકે.

સમાવેશી વાતાવરણ માટે વર્ગ પ્રથાઓ

પાયાની સમાવેશી પ્રથાઓ બનાવો અને જાળવો

- દરેક બાળકને મૂલ્યવાન ગણો: દરેક બાળક, જેમાં વિકલાંગતા ધરાવતા બાળકોનો પણ સમાવેશ થાય છે, તે વર્ગનો એક મહત્વપૂર્ણ ભાગ છે.
- નામથી બોલાવવાનું ટાળો: બધા બાળકો માટે પ્રથમ નામનો ઉપયોગ કરીને સમાનતા અને આદર દર્શાવો.
- બાળકને વિકલાંગતા કરતાં વધુ મહત્વ આપો: પહેલાં બાળક પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો, દા.ત., "શીલા એક બાળક છે જેને દૃષ્ટિની ક્ષતિ છે."

જાગૃતિ અને સમજણ કેળવો

- વિવિધ પ્રકારની વિકલાંગતાઓનો પરિચય આપો: વર્ગને જણાવો કે તેઓ કેવી રીતે મદદ કરી શકે છે, જેમ કે સાંભળવામાં મુશ્કેલી અનુભવતા રમન સાથે સ્પષ્ટ રીતે વાત કરવી અને ખાતરી કરવી કે જ્યારે તેઓ વાત કરે છે ત્યારે તે તેમના યહેરા જોઈ શકે.
- છૂટછાટો અને અનુકૂળનો સમજાવો: કોઈપણ વિકલાંગતા વિશે વર્ગ સાથે સીધી રીતે શેર કરો, સમજાવો કે દરેકમાં શક્તિઓ હોય છે અને તેમને વિવિધ બાબતોમાં મદદની જરૂર પડી શકે છે.

સમાવેશી પ્રવૃત્તિઓની રચના અને અમલીકરણ

- સમાવેશી પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરો: ખાતરી કરો કે પ્રવૃત્તિઓ જરૂરી અનુકૂળતા સાથે, બધા માટે ભાગીદારીની મંજૂરી આપે.
- વિકલાંગ પાત્રોનો સમાવેશ કરો: વિવિધતાને પ્રતિબિંબિત કરવા માટે વાર્તાઓ, કવિતાઓ અને રમતોનો ઉપયોગ કરો.
- તમામ માટે રમવાની તકો સુનિશ્ચિત કરો: સ્પર્ધા કરતાં ભાગીદારી પર ભાર મૂકીને, દરેકને સમાવવા માટે રમતોને અનુકૂળ બનાવો.

વાતચીત અને સંબોધન વર્તનમાં વધારો કરો

- વાતચીતને પ્રોત્સાહન આપો: શબ્દો, સંકેતો અથવા હાવભાવ જેવા વિવિધ માધ્યમો દ્વારા જરૂરિયાતો વ્યક્ત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
- ગેરવર્તણૂકને સમજો: ગેરવર્તણૂક પાછળના કારણોની તપાસ કરો જેથી તેનો અસરકારક રીતે સામનો કરી શકાય.

શારીરિક અને શીખવાના વાતાવરણને અનુકૂલિત કરો

- અનુકૂલિત શિક્ષણ સામગ્રી: વિવિધ અપંગતાઓને પહોંચી વળવા માટે વિશિષ્ટ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરો.
- ભૌતિક સુલભતા: ખાતરી કરો કે પર્યાવરણ બધા બાળકો માટે સુલભ છે.

સમરથન, સહયોગ અને પેરેટલ ઇન્વોલ્વમેન્ટને પ્રોત્સાહિત કરો

- સમાવેશી પ્રવૃત્તિઓ નોંધ: બધી સૂચવેલ પ્રવૃત્તિઓ સમાવેશી ભાગીદારી માટે અનુકૂળ સાથે આવે છે.
- પીઅર સપોર્ટ અને ક્રિયાપ્રતિક્રિયા: બડી સિસ્ટમ્સ દ્વારા પરસ્પર આદરને પ્રોત્સાહન આપો.
- વિશેષ સહાય: યોક્સ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને સહાય કરવા માટે નિષ્ણાતો સાથે કામ કરો.
- માતાપિતાની સામેલગીરી: સહયોગી અભિગમ માટે શૈક્ષણિક પ્રક્રિયામાં માતાપિતાને સામેલ કરો.

સામાજિક કૌશલ્યો અને ભાવનાત્મક ટેકો કેળવો

- ગુંડાગીરી સામે શૂન્ય સહિષ્ણુતા: ગુંડાગીરી સામે કડક નીતિઓ લાગુ કરો, બાળકોને મદદ લેવાનું અથવા પોતાના માટે ઊભા રહેવાનું શીખવો.
- સામાજિક કૌશલ્યોને પ્રોત્સાહન આપો: ક્રિયાપ્રતિક્રિયા, મિત્રતા અને સામૂહિક સમસ્યાનું નિરાકરણ માટે તકો બનાવો.
- સમાવેશકતાને પ્રોત્સાહન આપો: "સ્ટાર ઓફ વીક" બોર્ડ બનાવીને સમાવેશકતા અને દયા તરફના પ્રયાસોને ઓળખો.

આ વ્યૂહરચનાઓને સરળ બનાવીને અને વ્યવહારુ ઉદાહરણોનો સમાવેશ કરીને, શિક્ષકો તેમના પૂર્વજાણના વર્ગખંડોમાં બધા બાળકો માટે સ્વાગતપૂર્ણ અને સમાવેશી વાતાવરણ બનાવી શકે છે.

આ અભ્યાસક્રમ દસ્તાવેજમાંની બધી પ્રવૃત્તિઓ પ્રવૃત્તિ અનુકૂળન માટે સૂચનો કેવી રીતે પ્રદાન કરે છે તેનું ઉદાહરણ:

પ્રવૃત્તિનું નામ	રોલ પ્લે-પરિવાર, સંબંધો અને વ્યવસાયો વિશે સમજાવું	આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે તાલ્ય ધરાવે
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?	તમે વાસો અને જમ્બીનસની ઉજવણી જેવા વિવિધ કેટઅપના ધોરણ, વિવિધ યોજાક, બેસેટરો, વિવિધ વ્યવસાયિકોના સાધનો	આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે તાલ્ય ધરાવે
ક-૪ વર્ષની ઉંમર	ક-૪ વર્ષની ઉંમર	ક-૪ વર્ષની ઉંમર
1. ફેલિંગ નાપ સામગ્રી (દા.ત., મુછો, સમ્પા, વાકડોનો, કમડો, ચાના ઘડો) તૈયાર કરીને તેલ-પે પ્રવૃત્તિ કરો.	1. વિવિધ વ્યવસાયોને વગતી સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને રોલ-પ્લે પ્રવૃત્તિ કરો.	1. વિવિધ ભૂમિકાઓ માટેની સામગ્રી સાથે રોલ-પ્લે પ્રવૃત્તિ કરો.
2. બાળકોને પરિવારના સભ્યોની ભૂમિકા સમજાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	2. બાળકોને વિવિધ વ્યવસાયિકો (દા.ત., ડોક્ટર, મિકા, ચોરદાર, પોરમેન) ની ભૂમિકાઓ સમજાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	2. જમ્બીનસની પાટી અથવા તૈયારીની ઉજવણી જેવી વ્યવસાય અગાઉની તકો કરો.
3. અન્ય બાળકોને પાસનું અનુભવ સંભાળવા દો.	3. અન્ય બાળકોને જે પાસની ભૂમિકા સમજાવવા દો.	3. બાળકોને વિવિધ ભૂમિકાઓ સમજાવવા અને તેમને અનુભવેલી અભાવ સંભળેલી પ્રવૃત્તિઓમાંથી અભિનય કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
4. તેમના પદાર્થોમાં ઈમોશનલ અને સંજ્ઞાપ્રકાશ ઉમેરવા દો.		4. તેમના પદાર્થોમાં ઈમોશનલ અને સંજ્ઞાપ્રકાશ ઉમેરવા દો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા	બાળકોને વર્તુળના બેસવા, આંખો બંધ કરીને, અને ચોરદાર માટે ચિત્રાવવા કહો કે તેઓએ તેમને પાસથી દિશા અથવા રવિવાર કેવી રીતે દિશાવે. તેમને અભિનય કરવા દો અને જુલ્ય સમી શેર કરો.	
મીમ કનેક્ટ (દા.ત., ટાંગ)	"હું અને મારો પરિવાર અને સમુદાય સહાયકો" વિષય સાથે જોડાયેલ અને તેમની અભિનય કૌશલ્યને પ્રોત્સાહિત કરો.	
શિક્ષક નોંધ		
વક્તિત્વ અભ્યાસક્રમ અંગે		
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબંધિત		
શું કેમ અવગણન કરી શકાય		

દરેક પ્રવૃત્તિમાં બધા બાળકોને સમાવવા માટે પ્રવૃત્તિ અનુકૂળન માટેના સૂચનો આપવામાં આવ્યા છે.

કઈ વિવિધ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરી શકાય?

વિવિધ જરૂરિયાતોને અનુરૂપ પ્રવૃત્તિના પગલાં કેવી રીતે બદલવા?

વર્ગખંડ કેવી રીતે ગોઠવવો?

પ્રવૃત્તિનું નામ	માટે સાથે પગલાં સિદ્ધાંતના શ્રાવ્યમંડોળનો ઉપયોગ કરીને સમાવેશી ગુણના કરો	આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે તાલ્ય ધરાવે
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?	માટે	આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે તાલ્ય ધરાવે
ક-૪ વર્ષની ઉંમર	ક-૪ વર્ષની ઉંમર	ક-૪ વર્ષની ઉંમર
1. માટીની વાકડો રીલ કરી અને તેની પાસથી કસાવો.	1. માટીની વાકડો રીલ કરી અને તેની પાસથી કસાવો.	1. માટીની વાકડો રીલ કરી અને તેની પાસથી કસાવો.
2. બાળકોને તમારી વાકડો કરતાં બધી વાકડોથી રીલ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	2. બાળકોને તમારી વાકડો કરતાં બધી વાકડોથી રીલ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	2. બાળકોને તમારી વાકડો કરતાં બધી વાકડોથી રીલ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. વાકડોઓની સામગ્રીને જુદા કરી વળતે વધુ અને ઓછાની અવધારવાની વર્ણવો કરો.	3. વાકડોઓની સામગ્રીને જુદા કરી વળતે વધુ અને ઓછાની અવધારવાની વર્ણવો કરો.	3. વાકડોઓની સામગ્રીને જુદા કરી વળતે વધુ અને ઓછાની અવધારવાની વર્ણવો કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા	તમારા અને બાળકો દ્વારા સમાન આકાર/વસ્તુ અથવા માટે વૈભાવો આપી માટીના જથ્થાના આધારે માટે અને ફળાઓ અવધારવા માટે પ્રવૃત્તિ પુનરાવર્તન કરો.	
મીમ કનેક્ટ (દા.ત., ટાંગ)	આપણું વાતાવરણ	
શિક્ષક નોંધ	બાળકોને તમારી પોતાની રીતે ઉપરાંત વર્તણૂક બનાવવા દો.	
વક્તિત્વ અભ્યાસક્રમ અંગે	બાળકોનો સુચારક - સાચી અથવા માટીની પાસથી વસ્તુ ખસાવવા દો જેથી તેઓ તેમની જાણ સમજાવે. કહો અને સંકેતો સમજાવો.	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબંધિત		
શું કેમ અવગણન કરી શકાય		

વર્ગખંડમાં સમાવેશી પ્રથાઓનાં ઉદાહરણો

આંગણવાડી કેન્દ્રોમાં સમાવેશ એ દરેક બાળકના અનન્ય મૂલ્યને ઓળખવા અને તેમને તેમની સંપૂર્ણ ક્ષમતા પ્રાપ્ત કરવાની તકો પૂરી પાડવા વિશે છે. સમાવેશી પ્રથાઓનો અમલ કરીને તથા સ્વીકૃતિ અને આદરનું વાતાવરણ બનાવીને, આપણે ફક્ત વિકલાંગ બાળકોના વિકાસને ટેકો આપતા નથી, પરંતુ બધા બાળકો માટે શીખવાના અનુભવને પણ સમૃદ્ધ બનાવીએ છીએ. તમારા વર્ગખંડમાં સમાવેશી પ્રથાઓનો સમાવેશ કરવાની કેટલીક રીતો આ પ્રમાણે છે:

માનસિક વિકલાંગતાઓ – વિકાસાત્મક વિકૃતિઓ
ઓટીઝમ સ્પેક્ટ્રમ ડિસઓર્ડર (ASD)
- જે બાળકોને મોટા અવાજો અથવા વધુ પડતી પ્રવૃત્તિથી વિરામની જરૂર હોય તેમના માટે શાંત વિસ્તારો અથવા વિસ્તારો નક્કી કરો. - બાળકોને દિનચર્યાઓ અને અપેક્ષાઓ સમજાવવામાં મદદ કરવા માટે દ્રશ્ય સમયપત્રક અને સામાજિક વાર્તાઓનો ઉપયોગ કરો - બાળકોની વ્યક્તિગત સંવેદનાત્મક અને સામાજિક જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવા માટે વિવિધ સંવેદનાત્મક રમકડાં અને સ્વતંત્ર પ્રવૃત્તિઓ પ્રદાન કરો. - અભ્યાસ અને પુનરાવર્તન મહત્વપૂર્ણ છે. કોઈ કાર્ય માટે સૂચના આપતી વખતે, ધીરે ધીરે કહો. બાળકને તમે જે કહ્યું છે તે ગ્રહણ કરવા માટે સમય આપો, અને પછી તેને જવાબ આપવા માટે સમય આપો.
એટેન્શન ડેફિસિટ/હાયપરએક્ટિવિટી ડિસઓર્ડર (ADHD)
- ધ્યાનના સમયગાળાને અનુરૂપ ટૂંકી, વૈવિધ્યસભર પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ કરો અને નિયમિત વિરામ આપો. - પ્રવૃત્તિઓ અને સંક્રમણોને માર્ગદર્શન આપવા માટે સ્પષ્ટ, સંક્ષિપ્ત સૂચનાઓ અને દ્રશ્ય સંકેતોનો ઉપયોગ કરો. - એક સંરચિત વાતાવરણ બનાવો જે વિક્ષેપોને ઓછું કરે અને ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે. - તેમની રુચિ જાળવી રાખવા માટે પ્રવૃત્તિઓમાં વિવિધતાનો સમાવેશ કરવો મહત્વપૂર્ણ છે, કારણ કે તેઓ પુનરાવર્તિત કાર્યોથી ઝડપથી કંટાળી જઈ શકે છે. આ બાળકોને અસરકારક રીતે જોડતી વ્યૂહરચનાઓ શોધવી અને ઓળખવી જરૂરી છે, જેથી તેમની જરૂરિયાતોને અનુરૂપ ઉત્તેજક અને સહાયક શિક્ષણ વાતાવરણ સુનિશ્ચિત થાય.
શારીરિક વિકલાંગતાઓ
દ્રષ્ટિની ક્ષતિઓ
- વર્ગખંડની વસ્તુઓ અને શૈક્ષણિક સહાયક સાધનો માટે બ્રેઇલ લેબલ્સ અને સ્પર્શેન્ડ્રિય શિક્ષણ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરો. - શીખવા અને ભાગીદારીને સરળ બનાવવા માટે ઓડિઓબુક્સ (અથવા વિડિઓઝ) અને ગીતોનો સમાવેશ કરો. - હિલચાલમાં મદદ કરવા માટે વર્ગખંડના લેઆઉટ સુસંગત અને અવરોધ-મુક્ત હોવાની ખાતરી કરો.
શ્રવણશક્તિની ક્ષતિઓ
- સંદેશાવ્યવહાર અને શિક્ષણને ટેકો આપવા માટે દ્રશ્ય સહાય અને ફ્લેશકાર્ડ્સનો ઉપયોગ કરો. - બાળકને તેમની શીખવાની અને સંદેશાવ્યવહારની જરૂરિયાતોમાં મદદ કરી શકે તેવા શ્રવણ સાધન મેળવવા માટે માતાપિતાને ટેકો અને જાગૃતિ આપો. - સમાવેશી સંદેશાવ્યવહાર વાતાવરણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે બધા બાળકો સાથે મૂળભૂત ભારતીય સાંકેતિક ભાષા (ISL) નો ઉપયોગ કરવાનું શીખો.
હલનચલનની ક્ષતિઓ

- વર્ગખંડ અને રમતના મેદાનના સાધનોને વ્હીલચેર વપરાશકર્તાઓ માટે સુલભ બનાવવા માટે તેમાં ફેરફાર કરો. ખાતરી કરો કે જ્યાં પણ સીડીનો ઉપયોગ સામાન્ય રીતે થાય છે ત્યાં પાટિયા ગોઠવેલા હોય.
- વિવિધ શારીરિક જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને સમાવવા માટે એડજસ્ટેબલ ફર્નિચર પૂરું પાડો.
- શારીરિક શિક્ષણ પ્રવૃત્તિઓને શારીરિક અપંગતા ધરાવતા બાળકોને સમાયોજિત કરવા માટે અનુકૂળ બનાવો, જેમ કે પકડવા અને ફેંકવાની રમતો માટે નરમ બોલનો ઉપયોગ કરવો અથવા વ્હીલચેર અથવા કાંખઘોડી જેવા ગતિશીલતા સહાયકોનો ઉપયોગ કરતા બાળકો માટે સુલભ અવરોધ અભ્યાસક્રમો બનાવવા.

વાણી અને ભાષાની ક્ષતિઓ

- વર્ગખંડમાં નાના જૂથ અથવા વન-ઓન-વન સ્પીચ થેરાપી સત્રો લાગુ કરો
- ભાષા વિકાસ અને સામાજિક કૌશલ્યને પ્રોત્સાહન આપતી ઇન્ટરેક્ટિવ રમતો અને પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહિત કરો.
- પુખ્ત વયના લોકો અને સાથીદારો સાથે ધીરજપૂર્વક, બાળક માટે યોગ્ય ગતિએ અને અનુકૂળ રીતે વાતચીત કરવાની દૈનિક તકો પૂરી પાડો.
- બાળક સાથે વાત કરતી વખતે, ધીરજ રાખો અને બાળકને પ્રતિભાવ આપવા દો.

શીખવાની વિકલાંગતાઓ

- વિવિધ શીખવાની શૈલીઓ માટે બહુ-સંવેદનાત્મક શિક્ષણ પદ્ધતિઓનો અમલ કરો.
- દરેક બાળકની શક્તિઓ અને પડકારોને અનુરૂપ વ્યક્તિગત શિક્ષણ યોજનાઓ અને સામગ્રી પ્રદાન કરો.
- પ્રગતિને પ્રોત્સાહન આપવા અને આત્મસન્માન વધારવા માટે પ્રતિસાદ અને મજબૂતીકરણ પ્રદાન કરો.
- સૂચનાઓને સરળ બનાવો અને સમજણમાં મદદ કરવા માટે નક્કર ઉદાહરણોનો ઉપયોગ કરો
- દૈનિક દિનચર્યાઓ અને પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા વ્યવહારુ જીવન કૌશલ્યોને પ્રોત્સાહન આપો.

ભાવનાત્મક અને વર્તણૂકીય વિકૃતિઓ

- સુરક્ષાની ભાવના પ્રદાન કરવા માટે સ્પષ્ટ, સુસંગત નિયમો અને દિનચર્યાઓ સ્થાપિત કરો.
- ઇચ્છનીય વર્તણૂકોને મજબૂત બનાવવા માટે હકારાત્મક વર્તણૂક સહાયક વ્યૂહરચનાઓનો ઉપયોગ કરો.
- સલામત જગ્યાઓ પ્રદાન કરો જ્યાં બાળકો મદદ વડે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરી શકે અને તેનું સંચાલન કરી શકે.

વિકાસમાં વિલંબ ધરાવતા બાળકો પ્રત્યે સમુદાયનો અભિગમ

બાળકની આસપાસના સમુદાયના સભ્યોએ પણ તેમના વિકાસ માટે સ્વસ્થ અને કલંક-મુક્ત વાતાવરણ બનાવવામાં પોતાનો ભાગ ભજવવો જોઈએ. આમ કરવા માટે, તેઓ દિવ્યાંગ બાળકોના માતાપિતા અને સંભાળ રાખનારાઓ માટે સહાયક જૂથો અને નેટવર્ક બનાવી શકે છે. આ જૂથો ભાવનાત્મક ટેકો પૂરો પાડી શકે છે, સંસાધનો શેર કરી શકે છે અને શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓ પર માહિતીનું આદાન-પ્રદાન કરી શકે છે. સભ્યોએ દિવ્યાંગ બાળકો અને તેમના પરિવારોને ટેકો આપવા માટે VHSNDS, ECCE ડેઝ વગેરે જેવા સમુદાય-આધારિત કાર્યક્રમોમાં પણ સક્રિયપણે ભાગ લેવો જોઈએ અને બધા બાળકોને દયા સાથે હળીમળીને રમવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા જોઈએ.

વધુ મહત્વની વાત એ છે કે, સમુદાયના દરેક સભ્યએ સમુદાયમાં દિવ્યાંગ બાળકો માટે સ્વીકૃતિ અને સમર્થનને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ અને કોઈપણ લેબલ અથવા નુકસાનકારક અપશબ્દોનો ઉપયોગ ન કરવો જોઈએ. વૃદ્ધો અને યુવાનો સાથેની તેમની વાતચીતમાં, તેમણે એ સમજને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ કે વિવિધતા એક શક્તિ છે, દરેક બાળકમાં અનન્ય ક્ષમતાઓ અને સંભાવનાઓ હોય છે, અને તેમને પરિપૂર્ણ જીવનનો અધિકાર છે.

4.5 પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણમાં આંગણવાડી સહાયિકાઓની ભૂમિકા

આંગણવાડી સહાયિકાઓ તેમની બહુમુખી ભૂમિકાને સ્વીકારીને અને આખા અઠવાડિયા દરમિયાન ઈસીસીઈ પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિયપણે ભાગ લઈને, આંગણવાડી કેન્દ્રોમાં બાળકોના સર્વાંગી વિકાસ અને સુખાકારીમાં નોંધપાત્ર યોગદાન આપે છે. આંગણવાડી કાર્યકરો સાથેના તેમના સહયોગી પ્રયાસો એક પોષણક્ષમ અને ઉત્તેજક શીખવાનું વાતાવરણ બનાવી શકે છે, જે સુનિશ્ચિત કરે છે કે દરેક બાળકને વિકાસ માટે જરૂરી શ્રેષ્ઠ સમર્થન અને માર્ગદર્શન મળે છે.

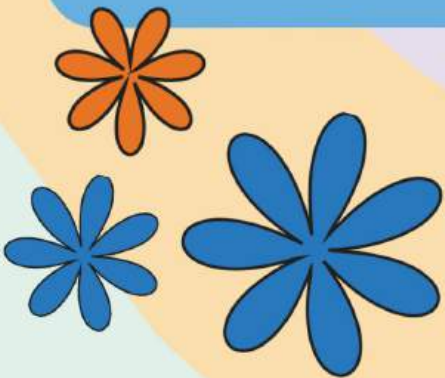
પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણમાં આંગણવાડી સહાયિકાઓની ભૂમિકા

શીખવાની જગ્યાઓ સ્થાપિત કરવી: પ્રવૃત્તિનું ઉદાહરણ: એક વાર્તાકથન સત્ર આયોજિત કરવું. • AAWW ની ભૂમિકા: વાર્તાકથન સત્ર દરમિયાન બાળકોને વાર્તાઓ વાંચી સંભળાવવી. • AWW સહાયિકાની ટેકા: ગાલીચા અથવા સાંદડીઓ ગોઠવવામાં, વાર્તાનાં પુસ્તકો ગોઠવવામાં અને વાર્તા કહેવા માટે અનુકૂળ હૂકમળ વાતાવરણ બનાવવામાં સહાય કરો.	સ્વચ્છતા અને સફાઈ જાળવી રાખવી પ્રવૃત્તિનું ઉદાહરણ: ભોજન પહેલાં હાથ ધોવાની પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવી. • AAWW ની ભૂમિકા: બાળકોને યોગ્ય હાથ ધોવાની તકનીક શીખવવી. • AWW સહાયિકાની ટેકા: હાથ ધોવાના સ્ટેશનો સ્થાપિત કરવામાં, હાથ ધોવાના પગલાં દર્શાવી અને બાળકો સ્વચ્છતા પ્રથાઓનું પાલન કરે તેની ખાતરી કરવામાં સહાય કરો.
આઉટડોર રમતનું આયોજન પ્રવૃત્તિનું ઉદાહરણ: આઉટડોર રમત વિસ્તારમાં એક જૂથ રમત ગોઠવી. • AAWW ની ભૂમિકા: રમત સરળ બનાવવી અને બાળકો સુરક્ષિત રીતે રમે તેની ખાતરી કરવી. • AWW સહાયિકાની ટેકા: રમતના સોધની ગોઠવવામાં, બાળકોનું નિરીક્ષણ કરવામાં અને સહાયિકાઓમાં વાજબી રમતને પ્રોત્સાહન આપવામાં સહાય કરવી.	નાના નાના જૂથોમાં પ્રવૃત્તિ કરાવવી પ્રવૃત્તિનું ઉદાહરણ: બાળકોના એક જૂથ સાથે રંગકામ પ્રવૃત્તિ હાથ ધરવી. • AAWW ની ભૂમિકા: રંગકામ સત્ર દરમિયાન બાળકોને માર્ગદર્શન અને સહાય પૂરી પાડવી. • AWW સહાયિકાની ટેકા: કલા પૂરવઠાનું વિતરણ કરવામાં, બાળકોને પેઇન્ટબ્રશમાં મદદ કરવામાં અને સ્વચ્છ અને વ્યવસ્થિત કાર્યસ્થળ સુનિશ્ચિત કરવામાં સહાય કરો. દરેક બાળકની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવામાં આવે અને તેઓ સક્રિયપણે શીખવામાં રોકાયેલા રહે તેની ખાતરી કરીને વ્યક્તિગત ધ્યાન અને સહાય પૂરી પાડે.
AAWW ને નિરંતર ધોરણે સહાય કરવી • વયગ્રોય પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા, નાના બાળકોના વિકાસના તબક્કાઓને અનુરૂપ અભિગમો અપનાવવા અને શીખવાની પ્રક્રિયામાં અપંગ બાળકોનો સમાવેશ અને સહાય સુનિશ્ચિત કરવામાં સહયોગ કરો. • વ્યક્તિગત ધ્યાન અને સહાય પૂરી પાડી, ખાતરી કરો કે દરેક બાળકની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવામાં આવે છે અને તેઓ સક્રિયપણે શીખવામાં રોકાયેલા છે. • ઘરની અંદર અને બહાર, દરેક સમયે બાળકોની સુરક્ષા અને સુખાકારી પર નજર રાખો. રમતના સમય, સમુદાય મુલાકાતો અને બહારની પ્રવૃત્તિઓ દરમિયાન બાળકોનું નિરીક્ષણ કરો, તેમના વિકાસ અને વૃદ્ધિ માટે સુરક્ષિત અને પોષણશીલ વાતાવરણ સુનિશ્ચિત કરો.	

આ રોજિંદા કાર્યો અને પ્રવૃત્તિઓમાં AWW ને સક્રિયપણે ટેકો આપીને, AWW સહાયક આંગણવાડી કેન્દ્રમાં બાળકો માટે પોષણશીલ અને સમૃદ્ધ શીખવાનું વાતાવરણ બનાવવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે.

જમવાના સમય દરમિયાન મદદ કરવી પ્રવૃત્તિનું ઉદાહરણ: જમવાના સમય દરમિયાન બાળકોની દેખરેખ રાખવી. • AAWW ની ભૂમિકા: ભોજન પીરસવું અને બાળકોની ખાવાની બાદતો પર નજર રાખવી. • AWW સહાયિકાની ટેકા: ખોરાક પીરસવામાં, બાળકોને વાસણોમાં મદદ કરવામાં અને તેઓ સુરક્ષિત અને સ્વચ્છ રીતે ખાય તેની ખાતરી કરવામાં સહાય કરો.	શીખવવા શીખવાની સમગ્રીઓ તૈયાર કરવી પ્રવૃત્તિનું ઉદાહરણ: ફ્લેશકાર્ડ્સ મારફતે અક્ષરો અને આંકડાઓ શીખવવા. • AAWW ની ભૂમિકા: પાઠ દરમિયાન નવી અવધાનશી રજૂ કરવા માટે ફ્લેશકાર્ડ્સની ઉપયોગ કરો. • AWW સહાયિકાની ટેકા: આકારો કાપવામાં, ફ્લેશકાર્ડ્સ ગોઠવવામાં અને ફ્લેશનાત્મક હેતુઓ માટે દ્રશ્ય સહાય તૈયાર કરવામાં સહાય કરો.
સર્કલ ટાઇમ પ્રવૃત્તિઓનું સમર્થન કરવું પ્રવૃત્તિનું ઉદાહરણ: એક મોર્નિંગ સર્કલ ટાઇમ સત્ર હાથ ધરવું. • AAWW ની ભૂમિકા: હજીરી અને અભિવાદન જેવી પ્રવૃત્તિઓનું નેતૃત્વ કરો. • AWW સહાયિકાની ટેકા: બાળકોને ભાગ લેવામાં, વ્યવસ્થા જાળવવામાં અને સર્કલ ટાઇમની દિનચર્યાઓમાં ભાગ લેવામાં સહાય કરો. જેમ કે ગીતો ગાવા અથવા જોડકાં વાંચવા.	સમાજીકરણને પ્રોત્સાહન આપવું પ્રવૃત્તિનું ઉદાહરણ: ટીમવર્કને પ્રોત્સાહન આપવા માટે જૂથ પ્રવૃત્તિ ગોઠવી. • AAWW ની ભૂમિકા: સહકારી રમતો અને જૂથ ચર્ચાઓને સરળ બનાવવી. • AWW સહાયિકાની ટેકા: જૂથ પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લેવા, બાળકો વચ્ચે ક્રિયાપ્રતિક્રિયાને પ્રોત્સાહન આપી અને હકારાત્મક સામાજિક સંબંધોને પ્રોત્સાહન આપો.
AAWW ને નિરંતર ધોરણે સહાય કરવી • વયગ્રોય પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા, નાના બાળકોના વિકાસના તબક્કાઓને અનુરૂપ અભિગમો અપનાવવા અને શીખવાની પ્રક્રિયામાં અપંગ બાળકોનો સમાવેશ અને સહાય સુનિશ્ચિત કરવામાં સહયોગ કરો. • વ્યક્તિગત ધ્યાન અને સહાય પૂરી પાડી, ખાતરી કરો કે દરેક બાળકની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવામાં આવે છે અને તેઓ સક્રિયપણે શીખવામાં રોકાયેલા છે. • ઘરની અંદર અને બહાર, દરેક સમયે બાળકોની સુરક્ષા અને સુખાકારી પર નજર રાખો. રમતના સમય, સમુદાય મુલાકાતો અને બહારની પ્રવૃત્તિઓ દરમિયાન બાળકોનું નિરીક્ષણ કરો, તેમના વિકાસ અને વૃદ્ધિ માટે સુરક્ષિત અને પોષણશીલ વાતાવરણ સુનિશ્ચિત કરો.	

પ્રકરણ 5: સામાજિક રમત આધારિત કેલેન્ડર

આધારશિલા

૩-૬ વર્ષના બાળકો માટે પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ માટે રાષ્ટ્રીય
અભ્યાસક્રમ ૨૦૨૪ (સામાહિક રમત આધારિત કેલેન્ડર)

પ્રારંભ અને પ્રેરણ યોજના

દરેક શૈક્ષણિક ચક્રના પહેલા 4 અઠવાડિયાનો ઉપયોગ એવી પ્રવૃત્તિઓ કરવા માટે કરો જે બાળકોને ઘરેથી આંગણવાડી કેન્દ્રમાં તેના વાતાવરણમાં આરામથી ગોઠવાઈ જવામાં મદદ કરી શકે, તેમને મનોરંજક, મુક્ત રમત અને બાળકો દ્વારા સંચાલિત પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ કરીને, ઘરેથી સંભાળ રાખનારાઓને આંગણવાડી કેન્દ્રમાં બાળક સાથે હાજર રહેવાની પૂરતી તકો પૂરી પાડે છે. આ યોજનાનો ઉપયોગ શૈક્ષણિક ચક્રના અન્ય કોઈપણ તબક્કે જોડાનારા બાળકો માટે પણ થઈ શકે છે.

પ્રારંભ અને પ્રેરણ અઠવાડિયાંઓ

બાળક શું શીખશે										
- ઓછા પરિચિત પુખ્ત વયના લોકો સાથે આરામથી વાતચીત કરવાનું શરૂ કરે છે. - માતાપિતા અથવા પરિચિત પુખ્ત વયના લોકો વિના વર્ગખંડમાં રહેવામાં સહજતા દર્શાવે છે. - મોટાભાગે સાથીદારો સાથે રમવા માટે પુખ્ત વયના લોકોથી સ્વેચ્છાએ અલગ થઈ જાય છે. - રમત-આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં અન્ય બાળકો સાથે ભાગ લેવાનું, પકેલ કરવાનું અને આનંદ માણવાનું શરૂ કરે છે.										
શીખવાની સમય		સોમવાર		મંગળવાર		બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર	
ચાલી પ્રારંભ કરીએ		સ્વાગત		વોર્મ અપ		સ્વચ્છતા તપાસ		હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
લેટરસ એમ પસંદગીના બેઝ પ્લે માટે વિવિધ નાટક સામગ્રી પ્રદાન કરો		બાળક સાથે બેસવા અને સક્રિય રીતે ભાગ લેવા માટે માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓને સામેલ કરો		માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ સામેલ કરો	માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ બાળકને AWW સાથે પરિચય કરાવે છે અને વ્યક્તિગત વાતચીતની સુવિધા આપે છે			માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ અને વારાફરતી લેવામાં/અન્ય બાળકોને રમવામાં જોડવા પ્રોત્સાહિત કરે છે	માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ અને વારાફરતી લેવામાં/અન્ય બાળકોને રમવામાં જોડવા પ્રોત્સાહિત કરે છે	માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ અને વારાફરતી લેવામાં/અન્ય બાળકોને રમવામાં જોડવા પ્રોત્સાહિત કરે છે
ચાલી અદ્યતન વાતચીત ગૂંથીઓ		માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ વાતચીત/જોડણી શરૂ કરે છે અને બધાને સાથે મળીને સંભળવું/ગાવા માટે પ્રેરિત કરે છે		પરિચિત/લોકપ્રિય લોકકથાઓ/વાર્તાઓ/કવિતાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો જેથી તેમની રસ વધે.	જ્યારે AWW વાર્તાઓ/કવિતાઓ કહે છે/શરૂ કરે છે/ગાય છે, ત્યારે માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ બાળકને પુનરાવર્તન કરાવી શકે છે અને સંમજાવી શકે છે.			માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ બાળકોને રમવામાં જોડવા પ્રોત્સાહિત કરે છે	માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ બાળકોને રમવામાં જોડવા પ્રોત્સાહિત કરે છે	માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ અને વારાફરતી લેવામાં/અન્ય બાળકોને રમવામાં જોડવા પ્રોત્સાહિત કરે છે
ચાલી અન્યેષણ કરીએ		માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ વાતચીત/જોડણી શરૂ કરે છે અને બધાને સાથે મળીને સંભળવું/ગાવા માટે પ્રેરિત કરે છે		આવશ્યકતા પૂરી પડે તો માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ સાથે મળીને સંભળવું/ગાવા માટે પ્રેરિત કરે છે.	માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ બાળકને પુનરાવર્તન કરાવી શકે છે અને સંમજાવી શકે છે.			આકારો	સંખ્યાઓ	ઈન્ડિયોનો ઉપયોગ
ચાલી સાંભળીએ અને વાત કરીએ		માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ વાતચીત/જોડણી શરૂ કરે છે અને બધાને સાથે મળીને સંભળવું/ગાવા માટે પ્રેરિત કરે છે		માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ વાતચીત/જોડણી શરૂ કરે છે અને બધાને સાથે મળીને સંભળવું/ગાવા માટે પ્રેરિત કરે છે.	માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ વાતચીત/જોડણી શરૂ કરે છે અને બધાને સાથે મળીને સંભળવું/ગાવા માટે પ્રેરિત કરે છે.			માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ બાળકોને રમવામાં જોડવા પ્રોત્સાહિત કરે છે	માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ બાળકોને રમવામાં જોડવા પ્રોત્સાહિત કરે છે	માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ અને વારાફરતી લેવામાં/અન્ય બાળકોને રમવામાં જોડવા પ્રોત્સાહિત કરે છે
ચાલી બનાવીએ		માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ વાતચીત/જોડણી શરૂ કરે છે અને બધાને સાથે મળીને સંભળવું/ગાવા માટે પ્રેરિત કરે છે		માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ વાતચીત/જોડણી શરૂ કરે છે અને બધાને સાથે મળીને સંભળવું/ગાવા માટે પ્રેરિત કરે છે.	માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ વાતચીત/જોડણી શરૂ કરે છે અને બધાને સાથે મળીને સંભળવું/ગાવા માટે પ્રેરિત કરે છે.			માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ બાળકોને રમવામાં જોડવા પ્રોત્સાહિત કરે છે	માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ બાળકોને રમવામાં જોડવા પ્રોત્સાહિત કરે છે	માતાપિતા/ધરે સંભાળ રાખનારાઓ અને વારાફરતી લેવામાં/અન્ય બાળકોને રમવામાં જોડવા પ્રોત્સાહિત કરે છે
બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)										
લેટરસ એમ પસંદગીના બેઝ પ્લે માટે વિવિધ નાટક સામગ્રી પ્રદાન કરો		પસંદગીના બેઝ પ્લે માટે વિવિધ નાટક સામગ્રી પ્રદાન કરો		પસંદગીના બેઝ પ્લે માટે વિવિધ નાટક સામગ્રી પ્રદાન કરો	પસંદગીના બેઝ પ્લે માટે વિવિધ નાટક સામગ્રી પ્રદાન કરો	પસંદગીના બેઝ પ્લે માટે વિવિધ નાટક સામગ્રી પ્રદાન કરો	પસંદગીના બેઝ પ્લે માટે વિવિધ નાટક સામગ્રી પ્રદાન કરો	પસંદગીના બેઝ પ્લે માટે વિવિધ નાટક સામગ્રી પ્રદાન કરો	પસંદગીના બેઝ પ્લે માટે વિવિધ નાટક સામગ્રી પ્રદાન કરો	પસંદગીના બેઝ પ્લે માટે વિવિધ નાટક સામગ્રી પ્રદાન કરો
ચાલી સક્રિય થઈએ		ચાલી સક્રિય થઈએ		ચાલી સક્રિય થઈએ	ચાલી સક્રિય થઈએ	ચાલી સક્રિય થઈએ	ચાલી સક્રિય થઈએ	ચાલી સક્રિય થઈએ	ચાલી સક્રિય થઈએ	ચાલી સક્રિય થઈએ
બાળક કેન્દ્રમાં માતાપિતા સાથે રમે છે		બાળક કેન્દ્રમાં માતાપિતા સાથે રમે છે		બાળક કેન્દ્રમાં માતાપિતા સાથે રમે છે	બાળક કેન્દ્રમાં માતાપિતા સાથે રમે છે	બાળક કેન્દ્રમાં માતાપિતા સાથે રમે છે	બાળક કેન્દ્રમાં માતાપિતા સાથે રમે છે	બાળક કેન્દ્રમાં માતાપિતા સાથે રમે છે	બાળક કેન્દ્રમાં માતાપિતા સાથે રમે છે	બાળક કેન્દ્રમાં માતાપિતા સાથે રમે છે

સક્રિય રમત આધારિત શીખવાની યોજના

નીચે આપેલ 18 અઠવાડિયાની યોજના આંગણવાડી કેન્દ્રમાં બાળકોના શીખવાના ચક્રનો મુખ્ય ભાગ છે. બાળકો બધા શીખવાના પરિણામો પ્રાપ્ત કરે અને તેમના અગાઉના શિક્ષણને પણ મજબૂત બનાવવા માટે પૂરતી તક મળે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે દરેક દિવસ માટે ઉલ્લેખિત બધી પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરો.

અઠવાડિયું 1

બાળકો શું શીખશે:

- સ્વચ્છ, વ્યવસ્થિત વર્ગખંડ અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા જાળવવાની જરૂરિયાતને સમજશે છે.
- વિવિધ આકારો અને રંગોને ઓળખે છે અને તેનું અન્વેષણ કરે છે.
- સામાન્ય પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, ફળો અને શાકભાજી ઓળખે છે અને તેમની વાક્ષણિકતાઓ વિશે શીખે છે.

- જુદા જુદા લોકો સાથે વ્યક્તિની ભૂમિકા ઓળખે છે, તેનું વર્ણન કરે છે અને સામાન્ય વસ્તુઓ અને ચિત્રોનું વર્ણન કરે છે
- દ્રશ્ય કલાને કાર્યક્ષમ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રીનું અન્વેષણ કરે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે
- શ્રવણ કૌશલ્ય વિકસાવે છે. સામાન્ય અવાજોને ઓળખે છે, ઉચ્ચ અને નીચા સ્વર વચ્ચે તફાવત કરે છે.
- શબ્દોની શરૂઆતના અવાજોને ઓળખે છે

શીખવાનો સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાહો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાહો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાહો અદ્ભુત વાતઓ ગૃહીઓ	યાહો અન્વેષણ કરીઓ	યાહો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ	યાહો બનાવીઓ	યાહો બનાવીઓ
વાર્તા કથન: પરિવાર અને મિત્રો પ્રત્યે ફતહતા	આપણી આસપાસના પ્રાણીઓ: સામાન્ય રીતે જોવા મળતી પ્રાણીઓ ઓળખવા અને વર્ણન કરવું	મારો પરિવાર અને હું: પરિચય, સ્વયં અને પરિવાર વિશે વાત કરવી	સ્ટેમ અને પ્રિન્ટ: ફળો અને શાકભાજી છાપ બનાવો અને અનુમાન લગાવો	મને જ્યાં રહે છે ત્યાં રાખો: વસ્તુઓને યોગ્ય રીતે સોર્ટ કરો અને સંગ્રહ કરો
વાર્તા કથન: મિત્રતા અને સહકાર	આપણી આસપાસના આકારો: ઓળખવા, શોધવા, બનાવવા અને અલગ પાડવા	આપણી આસપાસના રંગો: ઓળખવા અને તફાવત કહેવો	રેતાળ શોધો: મુક્ત રેતીનો પોલ	સ્કેવેન્જર હન્ટ: વિવિધ રંગ અને/અથવા આકારની વસ્તુઓ શોધો
વાર્તા કથન: પર્યાવરણ	આપણી આસપાસના આકારો: ઓળખવા, શોધવા, બનાવવા અને અલગ પાડવા	આપણી આસપાસના રંગો: ઓળખવા અને તફાવત કહેવો	કલાત્મક સાહસ: મુક્ત રંગકામ અને ચિત્રકામ	છોડ ઉગાડો: તેનું પાલનપોષણ કરો, ભાગો અને કાર્ય સમજો
વાર્તા કથન: મિત્રતા અને સહકાર	આપણી આસપાસના આકારો: ઓળખવા, શોધવા, બનાવવા અને અલગ પાડવા	આપણી આસપાસના રંગો: ઓળખવા અને તફાવત કહેવો	સ્કેવેન્જર હન્ટ: વિવિધ રંગ અને/અથવા આકારની વસ્તુઓ શોધો	મોટો કે નરમ: અવાજો ઓળખો, અલગ કરો અને વિવિધ પોયનો અવાજો કાઢવો
વાર્તા કથન: મિત્રતા અને સહકાર	આપણી આસપાસના આકારો: ઓળખવા, શોધવા, બનાવવા અને અલગ પાડવા	આપણી આસપાસના રંગો: ઓળખવા અને તફાવત કહેવો	સ્કેવેન્જર હન્ટ: વિવિધ રંગ અને/અથવા આકારની વસ્તુઓ શોધો	મોટો કે નરમ: અવાજો ઓળખો, અલગ કરો અને વિવિધ પોયનો અવાજો કાઢવો

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાહો સક્રિય થઈઓ	યાહો પ્રતિબિંબિત કરીઓ
પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	મુક્ત વાતચીત
20 mins	10 mins

ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

ધરની આસપાસ કરો અને વસ્તુઓ વિશે વાત કરો - કોની પાસે શું છે, વસ્તુઓ ક્યાં સંગ્રહિત છે, વસ્તુઓને તેમની જગ્યાએ જ રાખવી શા માટે મહત્વપૂર્ણ છે વગેરે.	પરિવારના જૂનાં ચિત્રો જુઓ અથવા પરિવારના સભ્યો વિશે વાત કરો - નામ, બાળક સાથે સંબંધો, તેમની સાથેની પ્રિય યાદો, મેગેઝિન, વિવિધ અખબારોમાં ચિત્રો જુઓ અને વિવિધ પ્રકારના પરિવારો વિશે વાત કરો.
---	---

બાળકો શું શીખશે:

- સ્વચ્છ વ્યવસ્થિત વર્ગખંડ સુનિશ્ચિત કરે છે અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા જાળવે છે
- આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરે છે
- ખ્યાલોને સમજવા માટે શબ્દભંડોળ વિકસાવે છે, વાતચીતમાં થીમ-વિશિષ્ટ શબ્દોનો ઉપયોગ કરે છે અને ઉચ્ચારણ જાગૃતિ વિકસાવે છે.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાવો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	પ્રોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાવો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાવો અદ્ભુત વાર્તાઓ ગૂંથીઓ!	20 mins	જોડકાં ગાવાં: શાકભાજી	જોડકાં ગાવાં: શરીરના ભાગ	વાર્તા કથન: પરિવાર અને મિત્રો પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા	વાર્તા કથન: પર્યાવરણ	વાર્તા કથન: મિત્રતા અને સહકાર	મુક્ત ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાના પુસ્તક વાંચવાની સમય
યાવો અન્યેષણ કરીઓ	30 mins	મારો આંગણવાડી કેન્દ્રમાં ફરવું.	આપણી આસપાસના રંગો: ઓળખવા, શોધવા અને અલગ પાડવા	આપણી આસપાસના આકારો: ઓળખવા, શોધવા, બનાવવા અને અલગ પાડવા	જીવો પૃથ્વિ સાથે રમવું: ખૂટતા ભાગોને પૂર્ણ કરવા અને ઓળખવા	આપણી આસપાસના રંગો: ઓળખવા, શોધવા અને અલગ પાડવા	અઠવાડિક વર્કશીટ: • 3-4: રંગકામ (પૃ. 1) • 4-5: આકારો (પૃ. 17), ચિત્ર અવાજ જોડકાં (પૃ. 45) • 5-6: પાલતુ અને જંગલી પ્રાણીઓ (પૃ. 4)
યાવો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ!	20 mins	અવાજ ઓળખવો: બનાવો, ઓળખવો અને તફાવત કહેવો	અવાજો સાથે રમવું: શરૂઆતી/અંતિમ અવાજો ઓળખવા અને તફાવત કહેવો.	આપણી આસપાસના પ્રાણીઓ: સોમન્ય રીતે જોવા મળતાં પ્રાણીઓ ઓળખવાં અને વર્ણન કરવું	હું કોણ છું: વસ્તુઓનું અનુમાન કરવું, ઓળખવા અને વર્ણન કરવું	મારી પસંદગીઓ/પ્રાથમિકતાઓ/પસંદ/નાપસંદ વગેરેને સમજવું	
યાવો બનાવીઓ	25 mins	આકારો સાથે આનંદ: આકાર દોરો, રંગ ભરો, ટ્રેસ કરો અને રંગ કરો	ઓરિગામીની મજા: પેપર ફોલ્ડિંગ	રેતાળ શીયો: મુક્ત રેતીનો ખેલ	રેતાળ શીયો: મુક્ત રેતીનો ખેલ	કલાત્મક સાહસ: મુક્ત રંગકામ અને ચિત્રકામ	અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ પસંદગી આધારિત મુક્ત ઇન્ડીયર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો
યાવો બનાવીઓ	20 mins	મારો પરિવાર અને હું: પરિચય આપો-પોતાના અને પરિવાર વિશે વાત કરો	સ્વચ્છ, સ્વચ્છ, સ્વચ્છ: હાથ ધોવા વિશે શા માટે, ક્યારે અને કેવી રીતે જાણો	મોટો કેનરમ અવાજો ઓળખો, અલગ કરો અને વિવિધ પીધના અવાજો કાઢવો	સેલેન્જર હન્ટ: વિવિધ રંગ અને/અથવા આકારની વસ્તુઓ શોધો	છોડ ઉગાડો: તેનું પાલનપોષણ કરો, તેના વિવિધ ભાગ ઓળખો અને કાર્યને સમજો	

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાવો સક્રિય થઈઓ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શેરિંગ	બાય-બાય
યાવો પ્રતિબિંબિત કરીઓ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત	મુક્ત વાતચીત				

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

સામાન્ય ઘરગથ્થુ વસ્તુઓ એકત્રિત કરો જે વિશિષ્ટ અવાજો કાઢે છે (દા.ત., ચાવીઓ, ચમચી, ઘંટડી). બાળકની આંખો પર પટ્ટી બાંધી, અવાજ કરો અને તેને અનુમાન લગાવવા દો.		બોટવના ઢાંકણ, સ્પોન્જ અથવા કાપેલા શાકભાજી જેવી ઘરગથ્થુ વસ્તુઓ એકત્રિત કરો. બાળકને પેઇન્ટમાં ડૂબકી લગાવવા, કલ/પેઇન્ટ બનાવવા માટે કાગળ પર સ્ટેમ્પ લગાવવા પ્રોત્સાહિત કરો. રંગો ઓળખવામાં મદદ કરો.	બાળકને પડોશમાં લઈ જાઓ, પ્રાણીઓ ઓળખવામાં મદદ કરો અને તેમના વિશે વાત કરો - રંગ, તેઓ શું ખાય છે, તેઓ ક્યાં રહે છે, તેઓ ઉત્પન્ન કરે છે તે અવાજ વગેરે.
--	--	--	---

અઠવાડિયું ૩

બાળકી શું શીખશે:

- સામાન્ય વસ્તુઓ, લોકો, ચિત્રો, સ્થાનો, સાધનો ઓળખે છે અને તેનું વર્ણન કરે છે અને વ્યક્ત કરવાનું શીખે છે
- મદદ કરનારા લોકો પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા.
- વ્યક્તિગત સંભાળની વસ્તુઓની ઉપયોગ કરવાનું શરૂ કરે છે અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા જાળવે છે.
- ચિનોના ખૂટતા ભાગોને ઓળખે છે અને વસ્તુઓને ત્રણ સ્તર સુધી ગોઠવે છે. દ્રશ્ય કલાને કાર્ય કરવા માટે વિવિધ સામગ્રીનું અન્વેષણ કરે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે અને છાપ બનાવે છે.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિ	ચાલો પ્રારંભ કરીએ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
	ચાલો રમીએ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.				મુક્ત વાતચીત

નાસ્તો (10 મિનિટ)

ચાલો અદ્ભુત વાતાવરણ ગૂંથીએ	20 mins	જોડકાં ગાવાં: હળ વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા	23	જોડકાં ગાવાં: ફળ	24	વાર્તા કથન: સમુદાય સહાયકો	14	જોડકાં ગાવાં: શરીરના ભાગ	22	વાર્તા કથન: સમુદાય સહાયકો	14	મુક્ત ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાના પુસ્તક વાંચવાની સમય	4
ચાલો અન્વેષણ કરીએ	30 mins	આપણી આસપાસના શાકભાજી: શાકભાજી ઓળખો અને નામ આપો	10	આપણી આસપાસના રંગો: આપણી આસપાસના રંગો: ઓળખવા, શોધવા અને અલગ પાડવા	7	મારા આંગણવાડી કેન્દ્રમાં ફરવું.	9	આપણી આસપાસના આકારો: ઓળખવા, શોધવા, બનાવવા અને અલગ પાડવા	8	આપણી આસપાસના રંગો: ઓળખવા, શોધવા અને અલગ પાડવા	7	અઠવાડિક વર્કશીટ:	
ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ	20 mins	સંકલ્પ અને કંઠવું: સુખદ/અપ્રિય તરીકે ઓળખો	39	અવાજો સાથે રમવું: શરૂઆતી/અંતિમ અવાજો ઓળખવા અને તફાવત કહેવા.	38	આરોગ્ય અને સ્વચ્છતા: નિયમિતતા પર ચર્ચા: શરીરના ભાગો, સાફ કરવા માટેના સાધનો	40	આપણા સમુદાય સહાયકો: નામ, ભૂમિકા ઓળખો, વપરાશો સમજાવો	41	મારી પ્રાથમિકતાઓ/પસંદ/નાપસંદ વગેરેને સમજવું.	57	અઠવાડિક વર્કશીટ:	
ચાલો બનાવીએ	25 mins	પેપર બોલ મોડેલ: વિવિધ ફોઇંગ પર પેપર બોલ બનાવો અને પેસ્ટ કરો	67	એનિમલ ફ્રેસ માસ્ક: બનાવો અને રોલ પ્લે કરો	69	આભાર કાર્ડ: બધા સહાયકો પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરો	70	આભાર કાર્ડ: બધા સહાયકો પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરો	63	આભાર કાર્ડ: બધા સહાયકો પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરો	70	અઠવાડિક વર્કશીટ:	
ચાલો બનાવીએ	20 mins	પ્રકૃતિ સંશોધન: ચિત્રો/વસ્તુઓનું જૂથમાં વર્ગીકરણ કરો	100	સ્વચ્છ, સ્વચ્છ, સ્વચ્છ: હાથ ધોવા વિશે શા માટે, ક્યારે અને કેવી રીતે જાણો	99	મારો પરિવાર અને હું: પરિચય આપો-પોતાના અને પરિવાર વિશે વાત કરો	35	આપણે જે કંઈ વાપરીએ છીએ: વસ્તુઓને તેમના ઉપયોગો સાથે મેચ કરો	101	સેલેન્ડર હન્ટ: વિવિધ રંગ અને/અથવા આકારની વસ્તુઓ શોધો	97	અઠવાડિક વર્કશીટ:	

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

ચાલો સક્રિય થઈએ	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શોરિંગ	બાય-બાય
ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ	10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન			

ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળક સાથે પ્રકૃતિમાં ફરવા જાઓ અને ડાળીઓ, પથ્થરો, પાંદડા, ફૂલો વગેરે જેવી વિવિધ વસ્તુઓ ઓફિસિટ કરો. બાળકને આ વસ્તુઓ ઓળખવા, રંગમાં ફેરવાડવા, કલા/પેન્ટ બનાવવા માટે કાગળ પર સ્ટેમ્પ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. રંગો ઓળખવામાં મદદ કરો.		બાળકની આંખો પર પટ્ટી બાંધી અને તેને વિવિધ વસ્તુઓની સ્વાદ ચાખવા અને સંધવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તેને ગંધના સ્ત્રોતને ઓળખવામાં અને સુખદ/અપ્રિય, સારો/ખરાબ, ખતરનાક ગંધ વગેરેમાં વર્ગીકૃત કરવામાં મદદ કરો.
--	--	--

અઠવાડિયું 4

બાળકો શું શીખશે:

- સામાન્ય વસ્તુઓ, બોકો, ચિત્રો, સ્થાનો, સાધનો ઓળખે છે અને તેનું વર્ણન કરે છે અને વ્યક્ત કરવાનું શીખે છે
- મદદ કરનારા બોકો પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા.
- વ્યક્તિગત સંભાળની વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરવાનું શરૂ કરે છે અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા જાળવે છે.
- ચિત્રોના ખૂટતા ભાગોને ઓળખે છે અને વસ્તુઓને ત્રણ સ્તર સુધી ગોઠવે છે. દ્રશ્ય કલાને કાર્ય કરવા માટે વિવિધ સામગ્રીનું અન્વેષણ કરે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે અને છાપ બનાવે છે.

શીખવાનો સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાહો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાહો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાહો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીઓ!	20 mins	જોડકાં ગાવાં: સંબંધિત અવધારણાઓ - મોઢે-નાનું, લાંબું-ટુંકું વગેરે.	25	જોડકાં ગાવાં: શાકભાજી	21	વાર્તા કથન: સમુદાય સહાયકો	14	જોડકાં ગાવાં: શરીરના ભાગ	22	વાર્તા કથન: પર્ણાવરણ	12	મુક્ત ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાના પુસ્તક વાંચવાનો સમય	115
યાહો અન્વેષણ કરીઓ!	30 mins	આપણી આસપાસના રંગો: ઓળખવા, શોધવા અને અલગ પાડવા	7	યાહો સરખામણી કરીએ: આધાર સંખ્યા, વંદાઈ, કદ, વજન, વોલ્યુમ સમજી અને સરખામણી કરો	11	આપણી આસપાસના પ્રાણીઓ: સામાન્ય રીતે જોવા મળતા પ્રાણીઓ ઓળખવા અને વર્ણન કરવું	6	આપણી આસપાસના આકારો: ઓળખવા, શોધવા અને અલગ પાડવા	8	આપણા સમુદાય સહાયકો: નામ, ભૂમિકા ઓળખી, વપરાયેલ સાધનો	41	અઠવાડિક વર્કશીટ: 3-4: રંગકામ (પૃ. 1) 4-5: આકારો (પૃ. 17), ચિત્ર અવાજ જોડકાં (પૃ. 45) 5-6: પાલતુ અને જંગલી પ્રાણીઓ (પૃ. 4)	12
યાહો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ!	20 mins	સંસ્કૃત અને કહેવું: સુખદ/અપ્રિય તરીકે ઓળખી	39	ફૂડ ચાર્ટ: નામ આપો, સ્વાદ ઓળખો, સ્વસ્થ/અસ્વસ્થ તરીકે ઓળખો	42	અવાજો સાથે રમવું: શરૂઆતી/અંતિમ અવાજો ઓળખવા અને તફાવત કહેવો	38	સંસ્કૃત અને કહેવું: સુખદ/અપ્રિય તરીકે ઓળખી	39	માટી સાથે મજા: સંભંધી શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરીને રચનાઓની સરખામણી કરીએ	72	અઠવાડિક વર્કશીટ: 3-4: રંગકામ (પૃ. 1) 4-5: આકારો (પૃ. 17), ચિત્ર અવાજ જોડકાં (પૃ. 45) 5-6: પાલતુ અને જંગલી પ્રાણીઓ (પૃ. 4)	12
યાહો બનાવીઓ!	25 mins	સ્ટેમ અને પ્રિન્ટ: ફળો અને શાકભાજી છાપ બનાવો અને અનુમાન કરો	63	એનિમલ ફેસ માસ્ક: બનાવો અને રોલ પ્લે કરો	69	કલાત્મક સોલ્ડસ: મુક્ત રંગકામ અને ચિત્રકામ	64	યાહો રસોઈ કરીએ: ફળ અને શાકભાજીની ચાટ બનાવીએ	71	માટી પર રંગ અને/અથવા આકારની વસ્તુઓ શોધો તેથી કરો	97	અઠવાડિક વર્કશીટ: 3-4: રંગકામ (પૃ. 1) 4-5: આકારો (પૃ. 17), ચિત્ર અવાજ જોડકાં (પૃ. 45) 5-6: પાલતુ અને જંગલી પ્રાણીઓ (પૃ. 4)	12
યાહો બનાવીઓ!	20 mins	સૂર્યનાઓનું પાલન કરો: શરીરનું હલનચલન	47	આપણે જે કંઈ વાપરીએ છીએ: વસ્તુઓને તેમના ઉપયોગો સાથે મેચ કરો	101	આપણા સમુદાય સહાયકો: નામ, ભૂમિકા ઓળખી, વપરાયેલ સાધનો	41	મારો પરિવાર અને હું: પરિચય આપો-પોતાના અને પરિવાર વિશે વાત કરો	35	સેલેન્ડર હન્ટ: વિવિધ રંગ અને/અથવા આકારની વસ્તુઓ શોધો તેથી કરો	97	અઠવાડિક વર્કશીટ: 3-4: રંગકામ (પૃ. 1) 4-5: આકારો (પૃ. 17), ચિત્ર અવાજ જોડકાં (પૃ. 45) 5-6: પાલતુ અને જંગલી પ્રાણીઓ (પૃ. 4)	12

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાહો સક્રિય થઈઓ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.
યાહો પ્રતિબિંબિત કરીઓ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત	મુક્ત વાતચીત	મુક્ત વાતચીત	મુક્ત વાતચીત	મુક્ત વાતચીત	મુક્ત વાતચીત	મુક્ત વાતચીત	મુક્ત વાતચીત	મુક્ત વાતચીત	મુક્ત વાતચીત	મુક્ત વાતચીત	મુક્ત વાતચીત

ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકોને ઘરની આસપાસ વિવિધ આકારની વસ્તુઓ શોધવા, આંગળી વડે તેમની સીમાઓ દોરવા, નામ આપવા અને દરેક આકારની લક્ષણિકતાઓનું વર્ણન કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. તેમને હવા, પાણી, રેતીમાં આકાર દોરવા પ્રોત્સાહિત કરો.	બાળકો સાથે સાધનો/વસ્તુઓ પર અનુમાન લગાવવાની રમત રમો - ઉપયોગ, દેખાવ, લક્ષણિકતાઓ પર સંકેતો આપો - જેમાં રિમોટ, ફોન, રેશીયો, કમ્યુટર, હથોડી, વજન માપપટ્ટી, હેલ્મેટ વગેરે જેવી વસ્તુઓની સમાવેશ થાય છે.
--	--

બાળકો શું શીખશે:

- આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરે છે અને જથ્થા, આકાર, માપ લંબાઈ, વોલ્યુમ અને વજનના આધારે વસ્તુઓની તુલના કરે છે.
- દ્રશ્ય કલાકૃતિ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરે છે અને મોટર નિયંત્રણ દર્શાવે છે.
- વિવિધ ખાદ્ય જૂથોમાંથી વિવિધ પ્રકારના ખોરાક ખાય છે, વિવિધ સ્વાદ અને પોતનું અન્વેષણ કરે છે અને સરળ નાસ્તો તૈયાર કરવા માટે ચિત્ર વાનગીઓને અનુસરે છે.

- સામાન્ય વસ્તુઓ, લોકો, ચિત્રો ઓળખે છે અને તેનું વર્ણન કરે છે; પ્રાણીઓ અને છોડ પ્રત્યે દયા બતાવે છે.
- વ્યક્તિગત સંભાળની વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરવાનું શરૂ કરે છે, વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા જાળવે છે અને વર્ગખંડની સ્વચ્છતા સુનિશ્ચિત કરે છે.
- ઘટનાઓ અને ઘટના વિશેના સરળ પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે અને કારણભૂત જોડાણો બનાવે છે.
- ફૂલો, અતર, ખાદ્ય પદાર્થોની સુગંધને અલગ પાડે છે અને કદ, લંબાઈ, ઊંચાઈ અને વજનના આધારે વસ્તુઓને જૂથોમાં વર્ગીકૃત કરે છે.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિઓ	ચાલો પ્રારંભ કરીએ!		સ્વાગત	વોર્મ અપ		હાજરી	મોસમ
	ચાલો રમીએ!	25 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.		સ્વચ્છતા તપાસ		મુક્ત વાતચીત
		30 mins					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

નાસ્તો (10 મિનિટ)		વાર્તા કથન: ગાવાં: હાથ ધોવા અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા	વાર્તા કથન: સંઘર્ષ નિવારણ	જોડકાં ગાવાં: સંબંધિત અવધારણાઓ - મોટું-નાનું, લાંબું-ટૂંક વગેરે.	વાર્તા કથન: માર્ગ સલામતી	મુક્ત ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાના પુસ્તક વાંચવાનો સમય
પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિઓ	ચાલો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!	20 mins	જોડકાં ગાવાં: હાથ ધોવા અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા	15	23	4
	ચાલો અન્વેષણ કરીએ!	30 mins	ચાલો સરખામણી કરીએ: આપણ સંખ્યા લંબાઈ કદ, વજન, કદને સમજાવે અને સરખામણી કરીએ	7	11	8
	ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 mins	પરિવાર સંબંધો વિશે વાત કરવી, ફેમિલી ટ્રી દોરવું, રોલ-પ્લે	43	43	42
	ચાલો બનાવીએ!	25 mins	ખોરાકની જાહેર, ગંધ, સ્વાદ, પોત ઓળખો અને રસોઈ બનાવો	73	73	75
		20 mins	હવા સાથે પ્રયોગ કરો: પવનમાં શું ફેંકાય છે અને શું નથી તે અવલોકન કરો	102	102	62

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સંક્રાંતિ	આગામી દિવસ વિશે શેરિંગ	બાય-બાય
પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિઓ	ચાલો સક્રિય થઈએ!	20 mins	ચાલો સક્રિય થઈએ!	20 mins	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સંક્રાંતિ	આગામી દિવસ વિશે શેરિંગ
	ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સંક્રાંતિ	આગામી દિવસ વિશે શેરિંગ

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ		બાળકો સાથે દિનચર્યા અને તેના મહત્વ વિશે વાત કરો. તેમને પોતાના માટે એક દિનચર્યા ઓળખવામાં અને બનાવવામાં પ્રેરણા આપો. તેઓ તેને આગામી દિવસોમાં પેસ્ટ કરી શકે છે. ઉદાહરણ: સવારની દિનચર્યા, સ્વચ્છતા દિનચર્યા, રોજ દિનચર્યા, ભોજન-સમય દિનચર્યા વગેરે.	બાળકો સાથે દિનચર્યા અને તેના મહત્વ વિશે વાત કરો. તેમને પોતાના માટે એક દિનચર્યા ઓળખવામાં અને બનાવવામાં પ્રેરણા આપો. તેઓ તેને આગામી દિવસોમાં પેસ્ટ કરી શકે છે. ઉદાહરણ: સવારની દિનચર્યા, સ્વચ્છતા દિનચર્યા, રોજ દિનચર્યા, ભોજન-સમય દિનચર્યા વગેરે.
------------------------	--	---	---

બાળકો શું શીખશે:

- આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરે છે અને જથ્થા, આકાર, માપ લંબાઈ, વોલ્યુમ અને વજનના આધારે વસ્તુઓની તુલના કરે છે.
- દ્રશ્ય કલાકૃતિ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરે છે અને મોટર નિયંત્રણ દર્શાવે છે.
- વિવિધ ખાદ્ય જૂથોમાંથી વિવિધ પ્રકારના ખોરાક ખાય છે, વિવિધ સ્વાદ અને પોતનું અન્વેષણ કરે છે, અને સરળ નાસ્તો તૈયાર કરવા માટે ચિત્ર વાનગીઓને અનુસરે છે.
- આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરે છે અને જથ્થા, આકાર, માપ લંબાઈ, વોલ્યુમ અને વજનના આધારે વસ્તુઓની તુલના કરે છે.
- વ્યક્તિગત સંભાળની વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરવાનું શરૂ કરે છે, વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા જાળવે છે અને વર્ગખંડની સ્વચ્છતા સુનિશ્ચિત કરે છે.
- ઘટનાઓ અને ઘટના વિશેના સરળ પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે અને કારણભૂત જોડાણો બનાવે છે.
- ફૂલો, અંતર, ખાદ્ય પદાર્થોની સુગંધને અલગ પાડે છે અને કદ, લંબાઈ, ઊંચાઈ અને વજનના આધારે વસ્તુઓને જૂથોમાં વર્ગીકૃત કરે છે.

શીખવાનો સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાહો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાહો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાહો અફભૂત વાર્તાઓ ગાથીઓ	20 mins	જોડકાં ગાવાં: સંબંધિત અવધારણાઓ - મોટી નાનું લાંબુ-ટૂંક વગેરે.	25	વાર્તા કથન: પ્રાણીઓ - પાલતુ અને જંગલી	18	વાર્તા કથન: સંઘર્ષ નિવારણ	15	જોડકાં ગાવાં: વેટ્સ ઈટ હેલ્પી!	26	યાહો ચિત્રોનું વર્ણન કરીએ: વ્યક્તિ શું જોઈ શકે છે તેવી વાત અને ચર્ચા કરો	3	મુક્ત ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાના પુસ્તક વાંચવાનો સમય	4
યાહો અન્વેષણ કરીઓ	30 mins	આપણી આસપાસના રંગો: ઓળખવા, શોધવા અને અલગ પાડવા	7	જીવંત પૃષ્ઠ સાથે રમવું: ખૂંટતા ભાંગીને પૂર્ણ કરો અને ઓળખો	27	પાણી સાથે પ્રયોગ કરો: જૂઓ કે શું છે, વરે છે, ઓગળે છે, સ્પર્શ થાય છે, રંગ બદલે છે વગેરે	13	યાહો સરખામણી કરીએ: આધાર સંખ્યા, લંબાઈ, કદ, વજન, વોલ્યુમ સમજી અને સરખામણી કરો	11	આપણી આસપાસના રંગો: ઓળખો, શોધો અને અલગ પાડો	8	અઠવાડિક વર્કશીટ:	
યાહો સાંભળીએ અને વાત કરીએ	20 mins	આપણી આસપાસની વસ્તુઓ: ફળો, શાકભાજી, પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓને ઓળખી અને તેનું વર્ણન કરો	46	પરિવાર: સંબંધો વિશે વાત કરો, ફેમિલી ટ્રી દોરો, રોલ-બેક	43	દૈનિક દિનચર્યા: વાત કરો, ઓળખો, દિવસના સમય સાથે સંબંધિત અને અન્ય પ્રવૃત્તિઓ	44	અવાજો સાથે રમવું: શરૂઆત/અંતના ધ્વનિઓને ઓળખી અને અલગ પાડો	38	આરોગ્ય અને સ્વચ્છતા: શરીરના ભાગો અને સાધનોની ચર્ચા	40	અઠવાજોડકાં (પૃ. 1)	
યાહો બનાવીઓ	25 mins	સ્ટેમ્પ અને પ્રિન્ટ: છાપ બનાવો અને અનુમાન લગાવો	63	માટી સાથે મજા: સંબંધિત શબ્દો/લેખોનો ઉપયોગ કરીને રચનાઓની સરખામણી કરો	72	ઓરિગામિ મજા: પેપર ફોલ્ડિંગ	68	સ્ટેમિંગ અને પેઇન્ટિંગ: મારી આસપાસની વસ્તુઓ	79	મારો પરિવાર કેવો દેખાય છે: દોરો, રંગ કરો, માટીનો ઉપયોગ કરીને બનાવો	105	અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ પસંદગી આધારિત મુક્ત ઇન્ડીર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત	62
યાહો બનાવીઓ	20 mins	આપણે જે કંઈ વાપરીએ છીએ: વસ્તુઓને તેમના ઉપયોગો સાથે મેચ કરો	101	હવા સાથે પ્રયોગ કરો: પવનમાં શું ફેંકાય છે અને શું નથી ફેંકાતું તેનું અવલોકન કરો.	102	સ્ટેવેન્જર હેન્ટ: વિવિધ રંગ અને/અથવા આકારની વસ્તુઓ શોધો	97	રંગો અને શેડ્સ: ઓળખો, બનાવો, સરખામણી કરો અને મેળ કરો	14	આપણા સમુદાય સહાયકો: નામ, ભૂમિકા ઓળખો, વપરાશ સંબંધો	41	અંગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો	

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાહો સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	
યાહો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત		મુક્ત વાતચીત		મુક્ત વાતચીત		મુક્ત વાતચીત		મુક્ત વાતચીત		મુક્ત વાતચીત	
		મુક્ત વાતચીત		મુક્ત વાતચીત		મુક્ત વાતચીત		મુક્ત વાતચીત		મુક્ત વાતચીત		મુક્ત વાતચીત	

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

પ્રાથમિક રંગો (લાલ, વાદળી, પીળો) અને બાઉલ આપો. બાળકોને રંગોના મિશ્રણનો પ્રયોગ કરીને ગોળ જોષ રંગો બનાવવા દો. રંગોની છાંયો બદલવા માટે તેમને સફેદ અને કાળા રંગોનો ઉપયોગ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.		બાળકોને પાંદડા, ફૂલો અથવા રસપ્રદ રચનાઓ એકત્રિત કરવા માટે પ્રકૃતિની સફર પર લઈ જાઓ. માટીનો ટુકડો ફેરવો અને તેમને એકત્રિત કરેલી વસ્તુઓને માટી પર દબાવીને છાપ બનાવવા માટે કહો. તેઓ તેમના સંગ્રહને અલગ અલગ રીતે સોટ પછે રંગો શોધે છે.		બાળકોને પાંદડા, ફૂલો અથવા રસપ્રદ રચનાઓ એકત્રિત કરવા માટે પ્રકૃતિની સફર પર લઈ જાઓ. માટીનો ટુકડો ફેરવો અને તેમને એકત્રિત કરેલી વસ્તુઓને માટી પર દબાવીને છાપ બનાવવા માટે કહો. તેઓ તેમના સંગ્રહને અલગ અલગ રીતે સોટ પછે રંગો શોધે છે.		બાળકોને પાંદડા, ફૂલો અથવા રસપ્રદ રચનાઓ એકત્રિત કરવા માટે પ્રકૃતિની સફર પર લઈ જાઓ. માટીનો ટુકડો ફેરવો અને તેમને એકત્રિત કરેલી વસ્તુઓને માટી પર દબાવીને છાપ બનાવવા માટે કહો. તેઓ તેમના સંગ્રહને અલગ અલગ રીતે સોટ પછે રંગો શોધે છે.		બાળકોને પાંદડા, ફૂલો અથવા રસપ્રદ રચનાઓ એકત્રિત કરવા માટે પ્રકૃતિની સફર પર લઈ જાઓ. માટીનો ટુકડો ફેરવો અને તેમને એકત્રિત કરેલી વસ્તુઓને માટી પર દબાવીને છાપ બનાવવા માટે કહો. તેઓ તેમના સંગ્રહને અલગ અલગ રીતે સોટ પછે રંગો શોધે છે.		બાળકોને પાંદડા, ફૂલો અથવા રસપ્રદ રચનાઓ એકત્રિત કરવા માટે પ્રકૃતિની સફર પર લઈ જાઓ. માટીનો ટુકડો ફેરવો અને તેમને એકત્રિત કરેલી વસ્તુઓને માટી પર દબાવીને છાપ બનાવવા માટે કહો. તેઓ તેમના સંગ્રહને અલગ અલગ રીતે સોટ પછે રંગો શોધે છે.		બાળકોને પાંદડા, ફૂલો અથવા રસપ્રદ રચનાઓ એકત્રિત કરવા માટે પ્રકૃતિની સફર પર લઈ જાઓ. માટીનો ટુકડો ફેરવો અને તેમને એકત્રિત કરેલી વસ્તુઓને માટી પર દબાવીને છાપ બનાવવા માટે કહો. તેઓ તેમના સંગ્રહને અલગ અલગ રીતે સોટ પછે રંગો શોધે છે.	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

બાળકો શું શીખશે:

- હાથ ધોઈને, વ્યક્તિગત સંભાળની વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને સ્વતંત્ર રીતે સ્વચ્છતાની અભ્યાસ કરે છે અને બહાર સ્વામતી અપનાવે છે.
- વિવિધ કદ અને રંગોના આકારોને મેચ કરે છે. વર્ગીકૃત કરે છે અને વર્ગીકૃત કરે છે; પેટર્ન ઓળખે છે અને પુનરાવર્તન કરે છે.
- શબ્દસંહિત બનાવે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે અને શ્રુતિઓ, પરિવહન, આકાશ, દિનચર્યા વગેરે જેવા વિષયોને સમજે છે.
- સામાન્ય વસ્તુઓને તેમના પોતાના પર ઓળખે છે અને તેનું વર્ણન કરે છે અને દૈનિક અનુભવોનું વર્ણન કરે છે.
- માટી અથવા કાગળ સામગ્રીને રોલિંગ દ્વારા અને થાપણપાવીને ત્રિ-પરિમાણીય સ્વરૂપો બનાવે છે અને બ્લોકસ, સ્ટેન્સિલ, મોલ્ડી વસ્તુઓ અને કુદરતી સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને છાપ ઉત્પન્ન કરે છે.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિઓ	યાબો પ્રારંભ કરીઓ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
	યાબો રમીઓ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.				

નાસ્તો (10 મિનિટ)

પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિઓ	યાબો અદ્ભુત વાતાવરણો જુલોઓ!	20 mins	વાર્તા કથન: સંઘર્ષ નિવારણ	16	જોડણીઓ: ડાહ્ય થોવા અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા	19	વાર્તા કથન: આપણું બ્રહ્માંડ (સૂર્ય, તારા, ચંદ્ર, ગ્રહો વગેરે)	25	યાબો ચિત્રોનું વર્ણન કરીએ: વ્યક્તિ શું જોઈ શકે છે તેની વાત અને ચર્ચા કરો.	3	મુક્ત ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાના પુસ્તક વાંચવાની સમય	4
	યાબો અન્વેષણ કરીઓ!	30 mins	અલગ ચિત્ર/વસ્તુ શોધો	14	આપણી આસપાસના આકારો: ઓળખો, શોધો, બનાવો અને અલગ પાડો	15	પેટર્ન બનાવી: ઓળખો, પુનરાવર્તન કરો, વિસ્તાર કરો અને પેટર્ન બનાવો	11	અલગ ચિત્ર/વસ્તુ શોધો	16	ટેકનોલોજીનું અન્વેષણ કરો: સાધનો ઓળખો અને ઉપયોગો સમજો	15
	યાબો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ!	20 mins	હૈ કોણ છો? સ્પર્શ કરો, અનુભવો અને અનુમાન કરો	47	અલગ ચિત્ર/વસ્તુ શોધો	40	દૈનિક દિનચર્યા: વાત કરો, ઓળખો, દિવસના સમય અને અન્ય પ્રવૃત્તિઓ સાથે સંબંધિત કરો	43	પરિવાર: સંબંધો વિશે વાત કરો, ફેમિલી ટ્રી દોરો, રોલ-પ્લે	44	ફેડ યાર્ટ: નામ, સ્વાદ ઓળખો, સ્વચ્છ/અસ્વચ્છ તરીકે ઓળખો	42
	યાબો બનાવીઓ!	25 mins	કલાત્મક સાહસ: ફાડવું અને ચોટાડવું	64	પેટર્ન સાથે મજા: કાઢ/કાઢ/માળાકામ/શરીર-હલનચલન પેટર્ન બનાવો	72	માટીથી બનાવો: વિવિધ સાધનો બનાવો, ચર્ચા કરો અને ભૂમિકા ભજવવા માટે ઉપયોગ કરો	76	માટીથી બનાવો: વિવિધ સાધનો બનાવો, ચર્ચા કરો અને ભૂમિકા ભજવવા માટે ઉપયોગ કરો	77	માટી પરિવાર કેવી દેખાય છે: દોરો, રંગ કરો, માટીનો ઉપયોગ કરીને બનાવો	105
	યાબો બનાવીઓ!	20 mins	પ્રકૃતિમાં યાવત: વિવિધ વસ્તુઓને અલગ પાડવી અને વર્ગીકૃત કરવી	103	પ્રકૃતિમાં યાવત: વિવિધ વસ્તુઓને અલગ પાડવી અને વર્ગીકૃત કરવી	41	માર્ગ સ્વામતી: નિયમો સમજો અને રોલ-પ્લે	104	માર્ગ પરિવાર કેવી દેખાય છે: દોરો, રંગ કરો, માટીનો ઉપયોગ કરીને બનાવો	105	અલગ ચિત્ર/વસ્તુ શોધો	97

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિઓ	યાબો સક્રિય થઈઓ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શરિંગ	બાય-બાય
	યાબો પ્રતિબિંબિત કરીઓ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન			

ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

જૂના મોજેડિન અથવા અખબારો આપો અને બાળકોને જુદા જુદા પ્રકારના પરિવહનના સાધનો કાપવા અથવા ફાડવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો - દરેક વિશે વાત કરો અને અન્ય લોકો સાથે સરખામણી કરો/વિરોધાભાસ કરો.		બાળકોને પાંદડા, ફ્લો અથવા રસપદ રચનાઓ એકત્રિત કરવા માટે પ્રકૃતિની સફર પર લઈ જાઓ. માટીનો ટુકડો ફેરવો અને તેમ બાળકને સેવાર અને રાત્રિના આકારનું અવલોકન કરવા માટે અલગ અલગ દિવસો અને સમયે બહાર લઈ જાઓ. તેઓ શું જુએ છે અને આકાશ કેવી રીતે બદલાય છે તે વિશે વાત કરો. સંયોદ્ય-સંયોદ્ય, ચંદ્રના વિવિધ આકારો, તારાઓની ગોઠવણી/પેટર્ન વગેરે વિશે વાત કરો. ને એકત્રિત કરેલી વસ્તુઓને માટી પર દબાવીને છાપ બનાવવા માટે કહો. તેઓ તેમના સંગ્રહને અલગ અલગ રીતે સોટ પછે કરી શકે છે.	
--	--	--	--

અઠવાડિયું 8

બાળકો શું શીખશે:

- પોતાના અને પરિવાર વિશે માહિતી શેર કરે છે, ચોક્કસ થીમ્સમાંથી મેળવેલ શબ્દસંકીર્ણનો ઉપયોગ કરે છે, અને સામાન્ય વસ્તુઓ ઓળખે છે અને તેનું વર્ણન કરે છે.
- વસ્તુઓની લંબાઈ અને વજનની તુલના કરે છે, લાંબી/ટૂંકી અને ભારે/હળવી વસ્તુઓનો ભેદ પાડે છે અને તેમને કદ, લંબાઈ, ઊંચાઈ અને વજનના આધારે ત્રણ જૂથોમાં વર્ગીકૃત કરે છે...
- પોતાને પરિવાર, પડોશ, શાળા અને શહેરના સભ્ય તરીકે ઓળખે છે.

શીખવાની સમય		સીમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રારંભિક નિયંત્રણ	યાહી પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
	યાહી રમીએ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.				

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાહી અદ્ભૂત વાતઓ ગૂંથીએ!	20 mins	જોડકાં ગાવાં: વિવિધ પ્રકારના પરિવહન અને અવાજો	1.6	વાર્તા કથન: પરિવાર અને સંબંધો	1.5	વાર્તા કથન: આપણું બહાડ (સૂર્ય, તારા, ચંદ્ર, ગ્રહો વગેરે).	જોડકાં ગાવાં: સંબંધિત અવાજો/શબ્દો - મોટું-નાનું, લાંબું-ટૂંકું વગેરે.	2.5	ચિત્ર/શબ્દ દીવાલ બનાવી 115
યાહી અન્વેષણ કરીએ!	30 mins	રંગો અને શેડ્સ: ઓળખો, બનાવો, સરખામણી કરો અને મેળ કરો	1.7	ટેકનોલોજી અન્વેષણ કરો: સાધનો ઓળખો અને ઉપયોગો સમજો	8	યાહી સરખામણી કરીએ: આધાર સેત્ય, લંબાઈ, કદ, વજન, વોલ્યુમ સમજો અને સરખામણી કરો	1.9	યાહી સરખામણી કરીએ: સમજી અંદર/બહાર, ઉપર/નીચે, કદ, વજન, વોલ્યુમ	11
યાહી સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 mins	સૂચનાઓનું પાલન કરો: શારીરિક હલનચલન	4.8	આરોગ્ય અને સ્વચ્છતા: શરીરના ભાગો અને સાધનોની ચર્ચા	4.9	પરિવાર: સંબંધો વિશે વાત કરો, ફેમિલી ટ્રી દોરો, રોલ-પ્લે	4.4	દૈનિક દિનચર્યા: વાત કરો, ઓળખો, દિવસના સમય સાથે સંબંધિત અને અન્ય પ્રવૃત્તિઓ	20
યાહી બનાવીએ!	25 mins	કલાત્મક સાહસ: મુક્ત રંગકામ અને ચિત્રકામ	7.4	માટી સાથે મજા: સંબંધિત શબ્દસંકીર્ણનો ઉપયોગ કરીને રચનાઓની સરખામણી કરો	7.8	પેપર બોલ મોડેલ: વિવિધ રંગોની પેપર પર કાગળના બોલ બનાવો અને ચોટાડો	5.2	માટીથી બનાવો: વિવિધ સાધનો બનાવો, ચર્ચા કરો અને ભૂમિકા ભજવવા માટે ઉપયોગ કરો	79
યાહી બનાવીએ!	20 mins	સોફ્ટવેર પ્રવૃત્તિ: રંગ, આકાર, કદ અને અન્ય માપદંડોના આધારે અલગ પાડો	10.6	આપણા સમુદાય સહાયકો: નામ, ભૂમિકા ઓળખો, વપરાયેલ સાધનો	4.5	પરિવહનના માધ્યમો: ઓળખો, વર્ણન કરો અને સરખામણી કરો	10.7	પરિવહનના માધ્યમો: ઓળખો, વર્ણન કરો અને સરખામણી કરો	104

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાહી સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઈડીઓ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શેરિંગ	બાય-બાય
યાહી પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins		મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન			

ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

ધરની આસપાસથી વિવિધ ટેક્સ્ટ વસ્તુઓ (નરમ કાપડ, ખરબચડી સપાટીઓ, સંવાળી વસ્તુઓ) એકત્રિત કરો અને પ્રદર્શિત કરો. બાળકને આંખે પાંટા બાંધી અને તેમને દરેક વસ્તુ અનુભવવા દો. વસ્તુની અંદાજ લગાવો અને ટેક્સ્ટ ઓળખો.		રોજિંદા ઉપયોગની વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને - નાના જૂથો બનાવો અને બાળકોને વિવિધ વસ્તુ ઓળખવા અને પસંદગીનું કારણ શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. જૂથ કે 2 યમગી અને 1 બાઉલ, 2 લાલ શાકભાજી અને 1 લીલી, 3 લાલ રંગની વસ્તુઓ અને 1 કાળી વગેરેનો સમૂહ		કાગળ અને કુચોન્સ આપો. બાળકોને પોતાનું, પરિવારના દરેક સભ્ય અને તેમના પાલતુ પ્રાણીઓનું ચિત્ર દોરવા કહો.
--	--	---	--	---

અઠવાડિયું 9

બાળકો શું શીખશે:

- વર્ગમાં શીખેલા શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરીને અનુભવો શેર કરે છે અને જોડકણાંવાળા શબ્દો ઓળખે છે.
- રંગોનું મિશ્રણ, રોલિંગ-સ્વાઇડિંગ વસ્તુનું અનુમાન કરે છે, પ્રયોગ કરે છે અને અન્વેષણ કરે છે
- બે વસ્તુઓની લંબાઈ અને વજનની તુલના કરે છે, અને વસ્તુઓને તેમના કદના આધારે ત્રણ જૂથોમાં વર્ગીકૃત કરે છે.

શીખવાનો સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રક્રિયાત્મક શીખવવાનો સમય	યાહો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
	યાહો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.				મુક્ત વાતચીત

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાહો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગોંધીઓ!	20 mins	વાર્તા કથન: માર્ગ સલામતી	17	જોડકણાં ગાવાં: સ્થાનિક અને સ્થિતિગત અવધારણાઓ	28	વાર્તા કથન: સંઘર્ષ નિવારણ	15	જોડકણાં ગાવાં: સ્થાનિક અને સ્થિતિગત અવધારણાઓ	28	યાહો ચિત્રોનું વર્ણન કરીઓ: વ્યક્તિ શું જોઈ શકે છે તેની વાત અને ચર્ચા કરો.	3	મુક્ત ચિત્ર પુસ્તક/વર્તન પુસ્તકને વાંચવાની સમય	4
યાહો અન્વેષણ કરીઓ	30 mins	અલગ ચિત્ર/વસ્તુ શોધો	17	રંગો સાથે મજા: રંગો અલગ પાડી, મેચ કરો, મિશ્રિત કરો અને બનાવો	16	સંખ્યાઓની પરિચય: જોડો અને ગણો	19	પેટર્ન બનાવવી: ઓળખી પુનરાવર્તન કરો, વિસ્તૃત કરો અને પેટર્ન બનાવો	18	સંખ્યાઓની પરિચય: જોડો અને ગણો	19	અઠવાડિક વર્કશીટ: 3-4: જમ્યાની અવધારણા (પૃ.9), ચિત્ર પૂર્ણ કરો (પૃ.20)	
યાહો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ!	20 mins	હું કોણ છું? સ્પર્શ કરો, અનુભવો, અનુમાન કરો	20	અનુપ્રાસ ધરાવતા શબ્દો શોધવા: શોધવા, ઓળખવા, વાક્યાંશ બનાવવા	50	ફૂડ ચાર્ટ: નામ આપો, સ્વાદ ઓળખો, આરોગ્યપ્રદ/હિન આરોગ્યપ્રદ તરીકે ભેદ કરો	42	અનુપ્રાસ ધરાવતા શબ્દો શોધવા: શોધવા, ઓળખવા, વાક્યાંશ બનાવવા	50	સ્થાનિક અવધારણાઓ: સમજી અંદર/બહાર, ઉપર/નીચે, ઉપર/નીચે, આગળ/પાછળ વગેરે.	20	4-5: જમ્યાની અવધારણા (પૃ. 2), સ્થાનિક અવધારણા (પૃ. 46)	
યાહો બનાવીઓ!	25 mins	ઓરિગામીની મજા: પેપર કોલ્ડિંગ	68	પેટર્ન સાથે મજા: કલા/કાસ્ટ/માળાકામ/શરીર-હલનચલન પેટર્ન બનાવો	78	માટીથી બનાવો: વિવિધ સાધનો બનાવો, ચર્ચા કરો અને ભૂમિકા ભજવવા માટે ઉપયોગ કરો	106	રોલ-પ્લે: પરિવાર, સંબંધી અને વ્યવસાયોને સમજવું	52	કલાત્મક સાહસ: ફાડવું અને ચોટાડવું	74	અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ	
યાહો બનાવીઓ!	20 mins	રોલ એન્ડ સ્વાઇડ: આગાહી કરો, પ્રયોગ કરો, શોધો	108	હું શું અનુભવી રહ્યો/રહી છું? વાત કરો, લેબલ કરો, લાગણીઓ સમજી	109	પ્રકૃતિમાં સમય વિતાવવો: વસ્તુઓ અલગ પાડવી અને વર્ગીકરણ કરવું	106	મારો પરિવાર કેવો દેખાય છે: દીરો રંગ કરો, માટીનો ઉપયોગ કરીને બનાવો	105	હું શું અનુભવી રહ્યો/રહી છું? વાત કરો, લેબલ કરો, લાગણીઓ સમજી	109	પસંદગી આધારિત મફત ઇન્ડીર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત	62

ફિરર લેન્ડ પ્રિન્સિપલ

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાહો સક્રિય થઈઓ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ સામગ્રી પૂરી પાડી.		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શોધો	બાય-બાય
યાહો પ્રતિબિંબિત કરીઓ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન			

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

ઘરની આસપાસથી વિવિધ ટેક્સ્ટર વસ્તુઓ (નરમ કાપડ, ખરબચડી સપાટીઓ, સંવાળી વસ્તુઓ) એકત્રિત કરો અને પ્રદર્શિત કરો. બાળકને આપે પાટા બાંધી અને તેમને દરેક વસ્તુ અનુભવવા દો. વસ્તુની અંદાજ લગાવો અને ટેક્સ્ટર ઓળખો.		રોજિંદા ઉપયોગની વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને - નાના જૂથો બનાવો અને બાળકોને વિવિધ વસ્તુ ઓળખવા અને પસંદગીનું કારણ શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. જેમ કે 2 યમચી અને 1 બાઉલ, 2 લાલ શાકભાજી અને 1 લીલી, 3 લાલ રંગની વસ્તુઓ અને 1 કાળી વજેરેની સમૂહ	કાગળ અને કેયોન્સ આપો. બાળકોને પોતાનું, પરિવારના દરેક સભ્ય અને તેમના પાલતુ પ્રાણીઓનું ચિત્ર દોરવા કહો.
--	--	---	---

બાળકો શું શીખશે:

- વય-યોગ્ય સંખ્યા શબ્દસંહિતોનો પરિચય કરાવે છે, યોગ્ય ક્રમાંકો સમજે છે અને ગણે છે.
- L-One ભાષાના જોડણીવાળા શબ્દો અને સામાન્ય મૂળાક્ષરોને ઓળખે છે, તેમને ધ્વનિ સાથે સાંકળે છે, સાથીદારો અને શિક્ષક સાથે વાતચીત કરે છે અને જાણીતી માહિતીને નવા સંદર્ભમાં લાગુ કરે છે.

- પુનરાવર્તિત પેટર્ન ઓળખે છે અને વસ્તુઓ/ચિત્રો/આકારો વગેરેના સરળ પેટર્નને વિસ્તૃત કરે છે.
- લાગણીઓને શબ્દો અને ચિત્રોના હાલમાં સાથે સાંકળે છે, હાલમાં અને ચિત્રો જેવા મૌખિક અને લિખિત-મૌખિક માધ્યમો દ્વારા લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે.
- સાથીદારો સાથે સહયોગમાં વિવિધ પ્રકારની વાણી, હલનચલન, અવાજો અને દ્રશ્ય કલાનું નિર્માણ કરે છે.

શીખવાની સમય		સીમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
ચાલી પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
ચાલી રમીએ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

ચાલી અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!	20 mins	જોડણી ગાવા: સંખ્યાઓ અને ગણતરી અને ગણતરી	જોડણી ગાવા: જુદા જુદા પ્રકારના પરિવર્તન અને અવાજો	જોડણી ગાવા: સંખ્યાઓ અને ગણતરી	વાર્તા કથન આપણે બ્રહ્માંડ (સૂર્ય, તારાઓ, ચંદ્ર, અહીં વગેરે)	ચાલી ચિત્રોનું વર્ણન કરીએ: વ્યક્તિ શું જોઈ શકે છે તેની વાત અને ચર્ચા કરો	મુક્ત ચિત્ર પુસ્તક/વર્તન પુસ્તકને વાંચવાની સમય
ચાલી અન્વેષણ કરીએ!	30 mins	આપણી આસપાસનાં રંગો: ઓળખો, શોધો અને અલગ પાડો	પેટર્ન બનાવવી: ઓળખો, પુનરાવર્તન કરો, વિસ્તૃત કરો અને પેટર્ન બનાવો	આપણી આસપાસનાં રંગો: ઓળખો, શોધો અને અલગ પાડો	સંખ્યાઓની પરિચય: જોડણી અને ગણતરી	બધાથી અલગ ચિત્ર/વસ્તુ શોધો	અઠવાડિક વફોટી: • 3-4: આકારની અવધારણા (પૃ. 43) • 4-5: વફાવત શોધો (પૃ. 31), વસ્તુઓનાં જોડણી (પૃ. 14) • 5-6: અક્ષરના આકારની ઓળખ (પૃ. 12), પેટર્ન પૂર્ણ કરવી (પૃ. 15)
ચાલી સંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 mins	સ્થાનલક્ષી અવધારણાઓ: સમજી અદ્ભૂત/બહાર, ઉપર/નીચે, આગળ/પાછળ વગેરે.	અનુપ્રાસવાળા શબ્દો ઓળખવા: શોધવા, ઓળખવા, વાક્યાંશ બનાવવા	હં કીજી છું: અનુમાન કરો, વસ્તુઓ ઓળખો અને વર્ણન કરો	આપણી આસપાસનાં રંગો: ઓળખો, શોધો અને અલગ પાડો	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L ના સમાન્ય મૂળાક્ષરોને ઓળખો અને ધ્વનિ સાથે સાંકળો.	અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ
ચાલી બનાવીએ!	25 mins	લાગણીઓ ઓળખો, દોરો અને શેર કરો	ઓરિગામિ મજા: કાગળ ફોલ્ડિંગ	ચાલી નૃત્ય કરીએ: શરીરની ગતિ(વિધિઓ બનાવો અને ઝડપી/ચીમી ધબકારા પર ફોર્મ કરો)	ખોરાકની જોડ: ગ્રંથ, સ્વાદ, પોત ઓળખો અને રસોઈ કરો	પેપર બોલ મોડેલ: વિવિધ રંગોનાં પેપર કાગળના બોલ બનાવો અને પેસ્ટ કરો મોડેલ કરો	પસંદગી આધારિત મજબૂત ઇન્ડીર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો
ચાલી બનાવીએ!	20 mins	મને જ્યાં રહે છે ત્યાં રાખો: વસ્તુઓને યોગ્ય રીતે અલગ પાડી અને સંગ્રહ કરો	સોર્ટિંગ પ્રવૃત્તિ: રંગ, આકાર, કદ અને અન્ય માપદંડોના આધારે અલગ પાડો	પ્રકૃતિમાં સમય વિતાવવો: વસ્તુઓ અલગ પાડવી અને વર્ગીકરણ કરવું	પ્રકૃતિમાં સમય વિતાવવો: વસ્તુઓ અલગ પાડવી અને વર્ગીકરણ કરવું	106	52

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

ચાલી સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					
ચાલી પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સંક્રાંતિ	આગામી દિવસ વિશે શોધો	બાંધ-બાંધ

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

ઘરની આસપાસથી વિવિધ વસ્તુઓ (નરમ કાપડ, ખરબચડી સાપાટીઓ, સંવાળી વસ્તુઓ) એકત્રિત કરો અને પ્રદર્શિત કરો. બાળકને આપે પાટા બાંધો અને તેમને દરેક વસ્તુ અનુભવવા દો, વસ્તુની અદાજ લગાવો અને ટેક્સ્ટર ઓળખો.						રોજિંદા ઉપયોગની વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને - નાના જુઓ બનાવો અને બાળકોને વિવિધ વસ્તુ ઓળખવા અને પસંદગીનું કારણ શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. જેમ કે 2 ચમચી અને 1 બાઉલ, 2 લાલ શાકભાજી અને 1 લીલી, 3 લાલ રંગની વસ્તુઓ અને 1 કાળી વગેરેનો સમાવેશ	કાગળ અને ફેબ્રીક્સ આપો. બાળકોને પોતાનું, પરિવારના દરેક સભ્ય અને તેમના પાલતુ પ્રાણીઓનું ચિત્ર દોરવા કહો.
---	--	--	--	--	--	--	---

બાળકો શું શીખશે:

- સામાન્ય રીતે આવતા અક્ષરોને દૃષ્ટિની રીતે ઓળખવાનું અને અનુરૂપ ધ્વનિઓ સાથે જોડવાનું શરૂ કરે છે.
- પેટર્ન ઓળખે છે અને વિસ્તૃત કરે છે/બનાવે છે. સામાન્ય સાધનોની ઉપયોગ સમજે છે અને સૂચનાઓનું પાલન કરે છે.
- વય-યોગ્ય સંખ્યા શબ્દસંલોચનો પરિચય કરાવે છે; યોગ્ય ક્રમમાં 6 ગણતરી સમજે છે.

શીખવાની સમય	સીમાવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
ચાલી પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મીસમ
ચાલી રમીએ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.				

નાસ્તો (10 મિનિટ)

ચાલી અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!	20 mins	જોડકાં ગાવાં: સ્થાનિક અને સ્થિતિગત અવધારણાઓ	28	જોડકાં ગાવાં: સંખ્યાઓ અને ગણતરી	29	વાર્તા કથન: માર્ગ સલામતી	17	જોડકાં ગાવાં: જુદા જુદા પ્રકારનાં પરિવહન અને અવાજો	27	ચાલી ચિત્રોનું વર્ણન કરીએ: વ્યક્તિ શું જોઈ શકે છે તેની વાત અને ચર્ચા કરો.	3	મુક્ત ચિત્ર પુસ્તક/વર્તન પુસ્તકને વાંચવાનો સમય	4
ચાલી અન્વેષણ કરીએ!	30 mins	અલગ ચિત્ર/વસ્તુ શોધો	17	સ્થાનિક અવધારણાઓ: સમજી અંદર/બહાર, ઉપર/નીચે, ઉપર/નીચે, આગળ/પાછળ વગેરે.	20	સંખ્યાઓની પરિચય: જોડકાં જોડો અને ગણતરી	19	પેટર્ન બનાવવી: ઓળખો, પુનરાવર્તન કરો, વિસ્તૃત કરો અને પેટર્ન બનાવો	18	અલગ ચિત્ર/વસ્તુ શોધો	17	અઠવાડિક વર્કશીટ:	
ચાલી સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 mins	સ્થાનિક અવધારણાઓ: સમજી અંદર/બહાર, ઉપર/નીચે, ઉપર/નીચે, આગળ/પાછળ વગેરે.	52	હું કોણ છું?: અનુમાન કરો, વસ્તુઓ ઓળખો અને વર્ણન કરો	37	અનુપ્રાસવાળા શબ્દો ઓળખવા: શોધવા, ઓળખવા, વાક્યાંશ બનાવવા	50	દૈનિક દિનચર્યા: વાત કરો, ઓળખો, દિવસના સમય સાથે સંબંધિત અને અન્ય પ્રવૃત્તિઓ	44	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સમાન્ય મૂળાક્ષરોને ઓળખો અને ધ્વનિ સાથે સાંકળો.	51	3-4: જ્યારે અવધારણા (પૃ. 23), મુક્ત ચિત્રકામ (પૃ. 3)	
ચાલી બનાવીએ!	25 mins	આશ્રયસ્થાન: જરૂરિયાત વિશે વાત કરો અને વિવિધ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને બનાવો	75	અમારા ડબ્બામાં અજાયબીઓ: ફરીથી ઉપયોગ કરો અને સુરક્ષિત ક્યારે સર્જનાત્મક રીતે રિસાયકલ કરો	81	માટીથી બનાવો: વિવિધ સાધનો બનાવો, ભૂમિકા ભજવવા માટે ચર્ચા કરો અને ઉપયોગ કરો	76	કલાત્મક સાહસ: ફાડવું અને પેસ્ટ કરવું	74	ચિત્રો સાથે મજા: રૂપરેખા સાથે કાપો/ફાડો નાખો	82	4-5: ગણતરી કરો અને દોરો (પૃ. 30)	
ચાલી બનાવીએ!	20 mins	સોર્ટિંગ પ્રવૃત્તિ: રંગ, આકાર, કદ અને અન્ય માપદંડોના આધારે અલગ પાડો	103	વાગજોડો ઓળખો, દોરો અને શેર કરો	80	મને જ્યાં રહે છે ત્યાં રાખો: વસ્તુઓને યોગ્ય રીતે અલગ પાડો અને સંગ્રહ કરો	95	રોલ એન્ડ સ્વાઇડ: આગાહી કરો, પ્રયોગ કરો, શોધો	108	મને જ્યાં રહે છે ત્યાં રાખો: વસ્તુઓને યોગ્ય રીતે અલગ પાડો અને સંગ્રહ કરો	95	5-6: અક્ષરના આકારથી ઓળખ (પૃ. 18), પેટર્ન પૂર્ણ કરવી (પૃ. 15)	
										અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ		અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ	
										પસંદગી આધારિત મફત છંદો/આઉટડોર રમત		પસંદગી આધારિત મફત છંદો/આઉટડોર રમત	
										અથવા સમુદાય મુલાકાત		અથવા સમુદાય મુલાકાત	
										આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો		આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો	62

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

ચાલી સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શેડિંગ	બાથ-બ્રાથ
ચાલી પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન			

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકો રંગ, આકાર, પીત, ઉપયોગિતા, કબજો, અવાજ વગેરે અનુસાર સરળતાથી ઉપલબ્ધ વસ્તુઓનું અન્વેષણ અને વર્ગીકરણ કરે તેની સાથે મજા માણો.		બાળકોને કાર્ડબોર્ડ બોક્સ, જૂના અખબાર, બોટલ, કાગળની પેટ્ટ, કાપડના ભાગો વગેરે જવા સમાન્ય ઘરગથ્થુ (સુરક્ષિત) કચરાનો ઉપયોગ કરીને હેસ્ટકબોની પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ કરો. કંઈક નવું બનાવવા માટે તેમના સર્જનાત્મક પ્રયાસોની પ્રશંસા કરો.		બાળકોને ગણતરીની રમતોમાં સામેલ કરો. ઘરની આસપાસ વિવિધ વસ્તુઓ, જેમ કે બારીઓ, વાસણો, ચશ્મા, ચમચી વગેરે ગણો. છાપેલા અક્ષરોમાં જ્યાં પણ તેમને તેમને જુઓ ત્યાં તેમને સંખ્યાઓ ઓળખવામાં મદદ કરો અને ઓગળીઓનો ઉપયોગ કરીને સમાન સંખ્યા બતાવો.
---	--	--	--	---

બાળકો શું શીખશે:

- હાથ ધોવા અને માર્ગ સલામતી જાગૃતિ સહિત, પ્રારંભિક સ્વ-સંભાળની ટેવો વિકસાવે છે.
- ઇચ્છાઓ અને લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે. જૂથ પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લે છે. પોતાના વારાની રાહ જુએ છે અને વિવિધતા માટે સ્નેહ, પ્રશંસા દર્શાવે છે.
- વસ્તુઓ ઓળખે છે અને તેનું વર્ણન કરે છે, તેમની વચ્ચે જોડાણ સ્થાપિત કરે છે અને તેમના ઉપયોગમાં કુશળતા દર્શાવે છે.
- પેટર્ન ઓળખે છે, પ્રારંભિક સંખ્યાત્મક કુશળતા દર્શાવે છે, ગણતરી કરે છે અને કાર્ડિનલિટી સમજે છે, પેટર્ન બનાવે છે અને વિસ્તૃત કરે છે.
- સામાન્ય અનુભવો માટે શબ્દો સમજે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે અને સર્જનાત્મકતા સાથે કલાકૃતિઓનું અન્વેષણ કરે છે.
- લયમાં વ્યસ્ત રહે છે, કલાકૃતિઓનો પ્રતિભાવ આપે છે, યાદશક્તિનો અભ્યાસ કરે છે અને બહારની શોધખોળનો આનંદ માણે છે.

શીખવાની સમય		સીમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાવો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાવો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

શીખવાની સમય		સીમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાવો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીઓ	20 mins	જોડકાં ગાવાં: સંખ્યાઓ અને ગણતરી	વાર્તા કથન: મિનતા	જોડકાં ગાવાં: હાથ ધોવા અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા	જોડકાં ગાવાં: સંખ્યાઓ અને ગણતરી	યાવો ચિત્રોનું વર્ણન કરીઓ: વ્યક્તિ શું જોઈ શકે છે તેની વાત અને ચર્ચા કરો.	ચિત્ર/શબ્દ દીવાલ બનાવો 115
યાવો અન્વેષણ કરીઓ	30 mins	ટેકનોલોજીનું અન્વેષણ કરો: સાધનો ઓળખો અને ઉપયોગોને સમજો	સંખ્યાઓની પરિચય: મેળ અને ગણતરી	પેટર્ન બનાવવી: ઓળખો, પુનરાવર્તન કરો, વિસ્તૃત કરો અને પેટર્ન બનાવો	તફાવત અનલવો: પ્રયોગ કરો, અન્વેષણ કરો, તોપમાન તફાવતોની ટુલના કરો	સંખ્યાઓની પરિચય: મેળ અને ગણતરી	માસિક ઈસીસીઈ દિવસ
યાવો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ	20 mins	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સોમાન્ય મૂળાક્ષરોને ઓળખો અને ધ્વનિ સાથે સંકળો.	સ્તુઓનું અન્વેષણ કરો: લાક્ષણિકતાઓને નામ આપો અને સમજો	મારું રંગીન ભારત: વિવિધતાનું અન્વેષણ કરો. સમજો અને પ્રશંસા કરો	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સોમાન્ય મૂળાક્ષરોને ઓળખો અને ધ્વનિ સાથે સંકળો.	મેમરી મેજિક: વસ્તુઓ, શબ્દો અને પેટર્ન યાદ કરો	સંભાળ રાખનારાઓ સાથે ચર્ચા કરો
યાવો બનાવીઓ	25 mins	પેટર્ન સાથે મૂળ: કલા/કાંટ/બીડિંગ/બોક્સ બનાવો-હવેનયલન પેટર્ન	ઓરિજિમિ મજા: પેપર ફોલ્ડિંગ	સંગીત પેટર્ન: બનાવો, સરખામણી કરો-ઉચ્ચ/નીચી પિચ, મોટેથી/મૃદુ અવાજો	દૈનિક દિનચર્યા: વાત કરો, ઓળખો, દિવસનો સમય સાથે સંબંધિત કરો અને અન્ય પ્રવૃત્તિઓ	ઓળખો, દોરો અને લાગણીઓ શેર કરો	દરેક વય જૂથના બાળકો માટે વર્ષભર આવીરો લેવામાં આવનાર મુખ્ય ક્ષેત્રો, કૌશલ્યો અને પ્રવૃત્તિઓ
યાવો બનાવીઓ	20 mins	પરિવહનના સાધનો: ઓળખો, વર્ણન કરો અને સરખામણી કરો	સ્પર્શ કરો, અનુભવો ઓળખો: પોતને સમજો અને સરખામણી કરો	માર્ગ સલામતી: નિયમો સમજો અને રોલ પ્લે	સર્જકો, અનુભવો, ઓળખો: પોતને સમજો અને સરખામણી કરો	મારી આસપાસના પાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ: ઓળખો, નામ આપો અને વર્ણન કરો	

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

શીખવાની સમય		સીમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાવો સક્રિય થઈઓ	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શેરિંગ	બાય-બાય
યાવો પ્રતિબિંબિત કરીઓ	10 mins	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન				

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકો સાથે સ્થાનિક ઉદ્યાન/ક્ષેત્રનું અન્વેષણ કરો. તેમને ત્યાં ગમતી 4-5 વસ્તુઓ વિશે જણાવવા કહો. ચિત્રકામ કરવા અથવા તેના વિશે વાત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. ઉદ્યાનમાંથી નાની વસ્તુઓ એકત્રિત કરો અને તેને ઘરે શેર કરો.							તમારા બાળકને 3-4 વસ્તુઓ બતાવો, તેમને તેમની વિગતો તપાસવા દો. આ વસ્તુઓ છાપાવો, કેટલીક ઓળખ સુવિધાઓ (રંગ, આકાર, પોત વગેરે) જણાવો અને તેમને વસ્તુની અંદાજ લગાવવા માટે કહો.
--	--	--	--	--	--	--	---

બાળકો શું શીખશે:

- સલામતી પ્રત્યે જાગૃતિ વિકસાવે છે, સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો/સલામત જગ્યાઓને ઓળખે છે અને વિવિધતા માટે આદર આપે છે.
- સૂક્ષ્મ અને સ્થૂળ મોટર કૌશલ્યમાં નિપુણતા મેળવે છે. વસ્તુઓને ફેરવવાના પૂર્વક અલગ પાડે છે અને તેની તુલના કરે છે, અને કચરાપેટીના સતત ઉપયોગ દ્વારા વધેલી સ્વચ્છતા જાગૃતિ દર્શાવે છે.
- વસ્તુઓનું અવલોકન કરે છે, તેનું વર્ણન કરે છે, ગણતરી કરે છે, સાથે સાથે તેમને સ્ટેક પણ કરે છે.

શીખવાની સમય		સમયવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિ	યાલો પ્રારંભ કરીઓ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
	યાલો રમીઓ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.				

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાલો અદ્ભુત વાર્તાઓ ગાંધીઓ!	20 mins	વાર્તાકથન: સલામત પુખ્ત વયના લોકો	112	જોડકામાં જાવો: સાનિક અને સ્થિતિગત અવધારણાઓ	28	વાર્તાકથન: સલામત પુખ્ત વયના લોકો	112	યાલો ચિત્રોનું વર્ણન કરીઓ: વ્યક્તિ શું જોઈ શકે છે તેની વાત અને ચર્ચા કરો.	3	મુક્ત ચિત્ર પુસ્તક/વર્તન પુસ્તકને વાંચવાની સમય	4
યાલો અન્વેષણ કરીઓ!	30 mins	સંખ્યાઓની પરિચય: જોડકાં જોડી અને ગણતરી કરો	19	અલગ ચિત્ર/વસ્તુ શોધો	17	આકારના ટેન્ચામ સાથે રમવું અને વિવિધ આકૃતિઓ બનાવવી	23	પેટર્ન બનાવવી: ઓળખો, પુનરાવર્તન કરો, વિસ્તૃત કરો અને પેટર્ન બનાવો	18	સંખ્યાઓની પરિચય: જોડકાં જોડી અને ગણતરી કરો	19
યાલો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ!	20 mins	હું કોણ છું? વસ્તુઓનું અનુમાન લગાવો, ઓળખો અને વર્ણન કરો	37	સ્થળલક્ષી ખ્યાલો: અંદર/બહાર, ઉપર/નીચે, ઉપર/નીચે આગળ/પાછળ વગેરે સમજાવો	20	અઠવાડિયા અને મહિનાઓ: નામ આપો, ચર્ચા કરો અને ઘટનાઓને સાંકળો	55	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L ના સમાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સાંકળો	51	પેટર્ન સાથે અન્વેષણ કરો: નામ આપો અને વાક્ષિકતાઓ	49
યાલો બનાવીઓ!	25 mins	સંગીત પેટર્ન: બનાવો, સરળતાથી કરો- ઉચ્ચ/નીચી પોય, મોટેથી/મૃદુ અવાજો	83	કલાત્મક સાહસ: ફાડવું અને પેસ્ટ કરવું	74	લાગણીઓ ઓળખો, દોરો અને શેર કરો	80	પેટર્ન સાથે મજા કરો: કલા/કાષ્ટ/બાંધી/જોડીર બનાવો- હલનચલન પેટર્ન	78	આપણા ડબ્બામાં અજાણ્યો: ફરીથી ઉપયોગ કરો અને સુરક્ષિત કચરા સંજ્ઞાત્મક રીતે રિસાયકલ કરો	81
યાલો બનાવીઓ!	20 mins	રોલ એન્ડ સ્વાઇઝ: આગાહી કરો, પ્રયોગ કરો, શોધો	108	અપંગતા અને સમાવેશ: ઓળખો, સમાવેશ કરો, સમજાવો અને આદર આપો	113	પોશાક પહેરવો: જરૂરિયાત, વિવિધતાને સમજાવો અને સ્વાચ્છતાની અભ્યાસ કરવો	112	અપંગતા અને સમાવેશ: ઓળખો, સમાવેશ કરો, સમજાવો અને આદર આપો	113	પરિવહનના મોડો: ઓળખો, વર્ણન કરો અને સરખામણી કરો	104

અપોરતું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાલો સક્રિય થઈઓ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શોરિંગ	બાયા-બાય
યાલો પ્રતિબિંબિત કરીઓ!	15 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન			

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

તમારા બાળકને બેગ પેક કરતી વખતે અથવા AWC માં મોકલતી વખતે તેઓ દરરોજ કઈ પ્રવૃત્તિઓ કરે છે તે વિશે વાત કરીને અઠવાડિયાના દિવસો શીખવામાં મદદ કરો. દિવાલ પર એક કેલેન્ડર લગાવો અને બાળકોને દરરોજ રેગીન ચિહ્ન બનાવવામાં મદદ કરો.		તમારા બાળકને પૂછો, 'મમી તરફથી આલિંગન જેવું શું સારું અને સલામત લાગે છે?' અને પછી કહો, 'જો કંઈક સારું ન લાગે, જો કે સ્વેચ્છ જ તમને અસ્વચ્છતા અનુભવે છે, તો તમારે શું કરવું જોઈએ?'	
---	--	--	--

બાળકો શું શીખશે:

- સ્વ-આભિવ્યક્તિને મજબૂત બનાવે છે, સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓમાં જોડાય છે અને સાથીદારો પ્રત્યે સ્નેહ દર્શાવે છે.
- સંવેદનાત્મક ગુણધર્મો (સખત/નરમ, ગરમ/ઠંડા, અને ખરબચડા/સરળ) ના આધારે વસ્તુઓને અલગ પાડવાની અને તેમની તુલના કરવાની ક્ષમતા વિકસાવે છે અને યોગ્ય શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરીને તેમને શ્રેણીબદ્ધ કરે છે.
- ધ્યાનથી સાંભળે છે, વાતચીત શરૂ કરે છે અને સરળ વાક્યોમાં અનુભવો વર્ણવે છે.
- રસ્તા પરથી પસાર થતી વખતે સલામતીનો અભ્યાસ કરે છે અને વિવિધ પ્રકારના ખોરાક ખાય છે.
- સંખ્યાત્મક ખ્યાલો સમજે છે અને વાગુ કરે છે, દસ સુધી ગણતરી કરે છે અને જથ્થાઓ ઓળખે છે; નાના સંગ્રહોનું સંચાલન કરે છે, વિવિધ સંદર્ભોમાં વસ્તુઓની ગણતરી કરે છે (પૈસાના વ્યવહારો).
- અક્ષરોને અનુરૂપ અવાજો સાથે દૃષ્ટિની રીતે જોડવાનું શરૂ કરે છે.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિ	ચાલો પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મઅપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
	ચાલો રમીએ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.				મુક્ત વાતચીત

નાસ્તો (10 મિનિટ)

ચાલો અદભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!	20 mins	જોડણી ગાવાં: ચાલો સ્વસ્થ બાઈઓ!	26	વાર્તાકથન: સલામત પુખ્ત વયના લોકો	112	જોડણી ગાવાં: સંખ્યાઓ અને ગણતરી	29	વાર્તાકથન: માર્ગ સલામતી	17	જોડણી ગાવાં: સ્થાનિક અને સ્થિતિગત અવાજો	28	મુક્ત ચિત્ર પ્રસ્તુત/વર્તન પુસ્તકને વાંચવાની સમય	4
ચાલો અન્વેષણ કરીએ!	30 mins	પૈસાની બાબતો: સમજો અને વ્યવહાર કરો	24	સંખ્યાઓનો પરિચય: મેળ અને ગણતરી	17	સમાન વસ્તુ પડકાર: દેખાવામાં ફેરફારનો આધારે વસ્તુઓનું અવલોકન અને સરખામણી કરો	22	સંખ્યાઓનો પરિચય: મેળ અને ગણતરી	17	તફાવત અનુભવો: પ્રયોગ કરો, અન્વેષણ કરો, તોપમાનના તફાવતોની તુલના કરો	21	અઠવાડિક વર્કશીટ:	
ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 mins	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સોમાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સોંકો	51	મારું રંગીન ભારત: વિવિધતાનું અન્વેષણ કરો, સમજો અને પ્રશંસા કરો	53	અઠવાડિયા અને મહિનાઓ: ઘટનાઓને નામ આપો, ચર્ચા કરો અને સહયોગ કરો	55	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સોમાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સોંકો	51	સ્થળલક્ષી ખ્યાલો: અંદર/બહાર, ઉપર/નીચે, ઉપર/નીચે, આગળ/પાછળ વગેરે સમજો	20	3-4: રંગકામ (પૃષ્ઠ 26)	
ચાલો બનાવીએ!	25 mins	આકારોની મજા: આકારો દોરો, રંગ કરો, ટ્રેસ કરો અને રંગ કરો	85	ફ્લોર આર્ટ: રંગોળી (આકારો, પેટર્ન અને વધુ)	86	રોલ પ્લે: કુર્ચી, સંબંધો અને વ્યવસાયોને સમજવું	52	ઓરિગામિ મજા: કાગળ ફોલ્ડિંગ	68	રેખાઓ સાથે મજા: ઓળખો અને બનાવો - વક્ર, ઝિગ-ઝેગ, સીધી રેખાઓ	84	4-5: ગણતરી અને મેચ (પૃષ્ઠ 40)	
ચાલો બનાવીએ!	20 mins	હું શું અનુભવી રહ્યો/રહી છું? વાત કરો, લેબલ આપો, લાગણીઓ સમજો	109	માર્ગ સલામતી: નિયમો સમજો અને રોલ પ્લે	45	સ્પર્શ કરો, અનુભવો, ઓળખો: સમજો અને ટેક્સચરની તુલના કરો	111	અપંગતા અને સમાવેશ: ઓળખો, સમાવિષ્ટ કરો, સમજો અને આદર કરો	113	મારી આસપાસના પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ: ઓળખો, નામ આપો અને વર્ણન કરો	107	5-6: ગણતરી અને મેચ (પૃષ્ઠ 24), અક્ષરના આકારની ઓળખ (પૃષ્ઠ 32)	
												અવલોકન આધારિત મજાબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ	
												પસંદગી આધારિત મફત ઇન્ડોર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો	62

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

ચાલો સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.											
ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ		સફાઈ		આગામી દિવસ વિશે શેરિંગ		બાય-બાય	

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

ઘરે ઘરેલું વસ્તુઓ સાથે બજાર બનાવો, દરેક વસ્તુનું મૂલ્ય નક્કી કરો. રમતના પૈસા બનાવો અને બાળકોને વિવિધ વસ્તુઓ ખરીદવા અને વેચવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.													અખબાર અને કાગળ ફોલ્ડિંગ તકનીકનો ઉપયોગ કરીને કાગળના વિમાનો અને અલ્પ વસ્તુઓ બનાવો. બાળકોને રંગ/ડિઝાઇન કરવા અને તેમની રચનાઓ વિશે વાત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

બાળકો શું શીખશે:

- દસ સૂધીના આંકડાઓનું પાઠ કરે છે, સંખ્યા અને આકારના નામોનો ઉપયોગ કરે છે, ટેન્ચામ આકૃતિઓ બનાવે છે અને પેટર્નને વિસ્તૃત કરે છે
- ઉચ્ચ/નીચા સ્વર, વિવિધ ટેમ્પોને ઓળખે છે અને પીચર સહયોગમાં વિવિધ અવાજો બનાવે છે.
- સામાન્ય રીતે બનતા અક્ષરોને ધ્વનિઓ, જૂથો અને વસ્તુઓને અલગ પાડવા કરવા માટે ઓળખે છે અને જોડે છે.

- સ્વયંભૂ રમત અને મિત્રતા, સાધનોનો કુશળ ઉપયોગ અને ડિજિટલ મોડિયા સાથે કેન્ડ્રિટ ક્રિયાપ્રતિક્રિયાને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- મદદ શોધે છે, પીચર ધ્વનિ આનંદ માણે છે, વારાની રાહ જુએ છે, સૂચનાઓનું પાલન કરે છે, મેમરી ગેમ્સ રમે છે, સલામતી અને સમાવેશની અભ્યાસ કરે છે અને બે-પગલાંના કાચી અસરકારક રીતે પૂર્ણ કરે છે.
- સમૂદાયોમાં પોતાનું સ્થાન વ્યક્ત કરે છે, વિશ્વસનીય પુખ્ત વયના લોકો સાથે અગવડતા વ્યક્ત કરે છે અને અજાણ્યાઓ તરફથી ભેટો ટાળે છે.

શીખવાનો સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિ	ચાલો પ્રારંભ કરીએ						
	ચાલો રમીએ		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.				

નાસ્તો (10 મિનિટ)

ચાલો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!		વાર્તા કથન: મિત્રતા	1:10	જોડકાં ગાવાં: ઋતુઓ	2:10	વાર્તા કથન: વિકલાંગતા અને સમાવેશન	1:11	વાર્તા કથન: સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો	1:12	જોડકાં ગાવાં: પરિવહનના વિભિન્ન પ્રકારો અને અવાજો	2:7	ચિત્ર/શબ્દ દીવાલ બનાવવી	115
ચાલો અન્વેષણ કરીએ!		ટેકનોલોજીનું અન્વેષણ કરો: સાધનો ઓળખો અને ઉપયોગો સમજો	1:5	સંખ્યાઓની પરિચય: મેય અને ગણતરી	1:7	આકાર ટેન્ચામ સાથે રમવું અને વિવિધ આકૃતિઓ બનાવવી	2:3	પેટર્ન બનાવવી: ઓળખો, પુનરાવર્તન કરો, વિસ્તૃત કરો અને પેટર્ન બનાવો	1:8	સંખ્યાઓની પરિચય: મેય અને ગણતરી	1:7	માસિક ઈસીસીઈ દિવસ	
ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!		ધ્વનિનો અંદાજ લગાવો: બનાવો, ઓળખો અને ભેદ પાડો	3:6	મળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સમાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સંકળો	5:1	માટે રંગીન ભારત: વિવિધતાનું અન્વેષણ કરો, સમજો અને પ્રશંસા કરો	5:4	મળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સમાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સંકળો	5:1	ઋતુઓનું અન્વેષણ કરો: નામ આપો અને લક્ષણિકતાઓ સમજો	4:9	સંભાળ રાખનારાઓ સાથે ચર્ચા કરો- બાળકો સાથે ભાષા પ્રવૃત્તિઓ કેવી રીતે ચલાવવી તે દર્શાવો: છંદો, વાર્તાઓ, કવિતાઓ વગેરે.	
ચાલો બનાવીએ!		ટસ ક્રિકેટ: પડોશમાં સામાન્ય જગ્યાઓ	8:7	કલાત્મક સાહસ: મુક્ત રંગકામ અને ચિત્રકામ	6:4	ચિત્રો સાથે મજા: રૂપરેખા સાથે કાપો/ફાડો	8:2	પેપર બોલ મોડેલ: વિવિધ ચિત્રો પર કાળના બોલ બનાવો અને ચોટાડો	6:7	ચાલો નૃત્ય કરીએ: શરીરની ગતિવિધિઓના પેટર્ન બનાવો અને ઝડપી/ધીમા બોલ પર પ્રદર્શન કરો	7:7	ટેલેન્ટ શો	
ચાલો બનાવીએ!		સોલિંગ પ્રવૃત્તિ: રંગ, આકાર, કદ અને અન્ય માપદંડોના આધારે અલગ પાડો	10:3	ચાલો ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસની સલામત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓ	11:4	મોટેથી કે નરમ: અવાજો ઓળખો, અલગ પાડો અને વિવિધ પીચ અવાજ બનાવો	9:8	રોલ અને સ્વાઇઝ: આગાહી કરો, પ્રયોગ કરો, શોધો	10:8	પ્રકૃતિ ચાલ: વિવિધ વસ્તુઓને અલગ પાડો અને વર્ગીકૃત કરો	0:6		

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

ચાલો સક્રિય થઈએ!		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઈડીર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઈડીર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.									બાય-બાય	
ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!		મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન										

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકોને "સલામત વર્તુળ" બનાવવા માટે વિશ્વસનીય પુખ્ત વયના લોકો (પરિવાર, શિક્ષકો) ના ચિત્રો અથવા રેખાંકનોની ઉપયોગ કરીને દ્રશ્ય સહાય બનાવવામાં સામેલ કરો. સલામત વર્તુળના મહત્વની ચર્ચા કરો	નંબર શોધો - ઘરની આસપાસ નંબર કાર્ડ છુપાવો. બાળકોને દરેક નંબર શોધવા, તેનું નામ આપવા અને ગણતરીના ક્રમમાં મૂકવા કહો.		નંબર શોધો - ઘરની આસપાસ નંબર કાર્ડ છુપાવો. બાળકોને દરેક નંબર શોધવા, તેનું નામ આપવા અને ગણતરીના ક્રમમાં મૂકવા કહો.		નંબર શોધો - ઘરની આસપાસ નંબર કાર્ડ છુપાવો. બાળકોને દરેક નંબર શોધવા, તેનું નામ આપવા અને ગણતરીના ક્રમમાં મૂકવા કહો.		નંબર શોધો - ઘરની આસપાસ નંબર કાર્ડ છુપાવો. બાળકોને દરેક નંબર શોધવા, તેનું નામ આપવા અને ગણતરીના ક્રમમાં મૂકવા કહો.		નંબર શોધો - ઘરની આસપાસ નંબર કાર્ડ છુપાવો. બાળકોને દરેક નંબર શોધવા, તેનું નામ આપવા અને ગણતરીના ક્રમમાં મૂકવા કહો.		નંબર શોધો - ઘરની આસપાસ નંબર કાર્ડ છુપાવો. બાળકોને દરેક નંબર શોધવા, તેનું નામ આપવા અને ગણતરીના ક્રમમાં મૂકવા કહો.	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

બાળકો શું શીખશે:

- બનાવો અને ઘટના વિશેના સરળ પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે અને કારણભૂત જોડાણો બનાવે છે.
- દસ સુધીના આંકડાઓ વાંચે છે, સૂચનાઓનું પાલન કરે છે, સંખ્યા/આકારના નામોનો ઉપયોગ કરે છે, આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરે છે અને ભારતીય ચલણના સિક્કાઓને ઓળખે છે. સમાવેશનો અભ્યાસ કરે છે અને વિવિધતાની કદર કરે છે-આદર કરે છે.
- સામાન્ય રીતે બનતા અક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખે છે અને જોડે છે.

શીખવાનો સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રતિ દિવસ ૧૦ મિનિટ	ચાલો પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
	ચાલો રમીએ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.				મુક્ત વાતચીત

નાસ્તો (10 મિનિટ)

ચાલો અદ્ભુત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!	20 mins	વાર્તા કથન: વિકલાંગતા અને સમાવેશન	જોડકાં ગાવાં: રંગો	જોડકાં ગાવાં: ચાલો સ્વસ્થ ખોરાક ખાઈએ	વાર્તા કથન: મિત્રતા	ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય
ચાલો અન્વેષણ કરીએ!	30 mins	પાણી સાથે પ્રયોગ કરો: શું ફૂલ છે તે જુઓ. તરતું રહે છે, ઓગળે છે, ફિસર થાય છે, રંગ બદલે છે વગેરે.	સંખ્યાઓનો પરિચય: મેળ અને ગણતરી	પૈસાનું મહત્વ: સમજો અને વ્યવહાર કરો	તફાવત અનુભવો: પ્રયોગ કરો, અન્વેષણ કરો, તપમાનના તફાવતોની તુલના કરો	- અઠવાડિક વર્કશીટ: 3-4: સંખ્યાઓની અવધારણા (પૃષ્ઠ 47) 4-5: સમસ્યાનું નિરાકરણ (પૃષ્ઠ 42) 5-6: ચિત્ર અક્ષરોની મેળ (પૃષ્ઠ 35), સંખ્યાની અવધારણા (પૃષ્ઠ 34)
ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 mins	અનુપ્રાસવાળા શબ્દો શોધો: ઓળખો, ઓળખો, વાક્યાંશ બનાવો	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સાંકળો	ધ્વનિનું અનુમાન કરો: બનાવો, ઓળખો અને અલગ પાડો	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સાંકળો	
ચાલો બનાવીએ!	25 mins	આભાર કાર્ડ: આપણા સહાયકો પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા	રેખાઓ સાથે મજા: ઓળખો અને બનાવો - વૃક્ષ, ઝિંગ-ઝેંગ, સીધી રેખાઓ	પેટન સાથે મજા: કલા/કાંકર/વીડિંગ/શારીરિક હલનચલનને વળતી પેટર્ન બનાવો	આકારો સાથે મજા: આકારો પેદારો, રંગ કરો, ટ્રેસ કરો અને રંગકામ કરો	અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ
ચાલો બનાવીએ!	20 mins	મોટેથી કે નરમ: અવાજો ઓળખો, અલગ કરો અને અલગ અલગ પીચના અવાજ બનાવો	અપંગતા અને સમાવેશ: ઓળખો, સમાવેશ કરો, સમજો અને આદર કરો	હવા સાથે પ્રયોગ કરો: પવનમાં શું ફૂંકાય છે અને શું નથી ફૂંકાતું તે જોવું	પોશાક પહેરવો: જરૂરિયાત, વિવિધતા અને સ્વાયત્તતાનો અભ્યાસ કરવો	પસંદગી આધારિત મફત છન્ડીર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

ચાલો સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	ચોરસ, ચોરસ, ચોરસ	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શોરિંગ	બાય-બાય
ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન			

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

રોજંદી વસ્તુઓથી ગણતરી - રમકડાં, ફળો, કપડાં અથવા બ્લોક્સ જેવી રોજંદી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો અને બાળકોને ચોક્કસ સંખ્યામાં વસ્તુઓ મોટેથી ગણવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	રોજંદી વસ્તુઓથી ગણતરી - રમકડાં, ફળો, કપડાં અથવા બ્લોક્સ જેવી રોજંદી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો અને બાળકોને ચોક્કસ સંખ્યામાં વસ્તુઓ મોટેથી ગણવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	નંબર શોધો - ઘરની આસપાસ નંબર કાર્ડ છાપવો, બાળકને દરેક સંખ્યા શોધવા, તેનું નામ આપવા અને ગણતરીના ક્રમમાં મૂકવા કહો.	બાળકોને તાળી પાડવી-હોપ-વેન્ડ-તાળી પાડવી-હોપ-વેન્ડ વગેરે જેવા સરળ શરીરની ગતિવિધિઓના પેટર્ન બનાવવામાં સોમેલ કરો અને બાળકોને પેટર્નનું પુનરાવર્તન અને વિસ્તરણ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
--	--	--	---

બાળકો શું શીખશે:

- દસ સેધીના આંકડાઓ વાંચે છે, સૂચનાઓનું પાલન કરે છે, સંખ્યા/આકારના નામોનો ઉપયોગ કરે છે, આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરે છે અને ભારતીય ચલણના સિક્કાઓને ઓળખે છે. સમાવેશની અભ્યાસ કરે છે અને વિવિધતાની પ્રશંસા કરે છે-આદર કરે છે.
- સામાન્ય સ્થાની માટેના માપદંડોને ઓળખે છે અને તેનું પાલન કરે છે. સલામતીને સમજે છે અને તેનો અભ્યાસ કરે છે.
- સ્નેહ દર્શાવે છે, પસંદગીઓ અને જિજ્ઞાસા વ્યક્ત કરે છે અને કુદરતી વાતાવરણમાં આશ્ચર્ય દર્શાવે છે.
- સૂચનાઓ સાંભળે છે અને સમજે છે. શબ્દભંડોળ અને વૈજ્ઞાનિક સ્વભાવ વિકસાવે છે.
- સામાન્ય લોગો અને ચિહ્નો ઓળખે છે. વાગણીઓ ઓળખે છે અને સંચાર કરે છે.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાલો પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાલો રમીએ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાલો અદ્ભુત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!	20 mins	વાર્તા કથન: સુરક્ષિત/અસુરક્ષિત સ્પર્શ અને શરીરની સલામતી	1.13	વાર્તા કથન: સંવર્ધન નિવારણ	1.5	જોડકાં ગાવાં: રંગો	2.11	વાર્તા કથન: સુરક્ષિત/અસુરક્ષિત સ્પર્શ અને શરીરની સલામતી	1.13	વાર્તા કથન: અપંગતા અને સમાવેશન	1.11	ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય	4
યાલો અન્વેષણ કરીએ!	30 mins	સંખ્યા શબ્દભંડોળ: સાચા ક્રમમાં સમજવું અને ગણતરી કરવી	25	આકાર ટેન્ચામ સાથે રમવું અને વિવિધ આકૃતિઓ બનાવવી	23	સંખ્યા શબ્દભંડોળ: સાચા ક્રમમાં સમજવું અને ગણતરી કરવી	25	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે સાંકળી અને ઓળખો	13	સમાન પદાર્થ પડકાર: દેખાવમાં ફેરફારના આધારે પદાર્થોનું અવલોકન કરો અને સરખામણી કરો	22	અઠવાડિક વર્કશીટ:	
યાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 mins	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે સાંકળી અને ઓળખો	51	અઠવાડિયા અને મહિનાઓ: નામ આપો, ચર્ચા કરો અને ઘટનાઓને સાંકળી	55	મારું રંગીન ભારત: વિવિધતાનું અન્વેષણ કરો, સમજો અને પ્રશંસા કરો	53	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે સાંકળી અને ઓળખો	51	ઋતુઓનું અન્વેષણ કરો: નામ આપો અને લક્ષણિકતાઓ સમજો	49	• 3-4: સમાન રંગ મેળ (પૃષ્ઠ 46)	
યાલો બનાવીએ!	25 mins	સંગીત પેટર્ન: સરખામણી કરો - ઉચ્ચ/નીચી પીચ, મોટેથી/મૃદુ અવાજો બનાવો	83	આપણા કચરાપેટીમાં અજાયબીઓ: સર્જનાત્મક રીતે સલામત કચરોનો ફરીથી ઉપયોગ અને રિસાયકલ	81	ઓરિગામિ મજા: કાગળ ફોલ્ડિંગ	68	રોલ પ્લે: કુટુંબ, સંબંધો અને વ્યવસાયોને સમજવું	52	આશ્રય: વિવિધ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને જરૂરિયાત અને સર્જન વિશે વાત કરો	75	• 4-5: પેટર્ન પૂર્ણતા (પૃષ્ઠ 44)	
યાલો બનાવીએ!	20 mins	સોર્ટિંગ પ્રવૃત્તિ: રંગ, આકાર, કદ અને અન્ય માપદંડોના આધારે અલગ પાડો	103	સામાન્ય પ્રતીકો/લોગો ઓળખો: માર્ગ સલામતી, શૌચાલય, ખોરાક, ભય વગેરે.	32	યાલો ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસ સલામત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓ	114	વાગણીઓ ઓળખો, દોરો અને શરૂ કરો	80	પરિવહનના મોધ્યમો: ઓળખો, વર્ણન કરો અને સરખામણી કરો	104	• 5-6: છબી દોરો (પૃષ્ઠ 27)	
										અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ		પસંદગી આધારિત મુક્ત છન્ડોર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મૂલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો	62

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાલો સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.		પસંદગી										
યાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ		સફાઈ		આગામી દિવસ વિશે શરિંગ		બાય-બાય		

ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

તમારા બાળકો સાથે આશ્રયના મહત્વની ચર્ચા કરો અને સ્ટો, ડાળીઓ, ચમચી, વાટકી, પ્લેટ જેવી ઘરગથ્થુ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને નાના નાના માળખાં બનાવો જેથી તેઓ સાથે મળીને રહી શકે અને કલ્પનાશીલ રમતને વેગ આપી શકે.		બાળકોને પરિવાર માટે સરળ આગ વગરની રસોઈ પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ કરો. તેમને વિવિધ માત્રામાં ઘટકો ઓળખાવવા અને મિશ્રિત કરવા, સ્વાદ માણવા અને જરૂર મુજબ વિવિધતાઓ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.		તમારા બાળકો સાથે સંગીતના દાખલાઓનું અન્વેષણ કરો, રોજિંદા ઘરગથ્થુ વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને ઉચ્ચ/નીચી પીચ અને મોટા/નરમ અવાજો બનાવો અને તેમની તુલના કરો.	
---	--	---	--	--	--

પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ યોજના

આ 4 અઠવાડિયાની યોજનાનો ઉપયોગ અગાઉના અઠવાડિયાંઓના શિક્ષણનું પુનરાવર્તન તથા મજબૂતીકરણ કરવા અને શીખેલી બાબતોને સુદૃઢ બનાવવા માટે થઈ શકે છે. આ અઠવાડિયાંઓ દરમિયાન, ચાલુ નિરીક્ષણના આધારે, આંગણવાડી કાર્યકર બાળકો માટે ચોક્કસ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરી શકે છે જેથી તેઓ એવા કૌશલ્યો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી શકે જેને વધુ મજબૂત બનાવવાની જરૂર છે. આ યોજનાઓનો ઉપયોગ પોષણ માહિતી/પોષણ પખવાડા વગેરે જેવા ચોક્કસ કાર્યક્રમો દરમિયાન કેન્દ્રમાં શિક્ષણ પ્રવૃત્તિઓનો સમયગાળો ઘટાડવા તથા વૈકલ્પિક પ્રવૃત્તિઓ અને ઉજવણીઓમાં જોડવા માટે કરી શકાય છે.

પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ અઠવાડિયું 1

બાળક શું મજબૂત બનાવશે

- પોતાના શરીર અને સ્વયં વિશે સમજવું.
- આસપાસના વાતાવરણ વિશે શીખવા/માહિતી મેળવવા માટે ઇન્દ્રિયોની ઓળખવી. નામ આપવું અને તેનો ઉપયોગ કરવો.
- કૌટુંબિક સંબંધોની કદર કરવી અને ઓળખવું.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાહો પ્રારંભ કરીઓ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાહો રમીઓ!	25 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાહો મજા કરીઓ!	60 mins	હું અને મારું શરીર	મારી ઇન્દ્રિયો	મારી પરિવાર	મારી આંગણવાડી	મારી સુરક્ષા	પુનર્નિરીક્ષણ અને મજબૂતીકરણ
દરરોજ વિવિધ વિષયો વી અને બાળકોને બહુવિધ, વૈવિધ્યસભર, મનોરંજક, રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં જોડો.		- જોડકાં ગાવાં: શરીરના ભાગો - પોશાક પહેરવો: જરૂરિયાત, વિવિધતા અંગે સમજવું અને સ્વાસ્થ્યતાની અભ્યાસ કરવો - મારી જાતને સમજવી: મારી પસંદગીઓ/પ્રાથમિકતાઓ/પસંદ/નાપસંદ વગેરે.	- તફાવત અનુભવી: પ્રયોગ કરો, અનુવંશી કરો, તાપમાનની તુલના કરો - સમાન વસ્તુઓનો પડકાર: દેખાવમાં ફેરફારના આધારે અવલોકન કરો અને સરખામણી કરો - અવાજનું અનુમાન કરો: બનાવો ઓળખો અને ભેદ પાડો	- વાર્તા કથન: પરિવાર અને મિત્રો પ્રત્યે ફેરફાર - મારી પરિવાર અને હું: પરિચય, સ્વયં અને પરિવાર વિશે વાત કરો - પરિવાર: સંબંધો વિશે વાત કરો, ફેમિલી ટ્રી દોરવું, રોલ પ્લે વગેરે	- વાર્તા કથન: મિત્રતા અને સેહકાર - મારી આંગણવાડી કેન્દ્રમાં ફરવું - વર્ગખંડના નિયમોનું પોસ્ટર બનાવવું/દીવાલ પર લખવા	- વાર્તા કથન: સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો - વાર્તા કથન: સુરક્ષિત/અસુરક્ષિત સ્પર્શ અને શરીરની સુરક્ષા - ચાલો આપણી આસપાસની સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓ વિશે ચર્ચા કરીએ	- વર્કશીટ્સ - મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ - સમર્થન પ્રદાન કરો - વન-ઓન-વન - નાની રોટેટિંગ જૂથ પ્રવૃત્તિઓ - પીઅર રેરિંગ - વ્યક્તિગત સિદ્ધિઓનું અવલોકન કરો અને રેકૉર્ડ કરો
		22, 57, 112	21, 22, 36	1.1, 35, 43	1.3, 9, 89	1.12, 1.13, 114	

પોષણ માહ અને/અથવા પોષણ પખવાડા અને/અથવા અન્ય તહેવારો અને ઉજવણીઓ દરમિયાન વિવિધ પ્રવૃત્તિઓની તૈયારી કરવા

અને તેનું સંચાલન કરવા માટે આ સ્વોટનો ઉપયોગ કરો.

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાહો સક્રિય થઈઓ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સકાઈ	આગામી દિવસ માટે શરિંગ	બાય-બાય
યાહો પ્રતિબિંબિત કરીઓ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન				

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકોને "સવામત વર્તુળ" બનાવવા માટે વિશ્વસનીય પુખ્ત વયના લોકો (પરિવાર, શિક્ષકો) ના ચિત્રો અથવા રેખાંકનો સાથે દ્રશ્ય સહાય બનાવવામાં સામેલ કરો. સવામત વર્તુળના મહત્વની ચર્ચા કરો.		સાથેની પ્રિય યાદ. મેગેઝિન, અખબારોમાં ચિત્રો જુઓ અને વિવિધ પ્રકારના પરિવારો વિશે વાત કરો.	બાળકને આખે પાટા બાંધો અને તેમને વિવિધ વસ્તુઓની સ્વાદ અને ગંધ લેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તેમને ગંધના સ્ત્રોતને ઓળખવામાં અને સુખદ/અપ્રિય, સારી/ખરાબ, ખાતરનાક ગંધ વગેરે તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં મદદ કરો.
--	--	--	--

બાળક રૂં મજબૂત બનાવશે

- સમુદાય, વિવિધ જ્ઞાતિઓ, તેમની જરૂરિયાત/ઉપયોગ અને નકશાની સમજ.
- વિવિધ વ્યવસાયો, અન્યોને ટેકી આપવામાં અને અન્યો પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરવામાં તેમની ભૂમિકાની કદર કરો અને સમજો.

- પોતાની વાગણીઓને સમજવી, વેખવ કરવી, શેર કરવી અને તેનું સંચાલન કરવું. સમાન પરિસ્થિતિઓમાં જુદા જુદા લોકોને ઓળખવાથી અવગ અવગ અનુભવ થઈ શકે છે.
- સ્વાસ્થ્ય, સ્વચ્છતા અને પોષણને પ્રોત્સાહન આપતી આદતોની અભ્યાસ કરવી.

શીખવાનો સમય	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
ચાલો પ્રારંભ કરીએ!						
ચાલો રમીએ!		પર્સન્ટી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.				

नास्तो (10 मिनिट)

યાલો મજા કરીએ! 60 mins	દરરોજ વિવિધ વિષયો લો અને બાળકોને બહુવિધ, વૈવિધ્યસભર, મનોરંજક, રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં જોડો.	મારો સમુદાય • વાર્તા કથન: વર્ગખંડ/પર/ઘરમાં/સડક • બગીચામાં નિયમો • મોડલ અને નકશાઓ: બનાવો, વાંચો, સમજો • યાલો બનાવીએ: ઘર, પુલો, સડકો અને વાલુ	મારી બાગણીઓ • બાગણીઓ ઓળખવી, દોસ્તી અને શર કરવી • હું શું અનુભવી રહ્યો/રહી છું?: બાગણીઓ વિશે વાત કરો, લેખ લખો, સમજો • મોટી બાગણીઓ : વ્યક્ત, મુક્ત અને સંચાલિત કરો	2.12, 30, 31
	આપણેને મદદ કરતા લોકો • વાર્તા કથન: સામુદાયિક સહાયકો • આપણાં સમુદાય સહાયકો: નામ આપી અને ભૂમિકા ઓળખો, સાધનો • આભાર કાર્ડ: તમામ સહાયકો પ્રત્યે ફૂલજાતા વ્યક્ત કરો	ખોરાક અને પોષણ • જોડકણાં ગાવાં: યાલો આરોગ્યપ્રદ ખાઈએ • ફૂડ ચાર્ટ: નામ આપો, સ્વાદ ઓળખો, સ્વચ્છ/અસ્વચ્છ તરીકે ભેદ પાડો • ખોરાક વિશે જાણવું: પ્રકારો, સ્વાદ, પસંદગીઓ, પોષણ	સેનિટેશન અને હાઈજિન • જોડકણાં ગાવાં: હાથ ધોવા અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા • દિનચર્યાઓ, શરીરના ભાગ અને સફાઈ મોટાનાં સાધનો અંગે ચર્ચા કરો • સાફ સાફ, સાફ: શા માટે, ક્યારે અને કેવી રીતે થોવું તે શીખવું	2.3, 40, 99
	પુનઃનિરીક્ષણ અને મજબૂતીકરણ • વર્કશીટ્સ • મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ • સમર્પન પ્રદાન કરો • વન-ઓન-વન • નાની, રોટેટિંગ પ્રવૃત્તિઓ • પીઅર ષેરિંગ • વ્યક્તિગત સિદ્ધિઓનું અવલોકન કરો અને રેકૉર્ડ કરો	પુનઃનિરીક્ષણ અને મજબૂતીકરણ • વર્કશીટ્સ • મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ • સમર્પન પ્રદાન કરો • વન-ઓન-વન • નાની, રોટેટિંગ પ્રવૃત્તિઓ • પીઅર ષેરિંગ • વ્યક્તિગત સિદ્ધિઓનું અવલોકન કરો અને રેકૉર્ડ કરો	2.3, 40, 99	2.3, 40, 99

યાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!

પોષણ માહ અને/અથવા પોષણ પખવાડા અને/અથવા અન્ય તહેવારી અને ઉજવણીઓ દરમિયાન વિવિધ પ્રવતિઓની તૈયારી કરવા અને તેનું સંચાલન કરવા માટે આ સ્વોટનો ઉપયોગ કરો.

અપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાહો સક્રિય થઈઓ! 	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી 	પુનરાવર્તન 	મુક્ત વાતચીત 	સફાઈ 	આગામી દિવસ માટે શરિંગ 	બાય-બાય
યાહો પ્રતિબિંબિત કરીઓ! 	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી 	પુનરાવર્તન 	મુક્ત વાતચીત 	સફાઈ 	આગામી દિવસ માટે શરિંગ 	બાય-બાય

ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકને આસપાસના વિસ્તારમાં બંદ કરો. તેમના વ્યવસાય, તેઓ જે સાધનો વ્યક્ત કરે છે તે સમજવામાં મદદ કરો.

બાળાઓને ૫ સુધી ગણતરી કરવા, પોતાને ગણે વગાવવા, ઊંડા માસાસ વેવા વગેરે જેવી વાગણી વ્યવસ્થાપન વ્યૂહરચનાઓનો અભ્યાસ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. જ્યારે પણ તેઓ વિવિધ વાગણીઓ અનુભવે છે ત્યારે તેમની સાથે એક ચિન્તાત્મક યાદ અપાવતું પોસ્ટર બનાવો.

બાળકોને પરિવાર માટે સરળ બિન-આવ રસોઈ પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ કરો. તેમને વિવિધ માત્રામાં ઘાંચોળખવા અને મિશ્રિત કરવા, સ્વાદ અને જરૂર વિવિધતાઓ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ અઠવાડિયું ૩

બાળક શું મજબૂત બનાવશે

- પ્રકૃતિનું અન્વેષણ અને પ્રશંસા કરવી, વિવિધ વસ્તુઓ ઓળખવી, તેમનું વર્ગીકરણ અને વિભાજન કરવું.
- હવા, પાણીની અવધારણાને સમજવી અને તેમનું અન્વેષણ કરવું.
- વિવિધ ફળો અને શાકભાજી ઓળખવા - સ્વાદ, પોષક મૂલ્ય, રંગ, દેખાવ વગેરે

શીખવાની સમય	સીમાવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
ચાલો પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	સ્વાગત	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
ચાલો રમીએ!	25 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.				

નાસ્તો (10 મિનિટ)

ચાલો મજા કરીએ! 60 mins દરરોજ વિવિધ વિષયો લી અને બાળકોને બહુવિધ, વૈવિધ્યસભર, મનોરંજક, રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં જોડો. 	 પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ - વાર્તા કથન: પ્રાણીઓ-પાલતુ અને જંગલી - આપણી આસપાસનાં પ્રાણીઓ-સામાન્ય રીતે જોવા મળતાં પ્રાણીઓ ઓળખી, વર્ણન કરો - મારી આસપાસનાં પ્રાણીઓ, જંતુઓ, પક્ષીઓ: ઓળખો, નામ આપો અને વર્ણન કરો 2:12, 30, 31	 વૃક્ષો અને છોડ - કોઈ છોડ ઉગાડો: પોષણ આપો, તેના ભાગ અને કાર્યો અંગે સમજી - જીવનચક્ર: વિવિધ સજીવો અંગે ચર્ચા કરો અને સમજી - સ્ટેમિંગ અને પ્રિન્ટિંગ: મારી આસપાસની વસ્તુઓ 80, 109, 116	 પર્યાવરણ - વાર્તા કથન: પર્યાવરણ - ફદરત - શોધપ્રોજ: જૂથોમાં ચિત્રો/વસ્તુઓ વર્ગીકૃત કરો - નેચર વોક: વિભિન્ન વસ્તુઓ અલગ પાડી અને વર્ગીકરણ કરો 14, 41, 70	 હવા અને પાણી - હવા સાથે પ્રયોગ: અવલોકન કરો હવામાં શું ફૂંકાય છે અને શું નથી ફૂંકાયું - પાણી સાથે પ્રયોગ: જૂથોમાં શું ફૂંકાય છે શું તરે છે, શું ઓગળે છે, શું તળિયે બેસી જાય છે 26, 42, 61	 ફળ અને શાકભાજી - જોડકણાં ગાવાં: ફળ ગાવાં: - જોડકણાં શાકભાજી - સ્ટેમ્પ અને પ્રિન્ટિંગ: ફળ અને શાકભાજી, છાપ બનાવો અને અનુમાન કરો 23, 40, 99	 પુનઃનિરીક્ષણ અને મજબૂતીકરણ - વર્કશીટ્સ - મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ - સમર્થન પ્રદાન કરો - વન-ઓન-વન - નાની, રોટેટિંગ જૂથ પ્રવૃત્તિઓ - પીઅર રેડિંગ - વ્યક્તિગત સિદ્ધિઓનું અવલોકન કરો અને રેકૉર્ડ કરો
ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ! 60 mins 	પોષણ માહ અને/અથવા પોષણ પખવાડા અને/અથવા અન્ય તહેવારો અને ઉજવણીઓ દરમિયાન વિવિધ પ્રવૃત્તિઓની તૈયારી કરવા અને તેનું સંચાલન કરવા માટે આ સ્વીટનો ઉપયોગ કરો.					

પિતર લાલ પિત્તાલ

બપોરનું ભોજન અને આરામ (૩૦ મિનિટ)

ચાલો સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો					
ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ માટે શરિંગ	બાય-બાય

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકને આસપાસ ફરવા લઈ જાઓ. પ્રાણીઓ ઓળખવામાં મદદ કરો અને તેમના વિશે વાત કરો - રંગ, તેઓ શું ખાય છે, તેઓ ક્યાં રહે છે, તેઓ કયો અવાજ ઉત્પન્ન કરે છે વગેરે.							બાળકોને પ્રકૃતિની સફર પર લઈ જાઓ અને પાંદડા, ફૂલો અથવા રસપ્રદ પોત એકત્રિત કરો. માટીનો ટુકડો ફેરવી અને તેમને એકત્રિત કરેલી વસ્તુઓને માટી પર દબાવીને છાપ બનાવવા માટે કહો.
---	--	--	--	--	--	--	--

પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ અઠવાડિયું 4

બાળક શું મજબૂત બનાવશે

- વિવિધ પ્રકારના ડિજિટલ/બિન-ડિજિટલ સાધનોના ઉપયોગનું અન્વેષણ અને સમજણ.
- નુકસાન ઘટાડવા, સંરક્ષણ અને પુનઃઉપયોગ અંગેના વિચારોને સમજવું, તેનો અભ્યાસ કરવો.
- પરિવહનના વિવિધ માધ્યમો અને સંકળાયેલ લક્ષણિકતાઓને ઓળખવી.

- ઋતુઓ અને તેની સાથે સંકળાયેલી લક્ષણિકતાઓ - તાપમાન, હવામાન, વર્ષની સમય, સંકળાયેલ ખોરાક અને કપડાં વગેરે વિશે સમજ.
- ઘટનાઓના ક્રમ અને દિવસ, અઠવાડિયા, મહિનાઓ, વર્ષની વિભાવના વિશે સમજ.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાવો પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાવો રમીએ!	25 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાવો મજા કરીએ! દરરોજ વિવિધ વિષયો લો અને બાળકોને બહુવિધ, વૈવિધ્યસભર, મનોરંજક, રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં જોડો.	60 mins	- ટેક્નોલોજી અને સાધનો - ટેક્નોલોજી વિશે જાણો: - સાધનો ઓળખો અને ઉપયોગો અંગે સમજો - વિભિન્ન પ્રકારના સાધનો બનાવો, રોલ પ્લે માટે ચર્ચા કરો અને ઉપયોગ કરો	- રિસાયકલ અને રીયુઝ - જોડકાં ગાવાં: સંસાધનોનો ઉપયોગ અને સંરક્ષણ કરો - આપણા અજાયબીઓ - રીયુઝ અને સંરક્ષિત કરો સંજ્ઞાત્મક રીતે રિસાયકલ કરો - ઓરિગામીની મજા: પેપર ફોલ્ડિંગ	- ઋતુઓ - જોડકાં ગાવાં: ઋતુઓ - ઋતુઓ અંગે જાણવું: નામ અને લક્ષણિકતાઓ સમજવી - સમયની અવધારણા સમજવી અને જાણવી, ઘડિયાળ કાંડા ડા ઘડિયાળનાં પ્રકારો - ઘટનાઓને નામ આપવું, ચર્ચા કરવી અને સાંકળવી	- દિવસો, અઠવાડિયાં અને મહિનાઓ - પહેલાં, પછી અને બાદમાં: ઘટનાઓને ક્રમબદ્ધ ગોઠવવી - સમયની અવધારણા સમજવી અને જાણવી, ઘડિયાળ કાંડા ડા ઘડિયાળનાં પ્રકારો - ઘટનાઓને નામ આપવું, ચર્ચા કરવી અને સાંકળવી	- પરિવહન - જોડકાં ગાવાં: પરિવહનનાં વિવિધ પ્રકારો અને અવાજો - પરિવહનનાં માધ્યમો: ઓળખવી, વર્ણન કરવો અને સંરખામણો કરવી - માર્ગ સલામતી: નિયમો સમજાવો અને રોલ પ્લે કરવા	- પુનઃનિરીક્ષણ અને મજબૂતીકરણ - વર્કશીટ્સ - મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ - સમર્થન પ્રદાન કરો - વના-ઓન-વન - નાની, રોટેટિંગ પ્રવૃત્તિઓ - પીઅર પેરિંગ - વ્યક્તિગત સિદ્ધિઓનું અવલોકન કરો અને રેકૉર્ડ કરો
	60 mins	2.12, 30, 31	80, 109, 116	1.4, 41, 70	2.6, 42, 61	2.3, 40, 99	

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાવો સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો					
યાવો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગમી દિવસ માટે શેરિંગ	બાય-બાય

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકો સાથે સાધનો/વસ્તુઓ પર અનુમાન લગાવવાની રમત રમો - ઉપયોગ, દેખાવ, લક્ષણિકતાઓ વિશે સંકેતો આપો - જમીન, રિમોટ, ફોન, સ્ટેથોસ્કોપ, કમ્પ્યુટર, હથોડી, વજન માપવાનું માપ, હેલ્મેટ વગેરે જેવી વસ્તુઓનો સમાવેશ થાય છે.	જૂના મેગેઝિન અથવા અખબારો આપો અને બાળકોને તેઓ જે પરિવહનના વિવિધ પ્રકારો જુએ છે તેને કાપવા અથવા ફાડવા અને કોલાજ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો - દરેક વિશે વાત કરો અને અન્ય લોકો સાથે સરખામણી/વિરોધાભાસ કરો.						
---	---	--	--	--	--	--	--

સક્રિય રમત આધારિત શીખવાની યોજના

નીચે આપેલ 18 અઠવાડિયાની યોજના આંગણવાડી કેન્દ્રમાં બાળકોના શિક્ષણચક્રનો મુખ્ય ભાગ છે. દરેક દિવસ માટે ઉલ્લેખિત બધી પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરો જેથી બાળકો બધા શીખવાના પરિણામો પ્રાપ્ત કરે અને તેમના અગાઉ જે શીખ્યા છે તેને પણ મજબૂત બનાવવા માટે પૂરતી તક મળે.

બાળકો શું શીખશે:

- દસ સૂધીના આંકડાઓ વાંચે કરે છે. સૂચનાઓનું પાલન કરે છે. સંખ્યા/આકારના નામોનો ઉપયોગ કરે છે. આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરે છે અને ભારતીય ચલણ, સિક્કાઓને ઓળખે છે
- સમાવેશનો અભ્યાસ કરે છે અને વિવિધતાની કદર કરે છે-આદર કરે છે. સામાન્ય સ્થાનો માટેના માપદંડોને ઓળખે છે અને તેનું પાલન કરે છે. સલામતીને સમજે છે અને તેનો અભ્યાસ કરે છે

શીખવાનો સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાહો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાહો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાહો અદ્ભુત વાર્તાઓ ગાંધીઓ!	20 mins	જોડકાં ગાવાં: વર્ગખંડ/ધર/સડક/ બગીચામાં નિયમો	212	વાર્તા કથન: સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત સ્પર્શ અને શરીરની સુરક્ષા	113	વાર્તા કથન: સંઘર્ષ નિવારણ	15	જોડકાં ગાવાં: રંગો	211	જોડકાં ગાવાં: ઋતુઓ	210	ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય	4
યાહો અન્વેષણ કરીઓ!	30 mins	પાણી સાથે પ્રયોગ: એ જોવું કે શું ફૂલે છે, શું તરે છે, શું ઓગળે છે, શું સ્થિર થાય છે, શું રંગ બદલે છે વગેરે	13	સંખ્યાની શબ્દભંડોળ: સાચા ક્રમમાં સંખ્યાઓ સમજાવી અને ગણવી	25	પૈસાને લગતી બાબતો: સમજાવી અને લેવડદેવડ કરવી	24	માપવું અને સરખામણી કરવાં: લંબાઈ, વજન અને ઊંચાઈ	26	સંખ્યાની શબ્દભંડોળ: સાચા ક્રમમાં સંખ્યાઓ સમજાવી અને ગણવી	25	અઠવાડિક વર્કશીટ:	
યાહો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 mins	મૂળાક્ષરો ઓળખવાં: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને અવાજ સાથે સાંકળવા અને ઓળખવા	56	મૂળાક્ષરો ઓળખવાં: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને અવાજ સાથે સાંકળવા અને ઓળખવા	51	અવાજની રમત: ઉચ્ચારણો તોડવાં, જોડવાં અને બદલવાં	56	મૂળાક્ષરો ઓળખવાં: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને અવાજ સાથે સાંકળવા અને ઓળખવા	51	મેમરી મેજિક: વસ્તુઓ, શબ્દો અને પેટર્ન્સ યાદ કરવી	54	3-4: સમાન રંગ મેળ (પૃષ્ઠ 46)	
યાહો બનાવીઓ	25 mins	તહેવારો: ઉજવી અને શીખી/વિવિધતાની કદર કરો	88	સ્ટેમિંગ અને પ્રિન્ટિંગ: મારી આસપાસની વસ્તુઓ	79	ફ્લોર આર્ટ: રંગોળી (ભાકારો, શેલી અને વધુ)	86	ચાલી નતવું કરીએ: શરીરના હલનચલનની શૈલીઓ બનાવવી અને ઝડપી/થીમા બિટ્સ પર નાચવું	77	રેખાઓ સાથે મજા: ઓળખો અને બનાવો-વક્ર, ઝિગ-ઝેગ, સીધી રેખાઓ	84	4-5: પેટર્ન પૂર્ણતા (પૃષ્ઠ 44)	
યાહો બનાવીઓ	20 mins	સૂચનોનું પાલન કરો: શારીરિક હલનચલન	47	ટેક્નોલોજી વિશે જાણો: સાધનો ઓળખો અને ઉપયોગો અંગે સમજો	15	હવા સાથે પ્રયોગ: અવલોકન કરો હવામાં શું ફૂંકાય છે અને શું નથી ફૂંકાતું	102	ચાલી ચાલો કરીએ: આપણી આસપાસ સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓ	114	વિગ્નવાંગતા અને સમાવેશ: ઓળખો, સામેલ કરો, સમજો અને આદર કરો	113	5-6: છબી દોરો (પૃષ્ઠ 27)	
										અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ		પસંદગી આધારિત મફત છન્ડીસ/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો	62

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાહો સક્રિય થઈઓ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.											
યાહો પ્રતિબિંબિત કરીઓ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ		સફાઈ		આગામી દિવસ વિશે શોરિંગ		બાય-બાય	

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકોને વાર્તાવિદ દુનિયાના નાણાકીય વ્યવહારોમાં સામેલ કરો. તેમને વિવિધ વસ્તુઓ ખરીદવા માટે તમારી સાથે બજારમાં		બાળકોને રોજીંદી ઘરગથ્થુ વસ્તુઓ જેમ કે વાસણો અથવા રમકડા જેમ કે 1 થી 9 સૂધીના આંકડાઓ સાથે મેચ કરવા અને ગણવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.		બાળકોને મનોરંજક માપન પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ કરો તેમને ઘર અને બહાર વિવિધ વસ્તુઓ અને માળખાને માપવા માટે હાથ-ગાળી, પગ-પગલાની લંબાઈ, લાંબાઈ/વ્યાપકતા, લાંબાઈ/પહોળાઈ વગેરેનો ઉપયોગ કરવા માંગદર્શન આપો.	
---	--	---	--	--	--

બાળકો શું શીખશે:

- દસ સુધીના આંકડાઓ વાંચે છે, સૂચનાઓનું પાલન કરે છે, સંખ્યા/આકારના નામોનો ઉપયોગ કરે છે, આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરે છે અને ભારતીય ચલણના સિક્કાઓને ઓળખે છે.
- સમાવેશનો અભ્યાસ કરે છે અને વિવિધતાની પ્રશંસા કરે છે-આદર કરે છે. સામાન્ય સ્થાનો માટેના ધોરણોને ઓળખે છે અને તેનું પાલન કરે છે, સલામતીને સમજે છે અને તેનો અભ્યાસ કરે છે.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રકરિ લખાવવાનું	ચાલો પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
	ચાલો રમીએ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.				

નાસ્તો (10 મિનિટ)

ચાલો અદ્ભુત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!		20 mins	જોડકાં ગાવાં: વર્ગખંડ/ઘર/ સડક/ બગીચામાં નિયમો	2.12	વાર્તા કથન: આપણે બહાંડ (સૂર્ય, તારા, ચંદ્ર, ગ્રહો વગેરે)	1.9	વાર્તા કથન: સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત સ્પર્શ અને શરીરની સુરક્ષા	1.13	જોડકાં ગાવાં: સ્થાનિક અને સ્થિતિલક્ષી અવધારણાઓ	2.8	ચાલો ચિત્રોનું વર્ણન કરીએ: વ્યક્તિ શું જોઈ શકે છે તે વિશે વાત અને ચર્ચા કરો	3	ચિત્ર/શબ્દ દીવાલ બનાવી	1.15
ચાલો અન્વેષણ કરીએ!		30 mins	પૈસાને લગતી બાબતો: સમજવી અને લેવડદેવડ કરવી	24	મૂળાક્ષરો ઓળખવા: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને અવાજ સાથે સાંકળવા અને ઓળખવા	25	તફાવત અનુભવવો: તાપમાનના તફાવતોનો પ્રયોગ, શોષણ, સરખામણી	21	મૂળાક્ષરો ઓળખવા: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને અવાજ સાથે સાંકળવા અને ઓળખવા	25	પાણી સાથે પ્રયોગ: એ જોવું કે શું ફેલે છે શું તરે છે શું ઓળખે છે શું સ્થિર થાય છે, શું રંગ બદલે છે વગેરે	1.13	માસિક ઇસીસીઈ દિવસ	
ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!		20 mins	અઠવાડિયાઓ અને મહિનાઓ, નામ આપો, ઘટનાઓની ચર્ચા કરો અને સાંકળો	55	મૂળાક્ષરો ઓળખવા: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને અવાજ સાથે સાંકળવા અને ઓળખવા	51	અવાજની રમત: ઉચ્ચારણો તોડવા, જોડવા અને બદલવા	56	હું કોણ છું: સ્પર્શ કરો, અનુભવો અને અનુમાન કરો	37	મૂળાક્ષરો ઓળખવા: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને અવાજ સાથે સાંકળવા અને ઓળખવા	51	સંભાળ રાખનારાઓ સાથે ચર્ચા કરો-	
ચાલો બનાવીએ!		25 mins	પેટર્ન્સ સાથે મજા: આર્ટ/ કાસ્ટ/બિડિંગ/ શારીરિક હલનચલનની પેટર્ન્સ બનાવો	78	વર્ગખંડના નિયમોનું પોસ્ટર બનાવો/દીવાલ પર લખો	89	ફૂડ મેજિક: ગંધ, સ્વાદ, પોત ઓળખો અને રાંધો	73	ચાલો આડોશપડોશમાં સામાન્ય જગ્યાઓ બનાવીએ	87	વાળાંઓ ઓળખો, દોરો અને શેર કરો	80	0-6, 6-12, 12-18, 18-24, 24-36 મહિના વય જૂથો માટે મુખ્ય ક્ષેત્રો અને ઉત્તેજક પ્રવૃત્તિઓ	
ચાલો બનાવીએ!		20 mins	આપણે જે બધું વાપરીએ છીએ: વસ્તુઓનાં તેમના ઉપયોગો સાથે જોડકા જોડો	101	ચાલો ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસ સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓ	114	સ્પર્શ કરો, અનુભવો, ઓળખો, સમજો અને ટેક્સચર્સની સરખામણી કરો	111	રોલ અને સ્વાઈડ: આગાહી, પ્રયોગ કરો, શોધો કાઢો	108	મારી આસપાસના પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ: ઓળખો, નામ આપો અને વર્ણન કરો	107		

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

ચાલો સક્રિય થઈએ!		20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.		ચાલો રમીએ!		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શોરિંગ	બાય-બાય
ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!		10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન					

ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

દિવસના ચોક્કસ સમયની ચર્ચા કરીને, ઓળખીને અને દિનચર્યાઓને સાંકળીને સમય અને દિનચર્યાની સમજ વધારો. તમે તમારા બાળકો સાથે ઘરે એક દિનચર્યા ચાર્ટ પણ બનાવી શકો છો.			બાળકો સાથે રમી જેથી તેઓને વિવિધ વસ્તુઓને અલગ અલગ જગ્યાએ રાખવાનું કહીને તેમની સ્થિતિ અને જગ્યાઓ વિશેની સમજણ વધે - અંદર/બહાર, ઉપર/નીચે, ઉપર/નીચે, આગળ/પાછળ વગેરે શબ્દોનો ઉપયોગ કરીને.		બાળકો સાથે તમારા પડોશમાં સામાન્ય જગ્યાઓનું અન્વેષણ કરો, સમુદાય અને પરિસ્થિતિની ભાવના કેળવવા માટે પાર્ક, બજાર, શોળા, પૂજા સ્થાનો વગેરે જેવા સ્થળોની ચર્ચા કરો અને ઓળખો.	
--	--	--	---	--	--	--

બાળકો શું શીખશે:

- ગણતરી, વર્ગીકરણ અને લંબાઈ અને વજનનું અન્વેષણ કરવામાં સંખ્યાત્મક કૌશલ્યમાં પ્રગતિ, સર્જનાત્મક અભિવ્યક્તિ દ્વારા ભાષામાં વધારો.
- સ્વતંત્રતા, નિપુણ સામાજિક કૌશલ્યનું પ્રદર્શન કરે છે, જૂથ રમત શરૂ કરે છે, અને જવાબદારીપૂર્વક સૂચનાઓ અને શાળાના નિયમોનું પાલન કરે છે, સકારાત્મક સંબંધોને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- સોર્ટિંગ કુશળતા, અને અદ્યતન પેટર્ન ઓળખ અને રચનામાં શ્રેષ્ઠતા મેળવે છે.

- જિજ્ઞાસા સાથે બહાર કામ કરે છે, ચિત્રકામ, ચિત્રકામ, ગાયન અને નૃત્ય દ્વારા આનંદ વ્યક્ત કરે છે.
- જોડકાં દ્વારા વ્યક્ત કરે છે અને પુસ્તકોનું સક્રિયપણે અન્વેષણ કરે છે, ચિહ્નો, લોગો અને અક્ષરોની સ્વતંત્ર ઓળખ સાથે પ્રારંભિક સંકેતરતા કૌશલ્યનું પ્રદર્શન કરે છે.
- સ્વ-સંભાળ કાર્યો અને માર્ગ સલામતીમાં નિપુણતા પ્રાપ્ત કરે છે, વિશ્વસનીય પુખ્ત વયના લોકો સાથે અગવડતા વ્યક્ત કરતી વખતે સામાન્ય ચિહ્નો અને લોગો ઓળખે છે.

પ્રકાર	શીખવાની સમય		સીમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
	યાવો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
	યાવો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાવો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીઓ	20 mins	વાર્તા કથન: લિંગ સમાવેશન 1.14	જોડકાં ગાવા: વર્ગખંડ/ધડ/સડક/બગીચામાં નિયમો 2.12	જોડકાં ગાવા: રંગો 2.11	વાર્તા કથન: મિત્રતા 1.10	વાર્તા કથન: સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત સ્પર્શ અને શરીરની સુરક્ષા 1.13	ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાનું પુસ્તક વાંચવાની મુક્ત સમય 4
યાવો અન્વેષણ કરીઓ	30 mins	પેટર્ન બનાવવી- પેટર્ન ઓળખવી, પુનરાવર્તિત કરવી, વિસ્તારવી 18	માપો અને સરખામણી કરો: લંબાઈ, વજન અને ઊંચાઈ 26	સંખ્યા શબ્દલંઘન: સોયા ક્રમમાં સમજણ અને ગણતરી 25	માપો અને સરખામણી કરો: લંબાઈ, વજન અને ઊંચાઈ 26	સંખ્યા શબ્દલંઘન: સોયા ક્રમમાં સમજણ અને ગણતરી 25	અઠવાડિક વર્કશીટ: • 3-4: સમાન રંગ મેળ (પૃષ્ઠ 46) • 4-5: પેટર્ન પૂર્ણતા (પૃષ્ઠ 44) • 5-6: છબી દોરો (પૃષ્ઠ 27)
યાવો સાંભળીઓ અને વાત કરીઓ	20 mins	મૂળાક્ષરો ઓળખવા: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને અવાજ સાથે સાંકળવા અને ઓળખવા 51	સ્થાનલક્ષી અવધાન: અંદર/બહાર, ઉપર/નીચે, ટોચ/તળિયું, આગળ/પાછળ અને સમજવું 20	મારું રંગીન ભારત: વિવિધતાનું અન્વેષણ કરો, સમજો અને પ્રશંસા કરો 53	અનુપ્રાસવાળા શબ્દો શોધો: ઓળખો, વાક્યાંશ બનાવો 50	મૂળાક્ષરો ઓળખવા: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને અવાજ સાથે સાંકળવા અને ઓળખવા 51	અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ
યાવો બનાવીઓ	25 mins	ચિત્રો સાથે મજા: રૂપરેખા સાથે કાપો/ફાડો 82	ઉત્સવો: ઉજવણી કરો અને શીખો/વિવિધતાની કદર કરો 88	આપણા ડબ્બામાં અજાયબીઓ: સલામત કરાઓ સર્જનાત્મક રીતે પુનઃઉપયોગ અને રિસાયકલ કરો 81	વર્ગખંડના નિયમોનું પોરતર બનાવો/દિવાલ પર લખો 89	કલાત્મક સાહસ: ફાડવું અને ચોટાડવું 74	પસંદગી આધારિત મફત ઇન્ડોર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો 62
યાવો બનાવીઓ	20 mins	હું શું અનુભવી રહ્યો/રહી છું? વાત કરો, લેખ લખો, લોગોઓ સમજો 109	આપણી આસપાસના સામાન્ય પ્રતીકો ઓળખો (માર્ગ સલામતી, શૌચાલય, ખોરાક, ભય વગેરે) 32	માર્ગ સલામતી: નિયમો સમજો અને રોલ પ્લે 45	પોશાક પહેરવો: જરૂરિયાત, વિવિધતા અને સ્વાચ્છતાનો અભ્યાસ સમજવો 112	પ્રકૃતિ યાત્રા: વિવિધ વસ્તુઓને અલગ પાડવી અને વર્ગીકૃત કરવી 106	

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

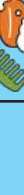
યાવો સક્રિય થઈઓ	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શોધો	બાય-બાય
યાવો પ્રતિબિંબિત કરીઓ	10 mins		મુક્ત વાતચીત				

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

તમારા બાળકો સાથે આસપાસના વિસ્તારની શોધખોળ કરો અને પરિચિત લોગો અથવા ચિહ્નો, જેમ કે કચરાણાની ફૂકાન અથવા સ્ટોપ ચિહ્નો, દર્શાવો. તમે આને દોરવામાં પણ મદદ કરી શકો છો.		સમાનતા પર ભાર મૂકવા માટે છોકરાઓ અને છોકરીઓને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં દર્શાવતી વસ્તુઓ અથવા વિડિયોઝ શેર કરો. છોકરાઓ અને ગિરિઓ કેવી રીતે સમાન છે - રમી શકે છે, કરી શકે છે, તેઓ જે ઇચ્છે તે બની શકે છે તેની ચર્ચા કરો.	ઘરમાં ઉપલબ્ધ વિવિધ પ્રકારના કપડાં અને ફુટવેર સાથે ડેસ-અપ સ્મટી રમો. બાળકોને આ પહેરવાનો અને સ્વતંત્ર રીતે બાંધવાનો પ્રયાસ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
--	--	--	--

બાળકો શું શીખશે:

- દંડકી થી જટિલ સૂચનાઓનું પાલન કરે છે. સિલેબિકલ પ્લેનિઓનું અનુકરણ કરે છે અને તેનું પુનઃઉત્પાદન કરે છે, શબ્દોમાં સિલેબલ્સ ઓળખે છે અને તેમને જોડીને સરળ અને પરિચિત શબ્દો બનાવે છે.
- સમજે છે કે શબ્દો અક્ષરોથી બનેલા છે, માતૃભાષાના સામાન્ય રીતે બનતા અક્ષરોને દૃષ્ટિની રીતે ઓળખે છે અને તેમનાથી શરૂ થતા શબ્દોને ઓળખે છે.
- ગણતરી, સરખામણી અને ક્રમ દ્વારા ગણિત કૌશલ્યમાં પ્રગતિ કરે છે અને અવકાશી કૌશલ્યમાં સુધારો કરે છે.

શીખવાનો સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાલો પ્રારંભ કરીઓ							
યાલો રમીઓ		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાલો અદ્ભુત વાર્તાઓ ગૂંથીઓ		20 mins	વાર્તાકથન: પરિવાર અને મિત્રો પ્રત્યે ફેરવેલો	જોડકણો ગાવા: સ્થાનિક અને સ્થિતિગત અવધારણાઓ	વાર્તા કથન: લિંગ સમાવેશન	1.14	વાર્તા કથન: મિત્રતા અને સહકાર	જોડકણો ગાવા: વર્ગખંડ/ધર/સડક/ બગીચામાં નિયમો	2.12	ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય	4
યાલો અન્વેષણ કરીઓ		30 mins	માપો અને સરખામણી કરો: લંબાઈ, વજન અને ઊંચાઈ	સંખ્યા શબ્દલંડોળ: સાચા ક્રમમાં સમજણ અને ગણતરી	સંખ્યા શબ્દલંડોળ: સાચા ક્રમમાં સમજણ અને ગણતરી	25	સંખ્યા શબ્દલંડોળ: સાચા ક્રમમાં સમજણ અને ગણતરી	સમાન વસ્તુઓ પડકાર: દેખાવમાં ફેરફારના આધારે વસ્તુઓનું અવલોકન અને ટુલના કરો	22	અઠવાડિક વર્કશીટ સંભાળ રાખનારાઓ સાથે ચર્ચા કરો	
યાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ		20 mins	અવાજની રમત: ઉચ્ચારણો તોડી, જોડી અને બદલો	હું કોણ છું: વસ્તુઓનું અનુમાન કરો, ઓળખો અને વર્ણન કરો	સંખ્યા શબ્દલંડોળ: સાચા ક્રમમાં સમજણ અને ગણતરી	25	સંખ્યા શબ્દલંડોળ: સાચા ક્રમમાં સમજણ અને ગણતરી	સમાન વસ્તુઓ પડકાર: દેખાવમાં ફેરફારના આધારે વસ્તુઓનું અવલોકન અને ટુલના કરો	22	અઠવાડિક વર્કશીટ સંભાળ રાખનારાઓ સાથે ચર્ચા કરો	
યાલો બનાવીએ		25 mins	રેતાળ શોધો: મુક્ત રેતીનો ખેલ	રેપ ઇટ અપ: આકારો, બોક્સ અને સજ્જવટ	રેપ ઇટ અપ: આકારો, બોક્સ અને સજ્જવટ	88	રેપ ઇટ અપ: આકારો, બોક્સ અને સજ્જવટ	રેપ ઇટ અપ: આકારો, બોક્સ અને સજ્જવટ	90	અવલોકન મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ	
યાલો બનાવીએ		20 mins	છોડ ઉગાડો: ઉછેર કરો, તેના વિવિધ ભાગ અને કાર્યોને સમજો	છોડ ઉગાડો: ઉછેર કરો, તેના મુક્ત કરો અને મેનેજ કરો	00 સૂચનાઓનું પાલન કરો: શરીરની હિલચાલ	47	યાલો ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસની સલામત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓ	આપણે જે કંઈ વાપરીએ છીએ: વસ્તુઓને તેમના ઉપયોગો સાથે મેચ કરો	101	પસંદગી આધારિત મફત ઇન્ડોર/આઉટડોર અથવા સમુદાય મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો	62

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાલો સક્રિય થઈઓ		20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.									
યાલો પ્રતિબિંબિત કરીઓ		10 mins	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શરિંગ	બાચ-બાચ						

ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકોને જ્યારે પણ તેઓ વિવિધ વાગણીઓ અનુભવે છે ત્યારે 5 વાગ્યા સુધી ગણતરી કરવા, પોતાને ગળે લગાવવા, ઊંડા શ્વાસ લેવા વગેરે જેવી વાગણી વ્યવસ્થાપન વ્યૂહરચનાઓની અભ્યાસ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. તેમની સાથે એક ચિત્રાત્મક યાદ અપાવતું પોસ્ટર બનાવો.														
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

બાળકો શું શીખશે:

- સ્વાદ અને રચનામાં ભિન્નતાઓનું અન્વેષણ કરે છે. 6 સરખામણી અને શ્રેણી દ્વારા વસ્તુઓમાં સ્પર્શોન્દ્રિય ગુણોને અલગ પાડે છે.
- પ્રકૃતિનું નિરીક્ષણ કરવામાં અને છીડ, પ્રાણીઓને બિનજરૂરી નુકસાન ટાળવામાં જિજ્ઞાસા દર્શાવે છે.
- સહાય સાથે યોગ્ય સાધનો પસંદ કરીને અને તેમની સાથે ક્રિયાપ્રતિક્રિયા કરીને તકનીકી યોગ્યતા દર્શાવે છે.
- સક્રિયપણે સમાવેશનનો અભ્યાસ કરે છે - લિંગ અને વિકલાંગતા.

- સિલેબિક પ્લેનઓનું મિશ્રણ કરે છે, પરિચિત શબ્દો બનાવે છે અને ધ્વન્યાત્મક ચોક્કસાઈમાં સુધારો કરે છે.
- જૂથોમાં વિવિધ પ્લેન અને દૃશ્ય ક્વાર્ટિઓનું નિર્માણ કરીને, વાણી, હવનચલન અને પ્લેનનું સંકલન કરવાનો પ્રયાસ કરીને સહયોગી કુશળતા વિકસાવે છે.
- બહુ-સંવેદનાત્મક પ્રવૃત્તિઓનું અન્વેષણ કરે છે, સ્વરૂપો, આકારો બનાવે છે અને લયબદ્ધ અભિવ્યક્તિઓ સાથે પ્રયોગ કરે છે.

શીખવાનો સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાવો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાવો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાવો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૃંથીઓ	યાવો અન્વેષણ કરીઓ	યાવો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ	યાવો બનાવીઓ	યાવો બનાવીઓ
જોડકાં ગાવાં: હાથ ધોવા અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા	23	વાર્તા કથન: લિંગ સમાવેશ	વાર્તા કથન: મિત્રતા અને સહકાર	વાર્તા કથન: વિકલાંગતા અને સમાવેશન
20 mins		1.14	1.3	1.11
યાવો અન્વેષણ કરીઓ	30 mins	માપ અને સરખામણી: લંબાઈ, વજન અને લેંચાઈ	ટેક્નોલોજીનું અન્વેષણ કરો: સોયનો ઓળખો અને ઉપયોગો સમજો	પેસાની બાબતો: સમજવું અને વ્યવહાર કરવો
26	25	15	224	21
યાવો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ	20 mins	હું કોણ છું: વસ્તુઓનું અનુમાન લગાવો, ઓળખો અને વર્ણન કરો	હું કોણ છું: સ્પર્શ કરો, અનુભવો અને અનુમાન કરો	મૂળાક્ષરો ઓળખવા: L1 ના સોમાન્ય મૂળાક્ષરોને અવાજ સાથે સંકળવા અને ઓળખવા
37	57	56	55	51
યાવો બનાવીઓ	25 mins	લો નૃત્ય કરીઓ: શરીરની હિલચાલની પેટનું બનાવો અને ઝડપી/ધીમા બિટરમાં પ્રદર્શન કરો	રેપ ઈટ અપ: આકારો, બોક્સ અને સજાવટ	સ્ટેમિંગ અને પેઇન્ટિંગ: મારી આસપાસની વસ્તુઓ
77	73	75	83	79
યાવો બનાવીઓ	20 mins	વિકલાંગતા અને સમાવેશ: ઓળખો, સમાવેશ કરો, સમજો અને આંદર આપો	માર્ગ સલામતી: નિયમો સમજો અને રોલ પ્લે	પાણી સાથે પ્રયોગ કરો: શું ફૂલે છે, તરતું રહે છે, ઓગળે છે, સ્થિર થાય છે, રંગ બદલે છે વગેરે જુઓ.
113	45	13	116	96
				62

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાવો સક્રિય થઈઓ	યાવો પ્રતિબિંબિત કરીઓ
પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ
20 mins	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ
યાવો પ્રતિબિંબિત કરીઓ	મુક્ત વાતચીત
10 mins	મુક્ત વાતચીત

ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

વિવિધ પ્રકારના આશ્રયસ્થાનો (માળાઓ, ખાંડો, ગ્રેફો) ની ચર્ચા કરો. તમારા બાળકને કાગળ, ડાળીઓ અથવા નાના બોક્સનો ઉપયોગ કરીને વધુચિત્ર આશ્રયસ્થાનો બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. "પક્ષીઓ કયા પ્રકારના ઘરમાં રહે છે?" જેવા પ્રશ્નો પૂછો.	બાળકો સાથે ભાષા રમતોનું આયોજન કરો. એક અવાજ પસંદ કરો અને તે અવાજથી શરૂ કરીને શબ્દ તેટલા વિવિધ પદાર્થોના નામ શેર કરવા માટે વારાફરતી લો.	એક નાના વાસણમાં ચણાનું બીજ વાવો, તેમને પાણી આપો અને નાના અંકુર ફૂટા જુઓ. છીડના વિવિધ ભાગો અને તેમના વિકાસની ચર્ચા કરો. પ્રવાસિના સોક્ષી બનવા માટે દૈનિક અંકુર તપાસમાં જોડાઓ.
---	---	--

બાળકો શું શીખશે:

- વાર્તાના વ્યક્તિગત અંતની કલ્પના કરે છે અને વર્ણન કરે છે.
- કલા સામગ્રી, સાધનો અને સાધનોનો ઉપયોગ કરતી વખતે વિવિધ પ્રકારની જડ અને પડનું અન્વેષણ કરે છે
- જાણીતી માહિતીને નવા સંદર્ભમાં વાળુ કરે છે અને પસંદગીઓ કરે છે અને પ્રાથમિકતાઓ વ્યક્ત કરે છે.
- સિલેબિકલ પ્લેનિઓનું મિશ્રણ કરે છે. સુધારેલ ધ્વન્યાત્મક ચોકસાઈ સાથે પરિચિત શબ્દો બનાવે છે.

શીખવાનો સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાલો પ્રારંભ કરીઓ!							
યાલો રમીઓ!		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

ચાલો અદ્ભુત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!	20 mins	વાર્તા કથન: લિંગ સમાવેશન 114	જોડકાં ગાવાં: ચાલો આરોગ્યપ્રદ ખાઈએ! 26	જોડકાં ગાવાં: ઋતુઓ 210	વાર્તા કથન: સુરક્ષિત પુખ્ત વચના લોકો 112	વાર્તા કથન: સંઘર્ષ નિવારણ 15	ચિત્ર/શબ્દ દીવાલ બનાવો 115
ચાલો અન્વેષણ કરીએ!	30 mins	સંખ્યા શબ્દભંડોળ: સાચા ક્રમમાં સમજાવી અને ગણતરી કરવી 25	કોયડો પૂર્ણ કરો: ઓળખો, વિસ્તારો અને બનાવો 27	માપ અને સરખામણી કરો: લંબાઈ, વજન અને ઊંચાઈ 26	સંખ્યા શબ્દભંડોળ: સાચા ક્રમમાં સમજાવી અને ગણતરી કરવી 25	સમાન વસ્તુ પડકાર: દેખાવામાં ફેરફારના આધારે વસ્તુઓનું અલોકન અને સરખામણી કરો 22	માસિક ઇસીસીઈ દિવસ: - સંભળ રાખનારાઓ સાથે ચર્ચા કરો- - સરળતાથી ઉપલબ્ધ ઓછી કિંમતની/મફત સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને સરળ રમકડાં અને શીખવાની સામગ્રી બનાવવા માટેની કાર્યશાળા
ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 mins	સંઘર્ષ અને કહેવું: ઓળખો, સંબંધ/અપ્રિય તરીકે ભેદ પાડો 39	મારું રંગીન ભારત: વિવિધતાનું અન્વેષણ કરો, સમજો અને પ્રશંસા કરો 53	અવાજની રમત: ઉચ્ચારણો તોડો, જોડો અને બદલો શોધો 56	અનુપ્રાસવાળા શબ્દો: ઓળખો, ઓળખો, શબ્દાંશ બનાવો 50	મૂળાક્ષરી ઓળખવા: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને અવાજ સાથે સંકળવા અને ઓળખવા 51	
ચાલો બનાવીએ!	25 mins	તમારું પોતાનું જોડકાં/ગીત બનાવો 91	ફ્લોર આર્ટ: રંગોળી (આકાર, પેટર્ન અને વધુ) 86	કલાત્મક સાહસ: ફાડવું અને ચોટાડવું 64	તમારું પોતાનું જોડકાં/ગીત બનાવો 91	માટીથી બનાવો: વિવિધ સાધનો બનાવો, ચર્ચા કરો અને રોલ પ્લે માટે ઉપયોગ કરો 76	
ચાલો બનાવીએ!	20 mins	પડછાયાની રમત: સમજી બનાવો અને અનુમાન લગાવો 117	પ્રકૃતિની ચાલ: વિવિધ વસ્તુઓને અલગ પાડો અને વર્ગીકૃત કરો 106	ચાલો ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસ સંભામત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓ 114	રોલ અને સ્વાહડ કરો: આગાહી કરો, પ્રયોગ કરો, શોધો 108	પોશાક પહેરવો: જરૂરિયાત, વિવિધતાને સમજાવી અને સ્વાચ્છતાનો અભ્યાસ કરવો 112	

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

ચાલો સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શોરિંગ	બાય-બાય
ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન			

ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

પાંદડા, ફૂલો અથવા નાના કાંકરા એકત્રિત કરીને કુદરતી રંગોળી બનાવો. બાળકોને રંગોળી પેટર્નમાં ગોઠવવા, પોત અને ફેદરતી તત્વોનું અન્વેષણ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.		જૂના પુસ્તકો અને અપખ્યારમાંથી ચિત્રો લો અને કોષ્ટકોમાં બનાવવા માટે તેમને 3-4 ભાગોમાં ફાંડી નાખો. બાળકોને ટુકડાઓ એકસાથે મૂકવા અને છબી પૂર્ણ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તમે એક ટુકડો છુપાવી શકો છો અને બાળકને અનુમાન કરવાનું કહી શકો છો.	વસણ, ફૂલ વગેરે જેવી વસ્તુઓથી નાની બોટલો અથવા બોટલો ભરી. બાળકને તેમની આંખો બંધ કરવી, દરેકને સંઘવા, ગંધ વ્યાખ્યાયિત કરવા અને વસ્તુઓનો અંદાજ લગાવવા કહો.
--	--	--	---

બાળકો શું શીખશે:

- મદદ માંગે છે. સાથીઓની રમતનો આનંદ માણે છે. વારા માટે રાહ જુએ છે અને દ્રશ્ય કલા બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરે છે.
- સંખ્યા શબ્દો અને આકારના નામોનો ઉપયોગ કરીને સરળ સૂચનાઓ સાંભળે છે અને સમજે છે અને શબ્દોમાં શરૂઆત અને છેલ્લા ઉચ્ચારણ ઓળખે છે.
- સ્વતંત્ર રીતે સામાન્ય વસ્તુઓ ઓળખે છે અને તેનું વર્ણન કરે છે.
- કચરો ઘટાડવા, વસ્તુઓની ફરીથી ઉપયોગ અને રિસાયક્લિંગ કરવાના વિચારો સમજે છે.
- બાળકોની શબ્દો, ચહેરાના હાવભાવ સાથે સાંકળે છે અને તેનું સંચાલન કરવાનું શીખે છે.
- વસ્તુઓના નાના જૂથો બનાવે છે. વસ્તુઓની કુલ સંખ્યા ગણે છે અને બે જૂથોને પાંચ વસ્તુઓ સુધી જોડે છે. ભારતીય ચલણ ઓળખે છે અને બનાવટી પૈસા સાથે રમે છે.
- રોજીંદી પ્રવૃત્તિઓનો આનંદ માણે છે અને ટૂંકી સરળ સૂચનાઓનું પાલન કરે છે અને મોટર નિયંત્રણ દર્શાવે છે.

શીખવાની સમય	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાહો પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	વાર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાહો રમીએ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.				

નાસ્તો (10 મિનિટ)

ચાહો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!	20 mins	જોડકાં ગાવાં: વસ્તુઓ ઊમેરો અને ઘટાડો	213	જોડકાં ગાવાં: વર્ગખંડ/ધર/રસ્તો/બગીચામાં નિયમો	212	વાર્તા કથન: આપણે બહાડ (ભૂંચ, તોરાઓ, ચંદ્ર, ગ્રહો વગેરે)	જોડકાં ગાવાં: રંગો	211	વાર્તા કથન: વિકલાંગતા અને સમાવેશન	111	ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાનું પુસ્તક વાંચવાની મુક્ત સમય	4
ચાહો અન્યેચણ કરીએ!	30 mins	કોયડો પૂર્ણ કરો: ઓળખો. વિસ્તૃત કરો અને બનાવો	27	મારી પાસે કેટલા છે: વસ્તુઓ આપો, લો, ભાગાકાર કરો અને ગણો	28	માન અને સરખામણી કરો: લંબાઈ, વજન અને ઊંચાઈ	26	28	પૈસા મહત્વપૂર્ણ છે: સમજો અને વ્યવહાર કરો	24	અઠવાડિક વર્કશીટ	
ચાહો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 mins	સૂચનાઓનું પાલન કરો: સૂચના મુજબ વસ્તુઓ શોધો	58	અવાજની રમત: સિલેબલ તોડો, જોડો અને બદલો	56	મળાક્ષરો ઓળખવા: L1 ના સમાન્ય મૂળાક્ષરોને અવાજ સાથે સાંકળવા અને ઓળખવા	51	39	મેમરી મેજિક: વસ્તુઓ, શબ્દો અને પેટર્ન યાદ કરો	54	અવધારણા (પૃ. 19) અને કોલાજ વર્ક (પૃ. 26)	
ચાહો બનાવીએ!	25 mins	રેતાળ શોધો: રેતીમાં મુક્ત રમત	65	રેખાઓ સાથે મજા કરો: ઓળખો અને બનાવો - વક્ર, ઝિગ-ઝેગ, સીધી રેખાઓ	84	ખોરાકની જાહેર: ગંધ, સ્વાદ અને ઘટકોની અંદાજ લગાવો	73	90	આપણા ડબ્બામાં અજાયબીઓ: ફરીથી ઉપયોગ કરો અને સરક્ષિત કચરાને સજ્જનાત્મક રીતે રિસાયકલ કરો	81	પસંદગી આધારિત મફત છન્ડો/આઉટડોર રમત અથવા સમૃદ્ધ મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો	62
ચાહો બનાવીએ!	20 mins	મોટી બાળકોઓ: વ્યક્ત કરો મુક્ત કરો અને મેનેજ કરો	116	ચાહો ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસ સલામત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓ	114	અપંગતા અને સમાવેશ: ઓળખો, સમાવેશ કરો, સમજો અને આદર કરો	113	117	મારી આસપાસના પ્રાણીઓ જુલો અને પક્ષીઓ: ઓળખો, નામ આપો અને વર્ણન કરો	107		

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

ચાહો સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.										
ચાહો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શેરિંગ				બાય-બાય

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

કાળજીની શીટ નીચે સિક્કા મૂકી અને બાળકોને સિક્કાઓની છાપ દર્શાવતા રંગબેરંગી રંગોનો ઉપયોગ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. બાળકો સાથે સરળ નાણાકીય વ્યવહાર રમતો રમો.		બાળકો સાથે ઘર, રસ્તો, વર્ગ, ધાર્મિક સ્થળ, ઉદ્યાન વગેરે જેવી વિવિધ જગ્યાઓ માટેના નિયમો અને શિસ્ત વિશે વાત કરો. તેમને આ સમજાવો, યાદ રાખવા અને પ્રેક્ટિસ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.		રંગીન કાગળ અથવા અખબારમાંથી કાપેલા આકારો સાથે એક પત્રક બનાવો. બાળકને તેમને ઓળખવા/સોટ કરવા/ ગણવા અને તેનો ઉપયોગ કરીને વિવિધ વસ્તુઓ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
---	--	---	--	---

બાળકો શું શીખશે:

- વસ્તુઓના નાના જૂથો બનાવે છે, વસ્તુઓની કુલ સંખ્યા ગણે છે, જૂથો બનાવે છે અને વસ્તુઓનું સમાન રીતે વિતરણ કરે છે.
- રોજીંદી પ્રવૃત્તિઓની આનંદ માણે છે અને ટૂંકી સરળ સૂચનાઓનું પાલન કરે છે, વસ્તુઓને ત્રણ સ્તર સુધી ગોઠવે છે.
- ચિત્રના ખૂંટતા ભાગોને ઓળખે છે. શબ્દોમાં શરૂઆત અને અંતના ઉચ્ચારણ ઓળખે છે.

શીખવાની સમય		સમયવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિઓ	યાવો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
	યાવો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.				મુક્ત વાતચીત

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાવો અદ્ભૂત વાતચીત ગઈઓ	20 mins	વાર્તા કથન: પરિવાર અને મિત્રો પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા	1.1	વાર્તા કથન: પર્યાવરણ	1.2	જોડકાં ગાવા: વસ્તુઓ ઉમેરવી અને ઘટાડવી	2.13	વાર્તા કથન: લિંગ સમાવેશન	1.14	યાવો ચિત્રોનું વર્ણન કરીઓ: વ્યક્તિ શું જોઈ શકે છે તેના પર વાત અને ચર્ચા કરીઓ	3	ચિત્ર પુસ્તક/વર્તનું પુસ્તક વાંચવાની મુક્ત સમય	4
યાવો અન્યેષણ કરીઓ	30 mins	પહેલાં, પછી અને બાદમાં: ઘટનાઓને ક્રમબદ્ધ ગોઠવવી	2.9	મારી પાસે કેટલા છે?: વસ્તુઓ આપવી, લેવી, વિભાજિત કરવી અને ગણવી	2.8	પગલ પૂર્ણ કરવી: ઓળખવી, વિસ્તરિત કરવી અને બનાવવી	2.7	મારી પાસે કેટલા છે?: વસ્તુઓ આપવી, લેવી, વિભાજિત કરવી અને ગણવી	2.8	માપવું અને સરખામણી કરવી: લંબાઈ, વજન અને ઊંચાઈ	2.6	અઠવાડિક વર્કશીટ	
યાવો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ	20 mins	અઠવાડિયા અને મહિનાઓ: ઘટનાઓને નામ આપવું, ચર્ચા કરવી અને સાંકળવી	5.5	અવાજોની રમત: ઉચ્ચારણો તોડવા, જોડવા અને બદલવા	5.6	હું કોણ છું?: અનુમાન કરવું, વસ્તુઓ ઓળખવી અને વર્ણન કરવું	3.7	યાવો ચર્ચા કરીઓ: આપણી આસપાસના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો	5.9	ફૂડ ચાર્ટ: નામ આપી, સ્વાદ ઓળખી, આરોગ્યપ્રદ/હિન-આરોગ્યપ્રદ તરીકે ભેદ પાડી	4.2	3-4: સમસ્યા ઉકેલ (પૃ. 35) 4-5: ઘટનાઓની ક્રમ (પૃ. 22), ટૂંક કરો અને રંગ ભરો (પૃ. 24) 5-6: સરવાળો (પૃ. 49)	
યાવો બનાવીઓ	25 mins	તમારે પોતાનું જોડકાં/ગીત બનાવવું	9.1	યાવો રસોઈ કરીઓ: ફળ અને શાકભાજીની ચાટ બનાવીઓ	7.1	વર્ણનના નિયમોનું પોસ્ટર/દીવાલ બનાવીઓ	8.9	લેટર ક્રિયા: આડોશ/પાડોશમાં સામાન્ય જગ્યાઓ	8.7	તહેવારો: ઉજવણી અને વિવિધતા અંગે શીખીઓ/આદર કરીઓ	8.8	અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ	
યાવો બનાવીઓ	20 mins	છોડ ઉગાડો: પોષણ કરો, ભાગ અને કાર્ય અંગે સમજીઓ	9.6	પોશાક પહેરીઓ: જરૂરિયાત, વિવિધતા અંગે સમજીઓ અને સ્વાચ્છતાની અભ્યાસ કરીઓ	11.2	મોટી વાગણીઓ: વ્યક્તિ, મુક્ત અને સંચાલિત કરીઓ	11.6	હું કોણ છું: સ્પર્શ, અનુભવ કરો અને અનુમાન લગાવી	4.8	શેડી ગેમ: સમજીઓ, બનાવીઓ અને અનુમાન કરીઓ	11.7	પસંદગી આધારિત મફત ઇન્ટર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત	6.2

ફિનિશ લાઇન પ્રિન્ટ

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાવો સક્રિય થઈઓ	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	
યાવો પ્રતિબિંબિત કરીઓ	10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	

ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

અઠવાડિયાના દિવસો અને મહિનાની પરિચય કરાવવા માટે આકર્ષક ગીતોની ધ્વનિ ઉપયોગ કરો જેથી તેઓ યાદ રહી શકે. દરરોજ કઈ તારીખ/દિવસ/મહિનો છે તે યાદ રાખવા અને ચર્ચા કરવા માટે દરરોજ સાથે ગાયો.							

બાળકો શું શીખશે:

- બે જૂથોને પાંચ પદાર્થો સુધી જોડે છે અને વસ્તુઓને ક્રમમાં ગણે છે અને ગીઠવે છે.
- જોડકણીવાળા શબ્દો અને અનુપ્રાસ ઓળખે છે, સામાન્ય રીતે બનતા અક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખે છે અને જોડે છે અને જાણીતી માહિતીને નવા સંદર્ભમાં વાગ્ય કરે છે.
- ઘટનાઓના ક્રમને સમજે છે અને તેને વ્યક્ત કરવા માટે શબ્દસંહિતોનો ઉપયોગ કરે છે. વિવિધ જીવન સ્વરૂપોના જીવનચક્રને સમજે છે.

- વાગણીઓને શબ્દો, ચહેરાના હાવભાવ, શરીરની પ્રતિક્રિયાઓ સાથે સાંકળે છે અને તેમને સંચાલિત કરવા માટે વ્યૂત્કર્યનાઓનો સંકિપ્ત અભ્યાસ કરે છે. સવામતી અને સમાવેશનો સંકિપ્ત અભ્યાસ કરે છે.
- શબ્દસંહિતો વિકસાવે છે અને દિશાઓ અને સ્થિતિઓની સમજણ વિકસાવે છે.
- દ્રશ્ય કલાને કાર્ય કરવા અને છાપ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રીનું અન્વેષણ કરે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિઓ	યાવો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
	યાવો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.				મુક્ત વાતચીત

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાવો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગાંથીઓ	20 mins	વાર્તા કથન: લિંગ સમાવેશન	1.14	જોડકણી ગાવાં: દિશા અને સ્થાન	2.14	વાર્તા કથન: માર્ગ સવામતી	1.7	વાર્તા કથન: સેરક્ષિત/અસેરક્ષિત સ્પર્શ અને શારીરિક સુરક્ષા	1.13	જોડકણી ગાવાં: વસ્તુઓ ઉમેરવી અને ઘટાડવી	2.13	ચિત્ર પુસ્તક/વર્તનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય	4
યાવો અન્વેષણ કરીઓ	30 mins	પહેલાં, પછી અને બાદમાં: ઘટનાઓને ક્રમબદ્ધ ગીઠવવી	2.9	મારી પાસે કેટલા છે: વસ્તુઓ આપવી, લેવી, વિભાજિત કરવી અને ગણવી	2.8	સમાન વસ્તુ પડકાર: અવલોકન કરવું અને દેખાવામાં ફેરફારને આધારે વસ્તુઓની સરખામણી કરવી	2.2	આકારના ટેન્ચામ સાથે રમવું અને વિવિધ આકૃતિઓ બનાવવી	2.3	તફાવત અનુભવી: પ્રયોગ કરો, અન્વેષણ કરો, તપાસના તફાવતોની તુલના કરો	2.1	અઠવાડિક વર્કશીટ	
યાવો સાંભળીએ અને વાત કરીએ	20 mins	આરોગ્ય અને સ્વચ્છતા: શરીરના ભાગો અને સાધનોની ચર્ચા	4.0	ચાલી ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસ સુરક્ષિત પુખ્ત વધેના લોકો	5.9	મળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સાંકળો	5.1	અનુપ્રાસવાળા શબ્દો, શોધો: ઓળખો, શોધો, શબ્દમાળાઓ બનાવો	5.0	મારું રંગીન ભારત: વિવિધતાનું અન્વેષણ કરો, સમજો અને પ્રશંસા કરો	5.3	3-4: કોલાજ વર્ક (પૃ. 18) 4-5: ચિત્ર-અવાજ જોડકાં (પૃ. 54) 5-6: રહેઠાણની અવધારણા (પૃ. 43)	
યાવો બનાવીઓ	25 mins	ચિત્રો સાથે મજા: રૂપરેખા સાથે કાપો/ફાડો	8.2	તમારું પોતાનું જોડકણી/ગીત બનાવો	9.1	ખોરાકનો જીદ: ગેય, સ્વાદ અને ઘટકોની અંદાજ લગાવો	7.3	રેપ ઇટ અપ: આકારો, બોક્સ અને સજાવટ	9.0	આશ્રય: વિવિધ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને જરૂરિયાત અને રચના વિશે વાત કરો	7.5	અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ	
યાવો બનાવીઓ	20 mins	જીવનચક્ર: વિવિધ જીવન સ્વરૂપોની ચર્ચા કરો અને સમજો	11.8	મોટી વાગણીઓ: વ્યક્ત, મુક્ત અને સંચાલિત કરો	11.6	આપણી આસપાસના સામાન્ય પ્રતીકોને ઓળખો (મોર્ગ સવામતી, શોચાલય, ખોરાક, ભય વગેરે)	3.2	વિકલાંગતા અને સમાવેશ: ઓળખો, સમાવેશ કરો, સમજો અને આદર કરો	11.3	શેડો ગેમ: સમજીએ, બનાવીએ અને અનુમાન કરીએ	11.7	પસંદગી આધારિત મુક્ત છંડોર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત	62

ફિનલ રીપાઈટ

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાવો સક્રિય થઈઓ	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પસંદગી		સક્રિય		આગામી દિવસ વિશે શરિંગ		બાચ-બાચ	
યાવો પ્રતિબિંબિત કરીઓ	10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ		સક્રિય			

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકો સાથે ઘરગણતરી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને સંખ્યા અને ગણતરીની રમતો રમો. ગણતરી કરેલ વસ્તુઓના સંગ્રહમાંથી આપો અને બે સંગ્રહમાંથી વસ્તુઓ આપ્યા/લે્યા પછી શું બચે છે તે ગણવા માટે તેમને પ્રોત્સાહિત કરો.		તમારા બાળકો, તમારા અને પરિવારના અન્ય સભ્યોના જૂના ફોટોગ્રાફ્સ કાઢો. દરેક વ્યક્તિ જુદા જુદા તબક્કામાં કેવી દેખાય છે તે વિશે વાત કરો અને તેમની ઉમરનો અંદાજ લગાવો. ઉમર સાથે માનવ શરીર કેવી રીતે બદલાય છે તે સમજાવવા માટે અખબાર/જૂના પુસ્તકોમાં ચિત્રો જુઓ.	
---	--	---	--

બાળકો શું શીખશે:

- અન્ય બાળકો સાથે અને શિક્ષકોના સહયોગથી વર્ગખંડના જોડાઈ/પોસ્ટર/મોડેલ બનાવે છે.
- સામાન્ય રીતે આવતા અક્ષરોને ધ્વનિ, શબ્દો સાથે ઓળખે છે અને જોડે છે.
- પાંચ વસ્તુઓ સુધીના બે જૂથોને જોડે છે અને ત્રણ સ્તર સુધી ક્રમમાં વસ્તુઓનું વર્ણન અને ગોઠવણ કરે છે.

- સરળ યાદશક્તિની અને મેથિંગ રમતો રમે છે અને એક વસ્તુની બીજા પર થતી અસરને ઓળખે છે. પીઅર ગ્રુપમાં પોતાના વિચારો, સાધનો, કાર્ય કરવાની પદ્ધતિઓ અને પ્રતિભાવો શેર કરે છે.
- તાત્કાલિક વાતાવરણમાં અને ચિત્રો/મોડેલમાં સામાન્ય વસ્તુઓ, લોકો, ચિત્રો, પ્રાણીઓ, પક્ષીઓની સામાન્ય વિગતો નોંધે છે અને તેનું વર્ણન કરે છે.

શીખવાનો સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિઓ	યાવો પ્રારંભ કરીઓ!	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
	યાવો રમીઓ!	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાવો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીઓ!	20 mins	જોડકાં ગાવાં: દિશા અને સ્થાન	214	વર્ગખંડ/ઘર/સડક/બગીચામાં નિયમો	212	જોડકાં ગાવાં: વસ્તુઓ ઉમેરવી અને ઘટાડવી	213	જોડકાં ગાવાં: ઋતુઓ	210	વાર્તા કથન: સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો	112	ચિત્ર/શબ્દ દીવાલ બનાવવી	115
યાવો અન્વેષણ કરીઓ!	30 mins	પહેલાં, પછી અને બાદમાં: ઘટનાઓની ક્રમ	29	મારી પાસે કેટલા છે?: વસ્તુઓ આપવી, લેવી, વિભાજિત કરવી અને ગણવી	28	મોડેલ અને નકશાઓ: બનાવવા, વાંચવા, સમજાવવા	30	મારી પાસે કેટલા છે?: વસ્તુઓ આપવી, લેવી, વિભાજિત કરવી અને ગણવી	28	પૂજ્ય પૂર્ણ કરવી: ઓળખાવી, વિસ્તરિત કરવી અને બનાવવી	27	માસિક ઈસીસીઈ દિવસ:	
યાવો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ!	20 mins	યાવો ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો	59	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સાંકળો	51	શું થશે જો?: વિચારો અને પરિસ્થિતિઓમાં તર્ક લાગુ કરો	60	ગાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સાંકળો	51	મેમરી મેજિક: વસ્તુઓ, શબ્દો અને પેટર્ન્સ યાદ કરો	54	• સંભાળ રાખનારાઓ સાથે ચર્ચા કરો- • બાળકની સામાન્ય પ્રગતિ • વર્તમાન કૌશલ્ય સ્તરને સમજાવવા માટે ક્ષેત્ર મુજબ શિક્ષણ મેળો • બાળ પોર્ટફોલિયો બતાવો અને તેની ચર્ચા કરો	
યાવો બનાવીઓ!	25 mins	સ્ટેમિંગ અને પેઇન્ટિંગ: મારી આસપાસની વસ્તુઓ	79	હસ્તકલા અને સર્જનાત્મકતા: કાગળ બનાવો - આર્ટ અને વસ્તુઓ બનાવો	92	ફ્લોર આર્ટ: રંગોળી (આકાર, પેટર્ન અને વધુ)	86	તમારું પોતાનું જોડકાં/ગીત બનાવવું	91	કલાત્મક સાહસ: મુક્ત રંગકામ અને ચિત્રકામ	64		
યાવો બનાવીઓ!	20 mins	શું તમે મને શોધી શકો છો?: શેર કરેલા માપદંડોના આધારે વસ્તુઓ શોધો	110	ચાલો બનાવીએ: ઘરો, પુલ, રસ્તા અને વધુ	31	મોટા કે નરમ: અવાજો ઓળખો અલગ કરો અને વિવિધ પીચ અવાજો બનાવો	98	જીવનચક્ર: વિવિધ જીવન સ્વરૂપો માટે ચર્ચા કરો અને સમજો	118	શેડો ગેમ: સમજીએ, બનાવીએ અને અનુમાન કરીએ	117		

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાવો સક્રિય થઈઓ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	
યાવો પ્રતિબિંબિત કરીઓ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ		સફાઈ		આગામી દિવસ વિશે શોધો		બાય-બાય	

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

તમારા બાળકો સાથે ઘર/પડોશમાં ફરો અને વિવિધ વસ્તુઓ દ્વારા પડેલા પડછાયાઓનું અવલોકન કરો. આ વિશે વાત કરો, જમીન પર ચાકનો ઉપયોગ કરોને તેમને ટ્રેસ કરો અને દિવસના વિવિધ સમયે તેઓ કેવી રીતે બદલાય છે તેની તુલના કરો.		બાળકોને મારી/કણક સાથે રમવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો - તેમને જ જોઈએ તે બનાવવા દો. વાત કરો, ચર્ચા કરો અને તેમની રચનાઓની પ્રશંસા કરો. તમે તેમને આકારો, વિવિધ પ્રકારની રેખાઓ, પ્રાણીઓ વગેરે બનાવવાનું પણ કહી શકો છો.		તમારા બાળકો સાથે તમારા ઘર/પડોશની નકશો બનાવો. તેમને પ્રવાસ કરવા અવલોકન કરવા અને વસ્તુઓ દોરવા, સીમાચિહ્નો/સંદર્ભ ચિહ્નો/વસ્તુઓ મૂકવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. આની ચર્ચા કરો.	
---	--	--	--	---	--

બાળકો શું શીખશે:

- યોગ્ય ક્રમ, વય અને મધુરતા સાથે જોડકાં ગાય છે, ચહેરાના હાલભાવ દ્વારા વાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે.
- અવકાશી, સમસ્યાનું નિરાકરણ અને તાર્કિક તર્ક કૌશલ્ય વિકસાવે છે.
- પાઝલના ટુકડાઓને યોગ્ય રીતે ઓળખે છે અને મેચ કરે છે, પાઝલની અંદર પેટર્ન અને ક્રમનો વિસ્તાર કરે છે.

- વિવિધ સંદર્ભોમાં સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકોની ચર્ચા કરે છે, તેમને ઓળખે છે અને નામ આપે છે.
- ઘરગથ્થુ વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને લઘુબદ્ધ બીટ્સ બનાવે છે, વિવિધ અવાજો અને પેટર્નનું અન્વેષણ કરે છે.
- તહેવારોમાં ભાગ લે છે, વિવિધ પ્રથાઓ વિશે જાણે છે અને સાંસ્કૃતિક પ્રશંસા વિકસાવે છે.
- ઘટનાઓ અથવા ક્રિયાઓની અસરનો અંદાજ લગાવીને આગાહી કરવાની કુશળતા વધારે છે.

શીખવાની સમય	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
ચાલો પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
ચાલો રમીએ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.				

નાસ્તો (10 મિનિટ)

ચાલો અદ્ભુત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!	20 mins	જોડકાં ગાવાં: વસ્તુઓ ઉમેરવી અને ઘટાડવી	213	જોડકાં ગાવાં: દિશા અને સ્થાન	214	વાર્તા કથન: સુરક્ષિત/અસુરક્ષિત સ્પર્શ અને શારીરિક સુરક્ષા	210	જોડકાં ગાવાં: ઋતુઓ	211	ચિત્ર પુસ્તક/વર્તનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય	4
ચાલો અન્વેષણ કરીએ!	30 mins	સમાન વસ્તુ પડકાર: અવલોકન કરો અને દેખાવને આધારે વસ્તુઓની સરખામણી કરો	22	મોડલ્સ અને નકશાઓ: બનાવો, વાંચો, સમજો	30	મારી પાસે કેટલા છે: વસ્તુઓ આપવી, લેવી, વિભાજિત કરવી અને ગણવી	27	પાઝલ પૂર્ણ કરો: ઓળખો, વિસ્તરિત કરો અને બનાવો	24	અઠવાડિક વર્કશીટ	
ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 mins	શું થશે જો: વિચારો અને પરિસ્થિતિઓમાં તર્ક લાગુ કરો	60	અવાજની રમત: ઉચ્ચારણો તોડો, જોડો અને બદલો	56	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સમાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સાંકળો	51	ચાલો ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસ સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો	59	• 3-4: સમસ્યા ઉકેલ (પૃ. 42) • 4-5: સંખ્યાની સરખામણી (પૃ. 55) • 5-6: મેઝ-સમસ્યા ઉકેલ (પૃ. 8)	
ચાલો બનાવીએ!	25 mins	તમારું પોતાનું જોડકાં/ગીત બનાવો	91	ચાલો નૃત્ય કરીએ: શારીરિક હિલચાલની પેટર્ન્સ બનાવો અને ઝડપી/ધીમા બીટ્સ પર નૃત્ય કરો	77	તહેવારો: ઉજવણી કરો અને વિવિધતા અંગે શીખો/આદર કરો	88	સંગીત પેટર્ન: બનાવો, સરખામણી કરો - ઉચ્ચ/નીચી પિચ, મોટેથી/મધ્યમ અવાજો	83	પસંદગી આધારિત મુક્ત ઇન્ડોર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો	62
ચાલો બનાવીએ!	20 mins	શેડો ગેમ: સમજો, બનાવો અને અનુમાન કરો	117	ચાલો બનાવીએ: ઘરો, પુલ, રસ્તાઓ અને વધુ	31	મોટી વાગણીઓ: વ્યક્ત, મુક્ત અને સંચાલિત કરો	116	જીવનચક્ર: વિવિધ જીવન સ્વરૂપો માટે ચર્ચા કરો અને સમજો	118		

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

ચાલો સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.		ચાલો સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.	
ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત		ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત	

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

તમારા બાળકો સાથે નૃત્યની આનંદ માણો, વિવિધ ભાષાઓમાં વિવિધ જોડકાં અને ગીતો વગાડીને અથવા ગાઈને ઝડપી અને ધીમા સંગીતના બીટ પર ચાલ બનાવો.		તમારા બાળકોને સરળ વ્યવહારો માટે વાસ્તવિક સિક્કા/નોટો બતાવીને અને તેનો ઉપયોગ કરીને પૈસા વિશે સમજાવો માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તમારી બજાર મુલાકાત દરમિયાન, બાળકને ટુકાનદારો પાસેથી પૈસા સોંપવા અને પાછા લેવા દો.		બાળકો સાથે અનુમાન કરવાની અને કહેવાની રમતો રમો. વિવિધ વસ્તુઓ - રંગ, આકાર, ઉપયોગ, સ્થિતિ, પોત-ગોચ વગેરે સંબંધિત સંદેશો આપવા માટે વારાફરતી લો અને તેમનો અનુમાન લગાવો.	
---	--	--	--	--	--

બાળકો શું શીખશે:

- પોષણ અને આહારમાં વિવિધતાના મહત્વને સમજવા માટે વિવિધ પ્રકારના ખોરાકનું અન્વેષણ કરે છે.
- અન્ય લોકો સાથે સહયોગ કરે છે, જવાબદારી લે છે અને નિયમોનું પાલન કરવાનું મહત્વ સમજે છે.
- સામાન્ય પ્રજાશક્તિને ઓળખે છે અને વાર્તા કહેવા અને ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તા પુસ્તક વાંચન સત્રોમાં સક્રિયપણે જોડાય છે.
- સલામત કચરાનો ફરીથી ઉપયોગ અને રિસાયકલ કરવા માટે સર્જનાત્મક વિચારસરણીનો ઉપયોગ કરે છે અને આસપાસના વાતાવરણને સ્વચ્છ રાખે છે.
- સામાન્ય ચિત્રોની રૂપરેખા કાપીને અથવા ફાડીને સુંદર મોટર કુશળતા અને સર્જનાત્મકતાને વધારે છે.
- દેખાવામાં ફેરફાર, પ્રયોગોના આધારે વસ્તુઓનું અવલોકન અને તુલના કરે છે અને તાર્કિક તર્ક વાગુ કરે છે.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
ચાલો પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મઅપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
ચાલો રમીએ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

ચાલો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!	 20 mins	વાર્તા કથન: જવાબદારી લેવી. બીજાઓ સાથે કામ કરવું અને મદદ કરવી	1.15	જોડકાં ગાળું: વસ્તુઓ ઉમેરો અને ઘટાડો	2.13	વાર્તા કથન: જવાબદારી લેવી. બીજાઓ સાથે કામ કરવું અને મદદ કરવી	1.15	જોડકાં ગાળું: દિશા અને સ્થાન	2.14	જોડકાં ગાળું: વર્ગખંડ/ઘર/રસ્તા/બગીચામાં નિયમો	2.12	ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય	4
ચાલો અન્વેષણ કરીએ!	 30 mins	સમાન વસ્તુ પડકાર: દેખાવામાં ફેરફારના આધારે વસ્તુઓનું અવલોકન કરો અને સરખામણી કરો	22	પાણી સાથે પ્રયોગ કરો: શું ફળે છે, તરતું રહે છે, ઓગળે છે, સ્થિર થાય છે, રંગ બદલે છે વગેરે જુઓ.	13	પહેલાં, પછી અને બાદમાં: ઘટનાઓનો ક્રમ	29	મારી પાસે કેટલી છે: વસ્તુઓ આપો, લો, વિભાજિત કરો અને ગણો	28	મોડલ્સ અને નકશાઓ: બનાવો, વાંચો, સમજો	30	અઠવાડિક વર્કશીટ	
ચાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	 20 mins	ખોરાકનું અન્વેષણ: પ્રકારો, સ્વાદ, પસંદગીઓ, પોષણ	561	શું થશે જો: વિચારો અને પરિસ્થિતિઓમાં તર્ક વાગુ કરો	60	મૂળાક્ષરો ઓળખો: 11 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સાંકળો	59	અવાજની રમત: ઉચ્ચારણો તોડો, જોડો અને બદલો	56	ચાલો ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો	59	• 3-4: કોલાજ વર્ક (પૃ. 30) • 4-5: સંખ્યા સરખામણી (પૃ. 51) અને કોલાજ વર્ક (પૃ. 34) • 5-6: ટ્રેસ અને રંગ (પૃ. 20) અને મુક્ત ચિત્રકામ (પૃ. 56)	
ચાલો બનાવીએ!	 25 mins	વર્ગખંડના નિયમો પોસ્ટર/દિવાલ બનાવવી	89	કલાત્મક સાહસ: ફાડવું અને ચોટાડવું	74	હસ્તકલા અને સર્જનાત્મકતા: કાગળ બનાવો- માથો કલા અને વસ્તુઓ	92	ચિત્રો સાથે મજા: રૂપરેખા સાથે કાપો/ફાડો	82	આપણા ડબ્બામાં અજાયબીઓ: સર્જનાત્મક રીતે સુરક્ષિત કચરોનો ફરીથી ઉપયોગ અને રિસાયકલ કરો	81	અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ પસંદગી આધારિત મુક્ત ઇન્ડોર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો	62
ચાલો બનાવીએ!	 20 mins	હવા સાથે પ્રયોગ કરો: પવનમાં શું ફેંકાય છે અને શું નથી ફેંકાવું તેનું અવલોકન કરો	102	ચાલો બનાવીએ: ઘરો, પુલ, રસ્તા અને વધુ	31	પીણાક પહેરવો: જરૂરિયાત, વિવિધતા અને સ્વાસ્થ્યતાનો અભ્યાસ	112	સ્પર્શ કરો, અનુભવો, ઓળખો: પોતને સમજો અને સરખામણી કરો	111	જીવનચક્ર: વિવિધ જીવન સ્વરૂપો માટે ચર્ચા કરો અને સમજો	118		

નિમ્ન લેખક નિમણીક

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

ચાલો સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શોધો	બાય-બાય
ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	પુનરાવર્તન					

ધરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકો સાથે વાર્તા કહેવાનું સત્રોમાં જોડાઓ. તેમને તેમની મનપસંદ વાર્તાઓ શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. સાથે મળીને તમે વિવિધ વિષયો પર મનોરંજક વાર્તાઓ અને જોડકાં પણ બનાવી શકો છો.		બાળકોને ટેબલ મુકવા, રમકડાં સાફ કરવામાં મદદ કરવા, છીડને પાણી આપવા વગેરે જેવા સરળ કાર્યોની જવાબદારી લેવામાં સોમલ કરો. તેમની સાથે યાદ અપાવવા માટે દૈનિક જવાબદારીઓનો ચિત્રાત્મક ચાર્ટ બનાવો.		બાળકોને પોશાક પહેરીને સ્વતંત્રતાનો અભ્યાસ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો, તેમને સમજાવવામાં મદદ કરો કે આપણે શા માટે અલગ કપડાં પહેરીએ છીએ અને પોશાકમાં વ્યક્તિગત પસંદગીઓની ઉજવણી કરીએ છીએ.	
--	--	--	--	--	--

બાળકો શું શીખશે:

- પોત, આકાર, તાપમાન, રંગ, કદ, વજન વગેરેના આધારે વસ્તુઓની તુલના કરે છે. વસ્તુઓ અને ઘટનાઓને તાર્કિક ક્રમમાં મૂકે છે.
- સંખ્યા અને ગણતરીમાં નિપુણતા દર્શાવે છે, વસ્તુઓને સમાન રીતે અલગ અલગ રીતે વિભાજીત કરે છે. કોલિક્ટ વસ્તુઓ સાથે આપવા-લેવા-ગણતરીનો અભ્યાસ કરે છે.
- વિવિધ જીવંત સ્વરૂપોના જીવનચક્રને સમજે છે અને ચિત્ર કાર્ડને ક્રમમાં મૂકે છે.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાવો પ્રારંભ કરીઓ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાવો રમીઓ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાવો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીઓ!	20 mins	વાર્તા કથન: સુરક્ષિત/અસુરક્ષિત સ્પર્શ અને શારીરિક સુરક્ષા	જોડકાં ગાવાં: વર્ગખંડ/ધર/સડકમાં નિયમો	જોડકાં ગાવાં: દિશા અને સ્થાન	જોડકાં ગાવાં: વસ્તુઓ ઉમેરો અને ઘટાડો	વાર્તા કથન: જવાબદારી લેવી, અન્ય લોકો સાથે કામ કરવું અને મદદ કરવી	ચિત્ર પુસ્તક/વર્તનું પુસ્તક વાંચવાની મુક્ત સમય
યાવો અન્વેષણ કરીઓ!	30 mins	યાવો બનાવીએ: ઘરો, પુલ, રસ્તા અને ઘણું બધું	મારી પાસે કેટલા છે?: વસ્તુઓ આપો લો, વિભાજિત કરો અને ગણો	પહેલાં, પછી અને બાદમાં: ઘટનાઓનો ક્રમ	આકાર ટેન્ડ્રામ સાથે રમવું અને વિવિધ આકૃતિઓ બનાવવી	તકાવત અનુભવી: પ્રયોગ કરો, અન્વેષણ કરો, તાપમાનના તફાવતોની તુલના કરો	અઠવાડિક વર્કશીટ
યાવો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ!	20 mins	અવાજની રમત: ઉચ્ચારણો તોડી, જોડી અને બદલો	ખોરાકનું અન્વેષણ: પ્રકારો, સ્વાદ, પસંદગીઓ, પોષણ	મૂળાક્ષરોને ઓળખો: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સાંકળો	શું થશે જો?: વિચારો અને પરિસ્થિતિઓમાં તર્ક લાગુ કરો	મારું રંગીન ભારત: વિવિધતાનું અન્વેષણ કરો, સમજો અને પ્રશંસા કરો	3-4: સંખ્યાઓની અવધારણા (પૃ. 47) 4-5: સામાન્ય રંગની વસ્તુઓનો મેળ (પૃ. 49) 5-6: સંખ્યાઓની સરખામણી (પૃ. 44)
યાવો બનાવીઓ!	25 mins	તમે જે જુઓ છો તે દોરો: પરિપ્રેક્ષ્ય આધારિત ચિત્રકામ	ફ્લોર આર્ટ: રંગોળી (આકાર, પેટર્ન અને વધુ)	હસ્તકલા અને સર્જનાત્મકતા: કાગળ બનાવી - માથે કલા અને વસ્તુઓ	ચાલો બનાવીએ: અડોશપડોશમાં સામાન્ય જુઓ	ખોરાકનો જાફ: ગંધ, સ્વાદ અને ઘટકોનો અદાજ લગાવો	અવલોકન મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ પસંદગી આધારિત મુક્ત ઇન્ડીર/આઉટડોર રમત
યાવો બનાવીઓ!	20 mins	પોશાક પહેરવો: જરૂરિયાત, વિવિધતા અને સ્વાચ્છતાનો અભ્યાસ કરવો	મોટી લાગણીઓ: વ્યક્ત, મુક્ત અને સંચાલિત કરો	દેશો અને સંસ્કૃતિ: વિશ્વ વિશે જાણો અને સમજો	અપંગતા અને સમાવેશ: ઓળખો, સમાવેશ કરો, સમજો અને આદર કરો	જીવનચક્ર: વિવિધ જીવન સ્વરૂપો માટે ચર્ચા કરો અને સમજો	અથવા સમૃદ્ધ મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાવો સક્રિય થઈઓ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શેરિંગ	બાય-બાય
યાવો પ્રતિબિંબિત કરીઓ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન			

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકોને પોતાનું ચિત્ર/સ્કેપ બુક બનાવવામાં સામેલ કરો. તેમને જૂના અખબારો/પુસ્તકો વગેરે અને પાંદડા/ફ્લો જેવી અન્ય કુદરતી સામગ્રીના ચિત્રો ફાડીને ચોટાડવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો - વાત કરો અને ચર્ચા કરો		બાળકોને પરિવાર માટે સરળ બિન-આગ રસોઈ પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ કરો. તેમને વિવિધ માત્રામાં ઘટકો ઓળખવા અને મિશ્રિત કરવા, સ્વાદ, ગંધ, અનુમાન કરવા અને જરૂર મુજબ વિવિધતાઓ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	
--	--	---	--

બાળકો શું શીખશે:

- વારાફરતી કામ કરે છે, ટૂંકી સૂચનાઓનું પાલન કરે છે, સ્નેહ દર્શાવે છે અને વિવિધ સાથીદારો સાથે સમાવિષ્ટ રીતે રમે છે. શિક્ષકને મદદ કરે છે. સંકિત જવાબદારી નિભાવે છે, વર્ગખંડનું આયોજન કરે છે અને વસ્તુઓ સમાન રીતે વહેંચે છે.
- પોતાની પસંદગીઓ, રુચિઓ વ્યક્ત કરે છે અને પસંદગીઓ કરે છે. સ્ટેમ્પિંગ અને પેઇન્ટિંગ અને અન્ય સર્જનાત્મક પ્રવૃત્તિઓમાં વ્યસ્ત રહે છે.
- સામાન્ય વસ્તુઓ/સાધનો/જીજ્ઞેસના હેતુ અને કાર્યની સમજણ દર્શાવે છે.
- પરિચિત કવિતાઓમાંથી છંદબદ્ધ શબ્દો ઓળખે છે અને નવા છંદબદ્ધ શબ્દો બનાવે છે.
- વાર્તામાં પ્લોટ અને પાત્રોને ઓળખે છે અને વાર્તામાંથી શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરીને તેને ચોગ્ય ક્રમમાં ફરીથી કહે છે.

શીખવાનો સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
પ્રારંભિક પ્રવૃત્તિ	યાવો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
	યાવો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.				મુક્ત વાતચીત

નાસ્તો (10 મિનિટ)

 યાવો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીઓ!		જોડકાં ગાવું: હાથ ધોવા અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા	23	વાર્તા કથન: સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો	1.12	વાર્તા કથન: જવાબદારી લેવી, અન્યો સાથે કામ કરવું અને મદદ કરવી	1.15	વાર્તા કથન: પ્રાણીઓ-પાલતુ અને જંગલી	1.8	જોડકાં ગાવું: દિશા અને સ્થાન	2.14	ચિત્ર પુસ્તક/વર્તન પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય	115
 યાવો અન્વેષણ કરીઓ!		આપણી આસપાસના સામાન્ય પ્રતીકોને ઓળખવા (માર્ગ સલામતી, શૌચાલય, ખોરાક, ભય વગેરે)	32	પૈસાને લગતી બાબતો: સમજી અને વ્યવહાર કરો	24	મારી પાસે કેટલી વસ્તુઓ છે? વસ્તુઓ આપો, લો, ભાગાકાર કરો અને ગણો	28	અલગ પડતું ચિત્ર/વસ્તુ શોધો	17	ચાલી બનાવીઓ: ઘરો, પુલ, રસ્તા અને વધુ	31	અઠવાડિક વર્કશીટ	3-4: સંખ્યાઓની અવધારણા (પૃ. 47)
 યાવો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ!		યાદશક્તિનો જાફ: વસ્તુઓ, શબ્દો અને પેટન યાદ રાખો	54	ખોરાકનું અન્વેષણ: પ્રકારો, સ્વાદ, પસંદગીઓ, પોષણ	61	મૂળાક્ષરોને ઓળખો: L ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે ઓળખો અને સાંકળો	51	શું થશે જો?: વિચારો અને પરિસ્થિતિઓમાં તર્ક લાગુ કરો	60	અવાજની રમત: ઉચ્ચારણો તોડો, જોડો અને બદલો	56	માસિક ઈસીસીઈ દિવસ:	4-5: સમાન રંગની વસ્તુઓનાં જોડકાં જોડો (પૃ. 49)
 યાવો બનાવીઓ!		તમે જે જુઓ છો તે દોરો: પરિપ્રેક્ષ્ય આધારિત ચિત્રકામ	93	સ્ટેમિંગ અને પેઇન્ટિંગ: મારી આસપાસની વસ્તુઓ	79	રેપ ઇટ અપ: આકારો, બોક્સ અને સજાવટ	90	વર્ગખંડના નિયમોનું પોસ્ટર/દિવાલ બનાવવી	89	ઉત્સવો: ઉજવણી કરો અને શીખો/વિવિધતાની કદર કરો	88	સંભળ રાખનારાઓ સાથે ચર્ચા કરો-	માસિક ઈસીસીઈ દિવસ: સંભળ રાખનારાઓ સાથે ચર્ચા કરો-
 યાવો બનાવીઓ!		ચાલી ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસ સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓ	114	એક છોડ ઉગાડો: તેનું પાલનપોષણ કરો, ભાગો અને કાર્ય સમજો	96	આપણે જે કંઈ વાપરીએ છીએ: વસ્તુઓને તેમના ઉપયોગો સાથે મેચ કરો	101	જીવનચક્ર: વિવિધ જીવ સ્વરૂપો માટે ચર્ચા કરો અને સમજો	118	દેશો અને સંસ્કૃતિ: વિશ્વ વિશે જાણો અને સમજો	119	નક્કી કરેલા વિકાસલક્ષી વિષયો પર સમાન ઉમરના અન્ય બાળકોના માતા-પિતા સાથે જોડાઓ	માસિક ઈસીસીઈ દિવસ: સંભળ રાખનારાઓ સાથે ચર્ચા કરો-

નિમ્ન લેખક દ્વારા

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાવો સક્રિય થઈઓ	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પુનરાવર્તન	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શેરિંગ	બાય-બાય
યાવો પ્રતિબિંબિત કરીઓ	10 mins	મુક્ત વાતચીત						

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકોને જાગૃતિ અને સમજણ માટે રસ્તાના ચિહ્નો, શૌચાલયના ચિહ્નો, ખોરાકના ચિહ્નો અને ભયના ચિહ્નો જેવા સામાન્ય પ્રતીકો ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તમે જ્યાં પણ જુઓ ત્યાં આ ચિહ્નો શોધો અને તેના વિશે વાત કરો.		બાળકોને વ્યવહાર શિક્ષણમાં જોડો, તેમને ઘરે રોજિંદા વસ્તુઓને પરિવરના વિવિધ સભ્યોને આપવા, લેવા, સમાન રીતે વહેંચવા અને ગણવાનું કહીને, જેમ કે ઘરેલું સમાન સંખ્યામાં રોટલી પીરસવી, પ્લેટોનું વિતરણ કરવું વગેરે.	બાળકો સાથે મેચિંગ ગેમ રમો જ્યાં તેઓ રોજિંદા વસ્તુઓને તેમના ઉપયોગ જેવા મુખ્ય ગુણધર્મોના આધારે જોડે અને મેચ કરે. ઉદાહરણ તરીકે - ડોલ-મગ, બ્રશ-ટૂથપેસ્ટ, અને લોક-કી.
---	--	---	--

બાળકો શું શીખશે:

- ચિત્રકાળ અને રંગ દ્વારા કલાત્મક સર્જનાત્મકતા વ્યક્ત કરે છે. વધુ ચોક્કસ કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિકસિત થાય છે. સરળ શબ્દો અને દ્રશ્યક જોડણીઓને ચિત્રોમાં એકીકૃત કરે છે. અભિવ્યક્તિ ક્ષમતાઓમાં વધારો કરે છે.
- વ્યક્તિગત સંવાદોને પ્રાથમિકતા આપે છે. શબ્દો અને ચિત્રોના હાવભાવ દ્વારા સરળ વાગણીઓને ઓળખે છે અને વ્યક્ત કરે છે. પરિચિત પુખ્ત વયના લોકો પાસેથી ટેકો મેળવે છે.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાલો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોમ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાલો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાલો અદભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીઓ!	20 mins	વાર્તા કથન: સંસાધનોનો ઉપયોગ અને સંરક્ષણ	2.15	વાર્તા કથન: જવાબદારી લેવી. અન્ય લોકો સાથે કામ કરવું અને મદદ કરવી	1.15	જોડકાં ગાવાં: સંસાધનોનો ઉપયોગ અને સંરક્ષણ	2.15	વાર્તા કથન: તમારી પોતાની સર્જનાત્મક વાર્તાઓ બનાવો	5	વાર્તા કથન: સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો	1.12	ચિત્ર પુસ્તક/વર્તનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય	4
યાલો અન્વેષણ કરીઓ!	30 mins	જીવન પગલ સાથે રમવા: ખૂટતા ભાગોને પૂર્ણ કરો અને ઓળખો	27	ઘડિયાળની શોધ: સમયની અન્વેષણ કરો. ઘડિયાળ/કાંડા ઘડિયાળના પ્રકારો	33	મારી પાસે કેટલા છે: વસ્તુઓ આપો, લો, વિભાજિત કરો અને ગણો	28	ઘડિયાળની શોધ: સમયની અન્વેષણ કરો. ઘડિયાળ/કાંડા ઘડિયાળના પ્રકારો	33	મોડેલ અને નકશા: બનાવો, વાંચો, સમજો	30	અઠવાડિક વર્કશીટ	
યાલો સોભાળીએ અને વાત કરીઓ!	20 mins	ખોરાકનું અન્વેષણ: પ્રકારો, સ્વાદ, પસંદગીઓ, પોષણ	61	મારું રંગીન ભારત: વિવિધતાનું અન્વેષણ કરો, સમજો અને પ્રશંસા કરો	53	શું શું જોયું: વિચારો અને પરિસ્થિતિઓ પર તર્ક લાગુ કરો	60	અવાજનો અંદાજ લગાવો: બનાવો, ઓળખો અને ભેદ પાડો	36	યાલો ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસની સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો	59	• 3-4: એક પુસ્તક દીરો (પૃ. 44) • 4-5: રંગની અવધારણા (પૃ. 32) • 5-6: ચિત્ર પૂર્ણ કરો (પૃ. 14) અને મુક્ત લેખન (પૃ. 38)	
યાલો બનાવીઓ!	25 mins	નાના લેખકો: તમારી પોતાની ચિત્ર પુસ્તક ડિઝાઇન કરો	94	યાલો રસોઇ કરીએ: ફળ અને શાકભાજીની ચાટ બનાવીએ	71	હસ્તકલા અને સર્જનાત્મકતા: કાગળ બનાવો - માથે કલા અને વસ્તુઓ	92	ફ્લોર આર્ટ: રંગોળી (આકાર, પેટર્ન અને વધુ)	86	યાલો નૃત્ય કરીએ: શરીરની ગતિવિધિઓના પેટર્ન બનાવો અને ઝડપી/ધીમા બીટ્સ પર પ્રદર્શન કરો	77	અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ પસંદગી આધારિત મુક્ત ઇન્ડોર/આઉટડોર રમત	
યાલો બનાવીઓ!	20 mins	મોટી વાગણીઓ: વ્યક્ત, મુક્ત અને સંચાલિત કરો	116	સોર્ટિંગ પ્રવૃત્તિ: રંગ, આકાર, કદ અને અન્ય માપદંડોના આધારે અલગ પાડો	103	યાલો બનાવીએ: ઘરો, પુલ, રસ્તાઓ અને વધુ	31	માર્ગ સુલાખતી: નિયમો સમજો અને રોલ પ્લે	45	અથવા સમુદાય મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો	114	62	

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાલો સક્રિય થઈઓ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.											
યાલો પ્રતિબિંબિત કરીઓ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ		સફાઈ		આગામી દિવસ વિશે શોરિંગ		બાય-બાય	

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

બાળકોને જાગૃતિ અને સમજણ માટે રસ્તાના ચિહ્નો, શીયાલયના ચિહ્નો, ખોરાકના ચિહ્નો અને ભયના ચિહ્નો જેવા સમાન્ય પ્રતીકો ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તેમ જ્યાં પણ જુઓ ત્યાં આ ચિહ્નો શોધો અને તેના વિશે વાત કરો.		રંગીન પાવડર અથવા તો ફૂલની પાંખડીઓ જેવી સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને રંગોળી કલા બનાવો. તમારો રંગોળીને જીવંત અને અનોખી બનાવવા માટે વિવિધ આકારો અને પેટર્નનું અન્વેષણ કરો.		ઘડિયાળ અથવા કાંડા ઘડિયાળનો ઉપયોગ કરીને, સંખ્યાઓનું અન્વેષણ કરો. કલાક અને મિનિટના કાંટા વિશે વાત કરો અને દિવસના વિવિધ સમય સાથે સંકળાયેલી દૈનિક પ્રવૃત્તિઓની ચર્ચા કરો.	
--	--	--	--	---	--

બાળકો શું શીખશે:

- સાહિત્યમાં સક્રિયપણે ભાગ લે છે અને રાષ્ટ્રીય મહત્વની વાર્તાઓ અને પ્રેરણાદાયી વ્યક્તિઓનું અન્વેષણ કરે છે. પર્યાપ્ત શબ્દભંડોળ વિકસાવે છે અને આદિમ નકશા દ્વારા અવકાશી સમજણ વ્યક્ત કરે છે.
- સામાન્ય અક્ષરો અને તેમના અવાજો, ચિહ્નો, લોગો અને લેબલોને ઓળખવા માટે જ્ઞાનનું અવલોકન, તુલના, વર્ણન અને સર્જનાત્મક રીતે ઉપયોગ કરે છે.

- સર્જન અને ક્રિયાપ્રતિક્રિયા દ્વારા વિવિધતાનું અન્વેષણ કરે છે અને તેની પ્રશંસા કરે છે, અને વિવિધ પ્રકારના ખોરાક ખાય છે.
- ઘડિયાળની મૂળભૂત સુવિધાઓ ઓળખે છે, સરળ સમય અંતરાલો સમજે છે, અને સમયના પ્રયાલને તેમના દૈનિક દિનચર્યાઓ સાથે જોડે છે.
- ઇચ્છાઓ અને લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે, તેમના વારાની રાહ જુએ છે અને પ્રવૃત્તિઓમાં ફેરફારોને શાંતિથી સ્વીકારીને લાગણીઓનું સંચાલન કરે છે.

શીખવાની સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાલો પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાલો રમીએ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાલો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીએ!	20 mins	વાર્તા કથન: ભારતની સ્વતંત્રતા યાત્રા અને રાષ્ટ્રીય નાયકો	જોડકાં ગાવાં: સંસાધનોનો ઉપયોગ અને સંરક્ષણ	વાર્તા કથન: ભારતની સ્વતંત્રતા યાત્રા અને રાષ્ટ્રીય નાયકો	વાર્તા કથન: તમારી પોતાની સર્જનાત્મક વાર્તાઓ બનાવો	ચિત્ર પુસ્તક/વર્તન પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય
યાલો અન્વેષણ કરીએ!	30 mins	ચિત્ર શોધ: માપદંડોના આધારે અવલોકન કરો અને મેચ કરો	મોડેલ અને નકશા: બનાવો, વાંચો, સમજો	ઘડિયાળની શોધ: સમયનો ખ્યાલ, ઘડિયાળ/ઘડિયાળના પ્રકારો સમજો અને અન્વેષણ કરો	જીઓ પઝલ સાથે રમવું: ખૂંટા ભાગોને પૂર્ણ કરો અને ઓળખો	અઠવાડિક વર્કશીટ
યાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	20 mins	આપણી આસપાસની વસ્તુઓ: ફળો, શાકભાજી, પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ વગેરેનું વર્ણન કરો અને ઓળખો.	માર્ગ સંભાળ: નિયમો સમજો અને રોલ પ્લે	ખોરાકનું અન્વેષણ: પ્રકારો, સ્વાદ, પસંદગીઓ, પોષણ	મેમરી મેજિક: વસ્તુઓ, શબ્દો અને પેટર્ન યાદ કરો	• ૩-૪: સમાન વસ્તુઓનું મેચિંગ (પૃ. 17) • ૪-૬: સંખ્યાઓ ગણો અને લખો (પૃ. ૩૮) • ૫-૬: મફત ચિત્રકામ (પૃ. ૪૮) અને સરવાળો (પૃ. ૫૩)
યાલો બનાવીએ!	25 mins	કલાત્મક સાહસ: ફાડવું અને ચોટાડવું	તમે જે જુઓ છો તે દોરો: પરિપ્રેક્ષ્ય આધારિત ચિત્ર	વાગણીઓ ઓળખો, દોરો અને શેર કરો	રેપ ઈટ અપ: આંકારો, બોક્સ અને સજ્જવટ	અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ પસંદગી આધારિત મુક્ત ઇન્ટર/આઉટડોર રમત અથવા સમૃદ્ધ મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો
યાલો બનાવીએ!	20 mins	દેશો અને સંસ્કૃતિ: વિશ્વ વિશે જાણો અને સમજો	નાયકોની ઉજવણી: રાષ્ટ્રીય ગૌરવની વાર્તાઓ	દેશો અને સંસ્કૃતિ: વિશ્વ વિશે જાણો અને સમજો	આપણી ઉજવણી: રાષ્ટ્રીય ગૌરવની વાર્તાઓ	૬૨

બપોરનું ભોજન અને આરામ (૩૦ મિનિટ)

યાલો સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.		પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.		
યાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શરિંગ

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

તમારા બાળકો સાથે સફાઈ કામદારના ચિહ્ન પર જાઓ. "કંઈક ગોળ શોધો" અથવા "કંઈક નરમ શોધો" જેવી સરળ સૂચનાઓના આધારે ઘરની આસપાસ વસ્તુઓ શોધો.		તમારા રસોડાને સંજોગ સ્વચ્છતાથી રસોડા અને વિવિધ અવાજો કેવી રીતે બને છે તેનું અન્વેષણ કરો. તમારા બાળકો સાથે વાસણો, તવાઓ અને ચમચોનો તમારા વાઘો તરીકે ઉપયોગ કરીને બીટ્સ બનાવો	અઠવાડિયા અને મહિનાઓનું એકસાથે અન્વેષણ કરો. દિવસો અને મહિનાઓ વિશે વાત કરવા માટે કેલેન્ડરનો ઉપયોગ કરો. ખાસ કાર્યક્રમો, તહેવારો અને જન્મદિવસોની યાચો કરો, તેમને વિવિધ મહિનાઓ સાથે સાંકળો.
---	--	---	--

બાળકો શું શીખશે:

- સમય કહેવાની કુશળતા વિકસાવે છે, ઘડિયાળની મૂળભૂત સુવિધાઓ ઓળખે છે, સરળ સમય અંતરાલોને સમજે છે અને સમયના ખ્યાલને તેમના દૈનિક દિનચર્યાઓ સાથે જોડે છે.
- આત્મ અવલોકન, ધ્યાનપૂર્વક સાંભળવું અને સૂચનાઓનું કુશળતાપૂર્વક પાલન કરે છે, વર્ણનોને ચિત્રો સાથે અસરકારક રીતે મેચ કરે છે.
- પર્યાવરણ, સ્થાનિક/વૈશ્વિક સંસ્કૃતિ અને હાલની કલા સાથે જોડાય છે, સંસાધનોનો સમાનપણે ઉપયોગ કરે છે.

શીખવાની સમય	શીખવાની સમય		સમયવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
	યાવો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
પ્રારંભ	યાવો રમીઓ	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાવો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીઓ	20 mins	જોડકાં ગાવાં: વિવિધ પ્રકારના પરિવહન અને અવાજો	1.16	વાર્તા કથન: તમારી પોતાની સર્જનાત્મક વાર્તાઓ બનાવો	2.15	વાર્તા કથન: જવાબદારી લેવી. અન્ય લોકો સાથે કામ કરવું અને મદદ કરવી	વાર્તા કથન: તમારી પોતાની સર્જનાત્મક વાર્તાઓ બનાવો	ચિત્ર પુસ્તક/વર્તનું પુસ્તક વાંચવાનો મુક્ત સમય
યાવો અન્વેષણ કરીઓ	30 mins	ઘડિયાળ શીષ્ય: સમયનો ખ્યાલ સમજી અને અન્વેષણ કરો, ઘડિયાળ/કાંડા ઘડિયાળના પ્રકારો	34	આકારના ટેબલ સાથે રમવું અને વિવિધ આકૃતિઓ બનાવવી	33	ઘડિયાળ શીષ્ય: સમયનો ખ્યાલ સમજી અને અન્વેષણ કરો, ઘડિયાળ/કાંડા ઘડિયાળના પ્રકારો	મારી પાસે કેટલા છે? વસ્તુઓ આપો, લો, ભાગાકાર કરો અને ગણો	અઠવાડિક વર્કશીટ
યાવો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ	20 mins	અઠવાડિયા અને મહિનાઓ: નામ આપો, ચર્ચા કરો અને ઘટનાઓને સાંકળો	56	સૂચનાઓનું પાલન કરો: સૂચના મુજબ વસ્તુઓ શોધો	45	ચિત્ર શીષ્ય: અવલોકન કરો અને માપદંડોને આધારે મેચ કરો	શું થશે જો?: વિચારો અને પરિસ્થિતિઓમાં તર્ક લાગુ કરો	3-4: સમાન વસ્તુઓનું મેચિંગ (પૃ. 17) 4-5: સંખ્યાઓ ગણો અને લખો (પૃ. 38) 5-6: મુક્ત ચિત્રકામ (પૃ. 48) અને સરવાળો (પૃ. 53)
યાવો બનાવીઓ	25 mins	ચિત્રો સાથે મજા: રૂપરેખા સાથે કાપો/ફાડો	74	નાના લેખકો: તમારી પોતાની ચિત્ર પુસ્તક ડિઝાઇન કરો	93	ખોરાકનો જાહેર ગંધ, સ્વાદ અને ઘટકોનો અનુમાન કરો	સંગીત પેટર્ન: બનાવો, સરખામણી કરો - ઉચ્ચ/નીચી પિચ, મોટેથી/નમ્ર અવાજો	અવલોકન આધારિત મજબૂતીકરણ પ્રવૃત્તિઓ પસંદગી આધારિત મુક્ત ઇન્ડીર/આઉટડોર રમત અથવા સમુદાય મુલાકાત આગામી અઠવાડિયા માટે તૈયારી કરો
યાવો બનાવીઓ	20 mins	દેશો અને સંસ્કૃતિ: વિશ્વ વિશે જાણો અને સમજો	119	પોશાક પહેરવો: જરૂરિયાત, વિવિધતા અને સ્વાયત્તાનો અભ્યાસ કરવો	119	દેશો અને સંસ્કૃતિ: વિશ્વ વિશે જાણો અને સમજો	નાયકોની ઉજવણી: રાષ્ટ્રીય ગીતોની વાતો	

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાવો સક્રિય થઈઓ	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		પુનરાવર્તન	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શોરિંગ	બાય-બાય
યાવો પ્રતિબિંબિત કરીઓ	10 mins		મુક્ત વાતચીત					

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

તમારા બાળકો સાથે સફાઈ કામદારના શિકાર પર જાઓ! "કંઈક ગોળ શોધો" અથવા "કંઈક નરમ શોધો" જેવી સરળ સૂચનાઓના આધારે ઘરની આસપાસ વસ્તુઓ શોધો.		તમારા રસોડાને સંગીત સ્ટેડિયોમાં ફેરવો અને વિવિધ અવાજો કેવી રીતે બને છે તેનું અન્વેષણ કરો. તમારા બાળકો સાથે વાસણો, તવાઓ અને ચમચોનો તમારા વાદ્યો તરીકે ઉપયોગ કરીને બીટ્સ બનાવો		અઠવાડિયા અને મહિનાઓનું એકસાથે અન્વેષણ કરો. દિવસો અને મહિનાઓ વિશે વાત કરવા માટે કેલેન્ડરનો ઉપયોગ કરો. ખાસ કાર્યક્રમો, તહેવારો અને જન્મદિવસોની ચર્ચા કરો, તેમજ વિવિધ મહિનાઓ સાથે સાંકળો.
---	--	--	--	--

બાળકો શું શીખશે:

- ઘટનાઓ અને પાત્રોને યોગ્ય ક્રમમાં યાદ કરીને તેમને ફરીથી કહે છે.
- ચિત્રોમાં સર્જનાત્મકતા વ્યક્ત કરે છે વ્યક્તિગત વાર્તાઓ અને ચિત્ર પુસ્તકો બનાવે છે.
- સુરક્ષિત વાતાવરણમાં અન્ય લોકો સાથે વાતચીત કરતી વખતે વાતચીત કૌશલ્ય વિકસાવે છે.

શીખવાની સમય	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાવો પ્રારંભ કરીઓ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
યાવો રમીઓ!	30 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.				

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાવો અદ્ભૂત વાર્તાઓ ગૂંથીઓ!	20 mins	વાર્તા કથન: ભારતની સ્વતંત્રતા યાત્રા અને રાષ્ટ્રીય નાયકો	1.16	વાર્તા કથન: તમારી પોતાની સર્જનાત્મક વાર્તાઓ બનાવો	5	ચિત્ર/શબ્દ દીવાલ બનાવવી
યાવો અન્વેષણ કરીઓ!	30 mins	ચિત્ર શોધ: માપદંડોના આધારે અવલોકન કરો અને મેચ કરો	34	ચિત્ર શોધ: માપદંડોના આધારે અવલોકન કરો અને મેચ કરો	34	માસિક ઈસીસીઈ દિવસ:
યાવો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ!	20 mins	સૂચનાઓનું પાલન કરો: સૂચના મુજબ વસ્તુઓ શોધો	58	કુટુંબ: સંબંધો વિશે વાત કરો, કુટુંબ વૃક્ષ દોરો, રોલ પ્લે	43	• સંભાળ રાખનારાઓ સાથે ચર્ચા કરો- • બાળકો સાથે શારીરિક વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ કેવી રીતે કરવી તે દર્શાવો: હોપસ્કોય, શોગ, રમતગમત, વગેરે. • ટેલેન્ટ શો
યાવો બનાવીઓ!	25 mins	નાના લેખકો: તમારી પોતાની ચિત્ર પુસ્તક ડિઝાઇન કરો	94	નાના લેખકો: તમારી પોતાની ચિત્ર પુસ્તક ડિઝાઇન કરો	94	
યાવો બનાવીઓ!	20 mins	દેશો અને સંસ્કૃતિ: વિશ્વ વિશે જાણો અને સમજો	119	દેશો અને સંસ્કૃતિ: વિશ્વ વિશે જાણો અને સમજો	119	

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાવો સક્રિય થઈઓ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.		મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ વિશે શરિંગ
યાવો પ્રતિબિંબિત કરીઓ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત		પુનરાવર્તન		બાય-બાય

ઘરે શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ

તમારા બાળકો સાથે ટ્રાફિક નિયમોની ચર્ચા કરો, સલામતી પર ભાર મૂકો. ઘરના ફ્લોર પર ટેપની ઉપયોગ કરીને, રોલ-પ્લેઇંગ માટે એક નાની રસ્તી બનાવો. રમકડાની કારની ઉપયોગ કરો, કાગળ પર રસ્તાના ચિહ્નો દોરો અને રોલ-પ્લે રોડ દૃશ્ય દર્શાવો.		મોટા કાગળ પર એક કુટુંબ વૃક્ષ દોરો. નામો અને સંબંધો ઉમેરો. તેને મનોરંજક અને ઇન્ટરેક્ટિવ બનાવવા માટે વિવિધ કુટુંબ દૃશ્યોની ભૂમિકા ભજવો		સરળ ભાષામાં ભારતના સ્વતંત્રતા સંગ્રામ વિશેની વાર્તાઓ શરૂ કરો. તમારા બાળકને પ્રશ્નો પૂછવા અને સ્વતંત્રતાના મહત્વની ચર્ચા કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો
---	--	--	--	---

પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ યોજના

આ 4 અઠવાડિયાની યોજનાનો ઉપયોગ પાછલા અઠવાડિયાના શિક્ષણનો સારાંશ અને મજબૂતીકરણ કરવા તથા શિક્ષણને મજબૂત બનાવવા માટે થઈ શકે છે. આ અઠવાડિયા દરમિયાન, ચાલુ નિરીક્ષણના આધારે, આંગણવાડી કાર્યકર બાળકો માટે ચોક્કસ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરી શકે છે જેથી તેઓ એવા કૌશલ્યો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી શકે જેને વધુ મજબૂત બનાવવાની જરૂર છે. આ યોજનાઓનો ઉપયોગ પોષણ માહ/પોષણ પખવાડા વગેરે જેવા ચોક્કસ કાર્યક્રમો દરમિયાન કેન્દ્રમાં શિક્ષણ પ્રવૃત્તિઓનો સમયગાળો ઘટાડવા અને વૈકલ્પિક પ્રવૃત્તિઓ અને ઉજવણીઓમાં જોડાવવા માટે કરી શકાય છે.

પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ અઠવાડિયું ૫

બાળક શું મજબૂત બનાવશે

- સ્થાનિક ખ્યાલોને સમજવું અને શબ્દસંકેતોનો ઉપયોગ કરવો. નકશા બનાવીને અને મૌખિક દિશા નિર્દેશો આપીને સમજણ દર્શાવવી.
- સ્થાનિક ખ્યાલોને સમજવું અને શબ્દસંકેતોનો ઉપયોગ કરવો. નકશા બનાવીને અને મૌખિક દિશા નિર્દેશો આપીને સમજણ દર્શાવવી.
- સર્જનાત્મકતા અને અભિવ્યક્તિમાં વધારો.

શીખવાનો સમય	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
ચાલો પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
ચાલો રમીએ!	25 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.				

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાલો મજા કરીએ!	જગ્યાઓ, સ્થળો, સ્થિતિઓ	સર્જનાત્મકતા અને અભિવ્યક્તિ	વિવિધતા અને સમાવેશન	દયા અને સહાનુભૂતિ	પુસ્તકોની દુનિયા	પુનઃનિરીક્ષણ અને સંદર્ભીકરણ
દરરોજ વિવિધ વિષયો લો અને બાળકોને બહુવિધ, વૈવિધ્યસભર, મનોરંજક, રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં જોડો.	જોડકાં ગાવાં: સ્થાનિક અને સ્થિતિગત ખ્યાલો સ્થાનિક અવધારણાઓ: અંદર/બહાર, ઉપર/નીચે, આગળ/પાછળ વગેરેને સમજો. ચાલો અડોશપડોશમાં સામાન્ય જગ્યાઓ બનાવીએ	કલાત્મક સાહસ: મુક્ત રંગકામ અને ચિત્રકામ પેટર્ન સાથે મજા: કલા/કાફર/માળા બનાવો. શરીરની હિલચાલની પેટર્ન્સ ડસ્ટકલા અને સર્જનાત્મકતા: કાગળથી માથે કલા અને વસ્તુઓ બનાવો	વાર્તા કથન: વિકલાંગતા અને સમાવેશન મારું રંગીન ભારત: વિવિધતાનું અન્વેષણ કરો, સમજો અને પ્રશંસા કરો વિકલાંગતા અને સમાવેશ: ઓળખો, સમાવેશ કરો, સમજો અને આદર આપો	વાર્તા કથન: સંઘર્ષનું નિરાકરણ વાર્તા કથન: જવાબદારી લેવી, અન્ય લોકો સાથે કામ કરવું અને મદદ કરવી	ચાલો ચિત્રનું વર્ણન કરીએ: શું જોઈ શકાય છે તેની યર્થા અને યર્થા કરીએ નાના લેખકો: તમારી પોતાની ચિત્ર પુસ્તક ડિઝાઇન કરો	પુનઃનિરીક્ષણ અને સંદર્ભીકરણ વર્કશીટ્સ મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ સહાય પૂરી પાડો વન-ઓન-વન નાની ફરતી જૂથ પ્રવૃત્તિઓ પીઅર પેરિંગ અલબોક્સ કરો અને રેકૉર્ડ કરો વ્યક્તિગત સિદ્ધિઓ
યાલો સાંભળીએ અને વાત કરીએ!	22, 57, 112	21, 22, 36	11, 35, 43	13, 9, 89	112, 113, 114	

પોષણ માહ અનુ/અથવા પોષણ પાખવાડા અને/અથવા અન્ય તહેવારો અને ઉજવણીઓ દરમિયાન વિવિધ પ્રવૃત્તિઓની તૈયારી કરવા અને તેનું સંચાલન કરવા માટે આ સ્વોટનો ઉપયોગ કરો.

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

ચાલો સક્રિય થઈએ!	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો
ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	16 mins	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ માટે શેરિંગ
						બાય-બાય

ધરે શીખવાનું પ્રવૃત્તિઓ

સમાનતા પર ભાર મૂકવા માટે છોકરાઓ અને છોકરીઓને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં દર્શાવતી વાતચીતો અથવા વિડિઓઝ શેર કરો. છોકરાઓ અને છોકરીઓ કેવી રીતે સમાન છે - તેઓ જે ઇચ્છે છે તે રમી શકે છે, કરી શકે છે, બની શકે છે તેની યર્થા કરો.	સમાનતા પર ભાર મૂકવા માટે છોકરાઓ અને છોકરીઓને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં દર્શાવતી વાતચીતો અથવા વિડિઓઝ શેર કરો. છોકરાઓ અને છોકરીઓ કેવી રીતે સમાન છે - તેઓ જે ઇચ્છે છે તે રમી શકે છે, કરી શકે છે, બની શકે છે તેની યર્થા કરો.	સમાનતા પર ભાર મૂકવા માટે છોકરાઓ અને છોકરીઓને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં દર્શાવતી વાતચીતો અથવા વિડિઓઝ શેર કરો. છોકરાઓ અને છોકરીઓ કેવી રીતે સમાન છે - તેઓ જે ઇચ્છે છે તે રમી શકે છે, કરી શકે છે, બની શકે છે તેની યર્થા કરો.	સમાનતા પર ભાર મૂકવા માટે છોકરાઓ અને છોકરીઓને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં દર્શાવતી વાતચીતો અથવા વિડિઓઝ શેર કરો. છોકરાઓ અને છોકરીઓ કેવી રીતે સમાન છે - તેઓ જે ઇચ્છે છે તે રમી શકે છે, કરી શકે છે, બની શકે છે તેની યર્થા કરો.	સમાનતા પર ભાર મૂકવા માટે છોકરાઓ અને છોકરીઓને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં દર્શાવતી વાતચીતો અથવા વિડિઓઝ શેર કરો. છોકરાઓ અને છોકરીઓ કેવી રીતે સમાન છે - તેઓ જે ઇચ્છે છે તે રમી શકે છે, કરી શકે છે, બની શકે છે તેની યર્થા કરો.	સમાનતા પર ભાર મૂકવા માટે છોકરાઓ અને છોકરીઓને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં દર્શાવતી વાતચીતો અથવા વિડિઓઝ શેર કરો. છોકરાઓ અને છોકરીઓ કેવી રીતે સમાન છે - તેઓ જે ઇચ્છે છે તે રમી શકે છે, કરી શકે છે, બની શકે છે તેની યર્થા કરો.	સમાનતા પર ભાર મૂકવા માટે છોકરાઓ અને છોકરીઓને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં દર્શાવતી વાતચીતો અથવા વિડિઓઝ શેર કરો. છોકરાઓ અને છોકરીઓ કેવી રીતે સમાન છે - તેઓ જે ઇચ્છે છે તે રમી શકે છે, કરી શકે છે, બની શકે છે તેની યર્થા કરો.
--	--	--	--	--	--	--

પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ અઠવાડિયું ૬

બાળક શું મજબૂત બનાવશે

- લોકકથાઓ, જોડકથાઓ, ગીતો, વાર્તાઓ સાંભળવાનો આનંદ માણશે, યાદ કરીને, રસ અને ધ્યાન વધારીને.
- શોધખોળ, પૂર્વધારણા, પ્રયોગ, નિષ્કર્ષ કાઢવા માટે વૈજ્ઞાનિક સ્વભાવ વિકસાવો.

શીખવાનો સમય		સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાલો પ્રારંભ કરીઓ	25 mins	સ્વાગત	વોર્મઅપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાલો રમીઓ	25 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાલો મજા કરીઓ!	60 mins	જગ્યાઓ, સ્થળો, સ્થિતિઓ	સર્જનાત્મકતા અને અભિવ્યક્તિ	વિવિધતા અને સમાવેશન	દયા અને સહાનુભૂતિ	પુસ્તકોની કુનિયા	પુનઃનિરીક્ષણ અને સુદૃઢીકરણ
દરરોજ વિવિધ વિષયો લો અને બાળકોને બહુવિધ, વૈવિધ્યસભર, મનોરંજક, રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં જોડો.	60 mins	- તમારી સર્જનાત્મક બનાવો - તમારું પોતાનું જોડકથું/ગીત બનાવો - પરિચિત / મનપસંદ વાર્તાઓ/જોડકથાં કરોથી કહો, રોલ પ્લે	- તહેવારો: વિવિધતાની ઉજવણી કરો અને શોખી/કદર કરો - ફ્લોર આર્ટ: રંગોળી (આકાર, પેટર્ન અને વધુ)	- મારું રંગીન ભારત: અન્વેષણ કરો. વિવિધતાને સમજી અને પ્રશંસા કરો - દેશો અને સંસ્કૃતિ: વિશ્વ વિશે જાણો અને સમજી	- વાર્તા કથન: ભારતની સ્વતંત્રતા યાત્રા અને રાષ્ટ્રીય નાયકો - નાયકોની ઉજવણી	- રોલ અને સ્વાદહડ: આગાહી કરો, પ્રયોગ કરો, શોધો - શેડો ગેમ: સમજી બનાવો અને અનુમાન કરો - તકાવત અનુભવો: પ્રયોગ કરો, અન્વેષણ કરો અને તાપમાનની તુલના કરો	- વર્કશીટ્સ - મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ - સહાય પૂરી પાડો - વન-ઓન-વન - નાની ફરતી જૂથ પ્રવૃત્તિઓ - પીઅર પેરિંગ - અવલોકન કરો અને રેકૉર્ડ કરો - વ્યક્તિગત સિદ્ધિઓ

પોષણ માહ અને/અથવા પોષણ પખવાડા અને તહેવારો અન્ય તહેવારો અને ઉજવણીઓ દરમિયાન વિવિધ પ્રવૃત્તિઓની તૈયારી કરવા અને તેનું સંચાલન કરવા માટે આ સ્લોટનો ઉપયોગ કરો.

બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાલો સક્રિય થઈઓ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો
યાલો પ્રતિબિંબિત કરીઓ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ માટે શોરિંગ	બાય-બાય

ઘરે શીખવાનું પ્રવૃત્તિઓ

સરળ ભાષામાં ભારતના સ્વતંત્રતા સંગ્રામ વિશેની વાર્તાઓ શેર કરો. તમારા બાળકને પ્રશ્નો પૂછવા અને સ્વતંત્રતાના મહત્વની ચર્ચા કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.		ભારતના વિવિધ ભાગોના તહેવારો સંબંધિત વાર્તાઓ શેર કરો અથવા બતાવો. "આ તહેવાર વિશે તમને શું રસપ્રદ લાગે છે?" જેવા પ્રશ્નો પૂછો.	માર્ગદર્શન હેઠળ, બાળકોને પાણીની ડબ્બી આપી અને તેમને તેમાં વિવિધ વસ્તુઓ નાખીને પ્રયોગ કરવા અને શું ડબ્બી જાય છે અને શું તરતું રહે છે તે તપાસવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
--	--	---	---

પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ અઠવાડિયું ૭

બાળક શું મજબૂત બનાવશે

- કલાકૃતિમાં પ્રાથમિક અને ગૌણ રંગોનો પ્રયોગ, વર્ગીકરણ અને ઉપયોગ ઓળખી.
- વિવિધ આકારો અને તેમની લાક્ષણિકતાઓ ઓળખી, તેમને દોરી/ટ્રેસ કરી, આકારના આધારે વસ્તુઓનું વર્ગીકરણ કરી અને તેમની ઉપયોગ કરીને રસપ્રદ પેટર્ન બનાવી.
- સંગીત, ધબકારા, શરીરની ગતિવિધિઓ વગેરેમાં લયબદ્ધ પેટર્નનો અભ્યાસ કરવાની આનંદ માણી.
- પ્લનિશાસ્ત્રીય જાગૃતિ વિકસાવો અને 1 એક લાખના અક્ષરો સાથે પ્લનિને સાંકળો.
- સંખ્યાઓ ઓળખી અને સમજી, ક્રમમાં ગણતરી કરી, એક-બી-એક પત્રવ્યવહાર કરો.

શીખવાનો સમય	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
યાલો પ્રારંભ કરીઓ	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ	મુક્ત વાતચીત
યાલો રમીઓ	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડી.					

નાસ્તો (10 મિનિટ)

યાલો મજા કરીઓ!	આપણી આસપાસના રંગો	આકારો સાથે મજા	સંગીત અને હલનચલન	અવાજો અને ઉચ્ચારણી	સંખ્યાઓ	પુનઃનિરીક્ષણ અને સુદૃઢીકરણ
દરરોજ વિવિધ વિષયો લી અને બાળકોને બહુવિધ, વૈવિધ્યસભર, મનોરંજક, રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં જોડી.	- રંગો આસપાસના રંગો - જોડકાં ગાવાં: રંગો - આપણી આસપાસના રંગો: ઓળખી, શીયો અને અલગ પાડી - પેટર્ન બનાવવી: પેટર્ન ઓળખી, શીયો અને અલગ પાડી - રંગો અને શેડ્સ: ઓળખી, બનાવી, સરખામણી કરી અને મેળ કરો	- આપણી આસપાસના આકારો: ઓળખી, શીયો અને અલગ પાડી - પેટર્ન બનાવવી: પેટર્ન ઓળખી, પુનરાવર્તન કરો અને વિસ્તૃત કરો - આકાર ટેન્ડ્રામ સાથે રમવું અને વિવિધ આકૃતિઓ બનાવવી	- સંયોજનોનું પાલન કરો: શરીરનું હલનચલન - સંગીત પેટર્ન: ઉચ્ચ/નીચી પિય, મોટેથી/નરમ અવાજો બનાવો, તેમની તલવા કરો - યાલો નૃત્ય કરીઓ: શરીરની હલનચલનની પેટર્ન બનાવો અને ઝડપી/ધીમા બીટ્સ પર પકીર્મ કરો	- અવાજો સાથે રમવું શરૂઆત અને અંતમાં પ્લનિઓને ઓળખી અને અલગ કરો - અનુપ્રાસવાળા શબ્દો શીયો: ઓળખી, ઓળખી, બનાવો - મૂળાક્ષરો ઓળખી: L1 ના સમાન્ય મૂળાક્ષરોને સાંકળો અને તેમને ઓળખી	- જોડકાં ગાવાં: સંખ્યાઓ અને ગણતરી - સંખ્યા શબ્દલોગ: યોગ્ય ક્રમમાં સમજવું અને ગણતરી - મારી પાસે કેટલા છે વસ્તુઓ આપો, લી, ભાગાકાર કરો અને ગણી	- પુનઃનિરીક્ષણ અને સુદૃઢીકરણ - વર્કશીટ્સ - મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ - સહાય પૂરી પાડી - વન-ઓન-વન - નાની, ફરતી પ્રવૃત્તિઓ - પીઅર પેરિંગ - અવલોકન કરો અને રેકૉર્ડ કરો - વ્યક્તિગત સિદ્ધિઓ
યાલો સાંભળીએ અને વાત કરીઓ!	22, 57, 112	21, 22, 36	1.1, 35, 43	1.3, 9, 89	1.12, 1.13, 114	

પોષણ માહ અને/અથવા પોષણ પખવાડા અને/અથવા અન્ય તહેવારો અને ઉજવણીઓ દરમિયાન વિવિધ પ્રવૃત્તિઓની તૈયારી કરવા અને તેનું સંચાલન કરવા માટે આ સ્વોટનો ઉપયોગ કરો.

બાપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

યાલો સહિય થઈઓ!	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડી	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સંકલ્પ	આગામી દિવસ માટે શેરિંગ	બાય-બાય
યાલો પ્રતિબિંબિત કરીઓ!	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન				

ઘરે શીખવાનું પ્રવૃત્તિઓ

રોજિદા વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને સરળ અને જટિલ પેટર્ન બનાવો. બાળકોને પહેલા પેટર્ન ઓળખવા અને નકલ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. પછી તેને વિસ્તૃત કરો અને જાતે બનાવો.	બાળકોને ઘરની આસપાસ વિવિધ આકારની વસ્તુઓ શોધવા, ઓળખી વડે તેમની સીમા દોરવા, નામ આપવા અને દરેક આકારની લાક્ષણિકતાઓનું વર્ણન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તેમને હવા, પાણી, રેતીમાં આકાર દોરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	વિવિધ પ્રકારના સંગીત વગાડી અને બાળકોને બીટ્સ પર નૃત્ય કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. સરળતાથી ઉપલબ્ધ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને તેમને પોતાની ડાન્સ મુક્ત બનાવવા અને તમારા દ્વારા બનાવેલા બીટ્સને અનુરૂપ પ્રદર્શન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
---	---	---

પુનરાવર્તન અને મજબૂતીકરણ અઠવાડિયું ૮

બાળક શું મજબૂત બનાવશે

- કાળજીપૂર્વક નિરીક્ષણ અને ઇન્દ્રિયોનો ઉપયોગ કરીને વિવિધ વસ્તુઓનું અન્વેષણ કરો, તેમની વચ્ચે ઓળખો, સરખામણી કરો, વર્ગીકૃત કરો અને તેમના ગુણધર્મોની કદર કરો. - આકાર, રંગ, પોત, ઉપયોગ, સ્થાન વગેરે.
- અન્વેષણ કરવા, પૂર્વધારણા કરવા, પ્રયોગ કરવા, નિષ્કર્ષ કાઢવા માટે વૈજ્ઞાનિક સ્વભાવનો વિકાસ કરો.

શીખવાનો સમય	સોમવાર	મંગળવાર	બુધવાર	ગુરુવાર	શુક્રવાર	શનિવાર
ચાલો પ્રારંભ કરીએ!	25 mins	સ્વાગત	વોર્મ અપ	સ્વચ્છતા તપાસ	હાજરી	મોસમ
ચાલો રમીએ!	25 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ રમત સામગ્રી પૂરી પાડો.				મુક્ત વાતચીત

નાસ્તો (10 મિનિટ)

ચાલો મજા કરીએ!	60 mins	જગ્યાઓ, સ્થળો, સ્થિતિઓ	સર્જનાત્મકતા અને અભિવ્યક્તિ	વિવિધતા અને સમાવેશન	દયા અને સહાનુભૂતિ	પુસ્તકોની કુનિયા	પુનઃનિરીક્ષણ અને સુદૃઢીકરણ
દરરોજ વિવિધ વિષયો લો અને બાળકોને બહુવિધ વૈવિધ્યસભર, મનોરંજક રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓમાં જોડો.		- હું કોણ છું?: સ્પર્શ કરો, અનુમાન કરો - યાદશક્તિનો જાદુ: વસ્તુઓ શબ્દો, પેટર્ન યાદ કરો - ચિત્ર શોધ: અવલોકન કરો અને મેચ કરો આધાર માપદંડ - શું થશે જો: વિચારો અને પરિસ્થિતિઓમાં તર્ક લાગુ કરો	- ચાલો બનાવીએ: ઘરો, પુલ, રસ્તા અને વધુ - માપો અને સરખામણી કરો: લંબાઈ, વજન અને ઊંચાઈ - તમે જે જુઓ છો તે દોરો: પરિપેક્ષ આધારિત ચિત્ર	- સ્ટેવેન્સ હન્ટ: વિવિધ રંગ અને/અથવા આકારની વસ્તુઓ શોધો - શું તમે મને શોધી શકો છો?: સામાન્ય માપદંડોના આધારે વસ્તુઓ શોધો - હું કોણ છું?: સ્પર્શ કરો, અનુભવો અને અનુમાન કરો	- આપણી આસપાસના પ્રતીકોને ઓળખવા - પૈસાને લગતી બાબતો: સમજો અને વ્યવહાર કરો	- જીવંત પાઠ્ય સાથે રમવા: ખુટલા ભાગોને પૂર્ણ કરો અને ઓળખો - ચાલો સરખામણી કરીએ: સંખ્યા, લંબાઈ, કદ, વજન, વોલ્યુમના આધારે સમજો અને સરખામણી કરો	- વર્કશીટ્સ - મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ - સહાય પૂરી પાડો - વન-ઓન-વન - નાની, ફરતી જૂથ પ્રવૃત્તિઓ - પીઅર પેરિંગ - અવલોકન કરો અને રેકૉર્ડ કરો - વ્યક્તિગત સિદ્ધિઓ

પોષણ માહ અને/અથવા પોષણ પખવાડા અને/અથવા અન્ય તહેવારો અને ઉજવણીઓ દરમિયાન વિવિધ પ્રવૃત્તિઓની તૈયારી કરવા અને તેનું સંચાલન કરવા માટે આ સ્વોટનો ઉપયોગ કરો.

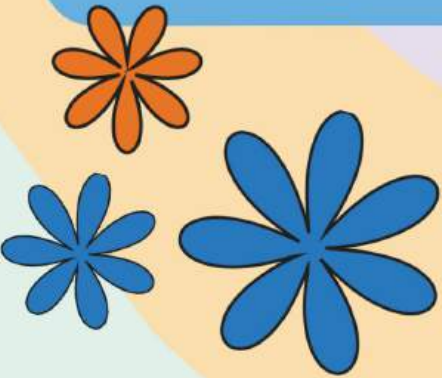
બપોરનું ભોજન અને આરામ (30 મિનિટ)

ચાલો સક્રિય થઈએ!	20 mins	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો	પસંદગી આધારિત રમત માટે વિવિધ આઉટડોર રમત સામગ્રી પૂરી પાડો	મનપસંદ પ્રવૃત્તિ	સફાઈ	આગામી દિવસ માટે શેરિંગ	બાય-બાય
ચાલો પ્રતિબિંબિત કરીએ!	10 mins	મુક્ત વાતચીત	પુનરાવર્તન				

ઘરે શીખવાનું પ્રવૃત્તિઓ

બાળકો સાથે અનુમાન લગાવવાની રમતો રમો. વારાફરતી વિવિધ વસ્તુઓ - રંગ, આકાર, ઉપયોગ, સ્થિતિ, પોત, ગંધ વગેરે સંબંધિત સંકેતો આપો અને તેમનો અનુમાન લગાવો.		તમારા બાળકો સાથે આસપાસના વિસ્તારનું અન્વેષણ કરો અને પરિચિત લોગો અથવા ચિહ્નો, જેમ કે કરિયાણાની દુકાન અથવા સ્ટોપ ચિહ્નો, દર્શાવો. તમે આ દોરવામાં પણ મદદ કરી શકો છો.	ઘરેલુ વસ્તુઓ સાથે ઘરેલુ બજાર ગોઠવો, દરેક વસ્તુનું મૂલ્ય નક્કી કરો. પ્લે મની બનાવો અને બાળકોને વિવિધ વસ્તુઓ ખરીદવા અને વેચવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
--	--	---	---

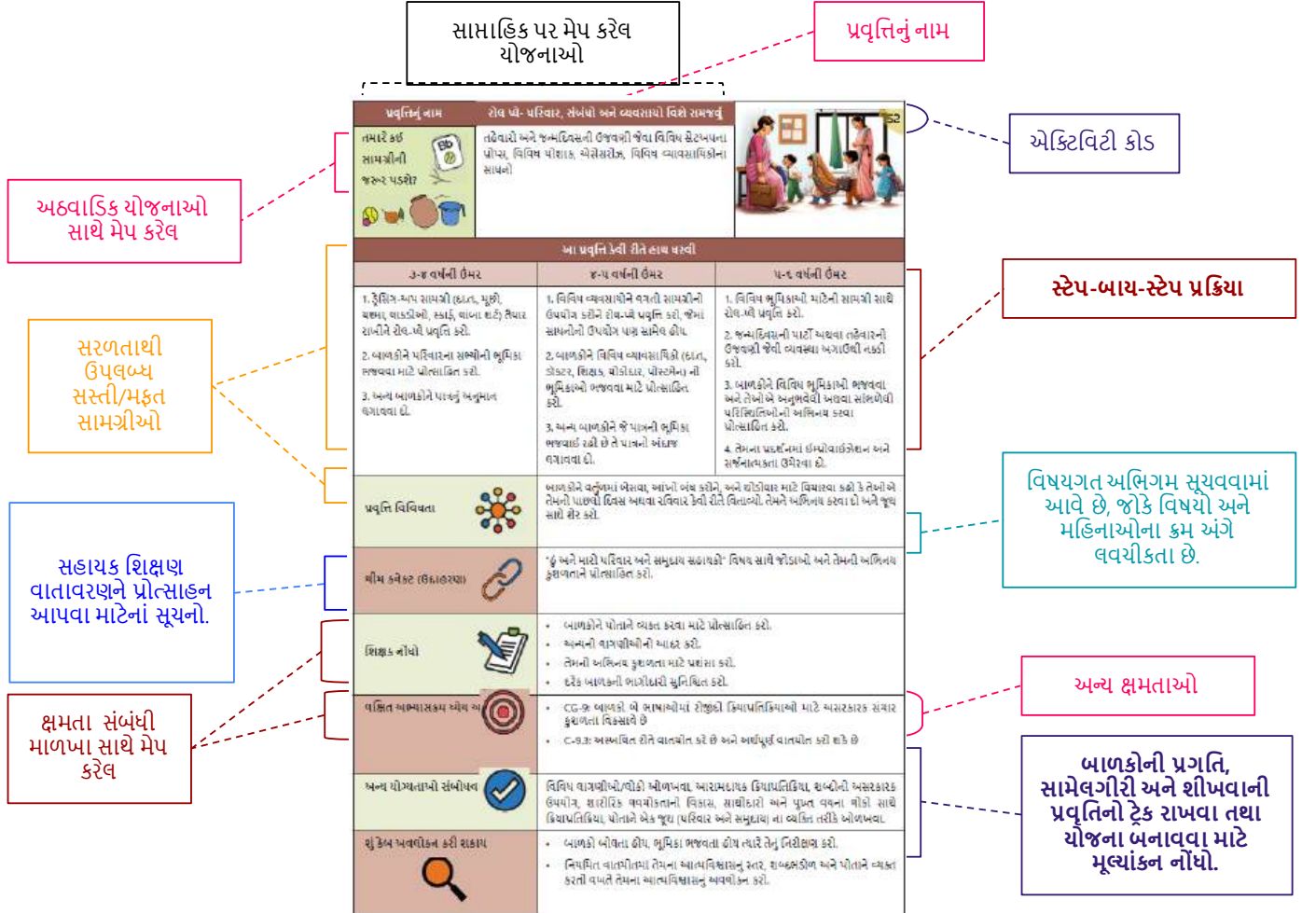
પ્રકરણ 6: રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓનો સંગ્રહ/સંક્ષેપ

પ્રકરણ 6: રમત આધારિત પ્રવૃત્તિઓનો સંગ્રહ/સંક્ષેપ

6.1 વિસ્તૃત પ્રવૃત્તિ યોજનાઓના અસરકારક અમલીકરણને ટેકો આપવા માટેની માર્ગદર્શિકા

આ વિભાગનો ઉદ્દેશ AWW ને બહુ-સ્તરીય, બહુ-વયના શિક્ષણ માટે રચાયેલ વિસ્તૃત પ્રવૃત્તિઓ યોજનાઓને અસરકારક રીતે કેવી રીતે સમજવી અને અમલમાં મૂકવી તેની વ્યાપક સમજ પૂરી પાડવાનો છે. આ પ્રવૃત્તિઓ કાળજીપૂર્વક તૈયાર કરવામાં આવી છે, જે સૂક્ષ્મ સ્તરની વિગતો પૂરી પાડે છે, 3-6 વર્ષની વયના બાળકોની વિકાસલક્ષી જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવા માટે, સમાવેશ, જિજ્ઞાસા, જોડાણ, શિક્ષણ અને વિષયોના અભિગમો સાથે સંરેખણમાં લવચીકતા સુનિશ્ચિત કરે છે.

દરેક વિસ્તૃત પ્રવૃત્તિ યોજના નીચેની વિશેષતાઓ ધરાવે છે:

- એક્ટિવિટી કોડ:** શીખવું અને રમવું બ્લોકની દરેક પ્રવૃત્તિને સરળ સંદર્ભ માટે એક અનન્ય એક્ટિવિટી કોડ આપવામાં આવ્યો છે, જે AWW ને શેર કરેલ અઠવાડિક સમયપત્રક અનુસાર પ્રવૃત્તિઓને ઝડપથી ઓળખવા અને શોધવામાં મદદ કરે છે. આ પ્રવૃત્તિઓને અઠવાડિક યોજનામાં ઉલ્લેખિત QR કોડનો ઉપયોગ કરીને આખા અઠવાડિયા દરમિયાન કરવામાં આવનાર અનુક્રમ અનુસાર પણ હાથ ધરવામાં આવી શકે છે.
- પ્રવૃત્તિનું નામ:** આ પ્રવૃત્તિનું શીર્ષક/નામ AWW ને આ પ્રવૃત્તિમાં આવરી લેવામાં આવનાર અવધારણા/શીખવાના ઉદ્દેશ્ય અથવા ક્ષમતા અંગે ટૂંકમાં ખ્યાલ આપશે.
- આવશ્યક સામગ્રીઓ:** બાળકો સાથે હાથ ધરવાની દરેક પ્રવૃત્તિ માટે સરળતાથી ઉપલબ્ધ સામગ્રીઓની એક વ્યાપક યાદી સૂચવવામાં આવે છે. તેમાં સ્થાનિક રીતે ઉપલબ્ધ ઘરેલુ વસ્તુઓ, સસ્તાં/મફત જાતે બનવાનાં રમકડાં/સામગ્રીઓ, રાજ્ય દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવેલ શીખવવા-શીખવાની સામગ્રીઓ (TLM) અને વિષય-આધારિત વિવિધતા માટેની ભલામણોનો સમાવેશ થાય છે. સ સમાવેશ સુગમતા અને અનુકૂળનક્ષમતા સુનિશ્ચિત કરે છે, જે AWW ને તેમનાં વિભિન્ન વર્ગખંડ સંદર્ભોને અનુરૂપ પ્રવૃત્તિઓ તૈયાર કરવા માટે સક્ષમ બનાવે છે.
- આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી:** દરેક પ્રવૃત્તિ AWC માં બાળકોના બહુ-વય અને વિવિધ કૌશલ્ય સેટ અપ માટે વિસ્તૃત સ્ટેપ-બાય-સ્ટેપ સૂચનાઓ અને અનુકૂળ બનાવાયેલ સૂચનો સાથે આવે છે. NCF અનુસાર શીખવાના પરિણામોને આધારે, દરેક પ્રવૃત્તિ પડકારો અને જટિલતામાં ધીરે ધીરે વધારો કરતા જઈને 3-6 વર્ષનાં બાળકોની વિકાસાત્મક પ્રગતિને અનુકૂળ રચાયેલ છે. આ અભિગમ AWC માં

સમાન પ્રકારની સામગ્રીઓનો ઉપયોગ કરતી દરેક પ્રવૃત્તિના સરળ સંચાલનને સમર્થન આપીને, વય-યોગ્ય સ્ફૂર્તિ, જિજ્ઞાસા, ઉત્તેજના, બૌદ્ધિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપે છે. કેટલીક ચોક્કસ પ્રવૃત્તિઓ 4-5 અને 5-6 વર્ષના વયજૂથનાં બાળકો માટે આ તબક્કાઓમાં વધી જતી કઠોરતા અને એક્સપોઝરને ધ્યાનમાં રાખીને પુનરાવર્તિત કરવામાં આવેલ છે. કોઈને એવું પણ જોવા મળી શકે છે કે મોટાભાગની પ્રવૃત્તિઓ એક ક્રમિક રૂપરેખાને અનુસરે છે, જ્યાં 3-4 વર્ષના વયજૂથ માટે સૂચવવામાં આવેલ પ્રવૃત્તિઓમાંના પગલાંઓનું 4-5 અને 5-6 વર્ષના વયજૂથ માટે તેમના વિકાસાત્મક તબક્કાને અનુકૂળ બનાવવા તેમજ પર્યાપ્ત પડકાર પ્રદાન કરવા માટેનાં યોગ્ય ફેરફારો સાથે પુનરાવર્તન કરવામાં આવ્યું છે. તેવી જ રીતે, 3-4 અને 4-5 વર્ષના વયજૂથો માટેનાં પગલાંઓને આ પ્રવૃત્તિઓમાં સાતત્ય અને પ્રવાહ જાળવી રાખવા માટે 5-6 વર્ષના વયજૂથ માટે પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યાં છે.

- **પ્રવૃત્તિની વિવિધતા:** આ વિભાગ સૂચવે છે કે બાળકો મૂળભૂત પ્રગતિમાં નિપુણ બની જાય છે તે પછી કેવી રીતે કોઈ ચોક્કસ શીખવાના પરિણામને લક્ષ્ય બનાવતી કોઈ વિશિષ્ટ પ્રવૃત્તિને વધુ આકર્ષક અને પડકારજનક બનાવી શકાય છે. દરેક પ્રવૃત્તિ પરિણામોને બળવત્તર અને મજબૂત બનાવવા માટે શીખવાના ચક્ર મારફતે બે વારના પુનરાવર્તન માટે સૂચવવામાં આવેલ હોવાથી, “પ્રવૃત્તિની વિવિધતા” સૂચન સક્રિય સંશોધન અને આનંદ ને પ્રોત્સાહિત કરીને નવીનતા લાવવામાં મદદ કરી શકે છે.
- **વિષયગત જોડાણ:** દરેક પ્રવૃત્તિ માટે વિષયગત સંરેખણ સૂચવવામાં આવે છે જેથી AWW ને પ્રવર્તમાન દૈનિક અને અઠવાડિક અભ્યાસક્રમ યોજનાઓમાં વિષયગત અભિગમ કેવી રીતે એકીકૃત કરવો તે અંગે માર્ગદર્શન મળે. આ વિવિધ રાજ્યો અને પ્રદેશોના AWWs ને અઠવાડિયા/મહિનાના સંદર્ભ માટે સૌથી યોગ્ય/સૌથી અનુકૂળ વિષય પસંદ કરવા અને સમયપત્રકમાં સૂચવેલ પ્રવૃત્તિને પસંદ કરેલ વિષય સાથે સંરેખિત કરવા માટે સુગમતા પૂરી પાડે છે. વધુ વિગતો માટે કૃપા કરીને વિભાગ 3.5 નો સંદર્ભ લો.
- **શિક્ષક નોંધ:** આ વિભાગ તમામ (લિંગ, વિકલાંગતા, વંશીય અને સાંસ્કૃતિક) ના સમાવેશને સુનિશ્ચિત કરવા તથા એક સુરક્ષિત તેમજ સમર્થનકારી શીખવાના વાતાવરણને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે વિશિષ્ટ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાના સૂચનો, ભલામણો અને મુદ્દાઓ પ્રદાન કરે છે. આ વિભાગ એ સામાન્ય પડકારો અને પૂર્વગ્રહો/રુઢિગત માન્યતાઓ પર પ્રકાશ ફેંકે છે જે પ્રવૃત્તિઓ સુગમ બનાવતી વખતે કાયમી ન બની જાય તે માટે સચેત રહેવું જરૂરી હોય છે.
- **લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને ક્ષમતા:** રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખું (NCF) સાથે સંરેખિત, દરેક પ્રવૃત્તિ વ્યાપક અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને સંબોધવામાં આવેલ ક્ષમતાને સ્પષ્ટપણે વ્યક્ત કરે છે.
- **સંબોધવામાં આવેલ અન્ય ક્ષમતાઓ:** લક્ષિત ક્ષમતાઓની સાથોસાથ, આ યોજના એ વાત ઉપર પણ ભાર મૂકે છે કે કેવી રીતે દરેક પ્રવૃત્તિ તેની બહુમુખી પ્રવૃત્તિને સમૃદ્ધ બનાવીને અન્ય સંકળાયેલ ક્ષમતાઓના વિકાસને મજબૂત બનાવે છે.
- **અવલોકનો:** આ વિભાગ આ પ્રવૃત્તિના પરિણામરૂપે બાળકોમાં શીખવાના પરિણામમાં કેવો ફેરફાર જોવા મળી શકે છે તે અંગે વિસ્તૃત માર્ગદર્શન પ્રદાન કરે છે અને સતત મૂલ્યાંકન તથા પુનરાવર્તનના વિચારને સમર્થન આપે છે. આ અભિગમ AWWs ને વ્યક્તિગત શીખનારની જરૂરિયાતોને અનુકૂળ એવી સૂચનાત્મક પ્રથાઓને સુધારવા અને હસ્તક્ષેપોને અનુરૂપ બનાવવા માટે સશક્ત બનાવવાનો પ્રયાસ કરે છે, સાથે સાથે શીખવાની યાત્રામાં વધારાના સમર્થનની જરૂર પડી શકે તેવા ક્ષેત્રોને પ્રકાશિત કરીને બાળકોની વ્યક્તિગત પ્રગતિ અંગેના અવલોકનોનું દસ્તાવેજીકરણ પણ કરે છે.
- દરેક પ્રવૃત્તિ યોજનામાં આ મુખ્ય વિશેષતાઓનો સમાવેશ કરીને, AWW 3-6 વર્ષની વયજૂથના બાળકો માટે શિક્ષણના તમામ સ્તરોમાં યોગ્ય આકર્ષક શિક્ષણ અનુભવો બનાવી શકે છે, તેમના એકંદર વિકાસને ટેકો આપી શકે છે અને જીવનભર શિક્ષણ માટેના પ્રેમને પ્રોત્સાહન આપી શકે છે.

તમારે કઈ

સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

મોટાં પુસ્તકો (મોટા કદની બાળકોની વાર્તાનું પુસ્તક જેમાં મોટા ચિત્રો, મોટા લખાણ અને મોટા અક્ષરોનો સમાવેશ થાય છે), ચિત્ર પુસ્તકો (ટૂંકા વાક્યો સાથે ઘણા ચિત્રો ધરાવતું પુસ્તક), શબ્દહીન ચિત્ર પુસ્તકો (શબ્દો વિના અથવા થોડા શબ્દો સાથેનું ફક્ત ચિત્રો ધરાવતું પુસ્તક), લખાણવાળાં/બોર્ડ પુસ્તકો (ટચ અને અનુભૂતિ માટે મજબૂત કાર્ડબોર્ડ પર છાપેલાં પુસ્તકો જેને પેપરબોર્ડ કહેવાય છે જેમાં ચિત્રોમાં ટેક્સ્ટ સપાટીઓ સામેલ છે) અને વાર્તા કાર્ડ.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

4-5 વર્ષની ઉંમર

5-6 વર્ષની ઉંમર

દિવસ 1

1. એક મોટું પુસ્તક, લખાણવાળું પુસ્તક અથવા ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરો અને શિક્ષક ચિત્રો જોવાનાના ભાગ રૂપે ધીમે ધીમે પાનાં ફેરવે ત્યારે બાળકોને 2 મિનિટ માટે શાંતિથી ચિત્રો જોવા દો.
2. અવાજના આરોહ અવરોહ સાથે ચિત્ર પુસ્તકોમાંથી વાર્તા મોટેથી વાંચી સંભળાવો.
3. બાળકોને વસ્તુઓ અને પાત્રો સાથે પરિચિત બનાવવા માટે વાર્તાના પુસ્તકોમાં આપેલાં ચિત્રો તરફ નિર્દેશ કરીને તેઓને પ્રશ્નો પૂછો જેમ કે “આ શું છે?”, “આ કોણ છે?”, “આ કયો રંગ છે?” વગેરે.
4. બાળકોને વાર્તામાંથી તેમની મનપસંદ વસ્તુ કે પાત્રનું ચિત્ર દોરવા અથવા તેમના વિષે લખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
5. બાળકોને તેમના ચિત્ર અથવા લખાણ વિષે ફેસિલિટેટર સાથે વાત કરવા પ્રેરિત કરો.

સમાન પુસ્તક ફરીથી વાંચવા સમયનાં પગલાં:

1. Repeat the Day 1 steps.
1. દિવસ 1 ના પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરો.
2. મોટેથી વાંચતી વખતે વચ્ચે વચ્ચે અને વાર્તાના અંતે વધારાના સરળ હકીકતલક્ષી પ્રશ્નો પૂછો જેમ કે “આ વાર્તામાં કોણ હતું?”, “કોણ મુશ્કેલીમાં મૂકાયું અને એ પાત્રને કોણ બચાવ્યું હતું?” વગેરે અને પાટિયા પર જવાબો લખો.

દિવસ 1

1. 3-4 વયજૂથના સમૂહો માટેનાં સમાન પગલાં અનુસરો.
2. મોટેથી વાંચતી વખતે વચ્ચે વચ્ચે અને વાર્તાના અંતે વધારાના સરળ હકીકતલક્ષી પ્રશ્નો પૂછો જેમ કે “આ પાત્ર સાથે શું થયું હતું?”, “આ પાત્ર કોણ હતું?”, “વાર્તાની શરૂઆતમાં/અંતે શું થયું હતું?” વગેરે અને પાટિયા પર જવાબો લખો.
3. બાળકોને વાર્તાના તેમના મનપસંદ પાત્ર અથવા ઘટનાનું ચિત્ર દોરવા અથવા તેના વિષે લખવા અને તેને લેબલ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
4. બાળકોને તેમના ચિત્ર, લેબલિંગ અથવા લખાણ વિષે ફેસિલિટેટર સાથે વાત કરવા પ્રેરિત કરો.

સમાન પુસ્તક ફરીથી વાંચવા સમયનાં પગલાં:

1. દિવસ 1 ના પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરો.
2. બાળકોને વાર્તામાં તેમને ગમેલાં અને ન ગમેલાં પાત્રો અને તે માટેનાં કારણો અંગે ચર્ચા કરો.
3. બાળકોને તેમનાં મનપસંદ પાત્રોનું ચિત્ર દોરવા અને તેને લેબલ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

દિવસ 1

1. 3-4 વયજૂથના સમૂહો માટેનાં સમાન પગલાં અનુસરો પરંતુ કોઈ મોટા પુસ્તક અથવા થોડું લખાણ ધરાવતા ચિત્ર પુસ્તક સાથે.
2. વાર્તાની શરૂઆતમાં/વચમાં/અંતે સરળ હકીકતલક્ષી પ્રશ્નો, આગાહી અને અભિપ્રાય પૂછો જેમ કે “તમને શું લાગે છે વાર્તામાં શું થશે?”, “વાર્તામાં આગળ શું થશે?”, “તમે કોઈ પાત્ર શા માટે ગમેલું?” વગેરે અને પાટિયા પર જવાબો લખો.
3. બાળકોને તેમના મનપસંદ પાત્ર અથવા વાર્તાની કોઈ ઘટનાનું ચિત્ર દોરવા અથવા તેના વિષે લખવા અને તેઓએ જે ચિત્ર દોર્યું છે તેના વિષે લખવાનો પ્રયાસ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
4. બાળકોને આખા વર્ગ સામે તેમના ચિત્ર વિષે અને તેમણે જે લખ્યું છે તે વિષે વાત કરવા તથા વાર્તા વિષેની તેમની આગાહીઓ કે અભિપ્રાયો શેર કરવા પ્રેરિત કરો.

સમાન પુસ્તક ફરીથી વાંચવા સમયનાં પગલાં:

1. દિવસ 1 ના પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરો.
2. વાર્તાના વિવિધ પાત્રોની વિશેષતાઓ તથા વાર્તાના વિસ્તરણ અંગે આપેલ જેવા પ્રશ્નો મારફતે ચર્ચા કરો જેમ કે “તમને કયું પાત્ર સૌથી વધુ ગમ્યું/જરા પણ ન ગમ્યું અને શા માટે?”, “શું તમને લાગે છે કે એ પાત્ર કશું બીજું કરી શક્યું હોત?”, “તમે એ પાત્રની જગ્યાએ હોત તો શું કરત?”, “જો તમને વાર્તાને ચાલુ રાખવી ગમશે, તો વાર્તામાં શું થશે?”.
3. બાળકોને વાર્તાના વિસ્તરણ અંગે ચિત્ર દોરવા અથવા લખવા તેમજ તેમણે જે દોર્યું છે તેના વિષે લખવાનો પ્રયાસ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને વાર્તાનો અંત બદલવા કહો, અથવા તેમને તેમની પસંદગીનું વાર્તા પુસ્તક પસંદ કરવા અને વર્ગમાં તેમના સાથીદારોને તેમના પોતાના શબ્દોમાં મોટેથી વાંચવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	વાર્તાઓ વિવિધ વિષયોમાંથી પસંદ કરી શકાય છે જેમ કે હું અને મારો પરિવાર, મારું શરીર, મારું ગામ/મારું શહેર, વૃક્ષ અને છોડ, ફળો અને શાકભાજી, પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ, આપણા સમુદાય સહાયકો, પરિવહનના સાધનો, ખોરાક, બજારો.
શિક્ષક નોંધો 	- સત્રની શરૂઆતમાં 15-18 વાર્તા પુસ્તકો ઓળખો અને બાળકો સાથે તેમને ઘણી વખત વાંચો. - વાર્તા કહેતી વખતે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - દર અઠવાડિયે ઓછામાં ઓછા 2-3 વખત એક પુસ્તકનું પુનરાવર્તન કરો. દરેક પુનરાવર્તન દરમિયાન, બાળકોને વાર્તાની વધુ વિગતો જાતે ઊમેરવા માટે કહો. - વિકલાંગતા ધરાવતા બાળકો માટે મોટાં ચિત્ર પુસ્તકો, કઠપૂતળીઓ, મોડેલો, બ્રેઈલ પુસ્તકો વગેરેનો ઉપયોગ કરો.
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-9: બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજ-બ-રોજની ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ માટે અસરકારક સંચાર કૌશલ્ય વિકસાવે છે - C-9.5: સંભળાવવામાં આવેલી/વાંચેલી વાર્તાઓને સમજે છે અને પાત્રો, વાર્તા અને લેખક શું કહેવા માંગે છે તે ઓળખે છે CG-10: બાળકો ભાષા 1 માં વાંચન અને લેખનમાં અસ્ખલિતતા વિકસાવે છે - C-10.9: વિવિધ બાળ પુસ્તકો (L1) પસંદ કરવામાં અને વાંચવામાં રસ બતાવે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	શ્રવણ કૌશલ્ય વિકસાવવું, શબ્દભંડોળનું નિર્માણ કરવું, કલ્પનાશક્તિ વધારવી; વર્ણન કરવું; સૂચનાઓનું પાલન કરવું; સર્જનાત્મકતા; સામાજિક વિકાસ, સ્વ-અભિવ્યક્તિનો વિકાસ, આત્મસન્માનનો વિકાસ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	- બાળકોમાં ચિત્ર વાંચન, ટૂંકી વાર્તાઓ અને પરિવાર અને સાથીદારો સાથે વાર્તા પુસ્તકોની ચર્ચા કરવામાં તેમની રુચિનું અવલોકન કરો. - તેઓ વાર્તા સાંભળે છે અને તેને પોતાના શબ્દોમાં ફરીથી કહી શકે છે કે કેમ તેનું મૂલ્યાંકન કરો. ખુલ્લા પ્રશ્નો, સંપૂર્ણ વાક્યોમાં સમજૂતી, કલ્પનાશક્તિ અને વાર્તાઓ સંબંધિત વર્ણન માટે બાળકોના પ્રતિભાવોનું નિરીક્ષણ કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

વાર્તા કથન (મોટેથી વાંચો)

તમારે કઈ

સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

મોટાં પુસ્તકો, કવિતા લખેલાં પોસ્ટરો, મોટા ચાર્ટ પેપર પર લખેલી ટૂંકી વાર્તાઓ અથવા બાળકો દ્વારા લખાયેલ લખાણ, સહિયારા વાંચન દરમિયાન કોઈ ચાર્ટ પેપર/પાટિયા પર લખેલ લખાણ વાંચી શકાય છે.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-5 વર્ષની ઉંમર

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. કોઈ રંગીન મોટું પુસ્તક પસંદ કરો (સ્પષ્ટ ચિત્રો અને શબ્દો સાથેનું મોટા કદનું લખાણ) જે પહેલેથી 2-3 વખત મોટેથી વંચાઈ ગયું છે.
2. મોટું પુસ્તક મધ્યમ અને બાળકોને તેની આસપાસ રાખીને વાર્તા વાંચો. તમારી આંગળીઓનો ઉપયોગ કરીને, વાંચતી વખતે દરેક શબ્દ પર આંગળી મૂકીને વાંચો.
3. બાળકોને વસ્તુઓ તરફ નિર્દેશ કરવા અને સામાન્ય શબ્દો અંગે અનુમાન/આગાહી કરવા કહો.
4. સંદર્ભ, દૃશ્યો, અને પુનરાવર્તન દ્વારા નવા શબ્દોનો પરિચય આપો અને દૃઢ બનાવો. બાળકોને આ શબ્દોનો તેમની વાતચીતમાં ઉપયોગ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
5. વાંચતી વખતે અક્ષરો, શબ્દો અને વાક્યો તરફ નિર્દેશ કરો. બતાવો કેવી રીતે પુસ્તકોને ડાબેથી જમણે અને ઉપરથી નીચે વાંચવામાં આવે છે, શીર્ષક ક્યાં છે વગેરે.

1. વધુ લાંબા વાક્યો અને વધુ સમૃદ્ધ શબ્દભંડોળ સાથેનાં થોડાં વધુ અદ્યતન પુસ્તકો પસંદ કરો.
2. મોટું પુસ્તક મધ્યમ અને બાળકોને તેની આસપાસ રાખીને વાર્તા વાંચો. તમારી આંગળીઓનો ઉપયોગ કરીને, વાંચતી વખતે દરેક શબ્દ પર આંગળી મૂકીને વાંચો.
3. આત્મવિશ્વાસ અને અસ્ખલિતતાને પ્રોત્સાહિત કરીને બાળકોને શિક્ષકની સાથે સાથે વાર્તાના હિસ્સાઓ વાંચવાના અવસરો પ્રદાન કરો.
4. બાળકોને પરિણામોની આગાહી કરવા, મુખ્ય મુદ્દાઓનો સારાંશ આપવા, પાત્રોની પ્રેરણાઓનું વિશ્લેષણ કરવા, અને સંઘર્ષો તથા શક્ય ઉકેલો અંગે ચર્ચા કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
5. વાર્તાની રચનાની વધુ ઊંડી સમજ કેળવવા માટે સંવાદ, વિરામચિન્હ, અને લખાણ વિશેષતાઓ જેવા તત્વોનો પરિચય આપો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

3-5 વર્ષના બાળકો ફેસિલિટેટરની મદદથી પુસ્તક વાંચવાનો પ્રયાસ કરે છે, અને 5-6 વર્ષના બાળકો સહાધ્યાયીઓ સાથે સહિયારું વાંચન કરી શકે છે.

બાળકોને ચિત્રકામ, વાર્તા કથન, ભૂમિકા ભજવણી અથવા પુસ્તક/લેખન સાથે જોડાતી સરળ હસ્તકલા જેવી સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

પુસ્તકો/લેખન અનેક વિષયોમાંથી પસંદ કરી શકાય છે જેમ કે- હું અને મારો પરિવાર | મારું શરીર | મારું ગામ/મારું શહેર | વૃક્ષ અને છોડ | પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ | આપણા સમુદાય સહાયકો | પરિવહનના સાધનો | તહેવારો અને ઉજવણીઓ | આરોગ્ય અને સુરક્ષા

શિક્ષક નોંધો

- વિદ્યાર્થીઓને અભિપ્રાયો વ્યક્ત કરવા અને તેને ટેકો આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
- ઉત્સાહથી અભિવ્યક્ત રીતે વાંચો, અસ્ખલિતતા દર્શાવો અને બાળકોને જોડવા માટે વચ્ચે વચ્ચે થોભો.
- વાર્તાઓ શેર કરવા અને ફરીથી શેર કરવા માટે ચિત્ર પુસ્તકો, મોડેલો, કઠપૂતળીઓ, બ્રેઇલ પુસ્તકોનો ઉપયોગ કરો.
- શબ્દભંડોળ, સમજણ અને વાર્તાની સમજને મજબૂત બનાવવા માટે સમાન પુસ્તકના વાંચનનું પુનરાવર્તન કરો.
- L1 પુસ્તકોને પ્રોત્સાહિત કરો, ભારે લખાણવાળાં પુસ્તકો કરતાં ચિત્ર પુસ્તકો પસંદ કરો, એવા પુસ્તકો પસંદ કરો જે સંદર્ભમાં સુસંગત હોય અને કોઈપણ રુઢિગત માન્યતાઓને પ્રોત્સાહન ન આપે.
- નવા રજૂ કરાયેલા શબ્દોની ચિત્ર અને શબ્દ દિવાલ બનાવો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-10: બાળકો ભાષા 1 માં વાંચન અને લેખનમાં અસ્ખલિતતા વિકસાવે છે ◦ C-10.5: ટૂંકી વાર્તાઓ વાંચે છે અને પાત્રો, વાર્તા અને લેખક પોતે શું કહેવા માંગે છે તે ઓળખીને તેનો અર્થ સમજે છે (L1) ◦ C-10.2: પુસ્તકની મૂળભૂત રચના/સ્વરૂપ, છાપેલા શબ્દોનો વિચાર અને તે કઈ દિશામાં છાપવામાં આવ્યા છે તે સમજે છે, અને મૂળભૂત વિરામચિહ્નો ઓળખે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	જ્ઞાનાત્મક વિકાસ, સામાજિક-ભાવનાત્મક વિકાસ, હકારાત્મક શીખવાની ટેવો, શબ્દભંડોળ વૃદ્ધિ, વિચાર કૌશલ્ય, એકાગ્રતાનો સમયગાળો, વાતચીત કૌશલ્ય.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• દરેક બાળકના પુસ્તક અથવા લખાણમાં રુચિનું અભિવ્યક્તિ, શબ્દો અને શારીરિક ભાષા દ્વારા અવલોકન કરો. • વાંચન સત્ર સંબંધિત ખુલ્લા પ્રશ્નોના બાળકોના જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો. • વાંચન સત્ર દરમિયાન બાળક શબ્દોને કેવી રીતે ફરીથી કહે છે અને ચિત્રો કેવી રીતે સમજે છે તેનું નિરીક્ષણ કરો.

વિષય 	પરિવાર અને મિત્રો પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા
સૂચવેલ જોડકણું/ ગીત 	જંગલમાં બીરા એક સમયે, એક નાના જંગલમાં, પ્રાણીઓનો એક સુખી પરિવાર રહેતો હતો. આ જંગલમાં વડ, લીમડો અને સાગના ખૂબ મોટાં મોટાં વૃક્ષો હતા! ત્યાં મમ્મી રીંછ, પપ્પા રીંછ અને બીરા નામનું તેમનું નાનું બચ્ચું રહેતા હતા. બીરાને તેના મિત્રો - સોની ખિસકોલી, દેવ હરણ અને રોની સસલા - સાથે રમવાનું અને જંગલમાં ફરવાનું ખૂબ ગમતું. એક સવારે, બીરા અને તેના મિત્રો સંતાકૂકડી રમતા હતા, ત્યારે તેમને એક મોટો અવાજ સંભળાયો. થડ! થડ! થડ! એક મોટું તોફાન આવી રહ્યું હતું! પવન જોરથી ફૂંકાઈ રહ્યો હતો, અને ભારે વરસાદ પડી રહ્યો હતો. બીરા અને તેના મિત્રો ઝડપથી આશ્રય શોધવા દોડ્યા. તેમને એક ગુફા મળી જ્યાં તેઓએ તોફાનથી સુરક્ષિત રીતે આશરો મેળવ્યો. એ ગુફાની અંદર, તેઓ વાર્તાઓ શેર કરતા અને બહાર તોફાન વધતું ગયું ત્યારે હસતા. બીરાએ પોતાની આજુબાજુ બેઠેલા પોતાના મિત્રો તરફ જોયું અને તેમના સાથ અને હૂંફ માટે કૃતજ્ઞતા અનુભવી. તેને સમજાયું કે તે કેટલો ભાગ્યશાળી છે કે તેને આવા અદ્ભુત મિત્રો અને પ્રેમાળ પરિવાર મળ્યો. તેણે તોફાન દરમિયાન એકબીજા સાથે જોડાયેલા રહેવા અને એકબીજાને સુરક્ષિત રાખવા બદલ દરેકનો આભાર માન્યો.
શિક્ષક નોંધ 	- વાર્તાની શરૂઆત બાળકોને મિત્રો અને પરિવારના સભ્યોના મહત્વ વિશે પ્રશ્નો પૂછીને કરો. તમે આવા પ્રશ્નો પૂછી શકો છો - જ્યારે તેઓ ડર અનુભવે છે ત્યારે તેઓ શું કરે છે? તેઓ કોની સાથે પોતાના રહસ્યો શેર કરે છે? તેઓ કોની સાથે રમે છે? તેઓ તેમની સાથે રમવાનું કેમ પસંદ કરે છે? વગેરે. - બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. - વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	કલ્પનાશક્તિ, ભાવનાત્મક નિયમન, સામાજિક વિકાસ, સ્વ-જાગૃતિ, શ્રવણ કૌશલ્યમાં વધારો કરે છે.

વિષય 	પર્યાવરણ
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	નોનુ જંગલ સાફ કરે છે એક દિવસ, જ્યારે નોનુ ખિસકોલી જંગલમાં પાંદડાંઓ પર ચાલી રહી હતી, તેણે કશું અજાયબ જોયું. કેટલાંક વૃક્ષો ઉદાસ દેખાઈ રહ્યાં હતાં, તેમના પાંદડાં વળી ગયાં હતાં અને તેમની ડાળીઓ સૂકાઈ ગઈ હતી. નોનુને આશ્ચર્ય થયું કે શા માટે જંગલ પહેલાં જેટલું ખુશ દેખાતું નહોતું. નોનુએ તેના સમજદાર જૂના મિત્ર આઉલીને આ વિષે પૂછ્યું. આઉલીએ સમજાવ્યું કે આ જંગલ અસ્વસ્થતા અનુભવી રહ્યું હતું કારણકે માણસો તેની યોગ્ય સંભાળ નથી લઈ રહ્યા. તેઓ ઘણાં બધા વૃક્ષો કાપી રહ્યા છે, કચરો કરી રહ્યા છે અને પ્રાણીઓ તથા છોડની સંભાળ નથી લઈ રહ્યા. નોનુને આ સાંભળીને દુઃખ થયું પણ તેણે મદદ કરવાનું નક્કી કર્યું. તેણે તેના પ્રાણી મિત્રોને ભેગા કર્યા – સિંહ, સસલું, મોર, હાથી, ગધેડો, પોપટ, ચકલી અને બીજા, અને તેઓએ સાથે મળીને કચરો ઉપાડવાનું, નવા વૃક્ષો વાવવાનું, અને પોતાની આસપાસની કુદરતની સંભાળ રાખવાનું શરૂ કર્યું. દિવસો પસાર થતાં, જંગલ સાજું થવા લાગ્યું. વૃક્ષો વધુ લીલાં થતાં ગયાં, વધુ ચમકદાર ફૂલો ખીલવાં લાગ્યાં, અને પ્રાણીઓ ફરીથી એક વાર ખુશી ખુશી રમવા લાગ્યાં. નોનુ અને તેના મિત્રો શીખ્યાં કે તેમના જેવા નાનાં પ્રાણીઓ પણ તેમના ઘર મૂલ્યવાન પર્યાવરણના સંરક્ષણમાં મોટો ફરક લાવી શકે છે. તે દિવસથી, નોનુ અને તેના મિત્રોએ તેમના પ્રેમાળ જંગલનું ધ્યાન રાખવાનું, પોતાની આસપાસના દરેકને પોતાના પર્યાવરણની સંભાળ રાખવાનું મહત્વ શીખવવાનું ચાલુ રાખવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી.
શિક્ષક નોંધ 	- વાર્તાની શરૂઆત તેમને એવા પ્રશ્નો પૂછીને કરો કે જ્યારે તેઓ તેમની આસપાસ વૃક્ષો અને પ્રાણીઓ જુએ છે ત્યારે તેમને કેવું લાગે છે. તમે આવા પ્રશ્નો પૂછી શકો છો - જો તેમની આસપાસ વૃક્ષો અને પ્રાણીઓ ન હોય તો તેમને કેવું લાગશે? શું તેઓ છોડને પાણી આપે છે? જ્યારે તેઓ ગંદી ખુરશી પર બેસે છે અથવા ગંદી જગ્યાએ ખાય છે ત્યારે તેમને કેવું લાગે છે? તેઓ તેના વિશે શું કરે છે? તેઓ કયરો ક્યાં ફેંકે છે? - બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. - વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	કલ્પનાશક્તિ, ભાવનાત્મક નિયમન, સામાજિક વિકાસ, સ્વ-જાગૃતિ, શ્રવણ કૌશલ્યમાં વધારો કરે છે.

વિષય 	મિત્રતા અને સહકાર
સૂચવેલ જોડકણું/ ગીત 	ધ ગ્રાન્ડ ટાવર એડવેન્ચર એક વખતે ઝોયા, ટોની અને કાવ્યા નામના ત્રણ નાનાં મિત્રો હતા. તેઓને બગીચામાં ઘાસ, હીંચકા, લપસણીઓ અને સી-સૉ પર સાથે મળીને રમવું બહુ ગમતું હતું. એક દિવસ, તેઓએ રંગીન બ્લોકનું સૌથી ઊંચું ટાવર બનાવવાનું નક્કી કર્યું. ઝોયા પાસે લાલ બ્લોક હતા, ટોની પાસે બ્લૂ બ્લોક હતા અને કાવ્યા પાસે પીળા બ્લોક હતા. તેઓએ એક પછી એક બ્લોક મૂકવાનું શરૂ કર્યું, પરંતુ ટાવર વારંવાર પડી જતો હતો. થમ્પ! થમ્પ! થમ્પ! પરંતુ શું તેઓએ હાર માની લીધી? ના! હાર માનવાને બદલે, તેઓએ સાથે મળીને કામ કરવાનું નક્કી કર્યું. ઝોયાએ તેના રેડ બ્લોક ટોનીને આપ્યા, જેણે બ્લૂ અને લાલ બ્લોકસમાંથી એક પહોળો પાયો બનાવ્યો. પછી કાવ્યાએ બાકીના બ્લૂ, પીળા અને લાલ બ્લોકસને ઉપર ગોઠવ્યા. ટીમવર્ક અને શેરિંગ સાથે, તેઓએ મેદાનમાં પહેલાં ક્યારેય બન્યો ન હોય તેવો સૌથી ઊંચો ટાવર બનાવી લીધો. તેઓ તે જેવા બહુ જ ઉત્સાહિત હતા. તે દિવસથી, તેઓએ જાણ્યું કે શેરિંગ અને સાથે મળીને કામ કરવાથી, તેઓ વધુ મજા કરી શકે છે અને ઘણી બધી વસ્તુઓ બનાવી શકે છે. તે દિવસથી, તેઓએ રમતના મેદાનમાં દરેક દિવસ આનંદ અને મસ્તીથી ભરેલો બનાવવાનું નક્કી કરી લીધું.
શિક્ષક નોંધ 	- વાર્તાની શરૂઆત તેમને એવા પ્રશ્નો પૂછીને કરો કે શું તેઓ તેમના રમકડાં અને સ્ટેશનરી તેમના મિત્રો અને ભાઈ-બહેનો સાથે શેર કરે છે? જો તેમાંથી કોઈને પેન્સિલની જરૂર હોય તો શું? તેઓ સાથે મળીને શું બનાવી શકે છે? - બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. - વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	ટીમ-વર્ક, શેરિંગ, સહકાર, નિર્ણય લેવા, શબ્દભંડોળ નિર્માણ વિશે જાગૃતિ, કલ્પનાશક્તિમાં વધારો, શ્રવણ કૌશલ્ય વિકસાવે છે.

વિષય 	સમુદાય કાર્યકરો
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	હું બનીશ સિમરન, ઝેનબ અને જોન નામના ત્રણ નાના મિત્રો હતા. એક દિવસ તેઓ બધા સિમરનની માતા સાથે એક બગીચામાં ગયા. ઘરેથી બગીચામાં ચાલતાં જતી વખતે, તેઓએ જોયું કે એક વિકેતા ફળો અને શાકભાજી વેચતો હતો, એક દુકાનદાર ઘણા રમકડાં, કપડાં અને ખાદ્ય પદાર્થો વેચતો હતો, એક ડોક્ટર તેમના ક્લિનિકમાં દર્દીઓની સારવાર કરતા હતા, એક શિક્ષક શાળામાં બાળકોને ભણાવતા હતા, એક મોચી જૂતા રિપેર કરતો હતો, એક ડ્રાઇવર કાર ચલાવતો હતો, એક સફાઈ કાર્યકર (સફાઈ કામદાર) અમારા રસ્તાઓ સાફ કરતો હતો, એક માળી છોડને પાણી આપતો હતો અને બીજું ઘણું બધું. ત્રણેય જણા ઉત્સાહથી બધાને પોતાનું કામ આટલું સારું કરતા નિહાળી રહ્યા હતા. જ્યારે તેઓ બગીચામાં પહોંચ્યા, ત્યારે સિમરનની માતાએ તેમને લોકોને જોતાં જોઈને પૂછ્યું, "તો તમે મોટા થઈને શું બનવા માંગો છો?" ત્રણેય મિત્રો વિચારવા લાગ્યા. ઝેનબે શેર કર્યું, "જ્યારે હું મોટી થઈશ... હું ચિત્રો બનાવીશ". "ઓહ! તો તમે ચિત્રકાર બનશો," સિમરનની માતાએ કહ્યું. પછી સિમરને શેર કર્યું, "અને જ્યારે હું મોટી થઈશ... હું કાર ચલાવીશ. હું ડ્રાઇવર બનીશ." હવે, જોને શેર કર્યું, "મને મારા માતાપિતાને ખોરાક રાંધવામાં મદદ કરવાનું ગમે છે. જ્યારે હું મોટો થઈશ... હું રસોઈયો બનીશ." તેમના વિચારો સાંભળીને, સિમરનની માતાએ ખુશીથી કહ્યું, "તમે જે પણ બનવા માંગો છો તે બની શકો છો. તમે ડ્રાઇવર, ચિત્રકાર, રસોઈયા, એન્જિનિયર, સુથાર બની શકો છો. જેમ હું એક ઉદ્યોગપતિ છું કારણ કે હું બનવા માંગતી હતી!"
શિક્ષક નોંધ 	- વાર્તાની શરૂઆત તેમને એવા પ્રશ્નો પૂછીને કરો કે તેઓ મોટા થઈને શું બનવા માંગે છે અને શા માટે? પત્રો કોણ પહોંચાડે છે? જો તેમને પુસ્તકોની જરૂર હોય તો તેઓ ક્યાં જાય છે? જ્યારે તેમને રસીકરણ કે અન્ય દવાની જરૂર હોય, ત્યારે તેમને કોણ મદદ કરે છે? - બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. - વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન. - વિવિધ પરિસ્થિતિઓમાં સમુદાય સહાયકો માટે સમુદાય સહાયકોની ભૂમિકા ભજવી શકાય છે.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	વિવિધ વ્યવસાયો વિશે જાગૃતિ, અન્ય લોકો માટે આદર કેળવવો, સહાયકો અને તેમના કાર્યનું મહત્વ સમજવું, ટીમ-વર્ક, શબ્દભંડોળ નિર્માણ, શ્રવણ કૌશલ્ય અને કલ્પના કૌશલ્યનો વિકાસ કરવો.

વિષય 	સંઘર્ષ નિવારણ
સૂચવેલ જોડકણું/ ગીત 	સ્વિંગ્સ બ્રિંગ સ્માઈલ્સ (ઝૂલા લાવે હાસ્ય) બગીચામાં, નૂર અને સ્વયમ એક મોટી સમસ્યાનો સામનો કરવાના હતા. બંને એક જ સમયે એક જ ઝુલા ઇચ્છતા હતા!! નૂર ત્યાં પહેલી પહોંચી ગઈ, અને સ્વયમ થોડો ઉદાસ થઈ ગયો. તે પણ ખરેખર ઝૂલવા માંગતો હતો. પણ પછી, નૂરને એક વિચાર આવ્યો. તેને તેની મમ્મીએ સમસ્યાઓ ઉકેલવા વિશે કહેલી એક મહત્વપૂર્ણ વાત યાદ આવી. "શા માટે એક પછી એક વારો ન લઈએ?" તેણે સ્વયમને પૂછ્યું. સ્વયમનો ચહેરો સ્મિતથી ચમકી ગયો. "ઠીક છે, ચાલો એમ કરીએ!" તો, નૂર પહેલાં ઝૂલી, ઉપર જતાં અને નીચે આવતાં હસતી રહી. તેના વારા પછી, તે ફરી પડી. "તારો વારો, સ્વયમ!" તેણીએ કહ્યું. સ્વયમ ખૂબ આનંદથી ખૂબ ઊંચે સુધી ઝૂલો ખાતો રહ્યો. તેઓ વારા પછી વારો લેતા રહ્યા, અને મજા ક્યારેય અટકી નહીં. તે દિવસે, નૂર અને સ્વયમ કંઈક મહત્વપૂર્ણ શીખ્યા. એકબીજા સાથે વાત કરવી અને વારાપછી વારો લેવાથી બધું વધુ મનોરંજક બન્યું. તેમને ખબર પડી કે વાત કરવી અને એકબીજાને સાંભળવું એ કોઈપણ સમસ્યાનો ઉકેલ લાવવાનો શ્રેષ્ઠ માર્ગ છે. અને ત્યારથી, દરેક ઝૂલવાનો સમય આનંદનો સમય હતો, સ્મિત અને હાસ્યથી ભરેલો, કારણ કે તેઓ શ્રેષ્ઠ મિત્રો બનવાનું રહસ્ય જાણતા હતા.
શિક્ષક નોંધ 	- વાર્તાની શરૂઆત તેમને એવા પ્રશ્નો પૂછીને કરો કે કોણ ઝૂલા/લપસણી પર રમવાનું પસંદ કરે છે? તમે વધુ પ્રશ્નો પૂછી શકો છો જેમ કે - જો ફક્ત એક જ ઝૂલો હોય અને તેઓ અને તેમનો મિત્ર ઝૂલા પર રમવા માંગતા હોય તો તેઓ શું કરે છે? જો બીજી વ્યક્તિ તેમને રમવાનો વારો ન આપે તો તેઓ શું કરે છે? તેઓ કેવું અનુભવે છે? સંભવિત ઉકેલ શું હોઈ શકે છે? - દૃશ્ય અને ઉકેલોનું ચિત્રણ કરવા માટે ભૂમિકા ભજવવાનો ઉપયોગ કરી શકાય છે. - બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. - વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	વારા પછી વારો લેવો, રાહ જોવી, સંસાધનો વહેંચવા, બીજાઓ માટે આદર કેળવવો, સમસ્યાનું નિરાકરણ, શબ્દભંડોળનું નિર્માણ, બીજાઓની સંભાળ રાખવી, સાંભળવાની કુશળતા વિકસાવે છે.

વિષય 	પરિવાર અને સંબંધો
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	નાસિરની ખોવાયેલી ડાયરી એક સમયે, એક સુખી પરિવાર રહેતો હતો. ત્યાં મમ્મી, પપ્પા અને તેમના બે બાળકો, રમશા અને નાસિર હતા. નાસિર મોટો ભાઈ હતો, અને રમશા તેની નાની બહેન હતી. રમશા અને નાસિરે સાથે ઘણા સાહસો કરતા. તેઓ સંતાકૂકડી રમતા, ઓશિકાના મહેલ બનાવતા અને બગીચામાં પિકનિક કરતા. જ્યારે પણ રમશા ડરતી, નાસિર હંમેશા મદદ કરતો અને જ્યારે પણ નાસિરને કંઈ મળતું નહીં, ત્યારે રમશા તેને મદદ કરતી. ક્યારેક તેઓમાં મતભેદ થતા, જેમ કે જ્યારે તેઓ બંને એક જ રમકડાથી રમવા માંગતા હોય, પરંતુ તેઓ હંમેશા સમાધાન કરવાનો રસ્તો શોધતા કારણ કે તેઓ એકબીજાને ખૂબ પ્રેમ કરતા હતા. એક દિવસ, નાસિર ઉદાસ દેખાઈ રહ્યો હતો કારણ કે તેનાથી તેની સ્કૂલ ડાયરી ખોવાઈ ગઈ હતી જેમાં હોમવર્ક લખેલું હતું. તેણે બધે શોધ કરી પણ તે મળી નહીં. રમશાએ તેના ભાઈના આંસુ જોયા અને મદદ કરવા માંગતી હતી. તેણે કહ્યું, "ચિંતા ના કર, નાસિર, હું તને સ્કૂલ ડાયરી શોધવામાં મદદ કરીશ." સાથે મળીને, તેઓએ પલંગ નીચે, કબાટમાં, ચોપડીઓની અભેરાઈમાં અને રમકડાના બોક્સમાં પણ જોયું. અંતે, તેમને પલંગની પાછળથી ડાયરી મળી. રમશાએ તેની દાદીની લાકડાની લાકડી લઈને તેના વડે ડાયરી બહાર કાઢી. નાસિરને ખૂબ રાહત થઈ. તે હવે તેનું હોમવર્ક પૂરું કરી શકતો હતો. નાસિરે રમશાને ગળે લગાવી અને આટલી સુંદર બહેન હોવા બદલ આભાર માન્યો.
શિક્ષક નોંધ 	- વાર્તાની શરૂઆત તેમને તમારા પરિવારમાં કોણ કોણ છે તે પ્રશ્નો પૂછીને કરો? જો તમે રમકડું ખોઈ નાખો છો તો શું થાય છે? તમે મદદ માટે કોની પાસે જાઓ છો? તેમને કેવું લાગે છે? શક્ય ઉકેલ શું હોઈ શકે? - દૃશ્ય અને ઉકેલોનું ચિત્રણ કરવા માટે ભૂમિકા ભજવવાનો ઉપયોગ કરી શકાય છે. - બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. - વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	સહાય આપવી, વિવેચનાત્મક વિચારસરણી, અન્ય લોકો માટે આદર કેળવવો, સહાનુભૂતિ, સમસ્યાનું નિરાકરણ, શબ્દભંડોળ નિર્માણ, અન્ય લોકોની સંભાળ રાખવી, સાંભળવાની કુશળતા વિકસાવે છે.

વિષય 	માર્ગ સલામતી
સૂચવેલ જોડકણું/ ગીત 	સડક પર મેહર મેહરને તેના મમ્મી-પપ્પા સાથે ફરવા જવાનું, આજુબાજુ જોવાનું, બાળકોને બગીચામાં રમતા જોવાનું અને ફળો અને શાકભાજી ખરીદવા બજારમાં જવાનું ખૂબ ગમતું. એક દિવસ, જ્યારે તેઓ ટામેટાં ખરીદવા બજારમાં જઈ રહ્યા હતા, ત્યારે મેહરને રસ્તાની પેલે પાર એક કુગ્ગા વેચનાર દેખાયો. તે દોડીને તરત જ તેને ખરીદવા માંગતી હતી! પણ મમ્મી-પપ્પાએ તેનો હાથ પકડીને કહ્યું, "મેહર, આપણે રસ્તો ક્રોસ કરતાં પહેલાં ટ્રાફિક લાઇટ લીલી થાય ત્યાં સુધી રાહ જોવી પડશે. લીલી એટલે જાઓ, પીળી એટલે ધીમા પડો અને લાલ એટલે રોકાઓ. આ રીતે આપણે સુરક્ષિત રહીએ છીએ." મેહરે ધ્યાનથી સાંભળ્યું અને ટ્રાફિક લાઇટ લાલથી પીળીથી લીલી થતી જોઈ. પછી, મમ્મી અને પપ્પાનો હાથ પકડીને, તેઓ સાથે રસ્તો ક્રોસ કરી ગયા. મેહરને ગર્વ થયો કે તેણે નિયમોનું પાલન કર્યું અને સલામત રહી. બજાર તરફ જતાં, મેહરને મમ્મી અને પપ્પાના શબ્દો યાદ આવ્યા: "રસ્તો ક્રોસ કરતાં પહેલાં હંમેશા બંને તરફ જુઓ, હાથ પકડી રાખો અને લીલી લાઇટની રાહ જુઓ." તે દિવસથી, મેહરે ખાતરી કરી કે જ્યારે પણ તેઓ રસ્તો ક્રોસ કરે ત્યારે તે વધુ કાળજી રાખશે.
શિક્ષક નોંધ 	- બાળકોને ટ્રાફિકના મૂળભૂત નિયમો, ટ્રાફિક સિગ્નલનો અર્થ સમજાવો. તેમને એવા પ્રશ્નો પૂછો કે તેઓ બજારમાં કોની સાથે જાય છે? તેઓ શું ખરીદે છે? શું તેઓ મોટા વ્યક્તિનો હાથ પકડે છે? તેઓ રસ્તા કેવી રીતે ક્રોસ કરે છે? - બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. - વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	ટ્રાફિક વિષેની સમજ, સૂચનાઓનું પાલન, રાહ જોવી, અવલોકન કૌશલ્ય, પ્રતિભાવ આપવાનો યોગ્ય સમય, વિવેચનાત્મક વિચારસરણી, શબ્દભંડોળ નિર્માણ

વિષય 	પ્રાણીઓ - પાલતુ અને જંગલી
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	બગીચામાં દિલબર અને મારિઓ એક વરસાદી સવારે, બગીચામાં મારિઓ વાંદરો અને દિલબર ફૂતરો બેઠા હતા. તે બંને ખૂબ ડરી ગયા હતા, લગભગ રડી રહ્યા હતા. દિલબર ફૂતરાએ મારિઓ વાંદરાને પૂછ્યું, 'તું કેમ રડે છે?' મારિઓએ કહ્યું, "હું જંગલમાં રહું છું અને હું મારો રસ્તો ભૂલી ગયો છું. આ શહેર ખૂબ મોટું છે, અને મને પાછા ફરવાનો રસ્તો ખબર નથી. મને ડર લાગે છે." દિલબરે જવાબ આપ્યો, "મારી સાથે પણ કંઈક આવું જ થયું છે. હું એક પાલતુ ફૂતરો છું અને મેં મારું ઘર પણ ગુમાવ્યું છે. હું રાધિકા અને તેના પરિવાર સાથે એક ઘરમાં રહું છું." દિલબરે આગળ કહ્યું, મને ખરેખર ઘરની યાદ આવે છે. મને ફૂતરાના ખોરાકની યાદ આવે છે, મને ભૂખ લાગે છે. જ્યારે હું બીમાર હોઉં ત્યારે રાધિકા મને પશુચિકિત્સક પાસે લઈ જતી, તે મારી ખૂબ કાળજી રાખતી, તે મને નવડાવતી. હું તેની સાથે બગીચામાં બોલ સાથે રમતો. હું દરરોજ ફરવા જતો અને હું તેને મારી પાછળ આવવા માટે મજબૂર કરતો. તે મને પ્રેમ કરતી અને હું તેને ખૂબ પ્રેમ કરું છું." મારિઓએ આગળ કહ્યું, "મને પણ મારા જંગલની યાદ આવે છે. મને બીજા વાંદરાઓ સાથે રમવાનું અને બીજા પ્રાણીઓનો પીછો કરવાનું ખૂબ ગમતું. અમે એક ઝાડ પરથી બીજા ઝાડ પર કૂદકા મારતા. અમે ઝાડ પરથી સફરજન અને કેળા તોડીને ખાતા. મને ઝાડની ટોચ પરનું મારું ઘર યાદ આવે છે. મને જંગલ અને મારા અન્ય પ્રાણી મિત્રો જેમ કે મિન્ટુ જિરાફ, મિલા જેબ્રા અને લક્ષ્મી હાથીની યાદ આવે છે." થોડા કલાકો વરસાદમાં બેઠા રહ્યા પછી, દિલબરે રાધિકાને જોઈ, તે તેની પાસે દોડી ગયો અને તેને ગળે લગાવી. દિલબરે રાધિકાને મારિઓ વિશે સમજાવ્યું. રાધિકાએ જંગલ બચાવ ટીમને ફોન કર્યો જે મારિઓને જંગલમાં પાછો લઈ ગઈ. દિલબર રાધિકા સાથે ખુશીથી ઘરે પાછો ગયો.
શિક્ષક નોંધ 	- બાળકોને પાલતુ અને પ્રાણી સંગ્રહાલયના પ્રાણીઓ વચ્ચેનો તફાવત સમજાવો. તેમને પ્રશ્નો પૂછો કે શું તેમની પાસે પાલતુ પ્રાણીઓ છે, અને તેઓ તેમની સંભાળ કેવી રીતે રાખે છે? પ્રાણી સંગ્રહાલયના પ્રાણીઓ શું ખાય છે? પશુચિકિત્સક કોણ છે અને તેઓ શું કરે છે? આ વાર્તા પ્રાણી સંગ્રહાલયની મુલાકાતનો પૂર્વ-સંકેત બની શકે છે. - બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. - વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	રહેઠાણના આધારે પ્રાણીઓને અલગ પાડવા, વિવેચનાત્મક વિચારસરણી, શબ્દભંડોળ નિર્માણ

વિષય 	આપણું બ્રહ્માંડ (સૂરજ, ચંદ્ર, ગ્રહો વગેરે)
સૂચવેલ જોડકણું/ ગીત 	મિયાનું બ્રહ્માંડ એક વખત તારાઓ, ગ્રહો અને વાદળોથી ભરેલા એક વિશાળ અને તેજસ્વી બ્રહ્માંડમાં, મિયા નામની એક નાની બાળકી રહેતી હતી. મિયાને રાત્રિના આકાશ તરફ જોવાનું અને આકાશમાં ચમકતી રોશની જોવાનું ખૂબ ગમતું. એક સ્વચ્છ રાત્રે, મિયા તેના પરિવાર સાથે તેમની અગાસી પર આકાશ તરફ જોઈ રહી હતી. તેની મમ્મીએ ચંદ્ર તરફ ઈશારો કર્યો, એક મોટું, ગોળ વર્તુળ જે તેજસ્વી રીતે ચમકતું હતું. "તે ચંદ્ર છે, મિયા," મમ્મીએ કહ્યું, "તે રાત્રિના આકાશને પ્રકાશિત કરે છે અને આપણને રાત ક્યારે છે તે જાણવામાં મદદ કરે છે." મિયાના પપ્પાએ હીરાની જેમ ચમકતા તારાઓના સમૂહ તરફ ઈશારો કર્યો. "તે તારાઓ છે, મિયા," પપ્પાએ સમજાવ્યું, "દરેક તારા અવકાશમાં દૂર ચમકતા નાના સૂર્ય જેવા હોય છે." જેમ જેમ મિયા તેના મમ્મી-પપ્પાની વાત સાંભળતી ગઈ, તેમ તેમ તે બ્રહ્માંડ કેટલું મોટું છે તે જાણીને આશ્ચર્યચકિત થઈ ગઈ. તેણે તેના મમ્મી-પપ્પા પાસેથી ચંદ્ર, તારાઓ અને ગ્રહો વિશે વધુ વાર્તાઓ સાંભળી. તેણે પૃથ્વી, મંગળ અને ગુરુ જેવા ગ્રહો વિશે જાણ્યું, જે દરેક અલગ અને અનોખા હતા. તેણીએ તારાઓ વચ્ચે ઉડવાનું સ્વપ્ન જોયું. જ્યારે મિયા તે રાત્રે સૂવા ગઈ, તેણીએ તારાઓને એક નાની ઈચ્છા કહી, એક દિવસ તેમની વચ્ચે મુસાફરી કરવાની આશા સાથે.
શિક્ષક નોંધ 	- વાર્તાની શરૂઆત તેમને તારાઓ, ચંદ્ર અને સૂર્ય વિશે પ્રશ્નો પૂછીને કરો. તેઓ આકાશમાં તારા ક્યારે જુએ છે? તેમને આપણા ગ્રહનું નામ જણાવો. સમજણ વધારવા માટે વિડિઓ અથવા વિઝ્યુઅલ કાર્ડ બતાવી શકાય છે. - બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. - વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	જ્ઞાનનો વિસ્તાર, શબ્દભંડોળનું નિર્માણ, કલ્પનાશક્તિ, અવલોકન કૌશલ્ય, શ્રવણ કૌશલ્યનો વિકાસ થાય છે.

વિષય સૂચવેલ જોડકણું/ગીત	મિત્રતા તું હંમેશા મારી બેસ્ટ ફ્રેન્ડ રહીશ તાન્યા અને મિલા બેસ્ટ ફ્રેન્ડ હતા. તેઓ એક જ સ્કૂલમાં ભણતા હતા, એક જ બસમાં સ્કૂલે જતા હતા, વંચ બ્રેકમાં અને સાંજે સ્કૂલેથી પાછા ફર્યા પછી પણ સાથે રમતા હતા. બીજા ધોરણમાં, મિલાએ શાળા બદલી. નવી શાળામાં મિલાએ નવા મિત્રો બનાવ્યા અને તે ખૂબ ખુશ હતી. તેના નવા મિત્રો તેને શાળામાં બધે ફેરવતા, હોમવર્ક કરવામાં મદદ કરતા અને વંચ બ્રેક દરમિયાન નવી રમતો રમતા. મિલાને પ્રેમ અને મહત્વપૂર્ણ હોવાનો લાગણી થતી. બીજી બાજુ, તાન્યા જૂની શાળામાં મિલાને યાદ કરતી. વંચ બ્રેક દરમિયાન, તે એકલી બેસીને બીજા બાળકોને તેમના મિત્રો સાથે રમતા જોતી. તે ઉદાસ રહેતી અને આનાથી તેના અભ્યાસને નુકસાન થતું. તે ખોવાયેલી લાગતી અને ધ્યાન આપી શકતી ન હતી. તેના શિક્ષકે તેના માતાપિતાને આ વિશે ફરિયાદ કરી. એક દિવસ મિલા અને તાન્યા બગીચામાં મળ્યા. મિલા તેના નવા મિત્રો સાથે રમી રહી હતી અને તાન્યા સમોસા ખરીદી રહી હતી. મિલાએ તાન્યાને બગીચામાં જોતાં જ તે દોડીને તેની પાસે આવી અને તેને ગળે લગાવી. તેણે તાન્યાને તેના નવા મિત્રો સાથે પરિચય કરાવ્યો અને તેઓ સાથે રમ્યા. મિલાએ તાન્યાને કહ્યું કે તે તેની યાદ આવે છે. તાન્યાએ મિલાને એ પણ સમજાવ્યું કે મિલા સ્કૂલ છોડીને ગઈ ત્યારે તેને કેટલું ખરાબ લાગ્યું અને તે કેટલી દુઃખી હતી. મિલાએ તાન્યાને કહ્યું: 'તું હંમેશા મારી બેસ્ટ ફ્રેન્ડ રહીશ'. તાન્યાને પ્રેમ અને ખુશીનો અનુભવ થયો. તે બંનેએ પોતાની મિત્રતા જાળવી રાખવાનો ઉકેલ શોધી કાઢ્યો. દરરોજ, તેઓ સાથે હોમવર્ક કરતા અને પછી અન્ય મિત્રો સાથે પાર્કમાં રમવા આવતા. તાન્યાને મિલા પાછી મળી હોવાથી ખૂબ આનંદ થયો. તે નવા મિત્રો બનાવીને પણ ખુશ હતી. મિલા પણ ખૂબ ખુશ થઈ.
શિક્ષક નોંધ	• વાર્તાની શરૂઆત તેમને મિત્રતા વિશે પ્રશ્નો પૂછીને કરો. તમે આવા પ્રશ્નો પૂછી શકો છો - તમારા બધા મિત્રો કોણ છે? તમે સાથે શું કરો છો? શું તમે એકબીજાને મદદ કરો છો? • આ વાર્તા માટે, આંગળીઓથી ચલાવાતી કઠપૂતળીઓનો ઉપયોગ કરી શકાય છે. • બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. • તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. • વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ	સંબંધોને સમજવું, સામાજિક કૌશલ્યો, લાગણીઓને સમજવી, સમસ્યાનું નિરાકરણ, શબ્દસંડોળનું નિર્માણ, સાંભળવાની કુશળતા વિકસાવે છે.

વિષય 	વિકલાંગતા અને સમાવેશ
સૂચવેલ જોડકણું/ ગીત 	એક નવી દોસ્તી એક દિવસ, નિત્યાએ અર્જુન નામના એક નવા મિત્રને જોયો. અર્જુન ફરવા માટે વ્હીલચેરનો ઉપયોગ કરતો હતો કારણ કે તેના પગ નિત્યાના પગ જેટલા મજબૂત નહોતા. નિત્યાને રસ પડ્યો અને તેણે હેલ્લો કહ્યું. જેમ જેમ તેઓ સાથે રમવા લાગ્યા, નિત્યાએ જોયું કે અર્જુન ઘણી રીતે તેના જેવો જ હતો. તે મજાક પર હસતો હતો, રમકડાં સાથે રમવાનું પસંદ કરતો હતો અને પોતાના ચહેરા પર સૂર્યની ગરમીનો આનંદ માણતો હતો. ક્યારેક, નિત્યા અને તેના મિત્રોને અર્જુનને ઝૂલા અને સી-સો સુધી પહોંચવામાં મદદ કરવી પડતી હતી અને તેઓ વ્હીલચેર પર અર્જુન સાથે પકડાપકડી પણ રમતા હતા. તેઓ બધાએ સાથે મળીને ખૂબ મજા કરતાં! નિત્યાને સમજાયું કે દરેક વ્યક્તિ પોતાની રીતે અનોખી અને ખાસ છે. તે દરેકને સામેલ કરવાનું મહત્વ સમજતી હતી, ભલે ગમે તે હોય. નિત્યાની દયા અને સ્વીકૃતિથી, અર્જુન આવકાર્ય અને પ્રેમ અનુભવતો હતો. તે દિવસથી, નિત્યા અને અર્જુન શ્રેષ્ઠ મિત્રો બન્યા. તેઓ હસતા, રમતા અને તેમણે દરેકને બતાવ્યું કે મિત્રતા દરેક માટે દુનિયાને ઉજ્જવળ બનાવી શકે છે, પછી ભલે તેમની ક્ષમતાઓ ગમે તે હોય.
શિક્ષક નોંધ 	- વાર્તાની શરૂઆત તેમને એવા પ્રશ્નો પૂછીને કરો જેમ કે લોકો વ્હીલચેરનો ઉપયોગ કેમ કરે છે? આપણે તેમને શું મદદ કરી શકીએ? લોકો ફરવા માટે બીજી કઈ વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરે છે? - આ વાર્તા માટે, આંગળીઓથી ચલાવાતી કઠપૂતળીઓનો ઉપયોગ કરી શકાય છે. - બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. - વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	સંબંધો અને વિવિધતાને સમજવી, સામાજિક કૌશલ્યો, લાગણીઓને સમજવી, સમસ્યાનું નિરાકરણ, સંવેદનશીલતા અને સહાનુભૂતિ વિકસાવે છે, શબ્દભંડોળનું નિર્માણ થાય છે, સાંભળવાની કુશળતા વિકસાવે છે.

વિષય 	સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	મારા સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો એક સમયે નૂર નામની એક છોકરી હતી. તેના પ્રેમાળ માતાપિતા, દાદી અને દાદા હતા જે તેના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો હતા. શું તમે જાણો છો કે નૂરના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો કોણ છે? ના! નૂરના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો તે લોકો છે જે તેને સુરક્ષિત હોવાનો અનુભવ કરાવે છે. જ્યારે તેને જરૂર હોય ત્યારે તેઓ તેને મદદ કરે છે. તેઓ તેની વાત સાંભળે છે અને તેના પર વિશ્વાસ કરે છે. તે ક્યારેય તેના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકોથી કોઈ રહસ્ય રાખતી નથી. તેના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો તેના મામા, પપ્પા, દાદી, દાદા, મોટી બહેન, ભાઈ અને શિક્ષક હતા. જ્યારે પણ નૂરને મદદની જરૂર પડતી અથવા અનિશ્ચિતતા અનુભવાતી, ત્યારે તે જાણતી હતી કે તે હંમેશા તેના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો પાસે જઈ શકે છે. જ્યારે તેઓ શેરી પાર કરતા ત્યારે તેઓ જ તેનો હાથ પકડી રાખતા, જ્યારે તે ડરતી ત્યારે તેને ગળે લગાવતા, અને ખાતરી કરતા કે તે હંમેશા સુરક્ષિત રહે અને પ્રેમ અનુભવે. નૂરના વર્ગમાં છોકરીઓનું એક જૂથ હતું જે તેને ચીડવતું, તેનું બધું ભોજન ખાઈ જતું અને તેના વાળ ખેંચતું. જ્યારે પણ તે પ્રતિકાર કરવાનો પ્રયાસ કરતી, ત્યારે છોકરીઓ શિક્ષકને ફરિયાદ કરતી જેથી તે મુશ્કેલીમાં મુકાઈ જાય. એક દિવસ નૂર રડતી રડતી ઘરે આવી. તે ઉદાસ હતી અને તેને સમજાતું ન હતું કે તેઓ તેની સાથે કેમ ખરાબ વર્તન કરી રહ્યા છે. તેણે તેની દીદી સારા સાથે આ અંગે ચર્ચા કરી. સારાએ તેને સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકોની યાદ અપાવી. નૂર તેની મમ્મી પાસે ગઈ, જે નજીકમાં હતી અને તેને પ્રેમથી ગળે લગાવી. તેણે તેની મમ્મીને બધું સમજાવ્યું. મમ્મીએ હસીને તેને દિવાસો આપ્યો, અને કહ્યું કે તે નૂર પર વિશ્વાસ કરે છે અને શિક્ષક સાથે વાત કરશે. તે દિવસથી, નૂર જાણતી હતી કે તેના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો હંમેશા તેની સાથે છે. તેમના પ્રેમ અને રક્ષણથી, તેણી બહાદુર અને તેની આસપાસની દુનિયાને શોધવા માટે તૈયાર હતી, તે જાણીને કે તેઓ હંમેશા તેની દેખરેખ રાખશે અને તેને સુરક્ષિત રાખશે.
શિક્ષક નોંધ 	• વાર્તાની શરૂઆત તેમને એવા પ્રશ્નો પૂછીને કરો કે તેઓ કોને પોતાના રહસ્યો કહે છે? જો તેઓ ભૂલ કરે છે અથવા અસ્વસ્થતા અનુભવે છે તો તેઓ કોની પાસે જાય છે? કોની સાથે તેઓ ખુશ અને આરામદાયક હોવાનું અનુભવે છે. • આ વાર્તા માટે ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો • તેમના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો કોણ છે તે પૂછીને વાર્તાનો અંત કરો? શું તેમની સાથે પણ આવું જ કંઈ બન્યું છે? • આવી જ પરિસ્થિતિમાં તેઓ શું કરશે? • બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. • તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. • વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	પરિસ્થિતિઓને સમજવી, નિર્ણયો લેવા, શરીર અંગે જાગૃતિ, સંબંધો, સામાજિક કૌશલ્યો, લાગણીઓને સમજવી, સંવેદનશીલતા અને સહાનુભૂતિ વિકસાવે છે, સમસ્યાનું નિરાકરણ, શબ્દભંડોળ નિર્માણ, સાંભળવાની કુશળતા વિકસાવે છે.

વિષય 	સુરક્ષિત/અસુરક્ષિત સ્પર્શ અને શારીરિક સુરક્ષા
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	બહાદુર રાઘવ જાણે છે એક વખત એક સ્વીટ હોમમાં, રાઘવ નામનો એક નાનો છોકરો રહેતો હતો. રાઘવને રમકડાની ગાડીઓ અને બ્લોકસ સાથે રમવાનું ખૂબ ગમતું. રાઘવના મમ્મી-પપ્પા હંમેશા તેને તેના શરીરને સુરક્ષિત રાખવા અને તેની લાગણીઓને સાંભળવા વિશે શીખવતા. તેઓએ તેને કહ્યું કે કેટલાક સ્પર્શ તેને ખુશ અને સલામત અનુભવ કરાવે છે, જેમ કે મમ્મી, પપ્પા અથવા તેના મિત્રોના હળવા આલિંગન. પરંતુ રાઘવના મમ્મી-પપ્પાએ તેને એવા સ્પર્શ વિશે પણ શીખવ્યું જેનથી તેને સારું ન લાગે કે ખરાબ લાગે. તેમણે તેને કહ્યું કે જો કોઈ તેને એવી રીતે સ્પર્શ કરવાનો પ્રયાસ કરે કે જેનાથી તે અંદરથી ખરાબ અનુભવે, તો તેણે "ના" કહેવું જોઈએ અને તરત જ કોઈ સુરક્ષિત પુખ્ત વ્યક્તિ, જેમ કે મમ્મી કે પપ્પા, ને કહેવું જોઈએ. એક દિવસ, જ્યારે રાઘવ તેના મિત્રો સાથે બગીચામાં રમી રહ્યો હતો, ત્યારે એક અજાણી વ્યક્તિ તેની પાસે આવી અને તેને ગળે લગાવવાનો પ્રયાસ કર્યો અને તેને રમકડાની કાર ઓફર કરી. તેને લાગ્યું કે તે ખૂબ જ વિચિત્ર છે. રાઘવને યાદ આવ્યું કે તેના મમ્મી-પપ્પાએ તેને શું શીખવ્યું હતું. તેને અસ્વસ્થતા અનુભવાઈ, તેથી તેણે "ના" કહ્યું અને નજીકમાં બેઠેલી તેની મમ્મી પાસે દોડી ગયો. રાઘવની મમ્મીએ તેને પ્રેમથી ગળે લગાવ્યો અને કહ્યું કે તે તેના અવાજનો ઉપયોગ કરવા અને સુરક્ષિત રહેવા બદલ કેટલી ગર્વ અનુભવે છે. રાઘવ હસ્યો, ખુશ અને પ્રેમભર્યો અનુભવ કરી રહ્યો હતો. તે દિવસથી, રાઘવ જાણતો હતો કે તે હંમેશા તેની લાગણીઓ પર વિશ્વાસ કરી શકે છે અને જો કંઈક ખોટું લાગે તો તેના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો સાથે વાત કરી શકે છે. તેમના પ્રેમ અને માર્ગદર્શનથી, તે મજબૂત અને આત્મવિશ્વાસ અનુભવતો હતો, તે જાણીને કે તે હંમેશા સલામતી અને પ્રેમથી ઘેરાયેલો છે.
શિક્ષક નોંધ 	- વાર્તાના અંતે પ્રશ્નો પૂછો જેમ કે તેઓ અસ્વસ્થતાપૂર્ણ પરિસ્થિતિઓમાં શું કરે છે? તેમના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો કોણ છે? સમર્થકની જગ્યાએ તેઓ શું કરશે? તેમને નમ્રતાથી ના કહેવાનું શીખવો અને જો બાળકો આરામદાયક ન હોય તો શું કરવું. - આ વાર્તા માટે ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો - તેમના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો કોણ છે તે પૂછીને વાર્તાનો અંત કરો? શું તેમની સાથે પણ આવું જ કંઈ બન્યું છે? - તેઓ પણ આવી જ પરિસ્થિતિમાં શું કરશે? - બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. - વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	પરિસ્થિતિઓને સમજવી, નિર્ણયો લેવા, શરીર અંગે જાગૃતિ, સંબંધો, સામાજિક કૌશલ્યો, લાગણીઓને સમજવી, સમસ્યાનું નિરાકરણ, શબ્દભંડોળ નિર્માણ, સાંભળવાની કુશળતા વિકસાવે છે.

વિષય 	લિંગ સમાવેશન
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	હું બનવા માંગુ છું એક દિવસ શાળામાં, શિક્ષકે વિદ્યાર્થીઓને પૂછ્યું કે તેઓ મોટા થઈને શું બનવા માંગે છે. કેટલાક બાળકોએ કહ્યું કે તેઓ ડોક્ટર બનવા માંગે છે, લોકોને બીમાર થવામાં મદદ કરવા માંગે છે. અન્ય લોકોએ કહ્યું કે તેઓ અગ્નિશામક બનવા માંગે છે, બહાદુરીથી લોકોને આગથી બચાવે છે. તમે શું બનવા માંગો છો? શું તમે જાણો છો? એક નિયાના હતી, જે એન્જિનિયર બનવાનું સ્વપ્ન જોતી હતી, એક એવી વ્યક્તિ જે પુલ, ઇમારતો, ફોન અને કમ્પ્યુટર જેવી ઘણી બધી વસ્તુઓ બનાવે છે! અને એક સમર હતો, જે ઘરે રહીને તેના પરિવાર અને મિત્રો માટે સ્વાદિષ્ટ ભોજન બનાવવા માંગતો હતો. વર્ગના બાળકો તેમની મજાક ઉડાવવા લાગ્યા. રેવાએ કહ્યું, "મારા ઘરમાં ફક્ત મારી મમ્મી રસોઈ બનાવે છે, મને લાગે છે કે ફક્ત છોકરીઓએ જ રસોઈ બનાવવી જોઈએ". સનાએ શેર કર્યું, "મારા પપ્પા એન્જિનિયર છે અને તેઓ ખૂબ ઊંચી ઇમારતો બનાવે છે. મને લાગે છે કે ફક્ત છોકરાઓ જ મોટી ઇમારતો બનાવી શકે છે." શિક્ષકે હસીને બાળકોને કહ્યું કે તેઓ જે કંઈ પણ બનવા માંગે છે તે બની શકે છે, ભલે તેમનું લિંગ ગમે તે હોય. છોકરાઓ ઘરે રહીને તેમના પરિવાર માટે રસોઈ બનાવી શકે છે, અને છોકરીઓ એન્જિનિયર બની શકે છે. દરેકનાં સપનાં ખાસ અને મહત્વપૂર્ણ હતાં. જ્યારે બાળકો સાથે રમે છે અને હસે છે, તેઓ શીખે છે કે ભવિષ્યમાં તેઓ શું બનવા માંગે છે તે પસંદ કરવાનું તેમના છોકરાઓ છે કે છોકરી તેના પર નિર્ભર નથી. તેઓ બધા નિયાના અને સમરની જેમ તેમના જુસ્સા અને સપનાંઓને અનુસરી શકે છે. તે દિવસથી, બાળકો શીખ્યા કે આપણે હંમેશા દરેકની પસંદગીઓ અને સપનાઓનો આદર કરવો જોઈએ, પછી ભલે તેઓ ગમે તે હોય.
શિક્ષક નોંધ 	• વાર્તાની શરૂઆત તેમને શું બનવા માંગે છે તે વિશે પ્રશ્નો પૂછીને કરો? તેઓ શું માને છે કે છોકરીઓ માટે નોકરીઓ અને છોકરાઓ માટે નોકરીઓ શું છે? કામ શું છે? • આ વાર્તા માટે ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો • વાર્તાનો અંત પૂછીને કરો કે તેમના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો કોણ છે? શું તેમની સાથે પણ આવું જ કંઈ બન્યું છે? આવી જ પરિસ્થિતિમાં તેઓ શું કરશે? • બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. • તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. • વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	પરિસ્થિતિઓને સમજવી, નિર્ણયો લેવા, શરીર અંગે જાગૃતિ, સંબંધો, સામાજિક કૌશલ્ય, લાગણીઓને સમજવી, સમાનતા અને વિવિધતા, સહાનુભૂતિ, સમસ્યાનું નિરાકરણ, શબ્દસંડોળ નિર્માણ, સાંભળવાની કુશળતા વિકસાવે છે.

વિષય 	જવાબદારી લેવી, અન્યો સાથે કામ કરવું અને તેમને મદદ કરવી
સૂચવેલ જોડકણું/ ગીત 	સાથે મળીને મદદ કરવી ઉનાળાની રજાઓ દરમિયાન, રજત, અઝીઝા અને જોસેફ નામના ત્રણ મિત્રોએ તેમના ઘરની આસપાસના બધા પ્રાણીઓની સંભાળ રાખવાનું નક્કી કર્યું. ખૂબ ગરમી હતી અને જ્યારે પણ તેઓ તેમના વિસ્તારમાં ફૂતરા, બિલાડી અને ગાય જોતા, ત્યારે તેઓ તેમના માટે ખૂબ જ દુઃખી થતા. તેમની આસપાસના બધા લોકો પ્રાણીઓને દૂર મોકલી દેતા. તેથી તેઓએ લાયાર પ્રાણીઓને ખવડાવવાનું અને તેમને આશ્રય અને ખોરાક આપવાનું નક્કી કર્યું. તેઓ સાથે બેસીને તેમના કાર્યો વહેંચી નાખતા. રજત પ્રાણીઓને શોધી કાઢતો અને તેમને પાણી આપતો, અઝીઝા તેમના માટે કામચલાઉ આશ્રય વિશે વિચારતી અને જોસેફ ખોરાકની વ્યવસ્થા કરતો. તેઓએ તેમના માતાપિતાને પૂછ્યું કે ગાય, ફૂતરા અને બિલાડીઓ શું ખાવાનું પસંદ કરે છે? તેમના માતાપિતાએ પણ તેમને મદદ કરતા. બીજા દિવસે સવારે, રજતે પાણીની બોટલો લીધી, જોસેફે રોટલી, શાકભાજી અને દૂધ ભરેલી થેલી લીધી, અને અઝીઝાએ તેની માતા પાસેથી ચીથરા અને જૂની ચાદર લીધી. અઝીઝાએ પડોશીઓને પૂછ્યું કે શું ઉનાળાની ગરમીમાં પ્રાણીઓ વરંડામાં કે સીડી પર બેસી શકે છે? આ બાળકોએ કરેલા પ્રયત્નોથી પડોશીઓ પ્રભાવિત થયા અને તેમને મદદ કરવા લાગ્યા. જોસેફ, રજત અને અઝીઝા ખૂબ ખુશ થયા કે જવાબદારી વહેંચાઈ ગઈ અને બધાએ પ્રાણીઓની સંભાળ રાખવામાં ફાળો આપ્યો. તેમને સમજાયું કે તેમનું એક ઉમદા કામ લોકોના વલણમાં આટલો મોટો ફરક લાવી શકે છે.
શિક્ષક નોંધ 	- વાર્તાની શરૂઆત તેમને એવું પૂછીને કરો કે રસ્તા પરના પ્રાણીઓની સંભાળ કોણ રાખે છે? તેઓ શું ખાય છે? વરસાદ પડે કે ખોરાક ન મળે તો તેમને કેવું લાગે છે? - આ વાર્તા માટે ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો - વાર્તાનો અંત એવું પૂછીને કરો કે તેમના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો કોણ છે? શું તેમની સાથે પણ આવું જ કંઈ બન્યું છે? આવી જ પરિસ્થિતિમાં તેઓ શું કરશે? - બાળકોને મૌખિક રીતે વાર્તા કહેતી વખતે વાર્તાને ચિત્રાત્મક રીતે દર્શાવવા માટે સરળ દ્રશ્યોવાળા સ્ટોરી કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકોને જોડવા માટે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - તમે સમાન વાર્તાવાળું ચિત્ર પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અને બાળકો સાથે પુસ્તક મોટેથી વાંચી શકો છો. વાંચો 1: વિસ્તૃત પગલાં માટે મોટેથી વાંચો. - વાર્તા 2-3 વખત મોટેથી વાંચી લીધા પછી, તમે એક મોટું પુસ્તક પસંદ કરી શકો છો અથવા આ અથવા સમાન વાર્તાનું મોટું પુસ્તક બનાવી શકો છો અને બાળકો સાથે સહિયારા વાંચનમાં જોડાઈ શકો છો. વિસ્તૃત પગલાં માટે વાંચો 1: સહિયારું વાંચન.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	પરિસ્થિતિઓને સમજવી, નિર્ણયો લેવા, શરીર અંગે જાગૃતિ, સંબંધો, સામાજિક કૌશલ્યો, લાગણીઓને સમજવી, સહાનુભૂતિ, સમસ્યાનું નિરાકરણ, શબ્દભંડોળ નિર્માણ, સાંભળવાની કુશળતા વિકસાવે છે.

વિષય 	ભારતની સ્વતંત્રતા/આઝાદી યાત્રા અને રાષ્ટ્રીય નાયકો
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	મહાન નાયકો એક સમયે મહાત્મા ગાંધી નામના એક દયાળુ માણસ હતા. તેઓ આપણા નેતા હતા જેમણે ભારત મુશ્કેલીમાં હતું ત્યારે આપણા દેશ ભારતને ખૂબ મદદ કરી હતી. તેઓ ઇચ્છતા હતા કે દરેક વ્યક્તિ તમારી જેમ ખુશ અને સુરક્ષિત રહે. મહાત્મા ગાંધીએ ખૂબ જ ખાસ કામ કર્યું હતું. તેમણે ભારતને એવા લોકોથી મુક્ત થવામાં મદદ કરી જેઓ તેમની સાથે સારા ન હતા. તેમણે લોકો સાથે વાત કરીને અને તેમને સમજાવ્યા કે દયાળુ બનવું ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. એક દિવસ, મહાત્મા ગાંધી ઘણા લોકો સાથે લાંબી યાત્રા પર નીકળ્યા. તેઓ ચાલતા ચાલતા સમુદ્ર સુધી પહોંચ્યા. તેઓ પાણીમાંથી મીઠું બનાવીને બતાવ્યું કે તેઓ મુક્ત થવા માંગે છે. તેમની યાત્રા એક મોટા સાહસ જેવી હતી જેમાં ઘણા લોકો તેમની સાથે જોડાયા. તેઓએ ગીતો ગાયા અને ખૂબ હસ્યા. મહાત્મા ગાંધીના વિશાળ હૃદય અને શાંતિપૂર્ણ માર્ગોને કારણે, ભારત આઝાદ થયું. બધા ખૂબ ખુશ હતા અને એકબીજાને પ્રેમપૂર્વક ભેટ્યા. ભલે મહાત્મા ગાંધી અત્યારે અહીં નથી, તેમનો પ્રેમ અને દયા હજી પણ આપણી સાથે છે. આપણે હંમેશા તેમને યાદ રાખી શકીએ છીએ અને બીજાઓ પ્રત્યે દયાળુ બની શકીએ છીએ, જેવા તેઓ હતા.
શિક્ષક નોંધ 	• વાર્તાની શરૂઆત તેમને સ્વતંત્રતા/આઝાદી શું છે તે વિશે પ્રશ્નો પૂછીને કરો? • શું તેઓ જાણે છે કે મહાત્મા ગાંધી કોણ છે? • ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	એકતાની શક્તિ, વિવેચનાત્મક વિચારસરણી, અન્ય લોકો માટે આદર કેળવવો, સહાનુભૂતિ, સમસ્યાનું નિરાકરણ, શબ્દભંડોળનું નિર્માણ, મૂલ્યો કેળવવા, શ્રવણ કૌશલ્ય વિકસાવે છે.

પ્રવૃત્તિનું નામ	જોડકણાં ગાવાં	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	સ્થાનિક કવિતાઓ અથવા બાળકોના પુસ્તક સંગ્રહમાંથી કવિતાઓ, કવિતા લખેલાં પોસ્ટરો અથવા મોટા અક્ષરો વડે ચાર્ટ પર લખેલી કવિતાઓ.	

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
3-4 પંક્તિઓનું એક ટૂંકું અને પુનરાવર્તિત જોડકણું પસંદ કરો, તેને કવિતાના પોસ્ટર અથવા કોઈપણ દ્રશ્ય સહાય દ્વારા ધીમે ધીમે અને સ્પષ્ટ રીતે સંભળાવો, લય (L1) પર ભાર મૂકવો. - છંદમાંના શબ્દો સાથે સંબંધિત ક્રિયાઓ, અવાજનું મોડ્યુલેશન અને અભિવ્યક્તિઓ સાથે પાઠ કરો. - બાળકોને ફેસિલિટેટર પછી દરેક પંક્તિનું પુનરાવર્તન કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. - જોડકણું ગાતી વખતે દ્રશ્યો અથવા લખાણ તરફ નિર્દેશ કરવાનો પ્રયાસ કરો અને અનુપ્રાસવાળા શબ્દોની ચર્ચા કરો.	6-8 પંક્તિઓ (L1) નું જોડકણું પસંદ કરો. - કવિતાના અર્થની ચર્ચા કરો, બાળકોને તેમના અર્થઘટન શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, અને અનુપ્રાસવાળા શબ્દોનો પરિચય કરાવો. - સાચા ઉચ્ચારણ અને અભિવ્યક્તિ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો. - બાળકોને શબ્દોના શરૂઆતના ધ્વનિઓ ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને પોતાની જાતે અનુપ્રાસનું પુનરાવર્તન કરવા કહો.	10 કે તેથી વધુ પંક્તિઓની કવિતા પસંદ કરો (L1 અને L2). - કવિતાના અર્થની ચર્ચા કરો, બાળકોને તેમના અર્થઘટન શેર કરવા અને જોડકણાંવાળા શબ્દો ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - સાચા ઉચ્ચારણ અને અભિવ્યક્તિ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો. - બાળકોને શબ્દોના શરૂઆત અને અંતના અવાજો ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને જાતે જોડકણાંનું પુનરાવર્તન કરવા કહો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	- લોકગીતો અને જોડકણાં, લોરી અને વિષય આધારિત જોડકણાં જેવા વિવિધ પ્રકારના જોડકણાંઓનો ઉપયોગ કરી શકાય છે. - બાળકને કવિતાના આધારે કઠપૂતળી, માસ્ક બનાવવા અથવા ચિત્ર દોરવા કહો. - કવિતા પાઠ કાર્યક્રમનું આયોજન કરો અને બાળકોને વર્ગ સમક્ષ ક્રિયાઓ અને અભિવ્યક્તિઓ સાથે કવિતા સંભળાવવાની તક પૂરી પાડો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	કવિતાઓ હું અને મારો પરિવાર, મારું શરીર, મારું ગામ/મારું શહેર, વૃક્ષ અને છોડ, ફળો અને શાકભાજી, પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ, આપણા સમુદાય સહાયકો, પરિવહનના સાધનો, ખોરાક, બજારો જેવા વિષયોમાંથી પસંદ કરી શકાય છે.	
શિક્ષક નોંધો 	- પઠનને વધુ આકર્ષક બનાવવા માટે કઠપૂતળીઓ, ચાર્ટ અને પોસ્ટરોનો ઉપયોગ કરો. - કવિતાને એકસાથે ઘણી વખત પઠન કરવાનો અને સાચા ઉચ્ચારણ, અભિવ્યક્તિ અને લય પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાનો અભ્યાસ કરો. - બાળકોની ભાગીદારી અને પ્રયત્નો માટે તેમની પ્રશંસા કરો અને પ્રોત્સાહિત કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-9: બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજ-બ-રોજની ક્રિયાપ્રતિક્રિયા માટે અસરકારક વાતચીત કૌશલ્ય વિકસાવે છે. - C-9.1: સરળ ગીતો, જોડકણાં અને કવિતાઓ સાંભળે છે અને પ્રશંસા કરે છે. - C-9.2: પોતાની જાતે સરળ ગીતો અને કવિતાઓ બનાવે છે.	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	શબ્દભંડોળ વિકાસ, સર્જનાત્મકતા, ઉચ્ચારણ જાગૃતિ, સ્વ-અભિવ્યક્તિ, આત્મસન્માન અને સામાજિક વિકાસનો વિકાસ, અર્થપૂર્ણ વાતચીતમાં જોડાવાની ક્ષમતા.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	- કવિતાના પાઠનું અવલોકન કરો, જેમાં સ્વરચિતતા, અવાજના આરોહ અવરોહ, અભિવ્યક્તિઓ અને હાવભાવનો સમાવેશ થાય છે. - યોગ્ય ઉચ્ચારણ, શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ અને અભિવ્યક્તિ સાથે કવિતાનું પુનરાવર્તન કરવાની બાળકોની ક્ષમતાનું નિરીક્ષણ કરો. - બાળકોની શબ્દો, શરૂઆતના અવાજોની સમજણ અને છંદનો અર્થ સમજાવવાની તેમની ક્ષમતાનું અવલોકન કરો.

2.1

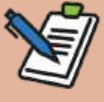
વિષય 	શાકભાજી		
સૂચવેલ જોડકણ/ગીત 	વેજીસ વેજિટેબલ્સ ઘે આર સો હેલ્થી ઘે આર સો યમ લેટ્સ લર્ન ઘેર નેમ લેટ્સ હેવ ફન ટેલ મી ધ નેમ ઓફ ધિસ વેજીટેબલ્સ કેરટ... કેરટ... કેરટ વેજીસ વેજિટેબલ્સ ઘે આર સો હેલ્થી ઘે આર સો યમ લેટ્સ લર્ન ઘેર નેમ લેટ્સ હેવ ફન ટેલ મી ધ નેમ ઓફ ધિસ વેજીટેબલ્સ ટોમેટો... ટોમેટો... ટોમેટો	વેજીસ વેજિટેબલ્સ ઘે આર સો હેલ્થી ઘે આર સો યમ લેટ્સ લર્ન ઘેર નેમ લેટ્સ હેવ ફન ટેલ મી ધ નેમ ઓફ ધિસ વેજીટેબલ્સ પોટેટો... પોટેટો... પોટેટો વેજીસ વેજિટેબલ્સ ઘે આર સો હેલ્થી ઘે આર સો યમ લેટ્સ લર્ન ઘેર નેમ લેટ્સ હેવ ફન ટેલ મી ધ નેમ ઓફ ધિસ વેજીટેબલ્સ પમ્પકિન... પમ્પકિન... પમ્પકિન	વેજીસ વેજિટેબલ્સ ઘે આર સો હેલ્થી ઘે આર સો યમ લેટ્સ લર્ન ઘેર નેમ લેટ્સ હેવ ફન
શિક્ષક નોંધ 	- બાળકો સાથે 2 થી 3 વાર આ કવિતા ગાઓ. ત્યાર બાદ, બાળકોને તમારી સાથે સાથે કેટલાક ભાગોમાં નેતૃત્વ લેવા દો. - કવિતા પાઠ પછી વિવિધ શાકભાજીનાં ચિત્રવાળાં કાર્ડ્સ બતાવો અને તેમનાં મનપસંદ શાકભાજી અંગે પ્રશ્નો પૂછો. - આરોગ્યપ્રદ ખોરાક ખાવાના ફાયદા સમજાવો. આ જોડકણાં બાદ ફળ અને શાકભાજી કાપવાની, મસળવાની, દબાવવાની કોઈ પ્રવૃત્તિ હાથ ધરી શકાય છે.		
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	શબ્દભંડોળનો વિકાસ, ખોરાક, યાદશક્તિ, ધ્યાન, શોધખોળ પ્રત્યે હકારાત્મક વલણનું નરિમાણ.		

વિષય 	શરીરના ભાગ		
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	અપ ડાઉન અપ ડાઉન ટર્ન અરાઉન્ડ ટર્ન અરાઉન્ડ ટય ધ સ્કાય એન્ડ ટય ધ ગ્રાઉન્ડ ટય ધ સ્કાય એન્ડ ટય ધ ગ્રાઉન્ડ પેટ યોર બેલી એન્ડ બ્લિન્ક યોર આઈઝ પેટ યોર બેલી એન્ડ બ્લિન્ક યોર આઈઝ બ્લો અ કિસ એન્ડ વેવ ગુડબાય બ્લો અ કિસ એન્ડ વેવ ગુડબાય	હેન્ડ્સ ઓન શોલ્ડર્સ હેન્ડ્સ ઓન શોલ્ડર્સ, હેન્ડ્સ ઓન નીઝ. હેન્ડ્સ બિહાઈન્ડ યુ, ઈફ યુ પ્લીઝ; ટય યોર આઈઝ, નાઉ યોર નોઝ, હેન્ડ્સ ઈન ફ્રન્ટ હેન્ડ્સ અબોવ ડાઉન એટ યોર સાઈડ્સ નાઉ ટય ધ સ્કાય! ક્લેપ યોર હેન્ડ્સ, વન-ટુ શેક હેન્ડ્સ વિથ ધ ફ્રેન્ડ નેક્સ્ટ ટુ યુ!	વ્હેન આઈ ગેટ રેડી ટુ કમ ટુ સ્કૂલ વ્હેન આઈ ગેટ રેડી ટુ કમ ટુ સ્કૂલ, આઈ જમ્પ રાઈટ આઉટ ઓફ બેડ, આઈ વોશ માય ફેસ, બ્રશ માય ટીથ, પુલ માય ક્લોથ્સ ઓવર માય હેડ, આઈ રન ડાઉન સ્ટેર્સ, ડ્રિન્ક માય મિલ્ક, એન્ડ ઈટ માય બ્રેકફાસ્ટ સો સ્વો, ધેન આઈ વેવ ગુડ-બાય એઝ આઈ વોક ડાઉન ધ સ્ટ્રીટ આઈ એમ સો હેપ્પી (સ્માઈલ) ધેટ આઈ કેન ગો. અમ્મા હેઝ સીઝર્સ અમ્મા હેઝ સીઝર્સ, કટ, કટ, કટ. અમ્મા હેઝ કોટન, સ્ટીય, સ્ટીય, સ્ટીય. અમ્મા હેઝ બટન્સ, વન, ટુ, થ્રી. અમ્મા ઈઝ મેકિંગ અ ફ્રોક/શરત જસ્ટ ફોર મી.
શિક્ષક નોંધ: 	- બાળકો સાથે આ કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - કવિતા પાઠ પછી શરીરના વિવિધ ભાગોના ચિત્ર ધરાવતા કાર્ડ્સ બતાવો અને તેમના ઉપયોગો વિશે પ્રશ્નો પૂછો.		
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	મોટર કુશળતા, આંખ અને હાથનું સંકલન, કલ્પનાશક્તિ, સૌંદર્યલક્ષી ભાવના, આનંદની ભાવના		

વિષય 	હાથ ધોવા અને વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા		2.3
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	વોશ, વોશ, વોશ ચોર હેન્ડ્સ, ઈન વોટર, મેક ધેમ ક્લિન. સ્કબ્બ, સ્કબ્બ, સ્કબ્બ અવે, ટુ કીપ જર્મ્સ અનસીન. ટ્વિકલ, ટ્વિકલ, લિટલ હેન્ડ્સ, વિથ સોપ, ધે શાઈન સો બ્રાઈટ. રબ્બ, રબ્બ, રબ્બ બિટવીન ઈય ફિંગર, એન્ડ કીપ ધેમ ક્લિન ડે એન્ડ નાઈટ.	વોશ, વોશ, વોશ ચોર હેન્ડ્સ, અ હેપ્પી લિટલ ચોર. ક્લિન, ક્લિન, ક્લિન ધે લિલ બી, એન્ડ યુ લિલ બી સ્ટે હેલ્થી એવર મોર.	
શિક્ષક નોંધ 	- બાળકો સાથે આ કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ઉપરોક્ત ક્રિયાપદો જેમ કે ધોવું, ઘસવું, રગડવું વગેરે સાથે સંકળાયેલા અવાજના આરોહ અવરોહ અને ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો. - કવિતા પાઠ પછી શરીરના વિવિધ ભાગોના ચિત્રવાળાં કાર્ડ્સ બતાવો અને તેમના ઉપયોગો વિશે પ્રશ્નો પૂછો.		
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	પુનરાવર્તન, વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા, યાદશક્તિ અને ધ્યાન, શોધખોળ અને રમત, સૂક્ષ્મ સ્નાયુ સંકલન		

વિષય 	ફળ		2.4
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	એપલ્સ, એપલ્સ, સો રાઉન્ડ એન્ડ રેડ, જ્યુસી એન્ડ સ્વીટ, ધે આર યમ, ઇટ્સ સેઈડ. ઓરેન્જીસ, ઓરેન્જીસ, બ્રાઈટ એન્ડ રાઉન્ડ, પીલ ધેમ ઓપન, જોય લિલ બી ફાઉન્ડ. બનાનાઝ, બનાનાઝ, લોન્ગ એન્ડ યલો. પીલ ધેમ બેક, અ ટેસ્ટી ફેલો. ગ્રેપ્સ, ગ્રેપ્સ, ઈન ક્લસ્ટર્સ ધે કિલિંગ, પોપ ધેમઈન ચોર માઉથ, ધે મેક યુ સિંગ!	સ્ટ્રોબેરીઝ, સ્ટ્રોબેરીઝ, રેડ એન્ડ સ્વીટ, પિક ધેમ કેરફૂલી, ધે આર અ ટ્રીટ. બ્લૂબેરીઝ, બ્લૂબેરીઝ, ટાઈની એન્ડ બ્લૂ ફુલ ઓફ ફ્લેવર, ગુડ ફોર યુ ટુ! ફૂટ્સ, ફૂટ્સ, ઈન કલર્સ સો બ્રાઈટ, ઇટ ધેમ અપ, વિથ ઓલ ચોર માઈટ. ફોર ધે આર નેચર્સ ગિફ્ટ, અ યમ્મી ડિલાઈટ, ઇટિંગ ફૂટ્સ ઇઝ ઓલ્વેઝ જસ્ટ રાઈટ!	
શિક્ષક નોંધ: 	- બાળકો સાથે આ કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - ફળોના ચિત્રવાળાં કાર્ડ્સ બતાવો. - તેમના મનપસંદ ફળ વિશે પ્રશ્નો પૂછો? - આરોગ્યપ્રદ ખોરાક ખાવાના ફાયદા સમજાવો. - આ જોડકણાં બાદ ફળ અને શાકભાજી કાપવાની, મસળવાની, દબાવવાની કોઈ પ્રવૃત્તિ હાથ ધરી શકાય છે.		
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	મોટર કુશળતા, આંખ અને હાથનું સંકલન, કલ્પનાશક્તિ, સૌંદર્યલક્ષી ભાવના, આનંદની ભાવના		

વિષય 	ફળ
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	એપ્લસ, એપ્લસ, સો રાઉન્ડ એન્ડ રેડ, જ્યુસી એન્ડ સ્વીટ, ઘે આર યમ, ઈટ્સ સેઈડ. ઓરેન્જીસ, ઓરેન્જીસ, બ્રાઈટ એન્ડ રાઉન્ડ, પીલ ધેમ ઓપન, જોય વિલ બી ફાઉન્ડ. બનાનાઝ, બનાનાઝ, લોન્ગ એન્ડ યલો. પીલ ધેમ બેક, અ ટેસ્ટી ફેલો. ગ્રેપ્સ, ગ્રેપ્સ, ઈન ક્લસ્ટર્સ ઘે ક્લિન્ગ, પોપ ધેમઈન યોર માઉથ, ઘે મેક યુ સિંગ! સ્ટ્રોબેરીઝ, સ્ટ્રોબેરીઝ, રેડ એન્ડ સ્વીટ, પિક ધેમ કેરફૂલી, ઘે આર અ ટ્રીટ. બ્લૂબેરીઝ, બ્લૂબેરીઝ, ટાઈની એન્ડ બ્લૂ, ફુલ ઓફ ફ્લેવર, ગુડ ફોર યુ ટુ! ફૂટ્સ, ફૂટ્સ, ઈન કલર્સ સો બ્રાઈટ, ઈટ ધેમ અપ, વિથ ઓલ યોર માઈટ. ફોર ઘે આર નેયર્સ ગિફ્ટ, અ યમ્મી ડિલાઈટ, ઈટિંગ ફૂટ્સ ઈઝ ઓલ્વેઝ જસ્ટ રાઈટ!
શિક્ષક નોંધ 	- બાળકો સાથે આ કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - ફળોના ચિત્રવાળાં કાર્ડ્સ બતાવો. - તેમના મનપસંદ ફળ વિશે પ્રશ્નો પૂછો? - આરોગ્યપ્રદ ખોરાક ખાવાના ફાયદા સમજાવો. - આ જોડકણાં બાદ ફળ અને શાકભાજી કાપવાની, મસળવાની, દબાવવાની કોઈ પ્રવૃત્તિ હાથ ધરી શકાય છે.
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	મોટર કુશળતા, આંખ અને હાથનું સંકલન, કલ્પનાશક્તિ, સૌંદર્યલક્ષી ભાવના, આનંદની ભાવના

વિષય 	સંબંધિત અવધારણાઓ – મોટું નાનું, લાંબુ-ટૂંકું વગેરે
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	ધિસ ઈઝ બિગ બિગ બિગ (વિથ એક્શન્સ) ધિસ ઈઝ યસ યસ યસ ધિસ ઈઝ સ્મોલ સ્મોલ સ્મોલ ધિસ ઈઝ નો નો નો ધિસ ઈઝ શોર્ટ શોર્ટ શોર્ટ ધિસ ઈઝ અપ અપ અપ ધિસ ઈઝ ટોલ ટોલ ટોલ ધીસ ઈઝ ડાઉન ડાઉન ડાઉન ધિસ ઈઝ ફાસ્ટ ફાસ્ટ ફાસ્ટ ધિસ ઈઝ ફની વે ધિસ ઈઝ સ્વો સ્વો સ્વો નાઉ વી કેન ટર્ન ટર્ન અરાઉન્ડ
શિક્ષક નોંધ: 	- બાળકો સાથે આ કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - વર્ગખંડમાં વસ્તુઓને અલગ અલગ સ્થિતિમાં રાખવાની પ્રવૃત્તિ સાથે આ જોડકણાંને અનુસરો
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	સ્થાનલક્ષી સમજ, મોટર કુશળતા, આંખ અને હાથનું સંકલન, શબ્દભંડોળ નિર્માણ, વિરોધી શબ્દો શીખવા, કલ્પનાશક્તિ, સૂચનાઓનું પાલન, આનંદની ભાવના

વિષય 	લેટ્સ ઇટ હેલ્થી! (ચાલો આરોગ્યપ્રદ ખાઈએ!)		
સૂચવેલ જોડકાં/ગીત 	આઈ લવ ફૂટસ આઈ વિલ ઇટ આ મેંગો યમ્મી યમ્મી ચલો મેંગો આઈ લવ મેંગો, આઈ વોશ ઇટ એન્ડ ઇટ ટુ x2 આઈ વિલ ઇટ એપલ યમ્મી યમ્મી રેડ એપલ આઈ લવ એપલ, આઈ વોશ ઇટ એન્ડ ઇટ ઇટ ટુ x2	આઈ વિલ ઇટ અ બનાના યમ્મી યમ્મી સોફ્ટ બનાના આઈ લવ બનાના, આઈ વોશ ઇટ એન્ડ ઇટ ઇટ ટુ x2 આઈ વિલ ઇટ ગ્રેપ્સ યમ્મી યમ્મી ગ્રીન ગ્રેપ્સ આઈ લવ ગ્રેપ્સ, આઈ વોશ ધેમ એન્ડ ઇટ ઇટ ટુ x2	આઈ વિલ ઇટ ઓરેન્જ યમ્મી યમ્મી જ્યુસી ઓરેન્જ આઈ લવ ઓરેન્જ, આઈ વોશ ઇટ એન્ડ ઇટ ઇટ ટુ x2 આઈ લવ ફૂટસ, આઈ વોશ ધેમ એન્ડ ઇટ ધેમ ટુ
શિક્ષક નોંધ 	- બાળકો સાથે કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - કવિતા પાઠ પછી વિવિધ ફળોના ચિત્રવાળાં કાર્ડ્સ બતાવો અને તેમના મનપસંદ ફળો અને તેમના રંગો વિશે પ્રશ્નો પૂછો.		
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	ફળોના નામ શીખવા, ફળોની ઓળખ, રંગો, ભાષા કૌશલ્યનો વિકાસ, ચોકસાઈ, એકાગ્રતાનો સમયગાળો		

વિષય 	પરિવહનના વિવિધ પ્રકારો અને અવાજો		
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	છુકા છુકા છુકા છુકા! ગોઝ ધ ટ્રેન, વિથ અ હોપ એન્ડ અ સ્કીપ, વી વિલ ગો અગેઈન. ટુ લેન્ડ્સ ફાર અવે, વી વિલ સ્પીડ એન્ડ સ્વે, ઓન ધિસ મેજિકલ જર્ની, કમ વોટ મે! અપોન ધ બસ, વી જર્ની એઝ વન, એટ ઈય સિગ્નલ, અવર એડવેન્ચર્સ બિગન. વિથ પીપલ અબોર્ડ, અ ડાઈવર્સ એરે, ઈન ધિસ રોલિંગ કમ્યુનિટી, વી ફાઈન્ડ અવર વે! ઝૂમીંગ પાસ્ટ અ બિગ ટ્રક, વિથ અ હોન્ક! એન્ડ અ ચીયર, વી વિલ ગો ફાર. ઓન રોડ્સ વાઈડ એન્ડ વાઈડ, વી વિલ ડ્રાઈવ સો અવાઈવ, ટુ એડવેન્ચર્સ અહેડ, વ્હેર ડ્રીમ્સ શ્રાઈવ! પેડલિંગ અલોંગ ઓન અવર ટ્રસ્ટી બાઈક, વિથ આ ટ્રીન! ટ્રીન! સાઉન્ડ, વી ટેક અ હાઈક. થુ પાથ્સ નેરો એન્ડ વાઈડ, વી ગ્લાઈડ વિથ ગ્લી, એક્સપ્લોરિંગ ધ વર્લ્ડ, સો વાઈલ્ડ એન્ડ ફ્રી! નાઉ સોરિંગ હાઈ ઈન એન એરોપ્લેનસ ગ્લાઈડ, થુ ધ બાઉન્ડલેસ સ્કાય, વી ટેક અવર રાઈડ. અબોવ ધ ક્વાઈડ્સ, વ્હેર ડ્રીમ્સ આર અલાઈડ ટુ ગ્રો, ઈન ધ વાસ્ટ એક્સપાન્સ, વી વિલ ડાન્સ એન્ડ ફ્લો!	આઈ એમ એન એરોપ્લેન આઈ એમ એન એરોપ્લેન ફ્લાઈંગ હાઈ ફ્લાઈંગ હાઈ આઈ કેન ટર્ન ધિસ વે આઈ કેન ટર્ન ધીસ વે ઈન ધ સ્કાય ઈન ધ સ્કાય આઈ એમ એન એરોપ્લેન આઈ એમ એન એરોપ્લેન ફ્લાઈંગ હાઈ ફ્લાઈંગ હાઈ આઈ કેન ટર્ન ધિસ વે આઈ કેન ટર્ન ધીસ વે ઈન ધ સ્કાય ઈન ધ સ્કાય આઈ એમ એન એરોપ્લેન આઈ એમ એન એરોપ્લેન આઈ કેન મેક અ લેન્ડિંગ આઈ કેન મેક અ લેન્ડિંગ ફ્રોમ ધ સ્કાય ફ્રોમ ધ સ્કાય	માય કાર અબ્બુ બ્રોટ અ કાર ફોર મી વિથ ફોર વ્હીલ્સ એન્ડ અ હોર્ન ટર્ન ધ કી એન્ડ ઈટ વિલ રન ભ્રરુરુરુરુરુમ.... ઈટ્સ સય ફન! મુવ ઈટ ફ્રન્ટ, મુવ ઈટ બેક ટર્ન ઈટ લેફ્ટ એન્ડ ટર્ન ઈન રાઈટ આઈ એમ ઓન માય વે, પુઉઉન પીઈઈઈન, ઈન ધ કાર અબ્બુ ગોટ ફોર મી. ફાઈવ ઓન ધ સાયકલ ધેર વેર ફાઈવ ઓન ધ સાયકલ, એન્ડ ધ લિટલ વન સેઈડ, 'પેડલ ફાસ્ટર પેડલ ફાસ્ટર' સો ધે ઓલ પેડલ્સ ફાસ્ટર એન્ડ વન ફેલ આઉટ. ધેર વેર ફોર ઓન ધ સાયકલ, એન્ડ ધ લિટલ વન સેઈડ, 'પેડલ ફાસ્ટર પેડલ ફાસ્ટર' સો ધે ઓલ પેડલ્સ ફાસ્ટર એન્ડ વન ફેલ આઉટ. ધેર વેર થ્રી ઓન ધ સાયકલ, એન્ડ ધ લિટલ વન સેઈડ, 'પેડલ ફાસ્ટર પેડલ ફાસ્ટર' સો ધે ઓલ પેડલ્સ ફાસ્ટર એન્ડ વન ફેલ આઉટ. ધેર વેર ટુ ઓન ધ સાયકલ, એન્ડ ધ લિટલ વન સેઈડ, 'પેડલ ફાસ્ટર પેડલ ફાસ્ટર' સો ધે ઓલ પેડલ્સ ફાસ્ટર એન્ડ વન ફેલ આઉટ. ધેર વોઝ વન ઓન ધ સાયકલ, એન્ડ ધ લિટલ વન સેઈડ, 'પેડલ ફાસ્ટર પેડલ ફાસ્ટર' સો શી પેડલ્સ ફાસ્ટર બટ શી સ્ટેઈડ ઓન.
શિક્ષક નોંધ: 	- બાળકો સાથે આ કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - આ જોડકણું ગાતી વખતે રમકડાંના વાહનો સાથે રાખી શકાય છે. બાળકોને અવાજો કાઢવા અને ક્રિયાઓ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું જોઈએ. - કવિતા પાઠ પછી બાળકોને રસ્તા પર વાહનોનો રોલ પ્લે કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.		
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	ભાષા કૌશલ્ય, સામાજિક કૌશલ્યોની સમજ, શારીરિક અને મોટર વિકાસ, સર્જનાત્મક અને સૌંદર્યલક્ષી વિકાસ, તાર્કિક વિચારસરણી, એકાગ્રતા નિર્માણ		

વિષય 	સ્થાનિક અને સ્થાનલક્ષી અવધારણાઓ		
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	ઈન એન્ડ આઉટ, અપ એન્ડ ડાઉન, અરાઉન્ડ એન્ડ રાઉન્ડ, ઓલ અરાઉન્ડ ટાઉન. થુ ધ ટનલ, અન્ડર ધ ચેર, વી એક્સપ્લોર સ્પેસિસ એવરીવ્હેર! હાઈ એન્ડ લો, નિયર એન્ડ ફાર, વી રીય ફોર થિંગ્સ, લાઈક અ સ્ટાર. ઈન ધ બોક્સ, આઉટ ઓફ સાઈટ, લર્નિંગ ફીલ્સ જસ્ટ સો રાઈટ! ઈનસાઈડ ધ હાઉસ, આઉટસાઈડ ધ ડોર, વી એક્સપ્લોર સ્પેસિસ મોર એન્ડ મોર. થુ ધ વિન્ડો, ઈન્ટુ ધ સ્કાય લર્નિંગ બ્રિન્સ સો મય જોય!	અપ/ડાઉન સૉગ કલેપ યોર હેન્ડ્સ વે અપ હાઈ વે અપ હાઈ, વે અપ હાઈ કલેપ યોર હેન્ડ્સ વે અપ હાઈ વે અપ, અપ, અપ! કલેપ યોર હેન્ડ્સ વે ડાઉન લો વે ડાઉન લો, વે ડાઉન લો કલેપ યોર હેન્ડ્સ વે ડાઉન લો ડાઉન, ડાઉન, ડાઉન	આઈ પુટ માય હેન્ડ્સ અપ આઈ પુટ માય હેન્ડ્સ અપ અપ અપ આઈ પુટ માય હેન્ડ્સ ડાઉન ડાઉન ડાઉન આઈ પુટ માય હેન્ડ્સ ઈન ફ્રન્ટ ઓફ મી આઈ પુટ માય હેન્ડ્સ બિહાઈન્ડ મી આઈ પુટ વન હેન્ડ ઓન ટોપ ઓફ ધ અધર આઈ કલેપ માય હેન્ડ્સ અબોવ માય હેડ આઈ કલેપ માય હેન્ડ્સ અન્ડર માય ચીન આઈ કલેપ માય હેન્ડ્સ રાઈટ નેક્સ્ટ ટુ માય ઈયર માય ફિંગર્સ ફલાય સો ફાર ફાર ફાર માય ફિંગર્સ ફલાય સો નિયર નિયર નિયર
શિક્ષક નોંધ 	- તમારા હાથને ચોક્કસ દિશા તરફ વાળો અને બાળકોને તેમ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકો સાથે 2 થી 3 વાર કવિતા ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો.		
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	ભાષા કૌશલ્ય, સ્થાનિક સમજ, તાર્કિક વચિારસરણી, એકાગ્રતાનો સમયગાળો, નવીનતા, શોધ અને રમતનો વકાસ.		

વિષય 	સંખ્યાઓ અને ગણતરી		
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	વન ટુ થ્રી ફોર ફાઈવ, કાઉન્ટિંગ નમ્બર્સ ઈઝ અ ડિલાઈટ	સિક્સ સેવેન એન્ડ એઈટ કાઉન્ટિંગ નમ્બર્સ, ઈટ ઈઝ નેવર ટુ લેટ	નાઈન ટેન, ગ્રેબ અ પેન કાઉન્ટિંગ નમ્બર્સ, લેટ્સ બિગિન અગેઈન રિપીટ!
શિક્ષક નોંધ: 	- બાળકો સાથે આ કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - બાળકો ક્રિયાઓ કરીને અને આંગળીઓ પર સંખ્યાઓ બતાવીને આ કવિતા ગાશે.		
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	ભાષા કૌશલ્ય, સંખ્યાની અવધારણાઓ, ચોકસાઈ, ગતિ અને એકાગ્રતા સમયગાળાનો વિકાસ.		

વિષય 	નંબરિંગ અને ગણતરી	
સૂચવેલ જોડકણું/ગીત 	1 લિટલ હેન ઈઝ પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન 1 લિટલ હેન ઈઝ પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન 1 લિટલ હેન ઈઝ પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન ટિપ્પી ટિપ્પી ટિપ્પી ટેપ!(ક્રિયા: કલેપ ઓન ટેપ) 2 લિટલ ડોગ્સ આર પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન 2 લિટલ ડોગ્સ આર પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન 2 લિટલ ડોગ્સ આર પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન ટિપ્પી ટિપ્પી ટિપ્પી ટેપ!(ક્રિયા: કલેપ ઓન ટેપ) 3 લિટલ માઈસ આર પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન 3 લિટલ માઈસ આર પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન 3 લિટલ માઈસ આર પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન ટિપ્પી ટિપ્પી ટિપ્પી ટેપ!(ક્રિયા: કલેપ ઓન ટેપ)	4 લિટલ સ્પાઈડર્સ આર પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન 4 લિટલ સ્પાઈડર્સ આર પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન 4 લિટલ સ્પાઈડર્સ આર પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન ટિપ્પી ટિપ્પી ટિપ્પી ટેપ!(ક્રિયા: કલેપ ઓન ટેપ) 5 લિટલ કેટ્સ આર પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન 5 લિટલ કેટ્સ આર પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન 5 લિટલ કેટ્સ આર પ્લેઈંગ ઈન ધ ગાર્ડન ટિપ્પી ટિપ્પી ટિપ્પી ટેપ!(ક્રિયા: કલેપ ઓન ટેપ)
શિક્ષક નોંધ 	- બાળકો સાથે કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - ઉપરોક્ત પ્રાણીઓ સાથે સંકળાયેલી ક્રિયા કરો. ઉદાહરણ: કરોળિયા માટે કોલ કરવું. બાળકો શિક્ષક સાથે કવિતાનું પઠન કરી શકે છે.	
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	પુનરાવર્તન, પ્રાણીઓને લગતો શબ્દભંડોળ, સંખ્યાની અવધારણા, યાદશક્તિ અને એકાગ્રતા, શોધખોળ અને રમત, સૂક્ષ્મ સ્નાયુ સંકલન	

વિષય 	ઋતુઓ 2.10	
સૂચવેલ જોડકાણું/ગીત 	સ્પ્રિંગ ઈઝ અ ટાઈમ, વ્હેન ચિલ્ડ્રન પ્લે. ફ્લાવર્સ બ્લૂમ, એવરી ડે. સમર ઈઝ હોટ. ટુ સ્ટે ફૂલ, એવરીવન વોન્ટ્સ અ ડીપ ઈન ધ પૂલ.	મોન્સૂન ક્લાઉડ્સ આર ફ્રિલ્ડ વિથ રેઈન, મેક યુ ફીલ ફૂલ અગેઈન. વિન્ટર ઈઝ કોલ્ડ. ઓન સની ડેઝ, પીપલ એન્જોય ધ સન્સ રેઝ.
શિક્ષક નોંધ: 	- બાળકો સાથે આ કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - હીટર, પંખો, છત્રી અને સંબંધિત કપડાંના ઉપયોગ વિશે પ્રશ્નો પૂછો. તેમને ઋતુઓના ચિત્રો બતાવો અને આપણે જે ખોરાક ખાઈએ છીએ અને જે કપડાં પહેરીએ છીએ તેના આધારે વિવિધ ઋતુઓ વિશે પ્રશ્નો પૂછો.	
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	ઋતુઓ વિશે શીખવું, ભાષા કૌશલ્યનો વિકાસ, તાર્કિક વિચારસરણી, કલ્પનાશક્તિ, યાદશક્તિનું કાર્ય, એકાગ્રતાનો સમયગાળો, નવીનતા, શોધખોળ અને રમત	

વિષય 	રંગો		
સૂચવેલ જોડકાણું/ગીત 	ટીપી ટીપી ટીપ વ્હોટ કલર ડુ યુ સે? આઈ સે- યલો યલો ઈઝ મેંગો, યલો ઈઝ કોર્ન, યલો ઈઝ માય કેપ નાઉ કલેપ કલેપ કલેપ! ટીપી ટીપી ટીપ વ્હોટ કલર ડુ યુ સે? આઈ સે- ગ્રીન ગ્રીન ઈઝ ફ્રોગ, ગ્રીન ઈઝ પી, ગ્રીન ઈઝ માય કેપ નાઉ કલેપ કલેપ કલેપ!	ટીપી ટીપી ટીપ વ્હોટ કલર ડુ યુ સે? આઈ સે- બ્રાઉન બ્રાઉન ઈઝ ચોકોલેટ, બ્રાઉન ઈઝ વૂડ, બ્રાઉન ઈઝ માય કેપ નાઉ કલેપ કલેપ કલેપ! ટીપી ટીપી ટીપ વ્હોટ કલર ડુ યુ સે? આઈ સે- વ્હાઈટ વ્હાઈટ ઈઝ રેબિટ, વ્હાઈટ ઈઝ રેડિશ, વ્હાઈટ ઈઝ માય કેપ નાઉ કલેપ કલેપ કલેપ!	ટીપી ટીપી ટીપ વ્હોટ કલર ડુ યુ સે? આઈ સે- રેડ રેડ ઈઝ ટોમેટો, રેડ ઈઝ રોઝ, રેડ ઈઝ માય કેપ નાઉ કલેપ કલેપ કલેપ! ટીપી ટીપી ટીપ-૩
શિક્ષક નોંધ 	- બાળકો સાથે કવિતા ૨ થી ૩ વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - કવિતા પાઠ પછી, બાળકોને વિવિધ રંગના કાર્ડ બતાવો અને તેમને વર્ગખંડમાંથી સમાન રંગની વસ્તુઓ પસંદ કરવા કહો.		
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	રંગો શીખવા, ભાષા કૌશલ્યનો વિકાસ, ચોકસાઈ, તાર્કિક વિચારસરણી, અજાયબી, યાદશક્તિ આધારિત કાર્ય, સહયોગ, આયોજન, એકાગ્રતાનો સમયગાળો, નવીનતા, શોધ અને રમત.		

વિષય 	વર્ગખંડ/ઘર/સડક/બગીચામાં નિયમો	
સૂચવેલ જોડકણ/ગીત 	ઈન અવર ક્લાસરૂમ, વી ફોલો રૂલ્સ, ઘે હેલ્પ અસ લર્ન એન્ડ ઓ લાઈક લિટલ જવેલ્સ. વી રેઈઝ અવર હેન્ડ્સ ટુ સ્પીક આઉટ લાઉડ, એન્ડ લિસન ટુ અવર ટીચર્સ, ઓહ સો પ્રાઉડ. વી સીટ ઈન અવર ચેર્સ, કવાયટ એન્ડ નીટ, રેડી ટુ લર્ન, અવર માઈન્ડ્સ અપબીટ. વી ટેક ટર્ન્સ વિથ ફ્રેન્ડ્સ, શેરિંગ ટોયઝ, પ્લેઈંગ ટુગેધર, ફ્રીલ વિથ જોયઝ. વી ક્લિન અપ અવર મેસીસ, પુટ થિંગ્સ અવે	કીપીંગ અવર ક્લાસરૂમ ટાઈડી એવરી ડે. વી વોક ઈન્ડોર્સ, નેવર રન, સેફ્ટી ફર્સ્ટ, ઈટ્સ ઓલ ઈન ફન. ઈન અવર ક્લાસરૂમ, વી આર અ ટીમ, લર્નિંગ એન્ડ ગ્રોઈંગ, લાઈક ઈન અ ટ્રીમ. વિથ રૂલ્સ ટુ ગાઈડ અસ, વી લિવ ડુ અવર બેસ્ટ, ઈન અવર ક્લાસરૂમ, વી આર ટુવી બ્લેસ્ટ!
શિક્ષક નોંધ: 	- બાળકો સાથે આ કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - બાળકોને પૂછો કે તેઓ કયારાનું શું કરે છે? શું તેઓ લાઇટ બંધ કરે છે? શું તેઓ વારાફરતી કામ કરે છે, શેર કરે છે? વગેરે.	
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	નિયમોના પાલન અંગે જાગૃતિ વિકસાવે છે, ભાષા કૌશલ્યનો વિકાસ, તાર્કિક વિચારસરણી, આશ્ચર્ય, આયોજન, એકાગ્રતાનો સમયગાળો, નવીનતા, શોધ અને રમત, સામાજિક-ભાવનાત્મક વિકાસ, જિજ્ઞાસા, તાર્કિક વિચારસરણી, વારો લેવો.	

વિષય 	વસ્તુઓ ઉમેરો અને ઘટાડો	
સૂચવેલ જોડકણ/ગીત 	મિલા હેડ ફાઈવ બોલ્સ-રીડયૂસ ઓબ્જેક્ટ્સ મિલા હેડ ફાઈવ બોલ્સ ઈન ધ બેગ ઓન ધ ચેર વિય વન બાય વન, શી ડીસાઈડેડ ટુ શેર શી ગેવ અ બોલ ટુ અ ફ્રેન્ડ સો ડિયર, લીવિંગ વિથ હર જસ્ટ ફોર, બટ નો ફિયર! ફોર બોલ્સ લેફ્ટ, ઓન વોટ અ સાઈટ, મિલા શેર્ડ વિથ ઓલ હર માઈટ. શી ગેવ અ બોલ ટુ અ ફ્રેન્ડ સો ડિયર, લીવિંગ વિથ હર જસ્ટ થ્રી, બટ નો ફિયર! થ્રી બોલ્સ લેફ્ટ, ઓન વોટ અ સાઈટ, મિલા શેર્ડ વિથ ઓલ હર માઈટ.	શી ગેવ અનધર વન ટુ અ ફ્રેન્ડ સો ડિયર, લીવિંગ વિથ હર જસ્ટ ટુ, બટ નો ફિયર! ટુ બોલ્સ રિમેઈનિંગ, ઈન હર બેગ સો લાઈટ, મિલા શેર્ડ વિથ ઓલ હર માઈટ. શી ગેવ વન મોર, ફીલિંગ સો ગ્રાન્ડ, લીવિંગ હર વિવથ જસ્ટ વન ઈન હર હેન્ડ. વન બોલ લેફ્ટ, બટ મિલા ન્યુ, શેરિંગ મેક્સ હર હાર્ટ ફીલ ટુ.
શિક્ષક નોંધ 	- બાળકો સાથે કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - વધુ સારી સમજણ માટે આ કવિતામાં સાચા બોલ અને બેગ જેવા પ્રોપ્સનો ઉપયોગ કરી શકાય છે.	
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	ભાષા કૌશલ્ય, સામાજિક કૌશલ્ય, સંખ્યાત્મક કૌશલ્ય, સંખ્યા-વસ્તુ જોડાણ, તાર્કિક વિચારસરણી, આશ્ચર્ય, આયોજન, એકાગ્રતા સમયગાળાનો વિકાસ.	

વિષય 	દિશા અને સ્થાન	2.14
સૂચવેલ જોડકાણું/ગીત 	ઈસ્ટ, વેસ્ટ, નોર્થ, સાઉથ, લિટલ વન્સ, ઓપન યોર માઉથ. ધીઝ આર ધ ડાઈરેક્શન્સ વી નો, વી કેન ગો એઝ ફાસ્ટ ઓર સ્લો અપ અપ અપ હેન્ડ્સ અપ હાઈ, વી લિવ ટય ધ બ્યૂટીફુલ સ્કાય ટુ ધ ઈસ્ટ, વ્હેર ધ સન રાઈઝીસ હાઈ, ઈન ધ મોર્નિંગ લાઈટ, વી લિવ રીય ફોર ધ સ્કાય. ટુ ધ વેસ્ટ, વ્હેર ધ સન ગોઝ ટુ રેસ્ટ, ઈન ધ ઈવનિંગ, બર્ડ્સ ફાઈન્ડ ધેર નેસ્ટ. ટુ ધ નોર્થ, વ્હેર ધ કોલ્ડ વિન્ડ્સ બ્લો, ઈન ધ વિન્ટર્સ ચીલ, વી લિવ ડાન્સ ઈન ધ સ્નો. ટુ ધ સાઉથ, લેટ્સ ટય ધ ગ્રાઉન્ડ, વી કેન લિસન ટુ નેચર્સ સાઉન્ડ્સ.	
શિક્ષક નોંધ: 	- બાળકો સાથે મળીને આ કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - તમારા હાથને ચોક્કસ દિશા તરફ વાળો અને બાળકોને તેમ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	ભાષા કૌશલ્યનો વિકાસ, સ્થાનિક સમજ, તાર્કિક વિચારસરણી, ધ્યાન, નવીનતા, શોધ અને રમત.	

વિષય 	સંસાધનોનો ઉપયોગ અને સંરક્ષણ	2.15
સૂચવેલ જોડકાણું/ગીત 	યુઝિંગ એન્ડ કન્ઝર્વિંગ, વી લિવ એક્સપ્લોર, ટુગેધર, વી લિવ લર્ન મોર એન્ડ મોર. યુઝિંગ એન્ડ કન્ઝર્વિંગ, હેન્ડ ઈન હેન્ડ, બેબી સ્ટેપ્સ, એકોસ ધ લેન્ડ. વોટર ફ્રોમ ધ ટેપ, લેટ્સ નોટ વેસ્ટ, ટર્ન ઈટ ઓફ, વિથ જેન્ટલ હેસ્ટ. બ્રશ યોર ટીથ, યુઝિંગ જસ્ટ અ સીપ, સેવિંગ વોટર, ડ્રીપ બાય ડ્રીપ. લેટ્સ ડિમ ધ લાઈટ્સ, અ સિમ્પલ એક્ટ ટુ કન્ઝર્વ, વ્હેન વી આર નોટ અરાઉન્ડ, લેટ્સ પ્રિઝર્વ એનર્જી સેવ, ફોર અનધર ડે, ઈન અવર લિટલ હોમ, વ્હેર વી પ્લે. ટોયઝ એન્ડ બુક્સ, લેટ્સ શેર એન્ડ રીયુઝ, લેસ વેસ્ટ, લેસ ટુ લુઝ. ઓલ્ડ ટોયઝ, ન્યુ ફ્રન, લેટ્સ રિસાયકલ એન્ડ મેન્ડ, વી કેન શેર એન્ડ વી કેન લેન્ડ યુઝિંગ એન્ડ કન્ઝર્વિંગ, હેન્ડ ઈન હેન્ડ, બેબી સ્ટેપ્સ, એકોસ ધ લેન્ડ. ટુગેધર વી લિવ લર્ન, ટુગેધર વી લિવ ગ્રો, ફોર અ બ્રાઈટર ફ્યુચર, વી લિવ સો એન્ડ સો.	
શિક્ષક નોંધ 	- બાળકો સાથે આ કવિતા 2 થી 3 વાર ગાઓ. ત્યારબાદ, બાળકોને તમારી સાથે કેટલાક ભાગોનું નેતૃત્વ કરવા દો. - બાળકોને વ્યસ્ત રાખવા માટે ક્રિયાઓ અને અવાજના આરોહ અવરોહનો ઉપયોગ કરો. - બાળકોને પૂછો કે તેઓ જૂના પુસ્તકોનું શું કરે છે? શું તેઓ લાઈટ બંધ કરે છે? શું તેઓ પાણીનો નળ ખુલ્લો જુએ તો બંધ કરી દે છે? લીક થતી પાઈપનું શું કરવું જોઈએ? વગેરે.	
સંબોધિત કરાયેલ ક્ષમતાઓ 	સંસાધનો અંગે જાગૃતિ કેળવે છે, ભાષા કૌશલ્યોનો વિકાસ, તાર્કિક વિચારસરણી, આશ્ચર્ય, આયોજન, એકાગ્રતાનો સમયગાળો, નવીનતા, શોધ અને રમત, સામાજિક-ભાવનાત્મક વિકાસ, જિજ્ઞાસા	

પ્રવૃત્તિનું નામ

ચાલો ચિત્રોનું વર્ણન કરીએ:

વ્યક્તિ શું જોઈ શકે છે તેની વાત અને ચર્ચા કરો

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

મેગેઝિન, અખબારો, વાર્તા પુસ્તકો, બજાર, દુકાન, શાળા,
બસ સ્ટેન્ડ, રેલ્વે સ્ટેશન, મેળા વગેરેના ચિત્રો, બોર્ડ અથવા
ચાર્ટ પેપર, માર્કર અથવા ચોક

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-5 વર્ષનું વયજૂથ

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને એક ચિત્ર બતાવો અને તેમને ડાબેથી જમણે ચિત્રનું અવલોકન કરવા અને ચિત્રમાં દેખાતી વસ્તુ, વસ્તુઓ અને પાત્રોનાં નામ જણાવવા કહો.
2. દર્શાવવામાં આવેલા પાત્રો, પરિસ્થિતિ, ક્રિયાઓ અથવા વાગણીઓ વિશે ખુલ્લા પ્રશ્નો પૂછો અને બાળકોને તેમના અનુભવો શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. મોટા ચાર્ટ પેપર અથવા બોર્ડ પર બાળકો સાથે ચિત્રો સંબંધિત સામાન્ય શબ્દો લખો.
4. બાળકોને દૃષ્ટિ શબ્દોના રૂપમાં તે શબ્દો ઓળખવા/વાંચવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

1. બાળકોને એક ચિત્ર બતાવો અને તેમને ડાબેથી જમણે તેનું અવલોકન કરવા માટે માર્ગદર્શન આપો. તેમને ચિત્રમાં રહેલી વસ્તુઓ, ચીજો અને પાત્રોનું વર્ણન કરતા સરળ વાક્યો બનાવવા કહો.
2. "તમને શું લાગે છે કે ચિત્રમાં પાત્રો શું કરી રહ્યા છે?" અથવા "તમને શું લાગે છે કે પાત્રો કેવું અનુભવે છે?" જેવા પ્રશ્નો પૂછીને ખુલ્લા અંતની ચર્ચાને પ્રોત્સાહન આપો.
3. મોટા ચાર્ટ પેપર અથવા બોર્ડ પર ચિત્રો સંબંધિત સરળ વાક્યો લખો અને બાળકોને આ પ્રવૃત્તિમાં સામેલ કરો. તેમને તેમની નોટબુકમાં આ વાક્યો વાંચવા અને લખવાનો અભ્યાસ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
4. આ પ્રક્રિયા દરમિયાન, પૂર્ણવિરામ, અલ્પવિરામ અને પ્રશ્નાર્થ ચિહ્નો જેવા વિરામચિહ્નો દર્શાવો અને સમજાવો.
5. બાળકો જે કંઈ પણ વર્ણવે છે, પાટિયા પર 4-5 સરળ વાક્યો લખો અને ચર્ચા સમાપ્ત કરવા માટે તેમની સાથે તેને વાંચો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

તમે બાળકોને ચિત્રને નામ/શીર્ષક આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરી શકો છો.

બાળકો ચિત્રનું પોતાનું સંસ્કરણ દોરી શકે છે અથવા ચિત્રણ કરી શકે છે અથવા તેમાંથી દ્રશ્યો ભજવી શકે છે.

બાળકોને ચિત્રો માટે એક શબ્દ અથવા ટૂંકા વાક્યોમાં વર્ણન લખવાનું, અથવા શોધાયેલ જોડણીઓનો ઉપયોગ કરીને ચિત્ર જોયા પછી વાર્તા બનાવવાનું કહો.

બાળકોના ચિત્ર વર્ણન સાથે વર્ગખંડની વાર્તાપુસ્તક બનાવો જેમાં શોધાયેલ જોડણીઓનો ઉપયોગ કરીને તેમના પોતાના લેખનમાં હોય.

ચિત્રની બે કે તેથી વધુ ચર્ચા થયા પછી, બાળકો નાના જૂથોમાં પણ ચિત્રમાં ભાગ લઈ શકે છે.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

હું અને મારો પરિવાર, મારું શરીર, મારું ગામ/મારું શહેર, વૃક્ષ અને છોડ, ફળો અને શાકભાજી, પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ, આપણા સમુદાય સહાયકો, પરિવહનના સાધનો, ખોરાક, બજારો જેવા વિષયોમાંથી ચિત્રો પસંદ કરી શકાય છે.

શિક્ષક નોંધો

- બાળકોના લખાણોમાં જોડણી સુધારશો નહીં, ઇન્ટરેક્ટિવ પ્રતિસાદ સાથે સાચી જોડણી લખો અને મોડેલ કરો.
- શિક્ષક લેખક તરીકે કાર્ય કરી શકે છે - બાળકોના સૂચનોમાંથી પૂછવું, પ્રશ્નો પૂછવા અને ચિત્રકામ કરીને અર્થપૂર્ણ લખાણ બનાવવું.
- વિકલાંગ બાળકોને ટેકો આપવા માટે, ચિત્ર-આધારિત પ્રવૃત્તિઓનો ઉપયોગ કરો અને વિસ્તૃત જોડાણ અને સમજણ માટે મોટી છબીઓ અથવા સ્પર્શન્દ્રિય સામગ્રી જેવા દ્રશ્ય સહાયનો સમાવેશ કરો. ઉદાહરણ તરીકે, દ્રષ્ટિની ક્ષતિ ધરાવતા બાળકો માટે ટેક્સ્ટ છબીઓ પ્રદાન કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-9: બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજિદા ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ માટે અસરકારક સંચાર કૌશલ્ય વિકસાવે છે ◦ C-9.7: રોજિંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓને અસરકારક રીતે કરવા માટે પૂરતા શબ્દો જાણે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે અને હાલના શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરીને નવા શબ્દોના અર્થનું અનુમાન કરી શકે છે • CG-10: બાળકો ભાષા 1 માં વાંચન અને લેખનમાં અસ્ખલિતતા વિકસાવે છે ◦ C-10.8: તેમની સમજણ અને અનુભવો વ્યક્ત કરવા માટે એક ફકરો લખે છે (L1)
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	આસપાસના વાતાવરણ વિશે અવલોકન કુશળતા અને જાગૃતિ, આત્મવિશ્વાસ, જાહેર બોલવાની કુશળતા, શબ્દભંડોળ વિકાસ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• ચિત્ર વાંચનમાં બાળકોની રુચિનું અવલોકન કરો. • જૂથ પ્રવૃત્તિઓ અને મુક્ત રમત દરમિયાન નિયમિત અથવા નવા શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરતા બાળકોનું નિરીક્ષણ કરો. • ખુલ્લા પ્રશ્નો, સંપૂર્ણ વાક્યોમાં સમજૂતીઓ, કલ્પનાશક્તિ અને વર્ણન, અન્ય પાસાંઓમાં બાળકોના પ્રતિભાવોનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	મુક્ત ચિત્ર પુસ્તક/વાર્તાના પુસ્તકના વાંચનનો સમય	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	ચિત્ર પુસ્તકો અને વાર્તાના પુસ્તકોનો સંગ્રહ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-5 વર્ષનું વયજૂથ	5-6 વર્ષની ઉંમર	
- બાળકોને ચિત્ર અને વાર્તા પુસ્તકોનો સંગ્રહ આપો અને તેમને જાતે પુસ્તક પસંદ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને પુસ્તક વાંચવા, પાનાં પલટાવા, ચિત્રો વાંચવા માટે મોડેલ બનાવો. - બાળકોને પુસ્તક વાંચવાનો ડોળ કરવા, પાનાં પલટાવા અને લખાણની દિશાને અનુસરવા દો. - બાળકોને તેઓ શું વાંચી રહ્યા છે તે અંગે પ્રશ્નો પૂછીને વાર્તા પુસ્તકોના ચિત્રો વાંચવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, જેમ કે, "તમે કયું પુસ્તક વાંચી રહ્યા છો?", "વાર્તામાં કોણ છે?", "આ ચિત્રમાં શું થઈ રહ્યું છે", વગેરે. - બાળકોના વાંચન પ્રયાસો માટે તેમના લખાણ કરો.	3-5 વય જૂથો માટેનાં સમાન પગલાં અનુસરો. - પુસ્તકોમાં કેટલાક સામાન્ય શબ્દોની ચર્ચા કરો અને બાળકોને સહાય સાથે કે વગર તેમને ઓળખવા દો. - બાળકોને પુસ્તકના સહાધ્યાયી વાંચનમાં જોડાવા અને એકબીજા સાથે પુસ્તક વિશે મંતવ્યો શેર કરવાની તકો પૂરી પાડો. - મુદ્રણ અને પુસ્તકની અવધારણા વિશે વાતચીત શરૂ કરો જેમ કે "આ પુસ્તકનું શીર્ષક ક્યાં છે?", "વાર્તામાં શું ચાલી રહ્યું છે?", "તમને કયું પાત્ર ગમે છે?", "આપણે પુસ્તક કેવી રીતે વાંચીએ છીએ - ડાબેથી જમણે કે જમણેથી ડાબે?", વગેરે.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને વાર્તાના મનપસંદ પાત્રો, પુસ્તકો અથવા ઘટનાઓ દોરવા અને શોધેલી જોડણીનો ઉપયોગ કરીને મૌખિક અને એક શબ્દમાં તેનું વર્ણન કરવા કહો. બાળકો જે પુસ્તકો વાંચે છે તેનાથી સંબંધિત ભૂમિકા ભજવવાના સત્રો યોજો. 5-6 વર્ષના વયજૂથ માટે, તેમના વાર્તા અથવા ચિત્ર પુસ્તકોમાંથી બાળકો સાથે સામાન્ય શબ્દોની ચિત્ર દિવાલ બનાવો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	મહિનાના વિષયના આધારે ચિત્ર અને વાર્તા પુસ્તકો પ્રદર્શિત કરી શકાય છે. ઉદાહરણ તરીકે, જો વિષય 'કુટુંબ' હોય તો બાળકો માટે કુટુંબ અથવા સંબંધો સંબંધિત વિવિધ પુસ્તકો પ્રદર્શિત કરી શકાય છે.	
શિક્ષક નોંધો 	- એક રીડિંગ કોર્નર બનાવી શકાય છે જેમાં અનેક વાર્તા પુસ્તકો પ્રદર્શિત થાય છે. - શિક્ષકે બાળકો માટે મોડેલિંગ તરીકે મોટેથી વાંચન સત્રો યોજવાની જરૂર છે. - શિક્ષક લેખક તરીકે કાર્ય કરી શકે છે - બાળકોના સૂચનોમાંથી પ્રશ્નો પૂછીને અને ચિત્રકામ કરીને અર્થપૂર્ણ લખાણ બનાવવું. - વિકલાંગ બાળકોને ટેકો આપવા માટે, ચિત્ર-આધારિત પ્રવૃત્તિઓનો ઉપયોગ કરો અને વિસ્તૃત જોડાણ અને સમજણ માટે મોટી છબીઓ અથવા સ્પર્શનિદ્ર્ય સામગ્રી જેવા દ્રશ્ય સહાયનો સમાવેશ કરો. ઉદાહરણ તરીકે, દ્રષ્ટિની ક્ષતિ ધરાવતા બાળકો માટે ટેક્સ્ટ છબીઓ પ્રદાન કરો.	

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-9: બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજુંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ માટે અસરકારક સંચાર કૌશલ્ય વિકસાવે છે • CG-10: બાળકો ભાષા 1 માં વાંચન અને લેખનમાં અસ્ખલિતતા વિકસાવે છે ◦ C-9.5: વર્ણવેલ/વાંચેલી વાર્તાઓને સમજે છે અને પાત્રો, વાર્તાલાપ અને લેખક શું કહેવા માંગે છે તે ઓળખે છે ◦ C-10.9: વિવિધ બાળકોના પુસ્તકો (L1) પસંદ કરવામાં અને વાંચવામાં રસ બતાવે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	શબ્દભંડોળ વિકાસ, વિચાર કૌશલ્ય, એકાગ્રતાનો સમયગાળો, વાતચીત કૌશલ્ય નિર્માણ, શ્રવણ કૌશલ્ય વિકસાવવું, ઉત્તેજન આપવું, કલ્પનાશક્તિ; વર્ણન; સામાજિક વિકાસ, સ્વ-અભિવ્યક્તિનો વિકાસ, આત્મસન્માનનો વિકાસ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• ચિત્ર વાંચન, ટૂંકી વાર્તાઓ અને પરિવાર અને સાથીદારો સાથે વાર્તા પુસ્તકોની ચર્ચામાં બાળકોની રુચિનું અવલોકન કરો. • મૂલ્યાંકન કરો કે શું તેઓ વાર્તા વાંચવાનો પ્રયાસ કરે છે અને તેને તેમના પોતાના શબ્દોમાં ફરીથી કહી શકે છે. • ખુલ્લા પ્રશ્નો, સંપૂર્ણ વાક્યોમાં સમજૂતીઓ, કલ્પના અને વાર્તાઓ સંબંધિત વર્ણન માટે બાળકોના પ્રતિભાવોનું નિરીક્ષણ કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

વાર્તા કથન: તમારી પોતાની રચનાત્મક વાર્તાઓ બનાવવી

તમારે કઈ સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

દંતકથાઓ, લોકકથાઓ, પ્રાણીઓ, ગામ, શાળા, મૂળભૂત દિનચર્યા વગેરે વિશેની સ્થાનિક વાર્તાઓ જેવી મૌખિક વાર્તાઓનો સંગ્રહ.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. વાર્તા પસંદ કરો જે તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં અભિવ્યક્તિ, અવાજના આરોહ અવરોહ, સ્ટોરી કાફર્સ અને કઠપૂતળીઓનો ઉપયોગ કરીને મૌખિક રીતે સંભળાવવામાં આવે. વાર્તાઓ દંતકથાઓ, લોકકથાઓ, પ્રાણીઓ, દિનચર્યા વગેરે પરની સ્થાનિક વાર્તાઓ હોઈ શકે છે.
2. વાર્તાની વચ્ચે બાળકોને વાર્તાની ઘટનાઓ, પાત્રો અને સેટિંગ વિશે યાદ અપાવવા માટે પ્રશ્નો પૂછો.
3. બાળકોને વાર્તાઓ ફરીથી કહેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, જેમ કે, પહેલાં શું થયું? પછી શું થયું? વાર્તામાં કોણ હતું? વગેરે.
4. બાળકોને વાર્તા કાર્ડ આપો અને તેમને વાર્તા કાર્ડનું વર્ણન તેમના પોતાના શબ્દોમાં કરવા માટે માર્ગદર્શન આપો જેથી તેઓ એકસાથે વાર્તા બનાવી શકે.
5. બાળકોને વાર્તામાંથી કેટલાક શબ્દો અને વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને વાર્તા કહેવા અથવા ફરીથી કહેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. 3-4 વર્ષના વયજૂથો જેવા જ પગલાં અનુસરો.
2. બાળકોને 'પહેલાં/મધ્ય/અંતમાં શું થયું?', 'કયા પાત્રને સમસ્યાનો સામનો કરવો પડ્યો?', 'પછી શું થયું?' વગેરે પ્રશ્નો પૂછીને ક્રમમાં વાર્તાઓ શેર કરવા માર્ગદર્શન આપો.
3. બાળકોને ક્રમમાં 3-4 સરળ અને ટૂંકા વાક્યોમાં પોતાના શબ્દોમાં વાર્તાઓ કહેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
4. બાળકોને વાર્તા કાર્ડ આપો અને વાર્તા જોડી બનાવવા માટે તેમને પોતાના શબ્દોમાં વાર્તા કાર્ડનું વર્ણન કરવા માર્ગદર્શન આપો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. 3-4 વયજૂથો જેવા જ પગલાં અનુસરો.
2. બાળકોને ક્રમમાં વાર્તાઓ શેર કરવા માટે માર્ગદર્શન આપો, પ્રશ્નો પૂછીને – પહેલાં/મધ્ય/અંતમાં શું થયું? કયા પાત્રને સમસ્યાનો સામનો કરવો પડ્યો? પછી શું થયું? વગેરે.
3. બાળકોને તેમના પોતાના શબ્દોમાં વાર્તાઓ કહેવા અને વાર્તાના 3-4 બનાવોને ક્રમમાં સંપૂર્ણ વાક્યોમાં વર્ણવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
4. બાળકોને વાર્તા કાર્ડ આપો અને તેમને વાર્તા કાર્ડનું વર્ણન તેમના પોતાના શબ્દોમાં કરવા માટે માર્ગદર્શન આપો જેથી તેઓ વ્યક્તિગત રીતે વાર્તા બનાવી શકે.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકોને જૂથમાં વાર્તા ભજવવા, તેમના મનપસંદ પાત્રો અથવા વાર્તાના બનાવોનો રોલ પ્લે કરવા, વાર્તા કાર્ડનો ઉપયોગ કરીને ક્રમમાં વાર્તા ગોઠવવા અને પછી વાર્તાને તેમના પોતાના શબ્દોમાં જૂથોમાં અથવા વ્યક્તિગત રીતે સંભળાવવા માટે કહો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

વાર્તાઓ હું અને મારો પરિવાર, મારું શરીર, મારું ગામ/મારું શહેર, વૃક્ષ અને છોડ, ફળો અને શાકભાજી, પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ, આપણા સમુદાય સહાયકો, પરિવહનના સાધનો, ખોરાક, બજારો જેવા વિષયોમાંથી પસંદ કરી શકાય છે.

શિક્ષક નોંધો

- વાર્તા કહેવા માટે કઠપૂતળીઓ, મોજાંની કઠપૂતળીઓ, લાકડીની કઠપૂતળીઓ, વાર્તા કાર્ડનો ઉપયોગ કરી શકાય છે.
- શિક્ષક વાર્તા કહેતી વખતે અવાજના આરોહ અવરોહ અને નાટકીય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરે છે.
- બાળકોની માતૃભાષામાં વર્ષમાં ઓછામાં ઓછા 4-5 વખત વાર્તાનું પુનરાવર્તન કરો. દરેક પુનરાવર્તન દરમિયાન, બાળકોને વાર્તાની વધુ વિગતો પોતાની જાતે ઉમેરવા માટે કહો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-9: બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજૂંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ માટે અસરકારક સંચાર કૌશલ્ય વિકસાવે છે ◦ C-9.3: અસ્ખલિત રીતે વાતચીત કરે છે અને અર્થપૂર્ણ વાતચીત કરી શકે છે ◦ C-9.5: વર્ણવેલ/વાંચેલી વાર્તાઓને સમજે છે અને પાત્રો, વાર્તાલાપ અને લેખક શું કહેવા માંગે છે તે ઓળખે છે ◦ C-9.6: સ્પષ્ટ પ્લોટ અને પાત્રો સાથે ટૂંકી વાર્તાઓનું વર્ણન કરે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• શબ્દભંડોળ વિકાસ, વિચાર કૌશલ્ય, એકાગ્રતાનો સમયગાળો, વાતચીત કૌશલ્ય હકારાત્મક રીતે બનાવે છે, સમજે છે અને પ્રતિભાવ આપે છે, વિવિધ લાગણીઓ અને ક્રમને ઓળખે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• વાર્તાના વર્ણનમાં ભાગ લેતી વખતે વાર્તા સાંભળી રહેલા, વાર્તાનો આનંદ માણી રહેલા અને વાર્તા કથનમાં ભાગ લેતી વખતે હાવભાવ/ક્રિયાઓ બતાવી રહેલા બાળકોનું અવલોકન કરો, અને તેઓ વાર્તા સાંભળે છે અને તેને પોતાના શબ્દોમાં ફરીથી કહી શકે છે કે નહીં તેનું અવલોકન કરો. • બાળકને વાર્તા કહેવાનું કહી અને તેમની સમજણના સ્તરનું મૂલ્યાંકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ		આપણી આસપાસનાં પ્રાણીઓ: સામાન્ય પ્રાણીઓ ઓળખવાં અને તેમનું વર્ણન કરવું	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?		સામાન્ય રીતે જોવા મળતાં પ્રાણીઓ, પ્રાણીઓના ઘરો અને પ્રાણીઓના બચ્ચાંના ચિત્ર કાર્ડ અથવા આંગળીની કઠપૂતળીઓ.	
			
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી			
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર	
1. સામાન્ય પ્રાણીઓ (ભેંસ, બકરી, કૂતરા, બિલાડી, ઉંદર, ગાય, સસલા) દર્શાવતા ચિત્ર કાર્ડ પ્રદર્શિત કરીને શરૂઆત કરો અને બાળકોને તેમને ઓળખવા અને નામ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 2. બાળકોને તેમના સ્થાનિક વાતાવરણમાં જોવા મળતા અન્ય સામાન્ય પ્રાણીઓના અવલોકનો શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. બાળકોને પ્રાણીઓના ચિત્ર કાર્ડ બતાવો, તેમને સામાન્ય પ્રાણીઓ ઓળખવા, નામ આપવા અને રંગ અથવા પગની સંખ્યા જેવી વિશેષતાઓની ચર્ચા કરવા માર્ગદર્શન આપો. 2. બાળકોને પ્રાણીઓના અવાજો અને પ્રાણીઓની ચાલનું અન્વેષણ કરવા અને તેનું અનુકરણ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. 3. પાણી, ખોરાક અને આશ્રય આપવા જેવી સંભાળ પૂરી પાડવાની રીતો વિચારીને પ્રાણીઓ પ્રત્યેની દયા સમજવામાં તેમને માર્ગદર્શન આપો.	1. સામાન્ય પ્રાણીઓ, તેમનાં બચ્ચાંઓ અને તેમના રહેઠાણો/ઘરો દર્શાવતા ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો અને બાળકોને તેમની ઓળખ કરવા અને જોડકાં જોડવા માટે માર્ગદર્શન આપો. 2. પ્રાણીઓના ખોરાકની ચર્ચા કરો, બાળકોને વિવિધ પ્રાણીઓ શું ખાય છે તેના પર તેમના વિચારો શેર કરવા કહો. 3. બાળકોને તેમના રોજિંદા જીવનમાં પ્રાણીઓની ભૂમિકા વિશે વિચારો અને પ્રશ્નો પૂછવા માટે માર્ગદર્શન આપો.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	નજીકના ખેતર, બગીચા અથવા પ્રાણી સંગ્રહાલયની મુલાકાતનું આયોજન કરો જેથી બાળકોને તેમની આસપાસના સામાન્ય પ્રાણીઓનું અવલોકન અને ચર્ચા કરવાની તક મળે.		
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ' છે, તો બાળકો સાથે સામાન્ય પ્રાણીઓ અને તેમની વિશેષતાઓ/લાક્ષણિકતાઓ સાથેના તેમના અનુભવ વિશે વાતચીત કરો.		
શિક્ષક નોંધો 	- વિવિધ શિક્ષણ શૈલીઓને સમાવવા માટે ઓડિઓ-વિડિયો અથવા સહાય દ્વારા પૂરક, વ્યવહારુ અનુભવ માટે સ્પર્શનિદ્રિય કાર્ડ અને પ્રાણીઓના રમકડાં સાથે સમાવિષ્ટ શિક્ષણને પ્રોત્સાહન આપો. - બાળકોની માતૃભાષા (L1) માં સૂચના આપીને અને તેમની બીજી ભાષા (L2) માં સામાન્ય શબ્દસંડોળ રજૂ કરીને બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ સ્થાપિત કરો. - ખેતરો, બગીચાઓ અથવા પ્રાણી સંગ્રહાલય જેવી બહારની મુલાકાતો દરમિયાન સલામતીને પ્રાથમિકતા આપો, જેથી બાળકો માટે સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવી શકાય. - ચર્ચાઓ અને પ્રવૃત્તિઓમાં બધા બાળકોને સક્રિયપણે સામેલ કરીને લિંગ સમાનતાને પ્રોત્સાહન આપો.		

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-7: બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા તેમની આસપાસની દુનિયાને સમજે છે ◦ C-7.1: વિવિધ શ્રેણીના પદાર્થો અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, ભાવનાત્મક કૌશલ્ય જેમ કે પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ પ્રત્યે સહાનુભૂતિ, સામાજિક સંબંધોની સમજ અને પર્યાવરણનું સંરક્ષણ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય અન્વેષણ: ભાગ લઈ રહેલા અને તેમની ઇન્દ્રિયોનો ઉપયોગ કરીને પર્યાવરણનું અન્વેષણ કરી રહેલા બધા બાળકોનું અવલોકન કરો. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: પ્રાણીઓની નિકટતામાં બાળકોની લાગણીઓનું અવલોકન કરો (આનંદ, ખુશી, ભય, સહાનુભૂતિ, વગેરે).

પ્રવૃત્તિનું નામ

આપણી આસપાસનાં રંગો: ઓળખો, શોધો અને અલગ પાડો

તમારે કઈ

સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

આપણી આસપાસ રહેલા વિવિધ પ્રાથમિક અને ગૌણ રંગોની વસ્તુઓ જેવી કે રમકડાં, બ્લોકસ, ચાર્ટ, ફૂલો, ફળો, શાકભાજી વગેરેના વાસ્તવિક અથવા ચિત્રો, વિવિધ રંગોના રંગ રંગો અથવા કેયોન્સ અને કેટલાક ખરબચડા કાગળ.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. સમાન રંગની વસ્તુઓની શ્રેણી રજૂ કરો અને બાળકોને પ્રાથમિક રંગો (લાલ, વાદળી, પીળો) ઓળખવા અને નામ આપવા માટે આમંત્રિત કરો.
2. બાળકોને તેમના વાતાવરણમાં સમાન રંગની અન્ય વસ્તુઓ શોધવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. એક આકર્ષક રમતની જગ્યા બનાવો અને બાળકોને ઓળખાયેલા રંગોના જૂથોમાં વસ્તુઓને વર્ગીકૃત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. સમાન રંગની વસ્તુઓની શ્રેણી રજૂ કરો અને બાળકોને પ્રાથમિક અને ગૌણ રંગો (લાલ, વાદળી, લીલો, પીળો, નારંગી, ગુલાબી, સફેદ, કાળો, ભૂરો અને જાંબલી) ઓળખવા માટે આમંત્રિત કરો.
2. બાળકોને તેમના વાતાવરણમાં સમાન રંગની અન્ય વસ્તુઓ શોધવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. એક આકર્ષક રમતની જગ્યા બનાવો અને બાળકોને ઓળખાયેલા રંગોના જૂથોમાં વસ્તુઓને વર્ગીકૃત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
4. તેમને સમાન રંગની અન્ય વસ્તુઓ યાદ રાખવા અને નામ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. સમાન રંગની વસ્તુઓની શ્રેણી રજૂ કરો અને બાળકોને પ્રાથમિક, ગૌણ અને તૃતીય રંગો (લાલ, વાદળી, લીલો, સફેદ, પીળો, કાળો, ભૂરો, ગુલાબી, રાખોડી, સોનેરી, સી બ્રાઉન, ગુલાબી, રાખોડી, સોનેરી, ચાંદી, નારંગી અને જાંબલી, રંગ રંગો) ઓળખવા માટે આમંત્રિત કરો.
2. બાળકોને તેમના વાતાવરણમાં સમાન રંગની અન્ય વસ્તુઓ શોધવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. એક આકર્ષક રમતની જગ્યા બનાવો અને બાળકોને ઓળખાયેલા રંગોના જૂથોમાં વસ્તુઓને ગોઠવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
4. તેમને સમાન રંગની અન્ય વસ્તુઓ યાદ રાખવા અને નામ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

સર્જનાત્મક અને આનંદદાયક શોધને પ્રોત્સાહન આપીને બાળકો શીખેલા રંગોમાંથી ચિત્રો બનાવીને શકે છે.
પ્રાથમિક રંગો (લાલ, વાદળી, પીળો) અને વાડકા આપો. બાળકોને રંગો મિશ્રિત કરીને ગૌણ રંગો બનાવવાનો પ્રયોગ કરવા દો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિ મહિનાનો વિષય 'ફળો અને શાકભાજી' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકો સાથે શાકભાજી અને ફળોના વિવિધ રંગોની ચર્ચા કરો અને તેમને પ્રશ્નો પૂછો જેમ કે: તેમના મનપસંદ શાકભાજી અને ફળોના રંગો કયા છે?

શિક્ષક નોંધો

- અવધારણાની પ્રગતિ: પ્રવૃત્તિ પ્રાથમિક રંગોથી શરૂ થવી જોઈએ અને 4-6 વય જૂથો માટે ગૌણ અને તૃતીય વર્ગમાં ખસેડવી જોઈએ.
- બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે.
- બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• (CG-2) બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે ◦ (C-2.1) આકારો, રંગો અને તેમના છાંયો વચ્ચે તફાવત કરે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય જેમ કે રંગોના નામ સમજવા અને વર્ગીકરણ કરવાની જ્ઞાનાત્મક કુશળતા
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય અન્વેષણ: પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને જોડતાં બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., વસ્તુઓની બારીક વિગતોને સ્પર્શ કરીને અને ધ્યાનમાં લેતાં બાળકો. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: રંગો, ખોરાક પ્રત્યે તેમની પસંદ અને નાપસંદ વ્યક્ત કરવી • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: ફળો, શાકભાજી, તેમના પોતાના તાત્કાલિક અનુભવોમાંથી મેળવેલા રંગોના શબ્દભંડોળ પર નજર રાખો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	આપણી આસપાસના આકારો: ઓળખો, શોધો, બનાવો અને અલગ પાડો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	આપણી આસપાસ વિવિધ આકારની વસ્તુઓ અને પ્રાથમિક અને ગૌણ આકારના ચિત્રો અથવા કટઆઉટ ગોળ/વર્તુળાકાર-બંગડી, બિંદી, ઘડિયાળ, બોટલનું ઢાંકણું, રોટલી, બટન, પૈડું, ટેપ, પ્લેટ, અડધું લીંબુ ત્રિકોણ- સમોસા, ત્રિકોણાકાર ધ્વજ, આઈસ્ક્રીમ કોન, ટ્રાફિક કોન, હેંગર, પિરામિડ ચિત્ર, જન્મદિવસની ટોપી ચોરસ- કેરમ બોર્ડ, ચોરસ ડાયરી, બિસ્કિટ, ચેસ બોર્ડ, રૂબિક્સ ક્યુબ, ઓશીકાનું કવર, બ્રેડ લંબચોરસ- રજિસ્ટર, ભૂમિતિ બોક્સ, ટેબલ, કોઈપણ રમકડું, સ્કેલ, મોબાઇલ ફોન અંડાકાર- ઈડું, તરબૂચ, ડોર મેટ, બલૂન, બેડમિન્ટન રેકેટ કાગળમાંથી સ્ટાર અને ડાયમંડ બનાવો	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. પ્રાથમિક આકારોના કટઆઉટ એક પછી એક દર્શાવો (વર્તુળ, ચોરસ, ત્રિકોણ) અને તેમને આકાર ઓળખવામાં અને નામ આપવામાં મદદ કરો. 2. પ્રાથમિક આકારના અનેક પદાર્થો બતાવો અને બાળકોને આપેલ વસ્તુઓને આકાર સાથે મેચ કરવા માર્ગદર્શન આપો. ઉદાહરણ-વર્તુળ આકારવાળી પ્લેટ. 3. બાળકોને વિવિધ સપાટીઓ (હવા, પાણી, સેન્ડપેપર) પર આકાર દોરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. પ્રાથમિક અને ગૌણ આકારોના કટઆઉટ એક પછી એક દર્શાવો (વર્તુળ, ચોરસ, ત્રિકોણ, લંબચોરસ, અંડાકાર) અને તેમને આકાર ઓળખવામાં અને નામ આપવામાં મદદ કરો. 2. પ્રાથમિક અને ગૌણ આકારના અનેક પદાર્થો બતાવો અને બાળકોને આપેલ વસ્તુઓને આકાર સાથે મેચ કરવા માર્ગદર્શન આપો. ઉદાહરણ - લંબચોરસ આકાર સાથે બુક કરો. 3. પ્રાથમિક અને ગૌણ આકારના મૂળભૂત ગુણધર્મો શેર કરો અને ચર્ચા કરો જેમ કે કેટલા ખૂણા, કેટલી બાજુઓ, વસ્તુઓની ગણતરી કરીને અને અન્વેષણ કરીને. 4. બાળકોને વિવિધ સપાટીઓ (હવા, પાણી, સેન્ડપેપર) પર આકાર દોરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. પ્રાથમિક અને ગૌણ આકારોના કટઆઉટ એક પછી એક દર્શાવો (વર્તુળ, ચોરસ, ત્રિકોણ, લંબચોરસ, અંડાકાર, સ્ટાર અને ડાયમંડ) અને તેમને આકાર ઓળખવામાં અને નામ આપવામાં મદદ કરો. 2. પ્રાથમિક અને ગૌણ આકારના અનેક પદાર્થો બતાવો અને બાળકોને આપેલ વસ્તુઓને આકાર સાથે મેચ કરવા માર્ગદર્શન આપો. 3. પ્રાથમિક અને ગૌણ આકારોના મૂળભૂત ગુણધર્મો શેર કરો અને ચર્ચા કરો જેમ કે કેટલા ખૂણા છે, કેટલી બાજુઓ છે, વસ્તુઓની ગણતરી કરીને અને અન્વેષણ કરીને 4. બાળકોને વિવિધ સપાટીઓ (હવા, પાણી, સેન્ડપેપર) પર આકાર દોરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	જમીન પર ચોક/ટેપનો ઉપયોગ કરીને આકારની રૂપરેખા દોરો, બાળકો તેમને ઓળખે છે અને તેમની રૂપરેખા પર ચાલે છે/ઠેકડો મારે છે/કોલ કરે છે/ફૂટે છે. બાળકો તેમની આસપાસ વિવિધ આકારો શોધવા માટે નેચર વોક માટે જઈ શકે છે જેમ કે દરવાજા લંબચોરસ છે, ટાયર વર્તુળ છે.	

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય મારું/આપણું પર્યાવરણ છે, તો આપણી આસપાસના પદાર્થોના વિવિધ આકારોની ચર્ચા કરો અને બાળકોને પ્રશ્નો પૂછો, જેમ કે, રૂમનો આકાર કેવો છે અથવા તેની કેટલી બાજુઓ અને ખૂણાઓ છે?
શિક્ષક નોંધો 	• અવધારણાની પ્રગતિ: 3-4 વર્ષ માટે પ્રાથમિક આકારો (આકારો વર્તુળ, ચોરસ, ત્રિકોણ) રજૂ કરો અને 4-6 વર્ષ માટે ગોળા આકારો પર જાઓ. નવા આકારો રજૂ કરતાં પહેલાં અગાઉ શીખેલા આકારો મજબૂત બનાવવાનું ધ્યાન રાખો. • બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, બાળકો સ્પર્શ અને અનુભવી શકે તેવી પરિચિત વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો. • બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજણ અને જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે ◦ C-8.12: જથ્થા, આકારો, અવકાશ અને માપન સંબંધિત ખ્યાલો અને પ્રક્રિયાઓને સમજવા અને વ્યક્ત કરવા માટે પર્યાપ્ત અને યોગ્ય શબ્દભંડોળ વિકસાવે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, કુલ મોટર કૌશલ્ય, ફાઇન મોટર કૌશલ્ય અને મેમરી કૌશલ્ય.

પ્રવૃત્તિનું નામ		મારા આંગણવાડી કેન્દ્રમાં ફરીને જોવું	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	આંગણવાડી કેન્દ્રના જુદા જુદા ખૂણાના ચિત્ર કાર્ડ અથવા સ્ટોરી કાર્ડ, કાગળ અને કેયોન્સ		
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી			
3-5 વર્ષનું વયજૂથ	5-6વર્ષની ઉંમર		
- એક વાર્તાપુસ્તક બનાવો જે બાળકની આંગણવાડી કેન્દ્રની સફરને અનુસરે છે, જેમાં વિવિધ ક્ષેત્રો અને પ્રવૃત્તિઓ પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે. તમે દરેક પૃષ્ઠ પર 'સવારની પ્રાર્થના', 'મિત્રો સાથે રમવું', 'ચિત્રકામ' વગેરે જેવી વિવિધ ક્રિયાઓ ઉમેરી શકો છો. - બાળકોને "વાર્તા યાત્રા" પર લઈ જાઓ, દરેક પૃષ્ઠ પર થોભીને વાર્તા વાંચવી અને સંબંધિત ક્ષેત્ર અથવા પ્રવૃત્તિની ચર્ચા કરવી.	- આંગણવાડી કેન્દ્રમાં સામાન્ય રીતે જોવા મળતી વસ્તુઓની યાદી બનાવો, જેમ કે વાટકી, ચમચી, રમકડું, પુસ્તક, વગેરે. બાળકોને ટીમોમાં વિભાજિત કરો અને દરેક ટીમને એક યાદી આપો. તેમને આંગણવાડી કેન્દ્રમાં ફરીને જોવા દો અને તેમની યાદીમાંની દરેક વસ્તુ શોધીને તેમાં નિશાની કરવા દો. - આંગણવાડી કેન્દ્રના ક્ષેત્રોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વિવિધ ખૂણા ગોઠવો, જેમ કે રસોડું, રમતનો વિસ્તાર અને શીખવાનો ખૂણો. બાળકોને આંગણવાડી કાર્યકર, કેન્દ્રમાં હાજરી આપતા બાળકો અને સમુદાયના સભ્યો તરીકે ભૂમિકા ભજવવા માટે વસ્તુઓ, છબીઓ અથવા પ્રોપ્સ પ્રદાન કરો. તેમને આંગણવાડી કેન્દ્રમાં દૈનિક પ્રવૃત્તિઓ અને ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ દર્શાવતા દૃશ્યો ભજવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને કાગળ અને કેયોન્સ આપો. બાળકોને તેમના આંગણવાડી કેન્દ્રનો નકશો દોરવા કહો, જેમાં ઇમારતો, બહારના વિસ્તારો અને મહત્વપૂર્ણ સુવિધાઓનો સમાવેશ થાય છે. તેમને વિવિધ વિસ્તારોને લેબલ કરવા અને દરેકમાં શું થાય છે તેનું વર્ણન કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.		
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને આંગણવાડી કેન્દ્રની આસપાસ એક ટૂંકી નેચર વોક પર લઈ જાઓ. તેમને છોડ, જંતુઓ અને પ્રાણીઓનું અવલોકન કરવા અને આપણા સ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારી માટે પ્રકૃતિ કેટલી મહત્વપૂર્ણ છે તે વિશે વાત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.		
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'સમુદાય સહાયકો' છે, તો આંગણવાડી કાર્યકરો અને સહાયકાઓ સહિત વિવિધ સમુદાય સહાયકો પર બાળકો સાથે વાતચીત કરો. આ ભૂમિકાઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે ચિત્રોનો ઉપયોગ કરો અને બાળકોને તેમની જવાબદારીઓ સાથે ભૂમિકાઓ મેચ કરવા દો.		
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શેન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે, વિવિધ શીખવાની પદ્ધતિઓને ટેકો આપવા માટે ઓડિઓ વિઝ્યુઅલનો ઉપયોગ કરો. બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળનો પરિચય આપો.		

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-13: બાળકો શીખવાની એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને શાળાના વર્ગખંડ જેવા ઔપચારિક શિક્ષણ વાતાવરણમાં સક્રિય રીતે જોડાવા દે છે. ◦ C-13.3: અવલોકન, આશ્ચર્ય, જિજ્ઞાસા અને શોધ: વસ્તુઓ, અજાયબીઓની સૂક્ષ્મ વિગતોનું અવલોકન કરે છે અને વિવિધ ઇન્દ્રિયોનો ઉપયોગ કરીને શોધ કરે છે, વસ્તુઓ સાથે ટિકર કરે છે, પ્રશ્નો પૂછે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા અને સંચાર કૌશલ્ય, ક્રિયાપ્રતિક્રિયા અને સર્જનાત્મકતા અને કલ્પનાશક્તિની સામાજિક કુશળતા.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: બધા બાળકો તેમની ઇન્દ્રિયોનો ઉપયોગ કરીને ભાગ લે છે અને પર્યાવરણમાં શોધખોળ કરે છે. • સર્જનાત્મકતા અને કલ્પનાશક્તિ: ભૂમિકા ભજવવા અથવા નકશા બનાવટમાં પ્રદર્શિત મૌલિકતા અને સર્જનાત્મકતાને ધ્યાનમાં લેવી • ભાષા વિકાસ: ભૂમિકા ભજવતી વખતે તેઓ કેવી રીતે બોલે છે અને તેમના વિચારો કેવી રીતે વ્યક્ત કરે છે અને સાથીદારો સાથે ચર્ચામાં કેવી રીતે જોડાય છે તેનું અવલોકન કરવું.

પ્રવૃત્તિનું નામ	આપણી આસપાસનાં શાકભાજી: શાકભાજી ઓળખો અને નામ આપો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	માટીથી બનેલા શાકભાજી અને શાકભાજીના ચિત્ર ચાર્ટ અને સંબંધિત ચિત્ર (શાકભાજી) કોયડાઓ.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-5 વર્ષનું વયજૂથ	5-6વર્ષની ઉંમર	
- વિવિધ શાકભાજી (બટાકા, ડુંગળી, કોબી, રીંગણ) દર્શાવતા ચિત્ર કાર્ડ દર્શાવો અને તેમને ઓળખવા અને નામ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને તેમના અવલોકનો અથવા તેમની આસપાસ જોવા મળતી અન્ય શાકભાજીની વિશેષતાઓ અને રંગ અથવા સ્વાદ જેવા લક્ષણો શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	- બાળકોને વિવિધ ફળોના ચિત્ર કાર્ડ બતાવો, તેમને ફળો ઓળખવા અને નામ આપવા અને રંગ અથવા સ્વાદ જેવી વિશેષતાઓની ચર્ચા કરવા માર્ગદર્શન આપો. - આખા શાકભાજી અને તેમના અનુરૂપ કાપેલાં સમકક્ષ શાકભાજી દર્શાવતા વિવિધ શાકભાજીના ચિત્ર કાર્ડ બતાવો અને તેમને ગૂંચવશો. બાળકોને આને મેચ કરવા દો અને જોડી એકસાથે મૂકો. - બાળકો સાથે વિવિધ શાકભાજી ખાવાના મૂલ્ય અને ખાતાં પહેલાં તેને ધોવાના મહત્વ વિશે ચર્ચા કરો.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને નજીકની/સ્થાનિક શાકભાજી બજારમાં લઈ જાઓ. તેમને વિવિધ શાકભાજીની રચના અને આકાર જોવા, અવલોકન કરવા અને ઓળખવા દો. તેમને સ્પર્શેન્દ્રિય સંવેદના દ્વારા પણ અનુભવવા દો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'ફળો અને શાકભાજી' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકો સાથે તેમના મનપસંદ શાકભાજી અને તેમનો પરિવાર ભોજન માટે આ કેવી રીતે તૈયાર કરે છે તેના વિશે વાતચીત કરો. તેમને તેમના મનપસંદ શાકભાજી દોરવા અને રંગવા માટે પણ પ્રોત્સાહિત કરો.	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, માટીના બનેલા સ્પર્શેન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા શાકભાજીનો ઉપયોગ કરો જેથી બાળકો સ્પર્શ અને અનુભૂતિ કરી શકે. બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળનો પરિચય આપો. - બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું - લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	(CG-7) બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે (C-7.1) વિવિધ શ્રેણીની વસ્તુઓ અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, ભાવનાત્મક કૌશલ્ય, સામાજિક સંબંધોની સમજ, પર્યાવરણીય જાગૃતિ, આરોગ્ય અને સ્વચ્છતા
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	- સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકો, તેમની ભાષા પ્રતિભા, શરીરની ગતિવિધિઓ, ક્રિયાપ્રતિક્રિયામાં સરળતા વગેરેનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. - મુલાકાત દરમિયાન બાળકો દુકાનદાર સાથે કેવા પ્રકારની વાતચીત કરે છે તેનું અવલોકન કરો. - બાળકો જ્યારે “કયા શાકભાજી આખા વર્ષ દરમિયાન ઉપલબ્ધ હોય છે? વિવિધ ઋતુઓમાં કયા શાકભાજી ઉપલબ્ધ છે” જેવા પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે ત્યારે તેઓ જે શબ્દસંડોળનો ઉપયોગ કરે છે તેનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

ચાલો સરખામણી કરીએ: સંખ્યા, લંબાઈ, કદ, વજન, વોલ્યુમના આધારે સમજો અને સરખામણી કરો

તમારે કઈ

સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

કાંકરા, બટન, માળા, બિયાં, લાકડીઓ, બ્લોકસ, પાંદડા, પથ્થરો વગેરે જેવી વસ્તુઓ.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બે વસ્તુઓના જૂથો દર્શાવો અને કદ, લંબાઈ, જથ્થા અને વજનના આધારે સરખામણી કરો. ઉદાહરણ- આ બાજુ વધુ પાંદડાં છે અને આ બાજુ ઓછા પાંદડાં છે.
2. ઉદાહરણોનો ઉપયોગ કરીને બાળકોને એક પછી એક તુલનાત્મક શબ્દભંડોળનો પરિચય કરાવો જેમ કે મોટું-નાનું, લાંબું-ટૂંકું, ભારે-હલકું. ઉદાહરણ- પથ્થર ભારે છે અને પાંદડું હલકું છે.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બે કરતાં વધુ વસ્તુઓના સેટનો પરિચય આપો અને કદ, લંબાઈ, જથ્થા અને વજનના આધારે સરખામણી કરો.
2. ઉદાહરણોનો ઉપયોગ કરીને બાળકોને એક પછી એક તુલનાત્મક શબ્દભંડોળનો પરિચય આપો જેમ કે સૌથી મોટું- સૌથી નાનું, સૌથી લાંબું- સૌથી ટૂંકું, સૌથી ભારે- સૌથી હલકું.
3. કદ, લંબાઈ, જથ્થા અને વજનના આધારે બાળકોને ત્રણ વસ્તુઓની શ્રેણીમાં વસ્તુઓ અલગ પાડવા કહો. ઉદાહરણ - આ બ્લોક સૌથી ભારે છે, આ બ્લોક તે બ્લોક કરતાં હલકો છે, અને આ બ્લોક સૌથી હલકો છે.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. ત્રણ થી પાંચ વસ્તુઓના સેટનો પરિચય આપો અને કદ, લંબાઈ, જથ્થા અને વજનના આધારે સરખામણી કરો.
2. બાળકોને તુલનાત્મક શબ્દભંડોળનો પરિચય આપો જેમ કે સૌથી મોટું-સૌથી નાનું, સૌથી લાંબું-સૌથી ટૂંકું, ભારે-હલકું વગેરે.
3. બાળકોને કદ, લંબાઈ, જથ્થા અને વજનના આધારે ત્રણ થી પાંચ વસ્તુઓની શ્રેણીમાં વસ્તુઓ અલગ પાડવા કહો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

પ્રકૃતિમાં ફરવાની યોજના બનાવો અને વાતચીતમાં જોડાઓ જ્યાં બાળકો તેમની આસપાસની વસ્તુઓ વચ્ચે કદ, લંબાઈ, માત્રા અને વજનના સંદર્ભમાં સરખામણી કરે. ઉદાહરણ તરીકે - વૃક્ષની ઊંચાઈનું અવલોકન - મોટું વૃક્ષ/નાનું વૃક્ષ

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'હું અને મારો પરિવાર' છે, તો બાળકોને તેમના અનુભવો શેર કરવા કહો જ્યાં તેઓ કદ, લંબાઈ, માત્રા અને વજનના આધારે વસ્તુઓની તુલના કરે. ઉદાહરણ તરીકે: તેમના પરિવારમાં સૌથી ઊંચો સભ્ય કોણ છે? કોણ સૌથી ઓછો ખોરાક ખાય છે? તેમના ઘરમાં 3-4 વસ્તુઓના નામ આપો જેનું વજન હળવાથી ભારે હશે.

શિક્ષક નોંધો

- **સામાન્યથી વિશિષ્ટ:** વધુ-ઓછું, મોટું-નાનું, ઊંચું-ટૂંકા, લાંબા-ટૂંકા, ભારે-હળવા જેવી અવધારણાઓનો એક-એક કરીને ઉદાહરણો સાથે પરિચય કરાવો.
- **વાસ્તવિક સામગ્રીનો ઉપયોગ:** વાસ્તવિક/ઠોસ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને અવધારણા રજૂ કરવી જોઈએ.
- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, પરિચિત ચિત્રો અથવા વસ્તુઓના સ્પર્શન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો.
- **બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો:** બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં જવાબ આપવા દો. વધુમાં, તેમના માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળનો પરિચય કરાવો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજણ અને જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતા વિકસાવે છે. ◦ C-8.9: તેમના તાત્કાલિક વાતાવરણમાં વસ્તુઓની લંબાઈ, વજન અને કદના સરળ માપન કરવા માટે યોગ્ય સાધનો અને એકમો પસંદ કરે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	પૂર્વ-ગાણિતિક અવધારણાઓનો વિકાસ, અભિવ્યક્તિ, અવલોકન, વર્ગીકરણ, પ્રયોગ, શોધ, ભાષા, તાર્કિક વિચારસરણી, અંદાજ
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• વસ્તુઓ કેવી રીતે માપવામાં આવે છે તેની ચર્ચા કરો. • ખુલ્લા પ્રશ્નો પૂછો જેમ કે: ‘તમે કેવી રીતે જાણો છો?’ અથવા ‘શું તમે મને તેના વિશે વધુ કહી શકો?’ અથવા ‘તેમને માપવા માટે આપણે શું વાપરી શકીએ?’ • બાળકોને માપનમાં સામેલ કરો ‘શું આપણે જે બોલ સાથે રમીએ છીએ તેનું કદ માપી શકીએ?’ અથવા ‘બે ઢોંગલીઓની ઊંચાઈની તુલના કેવી રીતે કરી શકીએ?’

પ્રવૃત્તિનું નામ	આપણી આસપાસનાં ફળ: ફળ ઓળખો અને નામ આપો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?	માટીથી બનેલા ફળો અને ફળોના ચિત્ર ચાર્ટ અને સંબંધિત ચિત્ર (ફળ) કોયડાઓ.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-5 વર્ષનું વયજૂથ	5-6વર્ષની ઉંમર	5-6વર્ષની ઉંમર
- વિવિધ ફળો (સફરજન, કેળું, કેરી, નારંગી) દર્શાવતા ચિત્ર કાર્ડ દર્શાવો અને તેમને ઓળખવા અને નામ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને તેમના અવલોકનો અથવા તેમની આસપાસના અન્ય ફળોના લક્ષણો શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	- બાળકોને વિવિધ ફળોના ચિત્ર કાર્ડ બતાવો, તેમને ફળો ઓળખવા અને નામ આપવા અને રંગ અથવા સ્વાદ જેવી સુવિધાઓની ચર્ચા કરવા માર્ગદર્શન આપો. - આખા ફળો અને તેમના અનુરૂપ કાપેલાં ફળ દર્શાવતા વિવિધ ફળોના ચિત્ર કાર્ડ બનાવો અને તેમને ગૂંચવણમાં નાખો. બાળકોને તેનાં જોડકાં જોડવા દો અને જોડી એકસાથે મૂકો. - બાળકો સાથે વિવિધ ફળો ખાવાના મૂલ્ય અને ખાતાં પહેલાં તેને ધોવાના મહત્વ વિશે ચર્ચા કરો.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને નજીકની/સ્થાનિક શાકભાજી બજારમાં લઈ જાઓ. તેમને વિવિધ શાકભાજીની રચના અને આકાર જોવા, અવલોકન કરવા અને ઓળખવા દો. તેમને સ્પર્શેન્દ્રિય સંવેદના દ્વારા પણ અનુભવવા દો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'ફળો અને શાકભાજી' છે, તો બાળકો સાથે તેમના મનપસંદ ફળ વિશે વાતચીત કરો. તેમને ફળો દોરવા અને રંગવા માટે પણ પ્રોત્સાહિત કરો.	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શેન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા માટીના બનેલા ફળોનો ઉપયોગ કરો જેથી બાળકો સ્પર્શ અને અનુભૂતિ કરી શકે. બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળનો પરિચય આપો. - બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું - લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	(CG-7) બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે (C-7.1) વિવિધ શ્રેણીના પદાર્થો અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, ભાવનાત્મક કૌશલ્ય, સામાજિક સંબંધોની સમજ, પર્યાવરણીય જાગૃતિ
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકો, તેમની ભાષા પ્રતિભા, શરીરની હિલચાલ, ક્રિયાપ્રતિક્રિયામાં સરળતા વગેરેનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • મુલાકાત દરમિયાન બાળકો દુકાનદાર સાથે કેવા પ્રકારની વાતચીત કરે છે તેનું અવલોકન કરો. • આખા વર્ષ દરમિયાન કયા ફળો ઉપલબ્ધ હોય છે? વિવિધ ઋતુઓમાં કયા ફળો ઉપલબ્ધ હોય છે? જેવા પ્રશ્નોના જવાબ આપતી વખતે તેઓ જે શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે તેનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	પાણી સાથે પ્રયોગ: જોવું શું ડૂબી જાય છે, શું તરે છે, શું ઓગળે છે, શું તળિયે ઠરે છે, શેનો રંગ બદલાય છે વગેરે	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	પાણીથી ભરેલા નાના પારદર્શક ગ્લાસ/ટમ્બલર, રંગો, મીઠું, ખાંડ, હળદર પાવડર જેવી દ્રાવ્ય વસ્તુઓ, પથ્થરો, પાન, ચોક પાવડર વગેરે જેવી અદ્રાવ્ય વસ્તુઓ, ટીશ્યુ પેપર/કાપડ, સાબુ, સ્ટ્રો અને કાગળ.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. બાળકોને નાના જૂથોમાં રોજિંદા જીવનમાં ઉપયોગમાં લેવાતી વિવિધ વસ્તુઓ અને પારદર્શક ટમ્બલર્સ/ગ્લાસમાં પાણી આપો. બાળકોને ગ્લાસમાં એક પછી એક વસ્તુઓ (રંગ, મીઠું, ખાંડ, પાવડર, અદ્રાવ્ય વસ્તુઓ) ભેળવવાનું માર્ગદર્શન આપો અને કાળજીપૂર્વક અવલોકન કરો અને બધા ફેરફારો શેર કરો.	1. બાળકોને નાના જૂથોમાં રોજિંદા જીવનમાં ઉપયોગમાં લેવાતી વિવિધ વસ્તુઓ અને પારદર્શક ટમ્બલર્સ/પાણીના ગ્લાસ આપો. બાળકોને કઈ વસ્તુઓ ડૂબી જશે, તરતી રહેશે, ઓગળી જશે, તળિયે સ્થિર થશે, રંગ બદલશે તેની આગાહી કરવા અને શેર કરવા માર્ગદર્શન આપો અને પછી પ્રયોગ કરો અને તેમની આગાહી તપાસો.	1. બાળકોને રોજિંદા જીવનમાં ઉપયોગમાં લેવાતી વિવિધ વસ્તુઓ અને પારદર્શક ટમ્બલર્સ/ગ્લાસમાં પાણી આપો. બાળકોને વિવિધ પરિસ્થિતિઓનો પ્રયોગ કરવા દો જેમ કે જો એક ટીશ્યુ પાણીમાં ડુબાડવામાં આવે તો શું થશે, જ્યારે અનેક ટીશ્યુ ડુબાડવામાં આવે ત્યારે શું થશે વગેરે.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને સાબુના પરપોટા બનાવવા, કાગળની હોડી બનાવવા અને પાણીમાં નાખવા અથવા તેમાં પથ્થરો ઉમેરવા અને તે કયા સમયે ડૂબી જાય છે તે જોવા જેવા વિવિધ પ્રયોગોમાં સામેલ કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'પાણી' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને પાણી સાથેના અનેક પ્રયોગો અને રમતોમાં સામેલ કરો. તેઓ કઈ રમત રમવાનું સૌથી વધુ પસંદ કરે છે અને શા માટે તે વિશે વાત કરો?	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, એવી પરિસ્થિતિઓનો ઉપયોગ કરો જેમાં બાળકોને સ્પર્શ કરવા, અનુભવવા અને વિવિધ વસ્તુઓ બનાવવાની પૂરતી તક મળે. બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળનો પરિચય આપો. બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું: બાળકોને સાંભળો, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો - લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાનો ખ્યાલ મેળવે છે - C-7.2: સરળ પૂર્વધારણા બનાવીને પ્રકૃતિમાં કારણ અને અસર સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે અને તેમની પૂર્વધારણાને સમજાવવા માટે અવલોકનોનો ઉપયોગ કરે છે.	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	આસપાસની વસ્તુઓને નામ આપવાનું ભાષા કૌશલ્ય, સ્વ-નિર્દેશિત વાતચીતમાં ભાગ લેવાની કુશળતા, તુલનાત્મક શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરવાની જ્ઞાનાત્મક કુશળતા જેમ કે: સૌથી હલકું, સૌથી ભારે અને પર્યાવરણીય જાગૃતિ: પાણીનો ઉપયોગ, અગાઉના અનુભવો ફરીથી એકત્રિત કરવા
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકો, તેમની ભાષા પ્રતિભા, શરીરની હિલચાલ, ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓમાં સરળતા વગેરેનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • બાળકો તેમના પર્યાવરણ વિશે કેવા પ્રકારની વાતચીત કરે છે અને તેઓ કેવા કારણ-પ્રભાવ સંબંધો સમજે છે તેનું અવલોકન કરો. • બાળકો જ્યારે પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે ત્યારે તેઓ જે શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે તેનું અવલોકન કરો જેમ કે-કયો પદાર્થ હળવો છે? શું તરતું રહેશે અને શા માટે? તમને શું લાગે છે કે આગળ શું થશે?

15

પ્રવૃત્તિનું નામ	રંગો અને શેડ્સ: ઓળખો, બનાવો, સરખામણી કરો અને મેચ કરો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	રમકડાં, બ્લોક્સ, ચાર્ટ્સ, સાચાં ફૂલો, ફળો, શાકભાજી અથવા તેમનાં ચિત્રો જેવા વિવિધ પ્રાથમિક રંગોના પદાર્થો અને વિવિધ રંગોના શેડ કાર્ડ્સ 5 શેડ્સ સુધી - લીલો, વાદળી, ભૂરો વગેરે....	

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-5 વર્ષનું વયજૂથ	5-6વર્ષની ઉંમર
- સમાન રંગની વસ્તુઓની શ્રેણી દર્શાવો અને બાળકોને પ્રાથમિક રંગો (લાલ, વાદળી, પીળો) ઓળખવા અને નામ આપવા માટે આમંત્રિત કરો. - એક આકર્ષક રમતની જગ્યા બનાવો અને બાળકોને પ્રાથમિક રંગની વસ્તુઓને ઓળખાવેલા રંગોના જૂથોમાં વર્ગીકૃત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	- બાળકોને આછા અને ઘેરા રંગોના 2 શેડ કાર્ડ્સ/વસ્તુઓ (લીલો/વાદળી) આપો, તેમને શેડ ઓળખવા અને શેડ વચ્ચે સરખામણી કરવા માર્ગદર્શન આપો. - બાળકોને 5 શેડ સુધીના વિવિધ શેડ કાર્ડ્સ આપો અને તેમને આછાથી ઘેરા અથવા ઘેરાથી આછામાં ક્રમિક ક્રમમાં ગોઠવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને રંગોનું મિશ્રણ કરીને આછા અને ઘેરા રંગો બનાવવા અને સફેદ અને કાળા રંગોનો ઉપયોગ કરીને વિવિધ રંગો બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિ મહિનાનો વિષય 'ફળો અને શાકભાજી' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકો સાથે શાકભાજી અને ફળોના વિવિધ રંગોની ચર્ચા કરો અને તેમને પ્રશ્નો પૂછો જેમ કે: તેમના મનપસંદ શાકભાજી અને ફળોના રંગો કયા છે? કયો રંગ ઘેરો છે અને કયો રંગ આછો છે?
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર રંગ કાર્ડનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ અને અનુભવી શકે. લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો: દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. - વધુમાં, તેમની માતૃભાષા L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-2: બાળકો સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસાવે છે - C-2.1: આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરી શકે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	રંગોના નામ સમજવા, સ્વ-નિર્દેશિત વાતચીતમાં ભાગ લેવા, તુલનાત્મક શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરવાની જ્ઞાનાત્મક કુશળતા જેમ કે: આછો અને ઘેરો તથા પર્યાવરણીય જાગૃતિ
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં બાળકોની સંવેદનાઓને જોડતા અવલોકન કરો, દા.ત., વસ્તુઓની બારીક વિગતોને સ્પર્શ કરતાં અને ધ્યાનથી નિહાળતાં બાળકો ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: રંગો પ્રત્યે તેમની પસંદ અને નાપસંદ વ્યક્ત કરવી ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: તેમના પોતાના તાત્કાલિક અનુભવોમાંથી લેવામાં આવેલા આછા, ઘેરા રંગોના શબ્દભંડોળના ઉપયોગનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	ટેકનોલોજીનું અન્વેષણ કરો: સાધનો ઓળખો અને ઉપયોગી સમજો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	વિભિન્ન ટેકનોલોજિકલ સાધનોનાં ફલેશકાડર્સ: રિમોટ, ટેલિવિઝન, મિક્સર-ગ્રાઈન્ડર, રેફ્રિજરેટર વગેરે	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-5 વર્ષનું વયજૂથ	5-6 વર્ષની ઉંમર	
1. બાળકોને વિવિધ સાધનોનાં ફલેશકાડર્સ બતાવો અને તેમને સાધન ઓળખવા તથા તેનું નામ આપવા કહો.	1. બાળકોને વિવિધ સાધનોનાં ફલેશકાડર્સ બતાવો અને તેમને સાધન ઓળખવા તથા તેનું નામ આપવા કહો. 2. તેમને દરેક સાધનના ઉપયોગ, ફાયદા/ગેરફાયદા, સુરક્ષાના પગલાં વિશે પ્રશ્નો પૂછો. 3. દરેક સાધનના કાર્ડબોર્ડ કટઆઉટ બનાવો અને બાળકોને તેમના વાતાવરણમાં તેનો ઉપયોગ કેવી રીતે થાય છે તે દર્શાવવા કહો.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને સાધનોની આસપાસ કોયડાઓમાં સામેલ કરો બાળકોને માટી, કાગળ, કાર્ડબોર્ડ અથવા ઉપલબ્ધ કોઈપણ અન્ય સામગ્રીમાંથી સાધનો બનાવવા અને તેમની રચના બધા બાળકો સાથે શેર કરવાનું કહી શકાય.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'આપણા સમુદાય સહાયકો' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને દરેક સમુદાય સહાયક દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા વિવિધ સાધનો અને તેના ઉપયોગો વિશે વાત કરવા કહો.	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, એવી પરિસ્થિતિઓનો ઉપયોગ કરો જેમાં બાળકોને સ્પર્શ કરવા, અનુભવવા અને વિવિધ વસ્તુઓ બનાવવાની પૂરતી તક મળે. બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળનો પરિચય આપો. બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું: બાળકોને સાંભળો, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો: તેમને સમુદાય સહાયકો અને તેમની સાથે સંકળાયેલા કાર્ય પર ટીકાત્મક વિચારસરણીની તકો પૂરી પાડવી શ્રમનું ગૌરવ: તેમને તેમની આસપાસના સમુદાય સહાયકોને અને તેમના કાર્યનું મહત્વ ઓળખવામાં મદદ કરવી	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તર્ક દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે - C-7.3: રોજિંદા જીવનની પરિસ્થિતિઓમાં અને શીખવા માટે યોગ્ય સાધનો અને ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરે છે	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય (તેમની આસપાસના પદાર્થો/સાધનોનું નામકરણ) સ્વ-નિર્દેશક વાતચીત, જ્ઞાનાત્મક અને પર્યાવરણીય જાગૃતિમાં સામેલ થવું જે આપણી આસપાસ વિવિધ પ્રકારના કાર્ય અને સહાયકોનું મહત્વ સમજવા માટે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	- સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકો, તેમની ભાષા પ્રતિભા, શરીરનું હલનચલન, ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓમાં સરળતા વગેરેનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. - બાળકો તેમના પર્યાવરણ વિશે કેવા પ્રકારની વાતચીત કરે છે અને તેઓ કયા કારણ-અસર સંબંધો સમજે છે તેનું અવલોકન કરો - બાળકો જ્યારે વિવિધ પ્રકારના કાર્ય, કાર્યનું મહત્વ, શ્રમની ગરિમા જેવા પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે ત્યારે તેઓ જે શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે તેનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	ટેરંગો સાથે મજા: રંગોને અલગ પાડો, મેચ, મિશ્રિત કરો અને બનાવો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?	પેઇન્ટ રંગો, પેઇન્ટ બ્રશ, મિક્સિંગ પ્લેટ, પ્રાથમિક રંગ કાર્ડ અને વિવિધ પ્રાથમિક રંગોની વસ્તુઓ જેમ કે સાચાં રમકડાં, બ્લોક્સ, ચાર્ટ, ફળો, શાકભાજી અને કપડાં અથવા તેમનાં ચિત્રો.	

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-5 વર્ષનું વયજૂથ	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- સમાન રંગની વસ્તુઓની શ્રેણી રજૂ કરો અને બાળકોને પ્રાથમિક રંગની વસ્તુઓ (લાલ, વાદળી, પીળો) ના નામ આપવા, મેચ કરવા અને અલગ પાડવા માટે આમંત્રિત કરો. - બાળકોને એક પછી એક પ્રાથમિક રંગના કાર્ડ બતાવો અને તેમને તેમની આસપાસની બધી સમાન રંગની વસ્તુઓ શોધવા માટે કહો.	- નાના જૂથોમાં બાળકોને વિવિધ રંગો આપો અને તેમને કોઈપણ 2 થી 3 રંગ ભેળવવા અને કયો રંગ બને છે તેનું અવલોકન અને વર્ણન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને મિશ્રણ કરતી વખતે બનેલા નવા રંગ સાથે સંબંધિત વસ્તુઓ/ચીજો શોધવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

ડફલીની રમત રમો: ડફલીની રમત રમીને શરૂઆત કરો, પછી અટકો અને કોઈ રંગનું નામ આપો અને બાળકો કાં તો તે રંગના ખૂણા પર દોડે છે અથવા તે રંગની વસ્તુઓ શોધે છે. વિવિધ વસ્તુઓ અને તેમના રંગોને ઓળખવા માટે પ્રકૃતિ યાત્રાનું આયોજન કરો, શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરો અને વિપરીત રંગોને આછા-ઘેરા તરીકે સરખાવો.

ધીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'ફળો અને શાકભાજી' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકો સાથે શાકભાજી અને ફળોના વિવિધ રંગોની ચર્ચા કરો અને તેમને પ્રશ્નો પૂછો જેમ કે: કયા ફળો અને શાકભાજી પ્રાથમિક રંગો ધરાવે છે?

શિક્ષક નોંધો

- બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શિન્દ્રિય ચિત્ર રંગ કાર્ડનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે.
- લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો:** દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો.
- બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો:** બાળકોની ઘરની ભાષાઓમાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની ઘરની ભાષા (L1) માં જવાબ આપવા દો. વધુમાં, તેમના L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- CG-2:** બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે
 - C-2.1: આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરે છે

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

- ભાષા કૌશલ્ય જેમ કે રંગોના નામ સમજવા, સ્વ-નિર્દેશક વાતચીતમાં ભાગ લેવા, તુલનાત્મક શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરવાની જ્ઞાનાત્મક કુશળતા જેમ કે: આછા અને ઘેરા તથા પર્યાવરણીય જાગૃતિ

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- સક્રિય અન્વેષણ: પર્યાવરણમાં ઇન્દ્રિયોને જોડતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત. અવલોકન કરવું, સ્પર્શ કરવો, રંગનું મિશ્રણ કરવું.
- ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: રંગો પ્રત્યે તેમની પસંદ અને નાપસંદ વ્યક્ત કરવી
- ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: ફળો, શાકભાજી, તેમના પોતાના તાત્કાલિક અનુભવોમાંથી મેળવેલા રંગોના શબ્દભંડોળ પર નજર રાખો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	અલગ ચિત્ર/વસ્તુ શોધવી	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	વિવિધ રંગોના મણકા, પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, શાકભાજી, ફળો - સ્વ-નિર્મિત વિવિધ વસ્તુઓ અથવા ચિત્ર કાર્ડ.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- એક જ રંગના 2 મણકા અને અલગ રંગના 1 1 મણકા બતાવો અને બાળકોને અલગ મણકો શોધવા માટે કહો. - આ પ્રવૃત્તિને અલગ રંગના મણકા સાથે થોડા વધુ વખત માટે પુનરાવર્તિત કરો.	- બાળકોને 3 ચિત્ર કાર્ડ બતાવો, 2 એક જ શ્રેણીના અને 1 અલગ શ્રેણીનું, અને બાળકોને અલગ કાર્ડ શોધવા માટે કહો. બાળકોને પસંદગીના કારણો પણ જણાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - ઉદાહરણ - શાકભાજીના 2 કાર્ડ અને ફળનું 1 કાર્ડ.	- બાળકોને 4-5 ચિત્ર કાર્ડ બતાવો, 4 એક જ શ્રેણીના અને 1 અલગ શ્રેણીનું, અને બાળકોને અલગ કાર્ડ શોધવા માટે કહો. બાળકોને પસંદગીના કારણો પણ જણાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - ઉદાહરણ - શાકભાજીના 4 કાર્ડ અને ફળનું 1 કાર્ડ.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને સમાન પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ કરો જેમ કે 2 સમાન ચિત્રો આપો જ્યાં ચિત્ર 1 પૂર્ણ છે અને ચિત્ર 2 માં કેટલાક ભાગો ખૂટે છે. બાળકોએ ગુમ થયેલ ભાગને સંપૂર્ણ ચિત્ર સાથે સરખામણી કરીને ઓળખવાનો રહેશે.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓનાં થોડાં કાર્ડ આપો. તેમને અન્ય કરતાં અલગ ચિત્રને શોધવા અને તેમની પસંદગી અંગે સમજાવવા માટે કહો.	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, એવી પરિસ્થિતિઓનો ઉપયોગ કરો જેમાં બાળકોને સ્પર્શ કરવા, અનુભવવા અને વિવિધ વસ્તુઓ બનાવવાની પૂરતી તક મળે. બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં જવાબ આપવા દો. - વધુમાં, તેમની માતૃભાષા L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો. બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું: બાળકોને સાંભળો, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહિત કરો: દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-2: બાળકો સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસાવે છે - C-2.2: પ્રતીકો અને રજૂઆતો માટે દ્રશ્ય યાદશક્તિ વિકસાવે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, ઓળખવા અને સરખામણી કરવાની જ્ઞાનાત્મક કુશળતા	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	- સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકો, તેમની ભાષા પ્રતિભા, શરીરના હાવભાવ, ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓમાં સરળતા વગેરેનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. - બાળકો તેમના પર્યાવરણ વિશે કેવા પ્રકારની વાતચીત કરે છે અને સમપ્રમાણતા, ભાગ અને સંપૂર્ણ સંબંધોને સમજવા વગેરે જેવી વિગતો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે તેનું અવલોકન કરો.	

પ્રવૃત્તિનું નામ

પેટર્ન બનાવવી: પેટર્ન્સ ઓળખવી, પુનરાવર્તિત કરવી, વિસ્તારવી અને બનાવવી

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

મેનિયુલેટિવ્સ, કુદરતી સામગ્રીઓ જેમ કે બિયાં, પાંદડાં, ફૂલો, કાંકરા, પીંછાં વગેરે, કાપડના ટુકડા, આકારના કટ-આઉટ, રંગીન વસ્તુઓ/રમકડાં, બટનો, બ્લોક્સ.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. થોડા લાલ અને પીળા બ્લોક લો. એક લાલ બ્લોક અને એક પીળા બ્લોકથી શરૂ કરીને AB-AB પેટર્ન બનાવો અને પછી એક સમયે ABB, AAB, ABC એક પેટર્ન પર જાઓ. બાળકોને એક સમયે AB, ABB, AAB, ABC એક પેટર્ન ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
2. બાળકોને કાચ, વાટકી, કાંકરા, પાંદડાં વગેરે જેવી વિવિધ રોજીંદી વસ્તુઓ આપો અને બાળકોને અન્ય વસ્તુઓ સાથે AB, ABB, AAB, ABC પેટર્નનું પુનરાવર્તન અથવા નકલ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. પાંદડાં, કાંકરા અને ફૂલો લો. AB-AB પેટર્ન બનાવો અને પછી એક સમયે ABB, AAB, ABC પર જાઓ. બાળકોને એક સમયે AB, ABB, AAB, ABC એક પેટર્ન ઓળખવા અને તેની નકલ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
2. બાળકોને સમાન વસ્તુઓ સાથે AB, ABB, AAB, ABC પેટર્નને વિસ્તૃત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બટન, કાચ અને ચમચી લો. AB-AB પેટર્ન બનાવો અને પછી એક સમયે ABB, AAB, ABC પર એક પેટર્ન બનાવો. બાળકોને એક સમયે AB, ABB, AAB, ABC એક પેટર્ન ઓળખવા, નકલ કરવા અને વિસ્તૃત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
2. બાળકોને અન્ય વસ્તુઓ સાથે પોતાનો AB, ABB, AAB, ABC પેટર્ન બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. બાળકોને રોલિંગ પેટર્ન જેમ કે- 1 પાંદડું-1 પથ્થર, 2 પાંદડાં, 2-પથ્થર, 3 પાંદડાં-3 પથ્થર અથવા 1 ફૂલ-1 લાકડી-1 પાંદડું-2 ફૂલ-1 લાકડી-1 પાંદડું-3 ફૂલ-1 લાકડી-1 પાંદડું-1 પાંદડું-1 પાંદડું-વગેરે વિસ્તૃત કરવા માટે સહાય કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકોને 1 તાળી-2 તાળી-3 તાળીઓ, કલેપ-હોપ, કલેપ-હોપ-ટર્ન, તાળી પાડો, ક્લિક કરો, ફેરવો અને પુનરાવર્તન જેવી શારીરિક હલનચલન સાથે પેટર્ન બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. મણકા અથવા સ્ટેમ્પ આર્ટનો ઉપયોગ કરીને પેટર્ન બનાવીને બાળકોને તેમની સર્જનાત્મકતા પ્રગટ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'વૃક્ષો અને છોડ' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને વિવિધ પ્રકારના પાંદડાં, કાંકરા, લાકડીઓ, ફૂલો આપો અને બાળકોને પુનરાવર્તન, વિસ્તરણ અને પેટર્ન બનાવવા કહો..

શિક્ષક નોંધો

- **બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું:** બાળકોને સાંભળો, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો.
- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, વિવિધ વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો જેમાં બાળકો સ્પર્શ કરે, અનુભવે અને પેટર્ન બનાવી/વિસ્તરણ શકે.
- **લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો:** દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો.
- **બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો:** બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજણ અને જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતા વિકસાવે છે. ◦ C-8.2: તેમની આસપાસના વાતાવરણ, આકારો અને સંખ્યાઓમાં સરળ પેટર્ન ઓળખે છે અને વિસ્તૃત કરે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, ક્રમ અને પેટર્ન બનાવવાની જ્ઞાનાત્મક કુશળતા તથા વસ્તુઓની ગણતરી અને ગોઠવણી જેવી સંખ્યાત્મક કુશળતાનો પરિચય.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• ભાગીદારી : સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકોનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • સક્રિય શોધ: પુનરાવર્તન, વિસ્તરણ અને વિવિધ પેટર્ન બનાવતી વખતે પોતાની ઇન્દ્રિયોનો સક્રિય ઉપયોગ કરતા તથા રોજીંદી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરતા બાળકોનું કરતી વખતે અવલોકન કરો. • બાળકો કયા પદાર્થ અને કેટલી વસ્તુઓ હવે આવશે? જેવા પ્રશ્નોના જવાબ આપતી વખતે તેઓ જે શબ્દસંડોળનો ઉપયોગ કરે છે તેનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	સંખ્યાઓનો પરિચય: મેચ અને ગણતરી કરો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	ગણતરી માટે કુદરતી સામગ્રીઓ જેમ કે પાંદડાં, કાંકરા, મણકા, ડોટ કાર્ડ્સ અને ગણતરી માટે નંબર કાર્ડ્સ. શરીરના વિવિધ ભાગો, વાહનો, પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓના ચિત્ર કાર્ડ.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. 3 સુધીની ચોક્કસ સંખ્યા ધરાવતી વસ્તુઓના ચિત્રો દર્શાવો અને વાતચીતમાં સામેલ કરો જેમ કે 1 સૂર્ય/1 નાક/2 કાન/પક્ષીઓનાં 2 પગ પક્ષીઓ/રિક્ષાનાં 3 પૈડાં. 2. જમીન પર ડોટ કાર્ડ મૂકો (3 સુધી) અને બાળકોને રૂમમાં ફરવા અને (3 સુધી) વસ્તુઓ (મણકા, કાંકરા વગેરે હોઈ શકે છે) શોધવા અને સંબંધિત ડોટ કાર્ડ સાથે મેચ કરવા કહો. 3. ડોટ કાર્ડ દર્શાવો (3 સુધી). નાના જૂથોમાં બાળકોને કાર્ડ પરના દરેક ડોટ પર એક મણકો મૂકવા કહો. આગળ મણકાની સંખ્યા ગણો, ઓળખો અને જણાવો.	1. 5 સુધીની ચોક્કસ સંખ્યા ધરાવતી વસ્તુઓના ચિત્રો દર્શાવો અને વાતચીતમાં વ્યસ્ત રહો જેમ કે પક્ષીઓનાં 2 પગ/રિક્ષાનાં 3 પૈડાં અથવા કારનાં 4 પૈડાં/એક હાથમાં 5 આંગળીઓ. 2. જમીન પર ડોટ કાર્ડ મૂકો (5 સુધી) અને બાળકોને રૂમમાં ફરવા અને (5 સુધી) વસ્તુઓ (મણકા, કાંકરા વગેરે હોઈ શકે છે) શોધવા અને સંબંધિત ડોટ કાર્ડ સાથે મેચ કરવા કહો. 3. ડોટ કાર્ડ (5 સુધી) દર્શાવો. બાળકને કાર્ડ પરના દરેક બિંદુ પર મણકો મૂકવા કહો. આગળ મણકાની સંખ્યા ગણવા, ઓળખવા અને જણાવવા તથા અને સાચા નંબર કાર્ડ સાથે મેચ કરવા કહો. 4. બાળકોને હવા, રેતી અને પાણીમાં 5 સુધીની સંખ્યાઓ દોરવા માર્ગદર્શન આપો.	1. 10 સુધીની ચોક્કસ સંખ્યા ધરાવતી વસ્તુઓના ચિત્રો દર્શાવો અને વાતચીતમાં વ્યસ્ત રહો જેમ કે પક્ષીઓના 2 પગ/રિક્ષાના 3 પૈડાં અથવા કારના 4 પૈડાં/બે હાથમાં 10 આંગળીઓ. 2. જમીન પર ડોટ કાર્ડ મૂકો (9 સુધી) અને બાળકોને રૂમમાં ફરવા કહો અને જણાવેલ સંખ્યા (9 સુધી) વસ્તુઓ (મણકા, કાંકરા વગેરે હોઈ શકે છે) શોધી કાઢવા અને સંબંધિત ડોટ કાર્ડ અને નંબર કાર્ડ સાથે મેચ કરવા કહો. 3. બાળકોને રેન્ડમ રીતે 1-10 નંબર કાર્ડ આપો. તાળી પાડવાનું શરૂ કરો, જ્યારે તમે તાળી પાડો છો, ત્યારે બાળકો વર્તુળમાં ફરે છે. તાળી પાડવાનું બંધ કરો કે તરત જ બાળકોએ એક રેખા બનાવવી પડશે જેથી કાર્ડ ધરાવતું બાળક જે લાઇનમાં 1 ધરાવે છે તે લાઇનની આગળ હોય અને પછી કાર્ડ નંબર 2 ધરાવતું બાળક વગેરે. 4. બાળકોને હવા, રેતી અને પાણીમાં 10 સુધીની સંખ્યાઓ દોરવા માટે માર્ગદર્શન આપો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	ત્રણ કાર્ડબોર્ડનાં બોક્સ લો, દરેક બોક્સમાં અલગ અલગ નાની નાની વસ્તુઓ મૂકો. બાળકોને બોક્સમાં રહેલી વસ્તુઓને અનુભવવા અને ગણવા કહો. ફક્ત એક થી ત્રણ વસ્તુઓથી શરૂઆત કરો. બાળકોની ગણતરીની કુશળતા સુધરે તે રીતે વસ્તુઓની સંખ્યામાં વધારો કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ' અથવા "મારું શરીર" પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ અને જંતુઓના થોડા ચિત્ર કાર્ડ આપો અને તેમને પગ, હાથ અથવા સજીવના શરીરના કોઈપણ ભાગની સંખ્યા ગણવા અને જણાવવા કહો.	

શિક્ષક નોંધો 	• બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય બિંદુઓ અને નંબર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે. • લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો: દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો • બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ માતૃભાષા અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળનો પરિચય આપો.
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજ અને જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતા વિકસાવે છે. ◦ C-8.3: આગળ અને પાછળ બંને રીતે 9 સુધી ગણતરી કરે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સંખ્યાઓને ઓળખવા માટે સંખ્યાના નામોનો ઉપયોગ કરવાની ભાષાકીય કુશળતા અને માત્રાત્મક કુશળતા જેમ કે કાર્ડિનાલિટી અને એકથી એક પત્રવ્યવહારની સમજ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• ભાગીદારી: સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકોનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • સક્રિય શોધ: ગણતરી કરતી વખતે પોતાની ઈન્દ્રિયોને સક્રિય કરતા બાળકોનું અવલોકન કરો, જેમ કે ગણતરી કરતી વખતે, મણકાને સ્પર્શ કરતી વખતે, પોતાને અને અન્ય લોકોને સાંભળતી વખતે.

પ્રવૃત્તિનું નામ

સ્થાનલક્ષી અવધારણાઓ: અંદર/બહાર, ઉપર/નીચે, ટોચ/તળિયું, આગળ/પાછળ વગેરે સમજો.

તમારે કઈ સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

કાગળ, રંગો, બ્લોકસ, ખુરશી, ટેબલ, ઓશીકું, દોરડું વગેરે જેવી વસ્તુઓ, સ્થાનલક્ષી અર્થની વાર્તા અને જોડકણાં

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને એક સરળ ગીત ગાવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો જેમાં સ્થાનલક્ષી અવધારણાઓ જેવી કે "અહીં," "ત્યાં," "ઉપર," "નીચે," વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.
2. સ્થાનલક્ષી અવધારણાઓ દર્શાવવા માટે રમકડાં અથવા વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો. ઉદાહરણ તરીકે, બ્લોકસની ઉપર, ટોપલીની અંદર અથવા ખુરશીની નીચે રમકડું બતાવો. બાળકોને તેમના રમકડાં સાથે પ્રદર્શનોનું અનુકરણ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
3. બાળકોને તેમના ઘરની અંદર અને બહાર જોવા મળતા પ્રાણીઓના નામ આપવા કહો.
4. સ્થાનલક્ષી શબ્દોનો સમાવેશ કરીને સાઈમન કહે છે ની રમત રમો. ઉદાહરણ તરીકે, "સાઈમન કહે છે ખુરશીની બાજુમાં ઊભા રહો" અથવા "સાઈમન કહે છે કે ટેબલની આગળ કૂદો જાઓ."

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. 3-4 વર્ષની વયજૂથમાં આપેલ પગલાંનું પુનરાવર્તન કરો.
2. સ્થાનલક્ષી શબ્દોનો ઉપયોગ કરો અને બાળકોને 'પાનાના મધ્યમાં પક્ષી દોરો', 'ઝાડ નીચે ઘર દોરો' જેવી વિવિધ વસ્તુઓ દોરવા કહો.
3. વિવિધ સ્થાનલક્ષી પડકારો સાથે એક સરળ અવરોધ દોડ સેટ કરો. ટેબલ નીચે કોલ કરવું, ગાદી ઉપર કૂદવું, અથવા ચોક્કસ સ્થાનની ટોચ પર રમકડું મૂકવું જેવા કાર્યોનો સમાવેશ કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. 3-4 અને 4-5 વર્ષની વયજૂથમાં આપેલ તબક્કાઓનું પુનરાવર્તન કરો.
2. ઘટનાઓના સરળ ક્રમ બનાવવા માટે ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. બાળકો કાડુસને કાલક્રમિક ક્રમમાં ગોઠવે ત્યારે "પહેલાં" અને "પછી" ની અવધારણાની ચર્ચા કરો. તેમને ચિત્રોના ક્રમ વિશે વાત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. બાળકોને વસ્તુ અથવા ચિત્રોની રૂપરેખા દોરવા અને આપેલ રૂપરેખામાં રંગ પૂરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. રંગ પૂરતી વખતે ચિત્રની રૂપરેખા 'અંદર' અને 'બહાર' શબ્દો પર ભાર મૂકો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

- સ્થાનલક્ષી અવધારણાઓ સાથે વાર્તાનો સમય: એવી વાર્તાઓ વાંચો જેમાં પાત્રો વિવિધ સ્થાનલક્ષી પરિસ્થિતિઓમાંથી પસાર થાય છે. વાર્તામાં વપરાયેલા સ્થાનલક્ષી શબ્દોની ચર્ચા કરો.
- શિક્ષક એક જ વસ્તુ સાથે ચિત્ર કાર્ડ બનાવી શકે છે જેમાં એક પક્ષી ઝાડ પર હોય છે, જ્યારે બીજું પક્ષી ઝાડ નીચે બેઠેલું હોય છે. શિક્ષક પરિસ્થિતિઓમાં રહેલ તફાવત શોધવાનું પૂછી શકે છે.
- બાળકોને પ્રશ્નો પૂછો, જેમ કે, "તમારી સૌથી નજીક કોણ બેઠું છે?", "તમારાથી સૌથી દૂર કોણ બેઠું છે?"; તમારા વંચ બ્લોકસમાં શું છે તેનું નામ આપો; બ્લોકસની અંદર એક મણકો મૂકો; તમારી ગરદન ઉપર બે શરીરના ભાગોનું નામ આપો, તમારી ગરદન નીચે એક શરીરના ભાગનું નામ આપો.
- બાળકોને એક લાઈનમાં ઊભા રહેવા માટે કહો પરંતુ અલગ અલગ રેન્ડમ દિશામાં મોઢું રહે તે રીતે. એક દિશા (જમણી/ડાબી) બોલો અને બાળકોએ તે દિશામાં કૂદવાનું છે. કારણ કે દરેક વ્યક્તિ રેન્ડમ દિશાઓમાં મોઢું રાખીને ઊભેલ છે, તેથી દરેકને કૂદવા માટે સંબંધિત દિશાઓ મળશે.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	આ પ્રવૃત્તિ માટે મહિનાના વિષય સાથે જોડાયેલી વસ્તુઓ પસંદ કરી શકાય છે.
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા શબ્દોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં જવાબ આપવા દો.
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજ તથા જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે. - C-8.8: મૂળભૂત ભૌમિતિક આકારો બનાવે છે અને વર્ગીકૃત કરે છે અને તેમના અવલોકનક્ષમ ગુણધર્મોને ઓળખે છે, અને સ્થાનમાં પદાર્થોના સંબંધિત સંબંધને સમજે છે અને સમજાવે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	કુલ મોટર કુશળતા, દિશાઓની ભાવના, સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ, હકારાત્મક શીખવાની આદતો, વિવિધ પ્રતિભાવોની વાતચીત કરે છે અને પ્રશંસા કરે છે. કલ્પનાશીલ રીતે કાર્ય કરે છે, સમજે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	બાળકોએ સમજેલી દિશાની ભાવના, મોટર કુશળતા, સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ, આનંદ

પ્રવૃત્તિનું નામ

તફાવત અનુભવો: પ્રયોગ, શોધ, તાપમાનના તફાવતોની સરખામણી કરવી

તમારે કઈ સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

વિવિધ ગરમ અને ઠંડી વસ્તુઓ અને તેની તસવીરો તથા ગરમ-ઠંડાની તીવ્રતા દર્શાવતા ફ્લેશકાર્ડ્સ

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

- ચોક્કસ ગરમ અને ઠંડા પદાર્થો અથવા તેમની તસવીરો જેમ કે બરફ, ગરમ/ઠંડું પાણી, યા પ્રદર્શિત કરો અને ગરમ અને ઠંડાની અવધારણા રજૂ કરો.
- ઋતુઓ (શિયાળો અને ઉનાળો) વિશે ચર્ચા કરો અને પ્રશ્નો પૂછીને તેને અવધારણા સાથે જોડો - જ્યારે તમને ગરમી કે ઠંડી લાગે છે, ત્યારે તમે શું ખાઓ છો - ગરમ કે ઠંડી વસ્તુઓ અથવા તમે શું પહેરો છો?
- જ્યારે આપણે ગરમ કે ઠંડી વસ્તુને સ્પર્શ કરીએ છીએ અથવા અનુભવીએ છીએ ત્યારે ચોક્કસ વિશેષતાઓ અથવા લાક્ષણિકતાઓનું અન્વેષણ કરો અને દર્શાવો.

ઉદાહરણ તરીકે - જ્યારે આપણે ગરમ વસ્તુને સ્પર્શ કરીએ છીએ ત્યારે આપણે ઝડપથી આપણો હાથ દૂર કરી દઈએ છીએ.

4-5 વર્ષની ઉંમર

- (નિરીક્ષણ હેઠળ) - બાળકોને ગરમ પાણીથી ઠંડા પાણીની અલગ અલગ ડિઝીમાં આંગળીઓ ડુબાડવા માટે માર્ગદર્શન આપો અને તાપમાનના તફાવત વિશેનો તેમનો અનુભવ શેર કરવા કહો.
 - બાળકોને ગરમ-ઠંડાની તીવ્રતા અનુસાર કાર્ડ ક્રમાંકિત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
- ઉદાહરણ- બાફેલી દાળ > સામાન્ય પાણી > બરફ
- ગરમ અને ઠંડા પદાર્થો અથવા ચિત્રોની શ્રેણી દર્શાવો અને બાળકોને નાના જૂથોમાં તેમને ગરમ અને ઠંડા તરીકે વર્ગીકૃત કરવા અને તેમને યોગ્ય ડોલ/બોક્સમાં મૂકવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

- (નિરીક્ષણ હેઠળ) - બાળકોને વિવિધ ગરમ ખોરાક અને પીણાં આપો અને તેમને વરાળનું અવલોકન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. હવે બાળકો સાથે પ્રશ્નો પૂછીને વાતચીત કરો - જ્યારે આપણે વરાળ પર પ્લેટ રાખીએ છીએ ત્યારે શું થાય છે? અથવા જો આપણે આપણા હાથ કોઈપણ ગરમ વસ્તુની નજીક લાવીએ છીએ, તો આપણને ગરમી લાગે છે પણ થોડા સમય પછી શું થાય છે?
- બાળકોને અનુમાન અને આગાહી કરવા માટે પણ પ્રોત્સાહિત કરો, ઉદાહરણ તરીકે, શું વરાળ રહેશે કે જશે - શા માટે?
- બાળકોને વિવિધ વસ્તુઓ કેટલી ગરમ કે ઠંડી છે તેના આધારે ક્રમ આપવામાં સહાય કરો? (વરાળ નીકળતી યા, બિસ્કિટ, બરફ વગેરે)

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

- ગરમ વસ્તુઓની આસપાસ હોવા સમયની સલામતીના પગલાં વિશે બાળકો સાથે ચર્ચા કરો. ઉદાહરણ તરીકે, આપણે હંમેશા કોઈ મોટી વ્યક્તિ સાથે ગરમ વસ્તુની નજીક જવું જોઈએ અથવા ક્યારેય ગરમ વસ્તુની નજીક ન ઊભા રહેવું જોઈએ.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિ મહિનાના વિષય 'ખોરાક' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને અખબારો અથવા સામયિકોમાંથી ખાદ્ય પદાર્થોના ચિત્રો કાપીને 2 મોટી શીટ પર યોગ્ય રીતે ચોટાડવા કહો, એકમાં ગરમ ખોરાકની વસ્તુઓ અને બીજામાં ઠંડા ખોરાકની વસ્તુઓ.

શિક્ષક નોંધો 	• બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં જવાબ આપવા દો. • બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું: બાળકોને સાંભળો, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો • બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શીન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો જે બાળકો સ્પર્શ અને અનુભવી શકે અને તેમને વિવિધ ચિત્રો ઓળખવામાં મદદ કરે. • લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો: દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો • બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં જવાબ આપવા દો. વધુમાં, તેમના L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળનો પરિચય આપો.
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-2: બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે ◦ C-2.5: સ્પર્શના અર્થમાં ભેદભાવ વિકસાવે છે • CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે ◦ C-7.1: વિવિધ શ્રેણીના પદાર્થો અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે ◦ C-7.2: સરળ પૂર્વધારણા બનાવીને પ્રકૃતિમાં કારણ અને અસર સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે અને તેમની પૂર્વધારણાને સમજાવવા માટે અવલોકનોનો ઉપયોગ કરે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્યનો વિકાસ, જ્ઞાનાત્મક કૌશલ્યો જેમ કે ક્રમ વિકસાવવો, સરખામણી કરવી.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• ભાગીદારી: સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકોનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • ગરમ અને ઠંડા ખ્યાલની સમજ. • શું બાળક ગરમ અને ઠંડા પદાર્થોને ઓળખે છે, સરખામણી કરે છે, ક્રમ આપે છે અને તેમનું વર્ગીકરણ કરે છે?

પ્રવૃત્તિનું નામ

સરખી વસ્તુ પડકાર: દેખાવમાં ફેરફારના આધારે વસ્તુઓનું અવલોકન અને સરખામણી કરવી

તમારે કઈ

સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

મણકા, બોટલ, બાઉલ, પાણી અને દોરડાં જેવી વસ્તુઓ

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને સમાન સંખ્યામાં મણકાની બે અલગ અલગ ગોઠવણીઓ બતાવો (મણકાની સંખ્યા 3 થી વધુ ન હોવી જોઈએ) - એક સમૂહ તરીકે અને એક આડી હરોળમાં. બાળકોને વધુ મણકાઓ સાથેની ગોઠવણી ઓળખવા કહો.
2. બાળકોને દરેક ગોઠવણીમાં મણકાઓની સંખ્યા ગણવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને સમાન સંખ્યામાં વસ્તુઓની બે અલગ અલગ ગોઠવણી બતાવો. લંબાઈ, જથ્થો, માત્રા, કદ જેવી અન્ય અવધારણાઓ સાથે આ પ્રવૃત્તિનું પુનરાવર્તન કરો અને જો કોઈ દૃશ્યમાન તફાવત હોય તો બાળકને જવાબ આપવા માટે કહો.

ઉદાહરણ:

- સમાન લંબાઈના બે દોરડા એવી રીતે ગોઠવેલા કે એક દોરડું બીજા દોરડાથી આગળ હોય.
 - સમાન માત્રામાં પાણીથી ભરેલા અલગ અલગ ઊંચાઈના બે ટમ્બલર
2. બાળકોને 2-3 થી વધુ વસ્તુઓ સાથે આ પ્રવૃત્તિ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને સમાન સંખ્યામાં વસ્તુઓની 3 અલગ અલગ ગોઠવણી બતાવો. લંબાઈ, જથ્થો, માત્રા, કદ જેવી અન્ય અવધારણાઓ સાથે આ પ્રવૃત્તિનું પુનરાવર્તન કરો અને જો કોઈ દૃશ્યમાન તફાવત હોય તો બાળકને જવાબ આપવા માટે કહો.

ઉદાહરણ:

- સમાન જથ્થામાં પાણી ભરેલા વિવિધ ઊંચાઈના 3 ટમ્બલર
2. બાળકોને 4 થી વધુ વસ્તુઓ સાથે આ પ્રવૃત્તિ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

- બાળકોને એવી વસ્તુઓ સાથેના તેમના અનુભવો યાદ કરવા કહો જે દેખાવમાં સમાન હોય પણ ઊંચાઈ, વજન, લંબાઈ અથવા ક્ષમતામાં અલગ હોય. જેમ કે: ચિપ્સનું મોટું પેકેટ જેમાં ઓછી માત્રામાં ચિપ્સ હોય.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'હું અને મારો પરિવાર' હોય, તો બાળકોને આ અવધારણા સાથે સંબંધિત અન્ય પરિવારના સભ્યો સાથેના તેમના અનુભવો પૂછો. ઉદાહરણ તરીકે, શું વિવિધ ટમ્બલરમાં સમાન માત્રામાં આપવામાં આવતા પાણીથી કોઈ ફરક પડ્યો? શું ચોકલેટના ટુકડા ચોકલેટના આખા બાર કરતાં વધુ છે?

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, એવી પરિસ્થિતિઓનો ઉપયોગ કરો જેમાં બાળકોને સ્પર્શ કરવા, અનુભવવા અને વિવિધ વસ્તુઓ બનાવવાની પૂરતી તક મળે.
- **બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો:** બાળકોની ભાષામાં સૂચનાઓ આપો
- ઘરની ભાષાઓ અને તેમને તેમની ઘરની ભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.
- **બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું:** બાળકોને સાંભળો, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો
- લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહિત કરો: દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડી

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તર્ક દ્વારા આસપાસની દુનિયાનો ખ્યાલ મેળવે છે ◦ C-7.1: વિવિધ શ્રેણીના પદાર્થો અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે ◦ C-7.2: સરળ પૂર્વધારણા બનાવીને પ્રકૃતિમાં કારણ અને અસર સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે અને તેમની પૂર્વધારણા સમજાવવા માટે અવલોકનોનો ઉપયોગ કરે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય અને જ્ઞાનાત્મક કૌશલ્ય જેમ કે જથ્થા, લંબાઈ, ક્ષમતા, વજન, પૂર્વધારણા બનાવવી અને પરીક્ષણના સંરક્ષણ કૌશલ્યનો વિકાસ કરવો.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકો, તેમની ભાષા પ્રતિભા, શરીરની ગતિવિધિઓ, ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓમાં સરળતા વગેરેનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • બાળકો તેમના પર્યાવરણ વિશે કેવા પ્રકારની વાતચીત કરે છે અને પૂર્વધારણા બનાવવા અને પરીક્ષણ જેવી વિગતો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે તેનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

આકારના ટેનગ્રામ સાથે રમવું અને વિવિધ આકૃતિઓ બનાવવી

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

બાળકો માટે અનુકૂળ કાતરો, વિવિધ આકારોના સફેદ રંગના કટ-આઉટ્સ અને રંગો.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને આકારોના સફેદ રંગના કટઆઉટ્સ/ટેનગ્રામ આપો અને તેમને વિવિધ આકારોમાં રંગ પૂરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
2. બાળકોને ટેનગ્રામનો ઉપયોગ કરીને વિવિધ પ્રકારની આકૃતિઓ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તેમણે કઈ આકૃતિ બનાવી છે, તેમણે કયા આકારોનો ઉપયોગ કર્યો છે? તેના પર પ્રશ્નો પૂછો

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. ટપકાંવાળી રેખાઓ સાથે વિવિધ આકારો આપો. બાળકોને ટપકાંવાળી રેખા પરથી બાળકો માટે અનુકૂળ એવી કાતરથી કાપીને 2-3 અલગ-અલગ કદમાં પોતાના ટેનગ્રામ બનાવવા દો.
2. બાળકોને ટેનગ્રામનો ઉપયોગ કરીને વિવિધ પ્રકારની આકૃતિઓ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તેમણે કઈ આકૃતિ બનાવી છે, તેમણે કયા આકારનો ઉપયોગ કર્યો છે, એક પ્રકારના કેટલા મોટા અને નાના કદના આકારો છે, ચોક્કસ રંગના કેટલા ટેનગ્રામ છે? તે અંગે પ્રશ્નો પૂછો
3. આકારો/ટેનગ્રામનો ઉપયોગ કરીને આકૃતિઓ બનાવો અને બાળકોને બતાવો. હવે તેમને ટેનગ્રામ સાથે મેચ કરવાની અને તેમને આકૃતિ પર મૂકવાની તક આપો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. આકારો/ટેનગ્રામનો ઉપયોગ કરીને આકૃતિઓ બનાવો અને બાળકોને બતાવો. હવે તેમને ટેનગ્રામને મેચ કરવાની અને આકૃતિ પર મૂકવાની તક આપો.
2. બાળકોને ચોક્કસ સંખ્યા અને પ્રકારના આકારો આપો અને બાળકોને ટેનગ્રામનો ઉપયોગ કરીને આકૃતિઓ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. ઉદાહરણ તરીકે- 3 ચોરસ, 1 વર્તુળ, 2 ત્રિકોણ અને 1 ડાયમંડ (કુલ 7) બાળકો આનો ઉપયોગ કરીને આકૃતિઓ બનાવશે.
3. બાળકોને તેમની આકૃતિઓની તુલના કરવા અને અન્ય બાળકો સાથે વિરોધાભાસ દર્શાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકોને એકબીજામાં ટેનગ્રામ વહેંચવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો - આપેલ સૂચનાઓ અનુસાર, એક બાળક દરેક બાળકને 2 વર્તુળો અથવા એક બાળક દરેક બાળકને 3 ચોરસ, 2 લંબચોરસ, 1 ત્રિકોણ અને 1 વર્તુળ વહેંચશે.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'મારું શરીર', 'પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ' અથવા 'પરિવહનના માધ્યમો' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને નાના જૂથોમાં વિચારમંથન કરવા અને તેમની સૌપાયેલ વિષયને લગતી ટેનગ્રામ છબીઓ બનાવવા માટે કહો.

શિક્ષક નોંધો

ઉદાહરણ તરીકે:

- **પરિવહન:** કાર, સાયકલ, હોડી, વિમાન.
- **પ્રાણીઓ/પક્ષીઓ:** પોપટ, કૂતરો, હાથી
- **સ્વ-પોટ્રેટ:** ચહેરાના લક્ષણોનું અમૂર્ત પ્રતિનિધિત્વ અથવા સંપૂર્ણ શરીરનું ચિત્ર.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજ અને જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતા વિકસાવે છે. ◦ C-8.3: આગળ અને પાછળ બંને રીતે 9 સુધી ગણતરી કરે છે ◦ C-8.12: જથ્થા, આકારો, સ્થાન અને માપ સંબંધિત અવધારણાઓ અને પ્રક્રિયાઓને સમજવા અને વ્યક્ત કરવા માટે પર્યાપ્ત અને યોગ્ય શબ્દભંડોળ વિકસાવે છે. ◦ C-8.13: જથ્થા, આકારો, સ્થાન અને માપ સંબંધિત સરળ ગાણિતિક સમસ્યાઓનું ઘડતર કરે છે અને તેનું નિરાકરણ કરે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય જેમ કે આકાર અને રંગોના નામ સમજવા, સૂક્ષ્મ મોટર કૌશલ્ય, જ્યારે બાળકો ટેનગ્રામ પસંદ કરે છે અને તેમને જોડીને આકૃતિઓ બનાવે છે, યાદશક્તિ કૌશલ્ય, જ્યારે બાળકો ટેનગ્રામમાંથી બનાવી શકાય તેવી આકૃતિઓ યાદ કરે છે અને સામાજિક કૌશલ્ય, જ્યારે બાળકો તેમના દ્વારા બનાવેલ આકૃતિઓ વિશે શેર કરે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: વિવિધ ટેનગ્રામ આકૃતિઓ સાથે સંકળાયેલા બાળકોનું અવલોકન કરો જેમ કે, વિવિધ આકારો/ ટેનગ્રામનો ઉપયોગ કરીને આકૃતિઓ બનાવવી. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: બાળકો દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા વિવિધ આકારો અને આકૃતિઓના શબ્દભંડોળનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

પૈસાને લગતી બાબતો: સમજવી અને વ્યવહાર કરવો

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

સ્ટેશનરી, દસ રૂપિયા સુધીની નોટો અને સિક્કા, દસ રૂપિયા સુધીની નોટો અને સિક્કાના કટઆઉટ્સ, સાચાં અથવા રમકડાંના ફળો અને શાકભાજી.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને પૈસા વિશે વાતચીતમાં સામેલ કરો. ઉદાહરણ તરીકે, આપણને પૈસાની કેમ જરૂર છે, આપણે તેનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરીએ છીએ, તેનો ઉપયોગ ક્યાં થાય છે, વગેરે.
2. બાળકોને કેટલીક સાચી નોટો અને સિક્કા બતાવો અને તેમને ઓળખવા તથા તેને નોટો અને સિક્કામાં ગોઠવવા કહો.
3. તેમને સિક્કાઓને પાતળા કાગળ નીચે રાખવા દો અને કાગળની ટોચ પરથી કેયોન ઘસવા દો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. ₹1, ₹2, ₹5 ના સિક્કા ભેગા કરો અને તેને એક પ્લેટમાં મૂકો, પછી બાળકોને ચુંબક આપો અને તેમને ₹1 ના બધા સિક્કા ઉપાડવા કહો અને આગળ.
2. વર્ગખંડની અંદર બજારનું દ્રશ્ય બનાવો અને બાળકોને દુકાનદાર અને ગ્રાહક બનવા માટે કહો. શરૂઆત કરવા માટે કિંમતો ફક્ત 1 થી 5 ના અંકો હોઈ શકે છે. વ્યવહાર માટે કાગળ અથવા કાર્ડના ગોળાકાર કટઆઉટ્સનો ઉપયોગ કરો.
3. તેમને સિક્કા પાતળા કાગળ નીચે રાખવા દો અને કાગળની ટોચ પરથી કેયોન અથવા પેન્સિલ ઘસવા દો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. ₹1, ₹2, ₹5 ના સિક્કા ભેગા કરો અને તેને એક પ્લેટમાં મૂકો, પછી બાળકોને ચુંબક આપો અને તેમને ₹1 ના બધા સિક્કા ઉપાડવા કહો અને આગળ.
2. વર્ગખંડની અંદર બજારનું દ્રશ્ય બનાવો અને બાળકોને દુકાનદાર અને ગ્રાહક બનવા માટે કહો. કિંમતો ફક્ત 1, 5 અને 10 ના અંકો હોઈ શકે છે. વ્યવહાર માટે કાગળ અથવા કાર્ડના ગોળાકાર કટઆઉટ્સનો ઉપયોગ કરો.
3. બાળકોને સિક્કાઓ વડે પેટર્ન બનાવવા દો. ઉદાહરણ તરીકે, 1, 2, 5, 1, 2, 5
4. તેમને સિક્કાઓને પાતળા કાગળ નીચે રાખવા દો અને કાગળની ટોચ પરથી કેયોન અથવા પેન્સિલ ઘસવા દો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

- બાળકોને કચરાપેટી/બોટલમાંથી પૈસા એકઠા કરવા માટે ગુલ્લક/પિગી બેંક બનાવવાનું કહી શકાય. તેમને પૂછો કે તેઓ તે પૈસાનું શું કરશે.
- શાળામાં બાળમેલાનું આયોજન કરો. બાળકોને લીંબુ શરબત, સ્પ્રાઉટ્સ યાટ અથવા ફળોની યાટ વગેરે ખરીદવા અને આનંદ માણવા દો. તેમને થોડી રકમનો ઉપયોગ કરવા દો, ધારો કે ₹10

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય “ફળો અને શાકભાજી” પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને શાકભાજી વિકેતા અને ગ્રાહકો તરીકે રોલ પ્લે દ્વારા પૈસાની ભૂમિકા અંગે જાણવા દો જ્યાં ખરીદી અને વેચાણના વ્યવહારો થાય છે.

શિક્ષક નોંધો

- **બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું:** બાળકોને સાંભળો, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો
- **લિંગ સમાનતાને સમાવિષ્ટ કરો અને પ્રોત્સાહન આપો:** ભૂમિકા ભજવવામાં દરેકને ગ્રાહક અને વેચાણકર્તા બનવાની તકો પૂરી પાડો
- **બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો:** બાળકોને બોલવામાં તેમની પોતાની ભાષાઓનો ઉપયોગ કરવા દો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજ તથા જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતા વિકસાવે છે. ◦ C-8.6: સંયોજન અને વિઘટનની લવચીક વ્યૂહરચનાઓનો ઉપયોગ કરીને 2-અંકની સંખ્યાઓનો સરવાળો અને બાદબાકી સરળતાથી કરે છે. ◦ C-8.11: INR 100 સુધીના નાણાંનો ઉપયોગ કરીને સરળ વ્યવહારો કરે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સમાજીકરણ, ભાષા કૌશલ્ય, વાતચીત, રોલ-પ્લે અને અસ્ખલિત રીતે વાતચીત કરવી.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• માલસામાનના વિનિમય તરીકે પૈસાની અવધારણાની સમજ, • નાટકીય રમતના વિસ્તારોમાં બાળકો રમતના પૈસાનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરી રહ્યા છે તેનું અવલોકન કરો. • શું બાળક ભારતીય ચલણને ઓળખે છે? • બચતની અવધારણા

પ્રવૃત્તિનું નામ	સંખ્યા શબ્દભંડોળ: સમજ અને સાચા ક્રમમાં ગણતરી	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	નંબર કાર્ડ્સ (1-10), કાંકરા, મણકા, પથ્થરો, દોરડું, ચોક અને બાઉલ	
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- જોડકણાં દ્વારા 5 સુધીની સંખ્યા મૌખિક રીતે કહે છે/ગાય છે. - કાપડ, દોરડું અથવા જમીન પર ચોક વડે 3 સુધીની સંખ્યા બનાવો. બાળકોને ઓળખવા અને પછી તેના પર ચાલવા કહો. - બાળકોને રેતી, હવા અને પાણીમાં 3 સુધીની સંખ્યા બનાવવા કહો.	- જોડકણાં દ્વારા 9 સુધીની સંખ્યાના નામ મૌખિક રીતે કહે છે/ગાય છે. - દરેક બાળકને કેટલાક કાંકરા/પથ્થર ભરેલો બાઉલ આપો (સરવાળો 5 થી વધુ નહીં). બાળકોને 1-5 માંથી કોઈપણ નંબર કાર્ડ બતાવો અને તેમને તેટલા પથ્થરો/કાંકરા કાઢીને તેમની સામે મૂકવા કહો. - બાળકોની સામે 2 નંબર કાર્ડ (1-5) મૂકો, બાળકોને તે સંખ્યાઓ ઓળખવા અને તે સંખ્યાઓ પર તેટલા પથ્થરો/માળા મૂકવા કહો. બાળકોને મોટી કે નાની સંખ્યા અને તેનું કારણ જણાવવા પ્રોત્સાહિત કરો. - જમીન પર કાપડ, દોરડું અથવા ચોક વડે 5 સુધીની સંખ્યા બનાવો. બાળકોને ઓળખવા અને પછી તેના પર ચાલવા કહો. - બાળકોને રેતી, હવા અને પાણીમાં 5 સુધીની સંખ્યા બનાવવા કહો.	- બાળકો સાથે વર્તુળમાં બેસો અને ક્રમશઃ (આગળ અને પાછળ) સંખ્યા જોડકણાં અને વાર્તાઓ દ્વારા 10 સુધી ગણતરી કરો. - દરેક બાળકની સામે એક નંબર કાર્ડ મૂકો. બાળકને સંખ્યા ઓળખવા દો અને કાંકરા, મણકા જેવી ઠોસ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને સંખ્યા અનુસાર વસ્તુઓની સંખ્યા મૂકવા કહો. - બાળકોની સામે 2 નંબર કાર્ડ (1-10) મૂકો, બાળકોને સંખ્યાઓ ઓળખવા કહો અને તે સંખ્યાઓ પર તેટલા પથ્થરો/માળા મૂકવા કહો. બાળકોને મોટી કે નાની સંખ્યા અને તેનું કારણ જણાવવા પ્રોત્સાહિત કરો. - નંબર કાર્ડ બતાવો અને બાળકને સંખ્યા ઓળખવા કહો અને પછી તે સંખ્યાની પહેલાં અને પછી આવતી સંખ્યા જણાવો. - બાળકોને રેતી, હવા અને પાણીમાં 10 સુધીની સંખ્યાઓ બનાવવા કહો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	દુકાનો સાથેનો બજાર વિસ્તાર બનાવો અને બાળકોને 'બજાર-બજાર' રમવા દો અને ખાસ કરીને ગણતરી અને પૈસાનો ઉપયોગ કરવા માટે બાળકો જે શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે તે જુઓ અને સાંભળો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિ મહિનાના વિષય "મારું ગામ/મારું શહેર" પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને તેમની આસપાસના સંખ્યાઓનું અવલોકન કરવા, અન્વેષણ કરવા અને શોધવા દો. ઉદાહરણ- કાર/બાઈકની નંબર પ્લેટ પરના સંખ્યાઓ, હોર્ડિંગ્સ અથવા ફૂડ પેકેટ પરની સંખ્યાઓ, ટીવી રિમોટ અથવા ફોન પરની સંખ્યાઓ.	
શિક્ષક નોંધો 	- બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું: બાળકોને સાંભળો, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો - લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહિત કરો: દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો - બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં જવાબ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.	

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજ તથા જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે. ◦ CG-8.3: આગળ અને પાછળ બંને તરફ 9 સુધીની ગણતરી કરે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	પૂર્વ-ગાણિતિક અવધારણાઓનો વિકાસ, અભિવ્યક્તિ, અવલોકન, શોધ, ભાષા, તાર્કિક વિચારસરણી, અંદાજ
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• બાળકો 9 સુધીની સંખ્યાઓની અવધારણાને કેવી રીતે સમજે છે તે નિહાળો, જુઓ કે તેઓ સંખ્યાને ઠોસ વસ્તુઓની સાચી સંખ્યા સાથે મેચ કરી શકે છે કે નહીં. • ગાણિતિક ભાષાનો યોગ્ય રીતે ઉપયોગ કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

માપન અને સરખામણી: લંબાઈ, વજન અને ઊંચાઈ

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

તમને કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? લંબાઈમાં લાંબા અને ટૂંકા પદાર્થો, માપવાના સાચાં સાધનો જેવા કે સ્કેલ, ઇંચ-ટેપ, વજન માપવાનું મશીન-ડિજિટલ, નોન-ડિજિટલ, વજન કાંટો, સ્પીડોમીટર, ઊંચાઈ ચાર્ટ અથવા તેના ચિત્ર કાર્ડ (જ્યાં લાગુ પડે ત્યાં)

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-5 વર્ષનું વયજૂથ

1. વર્ગખંડમાં ઉપલબ્ધ વિવિધ રમકડાં/વસ્તુઓના કદની સરખામણી કરીને શરૂઆત કરો. ઉદાહરણ તરીકે, એક મોટું રમકડું અને એક નાનો બોલ.
2. બાળકોને વિવિધ લંબાઈ (લાંબી અને ટૂંકી) ની થોડી વસ્તુઓ બતાવો અને બાળકોને બિન-માનક માપ (પગલું, હાથની લંબાઈ, દોરડાનો ટુકડો) વડે આ વસ્તુઓ માપવા કહો અને તેમના માપ રેકૉર્ડ કરો.
3. ઉદાહરણ- બાળકોને હાથની લંબાઈનો ઉપયોગ કરીને વર્ગખંડમાં એક મોટો બ્લોક અથવા ટેબલ માપવા દો.
4. તેમને પગલાંનો ઉપયોગ કરીને વર્ગખંડ માપવા દો.

5-6વર્ષની ઉંમર

1. માપવાના સાચાં સાધનો જેવાં કે સ્કેલ, ઇંચ-ટેપ, વજન મશીન, ઊંચાઈ ચાર્ટ વગેરેના કૉક્રિટ અથવા તેના ચિત્ર કાર્ડ્સ પ્રદર્શિત કરો અને આ સાધનોની વિશેષતાઓ અને ઉપયોગો વિશે ચર્ચા કરો.
2. બાળકોને કેટલીક વસ્તુઓ બતાવો અને બાળકોને આ વસ્તુઓને બિન-માનક માપ (પગલું, હાથની લંબાઈ, દોરડાનો ટુકડો) વડે માપવા માટે કહો અને તેમના માપ રેકૉર્ડ કરો. બાળકોને વિવિધ માપોની તુલના કરવા અને તે કેવી રીતે અને શા માટે અલગ છે તે વિશે વાત કરવા માર્ગદર્શન આપો.
3. બાળકોને 3-5 વિવિધ કદના પદાર્થો જેવા કે 3 પાંદડાં અથવા 5 દોરડાં આપો અને બાળકોને લંબાઈ, ઊંચાઈ અને કદ દ્વારા વસ્તુઓને ક્રમમાં ગોઠવવા દો, ઉદાહરણ તરીકે: મોટું-તેનાથી મોટું-સૌથી મોટું.
4. બાળકોને સરળ પ્રયોગો અને વ્યવહારુ અનુભવ દ્વારા ભારે/હળવી વસ્તુઓનું અવલોકન અને અન્વેષણ કરવા દો. ઉદાહરણ - સૂકા સ્પોન્જ અને ભીના સ્પોન્જનું વજન કરો અને તફાવતનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

- તેમને વજન કરવાના મશીનનો ઉપયોગ કરવા અને જોવા દો કે કઈ વસ્તુ ભારે છે અને કઈ હળવી છે. વજન કરતાં પહેલાં તેમને વજનનો અંદાજ લગાવવા માટે પણ પ્રોત્સાહિત કરી શકાય છે.
- બાળકોને રિબન અથવા સુતળીનો ઉપયોગ કરીને એકબીજાની ઊંચાઈ માપવા દો. એક બાળકને દિવાલ પાસે ઊભા રહેવા દો અને બીજા બાળકને તે બાળકની ઊંચાઈ માપવા દો. તેમને તેમની ઊંચાઈની તુલના કરવામાં મદદ કરો.
- વર્ગખંડમાં એક વજન કરવાનું મશીન રાખો અને બાળકોને પોતાનું વજન કરવા દો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય “ફળો અને શાકભાજી” પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને બજારમાં લઈ જાઓ અને તેમને ફળો અને શાકભાજીનું વજન અને વેચાણ કેવી રીતે થાય છે તે જોવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

શિક્ષક નોંધો 	- બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું: બાળકોને સાંભળો, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો - બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, બાળકો સ્પર્શ અને અનુભવી શકે તેવા સ્પર્શોન્મિય ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો અને તેમને વિવિધ ચિત્રો ઓળખવામાં મદદ કરો. - લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો: તેમાંના દરેકને ભાગ લેવાની તક પૂરી પાડો - બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજ તથા જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે - C-8.12: જથ્થા, આકારો, જગ્યા અને માપ સંબંધિત અવધારણાઓ અને પ્રક્રિયાઓને સમજવા અને વ્યક્ત કરવા માટે પર્યાપ્ત અને યોગ્ય શબ્દભંડોળ વિકસાવે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	અવધારણા રચના, ભાષા કૌશલ્ય, સમાજીકરણ, અવલોકન અને વિવિધ શ્રેણીના પદાર્થો અને સંબંધોની સમજ, કાળજી અને આનંદ દર્શાવવો, અર્થપૂર્ણ વાતચીત, એકાગ્રતાનો સમયગાળો.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	ભાગીદારી: સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકોનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. - બાળકો વસ્તુઓની તુલના અને ગોઠવણી કરવા માટે જે શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે તેનું અવલોકન કરો - આસપાસની વસ્તુઓ વિશે તેમની જિજ્ઞાસાનું અવલોકન કરો.

28

પ્રવૃત્તિનું નામ	જીવસૌ પઝલ સાથે રમવું: ખૂટતા ભાગોને પૂર્ણ કરો અને ઓળખો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	બસ, કાર, ફળ, ટેબલ, ખુરશી, માનવ શરીર, કાંસકો વગેરે જેવી પરિચિત વસ્તુઓના ચિત્ર કાર્ડ. ચિત્રોને ટુકડાઓમાં કાપવા માટે કાતરનો ઉપયોગ કરો અને સરળ જીવસૌ પઝલ બનાવો.	

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. બાળકોને સરળ ચિત્ર કોયડાના બે થી ત્રણ મોટા ભાગ આપો. બાળકોને આ કોયડાઓને એકસાથે મૂકીને એક અર્થપૂર્ણ સંપૂર્ણ ભાગ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 2. બાળકો સાથે ચિત્રના ટુકડાઓ અને આખા ચિત્ર વિશે વાતચીત શરૂ કરો.	1. એક ભાગ ખૂટતો/છૂપાયેલો હોય તેવા ચિત્રો/ચિત્ર બતાવો. બાળકોને અનુમાન લગાવવા અને ખૂટતો ટુકડો/ભાગ મૂકવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 2. ચિત્રના ખૂટતા ટુકડાઓ અને આખા ચિત્ર વિશે બાળકો સાથે વાતચીત શરૂ કરો.	1. ખૂટતા/છૂપાયેલા એક થી બે ભાગ હોય તેવા ચિત્રો/ચિત્ર બતાવો. બાળકોને અનુમાન લગાવવા અને ખૂટતા ટુકડા/ભાગને મૂકવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 2. ચિત્રના ખૂટતા ટુકડાઓ અને આખા ચિત્ર વિશે બાળકો સાથે વાતચીત શરૂ કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકો ફ્લેશકાર્ડ્સ/ચિત્રો/દોરેલા ચિત્રોમાંથી ત્રણથી વધુ ખૂટતા ભાગો સાથે સમાન પ્રવૃત્તિઓમાં જોડાઈ શકે છે. બાળકો સરળતાથી પ્રવૃત્તિ કરી શકે તે પછી વધુ સારી વિગતોવાળા ચિત્રોનો ઉપયોગ કરી શકાય છે.
---	--

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિ મહિનાના વિષય 'પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકો વચ્ચે વિવિધ પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ અથવા જંતુઓની જીવસૌ પઝલ શેર કરો અને ચિત્રોને લગતી ચર્ચાને પ્રોત્સાહન આપો. ઉદાહરણ તરીકે: પ્રાણીનો કયો ભાગ ખૂટે છે? આ ભાગ પ્રાણીને શું કરવામાં મદદ કરે છે?
--	---

શિક્ષક નોંધો 	અવધારણાની પ્રગતિ: પ્રવૃત્તિ સરળ અને રોજીંદી વસ્તુઓના ચિત્રોથી શરૂ થવી જોઈએ અને 4-6 વર્ષના વયજૂથ માટે જટિલ રોજીંદી વસ્તુઓ અને દૃશ્યો તરફ આગળ વધવી જોઈએ. બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, પરિચિત ચિત્રો અથવા વસ્તુઓના સ્પર્શિન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો જેમાં કેટલીક ખૂટતી વિશેષતાઓ હોય જે બાળકો સ્પર્શી અને અનુભવી શકે. બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દસંજોગ રજૂ કરો.
---	---

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તર્ક દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે - o C-7.1: વિવિધ શ્રેણીઓની વસ્તુઓ અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે
--	---

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય જેમ કે પ્રાણીઓ/પક્ષીઓ/જંતુઓના નામ સમજવા અને યાદશક્તિ જેમ કે પ્રાણી/જંતુ/પક્ષીઓના દ્રશ્યને યાદ રાખવા જેથી ખૂટતા ભાગને ઓળખી શકાય.
---	---

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- **ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો:** પ્રાણીઓ/પક્ષીઓ/જંતુઓ પ્રત્યે તેમની પસંદ અને નાપસંદ વ્યક્ત કરવી
- **ભાષા અને સર્જનાત્મકતા:** પ્રાણીઓ, જંતુઓ, પક્ષીઓના પોતાના તાત્કાલિક અનુભવોમાંથી લેવામાં આવેલા શબ્દભંડોળનો અવલોકન કરો
- **સંપૂર્ણ અને અંશનો સંબંધ:** ચિત્રોના ખૂટતા ભાગોને ઓળખવામાં રોકાયેલા બાળકોનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

મારી પાસે કેટલા છે?

વસ્તુઓ આપો, લો, વિભાજિત કરો અને ગણો

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

ડોલ, દોરીઓ, રંગબેરંગી દડા, મણકા/કાંકરા, કેયોન્સ,
પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓના ચિત્ર કાર્ડ

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. સરળ સરવાળા અને બાદબાકીના જોડકણાં ગાઓ.
2. બાળકોને એક ડોલ આપો અને તેમને તેમાં બે લાલ દડા અને એક પીળો દડો નાખવા દો, પછી બીજાઓને દડાની સંખ્યા ગણવાનું કહો અને મોટેથી પૂછો, 'કેટલા દડા?' (સરવાળો 3 થી વધુ નહીં)
3. બાળકોને જૂથોમાં બેસાડો અને દરેકને એક દોરી અને 3 મણકા આપો. તેમને દોરીમાં મણકા પરોવવાનું કહો. હવે 2 જેવી રેન્ડમ સંખ્યા બોલો અને બાળકોએ મણકા કાઢવા પડશે અથવા ઉમેરવા પડશે જેથી મણકા કહેવામાં આવેલી સંખ્યા સાથે મેળ ખાય.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. સરળ સરવાળા અને બાદબાકીના જોડકણાં ગાઓ.
2. બાળકોને જૂથોમાં બેસાડો અને દરેકને એક દોરી અને 5 મણકા આપો. હવે એક રેન્ડમ નંબર બોલો, જેમ કે 3 અને બાળકોએ મણકા કાઢવા અથવા ઉમેરવા પડશે જેથી મણકા કહેવામાં આવેલી સંખ્યા સાથે મેળ ખાય.
3. સરવાળા, બાદબાકી અને ભાગાકાર (સરવાળો 5 થી વધુ ન હોય) સંબંધિત નાના પ્રશ્નો અથવા શબ્દ સમસ્યાઓ પૂછો. ઉદાહરણ- 'સરવા પાસે 3 કેળાં છે અને તેણે 1 કેળું ખાધું. કેટલાં કેળાં બાકી છે?' અથવા "જો એક કબૂતરના બે પગ હોય, તો બે કબૂતરના કેટલા પગ થાય?"

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. સરળ સરવાળા અને બાદબાકીના જોડકણાં ગાઓ.
2. બાળકોને જૂથોમાં બેસાડો અને દરેકને એક દોરી અને 9 મણકા આપો. હવે એક રેન્ડમ નંબર બોલો, જેમ કે 5 અને બાળકોએ મણકાની સંખ્યાને કહેલી સંખ્યા સાથે મેળ કરવા માટે મણકા કાઢવા અથવા ઉમેરવા પડશે.
3. સરવાળા, બાદબાકી અને ભાગાકાર (સરવાળો 9 થી વધુ ન હોય) સંબંધિત થોડી જટિલતાવાળા નાના પ્રશ્નો અથવા શબ્દ સમસ્યાઓ પૂછો. ઉદાહરણ-રાહુલ પાસે 2 સફરજન છે અને તે 3 કેળાં ખરીદે છે. તેની પાસે કુલ કેટલાં ફળો છે?
4. સમાન સંખ્યામાં બાળકોના 3-4 નાના જૂથો બનાવો. દરેક જૂથના એક બાળકને કુલ સભ્યો જેટલી પ્લેટ/રંગ/કાગળ આપો અને તેમના જૂથના દરેક સભ્યને સમાન રીતે વહેંચવાનું કહો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

- કોવાજ બનાવતી વખતે કે ચિત્ર બનાવતી વખતે બાળકોને રંગોને બધા વચ્ચે સમાન રીતે વહેંચવા દો.
- બાળકોને પોતાની શબ્દ સમસ્યાઓ અથવા સંખ્યાઓ સાથે વાર્તાઓ બનાવવા દો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે મહિનાનો વિષય "ફળો અને શાકભાજી" હોય, તો દુકાનો સાથે એક બજાર વિસ્તાર બનાવો અને બાળકોને 'બજાર-બજાર' રમવા દો અને બાળકો જે શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે તે ખાસ કરીને ઉમેરવા/બાદબાકી/ગણતરી કરવા અને પૈસાનો ઉપયોગ કરવા માટે કરે છે તે જુઓ અને સાંભળો.

શિક્ષક નોંધો

- **ધીરજ રાખો** - બાળકોને તેમના મગજમાં ગણતરીઓ કરવા અને તેઓ ઈચ્છે તેટલો સમય લેવા દો.
- બાળકોને ગણતરી કરવામાં સહાય કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજ તથા જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતા વિકસાવે છે. ◦ C-8.6: સંયોજન અને વિઘટનની લવચીક વ્યૂહરચનાઓનો ઉપયોગ કરીને 2-અંકની સંખ્યાઓના સરવાળા અને બાદબાકી સરળતાથી કરે છે. ◦ C-8.7: ગુણાકારને પુનરાવર્તિત સરવાળા તરીકે અને ભાગાને સમાન વહેંચણી તરીકે ઓળખે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ગાણિતિક કુશળતાઓ જેમ કે સરવાળો, બાદબાકી અને ભાગાકાર કરવાની પ્રક્રિયા. ભાગીદારી કુશળતાઓ - તેઓ કેટલી સક્રિય રીતે ભાગ લઈ રહ્યા છે અને જવાબો કેવી રીતે ઉચ્ચારી રહ્યા છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• અવલોકન - સક્રિય ભાગીદારી, ગણતરીની ચોકસાઈ અને સૂચનાઓનું પાલન માટે બાળકોનું અવલોકન કરો. • નાની સંખ્યાઓ ઉમેરી અને બાદ કરી શકો છો (એટલે કે એક વત્તા એક બરાબર બે). • તર્ક કુશળતા - બાળકો ગાણિતિક ક્રિયાઓ લાગુ કર્યા પછી જવાબ માટે કારણો કેવી રીતે આપી રહ્યા છે.

પ્રવૃત્તિનું નામ	પહેલાં, પછી અને બાદમાં: ઘટનાઓનો ક્રમ	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?	કોઈપણ ઘટના/પ્રક્રિયાનો ક્રમ દર્શાવતા ચિત્ર કાર્ડ. ઉદાહરણ- વાવેતર પ્રક્રિયા (પોટ>કાદવ>બીજ વાવવું>કાદવ>પાણી) અથવા હાથ ધોવા (પાણી ચાલુ કરો>તમારા હાથ ભીના કરો>તમારા હાથ પર સાબુ લગાવો>તમારા હાથ એકબીજા પર ઘસો>તમારા હાથ ધોઈ નાખો>તમારા હાથ સૂકવો)	

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-5 વર્ષનું વયજૂથ	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોને 3 ચિત્ર કાર્ડ/ચિત્રો આપો (કેળું છોલીને ખાવું, બ્રશ કરવું, કપડાં પહેરવાં, હાથ ધોવા વગેરેના ક્રમમાં). બાળકોને ક્રમમાં કાર્ડ મૂકવા અને તેમણે બનાવેલા ક્રમ વિશે શેર કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. - આ પ્રવૃત્તિ સાથે અન્ય ટેવો અને પ્રથાઓને પણ મજબૂત બનાવો (સ્વચ્છતા, ખાવાની આદતો વગેરે વિશે વાત કરો).	- બાળકોને 3 થી 5 ચિત્ર કાર્ડ/ચિત્રો આપો (ગેજેટ ચાલુ કરવું, ચિત્ર પૂર્ણ કરવું, રમકડાંનો ઉપયોગ કર્યા પછી સફાઈ કરવી વગેરેના ક્રમમાં). બાળકોને ક્રમમાં કાર્ડ મૂકવા અને તેમણે બનાવેલા ક્રમ વિશે શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - ક્રમ બનાવતી વખતે "પહેલા, પછી, તે પછી, અને અંતે" જેવા શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરવો તે અંગે બાળકોને માર્ગદર્શન આપો. - ચિત્ર કાર્ડ બતાવીને બાળકોને વાર્તાઓ સંભળાવો અને તે પછી તેમને તે કાર્ડ્સને ઘટનાઓના યોગ્ય ક્રમમાં ગોઠવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - આ પ્રવૃત્તિ સાથે અન્ય ટેવો અને પ્રથાઓને પણ મજબૂત બનાવો (સ્વચ્છતા, ખાવાની ટેવ, પ્રકૃતિની સંભાળ વગેરે વિશે વાત કરો).

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોની સામે કેટલાક ફ્લેશકાર્ડ્સ મૂકો અને તેમને તેમની પસંદગીના કોઈપણ ત્રણ ફ્લેશકાર્ડ્સ લેવા અને તેના પરથી કોઈ વાર્તા/ક્રમ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'હું અને મારો પરિવાર' છે, તો તેમની આસપાસની વિવિધ ઘટનાઓના ક્રમની ચર્ચા કરો જેમ કે, કેળું કેવી રીતે ખાવું? અથવા હાથ ધોવાના પગલાં.
શિક્ષક નોંધો	બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું: બાળકોને સાંભળી, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે અને તેમને વિવિધ ચિત્રો ઓળખવામાં મદદ કરે. લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો: દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમના માતૃભાષા L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજ તથા જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતા વિકસાવે છે. ◦ C-8.4: 9 સુધીની સંખ્યાઓને ચડતા અને ઉતરતા ક્રમમાં ગોઠવે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• શબ્દભંડોળ જેમ કે પહેલાં, પછી, તે પછી અને અંતે વગેરે, યાદશક્તિ કૌશલ્ય, તેઓ પસંદ કરેલી ઘટનાઓ વિશે જૂથમાં શેર કરવાની સામાજિક કુશળતા, શ્રેણી અને ગોઠવણીની જ્ઞાનાત્મક અને સંખ્યાત્મક કુશળતા.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• ભાગીદારી - સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકોનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • બાળકો વાર્તાઓ/ઘટનાઓ શેર કરવા માટે જે શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે તેનું અવલોકન કરો. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: કોઈપણ ચોક્કસ ઘટના પ્રત્યે તેમની પસંદ અને નાપસંદ વ્યક્ત કરવી.

પ્રવૃત્તિનું નામ	મોડલો અને નકશાઓ: બનાવવા, વાંચવા, સમજવા	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	ચાર્ટ પેપર/કાગળ, માર્કર, કેયોન્સ, પેન્સિલ, ઈરેઝર, ફૂટપટ્ટી	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- કેન્દ્રમાં વિવિધ જગ્યાઓનું અવલોકન કરો અને શોધ કરો. કેન્દ્રમાં શું સ્થિત છે? અથવા વિવિધ વસ્તુઓ ક્યાં રાખવામાં આવી છે? તેની ચર્ચા કરો - કેન્દ્રમાં જગ્યાના મૂળભૂત નકશા બનાવીને શરૂઆત કરો - તે કેવું દેખાય છે - શું ક્યાં રાખવામાં આવ્યું છે, બાળકોને ચોક્કસ વસ્તુઓનું સ્થાન સમજાવવા માટે નકશા દોરો. સ્થાન જણાવતી વખતે શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરો - જેમ કે - આગળ / પાછળ / મધ્યમાં. - કેન્દ્રમાં છુપાવવા માટે એક સરળ વસ્તુ (એક નાનું રમકડું) પસંદ કરો. એક બાળક વસ્તુ છુપાવે છે જ્યારે અન્ય તેમની આંખો બંધ કરે છે. છુપાવનાર બાળક છુપાયેલ બજાનો કેવી રીતે શોધવો તે અંગે મૌખિક દિશા નિર્દેશો આપે છે.	- બાળકો સાથે ઘરથી કેન્દ્ર સુધીના તેમના માર્ગ વિશે ચર્ચા કરો. ઉદાહરણ તરીકે - તમારું ઘર કેન્દ્રથી કેટલું દૂર છે? અથવા શું તમને ઘરનો રસ્તો યાદ છે? અથવા રસ્તામાં તમે કઈ વસ્તુઓ જુઓ છો? - અડોશપડોશમાં થોડો ફરવા લઈ જાઓ, સીમાચિહ્નોની મુલાકાત લો. કેન્દ્રમાં પાછા ફરો અને બાળકોને કાગળના ટુકડા પર તેમનો માર્ગ દોરવામાં માર્ગદર્શન આપો. બાળકોને યાદ રાખવા અને તેમના નકશા પર વધારાના સીમાચિહ્નો દોરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને ઘરેથી બજારમાં જવાના માર્ગ, ઘરેથી કેન્દ્ર તરફ આવવાના માર્ગના નકશા દોરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો અને તેને લગતી કરો - બાળકોને જોડી બનાવો અને એકને મૌખિક સૂચનાઓ અને દિશાત્મક શબ્દો (ડાબે, જમણે, સીધો) નો ઉપયોગ કરીને કેન્દ્રમાં ચોક્કસ સ્થાન તરફ જવાના માર્ગનું વર્ણન કરવા કહો, ઉદાહરણ તરીકે શૈયાલયનો માર્ગ. બીજું બાળક તે દિશાઓનું પાલન કરે છે - કેન્દ્રમાં છુપાવવા માટે એક સરળ વસ્તુ (એક નાનું રમકડું) પસંદ કરો. એક બાળક વસ્તુ છુપાવે છે જ્યારે અન્ય તેમની આંખો બંધ કરે છે. છુપાવનાર બાળક છુપાયેલ બજાનો કેવી રીતે શોધવો તે અંગે મૌખિક દિશાત્મક સૂચનાઓ આપે છે.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	દરેક બાળકને કાગળ અને કેયોન આપો. બાળકોને (નાનીનું ઘર, કોઈપણ બગીચો, મંદિર) જતા સમયે જોયેલા સીમાચિહ્નો યાદ કરવા કહો. તેમના ચિત્રોને સરળ શબ્દો અથવા પ્રતીકોથી ચિહ્નિત કરવામાં તેમને સહાય કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'મારું ગામ અને મારું શહેર' છે, તો કેન્દ્રની આસપાસ અથવા શહેરમાં વિવિધ સીમાચિહ્નોનું અન્વેષણ કરો, તેમને માર્ગદર્શિત વોક અથવા રાઇડ્સ પર લઈ જાઓ અને સીમાચિહ્નોની સુવિધાઓ વિશે ચર્ચા કરો.	
શિક્ષક નોંધો 	બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું: બાળકોને સાંભળી, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શનિર્ણય ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો જે બાળકો સ્પર્શ અને અનુભવી શકે અને તેમને વિવિધ ચિત્રો ઓળખવામાં મદદ કરે. લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો: દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમના માતૃભાષા L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.	

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજ તથા જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે. ◦ C-8.8: મૂળભૂત ભૌમિતિક આકારો બનાવે છે અને તેમના અવલોકનક્ષમ ગુણધર્મોને ઓળખે છે, અને વર્ગીકૃત કરે છે, અને સ્થાનમાં વસ્તુઓના સંબંધિત સંબંધને સમજે છે અને સમજાવે છે. • CG-13: બાળકો શીખવાની ટેવ વિકસાવે છે જે તેમને શાળાના વર્ગખંડ જેવા ઔપચારિક શિક્ષણ વાતાવરણમાં સક્રિય રીતે જોડાવા દે છે. ◦ C-13.4: વર્ગખંડના ધોરણો: એજન્સી અને સમજણ સાથે ધોરણો અપનાવે છે અને તેનું પાલન કરે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	શબ્દભંડોળ અને ભાષા કૌશલ્ય, યાદશક્તિ અને જ્ઞાનાત્મક કૌશલ્ય, જેમ કે બાળકો જગ્યાઓ/સીમાચિહ્નો અને વસ્તુઓ યાદ કરે છે, સામાજિક કૌશલ્ય, જ્યારે બાળકો જૂથમાં તેઓ મુલાકાત લીધેલી જગ્યા અને તેઓએ શું જોયું તે વિશે શેર/વર્ણન કરે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• ભાગીદારી- સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકોનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • દિશાઓ શેર કરવા માટે તેઓ જે શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે તેનું બાળકોનું અવલોકન કરો. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: કોઈપણ ચોક્કસ જગ્યા/વિસ્તાર પ્રત્યે તેમની પસંદ અને નાપસંદ વ્યક્ત કરવી. • પ્રવૃત્તિ કરવામાં અન્ય બાળકો સાથે સામાજિકકરણ અને સહયોગ.

પ્રવૃત્તિનું નામ	ચાલો બાંધીએ: ઘર, પુલો, સડકો અને વધુ	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	ફ્લેશકાર્ડ્સ, કાગળ, કાતર, ગુંદર, ફેવિકોલ, રંગ, કાર્ડબોર્ડ, પથ્થર	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. બાળકોને વિવિધ પ્રકારની ઈમારતોનું અવલોકન કરવા માટે બહાર પ્રવાસ પર લઈ જાઓ. 2. તેમને ઈમારતો અને તેમના બાંધકામમાં વપરાતી સામગ્રીની ચર્ચા કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. 3. ઘરના મહત્વની ચર્ચા કરો અને પાકું (ઠોસ) અને કાચું (કામચલાઉ) જેવા વિવિધ પ્રકારોનો પરિચય આપો.	1. વિવિધ પ્રકારના ઘર જેવાં કે પાકાં/કાચાં ઘરનાં ચિત્રો બતાવવા માટે ફ્લેશકાર્ડ્સનો ઉપયોગ કરો. 2. તેમને તેઓ કયા પ્રકારના ઘરમાં રહે છે તે વિશે વાત કરવા અને વપરાયેલી સામગ્રીની ચર્ચા કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 3. વાંસ, છાજૂ વગેરેથી બનેલા ઘરોના ચિત્રો બતાવો અને જૂથ ચર્ચામાં જોડો. 4. તેમને તેમની પસંદગીના ઘરો બનાવવા અને રંગવા તથા વિવિધ આબોહવા માટે તેમના મહત્વ અને યોગ્યતાની ચર્ચા કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. પાઠને વિસ્તૃત કરવા અને સમજણને વધુ ગાઢ બનાવવા માટે દ્રશ્ય-શ્રાવ્ય સાધનોનો ઉપયોગ કરો. 2. વિવિધ પ્રકારના ઘરો અને વિવિધ વાતાવરણ માટે તેમની યોગ્યતા પર ચર્ચાઓનું માર્ગદર્શન કરો. 3. બાળકોને વિવિધ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને ઘરો બનાવવામાં સામેલ કરો અને તેમને આવશ્યક વિશેષતાઓનો સમાવેશ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 4. પુલ, ફ્લાયઓવર, રસ્તા, જહાજો અથવા હોડીઓ જેવાં અન્ય માળખાંઓ બનાવવા માટે આ અભ્યાસનું પુનરાવર્તન કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	• વિવિધ પ્રકારના ઘરોની સમજ અને ચર્ચા વધારવા માટે શ્રાવ્ય-દ્રશ્ય સાધનોનો ઉપયોગ કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	તમે “હું અને મારું કુટુંબ” વિષય દરમિયાન આ પ્રવૃત્તિનું સંચાલન કરી શકો છો. બાળકોને પરિવારના સંદર્ભમાં ઘરનું મહત્વ સમજવા માટે પ્રોત્સાહિત કરી શકાય છે.	
શિક્ષક નોંધો 	• બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ઘર બનાવવાની પ્રવૃત્તિમાં સક્રિયપણે ભાગ લેવા માટે ટેકો આપો. • બાળકોની ઘરની ભાષાનો સમાવેશ: સમાવેશન અને જોડાણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે બાળકોની ઘરની ભાષાઓમાં ચર્ચાઓને પ્રોત્સાહિત કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-7: બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા તેમની આસપાસની દુનિયાને સમજે છે. ◦ C-7.1: વિવિધ શ્રેણીના પદાર્થો અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે. ◦ C-7.2: સરળ પૂર્વધારણા બનાવીને પ્રકૃતિમાં કારણ અને અસર સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે તથા તેમની પૂર્વધારણાને સમજાવવા માટે અવલોકનોનો ઉપયોગ કરે છે.	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સમસ્યાનું નિરાકરણ, વિવેચનાત્મક વિચારસરણીની કુશળતા, હકારાત્મક શીખવાની ટેવ, સહયોગી કાર્ય, નવીનતા અને કલ્પના, વિવિધ સામગ્રી સાથે શોધ અને રમત.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: બાળકોની વિવિધ પ્રકારના ઘરોને ઓળખવાની ક્ષમતા. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવ: પ્રવૃત્તિ દરમિયાન આનંદ, જિજ્ઞાસા અને આનંદની અભિવ્યક્તિઓનું અવલોકન કરવું. • પ્રશ્નના જવાબો: ઘરના મહત્વને લગતા ખુલ્લા અને બંધ-સમાપ્ત પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: ઘર અને બાંધકામમાં વપરાતી સામગ્રીની ઓળખ દરમિયાન શબ્દસંડોળના ઉપયોગ અને સર્જનાત્મકતાનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	સામાન્ય પ્રતીકો/લોગો ઓળખવા: માર્ગ સલામતી, શૌચાલય, ખોરાક, ભય વગેરે.	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	- સામાન્ય ચિહ્નો અને લોગોના ફ્લેશકાર્ડ્સ અથવા ચિત્રો - લોગોવાળી વસ્તુઓ (પેકેટ, બોક્સ, વગેરે) - લોગો સ્ટીક કાર્ડ - ચિહ્નો અને લોગોના દ્રશ્યોવાળાં ઓડિયો વિઝ્યુઅલ સંસાધનો - અપંગ બાળકો માટે સ્પર્શોન્દ્રિય કાર્ડ	
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોને સામાન્ય ચિહ્નો અને લોગોના ફ્લેશકાર્ડ્સ અથવા ચિત્રો બતાવો. - ચર્ચા કરો કે શું તેઓએ આમાંથી કશું જોયું છે અને જો હા, તો ક્યાં.	- ફૂડ પેકેટ અથવા બોક્સ પર સામાન્ય રીતે જોવા મળતા લોગોવાળી વસ્તુઓનો પરિચય કરાવો. - દરેક ચિહ્ન અથવા લોગોના અર્થ અને મહત્વની ચર્ચા કરો. - લોગો શોધવા અને ઓળખવા માટે અડોશપડોશમાં જાઓ.	- બાળકોએ આ ચિહ્નો ક્યાં જોયા છે અને તે શા માટે મહત્વપૂર્ણ છે તે અંગે તેમની સાથે ચર્ચા કરો. - સમજણને મજબૂત બનાવવા માટે શ્રાવ્ય-દૃશ્ય સંસાધનો જુઓ. - દરેક બાળક માટે અલગ અલગ સેટિંગ્સમાં ઉપયોગ કરવા માટે લોગો સ્ટીક કાર્ડ બનાવો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	- ટ્રાફિક સેટિંગ અને મોનિટરિંગ: - ચિહ્નો અને લોગોનો ઉપયોગ કરીને એક સિમ્યુલેટેડ ટ્રાફિક સેટિંગ બનાવો. - બાળકો રમકડાંનાં વાહનો સાથે રમે છે, ટ્રાફિક નિયમોનું પાલન કરે છે અને લોગોનો ઉપયોગ કરે છે. - અપંગ બાળકો માટે સ્પર્શોન્દ્રિય કાર્ડનો સમાવેશ કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	ચિહ્નો અને લોગોની સમજને સમુદાય જાગૃતિ અને સુરક્ષાના વ્યાપક વિષય સાથે જોડો.	
શિક્ષક નોંધો 	- બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે. તમે તેમને વિવિધ ચિત્રો ઓળખવામાં મદદ કરવા માટે પ્રાણી/પક્ષીના અવાજો પણ કાઢી બતાવી શકો છો. - બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-10: બાળકો ભાષા 1 માં વાંચન અને લેખનમાં અસ્ખલિતતા વિકસાવે છે - C-10.2: પુસ્તકની મૂળભૂત રચના/સ્વરૂપ, છાપેલા શબ્દોનો વિચાર અને તે કઈ દિશામાં છાપવામાં આવે છે તે સમજે છે, અને મૂળભૂત વિરામચિહ્નો ઓળખે છે.	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	- બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે - પર્યાવરણમાં સલામતી ચિહ્નો અને લોગોની સમજણ દર્શાવે છે	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	3-4 વર્ષનું વયજૂથ: સામાન્ય ચિહ્નો અને લોગોની મૂળભૂત ઓળખ. તેમની આસપાસના ચિહ્નોની પ્રારંભિક જાગૃતિ. 4-5 વર્ષનું વયજૂથ: સામાન્ય ચિહ્નો ઓળખવાની ક્ષમતામાં સુધારો. દૈનિક જીવનમાં ચિહ્નોનું મહત્વ સમજવું. 5-6 વર્ષનું વયજૂથ: વિવિધ ચિહ્નો અને લોગોનું અધતન જ્ઞાન. વિવિધ ચિહ્નોના મહત્વની ચર્ચા કરવાની ક્ષમતા. વિવિધ સંદર્ભોમાં ચિહ્નો સાથે વધુ પરિચિતતા.	

પ્રવૃત્તિનું નામ	ઘડિયા: સમયની અવધારણા, ભીંત ઘડિયાળ/ખિસ્સા ઘડિયાળના પ્રકારો સમજો અને અન્વેષણ કરો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	વિવિધ પ્રકારની ભીંત ઘડિયાળો અને ખિસ્સા ઘડિયાળોના ઠોસ નમૂના અથવા ચિત્રો - એનાલોગ, ડિજિટલ, રેતી ઘડિયાળ, કાંડા ઘડિયાળ, દિવાલ ઘડિયાળ, આંકડા ધરાવતી ઘડિયાળ અને આંકડા વગરની ઘડિયાળ.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. બાળકોને વિવિધ પ્રકારની ભીંત ઘડિયાળો અને ખિસ્સા ઘડિયાળો બતાવો. બાળકોને અવલોકન કરવા અને તેમના પર પ્રશ્નોના જવાબ આપવા કહો જેમ કે તે શું છે? તેનું કાર્ય શું છે? તે કેવી રીતે મદદ કરે છે? શું તેઓએ ક્યારેય આવું કશું જોયું છે અને ક્યાં જોયું છે? આ દરેક કેવી રીતે અલગ છે?	1. બાળકોને વિવિધ પ્રકારની ભીંત ઘડિયાળો અને ખિસ્સા ઘડિયાળો બતાવો. બાળકોને તેમના વિશે પ્રશ્નોના જવાબ આપવા કહો જેમ કે તે શું છે? તેનું કાર્ય શું છે? તે કેવી રીતે મદદ કરે છે? શું તેઓએ ક્યારેય આવું કશું જોયું છે અને ક્યાં? અને સમાનતા અને તફાવતો ઓળખો. 2. બાળકોનું ધ્યાન ભીંત ઘડિયાળના આંકડાઓ અને અન્ય વિશેષતાઓ જેમ કે કલાકના કાંટા, મિનિટના કાંટા અને સેકન્ડના કાંટા તરફ દોરો અને તેને લગતી ચર્ચા કરો.	1. બાળકોનું ધ્યાન ભીંત ઘડિયાળના આંકડાઓ અને અન્ય વિશેષતાઓ જેમ કે કલાકના કાંટા, મિનિટના કાંટા અને સેકન્ડના કાંટા તરફ દોરો. 2. બાળકોને સમયની અવધારણા સમજવામાં પ્રોત્સાહિત કરો અને માર્ગદર્શન આપો - દિવસમાં કલાકોની સંખ્યા, દરેક કાંટાનું કાર્ય - તેમને સેકન્ડની ગણતરી કરવામાં મદદ કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	10 સેકન્ડ, 1 મિનિટ, 1 કલાક, 1 દિવસમાં કરેલા કાર્યો રેકૉર્ડ કરો. આ ડેટા એન્ટ્રી યાર્ટ તૈયાર કરીને થઈ શકે છે, ઉદાહરણ તરીકે, તેઓ/તેમના મિત્રો એક ખૂણાથી બીજા ખૂણા સુધી દોડવામાં, 5 વાર કૂદવામાં અથવા કોઈ ચિત્રમાં રંગ પૂરવામાં કેટલો સમય લે છે. - બાળકોને પોતાની ભીંત ઘડિયાળ અથવા ખિસ્સા ઘડિયાળની અને રચના કરવા માટે કહો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'હું અને મારો પરિવાર' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકો સાથે પરિવારના વિવિધ સભ્યો દ્વારા તેમના ઘરે કરવામાં આવતા દૈનિક કાર્યો વિશે વાતચીત કરો. દરેક સભ્ય તે કાર્યો માટે કેટલો સમય ફાળવે છે? ડેટા અવલોકન પરથી, ઘરમાં કોણ સૌથી વધુ અને સૌથી ઓછું વ્યસ્ત લાગે છે?	
શિક્ષક નોંધો 	- બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં જવાબ આપવા દો. - બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું: બાળકોને સાંભળો, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો - બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, બાળકો સ્પર્શ અને અનુભવી શકે તેવા ઠોસ સામગ્રી/સ્પર્શશીલ ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો અને તેમને વિવિધ પ્રકારની ઘડિયાળો ઓળખવામાં મદદ કરો. - લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો: તેમાંના દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો - બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં જવાબ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળનો પરિચય આપો.	

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-8: બાળકો જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવા માટે ગાણિતિક સમજ અને ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે ◦ C-8.10: મિનિટ, કલાક, દિવસ, અઠવાડિયા અને મહિનામાં સમયનું સરળ માપન કરે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• સમય સંબંધિત શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ - આજે, કાલ, ગઈકાલ, પરમ દિવસ વગેરે, યાદશક્તિ કૌશલ્ય, જ્ઞાનાત્મક કૌશલ્ય અને ભાષા કૌશલ્ય જેમ કે આપણે સમયકાળનો ઉલ્લેખ કરીએ છીએ તે વિવિધ રીતે તેના નામને સમજવું - સાડાપાંચ વાગ્યા, અડધો કલાક, 15 મિનિટ, ક્વાર્ટર
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• ભાગીદારી - સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકોનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • બાળકો કાર્યો અને સમય શેર કરવા માટે જે શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે તેનું અવલોકન કરો. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: કોઈપણ સમયગાળા માટે તેમની પસંદ અને નાપસંદ વ્યક્ત કરવી. • પ્રવૃત્તિ કરવામાં અન્ય બાળકો સાથે સામાજિકકરણ અને સહયોગ.

પ્રવૃત્તિનું નામ	પિક્ચર હન્ટ: અવલોકન કરવું અને માપદંડોને આધારે મેચ કરવું	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	વસ્તુઓ, પક્ષીઓ, પ્રાણીઓ, ફળ અને શાકભાજી વગેરેનાં ચિત્ર કાર્ડ્સ અને ફ્લેશકાર્ડ્સ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	
- એક વર્તુળ બનાવો અને મધ્યમાં વસ્તુઓ, પક્ષીઓ, પ્રાણીઓ, ફળો અને શાકભાજી વગેરેના અનેક ચિત્ર કાર્ડ અને ફ્લેશકાર્ડ્સ ફેલાવો. - એક બાળકને બોલાવો અને તેને એક સામાન્ય સંકેત આપો કે તે એવી છબી શોધી શકે જે માપદંડોને અનુરૂપ હોય જેમ કે પીળી વસ્તુ શોધો, એવી વસ્તુ શોધો જેમાં આપણે આપણા કપડાં રાખીએ છીએ વગેરે. - બાળકોને પ્રશ્નસા દ્વારા સંકેત ઉકેલવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો અને ફક્ત એક જ સરળ સંકેત આપો, જે કોઈ વસ્તુ માટે વિશિષ્ટ ન હોય.	3-4 વર્ષના વયજૂથના બાળકો માટે જે પગલાં લેવામાં આવ્યા છે તે જ પગલાં અનુસરો, પરંતુ એક જ વસ્તુ માટે 2-3 સરળ સંકેતો આપો જેમ કે પીળા રંગની વસ્તુ શોધો જેનો સ્વાદ મીઠો હોય, ખાઈ શકાય તેવી ગોળ વસ્તુ શોધો, બે દાંત અને એક સૂંઢ ધરાવતી ભૂખરી વસ્તુ શોધો વગેરે.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને વસ્તુનું નામ આપવા અને તેનું એક શબ્દ અથવા ટૂંકા વાક્યમાં વર્ણન કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિ આ મહિનાના વિષય 'ફળો અને શાકભાજી, પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ', સમુદાય સહાયકો' વગેરે પર કરી રહ્યા છો, તો તેના ઉપયોગોની ચર્ચા કરો અને બાળકોને તેમના અનુભવો તેમની સાથે શેર કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.	
શિક્ષક નોંધો 	- બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા વાસ્તવિક વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે, યાખી શકે અને અનુભવી શકે. આ ઉપરાંત ખાતરી કરો કે આ પ્રવૃત્તિ માટે તીક્ષ્ણ અથવા અણીદાર વસ્તુઓનો ઉપયોગ ન થાય. - બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળનો પરિચય આપો. - ખાતરી કરો કે વર્તુળમાં દરેક બાળક ચિત્રનું વર્ણન કરવા માટે એક શબ્દનું યોગદાન આપે છે. - પ્રતિભાવોની વિવિધતાની ઉજવણી કરો અને સહયોગી વાતાવરણને પ્રોત્સાહન આપો.	

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-7: બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે. ◦ C-7.1: વિવિધ શ્રેણીના પદાર્થો અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	હકારાત્મક શીખવાની ટેવો; રોજીંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ કરવા માટેના શબ્દો જાણવા; મૌખિક સૂચનાઓ વગેરે સમજે છે અને તેનું પાલન કરે છે; સામાજિક-ભાવનાત્મક વિકાસ; જ્ઞાનાત્મક વિકાસ, આત્મસન્માન અને સ્વ-અભિવ્યક્તિનો વિકાસ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં ઇન્દ્રિયોને સંલગ્ન કરતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., પરિવારના સભ્યોની પસંદ અને નાપસંદની ચર્ચા કરવી. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય, વગેરેના અભિવ્યક્તિઓ નોંધો. પરિવારના વિવિધ સભ્યો માટે પસંદ. • પ્રશ્નના પ્રતિભાવો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., “પરિવાર” શબ્દનો તમારા માટે શું અર્થ છે? પરિવારો ટેકો અને પ્રેમ કેવી રીતે પૂરો પાડે છે? પરિવારના સભ્યો, ભાગીદારી અને સંડોવણી, જિજ્ઞાસા, યાદશક્તિ, યાદશક્તિ, ધ્યાન, નિર્ણય લેવા વિશે જાગૃતિ. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: પરિવારના સભ્યો પરના શબ્દસંડોળ પર નજર રાખો અને રમતમાં કુદરતી સામગ્રીઓનો સર્જનાત્મક રીતે ઉપયોગ કેવી રીતે થાય છે તે જુઓ.

પ્રવૃત્તિનું નામ

મારો પરિવાર અને હું: પરિચય, સ્વયં અને પરિવાર વિશે બોલવું

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

સાદા કોરા કાગળો, રંગો/ક્રેયોન્સ, દોરીઓ અને ચાર્ટ પેપર

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને તેમના નામ જણાવવા અને તેઓ જે પરિવારના સભ્યો સાથે રહે છે તેમના વિશે વાત કરવા કહો.
2. બાળકોને તેમના મનપસંદ ખોરાક અને રુચિઓ વિશે વાત કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. "તમને સૌથી વધુ શું રમવાનું ગમે છે?" "તમને શું ખાવાનું ગમે છે અને શું નથી ગમતું?" "તમારો પ્રિય મિત્ર કોણ છે?" જેવા પ્રશ્નો પૂછો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને પોતાના ફોટા સાથે પોતાનું નામ કાર્ડ બનાવવા માટે માર્ગદર્શન આપો. જરૂર પડ્યે તેમના નામ લખવામાં મદદ કરો.
2. બાળકોને તેમના પરિવારના સભ્યો સાથે ચિત્ર દોરવા અને પરિવારના સભ્યોના નામ અને એકબીજા સાથેના સંબંધો જણાવવા કહો.
3. તેઓ તેમના પાલતુ પ્રાણીઓના ચિત્રો પણ દોરી શકે છે.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને તેમના ઘરનું સરનામું શેર કરવા કહો. તેઓ તેમના શહેર/ગામ અને વિસ્તારનું નામ કહી શકે છે.
2. બાળકોને પરિવારના દરેક સભ્ય વિશે તેમને ગમતી એક ખાસ વાત શેર કરવા કહો. "તમારી બહેનને શું કરવાનું ગમે છે?" "તમારા દાદા તમને શું મદદ કરે છે?" જેવા પ્રશ્નો પૂછો.
3. તેમની સાથે પરિવારના સભ્યોની જવાબદારીઓ વિશે ચર્ચા કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

- નાના બાળકોને અરીસા સામે બોલીને અને વ્યક્તિગત વિગતો શેર કરીને સ્વ-અભિવ્યક્તિમાં જોડો. મોટા બાળકોને ફેમિલી ટ્રી/આલ્બમ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, વિસ્તૃત પરિવાર અને પડોશીઓ પર ચર્ચાઓને પ્રોત્સાહન આપો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'હું અને મારો પરિવાર', 'મારું ગામ' છે, તો પરિવાર અને તેમના ગામડાના વિવિધ સભ્યોના પારિવારિક સંબંધો, ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓની ચર્ચા કરો.

શિક્ષક નોંધો

- બધા બાળકોને તેમની વિવિધ પારિવારિક સંરચનાઓ વિશે શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરીને સમાવેશને પ્રોત્સાહન આપો.
- બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચના આપીને અને પ્રતિભાવો આપીને ભાષા વિવિધતાને ટેકો આપો, જ્યારે તેમની બીજી ભાષા (L2) માં સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-4:** બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે
 - C-4.1: 'સ્વ' ને પરિવાર અને સમુદાય સાથે જોડાયેલા વ્યક્તિ તરીકે ઓળખવાનું શરૂ કરે છે

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

- મૌખિક ભાષા કૌશલ્ય, સામાજિક-ભાવનાત્મક કૌશલ્ય જેમ કે સ્વીકૃતિ અને અન્ય લોકો પ્રત્યે આદર અને સામાજિક સંબંધોની સમજ.

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- સ્વ-જાગૃતિ અને સામાજિક સમજ વિકસાવવા માટે બાળકોના પોતાના અને તેમના પરિવાર પ્રત્યેના પ્રતિભાવોનું અવલોકન કરો.
- સાથીદારો અને પુખ્ત વયના લોકો સાથેની ક્રિયાપ્રતિક્રિયા દરમિયાન કાળજી અને આદર જેવી હકારાત્મક સામાજિક વર્તણૂકોની નોંધ લો.
- આત્મવિશ્વાસપૂર્ણ સ્વ-અભિવ્યક્તિને પ્રોત્સાહિત કરો અને તેનું અવલોકન કરો, ખાતરી કરો કે બાળકો પોતાના વિશે શેર કરવા માટે ખુદને સશક્ત અનુભવે છે.

પ્રવૃત્તિનું નામ

અવાજનું અનુમાન કરવું:
બનાવો, ઓળખો અને ભેદ પાડોતમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

પ્લેટ્સ, ચમચી, વાડકો, પ્લાસ્ટિકની પ્લેટ, રેતી, પથ્થરો, કાંકરા, મમરા, રાજમા, મગફળી, ચાવીઓ, પુસ્તકો.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. તમારી જાતે ઊંચા અને નીચા અવાજો કરીને પ્રદર્શન કરો. બાળકોને તમારી નકલ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
2. પછી, અવાજ કરતી બે વસ્તુઓ દર્શાવો, બાળકોને તેમની આંખો બંધ કરવા અને પ્લેટ અને ચમચી, ચાવીઓ, તાળી, નળ વગેરે જેવા વિવિધ પદાર્થોના અવાજનું અનુમાન લગાવવા કહો.
3. બાળકોને નીચા અને ઊંચા અવાજો વચ્ચે તફાવત કરવા અને દરેકને ઓળખવા કહો. ઉદાહરણ તરીકે, ચમચી-વાડકાનો અવાજ લાકડાની સપાટી પર ચમચી કરતાં વધુ અવાજ હશે.
4. બાળકોને તેમના અનુભવો શેર કરવા અને તેમના મનપસંદ અવાજો શેર કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.

1. બાળકોને વસ્તુઓનું અન્વેષણ કરવા દો, પોતાના અવાજો બનાવવા દો. તેમને વસ્તુઓમાંથી અવાજો ઉત્પન્ન કરવાની વિવિધ રીતો સાથે પ્રયોગ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
2. ઉદાહરણ તરીકે હોઠ ફફડાવીને બોલવું, વાત કરવી અને બૂમો પાડીને અવાજની પિયની અવધારણા રજૂ કરો.
3. બાળકોને તેમના "વ્હીસ્પર અવાજ" (મંદ અવાજ), "બોલવાનો અવાજ" (મધ્યમ અવાજ) અને "બૂમ પાડતો અવાજ" (ઉચ્ચ અવાજ) નો ઉપયોગ કરવાનો અભ્યાસ કરાવો. તેમને બોલતી વખતે પિયમાં તફાવત ધ્યાનમાં રાખવા માટે કહો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

પ્રાણીઓ અને પરિવહન વસ્તુઓના ચિત્રો અથવા પ્રસ્તુતિઓ રજૂ કરો. બાળકોને દરેક વસ્તુ સાથે ચોક્કસ ધ્વનિ જોડવાનું કહો. ઉદાહરણ તરીકે, બિલાડી કયો અવાજ ધ્વનિ બનાવવા અને આ અવાજો વચ્ચે તફાવત/તુલના કરવા કહો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'પ્રાણીઓ, જંતુઓ, પક્ષીઓ' અથવા પરિવહનના સાધનો' છે, તો વિવિધ પિય વોલ્યુમની અસરની ચર્ચા કરો. ઉદાહરણ તરીકે, બિલાડી, કૂતરો અને હાથીનો અવાજ અને સાયકલની ઘંટડી, રીક્ષાનો હોર્ન, ટ્રકનો હોર્ન અને ટ્રેનનો અવાજ.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શીન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે.
- **બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો:** બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG 2:** બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે
 - C2.3: વિભિન્ન અવાજોને તેમના સ્વર, કદ અને અવાજના પેટર્ન દ્વારા તેમના સ્વર, કદ અને ટેમ્પો દ્વારા અલગ પાડે છે

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

ભાષા કૌશલ્ય, ભાવનાત્મક કૌશલ્ય, સ્વ-નિયમન, સામાજિક રીતે માન્ય રીતે પોતાના વર્તન અને લાગણીઓને નિયંત્રિત કરવાની ક્ષમતા, આસપાસના લોકો અને પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ પ્રત્યે સંવેદનશીલતા.

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને સંલગ્ન કરતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., પોતને સ્પર્શ કરવો અથવા અવાજો સાંભળવો.
- આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય વગેરેની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો.
- ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., 'જો કોઈ મોટેથી બોલે છે, ચીસો પાડે છે તો તમને કેવું લાગે છે?'
- સામાન્ય સ્વરમાં બોલવા અથવા વ્યક્ત કરવા જેવા સામાજિક રીતે સ્વીકાર્ય, માન્ય વર્તનનો વિકાસ.

પ્રવૃત્તિનું નામ

હું કોણ છું?: અનુમાન કરો, વસ્તુઓ ઓળખો અને વર્ણન કરો

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

ફળ, આઈસ-ક્રીમ, વાહનો, પ્રાણીઓ વગેરે જેવી વિભિન્ન વસ્તુઓનાં ચિત્ર કાઢો

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને રમતનો પરિચય કરાવો અને તેમને કહો કે તેમણે સંકેતોના આધારે અલગ અલગ વસ્તુઓનું અનુમાન લગાવવાનું છે.
2. બાળકોને વિચારવા અને જવાબ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરીને વિવિધ વસ્તુઓ વિશે પ્રશ્નો અથવા ઉપાણાંઓ પૂછો. ઉદાહરણ તરીકે, "હું એક એવો ખોરાક છું જે ઠંડો હોય છે, વિવિધ રંગોમાં આવે છે, અને રેફ્રિજરેટરની બહાર રાખવામાં આવે તો તે પીગળી જાય છે. હું કોણ છું?" (આઈસ-ક્રીમ) એક ફળ જે પીળું, લાંબુ હોય છે, અને તેને ખાવા માટે આપણે તેને છોલીને ખાવાની જરૂર પડે છે. (કેળું)
3. બાળકોને ઉપાણાંઓના જવાબોના ચિત્ર દોરવા દો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. રંગ, રહેઠાણ અથવા પ્રાણી દ્વારા કાઢવામાં આવતા અવાજને લગતા સંકેતોનો ઉપયોગ કરો, અને બાળકો પ્રાણીને ઓળખે છે. ઉદાહરણ તરીકે, "હું એક પ્રાણી છું જે ખૂબ મોટું છે, તેને એક સૂંઢ છે અને તે ભૂખરો છે" (હાથી) અથવા "હું એક પ્રાણી છું જે ઊંચું છે, તેની ગરદન લાંબી છે અને તે પાંદડાં તથા ઘાસ ખાય છે" (જિરાફ)
2. પરિવહનના કોઈ પ્રકારના કાર્ય અથવા હેતુ વિશે સંકેતો આપો, અને બાળકો પરિવહનનો અંદાજ લગાવે છે. ઉદાહરણ તરીકે: "આ વાહન લોકોને વહન કરે છે અને તેને પાંખો છે. તે શું છે?" (વિમાન)
3. બાળકોને વારાફરતી તેમના સાથીદારોને પ્રશ્નો પૂછવાની મંજૂરી આપો. તેમને જે કાર્ડનું વર્ણન કરવા માંગતા હોય તે પસંદ કરવા દો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. છોડના ચોક્કસ ભાગ વિશે સંકેતો આપો, અને બાળકો તે ભાગ ઓળખે છે અથવા અનુમાન લગાવે છે. ઉદાહરણ તરીકે, "છોડનો આ ભાગ ખોરાક બનાવવામાં મદદ કરે છે. તે શું છે?" (પાંદડું) અથવા "હું એક છોડનો ભાગ છું જે આપણે ખાઈ શકીએ છીએ, તેનો મીઠો, ખાટો એવો વિવિધ સ્વાદ હોય છે." (ફળ/શાકભાજી)
2. બાળકોને પૂછો કે તેમને કયા પ્રશ્નો અથવા ઉપાણાંઓ રસપ્રદ અથવા પડકારજનક લાગ્યા. તેમને તેમના મનપસંદ જવાબો શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

પ્રાણીઓ અને પરિવહન વસ્તુઓના ચિત્રો અથવા પ્રસ્તુતિઓ રજૂ કરો. બાળકોને દરેક વસ્તુ સાથે ચોક્કસ ધ્વનિ જોડવાનું કહો. ઉદાહરણ તરીકે, બિલાડી કયો અવાજ ધ્વનિ બનાવવા અને આ અવાજો વચ્ચે તફાવત/તુલના કરવા કહો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'પ્રાણીઓ, જંતુઓ, પક્ષીઓ' અથવા પરિવહનના સાધનો' છે, તો વિવિધ પિય વોલ્યુમની અસરની ચર્ચા કરો. ઉદાહરણ તરીકે, બિલાડી, ફૂતરો અને હાથીનો અવાજ અને સાચકલની ઘંટડી, રીક્ષાનો હોર્ન, ટ્રકનો હોર્ન અને ટ્રેનનો અવાજ.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે.
- **બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો:** બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG 2: બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે ◦ C2.3: વિભિન્ન અવાજોને તેમના સ્વર, કદ અને અવાજના પેટર્ન દ્વારા તેમના સ્વર, કદ અને ટેમ્પો દ્વારા અલગ પાડે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• ભાષા કૌશલ્ય, ભાવનાત્મક કૌશલ્ય, સ્વ-નિયમન, સામાજિક રીતે માન્ય રીતે પોતાના વર્તન અને લાગણીઓને નિયંત્રિત કરવાની ક્ષમતા, આસપાસના લોકો અને પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ પ્રત્યે સંવેદનશીલતા.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને સંલગ્ન કરતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., પોતને સ્પર્શ કરવો અથવા અવાજો સાંભળવો. • આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય વગેરેની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો. • ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., ‘જો કોઈ મોટેથી બોલે છે, ચીસો પાડે છે તો તમને કેવું લાગે છે?’ • સામાન્ય સ્વરમાં બોલવા અથવા વ્યક્ત કરવા જેવા સામાજિક રીતે સ્વીકાર્ય, માન્ય વર્તનનો વિકાસ.

પ્રવૃત્તિનું નામ	અવાજો સાથે રમવું: શરૂઆતના/અંતના અવાજો ઓળખવા અને ભેદ કરવો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	L1 માં સ્પષ્ટ અને વિવિધ અવાજોવાળા ચિત્ર કાર્ડ્સ અથવા વસ્તુઓ, બાળકોના નામના ટેગ્સ, L1 માં અક્ષર કાર્ડ્સનો સમૂહ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. નળ, કપ, વાડકા વગેરે જેવી કેટલીક સામાન્ય વસ્તુઓ દર્શાવો અને બાળકોને તેમની માતૃભાષામાં તેમને ઓળખવા અને નામ આપવા કહો. 2. દરેક વસ્તુના શરૂઆતના અવાજોનો પરિચય આપો. જેમ કે- /ક/ કટોરી માટે અને /ન/ નળ માટે. 3. બાળકોને વસ્તુનું નામ અને તેનો શરૂઆતનો અવાજ પુનરાવર્તન કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.	1. બાળકોને તેમની આસપાસની વસ્તુઓના શરૂઆતના અવાજો ઓળખવા દો. 2. વસ્તુઓના ઢગલામાંથી, બાળકોને સમાન શરૂઆતના અવાજ ધરાવતી વસ્તુઓ ઓળખવા દો. 3. સામાન્ય વસ્તુઓના શરૂઆતના અવાજો ઓળખ્યા પછી, બાળકોને તેમના નામની શરૂઆતના અવાજો ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. જેમ કે, કમલનો શરૂઆતનો અવાજ 'ક' છે. 4. સમાન શરૂઆતના અવાજો ધરાવતા બાળકોને જૂથો બનાવવા અને સમાન અવાજ સાથે વધુ વસ્તુઓના નામ આપવા કહો. 5. બાળકોના શરૂઆતના અવાજ અને બાકીના નામને તોડીને વિવિધ કાર્યો માટે તેમના નામો બોલો અને તેમને અનુમાન કરવા દો કે કોનું નામ બોલાયું છે.	1. બાળકોને શરૂઆતના અવાજ પરથી વસ્તુઓ યાદ કરવા અને નામ આપવા દો. કયા શબ્દો /ક/, /મ/ અથવા /પ/ થી શરૂ થાય છે તેવા પ્રશ્નો પૂછો? 2. બાળકોને સમાન શરૂઆતના અવાજવાળા વધુ શબ્દો ઉમેરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. વધારાના પડકાર માટે, ટાઇમર સેટ કરો અને જુઓ કે તેઓ આપેલ સમયમાં કેટલા શબ્દો બનાવી શકે છે. 3. શરૂઆતના અવાજનું વિભાજન સ્પષ્ટ થઈ ગયા પછી, અંતના અવાજના વિભાજનને એ જ રીતે રજૂ કરો. ઉદાહરણો આપો અને બાળકોને અંતના અવાજને ઓળખવાનો અભ્યાસ કરવા દો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને અલગ અવાજ પસંદ કરીને દરેક વસ્તુનું નામ આપવા દો અને ઓળખવા દો. આને એક રમતમાં ફેરવી શકાય છે જ્યાં બાળકો વારાફરતી અલગ શરૂઆતનો અવાજ પસંદ કરે છે. મોટા બાળકો પણ અંતના અવાજ માટે આ જ રમત રમી શકે છે.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	આ વિષય સાથે જોડાયેલા નવા શબ્દો રજૂ કરો અને બાળકોને શરૂઆત/અંતના અવાજ ઓળખવા દો. ઉદાહરણ તરીકે, 'હવા' ના વિષય દરમિયાન, બાળકોને હવાનો શરૂઆતનો અવાજ ઓળખવા દો.	
શિક્ષક નોંધો 	• બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શિન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે. • બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.	

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-10: બાળકો ભાષા 1 માં વાંચન અને લેખનમાં અસ્ખલિતતા વિકસાવે છે. ◦ C-10.1: ધ્વન્યાત્મક જાગૃતિ વિકસાવે છે અને L1 માં અવાજો/અક્ષરોને શબ્દોમાં ભેળવે છે અને શબ્દોને અવાજો/અક્ષરોમાં વિભાજિત કરે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સામાજિક-ભાવનાત્મક વિકાસ, હકારાત્મક શીખવાની ટેવ, રોજીંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ કરવા માટેના શબ્દો જાણવા, મૌખિક સૂચનાઓ સમજવી અને અવાજો વચ્ચે તફાવત કરવો.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને જોડતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., રચનાઓને સ્પર્શ કરવો અથવા અવાજો સાંભળવી. • આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય, વગેરેની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો... • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: અવલોકન કરો કે બાળકો જોડકણાં/ગીતો ગાય છે, સિલેબિક અવાજોની નકલ કરે છે અને પુનઃઉત્પાદન કરે છે, અનુપ્રાસવાળા શબ્દો ઓળખે છે, શરૂઆત અને અંતના ઉચ્ચારણો, સરળ શબ્દો બનાવવા માટે ઉચ્ચારણો ભેગા કરે છે, પરિચિત શબ્દો બનાવવા માટે અવાજોને જોડે છે.

પ્રવૃત્તિનું નામ	સૂંઘવું અને કહેવું: ઓળખવું, સુખદ/ અપ્રિય નો ભેદ કરવો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	લીંબુ, નારંગી જેવી સુગંધવાળા કેટલાક ફળો/શાકભાજી, ગુલાબ, ગલગોટા, જાસ્મિન જેવાં ફૂલો અથવા અત્તર, સાબુ, ટેલ્કમ પાવડર, કોફી, લસણ જેવી અન્ય વસ્તુઓ, પોલીથીન બેગમાં થોડાં સડેલાં પાંદડાં અથવા ફૂલો અથવા સડેલી ખાદ્ય વસ્તુ વગેરે.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોને આંખો બંધ કરવા અને લીંબુ અને ગુલાબ જેવી વસ્તુઓને સુંઘવાનું કહો. - તમે દરેક બાળકને સુંઘવા માટે એક પછી એક વસ્તુ આપી શકો છો, અને તેઓ વારાફરતી અનુમાન લગાવી શકે છે. - બાળકોને સુખદ અને અપ્રિય ગંધ અંગેના તેમના અનુભવો અને પસંદગીઓ શેર કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.	- અત્તર, સાબુ, ભીની માટી, લસણ, અથાણું, સડેલાં ફૂલો, સડેલાં પાંદડાં વગેરે જેવી અલગ અલગ ગંધવાળી વસ્તુઓ આપો. બાળકોને તેમની આંખો બંધ કરવા કહો અને એક પછી એક તેમને સુંઘવા માટે વસ્તુઓ આપો. - બાળકોને સુંઘવા અને વસ્તુનું નામ આપવા દો. - તેમને ફૂલો અને અત્તર જેવી સમાન ગંધ વચ્ચે તફાવત કરવાનું કહો. - સુખદ અને અપ્રિય ગંધ વિશે ચર્ચા કરો, અને અમુક વસ્તુઓની ગંધને સુખદ કે અપ્રિય તરીકે મેચ કરતું અથવા વર્ગીકૃત કરતું જોડકણું કહો. ઉદાહરણ તરીકે, ગુલાબની ગંધ સુખદ હોય છે, જ્યારે પેટ્રોલની ગંધ મોટાભાગના લોકોને અપ્રિય હોય છે.	- બાળકોને અમુક ખતરનાક/અખાદ્ય વસ્તુઓ, જેમ કે સડેલાં ઈંડા, અથવા રૂ માં રહેલી સ્પિરિટની ગંધનો અંદાજ લગાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને પ્રકૃતિની સફર પર લઈ જાઓ અને તેમને સુખદ અને અપ્રિય ગંધનું અવલોકન કરવા અને નિર્દેશ કરવા કહો. - સંવેદનાત્મક અંગોમાંના એક તરીકે નાક વિશે વાત કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને શાકભાજી અને ફળ બજારોમાં લઈ જાઓ અને તેમને ફુદીનો, ધાણા, મીઠો લીમડો, સડેલાં શાકભાજી અથવા ફળો જેવી પરિચિત ગંધનું અવલોકન અને ઓળખ કરવા દો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન 'ખોરાક', 'હવા', 'ફળો અને શાકભાજી' વિષય પર કરી રહ્યા છો, તો દરેક વિષયમાં વિવિધ વસ્તુઓની વિવિધ ગંધ વિશે વાત કરી શકો છો.	
શિક્ષક નોંધો 	બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો. - જે બાળકોને આંખ બંધ કરીને કરવાની પ્રવૃત્તિઓમાં મુશ્કેલી પડી રહી હોય તેમને આંખો ખુલ્લી રાખીને ગંધનો અનુભવ કરવા દો, સંવેદનાત્મક પાસા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો. - બાળકોને ચોક્કસ ગંધ પ્રત્યે થતી કોઈપણ એલર્જી અથવા સંવેદનશીલતા વિશે ધ્યાન રાખો, અને જ્યારે જરૂરી હોય ત્યારે વિકલ્પો પ્રદાન કરો.	

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG2 - બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે ◦ C2.4 - બહુવિધ ગંધ અને સ્વાદને અલગ પાડે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, સૌંદર્યલક્ષી, સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણને તીક્ષ્ણ બનાવવો, સ્વ-અભિવ્યક્તિ, વિવિધ લાગણીઓને ઓળખવી, વર્ગીકરણ કૌશલ્ય, અનુભવની યાદોને સંબંધિત કરવી, પર્યાવરણનું જતન કરવું.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• પર્યાવરણમાં ઇન્દ્રિયોનો ઉપયોગ કરતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., તેમના અનુભવના આધારે ગંધ અને અનુમાન લગાવવું. • પ્રશ્નના જવાબો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., ‘જો આપણે આપણી આસપાસની સડેલી વસ્તુઓ અથવા કચરો સાફ ન કરીએ તો શું?’

પ્રવૃત્તિનું નામ

આરોગ્ય અને સ્વચ્છતા: દિનચર્યા, શરીરના ભાગ, સફાઈ માટેનાં સાધનો પર ચર્ચા કરવી

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

કાંસકો, ટૂથબ્રશ, સાબુ, નેઈલ કટર, કાંસકો, સ્વીપર્સ, ટુવાલ, ડોલ, ફૂડ કવર, સ્વચ્છ કપડાં વગેરે જેવા સ્વચ્છતા સાધનોના ફ્લેશકાર્ડ્સ. ડ્રેસ-અપ કપડાં (ડોક્ટરનો કોટ, સ્ટેથોસ્કોપ, પાટો, વગેરે). રમકડાંની તબીબી કીટ અથવા પ્રોપ્સ (રમકડાની સિરીજ, બેન્ડ-એઇડ્સ, રુનાં પૂમડાં)

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. ટૂથબ્રશ, સાબુ અને નેઈલ કટર જેવા સામાન્ય સફાઈનાં સાધનો ધરાવતા ફ્લેશકાર્ડ્સ દર્શાવો. પછી, નીચેના પ્રશ્નો પૂછો:
 - a. તમને આ સાધન ક્યાં મળશે?
 - b. તમે આ સાધનનો ઉપયોગ ક્યારે કરો છો?
 - c. તમે આ સાધનનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરો છો?
 - d. તમે આ સાધનનો ઉપયોગ શા માટે કરો છો?
2. આપણી દિનચર્યામાં સ્વચ્છતા જાળવવાના મહત્વ વિશે ચર્ચામાં સામેલ કરો.
3. બાળકોને તેમના પોતાના અનુભવો અને સ્વચ્છતા પ્રથાઓની સમજ શેર કરીને ચર્ચામાં ભાગ લેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. સફાઈનાં સાધનોના ફ્લેશકાર્ડ્સ (કાંસકો, ટૂથબ્રશ, સાબુ, નેઈલ કટર, સ્વીપર્સ, ટુવાલ, ડોલ, ફૂડ કવર, સ્વચ્છ કપડાં) દર્શાવો.
2. પ્રશ્નો પૂછો - તે ક્યાં મળે છે? તેનો ઉપયોગ ક્યારે થાય છે? તેનો ઉપયોગ કેવી રીતે થાય છે? તેનો ઉપયોગ શા માટે થાય છે?
3. બાળકોને તેમની દિનચર્યાઓ વિશે વાતચીતમાં સામેલ કરો અને સ્વચ્છતા જાળવવાના મહત્વની ચર્ચા કરો.
4. બીમારી અટકાવવા અને એકંદર સુખાકારી માટે સ્વચ્છતાના મહત્વ પર ભાર મૂકો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. નાના જૂથોમાં બાળકોને ભૂમિકાઓ સોંપીને રોલ-પ્લેનું આયોજન કરો: ડોક્ટર, બીમાર છોકરો, શિક્ષક અને માતાપિતા. તેમને શિક્ષક અને માતાપિતા સાથે ડોક્ટરની મુલાકાત લેતા છોકરા જેવું દૃશ્ય ભજવવા સૂચના આપો.
2. આરોગ્યપ્રદ ખોરાક લેવાના મહત્વ વિશે બાળકો સાથે ચર્ચામાં જોડાઓ. ઉદાહરણ તરીકે, સમજાવો કે ફળો અને શાકભાજી ખાવાથી આપણને મજબૂત બનવામાં અને સ્વસ્થ રહેવામાં મદદ મળે છે.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

સારી અને ખરાબ સ્વચ્છતા પ્રથાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતી વાર્તા કહો અથવા કવિતાનું પઠન કરો. બાળકોને જણાવેલ પ્રવૃત્તિઓને સારી અને ખરાબ સ્વચ્છતામાં વર્ગીકૃત કરવા કહો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિ મહિનાના વિષય 'મારું શરીર' પર કરી રહ્યા છો, તો શરીરના વિવિધ ભાગો, શરીરના દરેક ભાગના કાર્યો વિશે બાળકો સાથે ચર્ચા કરો.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા સાબુ, ટૂથબ્રશ વગેરે જેવી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે.
- **બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ:** બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-1: બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે ◦ C-1.2: મૂળભૂત સ્વ-સંભાળ અને સ્વચ્છતાનો અભ્યાસ કરે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સર્જનાત્મકતા, કલ્પના, સૌંદર્યલક્ષી ભાવના, સામગ્રી અને સરળ સાધનોનો સલામત ઉપયોગ કરે છે, સંકલન અને લવચીકતા, સહકારી વર્તન, મદદરૂપતા દર્શાવે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: શરીરની સ્વચ્છતા જાળવવામાં તેમની ઇન્દ્રિયોનો ઉપયોગ કરતા બાળકોનું અવલોકન કરો. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: સ્વચ્છતાની ચર્ચા કરતી વખતે આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય, વગેરેના અભિવ્યક્તિઓ નોંધો. • પ્રશ્નના પ્રતિભાવો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, જેમ કે ‘જો તમે સ્વચ્છતા ન જાળવો તો શું?’ • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: શરીરની સ્વચ્છતા અને સંભાળ દરમિયાન શબ્દભંડોળના ઉપયોગનું અવલોકન કરો, અને રમતમાં કુદરતી સામગ્રીનો સર્જનાત્મક ઉપયોગ નોંધો.

42

પ્રવૃત્તિનું નામ	આપણા સમુદાય સહાયકો: નામ આપો, ભૂમિકા ઓળખો, તેમના વપરાશનાં સાધનો		
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	સમુદાય સહાયકોના ફ્લેશકાર્ડ્સ અથવા તસવીરો અને તેમના દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા સાધનો જેમ કે સ્ટેથોસ્કોપ, સફેદ કોટ, તબીબી ચિહ્ન, ઇન્જેક્શન, દવાઓ, પેઈન્ટ્સ, બ્રશ, રંગો, વિવિધ બાગકામના સાધનો, હેલ્મેટ, હોઝ પાઈપ, કાર્બન વાયુનો સિલિન્ડર, ફાયર વાન, બોલ, બેટ, હેલ્મેટ, વજનકાંટા, વજનિયાં, ફળ/શાકભાજીની ટોપલી વગેરે.	આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી	
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષનું વયજૂથ	
1 સમુદાય સહાયકો અને તેમના સાધનોના ફ્લેશકાર્ડ્સ દર્શાવો. - ડોક્ટર: સ્ટેથોસ્કોપ, સફેદ કોટ, તબીબી ચિહ્ન, ઇન્જેક્શન, દવાઓ, વગેરે. - ચિત્રકાર: પેઈન્ટ્સ, બ્રશ, રંગો. - માળી: વિવિધ બાગકામનાં સાધનો. - અગ્નિશામક: હેલ્મેટ, હોઝ પાઈપ, કાર્બન વાયુનો સિલિન્ડર, ફાયર વાન. - દરેક સમુદાય સહાયક અને તેમના સાધનોની ચર્ચા કરો. 2. સમુદાય સહાયકો દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા અનેક સાધનોનો પરિચય આપો અને તેમના હેતુઓ સમજાવો. ઉદાહરણ તરીકે, અગ્નિશામક આગ ઓલવવા માટે હોઝ પાઈપનો ઉપયોગ કરે છે. 3. આપણા જીવનમાં સમુદાય સહાયકોના મહત્વની ચર્ચા કરો, તેઓ આપણા સમુદાયો માટે કઈ કઈ આવશ્યક સેવાઓ પૂરી પાડે છે તે પ્રકાશિત કરો.		1. સમુદાય સહાયકોમાં લિંગ સમાનતાની ચર્ચા કરો અને પ્રશ્ન કરો કે શું સ્ત્રીઓ ચિત્રકાર, અગ્નિશામકો અથવા ફિક્સર બની શકે. 2. સમુદાય સહાયકોની ભૂમિકાઓમાં લિંગ સંબંધી રૂઢિગત માન્યતાઓને પડકારતી રોલ પ્લે પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરો. રોલ પ્લે ની સુવિધા આપો અને બાળકોને તેમના અનુભવો પર ચિંતન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 3. લિંગ સંબંધી રૂઢિગત માન્યતાઓને તોડવા અને તમામ વ્યવસાયોમાં સમાનતાને પ્રોત્સાહન આપવાના મહત્વ પર ભાર મૂકો.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 		બાળકોને લઈ જાઓ અને તમારા અડોલપડોશમાં રહેતા વિવિધ સમુદાય સહાયકોની મુલાકાત લો અને તેમને તેમના વ્યવસાય અને તેઓ જે સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે તેના વિશે પ્રશ્નો પૂછવા દો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 		જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'ફળો અને શાકભાજી', 'સ્વાસ્થ્ય અને સલામતી', 'બજારો' છે, તો આ વિષયોમાં સામેલ વિવિધ સમુદાય સહાયકોની ચર્ચા કરો.	
શિક્ષક નોંધો 		બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શેન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા સ્ટેથોસ્કોપ, ઇન્જેક્શન, દવાઓ, પેઈન્ટ્સ, બ્રશ, રંગો, વિવિધ બાગકામનાં સાધનો, હેલ્મેટ, હોઝ પાઈપ, વજન કાંટા, વજનિયાં, ફળ/શાકભાજીની ટોપલી વગેરે જેવી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો. બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં જવાબ આપવા દો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 		CG-4: બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે - C-4.1: પોતાને પરિવાર અને સમુદાય સાથે જોડાયેલા વ્યક્તિ તરીકે ઓળખવાનું શરૂ કરે છે.	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, સ્વ-અભિવ્યક્તિ, સર્જનાત્મકતા, કલ્પનાશક્તિ, સામગ્રી અને સરળ સાધનોનો સલામત ઉપયોગ, સહકારી વર્તન, મદદરૂપતાનો અભ્યાસ કરે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: સમુદાય સહાયકો દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા વિવિધ સાધનો વિષે જાણી રહેલા બાળકોનું અવલોકન કરો. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: વિવિધ સમુદાય સહાયકો વિશે વાત કરતી વખતે આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય, વગેરેના અભિવ્યક્તિઓ નોંધો. • પ્રશ્નના જવાબો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., ‘જો સમુદાય સહાયકો પાસે તેમના સાધનો ન હોય તો શું થશે?’ • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: સમુદાય સહાયકો પર ચર્ચા દરમિયાન શબ્દભંડોળ પર નજર રાખો અને ભૂમિકા ભજવતી વખતે પોતાને કેવી રીતે વ્યક્ત કરવું તે ધ્યાનમાં લો.

પ્રવૃત્તિનું નામ		ફૂડ ચાર્ટ: નામ આપો, સ્વાદ ઓળખો, આરોગ્યપ્રદ/બિન-આરોગ્યપ્રદ તરીકે ભેદ કરો	 43
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	ચોખા, જ્યુસ, ફળ વગેરે જેવા વિવિધ ખાદ્ય પદાર્થોના ચિત્ર કાર્ડ્સ. લીંબુ, ચોકલેટ, વિનેગર, આદુ, ખારાં બિસ્કિટ્સ વગેરે જેવા ખાદ્ય પદાર્થો.		
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી			
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર	
- વિવિધ ખોરાક (રાંધેલા અને કાચા) અને પીણાંના કાર્ડ બતાવો અને બાળકોને તેમને ઓળખવા અને નામ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. ઉદાહરણ: ચોખા, જ્યુસ, ફળો વગેરે - ખાદ્ય અને અખાદ્ય ખોરાક વચ્ચે તફાવત કરો. પછી દરેક ખાદ્ય ખોરાક/પીણા વિશે વાત કરો - તેની લાક્ષણિકતાઓ (સ્વાદ, રંગ) સાથે. - બાળકોને તેમના મનપસંદ ખોરાક વિશે શેર કરવા કહો.	- રોજિદા અથવા ક્યારેક ક્યારેક ખાવામાં આવતા ખોરાક - ભાત, રોટલી, દૂધ વગેરે જેવા રોજિદા ખોરાક વિરુદ્ધ મીઠાઈ, નાસ્તા જેવા ક્યારેક ક્યારેક ખાવામાં આવતા ખોરાક - ના વિચારની ચર્ચા કરો. - ખાંડ, મીઠું, તેલનું પ્રમાણ વધુ હોય અથવા પેકડ ખોરાક જેમ કે ચિપ્સ, બર્ગર, ચોકલેટ વગેરે ટાળવા જોઈએ તેવા ખોરાકની ચર્ચા કરો અને ચિત્રો બતાવો અને બાળકોને જણાવો કે તે બિન-આરોગ્યપ્રદ છે. - બાળકોને ચિત્ર ચાર્ટ બનાવવામાં અને વિવિધ ખાદ્ય પદાર્થોને આરોગ્યપ્રદ અથવા બિન-આરોગ્યપ્રદ તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં મદદ કરો.	- મીઠા, ખારા, ખાટા, કડવા અને સ્વાદિષ્ટ ખોરાકના નાના ભાગો સાથે એક ટેસ્ટિંગ સ્ટેશન સ્થાપિત કરો અને તેમને સ્વાદનું અન્વેષણ કરવા અને તેનું વર્ગીકરણ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. ઉદાહરણ: લીંબુ, ચોકલેટ, વિનેગર, આદુ, ખારાં બિસ્કિટ વગેરે - એકવાર બાળકો સ્વાદ સમજી જાય પછી તેમને નીચેની શ્રેણીઓમાં વિવિધ ખાદ્ય પદાર્થોનું વર્ગીકરણ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો - સ્વાદ અનુસાર - તેઓ કેટલા આરોગ્યપ્રદ છે તે અનુસાર - શું તે દરરોજ ખાવાં જોઈએ કે ક્યારેક ક્યારેક	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	પાર્ટીઓ/મેળા દરમિયાન બચેલા ખોરાક અથવા કચરાપેટીમાં ફેંકવામાં આવેલા ખોરાકના ચિત્રો/પોસ્ટરો બતાવો. ઉપરાંત, તેમને ભૂખે મરતા, ખાવા માટે ખોરાક ન મળતા અને નબળા અને બીમાર લોકોના ચિત્રો બતાવો. બાળકોને આ સમસ્યાઓથી છુટકારો મેળવવા માટે શું કરી શકાય તે વિચારવા દો. તેમને ખોરાકનો બગાડ ન કરવા અને જરૂરિયાતમંદ લોકો સાથે ખોરાક વહેંચવા માટે જાગૃત કરો.		
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'આરોગ્ય અને સલામતી' છે, તો શરીરને સ્વસ્થ અને રોગોથી સુરક્ષિત રાખવા માટે સ્વચ્છ અને તાજો ખોરાક ખાવાની ચર્ચા કરો.		
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા સાચી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે, ચાખી શકે અને અનુભવી શકે. બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.		

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-1: બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે ◦ C-1.1: પૌષ્ટિક ખોરાક પ્રત્યેની રુચિ અને સમજણ દર્શાવે છે અને ખોરાકનો બગાડ કરતો નથી • CG-2: બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીવ્રતા વિકસે છે ◦ C-2.4: બહુવિધ ગંધ અને સ્વાદને અલગ પાડે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	અવલોકન, શબ્દભંડોળ વિકાસ, સર્જનાત્મક સ્વ-અભિવ્યક્તિ, સંચાર, સ્વ-સંભાળ અને સ્વચ્છતા, સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિ, દ્રશ્ય યાદશક્તિ, આરોગ્યપ્રદ પ્રત્યેની રુચિ અને ખોરાકનો બગાડ ન કરવાનું શીખવું દર્શાવે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને જોડતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., વિવિધ પ્રકારના ખોરાકનો સ્વાદ ચાખવો. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય, વગેરેની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો. પૌષ્ટિક ખોરાક માટે પ્રેમ અને ખોરાકનો બગાડ ન કરવો, સામગ્રી અને સરળ સાધનોનો સલામત ઉપયોગ. • પ્રશ્નના પ્રતિભાવો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., ‘તમને શું લાગે છે કે આ ખાદ્ય વસ્તુ મીઠી છે કે ખારી?’ આરોગ્યપ્રદ ખોરાક, ભાગીદારી અને સામેલગીરી, જિજ્ઞાસા, યાદશક્તિ, યાદ કરવું, એકાગ્રતા, નિર્ણય લેવા વિશે જાગૃતિ. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: આરોગ્યપ્રદ ખોરાકના શબ્દભંડોળ પર નજર રાખો અને રમતમાં કુદરતી સામગ્રીનો સર્જનાત્મક રીતે ઉપયોગ કેવી રીતે થાય છે તે જુઓ.

પ્રવૃત્તિનું નામ	પરિવાર: સંબંધો વિશે વાત કરવી, ફેમિલી ટ્રી દોરવું, રોલ-પ્લે	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	પરિવારનો ફોટો, કાગળ, કેયોન્સ, રંગો, ચાર્ટ પેપર્સ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોને તેમના પરિવાર વિશે વાત કરવા દો (પરિવારના સભ્યોના નામ જેમ કે પિતા, માતા, બહેન, ભાઈ અને અન્ય). બાળકોને તેમની રુચિઓ, પસંદ/નાપસંદ વગેરે વિશે વાત કરવા કહો. - પરિવારના દરેક સભ્ય શું કરે છે તેની વિગતવાર ચર્ચા કરો.	- બાળકોને ચાર્ટ પેપર પર તેમના પરિવારના સભ્યોના ફોટા ચોટાડવા અને ચિત્રમાંના વ્યક્તિઓ સાથેના તેમના સંબંધો વિશે અન્ય બાળકો સાથે વાત કરવા કહો. - બાળકોને એક ફેમિલી ટ્રી દોરવા દો અને તેના પર પરિવારના સભ્યોના ફોટા ચોટાડવા દો. તેમના ઘર વિશે વાત કરવાની તક પણ આપો. - જો બાળક પાસે પરિવારનો ફોટો ન હોય તો તેઓ ફક્ત તેમના પરિવારના સભ્યોના નામ દોરી શકે છે અને કહી શકે છે, વગેરે.	- બાળકો સાથે ચર્ચા કરો કે આપણે જુદા જુદા સંબંધીઓ માટે કયા નામ રાખીએ છીએ. - બાળકોને કૌટુંબિક ચિત્ર દોરવામાં મદદ કરો. - બાળકો દોર્યા પછી, તેમને વિવિધ પ્રકારના પરિવારોની તુલના કરવા અને તેના વિશે વાત કરવા દો. દા.ત. - પરિવારો વિવિધ પૃષ્ઠભૂમિના હોય છે અને સ્વભાવમાં વૈવિધ્યસભર હોય છે. આપણે તેની કદર કરવાની જરૂર છે, અન્ય પરિવારો, તેમની સંસ્કૃતિઓ વગેરેનો આદર કરવાની જરૂર છે.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને તેમના પરિવારના જુદા જુદા સભ્યોનો રોલ પ્લે કરવા કહો અને અન્ય બાળકો અનુમાન કરી શકે કે તેઓ કોનું પાત્ર ભજવી રહ્યા છે.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'હું પોતે' પર કરી રહ્યા છો, તો મારા પરિવારના સભ્યો અને તેમના મહત્વની ચર્ચા કરો.	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શનિર્મય ચિત્ર કાર્ડ અથવા વાસ્તવિક વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે, યાખી શકે અને અનુભવી શકે. બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-4: બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ, વિકસાવે છે - C-4.1: 'પોતાને' પરિવાર અને સમુદાય સાથે જોડાયેલા વ્યક્તિ તરીકે ઓળખવાનું શરૂ કરે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણ અને શરીરની હલનચલન વચ્ચે સંકલન દર્શાવે છે, પરિવારમાં પોતાને ઓળખવાનું શરૂ કરે છે, આરામથી વાતચીત કરે છે અને હકારાત્મક પ્રતિભાવ આપે છે	

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને જોડતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., પરિવારના સભ્યોની પસંદ અને નાપસંદની ચર્ચા કરવી.
- ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય, વગેરેની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો. પરિવારના વિવિધ સભ્યો માટે પસંદ.
- પ્રશ્નના પ્રતિભાવો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., “પરિવાર” શબ્દનો તમારા માટે શું અર્થ થાય છે? પરિવારો ટેકો અને પ્રેમ કેવી રીતે પૂરો પાડે છે? પરિવારના સભ્યો, ભાગીદારી અને સામેલગીરી, જિજ્ઞાસા, યાદશક્તિ, યાદ કરવું, ધ્યાન, નિર્ણય લેવા વિશે જાગૃતિ.
- ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: પરિવારના સભ્યો અંગેનો શબ્દભંડોળ જુઓ અને રમતમાં કુદરતી સામગ્રીઓનો સર્જનાત્મક રીતે ઉપયોગ કેવી રીતે થાય છે તે જુઓ.

પ્રવૃત્તિનું નામ	દૈનિક દિનચર્યા: વાત કરવી, ઓળખવી, દિવસના સમય સાથે જોડવી અને અન્ય પ્રવૃત્તિઓ	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	ફ્લેશકાર્ડ્સ, ચાર્ટ પેપર, કેયોન્સ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોની દિવસમાં થતી પ્રવૃત્તિઓના ક્રમ (દા.ત., જાગવું, દાંત સાફ કરવા, નાસ્તો કરવો, શાળાએ આવવું, રમવાનો સમય, બપોરનું ભોજન, નિદ્રા, નાસ્તો, રાત્રિભોજન, સૂવાનો સમય વગેરે) પર ફ્લેશકાર્ડ્સ બતાવો. - દરેક બાળક સાથે તેમની દૈનિક દિનચર્યાની ચર્ચા કરો. બાળકોને પૂછો: - જાગ્યા પછી તમે શું કરો છો? - શાળાએ આવતાં પહેલાં તમે શું કરો છો? - ઘરે પાછા ગયા પછી રાતે ઊંઘવા સુધી તમે શું કરો છો, વગેરે? - કાર્ડ્સ અવ્યવસ્થિત કરી નાખો અને બાળકોને તેમને યોગ્ય ક્રમમાં ગોઠવવા દો.	3-4 વર્ષના વયજૂથની પ્રવૃત્તિઓના પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરો. - બાળકો સાથે દિવસના વિવિધ ભાગો અને દિવસના દરેક ભાગમાં કરવામાં આવતી પ્રવૃત્તિઓની ચર્ચા કરો: - સવાર - દાંત સાફ કરવા, માતાપિતા સાથે ફરવા જવું, સ્નાન કરવું, કપડાં પહેરવાં, નાસ્તો કરવો વગેરે - બપોરે પિતા પશુઓને ખવડાવે છે/ નવડાવે છે, બપોરનું ભોજન લે છે, ટૂંકી નિદ્રા લે છે વગેરે - સાંજ અને રાત્રિનો રમતનો સમય રાત્રિભોજન, દાંત સાફ કરવા વગેરે - બાળકો સાથે વાત કરતી વખતે, 'પહેલાં' અને 'પછી' જેવા ખ્યાલોનો સમાવેશ કરો - બાળકો સાથે ચર્ચા કરો: - તેઓએ ગઈકાલે શું કર્યું? - તે ઓએ ગઈકાલે રાત્રિભોજનમાં શું ખાધું? - તેઓ આજે વર્ગમાં શું દોરવા માંગે છે? - તેઓ આવતીકાલે કઈ રમત રમવા માંગે છે?	- ત્રણ થી ચાર ઘટનાઓવાળી વાર્તા કહો અને વાર્તા પૂરી થયા પછી, બાળકોને ઘટનાઓ ઘટવા સાથે સંબંધિત પ્રશ્નો પૂછો, દા.ત. પછી શું થયું, પહેલાં શું થયું, વગેરે. - બાળકોને સાથે મળીને એક ભીંત ઘડિયાળ બનાવવા દો. શિક્ષક ભીંત ઘડિયાળમાં સમય કેવી રીતે જોવો તેનો સંક્ષિપ્ત ખ્યાલ આપશે. બાળકોને તેમણે બનાવેલી ભીંત ઘડિયાળનો ઉપયોગ કરીને રમત રમવા માટે કહો. એક બાળક ભીંત ઘડિયાળના કાંટા ગોઠવી શકે છે અને બીજું બાળક કહી શકે છે કે ભીંત ઘડિયાળ કેટલો સમય બતાવી રહી છે.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકો સાથે તેમણે આગલા દિવસ/રજાના/ખાસ પ્રસંગ/ઉત્સવના દિવસે કરેલી પ્રવૃત્તિઓની ચર્ચા કરો. 'સર્કલ ટાઈમ' દરમિયાન, ડિસ્ક બોર્ડ તરફ ધ્યાન દોરો અને અઠવાડિયાના દિવસ વિશે વાત કરો અને બાળકોને દિવસ ઓળખવા દો, ઉદાહરણ તરીકે, તેમને પૂછો કે "આજે કયો દિવસ છે?"	

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'હું અને મારો પરિવાર' પર કરી રહ્યા છો, તો તેમાં મારી દિનચર્યાની ચર્ચા કરો.
શિક્ષક નોંધો 	• બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા વાસ્તવિક વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે, ચાખી શકે અને અનુભવી શકે. • બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં જવાબ આપવા દો.
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાનો ખ્યાલ મેળવે છે ◦ C-7.2: સરળ પૂર્વધારણા બનાવીને પ્રકૃતિમાં કારણ અને અસર સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે અને તેમની પૂર્વધારણાને સમજાવવા માટે અવલોકનોનો ઉપયોગ કરે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	બાળકોએ સમય, સર્જનાત્મક અને સૌંદર્યલક્ષી કુશળતા, કલ્પના, હાથ-આંખ સંકલન વિશે થોડી સમજણ વિકસાવી છે કે કેમ તેનું અવલોકન કરો.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: બાળકો પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને કેવી રીતે જોડે છે તેનું અવલોકન કરો, દા.ત., દિવસ અને રાત, સમય વગેરેની ચર્ચા. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય, વગેરેની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો. તેઓ જે વિવિધ દિનચર્યાઓનું પાલન કરે છે તેનો આનંદ અથવા ડર. • પ્રશ્નના જવાબો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., 'તમારા દિવસનો પ્રિય ભાગ કયો છે?' "તમને સૌથી વધુ કઈ પ્રવૃત્તિ ગમે છે?" દૈનિક દિનચર્યા, ભાગીદારી અને સામેલગીરી, જિજ્ઞાસા, યાદશક્તિ, યાદ કરવું, ધ્યાન, નિર્ણય લેવા વિશે જાગૃતિ. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: દૈનિક દિનચર્યાના સમય સંબંધિત શબ્દભંડોળ પર નજર રાખો અને રમતમાં કુદરતી સામગ્રીઓનો સર્જનાત્મક રીતે ઉપયોગ કેવી રીતે થાય છે તેનું ધ્યાન રાખો.

46

પ્રવૃત્તિનું નામ	માર્ગ સલામતી: નિયમો સમજવા અને રોલ પ્લે	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	રંગો, કાર્ડબોર્ડ, ટેપ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- સરળ દ્રશ્યો અથવા રમકડાંનો ઉપયોગ કરીને મૂળભૂત ટ્રાફિક લાઈટના રંગોનો પરિચય કરાવો. - બાળકોને એવી રમતમાં સામેલ કરો જ્યાં તેઓ તેમના અનુરૂપ ટ્રાફિક લાઈટ સિગ્નલ સાથે રંગોનો મેળ ખાય. - રમત - બાળકોને વર્તુળમાં ઊભા રહેવા દો. સૂચનાઓ આપો: જ્યારે તેઓ લીલું બોર્ડ જુએ છે, ત્યારે તેઓએ દોડવું જોઈએ, અને જ્યારે તેઓ લાલ બોર્ડ જુએ છે, ત્યારે તેઓએ રોકવું જોઈએ.	3-4 વર્ષના વયજૂથ માટેનાં પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરો. - ટેપ અથવા કાગળથી એક નાનું ઝેબ્રા ક્રોસિંગ બનાવો. બાળકોને વાહન અને રાહદારીઓ તરીકે ભૂમિકા ભજવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. ઝેબ્રા ક્રોસિંગનો યોગ્ય રીતે ઉપયોગ અને ક્રોસ કરતાં પહેલાં બંને તરફ જોવાનું મહત્વ સમજાવો અને ટ્રાફિક લાઈટનો ઉપયોગ, સીટબેલ્ટ, હેલ્મેટ પહેરવા, ફૂટપાથ પર ચાલવા જેવા નિયમો વિશે પણ વાત કરો. પછી આ પ્રવૃત્તિ 4-વે ક્રોસિંગ સાથે કરો.	3-4 વર્ષના વયજૂથ અને 4-5 વર્ષના વયજૂથ માટેનાં પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરો. - નજીકમાં અથવા સલામત વિસ્તારમાં થોડું ચાલો. ફૂટપાથના ઉપયોગ પર ભાર મૂકો અને સમજાવો કે તેના પર રહેવું શા માટે મહત્વપૂર્ણ છે. રસ્તા પર ચાલવાના જોખમો અને અન્ય નિયમોની ચર્ચા કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને કલા અને હસ્તકલાની પ્રવૃત્તિ તરીકે લાલ, લીલા અને પીળા રંગના કાગળનો ઉપયોગ કરીને ટ્રાફિક લાઈટ બનાવવા અને તેના વિશે વાત કરવા દો. સંબંધિત જોડકણાં/કવિતાઓ સંભળાવો. ટ્રાફિક સિગ્નલ પ્રવૃત્તિ/માર્ગ સલામતી પર ગીતોનો વિડિઓ બતાવો/રોલ પ્લેનું આયોજન કરો, વગેરે. એક વાર્તા શેર કરો અથવા એક વાર્તા બનાવો જેમાં પાત્રો માર્ગ સલામતીનો અભ્યાસ કરતા હોય.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'પરિવહન' પર કરી રહ્યા છો, તો પરિવહન અને પરિવહનના માધ્યમોની ચર્ચા કરો.	
શિક્ષક નોંધો 	- બધા બાળકોનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો. - ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપો. - બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું - લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-1: બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે - C-1.5: હલનચલન (ચાલવું, દોડવું, સાયકલ ચલાવવું) અને યોગ્ય રીતે કાર્ય કરવામાં સલામતી પ્રત્યે જાગૃતિ દર્શાવે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સામાજિક-ભાવનાત્મક વિકાસ; હકારાત્મક શીખવાની ટેવ; રોજીંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ કરવા માટે શબ્દો જાણવા; મૌખિક સૂચનાઓ વગેરે સમજે છે. સ્વ-રક્ષણ માટે જાગૃતિ વિકસાવે છે, યાદશક્તિ, એકાગ્રતા, આકાર, રંગો, ચોકસાઈ અને હાથ અને આંગળીઓ વગેરેથી કામ કરવામાં નિયંત્રણ વિકસાવે છે.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	બાળકો ટ્રાફિક લાઈટ અને ઝેબ્રા ક્રોસિંગ જેવા અન્ય ટ્રાફિક પ્રતીકોને પણ ઓળખે છે, માર્ગ સલામતીના નિયમોનું પાલન કરે છે અને જોખમ ટાળે છે.	

પ્રવૃત્તિનું નામ

આપણી આસપાસની વસ્તુઓ: ફળ, શાકભાજી, પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ ઓળખો અને વર્ણન કરો

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ અને જંતુઓ, ખાદ્ય પદાર્થોના ચિત્ર કાર્ડ; અલગ પાડવા માટે નાની ટોપલીઓ/બોક્સ/ટ્રે, પાંદડાં, પથ્થરો, કાંકરા, ડાળીઓ, ફૂલો; વિવિધ પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, લોકો, છોડ, ફૂલો વગેરેના ચિત્ર કોયડાઓ.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને નાના જૂથોમાં બેસાડો. ફળોના ફ્લેશકાર્ડ્સ બતાવો અને બાળકોને દરેક ફળના નામ અને લક્ષણિકતાઓ ઓળખવામાં મદદ કરો. દા.ત.; સફરજન, કેરી, કેળું, દ્રાક્ષ, તરબૂચ વગેરે
2. ફળોની વિવિધ લક્ષણિકતાઓ વિશે વાત કરો અને પ્રશ્નો પૂછો: દા.ત.:
 - તે ક્યાં જોવા મળે છે?
 - આ ફળનો રંગ કેવો છે?
 - તેમનું પ્રિય ફળ કયું છે?
 - શું આ ફળમાં બીજ હોય છે?
 - આ ફળ ભારે છે કે હલકું?
 - આ ફળ મોટું છે કે નાનું?
 - આ ફળનો આકાર કેવો છે? તે ગોળ છે કે લાંબુ?
 - આ ફળ નરમ છે કે કઠણ?
 - શું તેમને આ ફળ ખાવાનું ગમે છે કે નહીં?

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને નાના જૂથોમાં બેસાડો. શાકભાજીના ફ્લેશકાર્ડ્સ બતાવો અને બાળકોને દરેક શાકભાજીના નામ અને લક્ષણિકતાઓ ઓળખવામાં મદદ કરો. દા.ત.; કઠોળ, ડુંગળી, ટામેટા, બટેટા, ગાજર, બીટ, ભીંડા વગેરે
2. શાકભાજીની વિવિધ લક્ષણિકતાઓ વિશે વાત કરો અને પ્રશ્નો પૂછો: દા.ત.:
 - તે ક્યાં જોવા મળે છે?
 - આ શાકભાજીનો રંગ કેવો છે?
 - તેમની મનપસંદ શાકભાજી કઈ છે?
 - આ શાકભાજી ભારે છે કે હળવી?
 - આ શાકભાજી મોટી છે કે નાની?
 - આ શાકભાજીનો આકાર કેવો છે? તે ગોળ છે કે લાંબી?
 - આ શાકભાજી નરમ છે કે કઠણ?
 - શું તેમને આ શાકભાજી ખાવાનું ગમે છે કે નહીં?

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને નાના જૂથોમાં બેસાડો. પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓના ફ્લેશકાર્ડ્સ બતાવો અને બાળકોને દરેક પ્રાણી અને પક્ષીના નામ અને લક્ષણિકતાઓ ઓળખવામાં મદદ કરો. દા.ત.; સિંહ, વાઘ, હાથી, જિરાફ, કૂતરો, બિલાડી, પોપટ, કબૂતર, મોર, ચકલી, કાગડો વગેરે
2. પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓની વિવિધ લક્ષણિકતાઓ વિશે વાત કરો અને પ્રશ્નો પૂછો: દા.ત.:
 - તેઓ ક્યાં રહે છે?
 - આ પ્રાણી કે પક્ષીનો રંગ કેવો છે?
 - તેમનું પ્રિય પ્રાણી કે પક્ષી કયું છે?
 - આ પ્રાણી મોટું છે કે નાનું?
 - આ પક્ષી મોટું છે કે નાનું?
 - આ પ્રાણી ઊંચું છે કે નાનું?
 - તેઓ શું ખાય છે?
3. બાળકોને આગળ પ્રશ્નો પૂછો:
 - બધા પ્રાણીઓ તેમના તફાવતો હોવા છતાં કેવી રીતે સાથે રહે છે?
 - પાલતુ અને જંગલી પ્રાણીઓ વચ્ચે શું તફાવત છે?
 - પ્રાણીઓ અને મનુષ્યો વચ્ચે શું તફાવત છે?
 - શું પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ સ્નાન કરે છે?
 - જ્યારે તેઓ બીમાર પડે છે ત્યારે તેઓ શું કરે છે?
 - તેઓ આપણા રોજિંદા જીવનમાં કેવી રીતે મદદરૂપ થાય છે?
4. બાળકો સાથે તેમની આસપાસના પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ વિશે વાત કરો અને તેમને સમજાવવામાં મદદ કરો કે તેઓ તેમના પ્રત્યે કેવી રીતે દયાળુ બની શકે છે, ઉદાહરણ તરીકે, પાણી, ખોરાક, આશ્રય વગેરે આપીને.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	નાના બાળકો માટે વિડેતાની મુલાકાતનું આયોજન કરો. મોટા બાળકો માટે, નજીકના ખેતર/રમતના મેદાન/બગીચો/પ્રાણી સંગ્રહાલયની મુલાકાતનું આયોજન કરો, પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ વગેરેનું નિરીક્ષણ કરો. બાળકોને તેમની આસપાસના સામાન્ય પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ, જેમ કે ભેંસ, બકરી, ફૂતરા, બિલાડી, ઉંદર, ગાય, સસલા, ચકલી, કાગડા, મરઘી વગેરેનું નિરીક્ષણ કરવાની પુષ્કળ તકો આપો. બાળકોને તેમની આસપાસના પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓની હાજરીનો આનંદ માણવા દો.
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય “મારું ગામ/મારું શહેર”, “વૃક્ષ અને છોડ”, “ફળો અને શાકભાજી”, “પ્રાણીઓ”, “જંતુઓ અને પક્ષીઓ” છે, તો આપણે ઘટનાઓની અસરની આગાહી અને અનુમાન લગાવવા, અથવા ઉકેલોના વિચારો શેર કરવા વગેરે જેવા આ વિષયો સંબંધિત પ્રશ્નો પૂછી શકીએ છીએ.
શિક્ષક નોંધો 	બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં જવાબ આપવા દો.
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-7: બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે - C-7.1: વિવિધ શ્રેણીઓની વસ્તુઓ અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે CG-9: બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજીંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ માટે અસરકારક સંચાર કૌશલ્ય વિકસાવે છે - C-9.7: રોજીંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓને અસરકારક રીતે કરવા માટે પૂરતા શબ્દો જાણે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે અને હાલના શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરીને નવા શબ્દોનો અર્થ અનુમાન કરી શકે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, ભાવનાત્મક કુશળતા જેમ કે પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ પ્રત્યે સહાનુભૂતિ, સામાજિક સંબંધોની સમજ, પર્યાવરણનું સંરક્ષણ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને જોડતાં બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., ઘટનાઓની આગાહી અને અનુમાન લગાવવા અથવા ઉકેલોના વિચારો શેર કરવા સંબંધિત પ્રશ્નોની ચર્ચા અને પૂછવા. ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય, વગેરેના અભિવ્યક્તિઓ નોંધો. - પ્રશ્ન પ્રતિભાવો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., ‘આપણે ફળો કે શાકભાજી કેમ ખાવા જોઈએ?’ જો પ્રાણીઓ કે પક્ષીઓ બિલકુલ ન હોત તો શું?” ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: વિવિધ અવધારણાઓ પર શબ્દભંડોળ માટે જુઓ.

48

પ્રવૃત્તિનું નામ

સૂચનાઓનું પાલન કરવું શારીરિક હલનચલન

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

કશું નહીં

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

4-5 વર્ષની ઉંમર

5-6 વર્ષનું વયજૂથ

- બાળકોને એક વર્તુળમાં ભેગા કરો
- બાળકોને જણાવો કે તમે કેટલીક સૂચનાઓ આપી રહ્યા છો અને તેઓએ ધ્યાનથી સાંભળવું પડશે અને તે મુજબ પ્રતિભાવ આપવો પડશે.
- મનોરંજક તત્વ ઉમેરવા માટે તમે પ્રાણી/પક્ષી/પાત્રના ચહેરાનું માસ્ક પહેરી શકો છો, તેને નામ આપી શકો છો અને સૂચનાઓ આપવા માટે તેનો ઉપયોગ કરી શકો છો. ઉદાહરણ તરીકે: ટુટુ નામના પોપટનો માસ્ક પહેરીને, તમે કહો છો કે "ટુટુ કહે છે, તમારા નાકને સ્પર્શ કરો" અને બાળકો તેમના નાકને સ્પર્શ કરશે.
- બાળકોને નીચેની સરળ સૂચનાઓ આપો અને જુઓ કે તેઓ સૂચનાઓનું યોગ્ય રીતે પાલન કરી રહ્યા છે કે નહીં.
- કેટલાક અન્ય ઉદાહરણો આ હોઈ શકે છે- ટુટુ કહે છે, તમારા માથા/પંજાને સ્પર્શ કરો, તમારા નાક તરફ ઈશારો કરો, તાળી પાડો વગેરે.

- બાળકોને વર્તુળમાં ભેગા કરો
- બાળકોને જણાવો કે તમે 2-3 પગલાંની સૂચનાઓ આપશો અને તેઓએ શિક્ષક કહે તે મુજબ સૂચનાઓનું પાલન કરવું પડશે. ઉદાહરણ તરીકે: જો શિક્ષક બોબો નામના હાથીનો માસ્ક પહેરે અને કહે કે "બોબો કહે છે, કૂદકો અને તાળી પાડો" તો બાળકો પહેલાં કૂદકો મારશે અને પછી તાળી પાડશે.
- બાળકોને સરળ સૂચનાઓ આપો અને જુઓ કે તેઓ સૂચનાઓનું યોગ્ય રીતે પાલન કરી રહ્યા છે કે નહીં. ધીમે ધીમે સૂચનાઓની જટિલતા વધારો, જેમ કે-
 - બોબો કહે છે, તમારા હાથ ઉંચા કરો અને પછી કૂદો
 - બોબો કહે છે, માથા પર એક પુસ્તક સંતુલિત કરો અને ચાલો
 - બોબો કહે છે, તમારા હાથ ઝૂલાવો અને ચાલો
 - બોબો કહે છે, માથા ઉપર હાથ રાખીને તમારા પગના અંગૂઠા પર ચાલો
 - બોબો કહે છે, એક વાર તાળી પાડો, 2 વાર કૂદકો મારો અને 3 પગલાં આગળ ચાલો
 - બોબો કહે છે, તમારા પગને સ્પર્શ કરો, બાજુમાં કૂદકો મારો, એક પગ પર કૂદકો મારો

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

સંગીત વગાડો અને બાળકોને રૂમમાં ફરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. સંગીતને વચ્ચે-વચ્ચે થોભાવો અને હલનચલન માટે સરળ સૂચનાઓ આપો, જેમ કે "બાજીની જેમ કૂદકો મારો" અથવા "નૃત્યાંગનાની જેમ ગોળ ફરો." મજાની સાથે સાથે સાંભળવા અને સૂચનાઓનું પાલન કરવા પર ભાર મૂકો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિ મહિનાનો વિષય "મારું શરીર" કરી રહ્યા છો, તો આપણે શરીરના વિવિધ ભાગો અને તેમના ઉપયોગો વિશે ચર્ચા કરી શકીએ છીએ. આપણે શરીરના દરેક ભાગ દ્વારા કરી શકાય તેવી વિવિધ ક્રિયાઓની પણ ચર્ચા કરી શકીએ છીએ.

શિક્ષક નોંધો

- બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ:** બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં જવાબ આપવા દો.
- વિકલાંગ બાળકોનો સમાવેશ:** ખાતરી કરો કે આપેલી સૂચનાઓ એવી હોય કે બધા બાળકો પ્રવૃત્તિમાં જોડાઈ શકે.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-9: બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયા માટે અસરકારક વાતચીત કૌશલ્ય વિકસાવે છે ◦ C-9.4: જટિલ કાર્ય માટે મૌખિક સૂચનાઓ સમજે છે અને અન્ય લોકોને તે માટે સ્પષ્ટ મૌખિક સૂચનાઓ આપે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, ભાગ લેવાની ઈચ્છા, યોગ્ય શબ્દસંડોળ સમજે છે અને તેનું પ્રદર્શન કરે છે, મૌખિક સૂચનાઓ સમજે છે અને તેનું પાલન કરે છે વગેરે
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લેતા અને આપેલ સૂચનાઓનું પાલન કરતા બાળકોનું અવલોકન કરો • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લેતી વખતે આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય વગેરેની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો

49

પ્રવૃત્તિનું નામ	હું કોણ/શું છું: સ્પર્શ કરો, અનુભવો અને અનુમાન કરો		
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	બાળકોના ઘરેથી લાવવામાં આવેલી વસ્તુઓ	આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી	
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષનું વયજૂથ	
1. બાળકો સાથે વર્તુળ સમય ગોઠવો. 2. તેમને ઘરેથી કોઈ વસ્તુ લાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 3. તેમને વર્તુળમાં બેસવા દો. 4. દરેક બાળકને તેમના મિત્રો માટે એ વસ્તુ વિશે થોડીક પંક્તિઓ બોલવાની તક આપો.	1. બાળકોને આંખો બંધ કરવા દો. કોઈ વસ્તુ લો અને તેને તમારી પીઠ પાછળ છુપાવો. 2. એ વસ્તુનું વર્ણન કરો અને બાળકોને તે શું છે તે અનુમાન કરવા કહો. કોયડારૂપ શબ્દસમૂહોનો ઉપયોગ કરો જેમ કે: 'હું લાંબો છું, હું ચમકતો છું, હું ખાવા/ચૂસકી લેવા ટેવાયેલો છું, હું શું છું?' (ચમચી). 3. જ્યાં સુધી તેઓ વસ્તુનો અંદાજ ન લગાવે ત્યાં સુધી જરૂરી હોય તેટલા સંકેતો આપો. 4. એકવાર બાળકો વસ્તુનો યોગ્ય રીતે અંદાજ લગાવી લે, પછી તેમને તેના પોતાના શબ્દોમાં તેનું વર્ણન કરવા દો. 5. તેમણે તેના ગુણધર્મો - વજન, આકાર, પોત, ગંધ, વગેરે વિશે વાત કરીને તે શા માટે અનુમાન કરે છે તે સમજાવવું પડશે.		
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	સ્પર્શ, અનુભૂતિ અને અનુમાન કરવાની પ્રવૃત્તિ કરી શકાય છે, જેમાં બાળકો તેમની આંખો બંધ કરે છે અને કોથળા અથવા બેગમાંથી કોઈ વસ્તુ પસંદ કરે છે અને તેને અનુભવે છે. તેઓ અનુમાન કરે છે કે વસ્તુ શું છે. પછી તેઓ સમજાવે છે કે તેઓએ તેનું વજન, આકાર, પોત, ગંધ વગેરે જેવા ગુણધર્મો વિશે વાત કરીને તે શું છે તે કેવી રીતે અનુમાન લગાવ્યું.		
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'મારું શરીર, ફળો અને શાકભાજી, પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ', સમુદાય સહાયકો' વગેરે છે.		
શિક્ષક નોંધો 	• બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્રનો ઉપયોગ કરો • કાર્ડ્સ અથવા વાસ્તવિક વસ્તુઓ જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે છે, ચાખી શકે છે અને અનુભવી શકે છે. એ પણ ખાતરી કરો કે આ પ્રવૃત્તિ માટે તીક્ષ્ણ અથવા અણીદાર વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરવામાં ન આવે. • બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.		

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-2: બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે ◦ C-2.5: સ્પર્શના અર્થમાં ભેદભાવ વિકસે છે • CG-9: બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજીંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ માટે અસરકારક સંચાર કૌશલ્ય વિકસાવે છે ◦ C-9.7: રોજીંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓને અસરકારક રીતે કરવા માટે પૂરતા શબ્દો જાણે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે અને હાલના શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરીને નવા શબ્દોનો અર્થ અનુમાન કરી શકે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણ અને શરીરની ગતિવિધિઓ વચ્ચે સંકલન દર્શાવે છે, પરિવારમાં પોતાને ઓળખવાનું શરૂ કરે છે, આરામથી ક્રિયાપ્રતિક્રિયા કરે છે અને હકારાત્મક પ્રતિભાવ આપે છે
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને જોડતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., પરિવારના સભ્યોની પસંદ અને નાપસંદની ચર્ચા કરવી. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય, વગેરેની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો. પરિવારના વિવિધ સભ્યો માટે પસંદ. • પ્રશ્નના પ્રતિભાવો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., “પરિવાર” શબ્દનો તમારા માટે શું અર્થ છે? પરિવારો ટેકો અને પ્રેમ કેવી રીતે પૂરો પાડે છે? પરિવારના સભ્યો, ભાગીદારી અને સંડોવણી, જિજ્ઞાસા, યાદશક્તિ, યાદ કરવું, એકાગ્રતા, નિર્ણય લેવા વિશે જાગૃતિ. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: પરિવારના સભ્યો પર શબ્દભંડોળનું ધ્યાન રાખો અને રમતમાં કુદરતી સામગ્રીનો સર્જનાત્મક રીતે ઉપયોગ કેવી રીતે થાય છે તેના પર ધ્યાન આપો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	ઋતુઓ વિષે જાણો: નામ આપો અને લાક્ષણિકતાઓ વિશે સમજો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	A4 સાઈઝના કાગળ પર ઋતુઓના ફ્લેશકાર્ડ્સ - ઉનાળો, શિયાળો, વસંત, પાનખર, ચોમાસું; ઋતુગત વસ્તુઓના ચિત્ર કાર્ડ (કપડાં, ખોરાક, તહેવારો, હવામાન), રંગો. ક્રેયોન્સ, કાગળો	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષનું વયજૂથ
- વિવિધ ઋતુઓ (ઉનાળો, શિયાળો, વસંત, પાનખર, ચોમાસું) ના કપડાં, ખોરાક, હવામાન, આસપાસના વાતાવરણ વગેરે દર્શાવતા ફ્લેશકાર્ડ્સ પ્રદર્શિત કરીને શરૂઆત કરો અને બાળકોને ચિત્રમાં જોવા મળતી વસ્તુઓ ઓળખવા અને નામ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને ચિત્રમાંની વસ્તુઓ સાથે સંબંધિત તેમના વ્યક્તિગત અનુભવો શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, જેમ કે, "આપણે આ કપડાં ક્યારે પહેરીએ?", "જો આપણે આ કપડાં નહીં પહેરીએ તો શું થશે?", "ચિત્રમાં હવામાન કેવું છે?", "બે ચિત્રોમાં કઈ અલગ વસ્તુઓ છે (તે બે ચિત્રો બતાવો)?", "આમાંથી કઈ વસ્તુઓ તમારી પાસે પણ છે અને તમે ક્યારે પહેરો છો?", "આમાંથી કઈ ખાદ્ય ચીજો તમે ખાધી છે અને ક્યારે?", વગેરે. - બાળકોના અનુભવનો સાર આપો અને બાળકો સાથે ઋતુઓનું નામ શેર કરો. - આંગિક અભિનય સાથે ઋતુઓ વિશે એક કવિતા કહો અને બાળકોને તેનું પુનરાવર્તન કરવા કહો.	3-4 વર્ષના વયજૂથની પ્રવૃત્તિઓના પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરો. - પાંચેય ઋતુઓની નોંધ લો અને બાળકોને યોગ્ય ઋતુ હેઠળ કપડાં, ખોરાક, તહેવારો અને હવામાન જેવી વસ્તુઓના ચિત્રો ગોઠવવા કહો.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	નાનાં બાળકો માટે, બાળકોને ઋતુની વિવિધ પરિસ્થિતિઓમાં ભૂમિકા ભજવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો જેમ કે "જો તમને ઠંડી લાગે તો તમે શું કરશો?", "જો વરસાદ શરૂ થાય અને તમારી પાસે છત્રી ન હોય તો તમે શું કરશો?", વગેરે. મોટા બાળકો માટે, બાળકોને તેમની મનપસંદ ઋતુનું ચિત્ર દોરવા દો અને તેમને શું ગમે છે, શું નથી ગમતું, શું ખાય છે, પહેરે છે, તેમના મનપસંદ ઋતુમાં કયા તહેવારો ઉજવે છે તે વિશે વાત કરવા દો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'ઉત્સવો', 'છોડ', 'પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ' અથવા 'ખોરાક' હોય, તો તે ઋતુની ચર્ચા કરો જેમાં તે તહેવારો ઉજવવામાં આવે છે, છોડ ઉગાડવામાં આવે છે અથવા તેમના પાંદડા ખરી જાય છે, પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ સ્થળાંતર કરે છે અથવા આપણે શું ખાઈએ છીએ.	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શિન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે, વિવિધ શીખવાની પદ્ધતિઓને ટેકો આપવા માટે ઓડિઓ વિઝ્યુઅલનો ઉપયોગ કરો. બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો. - બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું.	

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે ◦ C-7.1: વિવિધ શ્રેણીઓની વસ્તુઓ અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, અવલોકન કૌશલ્ય, ભાવનાત્મક કૌશલ્ય, વર્ગીકરણની સમજ, સર્જનાત્મકતા અને કલ્પનાશક્તિ અને પર્યાવરણીય જાગૃતિ
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓ જોડતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., વસ્તુઓ ઓળખવી અને ઋતુઓ વિશે ચર્ચા કરવી. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય, વગેરેની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો. વિવિધ ઋતુઓ માટે પ્રેમ. • પ્રશ્નના પ્રતિભાવો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., ‘જો તમને ઠંડી લાગે તો તમે શું કરશો?’, ‘જો આપણે આ કપડાં નહીં પહેરીએ તો શું થશે?’ ઋતુઓ, ભાગીદારી અને સામેલગીરી, જિજ્ઞાસા, યાદશક્તિ, યાદ કરવું, એકાગ્રતા, નિર્ણય લેવા વિશે જાગૃતિ. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: ઋતુગત વસ્તુઓ પર શબ્દસંડોળ પર નજર રાખો અને રમત દરમિયાન વસ્તુઓનું વર્ગીકરણ કેવી રીતે કરવામાં આવે છે તે જુઓ.

પ્રવૃત્તિનું નામ

અનુપ્રાસવાળા શબ્દો શોધવા: નક્કી કરવા, ઓળખવા, શબ્દમાળાઓ બનાવવી

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

અનુપ્રાસવાળા શબ્દોના ચિત્ર કાર્ડ્સ

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને વર્તુળમાં બેસાડીને એક જોડકણું ગાવા દો.
2. સમાન ધ્વનિવાળા શબ્દોના બહુવિધ ઉદાહરણોનો ઉપયોગ કરીને અનુપ્રાસવાળા શબ્દોનો વિચાર રજૂ કરો.
3. બાળકોને અનુપ્રાસવાળા શબ્દો ઓળખવામાં મદદ કરો, બાળકોને અનુપ્રાસવાળા શબ્દ સાંભળતી વખતે તાળી પાડવા અથવા અંગૂઠો ઉપર કરવા અથવા અનુપ્રાસવાળા શબ્દ પહેલાં થોભો અને બાળકોને અનુમાન કરવા કહો કે પછી શું આવી શકે છે.
4. બાળકો સાથે અનુપ્રાસવાળા શબ્દોની રમતો રમો, જેમ કે બા, મા, રા, કા, લા, શા, પા, યા... દરેક બાળક શબ્દમાળામાં ઉમેરે છે.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. 3-4 વર્ષના વયજૂથ માટેના પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરો.
2. આગળ માલ, તાલ, કાલ, નાલ... જેવા શબ્દમાળાઓમાં અર્થપૂર્ણ શબ્દમાળાઓ ઉમેરો અને પછી મકડી, લકડી, કકડી વગેરે જેવા જટિલ શબ્દોની શબ્દમાળાઓ ઉમેરવાનું ચાલુ રાખો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને અનુપ્રાસવાળા શબ્દોના થોડાં ચિત્ર કાર્ડ બતાવો.
2. બાળકો સાથે નીચેની જોડકણાંવાળી શબ્દ રમતો રમો.
 - અનુપ્રાસવાળા શબ્દોના સમૂહમાંથી અલગ શબ્દ શોધો
 - શબ્દના સમૂહમાંથી અનુપ્રાસવાળા શબ્દોની જોડી શોધો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

શિક્ષકો બાળકોને અનુપ્રાસવાળા શબ્દોના થોડાં ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરી શકે છે. કોઈપણ ચિત્ર કાર્ડ બતાવો અને બાળકો ચિત્રમાં તે શબ્દ માટે અર્થપૂર્ણ/અર્થહીન અનુપ્રાસવાળા શબ્દો શેર કરે છે.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'મારું શરીર, ફળો અને શાકભાજી, પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ', સમુદાય સહાયકો' છે, તો આ વિષયમાંના સરળ શબ્દોનો ઉપયોગ અનુપ્રાસવાળા શબ્દો શીખવવા માટે કરી શકાય છે.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શિન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા વાસ્તવિક વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે, યાખી શકે અને અનુભવી શકે.
- **બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ:** બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમના ઘરમાં પ્રતિભાવ આપવા દો. બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું
- લિંગ સમાનતા ભાષાની ખાતરી કરો અને તેને પ્રોત્સાહન આપો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-10:** બાળકો ભાષા 1 માં વાંચન અને લેખનમાં અસ્ખલિતતા વિકસાવે છે
 - C-10.1: ધ્વનિ સંબંધી જાગૃતિ વિકસાવે છે અને L1 માં ધ્વનિઓ/અક્ષરોને શબ્દોમાં ભેળવે છે અને શબ્દોને ધ્વનિઓ/અક્ષરોમાં વિભાજીત કરે છે

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સામાજિક-ભાવનાત્મક કૌશલ્યો વિકસાવે છે; સર્જનાત્મકતા; જ્ઞાનાત્મક વિકાસ; કલ્પનાશક્તિને પ્રોત્સાહન આપે છે; ભાષા વિકાસ; શબ્દભંડોળ નિર્માણ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: અનુપ્રાસવાળા શબ્દો ઓળખવા માટે બાળકોના પ્રતિભાવો, સ્વર સાથે કવિતાનું પઠન, અવાજના આરોહ અવરોહ અને અભિવ્યક્તિઓ વગેરેનું અવલોકન કરો. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: ચર્ચા દરમિયાન અને રમત રમતી વખતે આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય વગેરેની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો. • પ્રશ્નના પ્રતિભાવો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., ‘આ અનુપ્રાસવાળો શબ્દ કેમ નથી?’ “જો તમે તેને અનુપ્રાસવાળો બનાવવા માંગતા હો તો કયો શબ્દ વધુ યોગ્ય રહેશે?” • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: બાળકો દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા શબ્દભંડોળ અને નવા શબ્દોનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	મૂળાક્ષરો ઓળખો: L1 ના સામાન્ય મૂળાક્ષરોને ધ્વનિ સાથે સાંકળો અને ઓળખો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	ચિત્ર કાર્ડ્સ, અક્ષર દર્શાવતા કાર્ડ્સ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	
- એક જ ધ્વનિથી શરૂ થતા ચિત્રો આપો - બાળકોને શરૂઆતના ધ્વનિને ઓળખવામાં મદદ કરો - એક જ ધ્વનિથી શરૂ થતા અન્ય નામ આપો. વસ્તુઓ/શબ્દો/નામો - બાળકોને ચોક્કસ ધ્વનિથી શરૂ થતા પદાર્થોના ચિત્રો પસંદ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો - ઢગલામાંથી ચિત્રોને અલગ પાડો અને આપેલ ધ્વનિ અનુસાર વર્ગીકૃત કરો. - બાળકોને એવી વસ્તુ અથવા ચિત્ર ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો જે આપેલ ધ્વનિથી શરૂ ન થતાં હોય.	- બાળકોને ચોક્કસ ધ્વનિથી શરૂ થતી વસ્તુઓના ચિત્રો લેવા અને પછી તે ધ્વનિ (અક્ષર) નું પ્રતીક રજૂ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને સ્પર્શનીય અક્ષરોનો અનુભવ કરાવવા દો, હવા, પાણી, રેતી, કાગળ પર રંગ, કણક અથવા આંગળીથી રંગમાં બોળીને અક્ષર લખો.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	- બાળકોને વાર્તાનાં પુસ્તકો, પત્રિકાઓ, અખબારો અને સામયિકોમાં અક્ષરો શોધવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. અક્ષરની શબ્દમાળા બનાવો - બાળકો બતાવેલા અક્ષરોને ઓળખે છે અને વર્તુળમાં એક પછી એક કંઈક શેર કરે છે જે તેનાથી શરૂ થાય છે. સંગીત ખુરશી જેવી અક્ષરને સામેલ કરતી રમતો રમો દરેક ખુરશી પર એક અક્ષરરાખો - જ્યારે સંગીત બંધ થાય છે ત્યારે બાળકોએ ખુરશી પર રાખેલ અક્ષરને ઓળખવાના અને તેનાથી શરૂ થતી એક વસ્તુ/શબ્દનું નામ આપવાનું હોય છે.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	લાગુ પડતું નથી	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શિન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે. બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં જવાબ આપવા દો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-10: બાળકો ભાષા 1 માં વાંચન અને લેખનમાં અસ્ખલિતતા વિકસાવે છે - C-10.3: લિપિ (L1) ના મૂળાક્ષરોના બધા અક્ષરો (અક્ષરના સ્વરૂપો) ઓળખે છે અને આ જ્ઞાનનો ઉપયોગ શબ્દો વાંચવા અને લખવા માટે કરે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	અવધારણા વિકાસ; સામાજિક કૌશલ્ય; યાદશક્તિ; શબ્દભંડોળ નિર્માણ; શોધ, સર્જનાત્મકતા, શારીરિક ગતિ વિકાસ.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	બાળકોની ધ્વનિ/અક્ષર ઓળખવાની ક્ષમતા, શબ્દો અને વસ્તુઓ બનાવવાની અને ઓળખવાની કુશળતાનું અવલોકન કરો.	

પ્રવૃત્તિનું નામ

રોલ પ્લે- પરિવાર, સંબંધો અને વ્યવસાયો વિશે સમજવું

તમારે કઈ

સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

તહેવારો અને જન્મદિવસની ઉજવણી જેવા વિવિધ સેટઅપના પ્રોપ્સ, વિવિધ પોશાક, એસેસરીઝ, વિવિધ વ્યાવસાયિકોના સાધનો

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. ડ્રેસિંગ-અપ સામગ્રી (દા.ત., મૂછો, ચશ્મા, લાકડીઓ, સ્કાર્ફ, લાંબા શર્ટ) તૈયાર રાખીને રોલ-પ્લે પ્રવૃત્તિ કરો.
2. બાળકોને પરિવારના સભ્યોની ભૂમિકા ભજવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. અન્ય બાળકોને પાત્રનું અનુમાન લગાવવા દો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. વિવિધ વ્યવસાયોને લગતી સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને રોલ-પ્લે પ્રવૃત્તિ કરો, જેમાં સાધનોનો ઉપયોગ પણ સામેલ હોય.
2. બાળકોને વિવિધ વ્યાવસાયિકો (દા.ત., ડૉક્ટર, શિક્ષક, ચોકીદાર, પોસ્ટમેન) ની ભૂમિકાઓ ભજવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. અન્ય બાળકોને જે પાત્રની ભૂમિકા ભજવાઈ રહી છે તે પાત્રનો અંદાજ લગાવવા દો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. વિવિધ ભૂમિકાઓ માટેની સામગ્રી સાથે રોલ-પ્લે પ્રવૃત્તિ કરો.
2. જન્મદિવસની પાર્ટી અથવા તહેવારની ઉજવણી જેવી વ્યવસ્થા અગાઉથી નક્કી કરો.
3. બાળકોને વિવિધ ભૂમિકાઓ ભજવવા અને તેઓએ અનુભવેલી અથવા સાંભળેલી પરિસ્થિતિઓનો અભિનય કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
4. તેમના પ્રદર્શનમાં ઇમ્પ્રોવાઇઝેશન અને સર્જનાત્મકતા ઉમેરવા દો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકોને વર્તુળમાં બેસવા, આંખો બંધ કરીને, અને થોડીવાર માટે વિચારવા કહો કે તેઓએ તેમનો પાછલો દિવસ અથવા રવિવાર કેવી રીતે વિતાવ્યો. તેમને અભિનય કરવા દો અને જૂથ સાથે શેર કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

“હું અને મારો પરિવાર અને સમુદાય સહાયકો” વિષય સાથે જોડાઓ અને તેમની અભિનય કુશળતાને પ્રોત્સાહિત કરો.

શિક્ષક નોંધો

- બાળકોને પોતાને વ્યક્ત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
- અન્યની લાગણીઓનો આદર કરો.
- તેમની અભિનય કુશળતા માટે પ્રશંસા કરો.
- દરેક બાળકની ભાગીદારી સુનિશ્ચિત કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-9:** બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજીંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ માટે અસરકારક સંચાર કુશળતા વિકસાવે છે
 - C-9.3: અસખ્બિત રીતે વાતચીત કરે છે અને અર્થપૂર્ણ વાતચીત કરી શકે છે

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

વિવિધ લાગણીઓ/લોકો ઓળખવા, આરામદાયક ક્રિયાપ્રતિક્રિયા, શબ્દોનો અસરકારક ઉપયોગ, શારીરિક લવચીકતાનો વિકાસ, સાથીદારો અને પુખ્ત વયના લોકો સાથે ક્રિયાપ્રતિક્રિયા, પોતાને એક જૂથ (પરિવાર અને સમુદાય) ના વ્યક્તિ તરીકે ઓળખવા.

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- બાળકો બોલતા હોય, ભૂમિકા ભજવતા હોય ત્યારે તેનું નિરીક્ષણ કરો.
- નિયમિત વાતચીતમાં તેમના આત્મવિશ્વાસનું સ્તર, શબ્દભંડોળ અને પોતાને વ્યક્ત કરતી વખતે તેમના આત્મવિશ્વાસનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

મારું રંગીન/ભાતીય ભારત: વિવિધતા શોધો, સમજો અને આદર કરો

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

મોટો રાજકીય નકશો, વિવિધ રાજ્યોના ખોરાક, નૃત્ય, તહેવારો, પહેરવેશ વગેરેના ફ્લેશકાર્ડ્સ, દરેક રાજ્યના લોક સંગીતના ધ્વનિ.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. દિવાલ પર એક મોટો રાજકીય નકશો ચોટાડો, બધા ફ્લેશકાર્ડ્સ મધ્યમાં પ્રદર્શિત કરો અને તેની આસપાસ અર્ધવર્તુળ બનાવો.
2. ફ્લેશકાર્ડની એક શ્રેણીનું નામ આપો અને બાળકોને તેઓ જે વસ્તુઓ જાણે છે અથવા ક્યાંક જોઈ છે તે ઓળખવા કહો. ઉદાહરણ તરીકે, ખોરાકની શ્રેણીમાંથી, બાળકોને તેઓએ પહેલાં જોયેલી અથવા ખાધી હોય તેવી વાનગીઓ ઓળખવા કહો.
3. બાળકો સાથે "આ કઈ વાનગી છે?", "તમે આ વાનગી ક્યાં ખાધી?", "શું તમે કોઈને આ ટ્રેસ પહેરેલો જોયો છે?" વગેરે જેવા પ્રશ્નો પૂછીને દરેક શ્રેણી માટે પસંદ કરેલી વસ્તુઓ વિશે ચર્ચા કરો અને દરેક રાજ્યને લગતા બધા ચિત્ર કાર્ડ એકસાથે મૂકો.
4. દરેક રાજ્યનું નામ, ખોરાક, નૃત્ય, પહેરવેશ, તહેવાર વગેરેનો ઉલ્લેખ કરીને તેમના વિશે વાત કરો અને નકશા પર તે રાજ્યને ચિહ્નિત કરો અથવા નિર્દેશ કરો.

1. કોઈ રાજ્યનું લોકગીત વગાડો અને બાળકો સાથે નાયતી વખતે કોઈ રાજ્ય તરફ ઇશારો કરીને તેનું નામ આપો અને ચિહ્નિત કરો. ઉદાહરણ તરીકે, ભાંગડાના તાલ વગાડો અને બાળકો સાથે નાયતી વખતે પંજાબ તરફ ઇશારો કરીને બાળકો માટે તેનું નામ આપો.
2. "પંજાબની મુલાકાત કોણે લીધી છે?", "શું તમે કોઈને ઓળખો છો જે પંજાબના છે?", "શું તમે પંજાબમાં કંઈક લોકપ્રિય ખાવાનું ખાધું છે?" વગેરે જેવા પ્રશ્નો પૂછીને બાળકો સાથે એ રાજ્ય વિશે ચર્ચા કરો.
3. બધા બાળકોને તેમના જાણીતા રાજ્યોના અનુભવો શેર કરવા પ્રોત્સાહિત કરો અને પછી રાજ્યના નૃત્ય, ખોરાક, પહેરવેશ, તહેવારો વગેરેના ફ્લેશકાર્ડ્સ બતાવીને રાજ્ય વિશેની વાતચીતનો અંત કરો.
4. ખાતરી કરો કે બધા બાળકોને તેમના અનુભવો શેર કરવાની અને ભારતના તે બધા રાજ્યોની ચર્ચા કરવાની તક મળે છે જેનાથી બાળકો પરિચિત છે.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકો અને તેમના માતાપિતા તેમના પરંપરાગત પોશાક પહેરે અને કેન્દ્રમાં કોઈ એક રાજ્યની વાનગી લાવે તે માટે વિભાગોમાં રાજ્યોનું પ્રદર્શન બનાવો. માતાપિતા અને બાળકોને તેમના રાજ્ય અને વાનગી વિશે બધા સાથે વાત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'સમુદાય, તહેવારો, ખોરાક' છે, તો સાંસ્કૃતિક અને પ્રાદેશિક વિવિધતાને કારણે પ્રદેશોમાં પહેરવેશ, ખોરાક, તહેવારો અને રહેવાની પદ્ધતિઓમાં થયેલા ફેરફારોની ચર્ચા કરો.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.
- બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.
- ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપો.
- બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું
- લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-4: બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે ◦ C-4.6: જ્યારે તેઓને જરૂર હોય ત્યારે અન્ય લોકો (પ્રાણીઓ, છોડ સહિત) પ્રત્યે દયા અને મદદરૂપતા દર્શાવે છે • CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે ◦ C-7.2: સરળ પૂર્વધારણા બનાવીને પ્રકૃતિમાં કારણ અને અસર સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે તથા તેમની પૂર્વધારણાને સમજાવવા માટે અવલોકનોનો ઉપયોગ કરે છે • CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, અને કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે ◦ C-12.5: કલા, સ્થાનિક સંસ્કૃતિ અને વારસાના વિવિધ સ્વરૂપો બનાવતી અને અનુભવતી વખતે વિવિધ પ્રતિભાવોનો સંચાર કરે છે અને પ્રશંસા કરે છે • CG-13: બાળકો શીખવાની ટેવ વિકસાવે છે જે તેમને શાળાના વર્ગખંડ જેવા ઔપચારિક શિક્ષણ વાતાવરણમાં સક્રિયપણે જોડાવા દે છે ◦ C-13.3: અવલોકન, આશ્ચર્ય, જિજ્ઞાસા અને શોધ: વસ્તુઓ, અજાયબીઓની સૂક્ષ્મ વિગતોનું અવલોકન કરે છે અને વિવિધ ઇન્દ્રિયોનો ઉપયોગ કરીને શોધ કરે છે, વસ્તુઓ સાથે ટિકર્સ કરે છે, પ્રશ્નો પૂછે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	મૌખિક ભાષા કૌશલ્ય, શ્રવણ સમજણ, અવલોકન કૌશલ્ય, સામાજિક-ભાવનાત્મક કુશળતા જેમ કે સ્વીકૃતિ અને બીજાઓ પ્રત્યે આદર, સામાજિક સંબંધોની સમજ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સામાજિક વર્તણૂકો જેમ કે કાળજી, કરુણા અને બીજાઓ પ્રત્યે આદરની સમજણની નોંધ લો. • બાળકો પોતાના વિશે આત્મવિશ્વાસથી વાત કરી શકે છે કે કેમ તેનું અવલોકન કરો. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: ખોરાક, તહેવારો, પહેરવેશ વગેરે પર શબ્દભંડોળ પર નજર રાખો અને રમતમાં ફ્લેશ કાર્ડ્સનો સર્જનાત્મક રીતે ઉપયોગ કેવી રીતે થાય છે તેનું ધ્યાન રાખો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

યાદશક્તિનો જાદુ

વસ્તુઓ, શબ્દો અને પેટર્ન્સ યાદ કરવી

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

કશી નહીં

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

4-5 વર્ષની ઉંમર

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકો સાથે વર્તુળમાં બેસો.
2. મોટેથી એક શબ્દ બોલો, બાજુમાં બેઠેલું બાળક તે શબ્દનું પુનરાવર્તન કરે છે અને એક વધુ શબ્દ ઉમેરે છે અને પછી બીજું બાળક પણ તે જ કરે છે.
3. આ વિષયગત શબ્દભંડોળ બનાવવા માટે ચોક્કસ વિષયોની આસપાસ પણ હોઈ શકે છે. ઉદાહરણ તરીકે: ફળો, શાકભાજી, સમુદાય સહાયકો, પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ વગેરે.

1. બાળકો સાથે વર્તુળમાં બેસો.
2. યાદનીઝ વ્હીસ્પર વગાડો - શિક્ષક બાળકના કાનમાં એક શબ્દ કહે છે, બાળક તે શબ્દનું પુનરાવર્તન કરે છે અને બીજો એક શબ્દ ઉમેરે છે અને આગળ શેર કરે છે વગેરે.
3. આ વિષયગત શબ્દભંડોળ બનાવવા માટે ચોક્કસ વિષયોની આસપાસ પણ હોઈ શકે છે. ઉદાહરણ તરીકે: ફળો, શાકભાજી, સમુદાય સહાયકો, પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ વગેરે.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

5 વસ્તુઓ બતાવો અને તેમનાં નામ આપો, થોડીવાર પછી વસ્તુઓ છુપાવી દો. બાળકો યાદ કરી શકે છે કે તે વસ્તુઓ કઈ હતી અને તે અન્ય લોકો સાથે શેર કરી શકે છે.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'મારું શરીર, ફળો અને શાકભાજી, પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ, પરિવહનના સાધનો' પર કરી રહ્યા છો, તો આ વિષયને લગતા શબ્દોનો ઉપયોગ કરી શકાય છે.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા વાસ્તવિક વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે, યાખી શકે અને અનુભવી શકે.
- **બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ:** બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-13:** બાળકો શીખવાની એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને શાળાના વર્ગખંડ જેવા ઔપચારિક શિક્ષણ વાતાવરણમાં સક્રિય રીતે જોડાવા દે છે.
 - C-13.2: યાદશક્તિ અને માનસિક લવચીકતા: પૂરતી કાર્યકારી યાદશક્તિ, માનસિક લવચીકતા (યોગ્ય રીતે એકાગ્રતા ટકાવી રાખવા અથવા સ્થાનાંતરિત કરવા માટે), અને આત્મ-નિયંત્રણ (આવેગી ક્રિયાઓ અથવા પ્રતિભાવોનો પ્રતિકાર કરવા માટે) વિકસાવે છે જે તેમને માળખાગત વાતાવરણમાં શીખવામાં મદદ કરશે.

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

સંવેદનાત્મક ધારણાઓ અને શરીરની હલનચલન, શબ્દોનું યાદ, યાદશક્તિ, યાદ કરવું, રમતી વખતે સહકાર, આનંદ વગેરે વચ્ચે સંકલન દર્શાવે છે.

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- **સક્રિય શોધ:** પર્યાવરણ સાથે ઇન્દ્રિયોને જોડી રહેલ બાળકોનું અવલોકન કરો.
- **ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો:** રમતો રમતી વખતે આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય વગેરેની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો.
- **પ્રશ્નના પ્રતિભાવો:** વિવિધ શબ્દો, ભાગીદારી અને સામેલગીરી, જિજ્ઞાસા, સ્મૃતિ, યાદશક્તિ, એકાગ્રતા, નિર્ણય લેવા વિશે જાગૃતિ.
- **ભાષા અને સર્જનાત્મકતા:** વિવિધ વિષયો પર શબ્દભંડોળ શોધો અને રમતમાં કુદરતી સામગ્રીનો સર્જનાત્મક રીતે ઉપયોગ કેવી રીતે થાય છે તે જુઓ.

પ્રવૃત્તિનું નામ

અઠવાડિયાઓ અને મહિનાઓ: નામ આપો, ઘટનાઓ પર ચર્ચા કરો અને સાંકળો

તમારે કઈ

સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

ચાર્ટ પેપર્સ, રંગો/કેયોન્સ અને એક કેલેન્ડર

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને તેમના અનુભવો શેર કરવા કહો જેમ કે ગઈકાલે આંગણવાડીથી ઘરે પાછા ગયા પછી તેમણે શું કર્યું, ગઈકાલે રાત્રિભોજનમાં શું ખાધું, ઘરે પાછા ફર્યા પછી તેઓ આજે શું કરવા માંગે છે, કાલે તેઓ કઈ રમત રમવા માંગે છે. વાત કરતી વખતે, ગઈકાલે, આજ અને આવતીકાલ જેવી અવધારણાઓનો સમાવેશ કરો.
2. "તમે આંગણવાડી ક્યારે આવો છો?", "તમે આંગણવાડી ક્યારે નથી આવતા?" "તમે તમારા અઠવાડિયાના અંતે/રજામાં શું કરો છો?" જેવા પ્રશ્નો પૂછીને બાળકો સાથે અઠવાડિયાના અંત અને રજાઓની અવધારણા રજૂ કરો.
3. બાળકોના જન્મદિવસો અને તહેવારોને કેલેન્ડર પર ચિહ્નિત કરો અને તેમને તેમના જન્મદિવસ અને તેઓ ઉજવતા હોય તેવા તહેવારો વિશે શેર કરવા અને વાત કરવા પ્રોત્સાહિત કરો, જેમ કે "તમને તમારા જન્મદિવસ પર શું કરવાનું ગમે છે?", "તમે (નામ) તહેવારમાં શું ખાઓ છો/પહેરો છો?", "તમે તમારો જન્મદિવસ કોની સાથે વિતાવવા માંગો છો?"
4. એક ડિસ્ક્રે બોર્ડ ડિઝાઇન કરો જ્યાં દરરોજ તારીખ, દિવસ અને મહિનો દર્શાવી શકાય.

1. 3-4 વર્ષના વયજૂથ માટે દર્શાવેલી પ્રવૃત્તિના પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરો.
2. બાળકો સાથે તેમના રમત અથવા બપોરના ભોજન સમય વિશે ચાર્ટ પર અઠવાડિક દિનચર્યા યોજના બનાવો, જેમાં અઠવાડિયાના દિવસોના નામ હોય અને દિનચર્યાનું પાલન કરવા માટે દરરોજ આ યોજનાનો ઉપયોગ કરો.
3. 'વર્તુળ સમય' દરમિયાન, ડિસ્ક્રે બોર્ડ તરફ ધ્યાન દોરો અને અઠવાડિયાની તારીખ, દિવસ અને મહિના વિશે વાત કરો અને બાળકોને દિવસ ઓળખવા દો. ઉદાહરણ તરીકે, તેમને પૂછો કે "આજે કયો દિવસ અને તારીખ છે?"
4. 'વર્તુળ સમય' દરમિયાન દરરોજ ડિસ્ક્રે બોર્ડ અને કેલેન્ડરની ફરી મુલાકાત લો અને આંગણવાડીમાં તારીખ, દિવસનું નામ, મહિનો અને કોઈપણ ખાસ પ્રસંગની ચર્ચા કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

નાનાં બાળકો માટે, દરેક મહિનાની શરૂઆતમાં બાળકોના જન્મદિવસો અને તહેવારો સાથે એક આંગણવાડી કેલેન્ડર બનાવો અને તેનો સંદર્ભ લઈને આંગણવાડીમાં જન્મદિવસો, તહેવારો અને રજાઓની ચર્ચા કરો. મોટા બાળકો માટે, બાળકોને કેલેન્ડરમાં તેમની જન્મતારીખ, દિવસ, રજાઓ ઓળખવા કહો અને 'વર્તુળ સમય' દરમિયાન વર્ગ સાથે તે દિવસો વિશે વાત કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'હું અને મારો પરિવાર', 'મારો સમુદાય' છે, તો દેશભરમાં પરિવારના સભ્યોના જન્મદિવસો અને તહેવારોની ચર્ચા કરો.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા વાસ્તવિક વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે, યાખી શકે અને અનુભવી શકે.
- **બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ:** બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજ તથા જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે. ◦ C-8.10: મિનિટ, કલાક, દિવસ, અઠવાડિયા અને મહિનામાં સમયનું સરળ માપન કરે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ક્રમાંકન, અભિવ્યક્તિ ક્ષમતા, અવલોકન ક્ષમતા, વર્ગીકરણ વગેરેમાં કુશળતા, અસ્ખલિત રીતે વાતચીત કરે છે, સરળ સમસ્યાઓ હલ કરે છે, મૌખિક સૂચનાઓ સમજે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• બાળકોએ સમય અને ક્રમની થોડી સમજ વિકસાવી છે કે નહીં તેનું અવલોકન કરો. • બાળકો ભૂતકાળની ઘટનાઓને યાદ કરી શકે છે અને તેમના અનુભવો શેર કરી શકે છે કે નહીં તેનું અવલોકન કરો. • ભાષા, શબ્દભંડોળ, અવલોકન અને સર્જનાત્મકતા.

પ્રવૃત્તિનું નામ

અવાજોની રમત: ઉચ્ચારોને તોડો, જોડો અને બદલો

તમારે કઈ

સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

અક્ષર કાર્ડ્સ અને બિન-માત્રા વસ્તુઓના ચિત્ર કાર્ડ્સ

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકો સાથેના વર્તુળમાં, લયબદ્ધ સૂરમાં 'મ... મ... મ...' જેવો અવાજ કરો અને પછી 'ક... ક... ક...' જેવા અન્ય એકાક્ષરોનો ઉપયોગ કરીને બાળકો સાથે આ ધ્વનિને વિસ્તૃત કરો.
2. ખાતરી કરો કે બાળકોને વિવિધ એકાક્ષરો સાંભળવા અને તેનો ઉપયોગ કરવા અને તેમને પુનરાવર્તન કરવાની ઘણી તકો મળે છે.
3. બાળકોને વિવિધ એકાક્ષરોનો ઉપયોગ કરીને અવાજોનું પુનરાવર્તન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. 3-4 વર્ષના વયજૂથની પ્રવૃત્તિના પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરો.
2. વર્તુળમાં, બાળકોને કોઈ માત્રા વિનાની પરિચિત વસ્તુનું ચિત્ર કાર્ડ બતાવો અને તેમને વસ્તુઓના નામ આપવા કહો.
3. શબ્દના દરેક ઉચ્ચારણ પર ભાર મૂકીને શબ્દનું પુનરાવર્તન કરો અને ત્યારબાદ 'બ (તાળી પાડો)... સ (તાળી પાડો)' બોલીને તાળી પાડો અને બાળકોને પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
4. બાળકોને 'ક (તાળી પાડો)... મ (તાળી પાડો)... લ (તાળી પાડો)' જેવા વિવિધ માત્રા વિનાની ધ્વનિ સાથે પ્રેક્ટિસ કરવા દો અને ખાતરી કરો કે દરેક બાળકને વારાફરતી તક મળે.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. 4-5 વર્ષના વયજૂથની પ્રવૃત્તિના પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરો.
2. બાળકોને ચિત્ર કાર્ડ બતાવો અને તેમને વસ્તુનું નામ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. કલમ ચિત્ર પદાર્થ સાથે શબ્દ બનાવવા માટે સંબંધિત અક્ષર કાર્ડ મૂકતી વખતે નામના દરેક ઉચ્ચારણનું પુનરાવર્તન કરો, જેમ કે કલમ ચિત્ર પદાર્થ સાથે, ઉચ્ચારણ 'ક... લ... મ...'નું પુનરાવર્તન કરો અને તેની સાથે અક્ષર કાર્ડ ક... લ... મ... મૂકો.
4. અક્ષર કાર્ડ મૂકવા માટે નિદર્શનથી શરૂઆત કરો અને ચિત્ર કાર્ડ સાથે દરેક ઉચ્ચારણ બોલો અને દરેક બાળકને અલગ અલગ વસ્તુઓ માટે પોતાના માટે વારો લેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

કઈ વસ્તુને ઓળખવા અને તેમના શરૂઆતના અવાજો શોધવા માટે નાના બાળકો સાથે ચર્ચા કરો. મોટા બાળકો માટે, દરેક ખૂણામાં એક અક્ષર/પોસ્ટર કાર્ડ મૂકીને રૂમમાં અક્ષર ખૂણા બનાવો અને મધ્યમાં અનેક ચિત્ર કાર્ડ રાખો. પછી બાળકોને કાર્ડ અલગ પાડવા અને તેઓ જે અક્ષર ખૂણાથી શરૂઆત કરે છે ત્યાં મૂકવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. બાળકોને અક્ષર ખૂણામાં ચિત્ર કાર્ડ મૂકવાનું પણ પુનરાવર્તન કરી શકાય છે જેનાથી તેઓ સમાપ્ત કરે છે.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'ફળો અને શાકભાજી' અથવા 'પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ' પર કરી રહ્યા છો, તો વસ્તુઓની રચના, રંગ અને આકારની ચર્ચા કરો.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં જવાબ આપવા દો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-10: બાળકો ભાષા 1 માં વાંચન અને લેખનમાં અસ્ખલિતતા વિકસાવે છે ◦ C-10.1: ધ્વનિશાસ્ત્રીય જાગૃતિ વિકસાવે છે અને L1 માં ધ્વનિઓ/અક્ષરોને શબ્દોમાં અને શબ્દોને ધ્વનિઓ/અક્ષરોમાં ભેળવે છે ◦ C-10.3: લિપિ (L1) ના મૂળાક્ષરોના બધા અક્ષરો (અક્ષરના સ્વરૂપો) ઓળખે છે અને આ જ્ઞાનનો ઉપયોગ શબ્દો વાંચવા અને લખવા માટે કરે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	શારીરિક ગતિ વિકાસ, સામાજિક-ભાવનાત્મક વિકાસ, જ્ઞાનાત્મક વિકાસ; નવા શબ્દો બનાવવા માટે વિવિધ ધ્વનિઓ અને અક્ષરોનું અન્વેષણ કરે છે; સૂચનાઓનું પાલન કરે છે; આત્મસન્માન, આત્મ-અભિવ્યક્તિનો વિકાસ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• અવલોકન કરો કે બાળકો શબ્દોના ધ્વનિઓ ઓળખી શકે છે કે કેમ, કાં તો શરૂઆતનો અક્ષર, મધ્ય અક્ષર, અથવા અંતિમ અક્ષર.

પ્રવૃત્તિનું નામ

મારી જાતને સમજવી:

મારી પસંદગીઓ/પ્રાથમિકતાઓ/પસંદ/નાપસંદ

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

વિભિન્ન લાગણીઓના ચિત્ર કાર્ડ્સ, જૂનાં-મેગેઝિનો, અખબારો, કાતર, ગુંદર, કેયોન્સ અને કાગળ.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને વાર્તા કહો અથવા પુસ્તક વાંચો. મુખ્ય મુદ્દાઓ પર થોભો અને તેમને કહો કે શું થઈ રહ્યું છે તે તેમને પસંદ છે કે નાપસંદ. તેમને તેમની પસંદગીઓ સમજાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
2. ચહેરાના વિવિધ હાવભાવ (ખુશ, ઉદાસી, ગુસ્સો, વગેરે) સાથે એક બોર્ડ બનાવો અને બાળકોને તે ચહેરા તરફ નિર્દેશ કરવા કહો જે તેમને કેવું લાગે છે તે દર્શાવે છે. તેમને એવું કેમ લાગે છે તે વિશે વાત કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.

1. જૂના મેગેઝિનો કે અખબારો, કાતર, ગુંદર અને કાગળ આપો. બાળકોને તેમને ગમતી વસ્તુઓ (રમકડાં, પ્રાણીઓ, ખોરાક) ના ચિત્રો કાપીને કોલાજ બનાવવા કહો. પછી તેઓ તેમના કોલાજ શેર કરી શકે છે અને તેમની પસંદગીઓ સમજાવી શકે છે.
2. વિવિધ લાગણીઓ (ખુશ, ઉદાસી, આશ્ચર્ય) નો અભિનય કરો અને બાળકોને લાગણીનો અંદાજ લગાવવા કહો. પછી, તેમને ચોક્કસ પરિસ્થિતિઓમાં (દા.ત., ભેટ મેળવવી, રમકડું ગુમાવવું) કેવું લાગશે તે બતાવવા કહો.
3. બાળકોને મનપસંદ યાદ અથવા અનુભવ અને તે તેમના માટે શા માટે ખાસ છે તે શેર કરવા કહો. આ ચિત્રકામ, વાર્તા કથન અથવા સરળ મૌખિક શેરિંગ દ્વારા કરી શકાય છે.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

અરીસાઓ તથા કલા સામગ્રી આપો અને બાળકોને સ્વયંના ચિત્રો દોરવા કહો. તેમને ચિત્રમાં તેમને ગમતી અથવા તેમના માટે મહત્વપૂર્ણ વસ્તુઓનો સમાવેશ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'હું અને મારો પરિવાર' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને ખુશ, ઉદાસ હોય અથવા ગુસ્સે થાય ત્યારે તેઓ કેવું અનુભવે છે તે દોરવા કહો. તેઓ તેમના ચિત્રો શેર કરી શકે છે અને જૂથને સમજાવી શકે છે.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે, વિવિધ શીખવાની પદ્ધતિઓને ટેકો આપવા માટે ઓડિઓ વિઝ્યુઅલનો ઉપયોગ કરો.
- **બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો:** બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમના માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળનો પરિચય આપો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-4:** બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે
 - C-4.2: વિવિધ લાગણીઓને ઓળખે છે અને તેમને યોગ્ય રીતે નિયંત્રિત કરવા માટે વિચારપૂર્વક પ્રયાસ કરે છે

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સૂક્ષ્મ મોટર કુશળતા, સર્જનાત્મકતા અને કલ્પનાશક્તિ, જ્ઞાનાત્મક વિકાસ, ભાષા અને સંચાર કુશળતા, ભાવનાત્મક અભિવ્યક્તિ અને સાંસ્કૃતિક જાગૃતિ
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: બધા બાળકો તેમની ઇન્દ્રિયોનો ઉપયોગ કરીને પર્યાવરણમાં ભાગ લે છે અને તેનું અન્વેષણ કરે છે. • ભાષા વિકાસ: તેઓ કેવી રીતે બોલે છે અને તેમના વિચારો અને લાગણીઓ કેવી રીતે વ્યક્ત કરે છે અને સહાધ્યાયીઓ સાથે ચર્ચામાં ભાગ લે છે તેનું અવલોકન કરવું.

પ્રવૃત્તિનું નામ

સૂચનાઓનું પાલન કરવું:
પરિસ્થિતિ અનુસાર વસ્તુઓ શોધવી

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

કશી નહીં

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને જણાવો કે તમે કેટલીક સૂચનાઓ આપશો અને તેમણે શિક્ષક જે કહેશે તે પ્રમાણે કરવું પડશે. ઉદાહરણ તરીકે: જો શિક્ષક કહે કે "વાદળી રંગની કોઈ વસ્તુ શોધો" તો બાળકો જઈને વાદળી રંગની કોઈ વસ્તુ લેશે.

3. બાળકોને નીચેની સરળ સૂચનાઓ આપો અને જુઓ કે તેઓ સૂચનાઓનું યોગ્ય રીતે પાલન કરી રહ્યા છે કે નહીં

- લાલ રંગની વસ્તુ શોધો
- વર્તુળ આકારની વસ્તુ શોધો
- ચોરસ આકારની વસ્તુ શોધો
- નરમ હોય તેવી વસ્તુ શોધો
- ભારે હોય તેવી વસ્તુ શોધો
- લીલા રંગની વસ્તુ શોધો

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને જણાવો કે તમે તેમને બે સૂચનાઓ આપશો અને તેમણે શિક્ષક જે કહેશે તે પ્રમાણે કરવું પડશે. ઉદાહરણ તરીકે: જો શિક્ષક કહે કે "વાદળી રંગની અને વર્તુળ આકારની વસ્તુ શોધો" તો બાળકો જશે અને વાદળી રંગની અને વર્તુળ આકારની વસ્તુ લેશે.

3. બાળકોને નીચેની સરળ સૂચનાઓ આપો અને જુઓ કે તેઓ સૂચનાઓનું યોગ્ય રીતે પાલન કરી રહ્યા છે કે નહીં

- એવી વસ્તુ શોધો જે લાલ રંગની અને ચોરસ આકારની હોય
- એવી વસ્તુ શોધો જે ભૂરા રંગની અને ભારે હોય
- એવી વસ્તુ શોધો જે લાલ રંગની અને કઠણ બંને હોય
- એવી વસ્તુ શોધો જે વર્તુળ આકારની અને ભારે હોય
- એવી વસ્તુ શોધો જે લાલ રંગની અને નરમ બંને હોય
- એવી વસ્તુ શોધો જે સફેદ અને અંડાકાર બંને હોય
- એવી વસ્તુ શોધો જે કાળી અને નાની બંને હોય
- એવી વસ્તુ શોધો જે લીલી અને મોટી બંને હોય

નોંધ - ખાતરી કરો કે તમે બાળકની આસપાસ હાજર વસ્તુઓનું વર્ણન કરતી સૂચનાઓ આપો છો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને જણાવો કે તમે તેમને 3 સૂચનાઓ આપશો અને તેમણે શિક્ષક જે કહેશે તે પ્રમાણે કરવું પડશે. ઉદાહરણ તરીકે: જો શિક્ષક કહે કે "વાદળી રંગની અને વર્તુળ આકારની વસ્તુ શોધો અને તેને ટેબલ પર મૂકો" તો બાળકો જશે અને વાદળી રંગની અને વર્તુળ આકારની વસ્તુ લેશે અને તેને ટેબલ પર મૂકશે.

3. બાળકોને નીચેની સરળ સૂચનાઓ આપો અને જુઓ કે તેઓ સૂચનાઓનું યોગ્ય રીતે પાલન કરી રહ્યા છે કે નહીં

- લાલ રંગની અને ચોરસ આકારની વસ્તુ શોધો અને તેને કબાટમાં રાખો
- ભૂરા રંગની અને ભારે વસ્તુ શોધો અને તેને પલંગ પર રાખો
- લાલ રંગની અને કઠણ બંને પ્રકારની વસ્તુ શોધો અને તેને ટેબલ પર રાખો
- વર્તુળ આકારની અને ભારે વસ્તુ શોધો અને તેને ખુરશી પર રાખો
- લાલ રંગની અને નરમ બંને પ્રકારની વસ્તુ શોધો અને તેને ડ્રોમાં રાખો
- સફેદ અને અંડાકાર બંને પ્રકારની વસ્તુ શોધો અને તેને કબાટ પાસે રાખો
- કાળી અને નાની વસ્તુ શોધો અને તેને કબાટમાં રાખો
- લીલી અને મોટી વસ્તુ શોધો અને તેને છાજલી ઉપર મૂકો

નોંધ - ખાતરી કરો કે તમે બાળકની આસપાસ હાજર વસ્તુઓનું વર્ણન કરતી સૂચનાઓ આપો છો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકો સાથે બગીચાની મુલાકાત લેવાનું આયોજન કરો, જેથી બહાર વિવિધ આકાર, રંગો અને બનાવટની વસ્તુઓ શોધી શકાય અને તેમને સમાન સૂચનાઓ આપી શકાય.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય “ફળો અને શાકભાજી”, “પ્રાણીઓ”, “જંતુઓ અને પક્ષીઓ” પર કરી રહ્યા છો, તો આપણે બાળકોને આ વસ્તુઓના મોડેલનો ઉપયોગ કરવાની સૂચના આપી શકીએ છીએ અને સમાન પ્રકારની સૂચનાઓ આપી શકીએ છીએ. ઉદાહરણ તરીકે: લાલ અને મોટું સફરજન શોધો અને તેને ટોપલીમાં રાખો.
શિક્ષક નોંધો 	• બધા બાળકોનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષાનો ઉપયોગ કરો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો. • ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપો. • બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું • લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-9: બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ માટે અસરકારક સંચાર કૌશલ્ય વિકસાવે છે ◦ C-9.4: જટિલ કાર્ય માટે મૌખિક સૂચનાઓ સમજે છે અને અન્ય લોકોને તે માટે સ્પષ્ટ મૌખિક સૂચનાઓ આપે છે • CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે ◦ C-7.1: વિવિધ શ્રેણીઓની વસ્તુઓ અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, ભાગ લેવાની ઇચ્છા, યોગ્ય શબ્દભંડોળ સમજે છે અને તેનું પ્રદર્શન કરે છે, મૌખિક સૂચનાઓ સમજે છે અને તેનું પાલન કરે છે વગેરે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: બાળકો પ્રવૃત્તિમાં રોકાયેલા અને આપેલા સૂચનોનું પાલન કરતા અવલોકન કરો • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લેતી વખતે આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય વગેરેના અભિવ્યક્તિઓ નોંધો • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: વિવિધ ક્રિયાઓ વિશેના શબ્દભંડોળ પર નજર રાખો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

ચાલો ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસના સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો

તમારે કઈ

સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

- ચિત્ર ડાયરી અથવા ચાર્ટ પેપર
- રંગીન માર્કર્સ
- સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકોના સંપર્ક નંબરો (માતાપિતા, અંગત પરિવારના સભ્યો, પારિવારિક મિત્રો)

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને નાના જૂથમાં ભેગા કરો.
 2. એવા લોકો વિશે વાત કરીને શરૂઆત કરો જે તેમના માટે ખાસ છે અને જેનો તેઓ વિશ્વાસ કરી શકે છે. ભાર મૂકો કે આ એવા લોકો છે જે તેમને ખુશી અને સુરક્ષાનો અનુભવ કરાવે છે.
 3. સરળ વાર્તાઓ અથવા પરિસ્થિતિઓ શેર કરો જ્યાં કોઈ સુરક્ષિત પુખ્ત વયના વ્યક્તિએ તેમને મદદ કરી હોય અથવા સુરક્ષા કરી હોય. સંબંધિત ઉદાહરણોનો ઉપયોગ કરો.
 4. લાગણીઓની ચર્ચા કરો - પૂછો કે તેમની આસપાસના ચોક્કસ લોકો તેમને કેવો અનુભવ કરાવે છે.
- તેમને અનુભવો શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
5. ચિત્ર ડાયરી બનાવવાનો વિચાર રજૂ કરો. દરેક બાળકને કાગળ અને રંગીન માર્કર આપો.
 6. તેમને માતાપિતા, દાદા દાદી અથવા પારિવારિક મિત્રો જેવા સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકોના ચિત્રો દોરવા કહો. શક્ય હોય તો સંપર્ક નંબરો સામેલ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
 7. ચિત્ર ડાયરી હંમેશા પોતાની સાથે રાખવાના મહત્વ પર ભાર મૂકો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. 3-4 વર્ષના વયજૂથના બાળકો માટે જે પગલાં લેવામાં આવ્યા છે તે જ પગલાં અનુસરો, પરંતુ વિશ્વાસની અવધારણામાં ઊંડા ઉતરો.
2. વધુ વિસ્તૃત વાર્તાઓ અથવા દૃશ્યો શેર કરો જ્યાં એક સુરક્ષિત પુખ્ત વયની વ્યક્તિએ મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી હોય. આ પરિસ્થિતિઓને બાળકોના અનુભવો સાથે સાંકળો.
3. સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો અને અજાણ્યા લોકો વચ્ચેના તફાવતની ચર્ચા કરો. ભાર મૂકો કે સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો એવા લોકો છે જેમને તેઓ ખૂબ સારી રીતે જાણે છે અને જેમનો તેઓ વિશ્વાસ કરે છે.
4. બાળકોને તેમના અનુભવો અને લાગણીઓ ખુલ્લેઆમ શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. ચર્ચાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ખુલ્લા પ્રશ્નોનો ઉપયોગ કરો.
5. તેમને વધારાની વિગતો અને નોંધો સાથે વધુ વિસ્તૃત ચિત્ર ડાયરી બનાવવા કહો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. ખુલ્લા સંદેશાવ્યવહાર અને વિશ્વાસ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને, અગાઉના પગલાંઓ પર ચર્ચા કરવાનું ચાલુ રાખો.
2. નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયા અને તેમને માર્ગદર્શન આપવામાં સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકોની ભૂમિકાને લગતી વધુ જટિલ વાર્તાઓ શેર કરો.
3. વ્યક્તિગત જગ્યા અને સીમાઓની અવધારણાની ચર્ચા કરો. સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો સમક્ષ અગવડતા વ્યક્ત કરવાના મહત્વ વિશે તેમને શીખવો.
4. અજાણ્યા લોકોના લક્ષણો અને તેમનાથી દૂર રહેવું શા માટે મહત્વપૂર્ણ છે તે વિશે વાત કરો, ભલે તેઓ દયાળુ લાગે.
5. બાળકોને દરેક સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો વિશે વિસ્તૃત માહિતી સાથે એક વ્યાપક ચિત્ર ડાયરી બનાવવા કહો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

એવા સત્રનું આયોજન કરો જ્યાં બાળકો સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકો અને અજાણ્યા લોકો સાથે સંકળાયેલા દૃશ્યોની ભજવણી કરે.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકોના વિષયને વ્યક્તિગત સલામતી અને સુખાકારીના વ્યાપક વિષય સાથે જોડો.

શિક્ષક નોંધો 	- બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો. - બાળકો સાથે તેમની સહજતાના આધારે વ્યક્તિગત રીતે, જોડીમાં અથવા જૂથોમાં વાત કરીને શીખવામાં ભિન્નતાઓને નિયંત્રિત કરો
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-1: બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે - C-1.6: અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓને સમજે છે અને મદદ માંગે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	- ભાવનાત્મક બુદ્ધિ - આંતરવ્યક્તિત્વ સંચાર - નિર્ણય લેવાની ક્ષમતા.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	- બાળકોમાં સુરક્ષિત પુખ્ત વયના લોકોને ઓળખવાની ક્ષમતા. - વિશ્વાસની અવધારણા અંગે તેમની સમજ. - ચર્ચાઓમાં ભાગીદારી અને સામેલગીરી. - ચિત્ર ડાયરી દ્વારા સર્જનાત્મકતા અને અભિવ્યક્તિ.

પ્રવૃત્તિનું નામ

શું થશે જો?:
વિચારો અને પરિસ્થિતિઓમાંતમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

કશી નહીં

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને વર્તુળમાં બેસાડીને વિવિધ પ્રકારની પરિસ્થિતિઓ પર વાતચીત શરૂ કરવા દો અને બાળકોને પ્રશ્નો પૂછો... શું થશે જો/તમે શું કરશો જો....
2. ઉદાહરણ તરીકે - જો આપણે "સ્વચ્છતા" ના વિષય પર ચર્ચા કરી રહ્યા છીએ, તો આપણે બાળકોને નીચેના પ્રશ્નો પૂછીએ છીએ
 - કાદવમાં રમ્યા પછી જો તમે હાથ નહીં ધોશો તો શું થશે?
 - જો તમે ઊંઘતાં પહેલાં દાંત સાફ કરવાનું ભૂલી જશો તો શું થશે?
 - જો તમે ખૂબ બધા ખાંડવાળા નાસ્તા ખાઓ છો, અને તમારા દાંતમાં કશું રમુજી થવા લાગે તો તમે શું કરશો?
 - જો તમે તમારા રમકડાં તેની જગ્યાએ ન મૂકીને જમીન પર છોડી દેશો તો શું થશે?
 - જો તમે દરરોજ એકનાં એક જ કપડાં ધોયા વિના પહેરો તો શું થશે?
 - જો તમે નિયમિતપણે તમારા નખ નહીં કાપો તો શું થશે?
 - જો તમે દરરોજ સ્નાન નહીં કરો તો શું થશે?
 - જો ઉપયોગ માટે શૌચાલય ન હોય તો શું થશે?
3. તાર્કિક વિચારસરણીને પ્રોત્સાહન આપો અને બાળકોને મુક્તપણે સ્વયંને વ્યક્ત કરવા દો

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને વર્તુળમાં બેસવા દો.
2. STEM અવધારણાઓ અને પર્યાવરણની આસપાસની પરિસ્થિતિઓ પર વાતચીત શરૂ કરો. દા.ત.:
 - જો તમે બીજ વાવો છો, તો તમને શું લાગે છે કે શું ઉગશે?
 - જો તમે છોડને પાણી ન આપો તો શું થશે,
 - જો દિવસો સુધી વરસાદ ન પડે તો શું થશે?
 - જો કચરાપેટીઓ ન હોય તો શું થશે?
 - જો શહેરોની મધ્યમાં ખુલ્લામાં જંગલી પ્રાણીઓને પાલતુ તરીકે રાખવામાં આવે તો શું થશે?
 - જો તમે પાણીમાં મીઠું, ખાંડ, રેતી, પથ્થર, તેલ વગેરે જેવી વસ્તુઓ નાખશો તો શું થશે?
 - જો વૃક્ષો ન રહે તો શું થશે?
 - જો ટ્રાફિક લાઈટ કામ કરવાનું બંધ કરી દેશે તો શું થશે?
 - જો રમવા માટે કોઈ બગીચાઓ ન હોય તો શું થશે?
3. તાર્કિક વિચારસરણીને પ્રોત્સાહન આપો અને બાળકોને મુક્તપણે સ્વયંને વ્યક્ત કરવા દો

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને વર્તુળમાં બેસવા દો અને તેમના સાથીદારો સાથે ચર્ચા કરવા દો.
2. તેઓ સામાજિક ભાવનાત્મક શિક્ષણ પર વાતચીત શરૂ કરી શકે છે. દા.ત.:
 - શું તમે મને એવા સમય વિશે કહી શકો છો જ્યારે તમે ખરેખર ખુશી, ઉદાસી કે ઉત્સાહ અનુભવ્યો હતો?
 - જો તમારો મિત્ર શહેર છોડીને જાય તો તમને કેવું લાગશે?
 - જો કોઈને ઈજા થાય તો તમે તેને કેવી રીતે મદદ કરશો?
 - જો એક લાલ રંગની પેન્સિલ કે કેયોન હોય અને 5 બાળકો તેનો ઉપયોગ કરવા માંગતા હોય, તો તમે તેને બધા સાથે કેવી રીતે શેર કરશો?
 - જો તમે તે રમત રમવા માંગતા ન હોવ જે બીજાઓ રમવા માંગે છે, તો તમે તેમને શું કહેશો?
 - જો તમારો મિત્ર તમારા કોઈ કામથી નારાજ થાય, તો તમે તેને કેવી રીતે શાંત કરશો? ત્યાં કોઈ ડૉક્ટર/પોલીસ નથી,
 - જો કોઈ તમારા ગાલ ખેંચે એ તમને ગમતું નથી તો તમે શું કરશો?
3. તાર્કિક વિચારસરણીને પ્રોત્સાહન આપો અને બાળકોને તેમની લાગણીઓ મુક્તપણે વ્યક્ત કરવા દો, લાગણીઓ અને ભાવનાના સંચાલન વિશે વાત કરો, સ્વ-સુરક્ષા માટેની વ્યૂહરચનાઓ વિશે વાત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

વર્તુળ સમય દરમિયાન, નાસ્તાના સમય અથવા રમતના સમય દરમિયાન બાળકોને "ખોરાક", "રમવા", "સારો સ્પર્શ ખરાબ સ્પર્શ", "મિત્રતા" વગેરે જેવી વિવિધ અવધારણાઓ પર તર્ક કરવા અને તાર્કિક રીતે વિચારવા તથા ચર્ચા કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'હું અને મારો પરિવાર', "મારું શરીર", "મારું ગામ/મારું શહેર", "વૃક્ષ અને છોડ", "ફળો અને શાકભાજી", "પ્રાણીઓ", "જંતુઓ અને પક્ષીઓ" હોય, તો આપણે ઘટનાઓની અસરની આગાહી અને અનુમાન લગાવવા, અથવા ઉકેલોના વિચારો શેર કરવા વગેરે જેવા આ વિષયોને લગતા પ્રશ્નો પૂછી શકીએ છીએ.
શિક્ષક નોંધો 	બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં જવાબ આપવા દો.
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-7: બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાનો અર્થ મેળવે છે - C-7.2: સરળ પૂર્વધારણા બનાવીને પ્રકૃતિમાં કારણ અને અસર સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે તથા તેમની પૂર્વધારણાને સમજાવવા માટે અવલોકનોનો ઉપયોગ કરે છે CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, અને કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે - C-12.3: કલા દ્વારા વિચારો અને લાગણીઓ વ્યક્ત કરવા માટે નવીનતા લાવે છે અને કલ્પનાશીલ રીતે કાર્ય કરે છે - C-12.5: કલા, સ્થાનિક સંસ્કૃતિ અને વારસાના વિવિધ સ્વરૂપો બનાવતી અને અનુભવતી વખતે વિવિધ પ્રતિભાવોનો સંચાર કરે છે અને પ્રશંસા કરે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ચર્ચાઓમાં તૈયારી અને ભાગીદારી દર્શાવે છે, અન્યને મદદ કરે છે અને હકારાત્મક પ્રતિભાવ આપે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને જોડતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., ઘટનાઓની આગાહી અને અનુમાન લગાવવા અથવા ઉકેલોના વિચારો શેર કરવા સંબંધિત પ્રશ્નોની ચર્ચા કરવી અને પ્રશ્નો પૂછવા. ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય, વગેરેના અભિવ્યક્તિઓ નોંધો. પ્રશ્નોના જવાબો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., 'આપણે ખોરાક કેમ ખાવો જોઈએ?' આપણે દિવસમાં 9 કલાક કેમ ઊંઘવું જોઈએ?' ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: વિવિધ અવધારણાઓ અંગેના શબ્દભંડોળ પર નજર રાખો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	ખોરાક અંગે જાણવું: પ્રકારો, સ્વાદ, પસંદગીઓ, પોષણ	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	વાસ્તવિક ખાદ્ય પદાર્થો અને અખાદ્ય (ખાવા યોગ્ય ન હોય તેવી) વસ્તુઓ અથવા વિવિધ ખાદ્ય પદાર્થો અને અખાદ્ય વસ્તુઓના ચિત્ર કાઢવું	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોને વિવિધ ફળો, શાકભાજી, રાંધેલા અને ન રાંધેલા ખોરાક, પીણાં અને બહારના/ઘરના ખોરાકના કટઆઉટ્સ/ચિત્રો ગોઠવવા આપો. - બાળકોને સ્વાદ (મીઠો, ખાટો, ખારો), રંગ અને ઉનાળા કે શિયાળાના ખોરાકના આધારે તેમને ગોઠવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - દરેક ખોરાક ક્યાં ઉગે છે તેની ચર્ચા કરો (જમીનની નીચે, વૃક્ષો, છોડ, વગેરે). - બાળકોને તેમની વ્યક્તિગત ખોરાક પસંદગીઓ, પસંદ અને નાપસંદ વિશે વાત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	3-4 વર્ષના વયજૂથ તબક્કાના પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરો. - બાળકોને કાચા ફળો અને શાકભાજીનાં તેમના રાંધેલા સમકક્ષો સાથે જોડકાં જોડવા કહો. ખોરાકના સ્વાદ, પોત અને દેખાવમાં ફેરફાર વિશે પણ વાત કરો. - બાળકોને કટઆઉટ્સ/ચિત્રોનો ઉપયોગ કરીને સ્વસ્થ ખોરાકની પોતાની વ્યક્તિગત વાનગીઓ પસંદ કરવા અને બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. એકંદરે સ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારી માટે સંતુલિત આહારના ફાયદાઓની ચર્ચા કરો. - બાળકોને ખોરાક-વિષય આધારિત કલા અને હસ્તકલા પ્રવૃત્તિઓ કરવા દો, જેમ કે કાપેલા ફળોનો ઉપયોગ સ્ટેમ્પ તરીકે કરીને ફળોની પ્રિન્ટ બનાવવી અથવા વનસ્પતિ કોલાજ બનાવવા.	3-4 અને 4-5 વર્ષના વયજૂથ તબક્કાના પગલાંઓનું પુનરાવર્તન કરો. - ખાદ્ય છોડ ઓળખવા અને તેમના પોષણ મૂલ્યની ચર્ચા કરવા માટે બાળકોને પ્રકૃતિની સફર પર લઈ જાઓ. - સરળ વાનગીઓ દ્વારા મૂળભૂત રસોઈ તકનીકોનો પરિચય કરાવો જે બાળકો તૈયાર કરવામાં મદદ કરી શકે. - ચિત્રો અને ચર્ચાઓ દ્વારા બાળકોને રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય બંને પ્રકારના વિવિધ સ્થાનિક ખોરાકનો પરિચય કરાવો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	શાકાહારી અને માંસાહારી ખોરાક, તેમજ વનસ્પતિ આધારિત વિરુદ્ધ પ્રાણી આધારિત ઉત્પાદનોની અવધારણાની ચર્ચા કરો. તેમને ખોરાકનો બગાડ ન કરવા અને જરૂરિયાતમંદ લોકો સાથે ખોરાક વહેંચવા વિશે જાગૃત કરો. પાર્ટીઓ/મેરેજ દરમિયાન બચેલા ખોરાક અથવા કચરાપેટીમાં ફેંકાયેલા ખોરાકના ચિત્રો/પોસ્ટર બતાવો અને ખાવા માટે કોઈ ખોરાક ન મળે ચિત્રો અને ચર્ચાઓ દ્વારા બાળકોને વિવિધ સ્થાનિક ખોરાક, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય બંનેનો પરિચય કરાવો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'ફળો અને શાકભાજી' અને 'ખોરાક' વગેરે હોય, તો ખોરાકમાં વિવિધતાની ચર્ચા કરો અને બાળકોને તેમના અનુભવો તેમની સાથે શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	
શિક્ષક નોંધો 	- બધા બાળકોનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય કરાવો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં જવાબ આપવા દો. - ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપો. - બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું - લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો	

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-1: બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે ◦ C-1.1: પૌષ્ટિક ખોરાક પ્રત્યે રુચિ અને સમજણ દર્શાવે છે અને ખોરાકનો બગાડ કરતા નથી • CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે ◦ C-7.1: વિવિધ શ્રેણીઓની વસ્તુઓ અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	અવલોકન, શબ્દભંડોળ વિકાસ, સર્જનાત્મક સ્વ-અભિવ્યક્તિ, સંદેશાવ્યવહાર, સ્વ-સંભાળ અને સ્વચ્છતા, સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિ, દ્રશ્ય યાદશક્તિ, સ્વસ્થ ખોરાક પ્રત્યેની રુચિ દર્શાવે છે અને ખોરાકનો બગાડ ન કરવાનું શીખે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• બાળક ખાઈ શકાય તેવી વસ્તુઓ ઓળખે છે, વિવિધ પ્રકારના ખોરાકના નામ આપે છે, ખાય છે • ભોજન દરમિયાન ખોરાક ઢોળાયા વિના સ્વતંત્ર રીતે, સ્વસ્થ ઓળખે છે • અથવા બિનઆરોગ્યપ્રદ ખોરાક, યાદશક્તિનો ઉપયોગ કરે છે, ખાઈ શકાય તેવા ખોરાકને યાદ કરે છે, વગેરે. • બાળક ખોરાકને મહત્વ આપે છે, ખોરાકનો બગાડ કર્યા વિના ખાય છે, યોગ્ય લે છે • ખાવા માટે ખોરાકના ભાગો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

સ્ટેમ્પ અને પ્રિન્ટ: ફળ અને શાકભાજી

છાપ બનાવવી અને અનુમાન કરવું

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

કાગળો, કેટલીક સ્થાનિક રીતે ઉપલબ્ધ સામગ્રીઓ (પાંદડાં, ડાળીઓ, ફળો અને શાકભાજી), બિન-ઝેરી રંગો અથવા ડાઈઝ (હળદર, રોલી, વગેરે), રંગો/ડાઈઝ અને પાણી માટેના બાઉલ, પેઈન્ટબ્રશ, એપ્રન/જૂના શર્ટ, અખબારો.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. આસપાસના વાતાવરણમાંથી વસ્તુઓ (જેમ કે પાંદડાં, ડાળીઓ અને ફૂલો) ભેગી કરીને લાવો અને બાળકોને તેમના કુદરતી આકારોને ઓળખવામાં અને નામ આપવામાં મદદ કરો.
2. આ સામગ્રીઓને સ્થાનિક રીતે મેળવેલા રંગો/ડાઈઝમાં ડુબાડો અને બાળકોને કાગળ પર સ્ટેમ્પ છાપવા દો.
3. મોટા કાગળ પર વ્યક્તિગત સ્ટેમ્પવાળા આકારોને જોડીને સહયોગથી એક જૂથ કલાકૃતિ બનાવો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. દરેક બાળકને કુદરતી સામગ્રીઓનો પોતાનો સેટ આપો અને તેમને તેમના વ્યક્તિગત કાગળો પર સ્વતંત્ર રીતે આકારનો સ્ટેમ્પ છાપવા કહો.
2. તેમને દરેક કુદરતી આકાર ઓળખવા અને તેનું વર્ણન કરવા કહો.
3. વ્યક્તિગત ટુકડાઓને જોડીને સહયોગથી એક મોટી કલાકૃતિ બનાવો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. સ્થાનિક રીતે ઉપલબ્ધ સામગ્રીઓની વિગતો પર ધ્યાન આપવાની અને તેનું વર્ણન કરવાની અવધારણા રજૂ કરો.
2. બાળકોને તેઓ જે કુદરતી આકારોનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે તેની વિશિષ્ટ વિગતો પર ધ્યાન આપવા અને તેનું વર્ણન કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
3. સ્થાનિક રીતે ઉપલબ્ધ વિવિધ સામગ્રીઓ પ્રદાન કરો અને સહયોગ અને ટીમવર્ક પર ભાર મૂકીને સહયોગથી દિવાલ પર ભીંતચિત્ર અથવા ફર્શ પર રંગોળી બનાવો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

શાકાહારી અને માંસાહારી ખોરાક, તેમજ વનસ્પતિ આધારિત વિરુદ્ધ પ્રાણી આધારિત ઉત્પાદનોની અવધારણાની ચર્ચા કરો. તેમને ખોરાકનો બગાડ ન કરવા અને જરૂરિયાતમંદ લોકો સાથે ખોરાક વહેંચવા વિશે જાગૃત કરો. પાર્ટીઓ/મેરેજ દરમિયાન બચેલા ખોરાક અથવા કચરાપેટીમાં ફેંકાયેલા ખોરાકના ચિત્રો/પોસ્ટર બતાવો અને ખાવા માટે કોઈ ખોરાક ન મળે ચિત્રો અને ચર્ચાઓ દ્વારા બાળકોને વિવિધ સ્થાનિક ખોરાક, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય બંનેનો પરિચય કરાવો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'ફળો અને શાકભાજી' અને 'ખોરાક' વગેરે હોય, તો ખોરાકમાં વિવિધતાની ચર્ચા કરો અને બાળકોને તેમના અનુભવો તેમની સાથે શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

શિક્ષક નોંધો

- બધા બાળકોનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય કરાવો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં જવાબ આપવા દો.
- ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપો.
- બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું
- લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-1:** બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે
 - C-1.1: પૌષ્ટિક ખોરાક પ્રત્યે રુચિ અને સમજણ દર્શાવે છે અને ખોરાકનો બગાડ કરતા નથી
- **CG-7:** બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે
 - C-7.1: વિવિધ શ્રેણીઓની વસ્તુઓ અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	અવલોકન, શબ્દભંડોળ વિકાસ, સર્જનાત્મક સ્વ-અભિવ્યક્તિ, સંચાર, સ્વ-સંભાળ અને સ્વચ્છતા, સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિ, દ્રશ્ય યાદશક્તિ, સ્વસ્થ ખોરાક પ્રત્યેની રુચિ દર્શાવે છે અને ખોરાકનો બગાડ ન કરવાનું શીખે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• બાળક ખાઈ શકાય તેવી વસ્તુઓ ઓળખે છે, વિવિધ પ્રકારના ખોરાકના નામ આપે છે, ભોજન દરમિયાન ખોરાક ઢોળ્યા વિના સ્વતંત્ર રીતે ખાય છે, આરોગ્યપ્રદ કે બિનઆરોગ્યપ્રદ ખોરાક ઓળખે છે, યાદશક્તિનો ઉપયોગ કરે છે, ખાઈ શકાય તેવા ખોરાકને યાદ કરે છે, વગેરે. • બાળક ખોરાકને મહત્વ આપે છે, ખોરાકનો બગાડ કર્યા વિના ખાય છે, ખોરાકનો યોગ્ય ભાગ ખાવા માટે લે છે.

પ્રવૃત્તિનું નામ	કલાત્મક સાહસ: મુક્ત પેઇન્ટિંગ અને ચિત્રકામ	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	જૂનાં અખબારો, કાગળ, કેયોન્સ, પેઇન્ટ બ્રશ, પાણીનો બાઉલ, એપ્રોન, અખબારો.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. બાળકોને તેમના મનપસંદ રમકડાં, પ્રાણીઓ અથવા પરિવારના સભ્યો જેવા સરળ આકારો અને પરિચિત વસ્તુઓ દોરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 2. તેમના ચિત્રો વિશે સરળ પ્રશ્નો પૂછો, જેમ કે "તમે શું દોર્યું?" અથવા "તમે કયા રંગોનો ઉપયોગ કર્યો તે વિશે મને કહો." 3. તેમના પ્રયત્નો અને સર્જનાત્મકતાને સ્વીકારવા માટે હકારાત્મક મજબૂતીકરણ અને પ્રશંસાનો ઉપયોગ કરો.	1. કાગળ અને કેયોન્સ સાથે પ્રક્રિયા ચાલુ રાખો, પ્રયોગ માટે વોટરકલર્સનો પરિચય આપો. 2. "તમારા પોતાનું ચિત્ર જોઈને તમને કેવું લાગે છે?" જેવા સરળ પ્રશ્નો પૂછો.	1. મોટા કાગળ અને ગુંદર, ગ્લિટર અને કટ-આઉટ આકારો જેવા વધારાના સાધનોનો પરિચય આપો. "આપણી જૂથ કલાકૃતિ માટે એક મોટો વિચાર વિચારો. આપણે સાથે મળીને શું બનાવવું જોઈએ?" કહીને તેમને પ્રોત્સાહિત કરો. 2. જૂથ પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહિત કરો, બાળકોને ભીંતચિત્ર અથવા જૂથ પ્રોજેક્ટ પર સહયોગ કરવા દો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	પ્રકૃતિ ચિત્ર અથવા અવલોકન ચિત્ર રજૂ કરી શકાય છે. બાળકોના ચિત્રોને એક મોટું ભીંતચિત્ર બનાવવા માટે ભેગા કરી શકાય છે. મોટા બાળકો માટે, તમે તેમને સરળ ટૂંકી વાર્તાઓ દર્શાવવા માટે પણ કહી શકો છો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	આ પ્રવૃત્તિનો ઉપયોગ 'ઉત્સવો અને ઉજવણીઓ' જેવા વિવિધ વિષયો દરમિયાન થઈ શકે છે જ્યાં બાળકો સ્થાનિક તહેવારો અને સાંસ્કૃતિક ઉજવણીઓ સંબંધિત ચિત્રોમાં ભાગ લઈ શકે છે, 'મારો સમુદાય' જ્યાં બાળકો બજારના દ્રશ્ય અથવા 'કાલ્પનિક' જેવા વિવિધ દ્રશ્યોનું ચિત્રણ કરી શકે છે જ્યાં બાળકોને તેમની સર્જનાત્મકતા શોધવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે છે.	
શિક્ષક નોંધો 	• એક સહાયક અને બિન-નિર્ણયાત્મક વાતાવરણ પૂરું પાડો જ્યાં બાળકો કલા દ્વારા પોતાને વ્યક્ત કરવા માટે મુક્ત અનુભવે છે. • બાળકો તેમની કલાકૃતિની ચર્ચા કરતી વખતે સક્રિયપણે સાંભળો, તેમની સર્જનાત્મકતા માટે ખરા રસ અને પ્રશંસા દર્શાવો. • સ્થાનિક સાંસ્કૃતિક તત્વોને પ્રોત્સાહિત કરો, બાળકોને તેમના તાત્કાલિક વાતાવરણમાંથી પ્રેરણા મેળવવાની મંજૂરી આપો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, અને કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે. ◦ C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે.	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ પ્રત્યે સહાનુભૂતિ, સામાજિક સંબંધોની સમજ, પર્યાવરણનું જતન જેવી ભાવનાત્મક કુશળતા.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• ફાઇન મોટર સ્કિલ્સ: બાળકોની પેન્સિલ અને કેયોન જેવા ચિત્રકામના સાધનોની પકડ અને સંચાલન. • સર્જનાત્મકતા અને કલ્પનાશક્તિ: બાળકોની કલાકૃતિમાં પ્રદર્શિત મૌલિકતા અને સર્જનાત્મકતાની નોંધ લેવી, જેમાં રંગો, આકારો અને કલ્પનાશીલ તત્વોનો ઉપયોગ સામેલ છે • ભાષા વિકાસ: તેઓ તેમના ચિત્રોનું વર્ણન કેવી રીતે કરે છે, તેમના વિચારો કેવી રીતે વ્યક્ત કરે છે અને સાથીદારો સાથે ચર્ચામાં કેવી રીતે જોડાય છે તેનું અવલોકન કરવું. • એકાગ્રતા અને ધ્યાન: બાળકોની તેમની કલાકૃતિ પર એકાગ્રતા જાળવવાની અને ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાની ક્ષમતા, તેમજ તેમના ચિત્રો અથવા ચિત્રો પૂર્ણ કરવામાં તેમની દ્રઢતાનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

રેતાળ શોધખોળ: મુક્ત રેતી રમત

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

રેતી કે માટીની કણક, વિવિધ શિલ્પકામના સાધનો (પ્લાસ્ટિકના છરીઓ, કૂકી કટર, શેપર્સ, નાના કન્ટેનર) અને કેટલીક કુદરતી સામગ્રીઓ જેમ કે નાના કાંકરા, ડાળીઓ અથવા પાંદડાંઓ વડે રમો જેથી ટેક્સચરમાં વધારો થાય.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને તેમના હાથ અને આંગળીઓથી સામગ્રીનું અન્વેષણ કરીને રેતી અને માટીના કણકની રચના અનુભવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
2. બાળકોને રેતી અથવા માટીના કણકનો ઉપયોગ કરીને તેમની કલ્પનાશક્તિથી સરળ વસ્તુઓ અથવા આકારો, જેમ કે બોલ, સાપ અથવા ફૂલ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને તેમના અગાઉના અનુભવના આધારે વધુ અદ્યતન શિલ્પ તકનીકો શોધવાની મંજૂરી આપવા માટે નાના પાવડા, સ્પેટુલા અથવા ટેક્સચર રોલર જેવા સરળ શિલ્પકામના સાધનોનો પરિચય આપો. વૈકલ્પિક રીતે, તમે નાના રમકડાં, ખાલી કન્ટેનર, કપ અથવા ચમચીનો ઉપયોગ રેતીમાં સ્કૂપ કરવા, રેડવા અથવા ખોદવા માટે કરી શકો છો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. તેમને તેમની રચનાને સજાવવા માટે ડાળીઓ, ફૂલો, રંગ વગેરેનો ઉપયોગ કરવા માર્ગદર્શન આપો.
2. મોટા બાળકોને નાના બાળકોને રમવામાં અને તેમની સાથે વાતચીત કરવામાં, તેમને સાધનોનો સારી રીતે ઉપયોગ કરવામાં, તેમના કપડાં અને જૂતા ગંદા ન કરવા માર્ગદર્શન આપવામાં મદદ કરવા દો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકોને ગાડું માટે પૈડાં બનાવવા માટે માટી આપો. પૈડાં સુકાઈ જાય પછી, બાળકોને તેમને રંગવા અને સજાવવા દો. પછી, તેમને લાકડીઓ, પૈડાં અને દોરીનો ઉપયોગ કરીને નાનું ગાડું બનાવવા માટે માર્ગદર્શન આપો. તેઓ તેમના ગાડા ખેંચીને અને એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ વસ્તુઓના પરિવહનને નાટકીય રીતે રજૂ કરીને કલ્પનાશીલ રમતમાં પણ જોડાઈ શકે છે.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

ભારતીય સાંસ્કૃતિક વિષયો રજૂ કરીને પ્રવૃત્તિને વિસ્તૃત કરો જ્યાં બાળકો માટીના ગઠાને દીવા, વાસણો અથવા પ્રાણીઓના સરળ સ્વરૂપોમાં ઢાળી શકે છે. તમે બાળકો માટે ચોક્કસ વિષય અથવા સંકેત પણ પસંદ કરી શકો છો જેથી તેઓ તેમના શિલ્પોમાં સમાવિષ્ટ કરી શકે.

શિક્ષક નોંધો

- **સુરક્ષા:** ખાતરી કરો કે વપરાયેલી સામગ્રી વય-યોગ્ય અને બિન-ઝેરી હોય. કોઈપણ અકસ્માતોને રોકવા માટે લાકડીઓ અને દોરીના ઉપયોગ દરમિયાન બાળકોનું નિરીક્ષણ કરો.
- **સમાવિષ્ટતા:** બધા બાળકોને પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, દરેકજણ કલ્પનાશીલ રમતમાં જોડાઈ શકે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે જરૂર મુજબ સહાય અને મદદ પૂરી પાડો.
- **વાર્તાકથન:** બાળકોને તેમની રચનાઓ સાથે રમતી વખતે તેમની વાર્તાઓ અથવા કથાઓ શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, ભાષા વિકાસ અને સર્જનાત્મકતાને પ્રોત્સાહન આપો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-4:** બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે
 - C-4.6: જ્યારે અન્ય લોકો (પ્રાણીઓ, છોડ સહિત) જરૂર હોય ત્યારે દયા અને મદદરૂપતા દર્શાવે છે
- **CG-12:** બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, અને કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે
 - C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેની સાથે રમે છે.

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	રેતી અને માટીના કણકના ઉપયોગ દ્વારા સંવેદનાત્મક સંશોધન અને સ્પર્શેન્દ્રિય વિકાસ; શિલ્પકામના સાધનો અને સામગ્રીના ઉપયોગ દ્વારા સર્જનાત્મકતા અને કલ્પનાશક્તિ અને સૂક્ષ્મ મોટર કૌશલ્ય વિકાસ. સહાધ્યાયીઓ સાથે તેમની રચનાઓ શેર અને ચર્ચા કરતી વખતે વાતચીત અને અભિવ્યક્તિ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સાંસ્કૃતિક તત્વો: બાળકો તેમના શિલ્પોમાં તેમના આસપાસના સાંસ્કૃતિક પ્રતીકો અથવા તત્વોને કેવી રીતે એકીકૃત કરે છે તેનું અવલોકન કરો, જે ભારતીય પરંપરાઓ અને પ્રકૃતિ સાથેના તેમના જોડાણને પ્રતિબિંબિત કરે છે. • સૂક્ષ્મ મોટર કૌશલ્ય: કુદરતી સામગ્રી અને માટીના કણકનો ઉપયોગ કરતી વખતે તેમના હાથ-આંખ સંકલન અને આંગળીની કુશળતાનું અવલોકન કરો, સંવેદનાત્મક સંદર્ભમાં તેમના સુંદર મોટર કૌશલ્ય વિકાસનું મૂલ્યાંકન કરો.

66

પ્રવૃત્તિનું નામ	મારું સ્ટોરેજ બોક્સ: અંગત સ્ટોરેજ બોક્સને સજાવવું અને બનાવવું		
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	જૂતાના ખાલી બોક્સ, બિન-ઝેરી ફિંગર રંગો, મોટા સ્ટીકરો, કાપડના ભંગાર, માર્કર, બાળકો માટે સલામત કાતર (નિરીક્ષણ હેઠળ ઉપયોગમાં લેવા માટે)		
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી			
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર	
- દરેક બાળકને જૂતાનું ખાલી બોક્સ/ કાર્ડબોર્ડ બોક્સ આપો. - તેમને તેમના સ્ટોરેજ બોક્સને સજાવવા માટે ફિંગર પેઇન્ટ, મોટા સ્ટીકરો અને ફેબ્રિકના ટુકડાનો ઉપયોગ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. તેમને એવું પૂછીને પ્રોત્સાહિત કરો કે- "તમારા બોક્સને સજાવવા માટે તમે કયા રંગોનો ઉપયોગ કરવા માંગો છો?" - તેમના બોક્સમાં અંગત સ્પર્શ ઉમેરવા માટે માર્કર્સનો ઉપયોગ કરવામાં તેમને સહાય કરો. તમે પૂછી શકો છો કે- "શું તમે મને તમે જે આકાર અને પેટર્ન બનાવી રહ્યા છો તે વિશે કહી શકો છો?"	- તેમને કટીંગ અને પેસ્ટ કરવાની પ્રેક્ટિસ કરવા, તેમના સ્ટોરેજ બોક્સમાં વધુ જટિલ વિગતો ઉમેરવા અને વ્યક્તિગતકરણ કરવા માટે માર્ગદર્શન આપો. - તેમને તેમના વ્યક્તિગત બોક્સમાં સંગ્રહ કરવા માટે પસંદ કરેલી વસ્તુઓ સાથે સંબંધિત વાર્તાઓ અથવા કથાઓ શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	- તેમને વિવિધ સજાવટ અને વધારાની સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને તેમના સ્ટોરેજ બોક્સને વધુ કસ્ટમાઇઝ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, તેમની ઉંમર અને વિકાસના તબક્કા સાથે સુસંગત વધુ જટિલ ડિઝાઇન અને વ્યક્તિગત અભિવ્યક્તિને પ્રોત્સાહન આપો. - તમે તેમને પૂછીને માર્ગદર્શન આપી શકો છો કે- "તમારા બોક્સને અનન્ય બનાવવા માટે તમે આ સજાવટ (માળા, રિબન) નો ઉપયોગ કેવી રીતે કરી શકો છો?" "તમે તમારા બોક્સમાં શું મૂકશો?" - તેમને તેમના વ્યક્તિગત બોક્સમાં સંગ્રહ કરવા માટે પસંદ કરેલી વસ્તુઓ સાથે સંબંધિત વાર્તાઓ અથવા વાર્તાઓ શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	તમે બાળકોને પ્રકૃતિની યાત્રા પર લઈ જઈ શકો છો અને નાના કુદરતી ખજાના જેમ કે પાંદડાં, કાંકરા અથવા ફૂલો એકત્રિત કરી શકો છો. વર્ગખંડમાં પાછા ફરો, બાળકોને કુદરતી વસ્તુઓથી તેમના બોક્સ સજાવવામાં મદદ કરો અને તેમને તેમના ખજાના વિશે વાર્તાઓ શેર કરવા, પ્રકૃતિ સાથે જોડાણ અને કલ્પનાશીલ વાર્તા કહેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.		
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	તમે આ પ્રવૃત્તિનો ઉપયોગ 'પ્રકૃતિ અને પર્યાવરણીય જાગૃતિ' લાવવા માટે કરી શકો છો જેમાં બાળકો તેમના કુદરતી વાતાવરણ સાથે જોડાય છે, ખજાનો એકત્રિત કરે છે અને તેમની પ્રશંસા કરે છે. બાળકો 'જન્મદિવસ' વિષય દરમિયાન તેમના મિત્રોને ભેટ તરીકે આપવા પણ આની ડિઝાઇન કરી શકે છે.		
શિક્ષક નોંધો 	- સ્પષ્ટ સૂચનાઓ આપો અને દરેક વય જૂથ માટે સામગ્રીનો ઉપયોગ દર્શાવો. - કાતર અથવા અન્ય સંભવિત જોખમી સામગ્રીનો ઉપયોગ કરતી વખતે બાળકોની સુરક્ષાની ખાતરી કરો. - બાળકોને તેમના અંગત સંગ્રહ બોક્સને સંબંધિત તેમની પસંદગીઓ અને વાર્તાઓ મૌખિક રીતે કહેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.		
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-1: બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે - C-1.3: શાળા/વર્ગખંડને સ્વચ્છ અને વ્યવસ્થિત રાખે છે		

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સર્જનાત્મકતા અને કલ્પનાશક્તિ, હાથનું હલનચલન, ચોકસાઈ અને નિયંત્રણ, હાથ-આંખનું સંકલન, આકાર, રંગો; પેટર્નને અલગ પાડે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• પ્રવૃત્તિ દરમિયાન, ખાસ કરીને કટીંગ, પેસ્ટિંગ અને વિગતોમાં, ફાઇન મોટર કૌશલ્ય વિકાસનું અવલોકન કરો. • દરેક બાળક દ્વારા પ્રદર્શિત સર્જનાત્મકતા અને વ્યક્તિગત અભિવ્યક્તિના સ્તરની નોંધ લો. • બાળકો તેમના બોક્સમાં સંગ્રહિત કરવા માગે છે તે વસ્તુઓ વિશે વાર્તા કહેવા દ્વારા ભાષા વિકાસનું મૂલ્યાંકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

પેપર બોલ મોઝેક: વિવિધ રંગોના પેપર બોલ બનાવો અને ચોટાડો

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

અખબાર, ઓરિગામિ કાગળ, ગુંદર, કાતર, જૂનાં મેગેઝિનો, વગેરે.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને કાગળ ફાડીને નાના ટુકડા કરવામાં માર્ગદર્શન આપો.
2. તેમને કાગળના ટુકડાઓને મસળીને તેમાંથી કાગળના નાના નાના ગોળા બનાવવામાં મદદ કરો.
3. તેમને કાગળના ગોળાને રંગોમાં ડુબાડવા અને પછી તેમને પ્રાણીઓની રૂપરેખામાં ચોટાડવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
4. તેમને પ્રાણીઓ અને તેઓ જે રંગોનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છે તે ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને નાની વિગતો અને પેટર્ન પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા પ્રોત્સાહિત કરીને, પ્રાણીઓની વધુ જટિલ રૂપરેખાઓ રજૂ કરો.
2. પ્રાણીઓના રહેઠાણોની ચર્ચા કરો, વિવિધ વાતાવરણ અને પ્રાણીઓની લાક્ષણિકતાઓ પ્રત્યેની જાગૃતિને પ્રોત્સાહન આપો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને તેમના પ્રાણીઓના ચિત્રો માટે પૃષ્ઠભૂમિ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, જેમાં પ્રાણીઓને તેમના કુદરતી નિવાસસ્થાનમાં દર્શાવવામાં આવ્યાં હોય.
2. પસંદ કરેલા પ્રાણીઓના અનન્ય લક્ષણો અને વર્તનની ચર્ચા કરો, તથા બાળકોને તેમના ચિત્રો વિશે ટૂંકી વાર્તાઓ અથવા વર્ણનો કહેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

વધુ વિવિધતા માટે, બાળકો કોલાજ બનાવતી વખતે વિવિધ સંવેદનાત્મક અનુભવોનું અન્વેષણ કરી શકે તે માટે રૂનાં ગોળા, યાર્ન અથવા ફેબ્રિકના ટુકડા જેવી ટેક્સચર સામગ્રીનો પરિચય આપો. મોટા બાળકોને એક મોટો સહયોગી કોલાજ બનાવવા માટે સાથે મળીને કામ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો, જે ટીમવર્ક અને સહયોગને પ્રોત્સાહન આપે છે.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

તમે 'પ્રાણીઓ અને તેમના આશ્રયસ્થાનો' વિશે વાત કરતી વખતે આ પ્રવૃત્તિનો ઉપયોગ કરી શકો છો, અથવા 'ખોરાક' વિષય દરમિયાન ફળો અથવા શાકભાજીની રૂપરેખાનો ઉપયોગ કરી શકો છો.

શિક્ષક નોંધો

- ખાતરી કરો કે કાગળના ગોળા અને પ્રાણીઓની રૂપરેખા બાળકોની ફાઇન મોટર કુશળતા અને એકાગ્રતાની અવધિને ધ્યાનમાં રાખીને, વય-યોગ્ય છે.
- બાળકો પ્રવૃત્તિમાં જોડાય ત્યારે માર્ગદર્શન અને સહાય પૂરી પાડો, તેમને તેમની સર્જનાત્મકતા અને અવલોકનો વ્યક્ત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-7:** બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે
 - C-7.1: વિવિધ શ્રેણીઓની વસ્તુઓ અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન અને સમજણ કરે છે
- **CG-12:** બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, અને કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે
 - C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેની સાથે રમે છે

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ફાઈન મોટર કુશળતા, પ્રાણીઓની ઓળખ અને રંગ પસંદગીઓ દ્વારા જ્ઞાનાત્મક વિકાસ, સહયોગ દ્વારા સામાજિક કુશળતા અને તેમની રચનાઓ વિશે ચર્ચા દ્વારા ભાષા વિકાસ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• બાળકો કાગળના ગોળાઓને ચાલાકીથી હેરફેર કરે છે અને તેમને રૂપરેખા પર ગુંદરથી ચોંટાડે છે ત્યારે તેમની ફાઈન મોટર કુશળતાનું અવલોકન કરો. • બાળકોની રંગોની પસંદગીઓ અને કાગળના ગોળાઓની ગોઠવણની નોંધ લો, જે તેમની સર્જનાત્મકતા અને વિસ્તૃત એકાગ્રતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે. • બાળકોની પ્રવૃત્તિમાં સામેલગીરી અને પ્રાણીઓને ઓળખવા તથા ચર્ચા કરવાની તેમની ક્ષમતાનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	ઓરીગામીની મજા: પેપર ફોલ્ડિંગ	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	કાગળ/અખબાર, હાથરૂમાલ, નેપકિન, ટુવાલ, રંગો	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. બાળકોને નેપકિન્સ અને હાથરૂમાલો આપો. 2. તેમને તેને એક કે બે ગડીમાં વાળવા દો. 3. ટુવાલ જેવી મોટી વસ્તુઓ આપો અને બાળકોને તેની બે કે તેથી વધુ ગડી બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. બાળકોને કાગળ/અખબાર આપો. 2. તેમને તેને બે થી ત્રણ ગડીમાં વાળવા દો. 3. બાળકોને હોડી, પક્ષીઓ, ટોપીઓ, માછલી, આઈસ્ક્રીમ વગેરે જેવી સાદી અને સરળ વસ્તુઓ બનાવવા અને તેને રંગવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. બાળકોને કાગળ/અખબાર આપો. 2. તેમને તેને ત્રણ કે ચાર ગડીમાં વાળવા દો. 3. બાળકોને હોડી, પક્ષીઓ, ટોપીઓ, માછલી, આઈસ્ક્રીમ, ફૂલ વગેરે જેવી સાદી અને સરળ વસ્તુઓ બનાવવા અને તેને રંગવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકો કાગળ પર વિવિધ રંગોનો ઉપયોગ કરીને દૃશ્યો દોરશે. બાળકોને તેમના કાગળના ગડીઓને દૃશ્યોમાં ચોટાડવા અને તેના વિશે વાત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને કાગળની ગડી વાળીને તેમના મનપસંદ પ્રાણી વગેરે બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો અને તેમને શું બનાવ્યું છે તે સમજાવવા માટે કહો.	
શિક્ષક નોંધો 	• બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શિન્દ્રિય સામગ્રીનો ઉપયોગ કરો જે બાળકો સ્પર્શ અને અનુભવી શકે. • બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો. • બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું: બાળકોની તેમના પ્રતિભાવો અને ભાગીદારી માટે પ્રશંસા કરો • સંદર્ભિત વાતાવરણ: વધુ ટકાઉ અભિગમ માટે સંદર્ભિત રીતે જોઈ શકાય તેવી વસ્તુઓ સૂચવો અને બનાવો. • વર્ગખંડમાં લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહિત કરો: બધાને ભાગ લેવા માટે સમાન તકો આપો	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• (CG-12) બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનાઓ વિકસાવે છે, અને કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદદાયક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે. ◦ (C-12.1) વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરીને શોધખોળ કરે છે અને રમે છે.	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને સંલગ્ન કરી રહેલ બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., વસ્તુઓ બનાવતી વખતે તેમની બારીક વિગતોને સ્પર્શ કરવો અને ધ્યાનમાં રાખવી.	

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- **સક્રિય શોધ:** પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને સંલગ્ન કરી રહેલ બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., વસ્તુઓ બનાવતી વખતે તેમની બારીક વિગતોને સ્પર્શ કરવો અને ધ્યાનમાં રાખવી.
- **ભાષા અને સર્જનાત્મકતા:** પ્રવૃત્તિ દરમિયાન મોટા બાળકો દ્વારા આપવામાં આવેલી વિગતો અને વર્ણનોની નોંધ લો. પેપર ફોલ્ડિંગ દ્વારા કંઈક રજૂ કરવાની તેમની સર્જનાત્મકતા કુશળતા જુઓ.
- **મોટર કૌશલ્ય:** હાથ-આંખ સંકલન અને ફાઈન મોટર કૌશલ્ય.
- **સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયા/અન્ય લોકો સાથે કામ કરવું (5-6 વર્ષનું વયજૂથ):** મોટા પાયે કલાકૃતિ બનાવતી વખતે તેમના સહયોગ અને ટીમવર્કના સ્તરનું મૂલ્યાંકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	પ્રાણીના ચહેરાનો માસ્ક: બનાવો અને રોલ પ્લે	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	સાદા સફેદ કાગળ, સ્ટેન્સિલ, જાડા ક્રેયોન્સ, ખાવાના રમકડાં અથવા ખાવાના ચિત્રો/ચિત્ર કાર્ડ્સ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. નાનાં બાળકોને ફેસ માસ્ક આપો. 2. તેમને પ્રાણીઓ ઓળખવા, તેમનો અવાજ કાઢવા અને તેમની યાલની નકલ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. 3. જ્યારે તેઓ કલ્પનાત્મક પ્રાણીઓની રમતમાં ભાગ લે છે ત્યારે રમતિયાળ વાતાવરણ બનાવો.	1. પહેલેથી કાપેલાં ફેસ માસ્ક અને વિવિધ ખોરાક/ખાદ્ય રમકડાંના ચિત્રોનું વિતરણ કરો. 2. બાળકોને પ્રાણીઓના ખોરાકની આદતોના આધારે ફેસ માસ્ક ઓળખવા, તેને રંગ કરવા અને ગોઠવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 3. પ્રાણીઓના રહેઠાણ, ખોરાક અને પ્રાણીઓનું પાલતુ કે જંગલી તરીકેના વર્ગીકરણ પર ચર્ચા કરો.	1. બાળકોને તેમના પ્રાણીઓના ચહેરાના માસ્ક દોરવા અને તેમાં રંગ પૂરવા માટે સ્ટેન્સિલથી સજ્જ કરો. 2. રહેઠાણ, ખોરાકની પસંદગીઓ અને વર્ગીકરણ વિશે વાતચીત શરૂ કરો. 3. દ્વિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓની રચના દ્વારા સર્જનાત્મક અભિવ્યક્તિને પ્રોત્સાહિત કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	કોઈ ખેતરની મુલાકાત લો, વાત કરો, અવલોકન કરો અને ખેતરના પ્રાણીઓની સંભાળ વિશે ચર્ચા કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	પ્રાણીઓ	
શિક્ષક નોંધો 	• બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, ચહેરાના માસ્કને બદલે સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે. તમે પ્રાણીઓ/પક્ષીઓના અવાજો પણ કાઢી શકો છો જેથી તેઓ વિવિધ ચિત્રો ઓળખી શકે. • જ્યારે બાળકો વિવિધ પ્રાણીઓની જેમ અભિનય કરે છે, અવાજ કરે છે અથવા યાલે છે ત્યારે તેમને આરામદાયક બનાવો	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• (CG-7) બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાનો અર્થ બનાવે છે ◦ (C-7.1) વિવિધ શ્રેણીઓની વસ્તુઓ અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે • (CG-12) બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, અને કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની વાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે ◦ (C-12.1) વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને રમે છે.	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• ભાષા કૌશલ્ય, કલાલક્ષી કૌશલ્ય, પ્રાણીઓના રહેઠાણ/અન્ય માહિતી વિશે સામાન્ય જ્ઞાન, વર્ગીકરણ કૌશલ્ય	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• બોલવાની અને ક્રિયાપ્રતિક્રિયા કૌશલ્યનો વિકાસ • પ્રવૃત્તિમાં ભાગીદારીનું સ્તર • પ્રાણીઓનો સર્જનાત્મક અભિનય • પ્રાણીઓના માસ્ક બનાવવામાં ફાઈન મોટર કુશળતા અને હાથ-આંખનું સંકલન	

પ્રવૃત્તિનું નામ	આભાર કાર્ડ-આપણા સહાયકો પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	1. સહાયકોના ફ્લેશકાર્ડ્સ અને તેમના સાધનો 2. સફેદ ડિઝાઇન વિનાની સાદી યાદર 3. પાતળા અને જાડા કેયોન્સ, ફેવિકોલ 4. ફૂલો, મણકા, ગ્લીટર, પાંદડાં જેવી સુશોભનની સામગ્રીઓ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. ચર્ચા દ્વારા સહાયકો પરની વાતચીત ફરી શરૂ કરો. 2. ફ્લેશકાર્ડ્સનો ઉપયોગ કરીને સહાયકોને ઓળખો. 3. કેયોન્સ અને મૂળભૂત સુશોભન સામગ્રીઓનો ઉપયોગ કરીને આભાર કાર્ડ બનાવો.	1. ફ્લેશકાર્ડ્સનો ઉપયોગ કરીને સહાયકોને તેમના વિવિધ સાધનો સાથે જોડો. 2. ચોક્કસ સહાયકોની છબીઓ સાથે વ્યક્તિગત આભાર કાર્ડ બનાવો. ફૂલો, પાંદડાં, મણકા, ગ્લીટર, સ્ટીકરોથી સજાવો.	1. આભાર કાર્ડ પર મદદગારો અને તેમના સાધનોના વિગતવાર ચિત્રો દોરો. 2. ફૂલો, પાંદડાં, મણકા, ગ્લીટર, સ્ટીકરોથી સજાવો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	આસપાસના વિસ્તારમાં જઈને બનાવેલાં કાર્ડ્સનું વિતરણ કરો. બાળકોને સમુદાયના લોકોનું સ્વાગત કરવા અને કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	આપણા સમુદાય સહાયકો	
શિક્ષક નોંધો 	• બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં નવા (જો કોઈ હોય તો) નામો (સાધનોના) બોલો અને રજૂ કરો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• (CG-4) બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે ◦ (C-4.1) પરિવાર અને સમુદાયના વ્યક્તિ તરીકે પોતાને ઓળખવાનું શરૂ કરે છે • (CG-12) બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, અને કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે ◦ (C-12.1) વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને રમે છે.	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• ભાષા કૌશલ્ય, ભાવનાત્મક કૌશલ્ય જેમ કે સહાયકો પ્રત્યે સહાનુભૂતિ, સામાજિક સંબંધોની સમજ, સહાયકો પ્રત્યે સંવેદનશીલતા, સર્જનાત્મકતા કૌશલ્ય	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સહાયકો વિશે ચર્ચા દરમિયાન ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો • સમુદાય સહાયકોના સંબંધમાં શબ્દભંડોળ વિકાસ • કાર્ડ-નિર્માણ દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલ સર્જનાત્મકતા અને નવીન વિચારો	

71

પ્રવૃત્તિનું નામ	ચાલો રાંધીએ: ફળ અને શાકભાજીની યાટ બનાવીએ	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	તાજાં કાપેલાં ફળ અને શાકભાજી, મોટા અને નાના બાઉલ, ચમચીઓ, મીઠું, મરી પાવડર	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોને પહેલેથી કાપી રાખેલાં ફળો અને શાકભાજી બતાવો, જેથી તેઓ દરેકને ઓળખી શકે. - સ્વાદ, રંગ, ગંધ અને પછી તેમના મનપસંદ ફળ અને શાકભાજી વિશે વાત કરો. - બાળકોને યાટ આપો. યાટના મિશ્ર સ્વાદ વિશે પૂછો, તેમની ઇન્દ્રિયોનો અભ્યાસ કરો.	- સ્વાદ, બનાવટ, ગંધ, રંગ અને તેમને ખાવાના ફાયદાઓ વિશે તેઓ જે કંઈ પણ જાણતા હોય તે વિશે વાત કરો. - બાળકોને સ્વચ્છતાના મહત્વ પર ભાર મૂકીને, સ્વતંત્ર રીતે ફળ અને/અથવા શાકભાજી ધોવા અને કાપવા માટે માર્ગદર્શન આપો. - યાટ બનાવવામાં સહયોગી પ્રયાસને સરળ બનાવો, જેથી 5-6 વર્ષના બાળકો મદદ કરી શકે અને નેતૃત્વની ભૂમિકા ભજવી શકે.	- બાળકોને પોતાના બાઉલમાં મીઠું અને મરી પાવડર ઉમેરીને યાટ બનાવવા કહો. 3-4 અને 4-5 વર્ષના બાળકોને યાટ બનાવવામાં મદદ કરવા કહો. - સ્વાદ, બનાવટ, ગંધ વિશે પૂછો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	ચિત્રોનો ઉપયોગ કરીને કયા ખોરાક ખાઈ શકાય અને કયા ન ખાઈ શકાય તે ઓળખો. તેમજ વિવિધ ખોરાક કેવી રીતે અલગ રીતે ખાઈ શકાય છે તે વિશે.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	ફળો અને શાકભાજી	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, કાપેલા ન હોય તેવા આખા ફળો અને શાકભાજીનો ઉપયોગ કરો જેથી બાળકો સ્પર્શ કરી શકે, અનુભવી શકે અને ઓળખી શકે. - જેઓ બોલી શકતા નથી, તેમને કાપેલા ન હોય તેવા શાકભાજીને કાપેલા શાકભાજી સાથે મેચ કરવા માટે કહો. બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: તેમને તેમની માતૃભાષામાં જવાબ આપવા દો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	(CG-1) બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે (C-1.1) પૌષ્ટિક ખોરાક પ્રત્યેની રુચિ અને સમજણ દર્શાવે છે અને ખોરાકનો બગાડ કરતા નથી (CG-2) બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીવ્રતા વિકસાવે છે (C-2.4) બહુવિધ ગંધ અને સ્વાદને અલગ પાડે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	અવધારણાત્મક કુશળતા (સ્વાદ, ગંધ, રંગ), ભાષા કૌશલ્ય	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	પ્રશ્નના જવાબો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન, ભાષા શબ્દભંડોળનો વિકાસ, વગેરે. સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને જોડતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., સ્પર્શ પોત, ગંધ અને યાટનો સ્વાદ	

પ્રવૃત્તિનું નામ		માટી સાથે મજા: રિલેશનલ શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરીને રચનાઓની તુલના કરો
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?	માટી	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- માટીની લાકડી રોલ કરો અને તેની લંબાઈ દર્શાવો. - બાળકોને તમારી લાકડી કરતાં લાંબી લાકડીઓ રોલ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - લાકડીઓની સંખ્યાની તુલના કરતી વખતે વધુ અને ઓછાની અવધારણાની ચર્ચા કરો.	- બીજી લાકડી રોલ કરીને બનાવો અને તેમને તમારા કરતાં વધુ લાકડીઓ બનાવવા માટે કહો. - કોની પાસે ઓછી છે, કોની પાસે વધુ છે તે પૂછો.	- શક્ય તેટલી વધુ લાકડીઓ બનાવવા માટે દરેક માટે એક મિનિટનો ટાઈમર સેટ કરો. - તમારા અને બાળકો દ્વારા બનાવેલી લાકડીઓની સંખ્યાની તુલના કરો. - સૌથી વધુ, વધુ અને ઓછાની અવધારણાની ચર્ચા કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	તમારા અને બાળકો દ્વારા સમાન આકાર/વસ્તુ બનાવવા માટે લેવામાં આવતી માટીના જથ્થાના આધારે ભારે અને હળવાની અવધારણા માટે પ્રવૃત્તિનું પુનરાવર્તન કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	આપણું વાતાવરણ	
શિક્ષક નોંધો 	- બાળકોને તેમની પોતાની રીતે ઉપરોક્ત વસ્તુઓ બનાવવા દો. બાળકોનો સમાવેશ - સાચી અથવા માટીમાંથી બનેલી વસ્તુ બતાવી શકે છે જેથી તેઓ પોતાની વસ્તુ (લાંબુ, ટૂંકું, વધુ, ઓછું) બનાવી શકે.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	(CG-8) બાળકો ગાણિતિક સમજ તથા જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે (C-8.9) તેમના તાત્કાલિક વાતાવરણમાં વસ્તુઓની લંબાઈ, વજન અને કદના સરળ માપન કરવા માટે યોગ્ય સાધનો અને એકમો પસંદ કરે છે (CG-12) બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તેમજ અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે કલા દ્વારા તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે (C-12.1) વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેની સાથે રમે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા, કલાત્મક, માત્રાત્મક સરખામણી, ભાગીદારી કુશળતા	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	પ્રશ્નના જવાબો: ખુલ્લા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન, ભાષા શબ્દભંડોળનો વિકાસ, વગેરે. - સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને જોડતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., યાદને સ્પર્શ કરવો, ગંધ આપવી અને તેનો સ્વાદ લેવો.	

પ્રવૃત્તિનું નામ

ફૂડ મેજિક: ગંધ/સુગંધ, સ્વાદ, ટેક્સચર ઓળખવાં અને રાંધવું

તમારે કઈ

સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

સામાન્ય ફળો, શાકભાજી અને મસાલા - મીઠું, મરી, લીંબુ, નારંગી, કેળું, કેરી, કાકડી, ટામેટું, ડુંગળી, કોથમીર, કારેલું વગેરે

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. કેળા, લીંબુ અને મીઠું જેવી ખાદ્ય ચીજોનો પરિચય કરાવો.
2. તેમને સૂંઘીને સ્વાદનો અંદાજ લગાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. બાળકોને વસ્તુનો સ્વાદ ચાખવા દો અને તેમના અનુમાન સાચા હતા કે નહીં તે જણાવવા દો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને આંખો બંધ કરીને સૂંઘીને ખોરાકનો અંદાજ લગાવવા દો.
2. સ્વચ્છતા પર ભાર મૂકી, બાળકોને હાથ ધોવાની સૂચના આપો.
3. સેન્ડવીચ જેવી સરળ વાનગીઓ તૈયાર કરવામાં, સ્વાદ અને ટેક્સચરની ચર્ચા કરવામાં તેમને માર્ગદર્શન આપો.
4. સાથે મળીને તૈયાર કરેલી વાનગીઓનો આનંદ માણતી વખતે સહયોગી વાતાવરણ કેળવો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. વિવિધ ઘટકો અને સ્વાદનું અન્વેષણ કરો, જિજ્ઞાસાને ઉત્તેજિત કરો.
2. લાડુ અને ભેલપુરી જેવી વાનગીઓ તૈયાર કરવામાં મદદ કરો.
3. ખાદ્ય સલામતી અને પોષક પાસાંઓની ચર્ચા કરો.
4. ઘરે અજમાવી શકાય તેવી સરળ, ચૂલા પર બનાવવી ન પડે તેવી વાનગીઓની યાદી શેર કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

ફળો અને શાકભાજીની સેન્ડવીચ બનાવો, તે દરમિયાન સ્વચ્છતા અને રસોઈ બનાવતાં પહેલાં હાથ ધોવા વિશે વાત કરો. સાથે મળીને ખાઓ અને આનંદ કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

ખોરાક/ફળો અને શાકભાજી/આરોગ્ય અને સુરક્ષા (ફક્ત પ્રવૃત્તિમાં વિવિધતામાં)

શિક્ષક નોંધો

- બાળકોનો સમાવેશ કરવાથી બાળકોને ખોરાક ફક્ત બતાવવાને બદલે તેને હાથમાં આપીને સ્પર્શ અને અનુભૂતિ કરાવી શકાય છે
- બધા બાળકોની સંપૂર્ણ ભાગીદારીની ખાતરી કરો

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **C-1** બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે
 - C-1.1 પૌષ્ટિક ખોરાક પ્રત્યેની રુચિ અને સમજણ દર્શાવે છે અને ખોરાકનો બગાડ કરતો નથી
- **C-2** બાળકોમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં
 - C-2.4 બહુવિધ ગંધ અને સ્વાદને અલગ પાડે છે

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

ભાષા કૌશલ્ય, સામાજિકકરણ, સ્વ-સંભાળ અને સ્વચ્છતા, ગંધ અને સ્વાદ, પસંદ/નાપસંદ, પસંદગીની પ્રાથમિકતાઓને અલગ પાડે છે.

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- સ્વાદ ઓળખવામાં ચોકસાઈ
- પ્રવૃત્તિનો આનંદ
- જુદા જુદા સ્વાદ વચ્ચે તફાવત
- સ્વાદ ઓળખવા - મીઠો, ખારો, કડવો, મસાલેદાર, વગેરે.

પ્રવૃત્તિનું નામ

કલાત્મક સાહસ: ફાડવું અને ચોટાડવું

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

મોટા કાગળો, રંગીન કાગળ/ઓરીગામી શીટ્સ, ગુંદર અને કેટલીક સજાવટની સામગ્રી (મણકા, રિબન વગેરે).

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- એક મોટા કાગળ પર એક સરળ, વિસ્તીર્ણ રૂપરેખા દોરો. - આ રૂપરેખામાં ગુંદર લગાવો. - બાળકોને રંગીન કાગળો આપો અને તેમને રૂપરેખાવાળા વિસ્તારમાં ફાડીને ચોટાડવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	- એક મોટા કાગળ પર પ્રાણી કે વસ્તુની રૂપરેખા દોરો. તેના પર ગુંદર લગાવો. - બાળકોને તેમને આપેલા કાગળના ટુકડા ફાડીને રૂપરેખામાં કાગળના ટુકડા ચોટાડવા કહો. આ રૂપરેખા ઝાડ, ઝૂંપડી, બોલ, બિલાડી વગેરેની હોઈ શકે છે.	- બાળકોને ફાડીને અને ચોટાડીને જૂતાંનું અથવા ભેટ બોક્સ સજાવવા દો. - વિવિધ રંગીન કાગળો આપો અને બોક્સની સીમાઓમાં સર્જનાત્મકતા વ્યક્ત કરવામાં તેમને માર્ગદર્શન આપો. - કામ કરતી વખતે આકારો અને રંગો પર વાતચીતને પ્રોત્સાહિત કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા	ફળો અને શાકભાજીની સેન્ડવીચ બનાવો, તે દરમિયાન સ્વચ્છતા અને રસોઈ બનાવતાં પહેલાં હાથ ધોવા વિશે વાત કરો. સાથે મળીને ખાઓ અને આનંદ કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)	પ્રાણીઓ, રંગો	
શિક્ષક નોંધો	- બાળકોને તેઓ જે રીતે કરવા માંગે છે તે રીતે કરવા દો - તેમની કલ્પનાશક્તિ અને સર્જનાત્મકતાને જગ્યા આપો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા	CG-3: બાળકો ફિટ અને લવચીક શરીર વિકસાવે છે - C-3.3: તેમના હાથ અને આંગળીઓથી કામ કરવામાં ચોકસાઈ અને નિયંત્રણ દર્શાવે છે CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તથા કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદદાયક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે - C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેની સાથે રમે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં	સર્જનાત્મકતા અને કલ્પનાશક્તિ, હાથની ગતિ, ચોકસાઈ અને નિયંત્રણ, હાથ-આંખનું સંકલન, આકાર, રંગોને અલગ પાડે છે.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય	- બાળકની ફાડવાની અને ચોટાડવાની ક્ષમતા, - મૌખિક સૂચનાઓની સમજ - પ્રવૃત્તિ કરવામાં નવીનતા - કલ્પનાશીલ રીતે કામ કરવું.	

75

પ્રવૃત્તિનું નામ

આશ્રય: જરૂરિયાત વિશે વાત કરો અને વિભિન્ન સામગ્રીઓના ઉપયોગથી બનાવો

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

વિભિન્ન પ્રાણી, પક્ષી, માનવ આશ્રયસ્થાનોના ફ્લેશકાર્ડ્સ; માટી, પથ્થરો, પાંદડાં, ઘાસ, ડાળીઓ, ઈંટો વગેરે જેવી કાફ્ટ સામગ્રીઓ.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

4-5 વર્ષની ઉંમર

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોએ ઘરેથી શાળાએ આવતી વખતે પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, વાહનો અને લોકો સહિત શું જોયું તે વિશે મુક્ત વાતચીત શરૂ કરો.
2. બાળકો સાથે વિવિધ પ્રાણીઓ અને તેમના ઘરો વિશે વાત કરો.
3. માટીનો ઉપયોગ કરીને કોઈપણ પ્રકારનું ઘર બનાવવા માટે તેમને પ્રોત્સાહિત કરો.

1. બાળકોને કેટલાક પ્રાણીઓના ઘરોના ચિત્રો બતાવો અને તેમને ઓળખવા માટે કહો.
2. માટીનો ઉપયોગ કરીને વિવિધ પ્રાણીઓના ઘર બનાવો, જેમ કે માળો, ફૂતરાના ઘર.

1. માનવ અને પ્રાણીઓના આશ્રયસ્થાનો વચ્ચેના તફાવતોની ચર્ચા કરો.
2. ઘરમાં જરૂરી આરામ આપતી વસ્તુઓ વિશેની વાતચીતને સરળ બનાવો.
3. માનવ ઘરો અને પ્રાણીઓના આશ્રયસ્થાનો બનાવવા માટે માટી, પથ્થરો, ઘાસ અને લાકડીઓ જેવી હસ્તકલા સામગ્રી પૂરી પાડો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

માનવ અને પ્રાણીઓના આશ્રયસ્થાનો કેવી રીતે અલગ દેખાય છે તેની ચર્ચા કરો. ફેસિલિટેટર કાગળ પર પ્રાણીઓ અને માનવ ઘરો દોરે છે, પછી બાળકો તેના પર લાકડીઓ, ડાળીઓ, રૂ વગેરે ચોંટાડે છે.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

આશ્રયસ્થાન

શિક્ષક નોંધો

- બાળકોના ઘરમાં આરામ આપતી વસ્તુઓ અંગેના તમામ પ્રતિભાવોને પ્રોત્સાહિત કરો અને સ્વીકારો.
- પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ પ્રત્યે સહાનુભૂતિ પર ચર્ચાઓને સરળ બનાવો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-7:** બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાનો ખ્યાલ મેળવે છે.
 - C-7.1: વિવિધ શ્રેણીના પદાર્થો અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે.

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

ભાષા કૌશલ્ય, ભાવનાત્મક કૌશલ્ય જેમ કે પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ પ્રત્યે સહાનુભૂતિ, સામાજિક સંબંધોની સમજ.

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓની નિકટતામાં બાળકોની લાગણીઓનું અવલોકન કરો (આનંદ, ખુશી, ભય, સહાનુભૂતિ, વગેરે).
- બાળકો તેમના રમત અથવા સર્જનાત્મક પ્રવૃત્તિઓમાં કુદરતી સામગ્રી/સંસાધનોનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરે છે તેનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

માટી વડે બનાવો: વિભિન્ન સાધનો બનાવો, ચર્ચા કરો અને રોલ-પ્લે માટે ઉપયોગ કરો

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

મોડલિંગ માટી, હાર્ડબોર્ડ, ટીવી, રિમોટ, મોબાઈલ, કેમેરા, વોશિંગ મશીન, ગ્રાઈન્ડર, સ્ટેથોસ્કોપ, થર્મોમીટર, લેપટોપ, કમ્પ્યુટર, પ્રિન્ટર, ઇલેક્ટ્રોનિક વજન કાંટો, માઈક્રોવેવ, એર કન્ડિશનર, વગેરે જેવાં સાધનોની તસવીરો અથવા સાદાં ચિત્રો

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. ટીવી, રિમોટ, અથવા મોબાઈલ જેવા સરળ સાધનોના ચિત્રો બતાવો અને તેમના મૂળભૂત કાર્યની ચર્ચા કરો.
2. બાળકોને નરમ, રંગબેરંગી માટી આપો અને તેને ઢાળીને તેમાંથી સાધનો બનાવવા પ્રોત્સાહિત કરો.
3. બાળકો જ્યાં તેમણે બનાવેલા માટીના સાધનોનો ઉપયોગ કરીને રમવાનું નાટક કરે છે ત્યાં નાટકને પ્રોત્સાહિત કરો. "તમે તમારા ટીવી પર કયો શો જોઈ રહ્યા છો?" જેવા પ્રશ્નો પૂછો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. લેપટોપ, કેમેરા અથવા પ્રિન્ટર જેવા અન્ય સાધનોના ચિત્રો બતાવો અને તેમના ઉપયોગો અને મૂળભૂત કાર્યોની ચર્ચા કરો.
2. બાળકોને નરમ, રંગબેરંગી માટી આપો અને તેને ઢાળીને તેમાંથી સાધનો બનાવવા પ્રોત્સાહિત કરો.
3. બાળકો જ્યાં તેમણે બનાવેલા માટીના સાધનોનો ઉપયોગ કરીને નાટક કરે છે ત્યાં નાટકને પ્રોત્સાહિત કરો. "તમે તમારા કેમેરા દ્વારા કઈ કઈ તસવીરો ક્લિક કરી છો?" જેવા પ્રશ્નો પૂછો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. વોશિંગ મશીન, ગ્રાઈન્ડર, સ્ટેથોસ્કોપ વગેરે જેવા અન્ય સાધનોના ચિત્રો બતાવો અને તેમના ઉપયોગો અને મૂળભૂત કાર્યોની ચર્ચા કરો.
2. બાળકોને નરમ, રંગબેરંગી માટી આપો અને તેને ઢાળીને તેમાંથી સાધનો બનાવવા પ્રોત્સાહિત કરો.
3. બાળકો જ્યાં તેમણે બનાવેલા માટીના સાધનોનો ઉપયોગ કરીને નાટક કરે છે ત્યાં નાટકને પ્રોત્સાહિત કરો. "આ સાધનનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરવો? આ સાધન અન્ય કયાં કાર્યો કરી શકે છે?" જેવા ખુલ્લા પ્રશ્નો પૂછો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકોને માટીમાંથી સાધનો બનાવવા માટે અને સાધનોનો ઉપયોગ કરીને સામાજિક-નાટકીય નાટક કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'આપણા સમુદાય સહાયકો' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને વિવિધ સમુદાય સહાયકો દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા સાધનો બનાવવા માટે કહો જેમ કે પ્લમ્બર દ્વારા સ્ક્રૂડ્રાઈવર, શિક્ષક દ્વારા પુસ્તકો, દરજી દ્વારા સીવણ મશીન, ડોક્ટર દ્વારા સ્ટેથોસ્કોપ વગેરે અને તેઓએ શું બનાવ્યું છે તેની ચર્ચા કરો.

શિક્ષક નોંધો

- **બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું:** બાળકોને સાંભળો, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો.
- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, વિવિધ વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો જેમાં બાળકો સ્પર્શ કરે, અનુભવે અને પેટર્ન બનાવી/વિસ્તરે.
- **લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો:** દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો.
- **બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો:** બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.
- **સંદર્ભિત રીતે સંબંધિત સામગ્રીનો ઉપયોગ:** વધુ ટકાઉ અભિગમ માટે સ્થાનિક રીતે મેળવેલી સામગ્રીના ઉપયોગ પર ભાર મૂકો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે ◦ C-7.3: રોજિદા જીવનની પરિસ્થિતિઓમાં અને શીખવા માટે યોગ્ય સાધનો અને ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરે છે • CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે ◦ C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેની સાથે રમે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• ભાષા કૌશલ્ય, વિવિધ સાધનો અને તેમના ઉપયોગોના શબ્દભંડોળને સમજવા અને ઉપયોગ કરવાની જ્ઞાનાત્મક કુશળતા. • સૌંદર્યલક્ષી સમજ, ટીમ-વર્ક, સ્વ-જાગૃતિ અને ફાઇન મોટર વિકાસ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: પસંદ કરેલા સાધનની વિગતોની નકલ કરવાની બાળકોની ક્ષમતાનું અવલોકન કરો. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: પ્રવૃત્તિ દરમિયાન મોટા બાળકો દ્વારા આપવામાં આવેલી વિગતો અને વર્ણનો નોંધો. માટીમાંથી બનાવીને કંઈક રજૂ કરવાની તેમની સર્જનાત્મકતા કુશળતા જુઓ. • મોટર કૌશલ્ય: હાથ-આંખ સંકલન અને ફાઇન મોટર કૌશલ્ય. • સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયા/અન્ય લોકો સાથે કામ કરવું (5-6 વર્ષનું વયજૂથ): તેમના સહયોગ અને ટીમવર્કના સ્તરનું મૂલ્યાંકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

ચાલો નૃત્ય કરીએ! શારીરિક હલનચલનની પેટર્ન્સ બનાવવી અને ઝડપી/ધીમા તાલ પર નૃત્ય કરવું

તમારે કઈ

સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

ઢોલક/ડ્રમ, ડફલી, મોબાઇલ પર સંગીત

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. જુદી જુદી ઝડપથી જેમ કે ઝડપી, ધીમી તાળી વગાડતાં વગાડતાં બાળકોને તમારી નકલ કરવાનું કહીને રમત શરૂ કરો.
2. તાળી પાડવી, ટેપિંગ કરવું, ચાલવું વગેરે જેવી વિવિધ શારીરિક હલનચલન સાથે આ જ પ્રવૃત્તિનું પુનરાવર્તન કરો.
3. બાળકોને વિવિધ શારીરિક હલનચલન દ્વારા અવાજ ઉત્પન્ન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને જૂથોમાં વિભાજિત કરો અને તેમને થોડી ક્રિયાઓ દ્વારા નૃત્ય કરવા માટે કહો. આ પ્રવૃત્તિ વર્ગમાં મોટા જૂથ તરીકે પણ કરી શકાય છે.
2. બાળકો બે અલગ અલગ સ્વર / ટેમ્પો સાથે સમાન ક્રમમાં હલનચલનનું પુનરાવર્તન કરે છે. આ ધૂન મોબાઇલ અથવા કોઈપણ સંગીત વાદ્ય પર વગાડી શકાય છે.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને જૂથોમાં વિભાજિત કરો અને તેમને થોડી ક્રિયાઓ દ્વારા નૃત્ય કરવા માટે કહો. આ પ્રવૃત્તિ વર્ગમાં મોટા જૂથ તરીકે પણ કરી શકાય છે.
2. બાળકો બે કરતાં વધુ અલગ અલગ સ્વર / ટેમ્પો સાથે સમાન ક્રમમાં હલનચલનનું પુનરાવર્તન કરે છે. આ ધૂન મોબાઇલ અથવા કોઈપણ સંગીત વાદ્ય પર વગાડી શકાય છે.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકોને સંગીતનાં વિવિધ સાધનો અથવા શારીરિક હલનચલનનો ઉપયોગ કરીને પોતાના બીટ્સ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તેમને અવાજોમાં વિવિધ પેટર્ન્સનું પુનરાવર્તન કરીને તે શોધવામાં મદદ કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ મહિનાના વિષય 'છોડ અને વૃક્ષો' પર આ પ્રવૃત્તિ કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને તેમની આસપાસની કુદરતી વસ્તુઓ જેમ કે ડાળીઓ થપથપાવવી, પાંદડાંઓનો ખડખડાટ, કન્ટેનરમાં પથ્થરોમાંથી સંગીતનાં સાધનો બનાવવા માટે કહો. બાળકોને તેમના સંગીતનાં સાધનો વિશે વાત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

શિક્ષક નોંધો

- **બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું:** બાળકોને સાંભળો, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો.
- બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, વિવિધ વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો જેમાં બાળકો સ્પર્શ કરે, અનુભવે અને પેટર્ન બનાવી/વિસ્તરે.
- **લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહિત કરો:** તેમાંના દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો.
- **બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો:** બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.
- **સંદર્ભિત રીતે સંબંધિત સામગ્રીનો ઉપયોગ:** વધુ ટકાઉ અભિગમ માટે સ્થાનિક રીતે મેળવેલી સામગ્રીના ઉપયોગ પર ભાર મૂકો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તેમજ અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે કલા દ્વારા તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે. ◦ C-12.2: સંગીત, ભૂમિકા ભજવવી, નૃત્ય અને હલનચલન બનાવવા માટે પોતાના અવાજ, શરીર, જગ્યાઓ અને વિવિધ વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરે છે અને રમે છે. • C-12.4: કલામાં સહયોગથી કામ કરે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• ભાષા કૌશલ્ય, ક્રમ અને પેટર્નિંગની જ્ઞાનાત્મક કુશળતા અને બાળકો દ્વારા પેટર્ન બનાવતી વખતે ગણતરી જેવા સંખ્યાત્મક કૌશલ્યોનો પરિચય • સૌંદર્યલક્ષી સમજ, ટીમ-વર્ક, સ્વ-જાગૃતિ અને શારીરિક ગતિ વિકાસ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• ભાગીદારી: સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકોનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • સક્રિય શોધ: તેમની ઇન્દ્રિયોનો સક્રિય ઉપયોગ કરતા અને રોજીંદી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે પુનરાવર્તન, વિસ્તરણ અને વિવિધ પેટર્ન બનાવતા બાળકોનું અવલોકન કરો. • સર્જનાત્મકતા: પેટર્ન અલગ અલગ રીતની હોઈ શકે છે દા.ત. ABAB, ABC ABC, AABB*

પ્રવૃત્તિનું નામ

પેટર્ન્સ સાથે મજા: કલા/ક્રાફ્ટ/બીડિંગ/શારીરિક હલનચલનની પેટર્ન્સ બનાવો

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

ત્રણ જુદાજુદા રંગના મણકા, દોરો, ત્રણ રંગીન કાગળ, શાકભાજી, બિન-ઝેરી રંગો/ડાઈઝ, પાણી, રંગો માટે બાઉન્સ અથવા પ્લેટ્સ, અધેસિવ, કાગળ

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને ત્રણ લાલ, ત્રણ વાદળી અને ત્રણ પીળા મણકા તેમજ દોરી આપો.
2. તેમને દોરીમાં મણકા પરોવીને ચોક્કસ પેટર્નમાં ગોઠવવા, જેમ કે લાલ, વાદળી અને પીળો અને પછી આ ક્રમનું પુનરાવર્તન કરવા કહો.
3. તેમને મણકાની વિવિધ ગોઠવણીઓ શોધવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને ત્રણ રંગના કાગળ આપો (લાલ, વાદળી અને પીળો) અને તેમને તેમાંથી પટ્ટીઓ ફાડવા કહો.
2. તેમને કાગળ પર વિવિધ રંગોના પેટર્નમાં પટ્ટીઓ ચોટાડવા માટે માર્ગદર્શન આપો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. કાગળ પર છાપવા માટે બે અલગ અલગ શાકભાજી (જેમ કે કમળની ડાળી/ કેપ્સિકમ અને ભીંડા) ના ઉપરના ભાગને કાપી નાખો.
2. બાળકોને વિવિધ રંગોનો ઉપયોગ કરવાનું શીખવો (જેમ કે, ભીંડા માટે લાલ રંગ અને કમળની ડાળી માટે લીલો રંગ)
3. તેમને વૈકલ્પિક રીતે પેટર્ન છાપવા માટે કહો (જેમ કે 2 લાલ છાપના નિશાન, 1 લીલી છાપનું નિશાન, ફરીથી 2 લાલ છાપના નિશાન વગેરે)
4. કાગળની બંને બાજુ પેટર્નને વિસ્તૃત કરવાની શક્યતાની ચર્ચા કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

એક રમત રમો જેમાં બાળકો તમે જે હલનચલન દર્શાવો છો તેની પેટર્નને અનુસરે છે. પછી તેઓ પેટર્ન યાલુ રાખી શકે છે અને પોતાના કેટલાક હલનચલન ક્રમ બનાવવાનો પ્રયાસ કરી શકે છે. અહીં બે ઉદાહરણો છે: (a) તાળી પાડો, ક્લિક કરો, ગોળ ધૂમો અને પુનરાવર્તન કરો. (b) કૂદકો, ગરદન હલાવી હા નો ઈશારો કરો અને હવામાં તમારા હાથ ઉંચા કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

આ વિષયને પ્રકૃતિ અને ફળો અને શાકભાજી સાથે જોડો અને પેટર્ન બનાવવાનો પ્રયોગ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.

શિક્ષક નોંધો

- જો બિન-ઝેરી રંગો/ડાઈઝના ઉપયોગ પર ભાર મૂકો.
- પર્યાવરણ પ્રત્યે પ્રશંસાની ભાવના કેળવો.
- બાળકોના તેમના પ્રયત્નો માટે પ્રશંસા કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-8:** બાળકો ગાણિતિક સમજ તથા જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે.
 - C-8.2: તેમના વાતાવરણ, આકારો અને સંખ્યાઓમાં સરળ પેટર્ન ઓળખે છે અને વિસ્તૃત કરે છે.
- **CG-12:** બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે.
 - C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરીને શોધ કરે છે અને રમે છે.

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા વિકાસ, સામાજિક કુશળતા, સૌંદર્યવક્ષી અને સર્જનાત્મક વિકાસ, સુંદર સ્નાયુ સંકલન, સંગીતની સમજ, એકાગ્રતા, યાદશક્તિ સહયોગથી કાર્ય, અવલોકન, નવીનતા.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: વિવિધ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને બાળકોની ઓળખ અને પેટર્ન બનાવવાની ક્ષમતાનું અવલોકન કરો. • સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયા: જૂથોમાં કામ કરવાની તેમની ક્ષમતા અને સહકારની કુશળતાનું મૂલ્યાંકન કરો. • ભાષા: પેટર્ન બનાવવાની ચર્ચાઓમાં વપરાયેલ શબ્દભંડોળ અને સર્જનાત્મકતાના સ્તરની નોંધ લો. • મોટર કુશળતા: કલા અને હસ્તકલા પ્રવૃત્તિઓ દરમિયાન હાથ-આંખ સંકલન અને ફાઈન મોટર કુશળતાનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

સ્ટેમ્પિંગ અને પેઇન્ટિંગ: મારી આસપાસ રહેલી વસ્તુઓ

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

કાગળો, કેટલીક સ્થાનિક રીતે ઉપલબ્ધ સામગ્રીઓ (પાંદડાં, ડાળીઓ, ફળો અને શાકભાજી), પેઇન્ટ રંગો અથવા હળદર પાવડર, કુમકુમ, પાણીનો બાઉલ, વિવિધ પેઇન્ટબ્રશ, આધાર તરીકે હાર્ડબોર્ડ

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને નેચર વોક પર લઈ જાઓ. નજીકના વાતાવરણમાંથી વિવિધ સામગ્રીઓ (જેવી કે પાંદડાં, ડાળીઓ, કાગળનો ગોળો, દોરા વગેરે) એકત્રિત કરો.
2. એકત્રિત કરેલી સામગ્રીને પેઇન્ટ રંગોમાં ડુબાડી અને બાળકોને કાગળના ટુકડા પર છાપવા દો.
3. તેમણે શું બનાવ્યું છે તેની ચર્ચા કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. પર્યાવરણમાંથી વિવિધ સામગ્રીઓ એકત્રિત કરવા માટે નેચર વોકનું આયોજન કરો.
2. બાળકોને પેઇન્ટ રંગોમાં સામગ્રીઓ ડુબાડીને કાગળ પર છાપવા કહો.
3. રંગો અને વપરાયેલી સામગ્રીઓ વિશે શેરિંગ અને ચર્ચા કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. નેચર વોક પર, વિવિધ આકારોની સામગ્રીઓ (ચોરસ, ત્રિકોણ, વર્તુળ, અંડાકાર, તારો, વગેરે) એકત્રિત કરો.
2. બાળકોને પેઇન્ટ રંગોમાં સામગ્રીઓ ડુબાડીને કાગળ પર છાપવા દો.
3. રંગો, સામગ્રી, આકારો અને વપરાયેલી પેટર્ન શેર કરવા, ચર્ચા કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકોને એકબીજાના ચિત્રો જોવા અને અનુમાન લગાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો કે સ્ટેમ્પિંગ માટે કઈ વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિ મહિનાના વિષય 'ફળો અને શાકભાજી' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને ભીંડા, બટાકા, ડુંગળી વગેરે જેવા વિવિધ શાકભાજી અને ફળોના કટ આઉટ અને ટુકડા આપો. બાળકોને કાગળના ટુકડા પર આ વસ્તુઓને સ્ટેમ્પ કરવા અને પોતાના ચિત્રો બનાવવા કહો. બાદમાં, બાળકોને તેમના ચિત્રો સંબંધિત ચોક્કસ પ્રશ્નો પૂછી શકાય છે જેમ કે આ પ્રવૃત્તિ દરમિયાન તેમણે કઈ વસ્તુઓનો સૌથી વધુ ઉપયોગ કર્યો છે અને શા માટે?

શિક્ષક નોંધો

- બાળકોને કુદરતી સામગ્રી માટે તેમની આસપાસના વાતાવરણનું અન્વેષણ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
- વધુ ટકાઉ અભિગમ માટે સ્થાનિક રીતે મેળવેલા રંગો અને ડાઈઝનો ઉપયોગ કરવા પર ભાર મૂકો.
- પર્યાવરણ અને સ્થાનિક સંસાધનો માટે પ્રશંસાની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપો.
- તેમના પ્રયત્નો માટે હકારાત્મક મજબૂતીકરણ અને પ્રશંસા પ્રદાન કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-12:** બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનાઓ વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદદાયક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે.
 - C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરીને શોધખોળ કરે છે અને રમે છે.

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

નિરીક્ષણ, સૌંદર્યલક્ષી ભાવના, ટીમ-વર્ક, સ્વ-જાગૃતિ અને શારીરિક ગતિ વિકાસ

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- **સક્રિય શોધ:** કુદરતી આકારોને ઓળખવા અને તેનું વર્ણન કરવાની બાળકોની ક્ષમતાનું અવલોકન કરો.
- **ભાષા અને સર્જનાત્મકતા:** પ્રવૃત્તિ દરમિયાન મોટા બાળકો દ્વારા આપવામાં આવેલી વિગતો અને વર્ણનો નોંધો. કાગળ પર રંગોથી કંઈક રજૂ કરવાની તેમની સર્જનાત્મકતા કુશળતા જુઓ.
- **મોટર કુશળતા:** હાથ-આંખ સંકલન અને ફાઈન મોટર કુશળતા.
- **સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયા/અન્ય લોકો સાથે કામ કરવું (5-6 વર્ષ):** મોટા પાયે કલાકૃતિ બનાવતી વખતે તેમના સહયોગ અને ટીમવર્કના સ્તરનું મૂલ્યાંકન કરો.

80

પ્રવૃત્તિનું નામ	લાગણી ઓળખવી, તેનાં ચિત્રો દોરવાં અને શેર કરવી		
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	ઈમોશન કાર્ડ્સ, કાગળ, કેયોન્સ, ફેસ કટઆઉટ્સ		
 આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી 			
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર	
1. બાળકોને અલગ અલગ ઈમોશન કાર્ડ આપો. 2. કેટલીક પરિસ્થિતિઓ રજૂ કરો અને બાળકો પરિસ્થિતિ વિશે કેવું અનુભવે છે તેના આધારે ઈમોશન કાર્ડ પસંદ કરશે. 3. પરિસ્થિતિને એવી રીતે રજૂ કરી શકાય છે કે જ્યારે તમારો આઈસ્ક્રીમ ઓગળી જઈને ટપકશે, તમને ભેટ મળશે, તમારા દાદા-દાદી તમારી મુલાકાત લેશે વગેરે વખતે તમને કેવું લાગશે.	1. બાળકોને ફેસ કટઆઉટ્સ અને વિવિધ પરિસ્થિતિઓ આપો. 2. બાળકોને દરેક પરિસ્થિતિમાં કેવું લાગશે તે ફેસ કટઆઉટ્સ પર દોરીને દર્શાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 3. બાળકોના પ્રતિભાવો, ચિત્રો અને આવું અનુભવવાના કારણો વિશે વાતચીત કરો.	1. બાળકોને કાગળ અને કેયોન તથા તેમને અલગ અલગ પરિસ્થિતિઓ આપો. 2. બાળકોને દરેક પરિસ્થિતિ માટે તેમની લાગણીઓ દર્શાવવા માટે કાગળ પર કેયોનથી ચિત્રો દોરવાની સૂચના આપો. 3. દરેક બાળકને બીજા બાળકને એક રેન્ડમ પરિસ્થિતિ આપવા કહો, અને પછી તેઓ બધા કાગળ પર પોતાની લાગણીઓ દોરી શકે. 4. બાળકો વચ્ચે ચર્ચા અને લાગણીઓની આપ-લેને પ્રોત્સાહિત કરો.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોની આંખના સ્તરે બોર્ડ પર એક મોટો ચહેરો દોરો જેમાં વિવિધ પ્રકારની આંખો, ભ્રમર, હોઠ વગેરેના કટઆઉટ્સ હોય. બાળકો વિવિધ અભિવ્યક્તિઓ અને સંકળાયેલ લાગણીઓ વિશે વાત કરવા માટે આ સુવિધાઓ પસંદ કરી શકે છે અને વેલ્કો કરી શકે છે. તેઓ અનુમાન કરી શકે છે અથવા અન્ય લોકોએ શું બનાવ્યું છે તેની ચર્ચા કરી શકે છે અથવા બોર્ડનો ઉપયોગ કરીને પોતાની લાગણીઓ શેર કરી શકે છે.		
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	“હું અને મારો પરિવાર” જેવા વિષયો સાથે પ્રવૃત્તિને જોડો અને બાળકોના સામાજિક અનુભવો તેમજ અભિવ્યક્તિની તેમની રીતોને સ્વીકારો.		
શિક્ષક નોંધો 	• બાળકોના અનુભવો અને પરિસ્થિતિઓ સાથેના તેમના જોડાણને સાંભળો. • બાળકોની સમજણ સ્તર અનુસાર પરિસ્થિતિઓ આપો. • તેમના અભિવ્યક્તિના સ્તરને પ્રોત્સાહિત કરો.		
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-4: બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે ◦ C-4.2: વિવિધ લાગણીઓને ઓળખે છે અને તેમને યોગ્ય રીતે નિયંત્રિત કરવા માટે ઇરાદાપૂર્વક પ્રયાસ કરે છે • CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે ◦ C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને રમે છે		

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, સામાજિક-ભાવનાત્મક કૌશલ્ય અને જ્ઞાનાત્મક કૌશલ્ય. વાર્તાઓ સાંભળે છે અને સમજે છે, મૌખિક સૂચનાઓ સમજે છે, પોતાના અવાજથી શોધે છે અને રમે છે, કારણ અને અસર સંબંધોને સમજે છે, વિવિધ લાગણીઓને ઓળખે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય ભાગીદારી: બાળકો સક્રિય રીતે ભાગ લઈ રહ્યા છે અને પહેલ કરી રહ્યા છે કે કેમ તેનું અવલોકન કરો. • લાગણીઓ ઓળખવી: બાળકો એકબીજાની લાગણીઓને સમજી રહ્યા છે કે કેમ તેનું ધ્યાન રાખો. • અભિવ્યક્તિઓ: બાળકોની લાગણીઓ વ્યક્ત કરવાની રીતો પર ધ્યાન આપો. • આપેલ પરિસ્થિતિઓની સમજ: બાળકો તેમને રજૂ કરેલી પરિસ્થિતિઓને કેટલી સારી રીતે સમજે છે તેનું મૂલ્યાંકન કરો

પ્રવૃત્તિનું નામ

આપણી કચરાપેટીમાં અજાયબીઓ: સુરક્ષિત કચરાનો સર્જનાત્મક રીતે પુનઃઉપયોગ અને રિસાયકલ કરો

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

રિસાયકલ કરી શકાય અથવા ફરીથી વાપરી શકાય તેવી વસ્તુઓ કાર્ડબોર્ડનાં બોક્સ/ટેટ્રા પેક, જૂના મેગેઝિનો, અખબાર, બોટલ વગેરે, બાળકો માટે સુરક્ષિત કાતર, ગુંદર, શાકભાજી અને ફળોની છાલ -

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને કાર્ડબોર્ડનાં બોક્સ/ટેટ્રા પેક, જૂનાં મેગેઝિનો, અખબારો અને બોટલ જેવી બિન-ઉપયોગી વસ્તુઓનો ફરીથી ઉપયોગ અને તેમને રિસાયકલ કેવી રીતે કરી શકાય તેની કલ્પના કરવા અને શેર કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
2. બાળકો પાસેથી વિવિધ ઉપયોગો પર પ્રતિભાવો એકત્રિત કરો અને પૂરી પાડવામાં આવેલી સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને વસ્તુઓ બનાવવામાં તેમને મદદ કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને ઉપભોગ્ય અને બિન-ઉપભોગ્ય વસ્તુઓ ઓળખવા માટે ચર્ચામાં સામેલ કરો.
2. બાળકોને બિન-ઉપભોગ્ય વસ્તુઓને કુંડાવાળા છોડ, સંગ્રહ સ્થાનો, કઠપૂતળીઓ, કાગળના માચે વગેરેમાં રિસાયકલ કરવાની રીતો શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. બાળકોને આ વસ્તુઓ બનાવતી વખતે સામગ્રી પૂરી પાડો અને તેનું નિરીક્ષણ કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકો સાથે બાયોડિગ્રેડેબલ (વિઘટનક્ષમ) અને નોન-બાયોડિગ્રેડેબલ (બિન-વિઘટનક્ષમ) વસ્તુઓ વચ્ચેના તફાવતની ચર્ચા કરો.
2. બાળકોને વસ્તુઓને શ્રેણીઓમાં વર્ગીકૃત કરવા અને તે મુજબ નિકાલ કરવા કહો.
3. ખાતર બનાવવાના ખાડાની અવધારણા રજૂ કરો અને તેનો હેતુ સરળ ભાષામાં સમજાવો.
4. બાળકોને નિયમિતપણે ખાતર બનાવવાના ખાડા પર ફોલોઅપ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

વર્ષ દરમિયાન સમયાંતરે સમાન પ્રવૃત્તિઓ કરો, સામગ્રીમાં ફેરફાર કરો અને રિસાયકલિંગ, ખાતર બનાવવું અને પુનઃઉપયોગ જેવા વિવિધ પાસાંઓ પર ભાર મૂકો. વાવેતર માટે રિસાયકલ કન્ટેનરનો ઉપયોગ કરીને એક નાનો બાગકામ પ્રોજેક્ટ રજૂ કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

બાળકોને તેમના રિસાયકલ કન્ટેનરમાં બીજ રોપવા અને તેમની સંભાળ રાખવાનું કહીને પ્રવૃત્તિને "છોડ અને વૃક્ષો" જેવા વિષયો સાથે જોડો. બાળકોને તેમના કુંડાવાળા છોડના અઠવાડિક અવલોકનો રેકૉર્ડ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.

શિક્ષક નોંધો

- **બાળકોની સલામતી સુનિશ્ચિત કરવી:** પૂરી પાડવામાં આવતી બધી સામગ્રી બાળકો માટે સુરક્ષિત હોવી જોઈએ એટલે કે બિન-ઝેરી, તીક્ષ્ણ ધાર વગરની.
- **આરોગ્ય અને સ્વચ્છતા:** આવી પ્રવૃત્તિ પછી હાથ ધોવાના મહત્વ પર ભાર મૂકવો.
- **પર્યાવરણીય જાગૃતિ:** એક જ વખત ઉપયોગમાં લેવાતી વસ્તુઓનો ઉપયોગ ઓછો કરવા અંગે જાગૃતિ પેદા કરવી
- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, પરિચિત ચિત્રો અથવા વસ્તુઓના સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો.
- **બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો:** બાળકોની સૂચનાઓ આપો
- ઘરની ભાષાઓ અને તેમને તેમની ઘરની ભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો.
- વધુમાં, તેમની L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દસંડોળ રજૂ કરો.
- પર્યાવરણ અને રોજિંદા સંસાધનો પ્રત્યે કદરની ભાવના કેળવો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-1: બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે. ◦ C-1.3: શાળા/વર્ગખંડને સ્વચ્છ અને વ્યવસ્થિત રાખે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	આ પ્રવૃત્તિ રોજિંદા વસ્તુ શબ્દભંડોળ, વસ્તુના નામ અને ઉપયોગો યાદ કરવા, સંવેદનાત્મક શોધ, કટીંગ દ્વારા ફાઈન મોટર કુશળતા અને પાત્રો અથવા વસ્તુઓ માટે પસંદગીઓ શેર કરીને ભાવનાત્મક અભિવ્યક્તિ દ્વારા ભાષા વિકાસને પ્રોત્સાહન આપે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• બાળકો તેમના પર્યાવરણ અને કારણ-અસર સંબંધોની તેમની સમજણ વિશે વાતચીત કરે છે. • શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ અને વસ્તુઓની સમજણ તથા તેમની ઉપયોગીતા. • બાળકોમાં સક્રિય ભાગીદારી, ભાષા પ્રતિભા, શારીરિક હલનચલન, ક્રિયાપ્રતિક્રિયામાં સરળતા, વગેરે.

પ્રવૃત્તિનું નામ

ચિત્રો સાથે મજા: રૂપરેખામાંથી કાપવું/ફાડવું

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

અખબાર/જૂનાં મેગેઝિનો, બાળ-અનુકૂળ કાતર, ગુંદર, વિવિધ આકારોના કટઆઉટ્સ – વર્તુળ, ચોરસ, ત્રિકોણ, આકાશ, જમીન, પાણીમાં જોવા મળતી વસ્તુઓ, વગેરે

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. જૂનાં મેગેઝિનો અથવા અખબારો પર પ્રાથમિક આકાર (વર્તુળ, ચોરસ, ત્રિકોણ) ની ટપકાંવાળી રૂપરેખાઓ દોરો.
2. બાળકોને અનુકૂળ કાતર આપો અને ટપકાંવાળી રેખાઓ પરથી કેવી રીતે કાપવું તે દર્શાવો.
3. બાળકોને આકાર અથવા વસ્તુઓના નામ ઓળખવા અને તેમની ચર્ચા કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, શાકભાજી, ફળો, પરિવહન, ઘરગથ્થુ વસ્તુઓ અને રમતગમતની વસ્તુઓ જેવા વિવિધ વિષયો પરની વસ્તુઓનો પરિચય કરાવો.
2. કાગળ પર દરેક વિષય સાથે સંબંધિત વસ્તુઓની ટપકાંવાળી રૂપરેખાઓ દોરો અને રેખાઓ પરથી કાપવા માટે બાળ-અનુકૂળ કાતર આપો.
3. બાળકોને આકારો અથવા વસ્તુઓ ઓળખવા અને તેમના વિશે વાત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. અઠવાડિયા દરમિયાન કરવામાં આવેલા કામને સુદૃઢ બનાવવા માટે વધુ જટિલ આકારો અને વસ્તુઓ સાથે પ્રવૃત્તિનું પુનરાવર્તન કરો.
2. બાળકોને રંગોનો ઉપયોગ કરીને કટઆઉટ્સ રંગીને અથવા રંગબેરંગી કાગળોના ટુકડા ચોટાડીને કોલાજ બનાવવાના વિકલ્પો આપો.
3. આકારો અને વસ્તુઓની ચર્ચા કરતી વખતે સર્જનાત્મકતા અને કલ્પનાશક્તિને પ્રોત્સાહન આપો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

વિવિધ વસ્તુઓના ચિત્રો શેર કરો અને બાળકોને વસ્તુઓની આસપાસ વાતચીત શરૂ કરતી વખતે તેમને કાપવા અને રંગવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

“પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ” જેવા વિષયો સાથે પ્રવૃત્તિને જોડો, બાળકોને કાગળ પર વિવિધ પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ વગેરે દોરવા, તેમાં રંગ પૂરવા અને કાપવાનું કહો. બાળકો પછીથી આ કટ-આઉટ્સનો ઉપયોગ કરીને રોલ પ્લેની પ્રવૃત્તિઓમાં જોડાઈ શકે છે.

શિક્ષક નોંધો

- **વધારણાની પ્રગતિ:** પ્રવૃત્તિ સરળ અને રોજીંદી વસ્તુઓના ચિત્રોથી શરૂ થવી જોઈએ અને 4-6 વય જૂથો માટે જટિલ રોજીંદી વસ્તુઓ અને દૃશ્યો તરફ જવું જોઈએ.
- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, પરિચિત ચિત્રો અથવા વસ્તુઓના સ્પર્શોન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો. ઉપરાંત, કાતરના જાડા હેન્ડલ, સારી રીતે સમજવા અને ઉપયોગ માટે જાડા કાગળ જેવા અનુકૂળનશીલ સહાયકો બનાવો.
- **બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો:** બાળકોની ઘરે બોલાતી ભાષાઓમાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની ઘરે બોલાતી ભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.
- પર્યાવરણ અને સ્થાનિક સંસાધનો માટે પ્રશંસાની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે. ◦ C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે. • CG-1: બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે. ◦ C-1.4: સામગ્રી અને સરળ સાધનોનો સલામત ઉપયોગ કરે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય (પ્રાણીઓ/પક્ષીઓ/જંતુઓના નામ), યાદશક્તિ કૌશલ્ય (પ્રાણી/જંતુ/પક્ષીઓના નામ અને લાક્ષણિકતાઓ યાદ રાખવી), શોધખોળ માટે ઇન્દ્રિયોનો ઉપયોગ (સાંભળવું, પર્યાવરણમાં વિવિધ પ્રકારના જીવો, વસ્તુઓ અને અન્ય બારીક વિગતો ઓળખવી), ફાઈન મોટર કૌશલ્ય (ચિત્રો/વસ્તુઓની રૂપરેખા કાપવી) અને ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો (પાત્ર/પ્રાણી/વસ્તુ માટે તેમની પસંદ અને નાપસંદ વ્યક્ત કરવી).
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકો, તેમની ભાષા પ્રતિભા, શરીરની ગતિવિધિઓ, ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓમાં સરળતા વગેરેનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • બાળકો તેમના પર્યાવરણ વિશે કેવા પ્રકારની વાતચીત કરે છે અને તેઓ કયા કારણ-અસર સંબંધો સમજે છે તેનું અવલોકન કરો • બાળકો જ્યારે પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે ત્યારે તેઓ કયા શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે તેનું અવલોકન કરો જેમ કે-કયા પદાર્થની રૂપરેખા લાંબી છે? કઈ રૂપરેખા કાપવામાં વધુ સમય લાગશે?

83

પ્રવૃત્તિનું નામ	સંગીતની પેટર્ન્સ: હાઈ/લો પિચના અવાજ, મોટા/કોમન અવાજો બનાવો, સરખામણી કરો		
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	સ્ટીલના વાડકાઓ, લાકડીઓ/ચમચીઓ, કાર્ડબોર્ડ, ગુંદર, પથ્થરો, ઘૂંઘરુ, ચોખા/દાળ		
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી			
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર	
1. બોટલોમાં દાળ, પથ્થર અથવા ચોખાના દાણા ભરો અને તેમને સુરક્ષિત રીતે સીલ કરો. 2. બાળકોને મુક્તપણે સંગીત બનાવવા માટે બોટલો હલાવવા દો.	1. બોટલોમાં દાળ, પથ્થર અથવા ચોખાના દાણા ભરો અને તેમને સુરક્ષિત રીતે સીલ કરો. વૈકલ્પિક રીતે, સ્ટીલના બાઉલમાં વિવિધ સ્તર સુધી પાણી ભરો. 2. બાળકોને બોટલો હલાવવા અને પાણીથી ભરેલા સ્ટીલના બાઉલ પર લાકડીઓ/ચમચી વડે મારવા માર્ગદર્શન આપો. 3. બાળકોને વિવિધ પ્રકારના અવાજો ઉત્પન્ન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. પાછલી પ્રવૃત્તિનું પુનરાવર્તન કરો, પરંતુ આ વખતે, બાળકોને પાણી અને દાળના દાણાનું પ્રમાણ વધારતી વખતે કે ઘટાડતી વખતે અવાજનો સ્વર અલગ છે કે નહીં તે ઓળખવામાં મદદ કરો.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને ચિત્ર કાર્ડ અથવા વાસ્તવિક જીવનમાં જોવા મળતા સંગીતનાં સાધનો બતાવો અને તેમને આ સાધનોનો ઉપયોગ કરવાની પ્રક્રિયા ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.		
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	બાળકોને તેમની આસપાસના વિવિધ અવાજો ઓળખવાનું કહીને પ્રવૃત્તિને “પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ” જેવા વિષયો સાથે સંરેખિત કરો. તેઓ કયા અવાજો વધુ વખત સાંભળવા માંગે છે અને બગીચા નજીક સંભળાતા અવાજો તથા રસ્તાની નજીક સંભળાતા અવાજોમાં રહેલા તફાવતો પર ચર્ચાને પ્રોત્સાહન આપો.		
શિક્ષક નોંધો 	અવધારણાની પ્રગતિ: સરળ રોજીંદી વસ્તુઓથી શરૂઆત કરો અને મોટી ઉંમરના જૂથો માટે વધુ જટિલ વસ્તુઓ તરફ આગળ વધો. બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકો માટે સહાય પૂરી પાડો, જેમાં સ્પર્શન્દ્રિય ચિત્ર કાર્ડ અને બહુભાષી સૂચનાઓનો સમાવેશ થાય છે. પ્રશંસાની ભાવનાને પ્રોત્સાહન આપો: સંશોધન અને પ્રયોગ દ્વારા પર્યાવરણ અને સ્થાનિક સંસાધનો પ્રત્યે પ્રશંસાને પ્રોત્સાહિત કરો.		
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનાઓ વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદદાયક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે. - C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને રમે છે. - C-12.2: સંગીત, ભૂમિકા ભજવવી, નૃત્ય અને હલનચલન બનાવવા માટે પોતાના અવાજ, શરીર, જગ્યાઓ અને વિવિધ વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરે છે અને રમે છે.		
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય (પ્રાણીઓ/પક્ષીઓ/જંતુઓ સંબંધિત શબ્દમંડોળ), યાદશક્તિ કૌશલ્ય (વિવિધ અવાજોને યાદ કરવા), સંગીત અનુભવતી અને બનાવતી વખતે સક્રિય શોધ માટે ઇન્દ્રિયોનો ઉપયોગ.		

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકોનું અવલોકન કરો અને તેમની ભાષા પ્રતિભા, શરીરનાં હલનચલન, ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓમાં સરળતા, વગેરે ઓળખો.
- બાળકો તેમના પર્યાવરણ વિશે કેવા પ્રકારની વાતચીત કરે છે અને તેઓ કયા કારણ-અસર સંબંધો સમજે છે તેનું અવલોકન કરો
- બાળકો જ્યારે તેઓ કયા શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે ત્યારે તેનું અવલોકન કરો જેમ કે કયા પદાર્થનો અવાજ મોટો/કોમળ છે? શેનો અવાજ આવશે નહીં અને શા માટે? જેવા પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે. જો આપણે બીજાને બદલે વસ્તુઓનો સમૂહ મૂકીએ તો શું થશે?

84

પ્રવૃત્તિનું નામ	રેખાઓ સાથે મજા: વક્ર, ઝિગઝેગ, સીધી રેખાઓ ઓળખવી અને બનાવવી		
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	માટી, ચોક, કેયોન્સ, વિવિધ રેખાઓના સ્પર્શી શકાય તેવાં કાર્ડ્સ, દુપટ્ટા, રેતી, લાકડી, પાણી, મણકા, બટનો, દોરડું	આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી	
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર	
- બાળકોને વિવિધ રેખાઓના સ્પર્શી શકાય તેવાં કાર્ડ્સ આપો અને તેમને રેખાઓના પ્રકારને અનુભવવા અને અનુમાન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - માટી, ચોક અથવા કેયોન્સ જેવી સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને સીધી, વક્ર અને ઝિગઝેગ રેખાઓ બનાવવામાં મદદ કરો.	- બાળકોને માટી, રેતી, પેઈન્ટ અને રંગો જેવી વિવિધ સામગ્રી આપો. તેમને આ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને સીધી, વક્ર અને ઝિગઝેગ રેખાઓ બનાવવાનું શીખવો. - આ રેખાઓ ફર્શ પર દોરો અને બાળકોને તેના પર ચાલવા, ઠેકવા, ફૂદવા અથવા કોલ કરવા કહો. દોરડા અથવા દુપટ્ટાનો ઉપયોગ કરીને એવી રેખાઓ બનાવો જેની સાથે તેઓ શારીરિક રીતે સંપર્ક કરી શકે.	- વિવિધ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને રેખાઓ બનાવવાની પાછલી પ્રવૃત્તિનું પુનરાવર્તન કરો. - બાળકોને કાગળ પર ટપકાંવાળી રેખાઓ આપો અને તેમને જાડા કેયોન્સથી દોરવા કહો જેથી રેખાના પ્રકારો વિશેની તેમની સમજણ મજબૂત બને.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	સંખ્યાઓ અને મૂળાક્ષરોના અક્ષરો લખવામાં સીધી, વક્ર અને ઝિગઝેગ રેખાઓની અવધારણા રજૂ કરો.		
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'આપણા સમુદાય સહાયકો' છે, તો બાળકો સાથે તેમના કપડાં અને આસપાસની વસ્તુઓ પરની રેખાઓ દ્વારા પેટર્ન અથવા ટેક્સચરના પ્રકારો પર વાતચીત કરો. કેટલીક માનવસર્જિત અને કેટલીક કુદરતી રીતે ઉપલબ્ધ પેટર્નનું અન્વેષણ કરો.		
શિક્ષક નોંધો 	- બાળકોને તેમના પર્યાવરણનું અન્વેષણ કરવા અને ટેક્સચર બનાવવા માટે વિવિધ પ્રકારની રેખાઓનો ઉપયોગ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. - પર્યાવરણ અને સ્થાનિક સંસાધનો પ્રત્યે પ્રશંસાને પ્રોત્સાહન આપો. - ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકો માટે સહાય પૂરી પાડીને અને બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવીને સમાવેશની ખાતરી કરો. - બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવો, લિંગ સમાનતા સુનિશ્ચિત કરો.		
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનાઓ વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદદાયક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે. - C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરીને શોધખોળ કરે છે અને રમે છે.		

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• સર્જનાત્મકતા: આસપાસની વસ્તુઓમાંથી પેટર્નનું અન્વેષણ અને નિર્માણ. • સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિ: ઇન્દ્રિયોનો મહત્તમ ઉપયોગ. • ફાઇન મોટર સ્કિલ્સ: વસ્તુઓને પકડવા, સ્પર્શ કરવા અને અનુભવવા માટે આંગળીઓ જેવા નાના મોટર સ્નાયુઓનો ઉપયોગ કરવો.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં ઇન્દ્રિયોને સંલગ્ન કરતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., વસ્તુઓની બારીક વિગતોને સ્પર્શ કરીને અને ધ્યાનમાં લેતા. • પસંદગીયુક્ત ધ્યાન: વિવિધ વસ્તુઓની પેટર્ન અને ડિઝાઇન પર ધ્યાન આપવું • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: પ્રવૃત્તિ દરમિયાન મોટા બાળકો દ્વારા આપવામાં આવેલી વિગતો અને વર્ણનો નોંધવા અને રંગોથી કાગળ પર કંઈક રજૂ કરવામાં તેમની સર્જનાત્મકતાનું અવલોકન કરવું. • સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયા/અન્ય લોકો સાથે કામ કરવું (5-6 વર્ષ): મોટા પાયે કલાકૃતિ બનાવતી વખતે તેમના સહયોગ અને ટીમવર્કનું મૂલ્યાંકન કરવું.

પ્રવૃત્તિનું નામ

આકાર સાથે મજા: આકારો દોરવા, રંગ પૂરવો, ટ્રેસ કરવા અને પેઇન્ટ કરવા

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

કાગળો/અખબાર, કાદવ, કેયોન્સ, સ્ટેન્સિલ્સ, સ્ટેમ્પ્સ અથવા ભૌમતિક આકારો ધરાવતી આસપાસની વસ્તુઓ જેવી કે બોટલના ઢાંકણાં, વગેરે, સૂકાં પાંદડાં, પથ્થરો

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. આસપાસના વાતાવરણમાંથી થોડી વસ્તુઓ એકત્રિત કરો જે સ્ટેન્સિલ તરીકે કામ કરશે. બાળકો સાથે વસ્તુ અને તેનો આકાર ઓળખો.
2. બાળકોને કેયોનની મદદથી કાદવ/કાગળમાં તે વસ્તુઓને ટ્રેસ કરવા અને તેના વિશે વાત કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને વિવિધ આકારો બનાવીને રંગોળી ડિઝાઇન બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો અને ડિઝાઇન વિશે વાત કરો કે કઈ આકૃતિઓ પુનરાવર્તિત થઈ રહી છે?
2. બાળકોને પથ્થરો, સૂકા પાંદડાં વગેરેથી રૂપરેખા સજાવવા કહો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને વિવિધ આકારો શોધીને રંગોળી ડિઝાઇન બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો અને ડિઝાઇનમાં ઉપયોગમાં લેવાતા આકારો વિશે વાત કરો જેમ કે કઈ આકૃતિઓ પુનરાવર્તિત થઈ રહી છે?
2. બાળકોને દરેક આકારની રૂપરેખામાં રંગ કરવા અને રૂપરેખાને પથ્થરો, સૂકા પાંદડાં વગેરેથી સજાવવા કહો.
3. આ પ્રવૃત્તિને વસ્તુઓના સંયોજન સાથે પુનરાવર્તિત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકો કાગળ પર વિવિધ સ્ટેન્સિલ/વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને ચિત્રો દોરશે. બાળકોને કેયોન્સ અને પેઇન્ટ રંગોનો ઉપયોગ કરીને રૂપરેખામાં રંગ પૂરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'વૃક્ષ અને છોડ' છે, તો બાળકોને સૂકા પાંદડાં, અન્ય કુદરતી વસ્તુઓનો સ્ટેન્સિલ તરીકે ઉપયોગ કરવા અને કાગળ પર ટ્રેસ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. બાળકોને બારીક વિગતો એટલે કે પાંદડાંઓની નસો, તૂટેલા ભાગ જોવામાં મદદ કરો અને પ્રશ્નો પૂછો કે શું વિવિધ પાંદડાંઓ માટે ટ્રેસ અલગ દેખાય છે વગેરે.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શિન્દ્રિય સામગ્રીનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે.
- **બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો:** બાળકોની ઘરની ભાષાઓમાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની ઘરની ભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની L2 માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.
- **બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું:** બાળકોના પ્રતિભાવો અને ભાગીદારી માટે તેમની પ્રશંસા કરો
- **સંદર્ભિત વાતાવરણ:** વધુ ટકાઉ અભિગમ માટે સ્થાનિક રીતે ઉપલબ્ધ સંસાધનોનો ઉપયોગ.
- **વર્ગખંડમાં લિંગ સમાનતા સુનિશ્ચિત કરો અને પ્રોત્સાહન આપો:** બધાને ભાગ લેવાની સમાન તકો આપો

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• (CG-8) બાળકો ગાણિતિક સમજ તથા જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે. ◦ (C-8.1) જથ્થા, આકારો, જગ્યા અને માપ સંબંધિત ખ્યાલો અને પ્રક્રિયાઓને સમજવા અને વ્યક્ત કરવા માટે પર્યાપ્ત અને યોગ્ય શબ્દભંડોળ વિકસાવે છે. • (CG-12) બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તેમજ અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે કલા દ્વારા તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે. ◦ (C-12.1) વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેની સાથે રમે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	અવલોકન, સૌંદર્યલક્ષી ભાવના, ટીમ-વર્ક, સ્વ-જાગૃતિ અને શારીરિક ગતિ વિકાસ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં સંવેદનાઓને જોડતા બાળકોનું અવલોકન કરો, દા.ત., વસ્તુઓને સ્પર્શ કરવો અને તેની બારીક વિગતો પર ધ્યાન આપવું. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: પ્રવૃત્તિ દરમિયાન મોટા બાળકો દ્વારા આપવામાં આવેલી વિગતો અને વર્ણનો નોંધો. કાગળ પર રંગોથી કંઈક રજૂ કરવાની તેમની સર્જનાત્મકતા કુશળતા જુઓ. • મોટર કૌશલ્ય: હાથ-આંખ સંકલન અને બારીક ગતિ કૌશલ્ય. • સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયા/અન્ય લોકો સાથે કામ કરવું (5-6 વર્ષનું વયજૂથ): મોટા પાયે કલાકૃતિ બનાવતી વખતે તેમના સહયોગ અને ટીમવર્કના સ્તરનું મૂલ્યાંકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

ફ્લોર આર્ટ: રંગોળી
(આકારો, પેટર્ન અને વધુ)

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

રંગોળીના પાવડર રંગો, ઘાસ, પથ્થર, પેઇન્ટ્સ, સુરક્ષિત
અરીસાઓ, બોટલના ઢાંકણાં, પાંદડાં, કઠોળ, રંગેલા પથ્થરો

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- ફ્લોર પર 4-5 ભાગમાં એક સરળ રંગોળીની રૂપરેખા બનાવો. - બાળકોને લાલ, પીળો જેવા સરળ પેટર્નને અનુસરીને રંગો ભરવા કહો, પછી પુનરાવર્તન કરો. - બાળકોને રંગોળી પૂર્ણ કરવામાં મદદ કરો અને તેમને પ્રક્રિયામાં માર્ગદર્શન આપો.	- ફ્લોર પર રંગોળીની રૂપરેખા બનાવો જેમાં વિવિધ અને ચોક્કસ આકારો અને ડિઝાઇનનું પુનરાવર્તન થાય. - બાળકોને ચોક્કસ આકારો અને ડિઝાઇનને સમાન વસ્તુઓ અને રંગોથી સજાવો. ઉદાહરણ તરીકે, બધા વર્તુળોમાં લાલ રંગ પૂરો, સૌથી બહારની રૂપરેખા પર પથ્થરો મૂકો, અંદર બનાવેલી પટ્ટીઓ પર ઘાસ મૂકો, વગેરે.	- ફ્લોર પર ચોક્કસ રંગોળીની રૂપરેખા બનાવો. - બાળકોને રંગો અને સ્થાનિક રીતે ઉપલબ્ધ સામગ્રીથી રંગ ભરવા કહો, જેથી સર્જનાત્મકતા અને કલ્પનાશક્તિને પ્રોત્સાહન મળે. - બાળકોને ફ્લેશકાર્ડ્સ વડે વિવિધ રાજ્યોમાં રંગોળીના વિવિધ નામોનો પરિચય કરાવો, જેમ કે મહારાષ્ટ્રમાં રંજોલી, આસામ અને પશ્ચિમ બંગાળમાં અલ્પના, તમિલનાડુમાં કોલમ અને રાજસ્થાનમાં મંડણા.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા	બાળકો સાથે રાજ્ય-વિશિષ્ટ રંગોળી બનાવો જેથી તેઓ સાંસ્કૃતિક વિવિધતા અને પરંપરાઓ અંગે જાણી શકે.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)	વિવિધ રાજ્ય-વિશિષ્ટ સજાવટ અને સૌંદર્યલક્ષી ભાવના વિશે બાળકોના જ્ઞાનમાં વધારો કરવા માટે આ પ્રવૃત્તિને તહેવારો અને ઉજવણીઓના વિષય સાથે જોડો.	
શિક્ષક નોંધો	- બાળકોને તેમના કુદરતી વાતાવરણનું અન્વેષણ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો અને સ્થાનિક રીતે ઉપલબ્ધ સામગ્રીના ઉપયોગ પર ભાર મૂકો. - પ્રવૃત્તિ દ્વારા ભૌમિતિક રચનાઓ અને સાંસ્કૃતિક વિવિધતા વિશે બાળકોના જ્ઞાનમાં વધારો કરો. - સહકાર, સર્જનાત્મક અભિવ્યક્તિ, ભાષા, જ્ઞાનાત્મક અને સામાજિક-ભાવનાત્મક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપો. - વ્યવહારુ અનુભવ દ્વારા કલ્પનાશક્તિ, શબ્દભંડોળ અને સૌંદર્યલક્ષી ભાવનાનો વિકાસ કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા	CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદદાયક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે. - C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેનું અન્વેષણ કરે છે.	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• સહકાર અને સહાધ્યાયીઓની ક્રિયાપ્રતિક્રિયા. • મોટર કૌશલ્ય વિકાસ, જેમાં ફાઇન મોટર હાથના હલનચલન અને આંખ-હાથ સંકલનનો સમાવેશ થાય છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• અવલોકન કૌશલ્ય- બાળકોની સક્રિય ભાગીદારી, આનંદ અને માઇન્ડફુલનેસનું અવલોકન કરો. • પીઅર ક્રિયાપ્રતિક્રિયા- અન્ય બાળકો સાથે સહકાર અને સામેલગીરીનું મૂલ્યાંકન કરો. • મોટર કુશળતા- ફાઇન મોટર હાથના હલનચલનનો ઉપયોગ. • આંખ-હાથ સંકલન

પ્રવૃત્તિનું નામ

ચાલો બનાવીએ: આડોશપાડોશમાં સામાન્ય જગ્યાઓ

તમારે કઈ

સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

વિવિધ હસ્તકલા સામગ્રી (કાગળ, કાર્ડબોર્ડ, માટી, કાપડ, લાકડીઓ, વગેરે), કાતર ગુંદર માર્કર અથવા પેઇન્ટ, આડોશપાડોશમાં સામાન્ય જગ્યાઓ (જેમ કે ઘરો, બગીચાઓ, શાળાઓ, વગેરે) ની તસવીરો અથવા ચિત્રો, મોડેલિંગ અને સર્જન માટે ખુલ્લી જગ્યા.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

4-5 વર્ષની ઉંમર

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને તેમના આડોશપાડોશમાં સામાન્ય સ્થળો ઓળખવામાં અને નામ આપવામાં મદદ કરો (દા.ત., ઘરો, બગીચાઓ, શાળાઓ, રમતના મેદાનો).
2. બાળકોને દરરોજ જોવા મળતી વિવિધ જગ્યાઓની અવધારણા સમજવામાં સહાય કરો (દા.ત., જ્યારે તમે બગીચામાં ચાલો છો ત્યારે તમે શું જુઓ છો?).

1. બાળકોને મૂળભૂત હસ્તકલા સામગ્રી (દા.ત., કાગળના ઘરો, કાર્ડબોર્ડના બગીચા) નો ઉપયોગ કરીને આડોશપાડોશની જગ્યાઓના સરળ ચિત્રો અથવા મોડેલ બનાવવામાં સહાય કરો.
2. બાળકોને તેમના આસપાસના વાતાવરણ વિશે તેમના વિચારો અને અવલોકનો વ્યક્ત કરવા પ્રોત્સાહિત કરો (દા.ત., રમતના મેદાન વિશે તમને શું ગમે છે?).

1. બાળકોને વિવિધ હસ્તકલા સામગ્રી (દા.ત., માટીના ઘરો, કાપડના બગીચાઓ) નો ઉપયોગ કરીને આડોશપાડોશની જગ્યાઓના વધુ વિગતવાર મોડેલ બનાવવા માટે માર્ગદર્શન આપો.
2. તેમના સમુદાયના વિવિધ પાસાઓ અંગે વિચારતી વખતે સર્જનાત્મકતા અને કલ્પનાશક્તિને પ્રોત્સાહન આપો (દા.ત. આપણા મોડેલને બગીચા જેવું બનાવવા માટે આપણે તેમાં બીજી કઈ સુવિધાઓ ઉમેરી શકીએ?).

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

- બાળકોને સ્પર્શની ભાવનાનો અનુભવ કરાવવા માટે ટેક્સ્ટાઇલ પેપર અથવા કાપડ જેવી સ્પર્શી શકાય તેવી સામગ્રી પ્રદાન કરો (દા.ત., બગીચામાં ઘાસ માટે કાપડનો ઉપયોગ).
- બાળકોને તેઓ જે આડોશપાડોશની જગ્યાઓ બનાવી રહ્યા છે તેનાથી સંબંધિત વાર્તાઓ અથવા અનુભવો શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો (દા.ત., "મને રમતના મેદાનમાં મારા મિત્રો સાથે રમવાનું યાદ છે").

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

બાળકોને તેમના પર્યાવરણને સમજવામાં અને તેમનામાં સ્વત્વની ભાવના કેળવવા માટે "આપણા સમુદાય સહાયકો" ના વિષય સાથે આ પ્રવૃત્તિને જોડો (દા.ત., દરેક આડોશપાડોશની જગ્યા સમુદાયમાં કેવી રીતે ફાળો આપે છે તેની ચર્ચા કરવી).

શિક્ષક નોંધો

- બાળકોને પ્રવૃત્તિ સમજાવવા માટે સરળ ભાષા અને હાવભાવનો ઉપયોગ કરો (દા.ત., "આજે, આપણે આપણા આડોશપાડોશમાં જે સ્થાનો જોઈએ છીએ તેના મોડેલ બનાવવા જઈ રહ્યા છીએ").
- બાળકોને સ્વતંત્ર રીતે કામ કરવા દેતાં પહેલાં હસ્તકલા સામગ્રીનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરવો તે દર્શાવો (દા.ત., ઘર બનાવવા માટે કાગળ કેવી રીતે કાપવા અને ગુંદર કેવી રીતે લગાવવો તે બતાવવું).
- બાળકોના પ્રયત્નો અને સર્જનાત્મકતા માટે પ્રોત્સાહન અને પ્રશંસા આપો (દા.ત., "મને ગમે છે કે તમે બગીચામાં ઝૂલા કેવી રીતે ઉમેર્યા!").

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-7: બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે ◦ C-7.1: વિવિધ શ્રેણીના પદાર્થો અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે • CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે ◦ C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેની સાથે રમે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• ટીમવર્ક અને સહયોગ, વિવેચનાત્મક વિચારસરણી અને સ્થાનલક્ષી તર્ક કૌશલ્ય.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• બાળકોની સામાન્ય અડોશપડોશની જગ્યાઓ ઓળખવાની અને નામ આપવાની ક્ષમતાનું અવલોકન કરો (દા.ત., "શું તમે આપણા મોડેલમાં ઘર તરફ નિર્દેશ કરી શકો છો?"). • તેઓ દ્વારા તેમના મોડેલો બનાવતી વખતે તેમની ફાઈન મોટર કુશળતા અને સર્જનાત્મકતાનું મૂલ્યાંકન કરો (દા.ત., "તમે તમારા ઉદ્યાનમાં વૃક્ષો કેવી રીતે બનાવવાનું નક્કી કર્યું?"). • જૂથ કાર્ય દરમિયાન તેમની વાતચીત અને સહયોગ કુશળતા નોંધો (દા.ત., "તમે રમતનું મેદાન પૂર્ણ કરવા માટે સાથે મળીને કેવી રીતે કામ કરશો?").

પ્રવૃત્તિનું નામ	તહેવારો: ઉજવણી અને વિવિધતા અંગે શીખીએ/આદર કરીએ	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	સ્ટેશનરી	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બધા બાળકોને એક વર્તુળમાં ભેગા કરો અને સરળ અને સમાવેશી રીતે વિવિધ તહેવારોની ચર્ચા કરો. - બાળકોને તેમના મનપસંદ તહેવાર માટે એક કાર્ડ બનાવવા માટે કહો. - બાળકોને તેમના કાર્ડ બનાવવામાં મદદ કરો, જેથી તેઓ આ પ્રવૃત્તિમાં ભાગીદાર અને મૂલ્યવાન હોવાનું અનુભવે.	- બાળકોને વિવિધ તહેવારોની તસવીરો બતાવો, જેનાથી ચર્ચા અને જિજ્ઞાસા ઉત્પન્ન થશે. તેમને એક ચિત્ર દોરવા કહો જેમાં તેઓ તેમના પરિવાર અથવા મિત્રો સાથે કોઈપણ તહેવાર કેવી રીતે ઉજવે છે તે દર્શાવ્યું હોય. - તેમને તેમના ચિત્રો શેર કરવા અને જૂથને તેનું વર્ણન કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.	- બાળકોને વિવિધ તહેવારોના મહત્વ વિશે ચર્ચામાં સામેલ કરો, દરેક ઉજવણીમાંથી શીખેલા મૂલ્યો અને પાઠ પર પ્રકાશ પાડો. - બાળકોને એકબીજા સાથે બનાવેલા ચિત્રોની આપ-લે કરવા અને દરેક ચિત્ર શું રજૂ કરે છે તે અનુમાન કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને ચિત્રકામ, રંગકામ, મૌખિક અભિવ્યક્તિ, લેખન વગેરે જેવા વિવિધ માધ્યમો દ્વારા તેમની સર્જનાત્મકતા વ્યક્ત કરવાની તકો પૂરી પાડો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને તહેવાર અથવા ખાસ પ્રસંગ માટે એક મોક ઉજવણીનું આયોજન કરવાની મંજૂરી આપો, જેમાં દરેક બાળકને અલગ અલગ ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ સોંપવામાં આવે.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	સાંસ્કૃતિક જાગૃતિ, વિવિધતા અને સમાવેશકતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આ પ્રવૃત્તિને તહેવારો અને ઉજવણીઓના વિષય સાથે જોડો.	
શિક્ષક નોંધો 	- એક સહાયક અને સમાવેશી વાતાવરણ કેળવો જ્યાં દરેક બાળક પોતે મૂલ્યવાન હોવાનું અને પોતાનો આદર થતો અનુભવે. - ખાતરી કરો કે પ્રવૃત્તિ કોઈ ચોક્કસ ધાર્મિક મૂલ્યો અથવા લાગણીઓને પ્રોત્સાહન આપતી નથી અથવા તેનું અવમૂલ્યન કરતી નથી. - બાળકોમાં સર્જનાત્મકતા, સહયોગ અને ટીમવર્કને પ્રોત્સાહન આપો. - મૌખિક અભિવ્યક્તિ અને સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા ભાષા વિકાસ માટે તકો પૂરી પાડો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનાઓ વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદદાયક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે. - C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે.	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સર્જનાત્મકતા, સામાજિક-ભાવનાત્મક વિકાસ, વિવિધતા અને સાંસ્કૃતિક એકીકરણ અને ભાષા વિકાસને સંબોધિત કરે છે.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	- સર્જનાત્મક કલાકૃતિમાં બાળકોની સક્રિય ભાગીદારી અને સંલગ્નતા. - શેરિંગ અને સંભાળ રાખતા વર્તન દ્વારા સહકાર અને ટીમવર્ક દર્શાવવામાં આવે છે. - ચિત્રકામ, રંગ પુરવણી, મૌખિક અભિવ્યક્તિ વગેરેમાં સર્જનાત્મકતાનું અવલોકન.	

પ્રવૃત્તિનું નામ	વર્ગખંડના નિયમોનું પોસ્ટર/ભીતચિત્ર બનાવવું	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	એક મોટું ચાર્ટ પેપર, એક માર્કર, કચરાપેટીમાં કચરો નખાતો હોય, હાથ ઊંચા કરેલા હોય વગેરે જેવા ચિત્રો દર્શાવતાં ફ્લેશકાર્ડ્સ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. બાળકો સાથે તેમના વર્ગખંડમાં કયા નિયમો રાખવા માંગે છે તેની ચર્ચા કરો. 2. કચરો કચરાપેટીમાં ફેંકવો, હાથ ઊંચો કરીને બોલવું, કતારમાં ચાલવું વગેરે જેવા કેટલાક નિયમો દર્શાવતા ફ્લેશકાર્ડ્સ અથવા ચિત્રો બતાવો. 3. બાળકો દ્વારા શેર કરાયેલા નિયમો ચાર્ટ પેપર પર નોંધો.	1. નિયમોની ચર્ચા કરવાની અને તેમને ચાર્ટ પેપર પર નોંધવાની પ્રક્રિયાનું પુનરાવર્તન કરો. 2. નિયમોના ફ્લેશકાર્ડ્સ અથવા ચિત્રો બતાવો અને બાળકોને આ નિયમોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા ચિત્રો દોરવા અને તેમાં રંગ પૂરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. બાળકો સાથે વર્ગખંડના નિયમોની ચર્ચા કરો અને ચાર્ટ પેપર પર તેમના સૂચનો નોંધો. 2. નિયમોના ફ્લેશકાર્ડ્સ અથવા ચિત્રો બતાવો અને બાળકોને આ નિયમોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા ચિત્રો દોરવા અને તેમાં રંગ પૂરવા માટે માર્ગદર્શન આપો. 3. વર્ગને નિયમો યાદ કરાવવા માટે ચાર્ટનો ઉપયોગ કરો, જેમાં શેરિંગ, વારા લેવા, માર્ગ સલામતી વગેરે જેવી અવધારણા પર ભાર મૂકવામાં આવે છે, અને આ વિચારોનું નિયમિતપણે પુનરાવર્તન કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	રમતના મેદાન અથવા માર્ગ સલામતી જેવી વિવિધ જગ્યાઓ માટેના નિયમોનો સમાવેશ કરીને પ્રવૃત્તિનો વિસ્તાર કરો, બાળકોને દરેક સંદર્ભ માટે ચોક્કસ નિયમો વિશે વિચારવામાં અને બનાવવા માટે પ્રેરિત કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો મહિનાનો વિષય “મારું ગામ/મારું શહેર” હોય, તો બાળકો સાથે સલામતીના નિયમોની ચર્ચા કરો અને તેમને સમુદાય અને જાહેર જગ્યાઓની અવધારણા સાથે જોડો.	
શિક્ષક નોંધો 	- બાળકો પર નિયમો લાદવાનું ટાળો; તેના બદલે, તેમને નિયમ બનાવવાની પ્રક્રિયામાં સામેલ કરો. - ખાતરી કરો કે બાળકો દરેક નિયમ પાછળનો તર્ક સમજે છે. - જરૂર મુજબ નિયમો લાગુ કરવામાં અને અનુકૂળનમાં લવચીકતા જાળવી રાખો. - બાળકોને નિયમોનું પાલન કરવામાં મદદ કરવા માટે સર્જનાત્મક પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરો, જેમ કે હાથ ઊંચા કરવા માટે કાર્ડબોર્ડ કટઆઉટ બનાવવા અથવા વર્ગખંડની બહાર જતા બાળકોનું નિરીક્ષણ કરવા માટે નામ ચિટ્સનો ઉપયોગ કરવો.	

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-4: બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે ◦ C-4.5: વર્ગખંડ અને શાળામાં સામાજિક ધોરણોને સમજે છે અને સકારાત્મક પ્રતિભાવ આપે છે • CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે ◦ C-7.2: સરળ પૂર્વધારણા બનાવીને પ્રકૃતિમાં કારણ અને અસર સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે તથા તેમની પૂર્વધારણાને સમજાવવા માટે અવલોકનોનો ઉપયોગ કરે છે • CG-13: બાળકો શીખવાની ટેવ વિકસાવે છે જે તેમને શાળાના વર્ગખંડ જેવા ઔપચારિક શિક્ષણ વાતાવરણમાં સક્રિય રીતે જોડાવા દે છે ◦ C-13.4: વર્ગખંડના ધારાધોરણો: એજન્સી અને સમજણ સાથે ધારાધોરણોને અપનાવે છે અને તેનું પાલન કરે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા વિકાસ, જ્ઞાનાત્મક વિકાસ અને સમાજીકરણ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• વર્ગખંડના નિયમોની ચર્ચા અને રચનામાં સક્રિય ભાગીદારી. • શેરિંગ અને સહકારી વર્તન દ્વારા સહકાર અને ટીમવર્ક દર્શાવવામાં આવે છે. • ચિત્રકામ, રંગ પુરવણી અને મૌખિક અભિવ્યક્તિમાં સર્જનાત્મકતા.

પ્રવૃત્તિનું નામ	રેપ ઈટ અપ: આકારો, બોક્સ અને સજાવટની સામગ્રીઓ	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	અખબાર, બબલ રેપ, ટેપ, દોરડું, ગુંદર, કોરો કાગળ, વિવિધ આકાર અને કદના બોક્સ.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. બાળકોને વસ્તુઓ અને પેકેજિંગ સામગ્રી આપો. 2. તેમને અંદરની સામગ્રી (દા.ત., સખત, નરમ, ખરબચડી, સુંવાળી) અને આપવામાં આવેલી વસ્તુઓને સ્પર્શ કરવા, અનુભવવા અને તેનું વર્ણન કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. 3. બાળકોને વસ્તુઓ ખોલવામાં અને પછી અખબારનો ઉપયોગ કરીને ફરીથી પેક કરવામાં સહાય કરો.	1. બાળકોને અખબારથી પેક કરવા માટે વિવિધ આકારની વસ્તુઓ (દા.ત., બોલ, નાનું બોક્સ, શંકુ આકારનું ટોપી) આપો. 2. કઈ વસ્તુઓ પેક કરવી સરળ હતી કે કઈ મુશ્કેલ હતી અને તેમના આકાર અન્ય વસ્તુઓથી કેવી રીતે અલગ હતા તેની ચર્ચા કરો. 3. બાળકોને વસ્તુઓ ખોલવામાં અને પછી અખબારનો ઉપયોગ કરીને ફરીથી પેક કરવામાં સહાય કરો.	1. બાળકોને વિવિધ આકારની વસ્તુઓ (જેમ કે બોલ, નાનું બોક્સ, શંકુ આકારની ટોપી, હીરા અને તારા આકારની વસ્તુ) આપો જેથી તેઓ અખબારથી પેક કરી શકે. બાળકો દોરડું, કાંકરા વગેરે જેવી સામગ્રીથી આ વસ્તુઓને સજાવી શકે છે. 2. કઈ વસ્તુઓ પેક કરવી સરળ હતી કે કઈ મુશ્કેલ હતી અને તેમના આકાર અન્ય વસ્તુઓથી કેવી રીતે અલગ હતા તેની ચર્ચા કરો. 3. બાળકોને વસ્તુઓ ખોલવામાં અને પછી અખબારનો ઉપયોગ કરીને ફરીથી પેક કરવામાં સહાય કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને તેમના સહાધ્યાયીઓ દ્વારા પેક કરેલી વસ્તુઓના આકારનું અનુમાન કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. બાળકોને શું પેક કરવામાં આવ્યું છે તે અનુભવવા અને અંદરની વસ્તુનો અંદાજ લગાવવા દો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	પ્રવૃત્તિને “વૃક્ષો અને છોડ” વિષય સાથે જોડો, બાળકોને પેકેજિંગ માટે વિવિધ પાંદડાં, કાંકરાનો ઉપયોગ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. તેમને પૂછો કે કાગળ, રિબન વગેરેની જગ્યાએ કયા પાંદડાંનો ઉપયોગ કરવો શ્રેષ્ઠ રહેશે.	
શિક્ષક નોંધો 	• પેકિંગ પ્રક્રિયા દરમિયાન જરૂર મુજબ બાળકોને સહાય પૂરી પાડો. • દૃષ્ટિની ક્ષતિ ધરાવતા બાળકોને તેઓ જે વસ્તુઓને સ્પર્શે છે તે સમજવામાં સહાય કરો. પેકેજિંગ માટે સ્પર્શી શકાય તેવી સામગ્રીનો ઉપયોગ કરો. • શીખવાની પ્રક્રિયા વધારવા માટે પ્રવૃત્તિ દરમિયાન શોધખોળ અને ચર્ચાને પ્રોત્સાહિત કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-2: બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે ◦ C-2.5: સ્પર્શના અર્થમાં ભેદભાવ વિકસે છે • CG-3: બાળકો ફિટ અને લવચીક શરીર વિકસાવે છે ◦ C-3.3: તેમના હાથ અને આંગળીઓથી કામ કરવામાં ચોકસાઈ અને નિયંત્રણ દર્શાવે છે • CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે ◦ C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેની સાથે રમે છે.	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, સમાજીકરણ, સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિ, મૌખિક સૂચનાઓ સમજે છે, અસ્ખલિત રીતે વાતચીત કરે છે, વિવિધ વસ્તુઓ સાથે શોધખોળ કરે છે અને રમે છે, સહયોગથી કાર્ય કરે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિ: બાળકો સખત અને નરમ, ખરબચડી અને લીસી સપાટીઓ વચ્ચે તફાવત કરે છે. • સરખામણી કરવાની ક્ષમતા: બાળકો યોગ્ય શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરીને રચનાના આધારે વસ્તુઓની તુલના કરે છે. • વર્ગીકરણ કુશળતા: બાળકો રચનાના આધારે વસ્તુઓને સચોટ રીતે અલગ પાડે છે. • મોટર કુશળતા: ફાઈન મોટર સ્નાયુઓના ઉપયોગનું અવલોકન. • આંખ-હાથ સંકલન: પેકિંગ પ્રવૃત્તિઓ દરમિયાન સંકલનનું અવલોકન.

પ્રવૃત્તિનું નામ	તમારું પોતાનું જોડકણું/ગીત બનાવવું	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	પ્રાણીઓ, વાહનો અને અન્ય વિવિધ શ્રેણીઓના ચિત્ર કાર્ડ્સ, જાડા કેયોન્સ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. બાળકો સાથે વર્તુળમાં બેસો અને મધ્યમાં ચિત્ર કાર્ડ સાથેનો બાઉલ મૂકો. 2. દરેક બાળક વારાફરતી વારો લેશે, એક ચિત્ર કાર્ડ પસંદ કરશે અને તે ચિત્રમાં શું થઈ રહ્યું છે તે કહેશે. 3. ચિત્ર કાર્ડને લગતા લયબદ્ધ ગીતો ગાઓ. આ પ્રવૃત્તિ દરમિયાન બાળકો ફ્લેશકાર્ડ્સનું પુનરાવર્તન અને તેમાં રંગ પૂરી શકે છે.	1. આ પ્રવૃત્તિ દરમિયાન બાળકોને ફ્લેશકાર્ડ્સમાં રંગ પૂરતી વખતે ગીતનું પુનરાવર્તન કરવા અને તેને વિસ્તૃત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરી શકાય છે.	1. બાળકોને તેમનાં પોતાનાં જોડકણાં અને ગીતો બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને તેમનાં પોતાનાં જોડકણાં અને ગીતો બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો અને તેમને ચિત્રાત્મક ફ્લેશકાર્ડ્સ બનાવવા માટે કહો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	તમે આ પ્રવૃત્તિને મહિનાના કોઈપણ વિષય સાથે જોડી શકો છો. જો મહિનાનો વિષય "પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ" હોય, તો પ્રાણીઓ પરના ટૂંકા જોડકણાં અને વાર્તાઓ સંબંધિત તેમના ખોરાક, આશ્રયસ્થાન બનાવી શકાય છે.	
શિક્ષક નોંધો 	- જોડકણાં/વાર્તાઓ બનાવતી વખતે બાળકોને સહાય કરો. - બાળકોને તેમના વાક્યોને લયબદ્ધ રીતે ઉચ્ચારવામાં મદદ કરો. - કવિતાઓ/ગીતો/વાર્તાઓનું પઠન કરતી વખતે ફ્લેશકાર્ડ્સનો ઉપયોગ કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-9: બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજીંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ માટે અસરકારક સંચાર કૌશલ્ય વિકસાવે છે. - C-9.6: સ્પષ્ટ પટકથા અને પાત્રો સાથે ટૂંકી વાર્તાઓનું વર્ણન કરે છે.	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સહાધ્યાયીઓ સાથે વાતચીત, સામાજિક વિકાસ, શબ્દભંડોળમાં વધારો, અવાજો અને ધ્વનિ પેટર્નને અલગ પાડે છે, વિવિધ લાગણીઓને ઓળખે છે, આરામથી વાતચીત કરે છે, સરળ ગીતો/જોડકણાં બનાવે છે, શબ્દોને અસરકારક રીતે જાણે છે અને ઉપયોગ કરે છે, ધ્વનિ જાગૃતિ, લયબદ્ધ જાગૃતિ વિકસાવે છે.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	- સર્જનાત્મક પ્રક્રિયાઓમાં સક્રિય ભાગીદારી. ભાષા વિકાસ - લય, શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ, ચહેરાના હાવભાવ.	

પ્રવૃત્તિનું નામ

કાફટ અને સર્જનાત્મકતા: પેપર-મેશ આર્ટ અને વસ્તુઓ બનાવવી

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

અખબાર, બાઉલ, પ્લેટ, વોટર કલર્સ, પેઈન્ટ બ્રશ, ગુંદર, પાણી

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને અખબારો/વપરાયેલા કાગળને પાણીમાં બોળીને બનાવેલી પેપર મેશ પેસ્ટ આપો.
2. તેમને પેપર મેશનો ઉપયોગ કરવા અને તેને શીટના રૂપમાં પ્લેટ પર ફેલાવવા કહો.
3. શીટને સૂકવવા દો અને પછી બાળકોને તેમના દ્વારા બનાવેલી શીટ્સનું અવલોકન કરવા કહો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને કાગળના ટુકડા આપો અને તેમને કાગળની લૂગદી – પેપર મેશ બનાવવા માટે પાણીમાં થોડીવાર બોળી રાખવા કહો.
2. તેમને કાગળની લૂગદીઓ અને ગુંદરનો ઉપયોગ કરીને વિવિધ કલા વસ્તુઓ અને શિલ્પો વિકસાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તમે એવા વિષયો સૂચવી શકો છો કે જેના પર તેઓ આ વસ્તુઓ વિકસાવી શકે.
3. બાળકો દ્વારા બનાવેલી વસ્તુઓ પ્રદર્શિત કરો અને તેની આસપાસ ચર્ચા કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને કાગળ આપો અને તેમને કાગળની લૂગદીઓ બનાવવા કહો.
2. તેમને કાગળની લૂગદીઓ અને ગુંદરનો ઉપયોગ કરીને વિવિધ કલા વસ્તુઓ, ઉપયોગી વસ્તુઓ અને શિલ્પો વિકસાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તમે એવા વિષયો સૂચવી શકો છો કે જેના પર તેઓ આ વસ્તુઓ વિકસાવી શકે.
3. બાળકો દ્વારા બનાવેલી વસ્તુઓ પ્રદર્શિત કરો અને તેની આસપાસ ચર્ચા પ્રોત્સાહિત કરો. તમે બાળકોને રંગોનો ઉપયોગ કરીને આ શિલ્પો રંગવાનું પણ કહી શકો છો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકોને કાગળની લૂગદીઓનો ઉપયોગ કરીને દૃશ્યો, કઠપૂતળીઓ બનાવવા કહો. આનો ઉપયોગ કરીને બાળકોને વાર્તાઓ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરી શકાય છે.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

તમે આ પ્રવૃત્તિને મહિનાના વિષય 'છોડ' સાથે જોડી શકો છો. 'પ્રાણી' વિષય દરમિયાન તમે બાળકોને તેના પર ફૂલો, પાંદડા દોરવા અથવા પ્રાણીઓના ચહેરા/પેટર્ન દોરવાનું કહી શકો છો.

શિક્ષક નોંધો

- બાળકોને આમાંથી વિવિધ વસ્તુઓ, ઉપયોગી સામગ્રી બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
- આ સામગ્રીનો અસરકારક ઉપયોગ કરવામાં બાળકોને સહાય કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-12:** બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનાઓ વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદદાયક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે.
 - C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને રમે છે.

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

આંખ-હાથ સંકલન, લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે, સ્થાનલક્ષી ભાવના સર્જનાત્મકતા, વિવિધ સામગ્રીનું અન્વેષણ કરે છે અને રમે છે.

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- **સર્જનાત્મકતા** - મૂળભૂત રોજીંદી સામગ્રીનો ફરીથી ઉપયોગ કરવો અને તેમને નવી વસ્તુઓ તરીકે રિસાયકલિંગ કરવું.
- **સર્જનાત્મક પ્રક્રિયાઓમાં સક્રિય ભાગીદારી.**
- **મોટર સંકલન** – કાગળની લૂગદીઓને ઢાળવામાં, કાગળની પટ્ટીઓ કાપવા, ફાડવા માટે ફાઈન મોટર સ્નાયુઓનો ઉપયોગ.

પ્રવૃત્તિનું નામ

તમને જે દેખાય છે તે દોરો: દૃષ્ટિકોણ આધારિત ચિત્રકામ

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

3-D વસ્તુઓ જેવી કે ઘનાકાર બોક્સ, શંકુ આકારનું ટોપી, મોટા પાસા, વિવિધ વસ્તુઓની 2-D તસવીરો, સાદા કાગળો, કેયોન્સ

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. એક 3-D/ઘનાકાર બોક્સ પકડો અને બાળકો સાથે ચર્ચા શરૂ કરો અને પૂછો કે તેઓ શું જોઈ શકે છે (વસ્તુની એક અથવા વધુ બાજુઓ, કેટલી ધાર, શું આપણે ફક્ત એક બાજુનું અવલોકન કરીને સમજી શકીએ છીએ કે તે બોક્સ છે વગેરે).
2. વસ્તુને ફેરવો અને તેમને ધ્યાન આપવામાં મદદ કરો કે તેમનું અવલોકન પણ બદલાયું છે કે નહીં.
3. ભાર મૂકો કે એક વસ્તુના દૃષ્ટિકોણ અલગ અલગ હોઈ શકે છે.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને જૂથોમાં વિભાજિત કરો અને તેમની સામે એક વસ્તુ (ઘનાકાર બોક્સ, શંકુ આકારનું ટોપી, મોટો પાસા વગેરે) રાખો. તેઓ શું જોઈ શકે છે તેની ચર્ચા શરૂ કરો.
2. તેમને વસ્તુને કેવી રીતે અને ક્યાંથી જુએ છે તે દોરવા કહો.
3. બાળકો દ્વારા બનાવેલા વિવિધ ચિત્રો અને તેઓ એકબીજાથી કેવી રીતે અલગ છે તેની સાથે વાતચીતમાં જોડાઓ.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને જૂથોમાં વિભાજિત કરો અને દરેક જૂથની સામે એક 3-D વસ્તુ (ઘનાકાર બોક્સ, શંકુ આકારની ટોપી, મોટો પાસો વગેરે) મૂકો.
2. વસ્તુને તેની સ્થિતિ બદલ્યા વિના, તેઓ જે જગ્યાએથી અને જે રીતે જુએ છે ત્યાંથી દોરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. દરેક જૂથને તેમના ચિત્રો રજૂ કરવા કહો અને તેમના સાથીઓને ચિત્રોમાં દર્શાવેલ મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ જોઈને દોરેલા પદાર્થનો અંદાજ લગાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકોને 2D ચિત્રો જોવા કહો અને ચિત્રમાંથી અલગ અલગ સ્થાનો પર મૂકેલી વસ્તુ/જીવંત વસ્તુ માટે શું દૃશ્યમાન છે/નથી તે વિશે વાત કરો. જો તેઓ આને વાસ્તવિક રીતે જોવાની અને આ વસ્તુ/જીવંત પ્રાણીની આસપાસ પ્રદક્ષિણા કરવાની કલ્પના કરે, તો તેઓ ફક્ત એટલું જ જોઈ શકે છે જે તેઓ હવે જોઈ શકતા નથી.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો મહિનાનો વિષય 'આશ્રયસ્થાન' હોય, તો બાળકોને સસલું-ખાડો, કીડી-કીડીનું દર, માળાઓ/ટેકરીઓ, પક્ષીઓના માળાઓ જેવા વિવિધ પ્રાણીઓના ઘરો જુદા જુદા ખૂણાથી કેવાં દેખાય છે તે દોરવાનું કહી શકાય. આકારો (ચોરસ, વર્તુળ, અંડાકાર, ત્રિકોણ વગેરે), રેખાઓના પ્રકારો (સીધા, ઝિગઝેગ વગેરે) વગેરેની આસપાસ પ્રશ્નો પૂછો.

શિક્ષક નોંધો

- સરળ ભાષાનો ઉપયોગ કરો અને બાળકોને પરિપ્રેક્ષ્ય ચિત્ર સમજવામાં સતત સહાય પૂરી પાડો.
- સ્પર્શ અને અનુભૂતિ માળખા સાથે સ્પર્શી શકાય તેવા પદાર્થો/ફ્લેશકાર્ડ્સ શેર કરીને દૃષ્ટિની ક્ષતિ ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપો.
- શિક્ષણ વધારવા માટે પ્રવૃત્તિ દરમિયાન શોધ અને ચર્ચાને પ્રોત્સાહિત કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-12:** બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદદાયક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે.
 - CG-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે.
 - C-12.5: કલા, સ્થાનિક સંસ્કૃતિ અને વારસાના વિવિધ સ્વરૂપો બનાવતી અને અનુભવતી વખતે વિવિધ પ્રતિભાવોનો સંપર્ક કરે છે અને પ્રશંસા કરે છે.

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	આંખ-હાથનું સંકલન, લાગણીઓ, સ્થાનલક્ષી ભાવના અને સર્જનાત્મકતા વ્યક્ત કરે છે, સમજે છે અને હકારાત્મક પ્રતિભાવ આપે છે, કાળજી અને આનંદ દર્શાવે છે, વિવિધ સામગ્રી સાથે સોર્ટ કરે છે, અન્વેષણ કરે છે અને રમે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• અવલોકન - વસ્તુઓની ઝીણામાં ઝીણી વિગતો ધ્યાનમાં લેવાની ક્ષમતા. • વાતચીત - તેમના ચિત્રોમાં મૂકેલી વિગતો સમજાવવાની ક્ષમતા. • પસંદગીયુક્ત ધ્યાન - સમગ્ર વસ્તુના એક ભાગને જોવાની ક્ષમતા. • પ્રવૃત્તિમાં સક્રિય ભાગીદારી.

94

પ્રવૃત્તિનું નામ	નાના લેખકો: તમારી પોતાની ચિત્ર પોથી બનાવો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?	ખાલી કાગળો, રંગો, બ્રશ, કેયોન્સ, ગુંદર	

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. બાળકો સાથે તેમની હંમેશની મનપસંદ વાર્તાઓની ચર્ચા કરો. 2. બાળકોને થોડા કાગળ આપો અને તેમને આખી વાર્તા એ કાગળોમાં દોરવા અને તેમનું વ્યક્તિગત પુસ્તક પૂર્ણ કરવા કહો. 3. બાળકોને તેમના વાર્તા પુસ્તકો તેમના સહાધ્યાયીઓ સાથે શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. બાળકોને પોતાની વાર્તાઓ બનાવવા વિશે વિચારવા કહો. અહીં, તેઓ વાર્તાના પ્લોટ, તેના પાત્રો અને શરૂઆતથી અંત સુધીની એકંદર રચના વિશે વિચારી શકે છે. 2. બાળકોને થોડા કાગળ આપો અને તેમને આખી વાર્તા એ કાગળોમાં દોરવા અને તેમનું વ્યક્તિગત પુસ્તક પૂર્ણ કરવા કહો. 3. બાળકોને તેમના વાર્તા પુસ્તકો તેમના સહાધ્યાયીઓ સાથે શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. બાળકોને પોતાની વાર્તાઓ બનાવવા વિશે વિચારવા કહો. અહીં, તેઓ વાર્તાના પ્લોટ, તેના પાત્રો અને શરૂઆતથી અંત સુધીની એકંદર રચના વિશે વિચારી શકે છે. 2. થોડા કાગળ આપો અને તેમને આખી વાર્તા એ કાગળોમાં દોરવા અને તેમનું વ્યક્તિગત પુસ્તક પૂર્ણ કરવા કહો. 3. બાળકોને તેમની વાર્તાઓનું શીર્ષક વિચારવા, પૃષ્ઠ નંબરો મૂકવા અને તેમના વાર્તા પુસ્તકને તેમના સહાધ્યાયીઓ સાથે શેર કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા	બાળકોને પોતાના પુસ્તકો બીજાઓને વાંચી સંભળાવવા અને શેર કરવા કહો. દરેક બાળકને બીજાના પુસ્તકો માટે ટિપ્પણી કરવા, પ્રશંસા કરવા અને પોતાના વિચારો શેર કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. આ પુસ્તકો પછીથી બાળ-મેળા, વાલી-શિક્ષક સભામાં પ્રદર્શિત કરી શકાય છે.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)	જો મહિનાનો વિષય 'પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ' હોય તો બાળકોને પૂછો કે તેમણે પ્રાણીઓ સંબંધિત કઈ વાર્તાઓ સાંભળી છે. તેમના અનુભવો સાંભળો અને તેમને વિષયને અનુરૂપ પોતાની વાર્તાઓ બનાવવા માટે કહો. બાદમાં, તમે પ્રશ્નો પૂછી શકો છો: તમે વાર્તામાં તમારા મુખ્ય પાત્ર તરીકે આ પાત્રને કેમ પસંદ કર્યું, વાર્તા માટે તમે કયા પ્રાણીઓ પસંદ કર્યા છે અને શા માટે? જો તમે વાર્તાનો અલગ અંત પસંદ કરી શકો તો તમે શું વિચારશો? વગેરે.	
શિક્ષક નોંધો	• બાળકો આ વાર્તા પુસ્તકો બનાવતી વખતે તેમને સતત સહાય પૂરી પાડો. • વિવિધ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને વાર્તાઓ પર છાપવા અને બનાવવા માટે વિવિધ સ્પર્શી શકાય તેવા પદાર્થોનો ઉપયોગ કરવામાં સહાય કરો. • શીખવાની પ્રક્રિયાને વધારવા માટે પ્રવૃત્તિ દરમિયાન શોધખોળ અને ચર્ચાને પ્રોત્સાહિત કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા	• CG-10: બાળકો ભાષા 1 માં વાંચન અને લેખનમાં અસ્ખલિતતા વિકસાવે છે • C-10.9: બાળકોના વિવિધ પુસ્તકો (L1) પસંદ કરવામાં અને વાંચવામાં રસ બતાવે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં	આંખ-હાથનું સંકલન, વાગણીઓ વ્યક્ત કરવી, સ્થાનલક્ષી ભાવના અને સર્જનાત્મકતા, સમજ છે અને હકારાત્મક પ્રતિભાવ આપે છે, કાળજી અને આનંદ દર્શાવે છે, વિવિધ સામગ્રીને સોર્ટ કરે છે, અન્વેષણ કરે છે અને રમે છે.	

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- અવલોકન - વાર્તાના ચિત્રો અને પ્લોટમાં વિગતો ઉમેરવાની ક્ષમતા.
- સક્રિય ભાગીદારી - પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લેવો
- એક કૌશલ્ય તરીકે વાર્તા કથન - તેમની વાર્તાઓ મોટા પ્રેક્ષકોને કહેવાની ક્ષમતા
- આત્મનિષ્ઠા અને સ્વ-હિમાયત - તમારી વાર્તા સંબંધિત તેમની શંકાઓ અથવા પ્રશ્નોના જવાબ/નિરાકરણ કરવાની ક્ષમતા
- અન્ય ઉભરતી સાક્ષરતા કુશળતા – પાનાં ફેરવવાં, પુસ્તકનો ઉપયોગ, વાંચવા માટે લખાણ નીચે આંગળી મૂકવી વગેરે

પ્રવૃત્તિનું નામ

મને ત્યાં રાખો જ્યાં માટે સ્થાન છે: વસ્તુઓને યોગ્ય રીતે અલગ પાડવી અને સંગ્રહિત કરવી

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

ખાલી કાર્ટન્સ, જૂતાં, જૂનાં મેગેઝિનો અને અખબારો, વાસણો, રમકડાં, શાકભાજીની છાલ, ગુંદર, ચાર્ટ.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને એક આકર્ષક રમતના ક્ષેત્ર માટે આમંત્રિત કરો અને સંગઠનના મહત્વ પર ભાર મૂકતાં મુક્ત શોધખોળને પ્રોત્સાહિત કરો.
2. રમત પછી વસ્તુઓને તેમના નિયુક્ત સ્થાને પાછી મૂકવામાં માર્ગદર્શન આપો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. શાકભાજીની છાલ અથવા નકામા કાગળને કચરાપેટીમાં ફેંકવાનું કાર્ય દર્શાવો.
2. સ્વચ્છતાના મહત્વ પર જૂથ ચર્ચાનું આયોજન કરો.
3. વ્યક્તિગત અને સામૂહિક સુખાકારી પર તેની હકારાત્મક અસરની ચર્ચા કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને વસ્તુઓ માટે યોગ્ય સ્થાનો દર્શાવતો દ્રશ્ય ચાર્ટ બનાવવામાં માર્ગદર્શન આપો.
2. વ્યવસ્થા જાળવવાના ફાયદાઓ પર ચર્ચા કરો.
3. તમે બાળકોને ખાલી કાર્ટન બોક્સ, અખબારો વગેરેનો ઉપયોગ કરીને વર્ગખંડની વસ્તુઓ માટે તેમને મૂકવા માટેની જગ્યાઓ બનાવવા માટે પણ કહી શકો છો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

સ્વચ્છ ભારત અભિયાન પહેલ સાથે સુસંગત, પરસાળ અથવા શાળાના મેદાનની સજાવટ અને સ્વચ્છતા ઝુંબેશનો સમાવેશ કરવા માટે પાઠનો વિસ્તાર કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

આ પ્રવૃત્તિને ઘરની અંદર રમત, હસ્તકલા વગેરે જેવી નિયમિત પ્રવૃત્તિઓ સાથે જોડી શકાય છે જેમાં બાળકો સંગઠન કૌશલ્યનો અભ્યાસ કરે છે અને દૈનિક સ્વચ્છતા જાળવે છે.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** આયોજન અને સ્વચ્છતામાં વિશેષ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપો.
- **બાળકોની ઘરની ભાષાનો સમાવેશ:** પ્રવૃત્તિની ચર્ચા કરો અને તેમની ઘરની ભાષામાં પ્રતિભાવોને પ્રોત્સાહિત કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-1:** બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે.
 - C-1.3: શાળા/વર્ગખંડને સ્વચ્છ અને વ્યવસ્થિત રાખે છે.

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

ભાષા કૌશલ્ય, સહયોગ કૌશલ્ય, સામાજિક સંબંધોની સમજ, સ્વચ્છતા જાળવવા અંગે સહાનુભૂતિ.

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- **સક્રિય શોધ:** બાળકો વસ્તુઓને યોગ્ય જગ્યાએ રાખે છે તેનું અવલોકન કરો.
- **ભાવનાત્મક પ્રતિભાવ:** સંગઠન દરમિયાન આનંદ, જિજ્ઞાસા અને ભયની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો.
- **પ્રશ્નના જવાબો:** સામગ્રી તેના સ્થાન રાખવા વિશેના પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબો મેળવો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	છોડ ઉગાડો: ઉછેર કરો, તેના ભાગ અંગે અને કાર્ય સમજો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	રોપા, બાળકોના કદ અનુસાર બાગકામના સાધનો, કલા સામગ્રી, ફ્લેશ કાર્ડ, દ્રશ્ય સહાય.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોને બગીચાના વિસ્તારમાં આમંત્રિત કરો અને બાગકામના સાધનોનો ઉપયોગ કરીને છોડ કેવી રીતે રોપવો તેનું નિદર્શન કરો. - છોડની સંભાળ વિશે ચર્ચામાં ભાગ લો, જેમાં પાણી આપવું, ખાતર ઉમેરવું અને નીંદણ દૂર કરવું સામેલ છે.	- બાળકોને 3-4 છોડ અથવા વૃક્ષો ઓળખવામાં મદદ કરો. - છોડના ભાગો તથા પાણી અને ખાતર આપવાના કારણો વિશે ચર્ચા કરો.	- દ્રશ્ય સહાયનો ઉપયોગ કરીને ફ્લેશકાર્ડનો ઉપયોગ કરીને ઝાડીઓ, ઔષધિઓ અને વૃક્ષોની અવધારણા રજૂ કરો. - બાળકોને છોડના ચિત્રોમાં રંગ પૂરવા અને વિવિધ છોડના પ્રકારો, તેમના અસ્તિત્વ માટેની જરૂરિયાત વિશે ચર્ચામાં ભાગ લેવા પ્રોત્સાહિત કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	છોડ અને પ્રાણીઓની સંભાળની ચર્ચા કરવા માટે રસોડાના બગીચા અને ખેતરની મુલાકાત લેવા માટે પાઠનો વિસ્તાર કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	તમે “છોડ અને પ્રાણીઓ” વિષય દરમિયાન આ પ્રવૃત્તિનું સંચાલન કરી શકો છો, પર્યાવરણમાં છોડ અને પ્રાણીઓના મહત્વની ચર્ચા કરીને, તમે બધી જીવંત વસ્તુઓ પ્રત્યે સહાનુભૂતિ અને આદર કેળવી શકો છો.	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને બાગકામ અને ખેતરની મુલાકાતોમાં સક્રિયપણે ભાગ લેવા માટે ટેકો આપો. બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: સમાવેશીતા અને જોડાણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે બાળકોની માતૃભાષામાં ચર્ચાઓને પ્રોત્સાહિત કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-4: બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે. - C-4.6: જ્યારે અન્યો (પ્રાણીઓ, છોડ સહિત) ને જરૂર હોય ત્યારે દયા અને મદદરૂપતા દર્શાવે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ભાષા કૌશલ્ય, સહકાર કૌશલ્ય, સામાજિક સંબંધોની સમજ, દયા, પરસ્પર આદર અને સહાનુભૂતિ	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	સક્રિય શોધ: બાગકામ અને ખેતરની મુલાકાતોમાં રોકાયેલા બાળકોનું અવલોકન કરો. ભાવનાત્મક પ્રતિભાવ: આનંદ, જિજ્ઞાસા અને ભયની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો, અને બાળકોમાં કાર્યો અને જવાબદારીઓ કેવી રીતે વહેંચવામાં આવે છે તેનું અવલોકન કરો. પ્રશ્નના જવાબો: પ્રવૃત્તિ દરમિયાન ભાષાના ઉપયોગ અને સર્જનાત્મકતાનું અવલોકન કરીને ખુલ્લા અને બંધ પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો.	

પ્રવૃત્તિનું નામ

સ્કેવેન્જર હન્ટ: વિવિધ રંગ અને/અથવા આકારની વસ્તુઓ શોધવી

તમારે કઈ

સામગ્રીની

જરૂર પડશે?

આકાર અને રંગ કાર્ડ્સ, કાગળ, કેયોન્સ, ચોક, વર્ગખંડમાં વિવિધ આકારો અને રંગોની વસ્તુઓ.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. કાગળનો ઉપયોગ કરીને વિવિધ આકાર અને રંગના કટ-આઉટ્સ બનાવો.
2. બાળકોમાં આ કટ-આઉટ્સનું વિતરણ કરો.
3. તેમને કટ-આઉટ પસંદ કરવા અને તેના રંગ અને આકાર વિશે વાત કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને બે જૂથોમાં વિભાજિત કરો અને તેમને વર્ગખંડની અંદર 5 અલગ અલગ સામગ્રી એકત્રિત કરવા કહો.
2. જૂથના દરેક બાળકે તેમણે એકત્રિત કરેલી સામગ્રીના આકાર અને રંગ વિશે વાત કરવી જોઈએ.
3. વર્ગખંડમાં અન્ય સામગ્રીઓના આકાર અને રંગોની ચર્ચા કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને બે જૂથોમાં વિભાજિત કરો અને તેમને રમતના મેદાનમાં લઈ જાઓ અને વિવિધ આકાર અને રંગોની 6 વસ્તુઓ એકત્રિત કરો.
2. દરેક બાળકે તેમણે એકત્રિત કરેલી વસ્તુઓના રંગો અને આકાર વિશે વાત કરવી જોઈએ.
3. તેમના નાસ્તા સાથે સંબંધિત વસ્તુઓના આકાર અને રંગોની ચર્ચા કરો, જેમ કે રોટલીનો રંગ અને આકાર અથવા દહીંનો રંગ.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

પાઠને આકાર પ્રમાણે વસ્તુઓને વર્ગીકૃત કરવા, આકારના કટ-આઉટ્સનો ઉપયોગ કરીને પેટર્ન બનાવવા અને વિસ્તૃત કરવા તેમજ અપૂર્ણ આકારોને સંપૂર્ણ આકારમાં દોરવા સુધી વિસ્તૃત કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

તમે "પ્રકૃતિ" વિષય દરમિયાન આ પ્રવૃત્તિ કરી શકો છો, બાળકોને વિવિધ આકારો અને રંગોની કુદરતી વસ્તુઓ શોધવા અથવા તેમનું ચિત્રણ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરી શકાય છે.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને વસ્તુઓના સંગ્રહમાં સક્રિયપણે ભાગ લેવા અને રંગ અંધત્વ જેવી કોઈપણ વિકલાંગતાને ઓળખવા માટે સહાય કરો.
- **બાળકોની ધરની ભાષાનો સમાવેશ:** સમાવેશીતા અને જોડાણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે બાળકોની ધરની ભાષાઓમાં ચર્ચાઓને પ્રોત્સાહિત કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-2:** બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે
 - C-2.1: આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરે છે
- **CG-8:** બાળકો જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવા માટે ગાણિતિક સમજ અને ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે
 - C-8.12: જથ્થા, આકારો, જગ્યા અને માપ સંબંધિત ખ્યાલો અને પ્રક્રિયાઓને સમજવા અને વ્યક્ત કરવા માટે પર્યાપ્ત અને યોગ્ય શબ્દભંડોળ વિકસાવે છે.

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

સમસ્યાનું નિરાકરણ, વિવેચનાત્મક વિચારસરણી કુશળતા, હકારાત્મક શીખવાની ટેવ, સહયોગી કાર્ય, નવીનતા અને કલ્પના, વિવિધ સામગ્રી સાથે શોધ અને રમત.

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- **સક્રિય શોધ:** સ્કેવેન્જર હન્ટ દરમિયાન બાળકોની રંગો અને આકારો ઓળખવાની ક્ષમતા.
- **ભાવનાત્મક પ્રતિભાવ:** પ્રવૃત્તિ દરમિયાન આનંદ, જિજ્ઞાસા અને આનંદની અભિવ્યક્તિઓનું અવલોકન કરવું.
- **પ્રશ્નના જવાબો:** રંગો અને આકારો સંબંધિત ખુલ્લા અને બંધ પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો.
- **ભાષા અને સર્જનાત્મકતા:** આકારો અને રંગોની ઓળખ દરમિયાન શબ્દભંડોળના ઉપયોગ અને સર્જનાત્મકતાનું અવલોકન કરો.

98

પ્રવૃત્તિનું નામ	મોટો અથવા કોમળ: અવાજો ઓળખવા, વિવિધ પિયના અવાજો વચ્ચે તફાવત કરવો અને બનાવવા		
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	કોઈ વિશેષ સામગ્રીની જરૂર નથી, તમે અવાજો ઉત્પન્ન કરવા માટે વર્ગખંડમાં રહેલી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરી શકો છો.	આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી	
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર	
- બાળકોને બે ધ્વનિઓની તુલના કરવા કહો જેથી નક્કી કરી શકાય કે કયો અવાજ કોમળ છે અને કયો મોટો છે. - સવારે તેઓ કયા અવાજો સાંભળે છે અને તે મોટા છે કે કોમળ તેની ચર્ચા કરો. - અલગ અલગ સ્વરમાં જોડકણાં અને ગીતો રજૂ કરો, અને બાળકોને ઉચ્ચ અને નીચી પિયવાળા અવાજો ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	- બાળકોને બે ધ્વનિઓની તુલના કરવા કહો જેથી નક્કી કરી શકાય કે કયો અવાજ કોમળ છે અને કયો મોટો છે. - સવારે તેઓ કયા અવાજો સાંભળે છે અને તે મોટા છે કે કોમળ તેની ચર્ચા કરો. - અલગ અલગ સ્વરમાં જોડકણાં અને ગીતો રજૂ કરો, અને બાળકોને ઉચ્ચ અને નીચી પિયવાળા અવાજો ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	- લય અને ગતિ પર ભાર મૂકતાં, ઉચ્ચ અને નીચી પિયવાળા અવાજો પર ચર્ચા ચાલુ રાખો. - બાળકોને વિવિધ પિયના અવાજો પર સ્થાનિક ગીતો ગાવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	આંગણવાડીમાં ઉપલબ્ધ સંગીત વાદ્ય બાળકોને સરળ વાદ્યો વગાડવા માટે પ્રોત્સાહિત કરે છે.		
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	સંગીત વાદ્યોનો સમાવેશ કરવાનું અને બાળકોને સરળ વાદ્યો વગાડવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવાનું વિચારો. પ્રાણી/પક્ષી/સંગીત/અન્ય સામાન્ય વસ્તુઓના અવાજોનો ઉપયોગ કરો અને વિવિધ વિષયો સાથે સંબંધિત બનાવો.		
શિક્ષક નોંધો 	- પ્રવૃત્તિમાં ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકો સહિત તમામ બાળકોનો સમાવેશ થાય છે તેની ખાતરી કરો. - બાળકો સાથે તેમની માતૃભાષામાં પ્રવૃત્તિની ચર્ચા કરો અને તે જ ભાષામાં તેમના પ્રતિભાવોને પ્રોત્સાહિત કરો.		
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-2: બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે - C-2.3: અવાજોને તેમના સ્વર, કદ અને ધ્વનિ પેટર્ન દ્વારા તેમના સ્વર, કદ અને ટેમ્પો દ્વારા અલગ પાડે છે		
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ધ્વનિની ભાવના, યાદશક્તિ, પર્યાવરણીય જાગૃતિ, મજા અને આનંદ, ધ્વનિ અને સંગીતની પ્રશંસા.		
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	સક્રિય શોધ: બાળકોમાં વિવિધ અવાજોને ઓળખવાની અને તેમની વચ્ચે તફાવત કરવાની ક્ષમતા. ભાવનાત્મક પ્રતિભાવ: વિવિધ અવાજો સાંભળતી વખતે મજા, જિજ્ઞાસા અને આનંદની અભિવ્યક્તિ. ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: બાળકોમાં વિવિધ અવાજો ઉત્પન્ન કરવાની અને સર્જનાત્મક અભિવ્યક્તિમાં જોડાવાની ક્ષમતા.		

પ્રવૃત્તિનું નામ

સાફ કરો, સાફ કરો, સાફ કરો: હાથ ધોવા વિશે શીખવું કે શા માટે, ક્યારે અને કેવી રીતે

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

પાણીની ડોલ, સાબુ, ટુવાલ, સિક્વન્સ કાર્ડ્સ, ખોટાં ફળ અને શાકભાજી

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને ક્રિયા અને કવિતાઓ દ્વારા હાથ ધોવા માટે માર્ગદર્શન આપો.
2. હાથ ધોવાના ફાયદાઓની ચર્ચા કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. હાથ ધોવાના પગલાંઓ વિશે ચર્ચા.
2. હાથ ધોવાના બધા પગલાં દર્શાવતું સિક્વન્સ કાર્ડ બનાવો અને બાળકોને તે હાથ ધોવાના યોગ્ય ક્રમમાં ગોઠવવા માટે આમંત્રિત કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને અલગ-અલગ જૂથોમાં ખોટાં શાકભાજી અને ફળો આપો.
2. તેમને યોગ્ય રીતે ધોવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. ખાતાં પહેલાં ફળો અને શાકભાજી ધોવાની જરૂરિયાત વિશે ચર્ચા કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

- નાસ્તા દરમિયાન, બીજાઓની રાહ જોવી, ફૂતફૂટા વ્યક્ત કરવી અને સ્વચ્છતા જાળવવી જેવી સારી ટેવો વિશે શીખવો.
- મોટા બાળકો (5-6 વર્ષનું વયજૂથ) માટે: તમે 'સાપ અને સીડી' રમતનો ઉપયોગ કરીને બાળકોને શીખવી શકો છો કે આરોગ્યપ્રદ ટેવો અનુસરવાથી તેઓ સીડી ઉપર ચઢી શકે છે, જ્યારે બિનઆરોગ્યપ્રદ ટેવો અનુસરવાથી તેઓ નીચે આવે છે. ચેટસોનિક દ્વારા લખાયેલ

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

તમે 'સ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારી', 'સમુદાય અને સહકાર' વિષય હેઠળ જંતુઓ અને બીમારીઓના ફેલાવાને રોકવામાં સ્વચ્છતાના મહત્વ પર પ્રકાશ પાડીને હાથ ધોવા અને એકંદર આરોગ્ય વચ્ચેના જોડાણ પર ભાર મૂકી શકો છો.

શિક્ષક નોંધો

- ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને યોગ્ય રીતે હાથ ધોવા માટે સમર્થન સુનિશ્ચિત કરો.
- બાળકોને તેમની માતૃભાષામાં ચર્ચામાં સામેલ કરો અને તે જ ભાષામાં પ્રતિભાવોને પ્રોત્સાહિત કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-1:** બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે
 - C-1.3: શાળા/વર્ગખંડને સ્વચ્છ અને વ્યવસ્થિત રાખે છે

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

આરોગ્યપ્રદ ટેવોનો વિકાસ, સુક્ષ્મ ગતિ વિકાસ, શબ્દભંડોળ વિકાસ, સ્વચ્છતાના કારણ અને અસર તથા અને સ્વ-સંભાળ જાગૃતિ અંગે સમજવું.

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- **સક્રિય શોધખોળ:** બાળકો સ્વચ્છતા જાળવી રાખે છે અને સ્વ-સંભાળનો અભ્યાસ કરે છે
- **ભાવનાત્મક પ્રતિભાવ:** આનંદ, જિજ્ઞાસા, આનંદ વગેરેની અભિવ્યક્તિ નોંધોઅન્ય મદદ વિના હાથ ધોવા અને સ્વચ્છતા.
- **પ્રશ્નના જવાબો:** ખુલ્લા અને બંધ અંતવાળા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબો મેળવો જેમ કે, 'જો શાકભાજી અને ફળ રાંધતા પહેલા ધોવામાં ન આવે તો શું?'

પ્રવૃત્તિનું નામ	પ્રકૃતિ સંશોધન: ચિત્રો/વસ્તુઓનું જૂથોમાં વર્ગીકરણ કરો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, જંતુઓ, ફળો, શાકભાજી, પાલતુ પ્રાણીઓ અને જંગલી પ્રાણીઓના ચિત્રોવાળા ફ્લેશકાર્ડ્સ.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોને નાના જૂથમાં ભેગા કરીને શરૂઆત કરો. - પ્રાણીઓ અને ફળો/શાકભાજીના ફ્લેશકાર્ડ્સ બતાવો. - દરેક વસ્તુનું નામ બોલો, બાળકોને આંગળી ચીંધીને ઓળખવાનું કહો. - બાળકોને આ શ્રેણીઓમાં ફ્લેશકાર્ડ્સ ગોઠવવામાં માર્ગદર્શન આપો.	- બાળકોને નાના જૂથોમાં વિભાજિત કરો. - દરેક જૂથને ફ્લેશકાર્ડ્સનો સેટ આપો. - તેમને ફ્લેશકાર્ડ્સને પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, જંતુઓ અને ફળો/શાકભાજીમાં વર્ગીકૃત કરવા સૂચના આપો. - જૂથોમાં ચર્ચાને પ્રોત્સાહન આપો કે તેઓ ચોક્કસ વસ્તુઓને શા માટે ચોક્કસ શ્રેણીઓમાં મૂકે છે.	- પાલતુ અને જંગલી પ્રાણીઓની અવધારણા રજૂ કરો. - બાળકોને પ્રાણીઓની વ્યાપક શ્રેણીમાં બે ઉપશ્રેણીઓ બનાવવા કહો - પાલતુ અને જંગલી. - દરેક વસ્તુને વર્ગીકૃત કરવા પાછળના તેમના તર્ક સમજાવવા માટે તેમને પ્રોત્સાહિત કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	તમે બગીચામાં વાસ્તવિક વસ્તુઓ શોધવા (નેચર હન્ટ) સાથે સોર્ટિંગને જોડી શકો છો અથવા સ્ટોપવોચ અથવા ટાઇમર રજૂ કરીને મોટા બાળકો (5-6 વર્ષ) ને સમય આધારિત સોર્ટિંગ તરફ પડકાર આપી શકો છો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	તમે આ પ્રવૃત્તિને વિવિધ વિષયો સાથે જોડી શકો છો, જેમ કે 'ઘર', 'શાળા', 'બજાર', 'ઉદ્યાન/બગીચો', 'છોડ અને પ્રાણીઓ' વગેરેમાં મળતી વસ્તુઓ વિશે વાત કરવી.	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: સ્પર્શી શકાય તેવાં ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે. ઓળખ અને જોડાણ માટે તમે પ્રાણી/પક્ષીના અવાજો પણ કરી શકો છો. બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-7: બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા તેમની આસપાસની દુનિયાને સમજે છે. - C-7.1: વિવિધ શ્રેણીના પદાર્થો અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે.	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ફાઇન મોટર કૌશલ્ય, અલગ પાડવું, વર્ગીકરણ, અવલોકન અને સંચાર કૌશલ્ય.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	3-4 વર્ષની ઉંમર: મૂળભૂત ઓળખ અને વ્યાપક શ્રેણીઓમાં વસ્તુઓનું વર્ગીકરણ. 4-5 વર્ષની ઉંમર: વધુ શ્રેણીઓની રજૂઆત સાથે વર્ગીકરણ કૌશલ્યમાં સુધારો. 5-6 વર્ષની ઉંમર: ઉપશ્રેણીઓ સાથે અદ્યતન વર્ગીકરણ. ચર્ચા દરમિયાન તર્કનું સ્પષ્ટ ઉચ્ચારણ.	

પ્રવૃત્તિનું નામ	આપણે જે કંઈ વાપરીએ છીએ: વસ્તુઓને તેમના ઉપયોગો સાથે મેચ કરો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	રોજીંદી વસ્તુઓ (પેન્સિલ, રબર, ડસ્ટર, ખુરશી, પુસ્તક, કાગળ, સાબુ, બોટલ, પલંગ, છત્રી, ચંપલ, કાતર, મોબાઈલ, વગેરે) દર્શાવતી વિવિધ વસ્તુઓ; સંબંધિત વસ્તુઓની જોડીવાળી તસવીરો અથવા ચિત્ર કાર્ડ્સ (મોજાં-જૂતા, હાથમોજાં-હાથ, ટીવી-રિમોટ, કીપેડ-કમ્પ્યુટર, કેમેરા-ફોટોગ્રાફ, બોટલ-ઢાંકણ, ચોક-બ્લેકબોર્ડ, વગેરે).	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- સરળ ભાષામાં રમતિયાળ રીતે દરેક વસ્તુનો પરિચય કરાવો. ઉદાહરણ તરીકે- "આ પેન્સિલ છે. પેન્સિલથી આપણે શું કરીશું? શું તમે લખવાનો ડોળ કરી શકો છો?" - બાળકોને ક્રિયાઓનું પ્રદર્શન કરીને અને નકલ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરીને દરેક વસ્તુના ઉપયોગ પર ભાર મૂકો. દરેક વસ્તુ માટે આ પ્રક્રિયાનું પુનરાવર્તન કરો.	- બાળકોને નાના જૂથોમાં વિભાજિત કરો. - દરેક જૂથને વસ્તુઓનો સમૂહ આપો. - તેમને વસ્તુઓની ચર્ચા કરવા અને તેમના ઉપયોગો સાથે મેચ કરવા કહો. "આપણે બેસવા માટે કઈ વસ્તુનો ઉપયોગ કરીએ છીએ? શું તમે તે શોધી શકો છો?" જેવા પ્રશ્નો પૂછીને માર્ગદર્શન આપો.	સંબંધિત વસ્તુઓની જોડી: - ચિત્ર કાર્ડ અથવા સાચી વસ્તુઓ દ્વારા સંબંધિત વસ્તુઓની જોડીનો પરિચય કરાવો. - દરેક જોડીમાં રહેલા પદાર્થો વચ્ચેના સંબંધોની ચર્ચા કરો. "આપણે મોજાં કેમ પહેરીએ છીએ? જૂતા સાથે શું જાય છે?" પૂછીને વાતચીતને પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને પોતાની જોડી બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	વસ્તુ-ઉપયોગ જોડીઓ સ્કેવેન્જર હન્ટ: રૂમની આસપાસ સંબંધિત વસ્તુઓની જોડી છુપાવીને, બાળકોને વ્યક્તિગત રીતે અથવા જોડીમાં, વસ્તુઓ શોધવા અને તેમના ઉપયોગોના આધારે તેમને મેચ કરવા કહો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	તમે વસ્તુના ઉપયોગની સમજને 'દૈનિક આદતો' સાથે જોડી શકો છો અથવા વ્યક્તિગત સ્વચ્છતા અને સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવા 'સાધનો અને તેમના ઉપયોગો' પર ચર્ચાને સરળ બનાવી શકો છો.	
શિક્ષક નોંધો 	- સમાવેશકતા માટે સ્પર્શી શકાય તેવા ચિત્ર કાર્ડ્સનો ઉપયોગ કરો. - વસ્તુઓ સાથે વ્યવહારુ અનુભવોનો સમાવેશ કરો અને ઘરની ભાષાઓમાં નામો રજૂ કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-7: બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે - C-7.1: વિવિધ શ્રેણીઓની વસ્તુઓનું અવલોકન અને સમજણ આપે છે અને તેમની વચ્ચેના સંબંધો CG-1: બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે - C-1.2: મૂળભૂત સ્વ-સંભાળ અને સ્વચ્છતાનો અભ્યાસ કરે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	શબ્દભંડોળ, અવલોકન, તાર્કિક વિચારસરણી અને તર્ક કૌશલ્ય.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	ઉંમર 3-4: મૂળભૂત ઓળખ અને વ્યાપક શ્રેણીઓમાં વસ્તુઓનું વર્ગીકરણ. ઉંમર 4-5: વધુ શ્રેણીઓની રજૂઆત સાથે વર્ગીકરણ કૌશલ્યમાં સુધારો. ઉંમર 5-6: ઉપશ્રેણીઓ સાથે અદ્યતન વર્ગીકરણ. ચર્ચા દરમિયાન તર્કનું સ્પષ્ટ ઉચ્ચારણ.	

102

પ્રવૃત્તિનું નામ	હવા સાથે પ્રયોગ: પવનમાં શું ઊડે છે અને શું ઊડતું નથી તેનું અવલોકન કરવું		
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	- કેટલીક વજનમાં હળવી વસ્તુઓ (પીંછાં, થર્મોકોલના બોલ્સ) - ટિશ્યૂ પેપર અથવા રૂના બોલ્સ - આગળના પ્રયોગો માટે કાગળ, પ્લાસ્ટિક વગેરે જેવી વિવિધ સામગ્રીઓ	આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી	
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર	
- હવા (આપણો આસપાસનો અદ્રશ્ય મિત્ર) ની અવધારણાનો મૂળભૂત પરિચય કરાવો. - બાળકોને તેમની આસપાસની હવા અનુભવવા (ઊંડા શ્વાસ લેવા અને બહાર કાઢવા) જેવી સરળ પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ કરો. - હવાની ગતિ દર્શાવવા માટે પીંછાં અથવા હળવા પદાર્થો જેવા પ્રોપ્સનો ઉપયોગ કરો.	- હવા અને તેના ગુણધર્મોનો પરિચય કરાવો (જગ્યા લે છે, વસ્તુઓને ખસેડી શકે છે). - ટિશ્યૂ પેપર અથવા રૂના બોલ જેવી ઊડી શકે તેવી વસ્તુઓ સાથે સરળ પ્રયોગો કરો. - બાળકોને હવા ફૂંકવાથી શું થાય છે તે અંગેના તેમના અવલોકનો શેર કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.	- હવાના સંબંધમાં કારણ અને અસરનો વિચાર રજૂ કરો. - વધુ આધુનિક પ્રયોગો કરો, જેમ કે વિવિધ સામગ્રી (કાગળ, પ્લાસ્ટિક, વગેરે) પર હવાની અસરોનું અવલોકન કરવું. - બાળકોને પરિણામો વિશે સરળ ધારણાઓ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા માટે ખુલ્લા પ્રશ્નો પૂછો.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકો, વ્યક્તિગત રીતે અથવા જોડીમાં, હળવા વજનના પદાર્થોને ખસેડવા માટે હવા ફૂંકે છે, હવાની ગતિની અસરો શોધે છે.		
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	હવા અને હવામાન: - હવાના સંશોધનને હવામાનના વ્યાપક વિષય સાથે જોડો. - પવન હવાની કુદરતી ગતિ કેવી રીતે છે અને તે હવામાનને કેવી રીતે પ્રભાવિત કરે છે તેની ચર્ચા કરો.		
શિક્ષક નોંધો 	જિજ્ઞાસાને પ્રોત્સાહન આપો: હવા સાથેના રોજિંદા અનુભવો વિશે પ્રશ્નો પૂછીને રસ જગાડો. ઉદાહરણ તરીકે, પવનના ખડખડાટવાળા પાંદડા વિશે પૂછપરછ કરો. માર્ગદર્શિત શોધ: વ્યવહારુ પ્રયોગોને સરળ બનાવો, બાળકોને વસ્તુઓ પર હવા ફૂંકતી વખતે પરિણામોની આગાહી અને વર્ણન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. મૌખિક અભિવ્યક્તિને પ્રોત્સાહન આપો: બાળકોને તેમના અવલોકનો વ્યક્ત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, ભાષા વિકાસ તથા કારણ અને અસરની સમજને પ્રોત્સાહન આપો.		
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાનો ખ્યાલ મેળવે છે - C-7.2: સરળ પૂર્વધારણા બનાવીને પ્રકૃતિમાં કારણ અને અસર સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે અને તેમની પૂર્વધારણાને સમજાવવા માટે અવલોકનોનો ઉપયોગ કરે છે		

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	- બાળકો હવાની ગતિવિધિઓ સાથે સંકળાયેલી પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા સ્થૂળ અને સૂક્ષ્મ મોટર કુશળતા બંને વિકસાવે છે. - પર્યાવરણના વિવિધ પાસાઓનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે, જેમાં પદાર્થો પર હવાની અસરોનો સમાવેશ થાય છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	ઉંમર 3-4: હવાની હાજરીની મૂળભૂત સમજ. હળવા વજનના પદાર્થોની ગતિવિધિઓનું સરળ અવલોકન. ઉંમર 4-5: હવા સંબંધિત કારણ અને અસરની સુધારેલી ઓળખ. હવા ફૂંકવાની અસરો વિશે મૂળભૂત ધારણાઓનો વિકાસ. ઉંમર 5-6: હવાને લગતા કારણ અને અસર સંબંધોની અધતન સમજ. હવાની અવલોકિત અસરો માટે વધુ વિગતવાર ધારણાઓ અને સમજૂતીઓ સ્પષ્ટ કરવાની ક્ષમતા.

પ્રવૃત્તિનું નામ

સોર્ટિંગ પ્રવૃત્તિ: રંગ, આકાર, કદ અને અન્ય માપદંડોના આધારે અલગ પાડી

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

- વિવિધ આકારો, રંગો અને કદનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી વસ્તુઓ (કાર્ડ્સ અથવા સાચી વસ્તુઓ) પ્રવૃત્તિમાં વિવિધતા માટે અપારદર્શક બેગ અથવા બોક્સ.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

- મૂળભૂત આકારો, રંગો અને કદનો પરિચય આપો.
- વિવિધ આકારો, રંગો અને કદનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે કાર્ડ્સ અથવા સાચી વસ્તુઓ જેવા દ્રશ્ય સહાયનો ઉપયોગ કરો.
- બાળકોને એક ગુણધર્મ (દા.ત., બધી લાલ વસ્તુઓ) ના આધારે વસ્તુઓનું જૂથ બનાવવાનું કહીને અલગ પાડવાની પ્રક્રિયા (સોર્ટિંગ) દર્શાવો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

- બહુવિધ ગુણધર્મોનો સમાવેશ કરવા માટે અલગ પાડવાની (સોર્ટિંગ) પ્રવૃત્તિને વિસ્તૃત કરો.
- રંગ, આકાર અને કદમાં ભિન્નતા ધરાવતી વસ્તુઓનું મિશ્રણ પ્રદાન કરો.
- બાળકોને એક કરતાં વધુ ગુણધર્મોના આધારે વસ્તુઓને અલગ પાડવા માટે માર્ગદર્શન આપો, જેમ કે લાલ વર્તુળો અથવા નાની વાદળી વસ્તુઓનું જૂથ બનાવવું.

5-6 વર્ષની ઉંમર

- આકાર, રંગ અને કદમાં જટિલ તફાવત ધરાવતી વિવિધ વસ્તુઓનો પરિચય કરાવો.
- બાળકોને મુખ્ય જૂથોમાં પેટાજૂથો બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, જેમાં વજન, ક્ષેત્રફળ જેવા વધુ ગુણધર્મો ઉમેરવામાં આવે.
- વિવેચનાત્મક વિચારસરણીને પ્રોત્સાહન આપવા માટે, વર્ગીકરણ માટે ઉપયોગમાં લેવાતા માપદંડો વિશે ચર્ચા કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

રહસ્યમય વર્ગીકરણ:

- અપારદર્શક બેગ અથવા બોક્સમાં વસ્તુઓ મૂકો.
- બાળકો વસ્તુઓને જોયા વિના અનુભવે છે અને તેમના ગુણધર્મોના આધારે તેમને વર્ગીકૃત કરે છે.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

પ્રકૃતિ સંશોધન:

- વર્ગીકરણ પ્રવૃત્તિને પ્રકૃતિ સાથે જોડો.
- પ્રકૃતિમાં વસ્તુઓ વિવિધ રંગો, આકારો અને કદમાં કેવી રીતે આવે છે તેની ચર્ચા કરો, બાળકોને કુદરતી વિશ્વની વિવિધતાનું અન્વેષણ કરવા અને પ્રશંસા કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

શિક્ષક નોંધો

- બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શી શકાય તેવાં ચિત્ર કાર્ડ્સ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે. તમે વિવિધ ચિત્રો ઓળખવામાં મદદ કરવા માટે પ્રાણી/પક્ષીના અવાજો પણ બનાવી શકો છો.
- બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ:** બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-8: બાળકો ગાણિતિક સમજ તથા જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવાની ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે. ◦ C-8.1: એક કરતાં વધુ ગુણધર્મના આધારે વસ્તુઓને જૂથો અને પેટા-જૂથોમાં વર્ગીકૃત કરે છે. • CG-2: બાળકો સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસાવે છે. ◦ C-2.1: આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• વસ્તુઓને અલગ પાડીને હાથ-આંખ સંકલન અને ફાઇન મોટર કુશળતા વિકસાવે છે. મૂળભૂત ભૌમિતિક આકારોને ઓળખે છે અને ઓળખે છે, જે પ્રારંભિક ગણિત/જ્ઞાનાત્મક કુશળતામાં ફાળો આપે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	ઉંમર 3-4 • એક ગુણધર્મ (દા.ત., રંગ) પર આધારિત મૂળભૂત ઓળખ અને સોર્ટિંગ. • આકારો, રંગો અને કદમાં સમાનતા અને તફાવતોનું સરળ અવલોકન. ઉંમર 4-5 • બહુવિધ ગુણધર્મોના આધારે અલગ પાડવાની ક્ષમતામાં સુધારો. • મૂળભૂત સોર્ટિંગ વ્યૂહરચનાઓનો વિકાસ. ઉંમર 5-6 • પેટા-જૂથો બનાવવા સહિત અધતન સોર્ટિંગ કુશળતા. • સુધારેલ વિવેચનાત્મક વિચારસરણી અને સોર્ટિંગ માપદંડોને સ્પષ્ટ કરવાની ક્ષમતા.

પ્રવૃત્તિનું નામ	પરિવહનના માધ્યમો: ઓળખવાં, વર્ણન કરવું અને સરખામણી કરવી	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	ફ્લેશ કાર્ડ, કટ-આઉટ, ચાર્ટ પેપર	
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. રોજિંદું અવલોકન: બાળકોને દરરોજ આંગણવાડી કેન્દ્ર તરફ જતા વિવિધ વાહનો/પરિવહનનું અવલોકન કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. 2. ફ્લેશ/ચિત્ર કાર્ડ બતાવો અને તેમને વાહનો/પરિવહન ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 3. બાળકો સાથે વાહનો/પરિવહન અને પરિવહનના સાધનો પર ચર્ચાની સુવિધા આપો..	1. બાળકોના 3 જૂથ બનાવો, દરેક જૂથને ચાર્ટ પેપર આપો. 2. દરેક જૂથને જમીન, હવા અને પાણી માટે એક માધ્યમ સોંપો. 3. વિવિધ માધ્યમોના કટ-આઉટ્સ આપો અને તેમને ઉલ્લેખિત માધ્યમ મુજબ ચાર્ટમાં કટ-આઉટ્સ મૂકવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. બાળકોને વર્તુળ રમત રમવા માટે આમંત્રિત કરો. એક બાળક "મામાજી" વગાડે છે અને કહે છે કે તેઓ ક્યાં જવા માંગે છે. અન્ય બાળક ઉલ્લેખિત પરિવહન માટે યોગ્ય અવાજ બનાવે છે. 2. પરિસ્થિતિઓ આપો અને બાળકોને અંતર, લોકોની સંખ્યા અને પાણીના માર્ગોના આધારે પરિવહનનો સૌથી યોગ્ય પ્રકાર પસંદ કરવાનું કહો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	પરિસ્થિતિઓ આપો અને બાળકોને તે સ્થાન સુધી પહોંચવા માટે સૌથી યોગ્ય પરિવહન પદ્ધતિ પસંદ કરવાનું કહો - અંતર, મુસાફરી કરતા લોકોની સંખ્યા, દરિયાઈ/જળ માર્ગો ઉપલબ્ધ છે કે કેમ તેના આધારે, શિક્ષક દ્વારા શેર કરાયેલ જમીન-હવા-જળ રમતના પ્રકારનું અનુમાન લગાવો - દુપટ્ટા અથવા રંગીન ચોકનો ઉપયોગ કરીને ફર્શ પર વિભાગો બનાવવા અને બાળકો પરિવહન શિક્ષકના નામ અને તે ક્યાં જાય છે તે 3 આધારો વચ્ચે ફેદકો મારવો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય "પરિવહનનો પ્રકાર" છે	
શિક્ષક નોંધો 	• બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, તેમને પ્રવૃત્તિમાં સામેલ થવામાં મદદ કરો. • બાળકોની ઘરની ભાષાનો સમાવેશ: બાળકો સાથે તેમની ઘરની ભાષામાં પ્રવૃત્તિની ચર્ચા કરો અને તેમને તેમની ઘરની ભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. • પરિવહનના તમામ માધ્યમોનો કટ-આઉટ્સ બનાવો અને દરેક જૂથમાં સમાન રીતે વિતરિત કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે. ◦ C-7.1: વિવિધ શ્રેણીના પદાર્થો અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન અને સમજણ કરે છે.	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• ભાષા કૌશલ્ય • સામાજિક કૌશલ્યની સમજ • શારીરિક અને મોટર વિકાસ • સર્જનાત્મક અને સૌંદર્યલક્ષી વિકાસ
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકોનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: શબ્દભંડોળ પર નજર રાખો, વસ્તુઓ યાદ રાખો અને પ્રવૃત્તિ દરમિયાન સૂચનાઓનું પાલન કરો અને વર્તુળ રમત દરમિયાન સર્જનાત્મકતા કેવી રીતે થાય છે તે નોંધો. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવ: વર્તુળ રમત દરમિયાન આનંદ, જિજ્ઞાસા, આનંદ વગેરેની અભિવ્યક્તિ નોંધો અને ચાર્ટ પેપર પર કટ આઉટ મૂકો.

105

પ્રવૃત્તિનું નામ	મારો પરિવાર કેવો દેખાય છે: ચિત્ર દોરવા, રંગ પૂરવા, માટીની મદદથી બનાવવા	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?	મોડેલિંગ ક્લે, હાર્ડબોર્ડ	

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. તેમને તેમના માતાપિતા અને ભાઈ-બહેનોના ચહેરા દોરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 2. તેમને આંખો, નાક અને મોં જેવી મૂળભૂત વિગતો ઉમેરવા માટે માર્ગદર્શન આપો. 3. બાળકો ચિત્રો દોરતાં હોય ત્યારે, પરિવારના દરેક સભ્ય વિશે સરળ પ્રશ્નો પૂછો. તેમના માતાપિતા અને ભાઈ-બહેનો વિશે ચર્ચામાં જોડાઓ.	1. બાળકોને મોડેલિંગ ક્લે આપો. 2. ક્લેનો ઉપયોગ કરીને ચહેરા બનાવવા માટે તેમને પ્રોત્સાહિત કરો. 3. આંખો, નાક અને મોં જેવી સરળ વિગતો ઉમેરવા માટે તેમને માર્ગદર્શન આપો. બાળકોને તેમના પરિવાર માટે એક સેટિંગ - ઘર અથવા મેદાન - દોરવા કહો. 4. વિવિધતાની પ્રશંસા કરીને, પરિવારના દરેક સભ્ય વિશે ચર્ચાની સુવિધા આપો.	1. બાળકોને પરિવારના સભ્યો અને મિત્રોના ચહેરા બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 2. બાળકોને નાક, આંખો, કાન વગેરે જેવા ચહેરા પર વધુ બારીક વિગતો ઉમેરવા અને તેમને ઘર/મેદાનમાં દોરવા કહો. 3. પરિવારના દરેક સભ્યને ઓળખીને બાળકો સાથે ચર્ચામાં જોડાઓ અને વિવિધ પ્રકારના પરિવારોની પ્રશંસા કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા		બાળકોને પોતાના અને તેમના પરિવારના સભ્યો, મિત્રોની ફિગર કઠપૂતળી બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. બાળકોને પરિવારના વિવિધ સભ્યોના રોલ પ્લેઇંગમાં સામેલ કરો.
-------------------	---	--

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)		જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'હું અને મારો પરિવાર' છે, તો બાળકોને પરિવારના વિવિધ સભ્યો અને મિત્રોની કઠપૂતળી, માટીના ઘાટ બનાવવા માટે કહો. વિવિધ પ્રશ્નોની ચર્ચા કરો જેમ કે: તમારા મનપસંદ પરિવારના સભ્ય કોણ છે અને તેના જેવો અભિનય કરો, પરિવારનો દરેક સભ્ય કયા કાર્યોમાં વ્યસ્ત છે? વગેરે.
---------------------	---	---

શિક્ષક નોંધો		○ બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું: બાળકોને સાંભળો, પ્રશંસા કરો અને પ્રશ્નો પૂછો. ○ બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, વિવિધ વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરો જેમાં બાળકો સ્પર્શ કરી, અનુભવી શકે અને પેટર્ન બનાવી/વિસ્તરી શકે. ○ લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો: દરેકને ભાગ લેવાની તકો પૂરી પાડો. પરિવારના દરેક સભ્યના કાર્યની પ્રશંસા કરવાનું શીખો; શ્રમનું ગૌરવ. ○ બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો. ○ સંદર્ભિત રીતે સંબંધિત સામગ્રીનો ઉપયોગ: વધુ ટકાઉ અભિગમ માટે સ્થાનિક રીતે મેળવેલી સામગ્રીના ઉપયોગ પર ભાર મૂકો.
--------------	---	--

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-4: બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે ◦ C-4.1: પોતાને પરિવાર અને સમુદાયના વ્યક્તિ તરીકે ઓળખવાનું શરૂ કરે છે ◦ C-4.3: અન્ય બાળકો અને પુખ્ત વયના લોકો સાથે આરામથી વાતચીત કરે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• ભાષા વિકાસ: પરિવારના વિવિધ સભ્યો અને સંબંધોને સંબોધવા માટે યોગ્ય શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે • બાધા વિના પરિસ્થિતિને અનુરૂપ લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• શોધ, સર્જનાત્મક કુશળતા, સંદેશાવ્યવહાર, સામાજિક ક્રિયાપ્રતિક્રિયા, સ્વ અને સામાજિક વિકાસ, વાર્તા કહેવાની

પ્રવૃત્તિનું નામ	નેચર વોક: વિભિન્ન વસ્તુઓ અલગ પાડવી અને વર્ગીકૃત કરવી	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	પાંદડાંઓ, કાંકરા, લાકડીઓ, ઘાસ, પીંછાં અને ફૂલો વગેરે	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. બાળકોને નેચર વોક પર આમંત્રિત કરો અને તેમને વિવિધ વસ્તુઓ એકત્રિત કરવા દો. 2. બાળકોને પાંદડાં, કાંકરા અને લાકડીઓ જેવી વસ્તુઓને ઢગલામાંથી અલગ પાડી વર્ગીકૃત કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. 3. બાળકો સાથે ચર્ચા કરો કે કઈ વસ્તુઓ વધુ છે અને કઈ ઓછી છે, જેથી જથ્થાની ભાવના કેળવાઈ શકે.	1. બાળકોને નેચર વોક દરમિયાન વસ્તુઓ એકત્રિત કરવા અને તેમને કદના ક્રમમાં ગોઠવીને વર્ગીકૃત કરવા માટે આમંત્રિત કરો (મોટાથી નાના અથવા નાનાથી મોટા). 2. મોટા અને નાના વિશે ચર્ચાને સરળ બનાવો, બાળકોને વિવિધ કદની લાક્ષણિકતાઓ વિશે વાત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. બાળકો વસ્તુઓ એકત્રિત કરે છે અને વજનના આધારે તેનું વર્ગીકરણ કરે છે, હળવાથી ભારે અથવા ભારેથી હળવામાં ગોઠવણ કરે છે. 2. હળવા અને ભારે વિશેની ચર્ચાને સરળ બનાવો, જેથી બાળકોને વજનની લાક્ષણિકતાઓનું અન્વેષણ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	વધુ સંશોધન અને વર્ગીકરણ માટે ફૂલો, ઘાસ, કાદવ અને પીંછા જેવી વસ્તુઓ સાથે પાઠનો વિસ્તાર કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિ મહિનાનો વિષય “આપણી આસપાસ” હોય ત્યાં કરી રહ્યા છો	
શિક્ષક નોંધો 	• બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, તેમને પ્રવૃત્તિમાં સામેલ કરવામાં મદદ કરો. • બાળકોની ઘરની ભાષાનો સમાવેશ: બાળકો સાથે તેમની ઘરની ભાષામાં પ્રવૃત્તિની ચર્ચા કરો અને તેમને તેમની ઘરની ભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-7: બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા તેમની આસપાસની દુનિયાને સમજે છે. ◦ C-7.2: સરળ પૂર્વધારણા બનાવીને પ્રકૃતિમાં કારણ અને અસર સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે તથા તેમની પૂર્વધારણાને સમજાવવા માટે અવલોકનોનો ઉપયોગ કરે છે • CG-8: બાળકો જથ્થા, આકારો અને માપ દ્વારા વિશ્વને ઓળખવા માટે ગાણિતિક સમજ અને ક્ષમતાઓ વિકસાવે છે. ◦ C-8.1: એક કરતાં વધુ ગુણધર્મના આધારે વસ્તુઓને જૂથો અને પેટા-જૂથોમાં વર્ગીકૃત કરે છે. ◦ C-8.9: તેમના તાત્કાલિક વાતાવરણમાં વસ્તુઓની લંબાઈ, વજન અને કદના સરળ માપન કરવા માટે યોગ્ય સાધનો અને એકમો પસંદ કરે છે.	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• ભાષા કૌશલ્ય • સામાજિક કૌશલ્યની સમજ • શારીરિક અને મોટર વિકાસ • સર્જનાત્મક અને સૌંદર્યલક્ષી વિકાસ
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકોનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: શબ્દભંડોળ પર નજર રાખો, વસ્તુઓ યાદ રાખો અને પ્રવૃત્તિ દરમિયાન સૂચનાઓનું પાલન કરો અને ચર્ચા દરમિયાન સર્જનાત્મકતા કેવી રીતે થાય છે તે નોંધો.. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવ: વસ્તુઓના સંગ્રહ અને વસ્તુઓના વર્ગીકરણ દરમિયાન આનંદ, જિજ્ઞાસા, આનંદ વગેરેની અભિવ્યક્તિ નોંધો. • પ્રશ્નોના જવાબો: ખુલ્લા અને બંધ પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબો મેળવો જેમ કે, 'નાનું અને મોટું શું છે?'

પ્રવૃત્તિનું નામ	મારી આસપાસના પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ: ઓળખવાં, નામ આપવા અને વર્ણન કરવું	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ અને જંતુઓના ચિત્ર/ફ્લેશ કાર્ડ, ચાર્ટ પેપર, મેગેઝિનોમાંથી પક્ષી અને પ્રાણીનું કટિંગ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોને નાના જૂથોમાં વિભાજિત કરો અને ચિત્ર/ફ્લેશ કાર્ડ આપો. - તેમને તેમની આસપાસના પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ અને જંતુઓ વિશે માહિતી શેર કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. - પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ તેમજ જંગલી અને પાલતુ પ્રાણીઓ વચ્ચેના તફાવત વિશે ચર્ચા કરો.	- બાળકોને નાના જૂથોમાં વિભાજિત કરો અને પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ અને જંતુઓના કટઆઉટ્સ આપો. - બાળકોને સંબંધિત શીર્ષકો (દા.ત., પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ) હેઠળ કટઆઉટ્સ મૂકવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ અને જંતુઓ વચ્ચેના તફાવતોની ચર્ચાને સરળ બનાવો કે પ્રાણીઓ માણસોથી કેવી રીતે અલગ છે.	- ઘરથી આંગણવાડી સુધી આવવા દરમિયાન પક્ષીઓ અને પ્રાણીઓની ઓળખ, અવલોકનો વિશે મુક્ત ચર્ચાને પ્રોત્સાહન આપો. - તેમને તેમના નજીકના વાતાવરણ (સિંહ અને વાંદરો) ની બહારના પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓને ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - જંગલી અને પાલતુ પ્રાણીઓ વિશે ચર્ચા - તેમણે આસપાસ અને ખેતરોમાં જે જોયું છે તે જંગલી છે કે પાલતુ પ્રાણીઓ? - ચર્ચા કરો કે મનુષ્ય અને પ્રાણીઓ કેવી રીતે અલગ છે - શું પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ સ્નાન કરે છે? જ્યારે તેઓ બીમાર પડે છે ત્યારે તેઓ શું કરે છે?
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓના અવાજને ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા માટે પાઠનો વિસ્તાર કરો. વર્ગખંડમાં તેમના પોતાના બચ્ચાંઓના ચિત્રો સાથે પ્રદર્શનો અને મોડેલો રાખો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાના વિષય "પક્ષીઓ અને પ્રાણીઓ" હોય	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, તેમને પ્રવૃત્તિમાં સામેલ કરવામાં મદદ કરો. - બાળકોની ઘરની ભાષાનો સમાવેશ: બાળકો સાથે તેમની ઘરની ભાષામાં પ્રવૃત્તિની ચર્ચા કરો અને તેમને તેમની ઘરની ભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-7: બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા તેમની આસપાસની દુનિયાને સમજે છે. - C-7.1: વિવિધ શ્રેણીઓની વસ્તુઓ અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન અને સમજણ કરે છે.	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• ભાષા કૌશલ્ય • ભાવનાત્મક કૌશલ્ય જેમ કે પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ પ્રત્યે સહાનુભૂતિ. • સામાજિક સંબંધોની સમજ • પર્યાવરણનું જતન.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકોનું અવલોકન કરો અને ઓળખો. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: શબ્દભંડોળ પર નજર રાખો, વસ્તુઓ યાદ રાખો અને પ્રવૃત્તિ દરમિયાન સૂચનાનું પાલન કરો અને ચર્ચા દરમિયાન સર્જનાત્મકતા કેવી રીતે થાય છે તે નોંધો. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવ: ચર્ચા દરમિયાન આનંદ, જિજ્ઞાસા, આનંદ વગેરેની અભિવ્યક્તિ નોંધો અને ચાર્ટ પેપર પર કટ આઉટ મૂકો. • પ્રશ્નના જવાબો: ખુલ્લા અને બંધ અંતવાળા પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબો મેળવો જેમ કે, 'પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ અને મનુષ્યો વચ્ચે શું તફાવત છે?'

108

પ્રવૃત્તિનું નામ

રોલ અને સ્વાઈડ (ગબડવું અને સરકવું): આગાહી કરો, પ્રયોગ કરો, શોધો

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

બેગ, બોટલ, કેન, માર્કર, બોક્સ, મોટો બોલ, સરળ નળાકાર બ્લોક અથવા કન્ટેનર અથવા કાર્ડબોર્ડ ટ્યુબ (ઉદાહરણ તરીકે, મેઈલિંગ ટ્યુબ), ચોરસ અથવા લંબચોરસ બ્લોક, લાકડાનું પાટિયું, ચાર્ટ પેપર, સ્કેચ પેન.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. આસપાસ હાજર કેટલીક વસ્તુઓથી ભરેલી બેગ આપો.
2. પ્રવૃત્તિ કરીને રોલ (ગબડવું) અને સ્વાઈડ (સરકવું) શબ્દનો પરિચય આપો.
3. બેગમાં રહેલી કઈ વસ્તુ રોલ કરે છે એટલે કે ગબડે છે અને કઈ વસ્તુઓ સ્વાઈડ કરે છે એટલે કે સરકે છે તે શોધવા માટે તેમને પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. વિદ્યાર્થીઓને આસપાસની કેટલીક વસ્તુઓને ટોપલીમાં એકત્રિત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
2. તેમને પાટિયું ફેરવીને અને વસ્તુઓને સરકાવીને પ્રવૃત્તિ કરવા દો.
3. તેમને વસ્તુઓને તેના સ્વભાવ અનુસાર ગોઠવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, પછી ભલે તે ગબડતી હોય કે સરકતી હોય.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. વિદ્યાર્થીઓને આસપાસની કેટલીક વસ્તુઓને ટોપલીમાં એકત્રિત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
2. તેમને પાટિયા પરથી વસ્તુઓને ગબડાવીને અને સરકાવીને પ્રવૃત્તિ કરવા દો.
3. તેમને વસ્તુની પ્રકૃતિ અનુસાર વસ્તુઓને ગોઠવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, જેમ કે તે ગબડે છે કે સરકે છે.
4. તેમને ચાર્ટ પર સરકતી અને ગબડતી વસ્તુઓ દોરવા કહો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકોને વક્ર, સપાટ સપાટી અને ગબડવા તેમજ સરકવા સાથે તેની સુસંગતતા સમજવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તેમની આસપાસની વસ્તુઓનું અન્વેષણ કરીને.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

- સોર્ટિંગ, રંગો અને આકારોની અવધારણા રજૂ કરતી વખતે પ્રવૃત્તિને જોડો.

શિક્ષક નોંધો

- શીખવામાં ભિન્નતાઓને સામેલ કરો
- બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું
- વિકલાંગ બાળકોનો કાળજીપૂર્વક સમાવેશ સુનિશ્ચિત કરો

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-7:** બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે
- **C-8.8:** મૂળભૂત ભૌમિતિક આકારો અને તેમના અવલોકનક્ષમ ગુણધર્મોને ઓળખે છે, બનાવે છે અને વર્ગીકૃત કરે છે, અને સ્થાનમાં વસ્તુઓના સંબંધિત સંબંધને સમજે છે અને સમજાવે છે.

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

- પ્રવૃત્તિમાં અપેક્ષા, વિશ્લેષણ કૌશલ્યમાં વધારો થાય છે.
- પ્રવૃત્તિમાં શોધ, શબ્દભંડોળ વિકાસ અવલોકન કરી શકાય છે.
- વિવિધ આકારના પદાર્થો કેવી રીતે ફરે/ખસે છે તેનો પ્રયોગ અને પરીક્ષણ કરો.
- કોઈ વસ્તુનો આકાર તેની ગતિને કેવી રીતે અસર કરશે તેની આગાહી કરો.

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- **સક્રિય શોધ:** બધા બાળકો ભાગ લે છે અને તેમની ઇન્દ્રિયોનો ઉપયોગ કરીને પર્યાવરણનું અન્વેષણ કરે છે.
- **અપેક્ષા:** બધા બાળકો આવનારા દૃશ્ય અથવા વસ્તુની પ્રકૃતિની અટકળ કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે.
- **સામાજિક વર્તણૂક:** બધા બાળકો તેમના વારાની રાહ જોવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે અને રાહ જોવાના સમયની સુસંગતતાને સમજી રહ્યા છે.

પ્રવૃત્તિનું નામ	હું શું અનુભવી રહી/રહ્યો છું? લાગણીઓ વિશે વાત કરો, લેબલ આપો, સમજો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	ઈમોજી ચાર્ટ, પોસ્ટરો	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- ખુશી, ઉદાસી, ગુસ્સો અને ભય દર્શાવતા ઈમોજીસ વડે ચાર્ટ બનાવો. - વિવિધ લાગણીઓ વ્યક્ત કરો અને બાળકોને ચાર્ટ પરના સંબંધિત ઈમોજી તરફ નિર્દેશ કરવા દો. - બાળકોને તેમની પોતાની લાગણીઓ અને અનુભવો શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	- વિદ્યાર્થીઓને સંબંધિત લાગણીઓ ઓળખવા માટે ઈમોજી ચાર્ટ અને વર્તમાન પરિસ્થિતિઓ દર્શાવો. - વિદ્યાર્થીઓને જૂથોમાં વિભાજિત કરો અને દ્રશ્યો (દા.ત., બગીચાઓ, રેલ્વે સ્ટેશન) પ્રદાન કરો. તેમને દ્રશ્યોમાં દર્શાવવામાં આવેલી લાગણીઓ ઓળખવા અને તેની ચર્ચા કરવા કહો - "ટિપ્પણ એક મીઠું સફરજન ખાઈ રહી છે અને અચાનક જમીન પર પડી જાય છે. તે હવે કેવું અનુભવી રહી છે?" - બાળકો માટે મોટા જૂથ સેટિંગમાં તેમની લાગણીઓ શેર કરવાની તકો બનાવો.	- વિવિધ પરિસ્થિતિઓના દ્રશ્યો આપો અને પોસ્ટરોમાં દર્શાવવામાં આવેલી લાગણીઓને ઓળખવા અને સમજવા માટે જૂથોને કહો. - શીખનારાઓને દ્રશ્યોમાં લાગણીઓના તેમના અવલોકનોની ચર્ચા કરવા અને શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - એક સત્રનું આયોજન કરો જ્યાં બાળકો ખુલ્લેઆમ તેમની લાગણીઓ અને અનુભવો શેર કરે.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને લાગણીઓની આસપાસ પરિસ્થિતિઓ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. (ખુશ, ઉદાસી, ગુસ્સો, ભય, ઈર્ષ્યા, ઉત્સાહિત)	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	- સ્વાગત સમય દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓને તેમની લાગણીઓનું પુનરાવર્તન કરાવો. - દરેક પ્રવૃત્તિ પછી બાળકો તેમની લાગણીઓ શેર કરી શકે તે માટે વર્ગમાં લાગણી તપાસનો સમય રાખો.	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શી શકાય તેવું ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે. તમે તેમને વિવિધ ચિત્રો ઓળખવામાં મદદ કરવા માટે પ્રાણી/પક્ષીના અવાજો પણ બનાવી શકો છો. બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમના માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-4: બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે - C-4.2: વિવિધ લાગણીઓને ઓળખે છે અને તેમને યોગ્ય રીતે નિયંત્રિત કરવા માટે ઇરાદાપૂર્વક પ્રયાસ કરે છે	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• પરિસ્થિતિનો અંદાજ લગાવે છે અને તેને લાગણીઓ સાથે સાંકળે છે. • લાગણીઓ ઓળખે છે • પોતાની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: પર્યાવરણમાં બાળકોની સંવેદનાઓને સંલગ્નતાનું અવલોકન કરે છે, દા.ત., પરિવારના સભ્યોની પસંદ અને નાપસંદની ચર્ચા કરે છે. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવો: આનંદ, જિજ્ઞાસા, ભય વગેરેની અભિવ્યક્તિઓ નોંધો. પરિવારના વિવિધ સભ્યો વિશે શું ગમે છે.

પ્રવૃત્તિનું નામ	શું તમે મને શોધી શકો? શેર કરાયેલ માપદંડોને આધારે વસ્તુઓ શોધવી	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	કોઈ સામગ્રીની જરૂર નથી, ફક્ત વર્ગને યોગ્ય રીતે ગોઠવો.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. વિદ્યાર્થીઓને બધી વસ્તુઓ બતાવો અને તેમને દરેક વસ્તુને સ્પર્શ કરવા દો. 2. તેમને આંખો બંધ કરવા કહો અને વર્ગમાં એક વસ્તુ છુપાવી દો. 3. તેમને છુપાયેલી વસ્તુનું નામ આપવા કહો અને તેને શોધવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. બધી વસ્તુઓ બતાવો અને તેમને દરેક વસ્તુને સ્પર્શ કરવા દો. 2. એક વસ્તુ છુપાવો અને તેમને વર્ગમાં ગોળ આકારની, પીળા રંગની વસ્તુ શોધવાનું સૂચન કરો.	1. બધી વસ્તુઓ બતાવો અને તેમને દરેકને સ્પર્શ કરવા દો. 2. એક વસ્તુ છુપાવો અને તેમને ખરબચડી સપાટીવાળી લાકડાની વસ્તુઓ શોધવા માટે સૂચના આપો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	આ પ્રવૃત્તિ વર્ગની બહાર પણ કરી શકાય છે જેથી આસપાસના વાતાવરણનું અન્વેષણ કરી શકાય. વર્ગની જમણી બાજુથી ગુલાબી રંગની, ચોરસ આકારની વસ્તુ શોધો જેવી વધુ ચોક્કસ સૂચનાઓ ઉમેરીને જટિલતા વધારો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	- રંગ ઓળખ - સ્પર્શ અને અનુભૂતિ જેવી સંવેદનાત્મક રમતો - આકારની ઓળખ	
શિક્ષક નોંધો 	- શિક્ષણમાં ભિન્નતાઓને સામેલ કરો - બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું - લિંગ સમાનતાની ખાતરી કરો અને પ્રોત્સાહન આપો - વિકલાંગ બાળકોનો કાળજીપૂર્વક સમાવેશ સુનિશ્ચિત કરો	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-9: બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજીંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ માટે અસરકારક વાતચીત કૌશલ્ય વિકસાવે છે - C-9.4: જટિલ કાર્ય માટે મૌખિક સૂચનાઓ સમજે છે અને અન્ય લોકોને તે માટે સ્પષ્ટ મૌખિક સૂચનાઓ આપે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	- અંદાજ - અવલોકન - ઓળખ - શોધ	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	પ્રશ્નના જવાબો: પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો, દા.ત., 'શું તમને લાગે છે કે આ વસ્તુ છે?' ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: પરિવારના સભ્યો પર શબ્દભંડોળનું ધ્યાન રાખો અને રમતમાં કુદરતી સામગ્રીનો સર્જનાત્મક રીતે ઉપયોગ કેવી રીતે થાય છે તેના પર ધ્યાન આપો. - સૂચનાને સમજવી અને તેનું પાલન કરવું.	

111

પ્રવૃત્તિનું નામ	સ્પર્શ, અનુભવ કરવો, ઓળખવું: ટેક્સર્સ અંગે સમજવું અને સરખામણી કરવી	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	સોફ્ટ બોલ, કલે બોલ, પીછું, કાંકરો, સ્કબ્બ, સેન્ડપેપર, વેલ્વેટ કપડાનો ટુકડો, એક થેલી	

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- એક ફીલ્ડિંગ બેગ બનાવો અને અંદર વસ્તુઓ મૂકો. - બાળકોને બેગમાં હાથ નાખવા, કોઈ વસ્તુ અનુભવવા અને તેનું ટેક્સચર (દા.ત., સુંવાળું કે ખરબચડું) ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - તેમને તેમના તારણો આખા જૂથ સાથે શેર કરવા કહો.	- વિવિધ ટેક્સચરવાળી વસ્તુઓથી એક ફીલ્ડિંગ બેગ બનાવો. - બાળકોને બેગની અંદરની વસ્તુના ટેક્સચર અને આકાર અનુભવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - તેમને તેમના અવલોકનો આખા જૂથ સાથે શેર કરવા દો. - વર્ગને વસ્તુને યોગ્ય રીતે ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	- એક એવી અદ્યતન ફીલ્ડિંગ બેગ રજૂ કરો જેમાં વિવિધ પ્રકારની જટિલ ટેક્સચરવાળી વસ્તુઓ (દા.ત., ખાડાટેકરાવાળી, દાણાદાર, મખમલી) હોય. - બાળકોને ટેક્સચર્સ ઓળખવા અને તેમની તુલના કરવા અને સમૃદ્ધ શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરીને તેનું વર્ણન કરવાનો પડકાર આપો. - એવી ચર્ચા શરૂ કરો જ્યાં બાળકો સ્પર્શના આધારે સામગ્રીનો અંદાજ લગાવે.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	- શીખનારાઓને વિવિધ ટેક્સચરની વસ્તુઓ શોધવા અને ટેક્સચર બોક્સ બનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો - જેમ કે - સોફ્ટ ટેક્સચર બોક્સ પીછા, મખમલ કાપડનો ટુકડો, પોમ-પોમ, ટેસેલ્સ વગેરે.
--	--

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	- રંગ ઓળખ - સ્પર્શ અને અનુભૂતિ જેવી સંવેદનાત્મક રમતો - આકારની ઓળખ
--	---

શિક્ષક નોંધો 	- બહુભાષી શિક્ષણ વાતાવરણ બનાવો: બાળકોની માતૃભાષામાં સૂચનાઓ આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષા (L1) માં પ્રતિભાવ આપવા દો. વધુમાં, તેમની માતૃભાષા (L2) માં પણ વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ માટે સામાન્ય શબ્દભંડોળ રજૂ કરો. - શીખવામાં ભિન્નતાઓને સામેલ કરો - બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું
---	--

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-2: બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે - C-2.5: સ્પર્શના અર્થમાં તફાવત વિકસાવે છે
--	--

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	- અપેક્ષા - અવલોકન - ઓળખ - શોધ
---	---

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	- પ્રવૃત્તિ શોધ - વસ્તુઓની ઓળખ અને ટેક્સચર જણાવવું. - પહેલ કરવી
--	---

પ્રવૃત્તિનું નામ

પોશાક પહેરવો: જરૂરિયાત, વિવિધતા અને સ્વાચ્છતાનો અભ્યાસ કરવો

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

વિવિધ કપડાં સામગ્રીના ફ્લેશ કાર્ડ્સ, પેન્ટ શર્ટ કોટ પહેરેલી મહિલાઓના ચિત્રો, ધોતી કુર્તા પહેરેલા પુરુષો, સાડીઓ, જૂના શર્ટ, જૂના પેન્ટ.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકો શું પહેરે છે તેના પર ચર્ચા શરૂ કરો.
2. તેમને તેમના મનપસંદ કપડાં શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. તેમને ફ્લેશ કાર્ડ્સમાં કપડાં ઓળખવા કહો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને કપડાંના પ્રકાર ઓળખવા અને હવામાન પ્રમાણે તેમને ગોઠવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
2. તેમને કપડાં પ્રત્યે સંવેદનશીલ બનાવવાથી લિંગ નક્કી થતું નથી.
3. તેમના મનપસંદ કપડાં પહેરવા અને વર્ગ સમક્ષ પોતાને વ્યક્ત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. નાના જૂથોમાં બાળકોને વિવિધ ઝિપ, હુક્સ, બેલ્ટ, લેસવાળાં કપડાં આપો અને તેમને નાના સ્નાયુઓનું કામ કરવા દો.
2. બાળકોને તેમના સપનાંના કપડાં શીટ પર દોરવા અને વર્ગમાં પ્રદર્શિત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

- બાળકોને તેમના પ્રાદેશિક પરંપરાગત કપડાં પહેરાવો અને તેના વિશે સમજાવો.
- કપડાં અને કાપડના પ્રકારો પર વિવિધ પ્રિન્ટનો કોલાજ બનાવવા માટે તેમને પ્રોત્સાહિત કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

- પેટર્ન બનાવવી
- સોર્ટિંગ
- ઋતુઓ
- ફાઈન મોટર ડેવલપમેન્ટ પ્રવૃત્તિઓ.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, તેમને પ્રવૃત્તિમાં સામેલ કરવામાં મદદ કરવા માટે.
- **બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ:** બાળકો સાથે તેમની માતૃભાષામાં પ્રવૃત્તિની ચર્ચા કરવી અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-1:** બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે. પુખ્ત વયના લોકોની મદદથી કપડાં પહેરી શકે છે (તેમને બટન લગાવ્યા વિના) અને પગરખાં પહેરી શકે છે.

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

- અવલોકન
- અભિવ્યક્તિ
- કલ્પના
- શારીરિક વિકાસ

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- **સક્રિય શોધ:** સક્રિય રીતે ભાગ લેતા બાળકોનું અવલોકન કરો અને ઓળખો.
- **ભાષા અને સર્જનાત્મકતા:** શબ્દભંડોળ પર નજર રાખો, વસ્તુઓ યાદ રાખો અને પ્રવૃત્તિ દરમિયાન સૂચનાઓનું પાલન કરો અને વર્તુળ રમત દરમિયાન સર્જનાત્મકતાનો ઉપયોગ કેવી રીતે થાય છે તે જુઓ.
- **ભાવનાત્મક પ્રતિભાવ:** વર્તુળ રમત દરમિયાન આનંદ, જિજ્ઞાસા, આનંદ વગેરેની અભિવ્યક્તિ નોંધો અને ચાર્ટ પેપર પર કટ આઉટ મૂકો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	વિકલાંગતા અને સમાવેશન: ઓળખવું, સામેલ કરવું, સમજવું અને આદર કરવો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	આંખો પર બાંધવા માટે પાટા અથવા હાથરુમાલ, શ્રવણ અક્ષમતાનું અનુકરણ કરવા માટે રૂ નાં પૂમડાં, પગ બાંધવા માટે કાપડની પટ્ટીઓ, વિકલાંગ વ્યક્તિઓ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા સહાયક ઉપકરણોના ચિત્રો, બાળ-અનુકૂળ ઓડિઓ વિડ્યુઅલ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. તફાવતો અને વિવિધતાની અવધારણાને સરળ રીતે રજૂ કરીને શરૂઆત કરો. 2. તમારી આંખો પર હાથરુમાલ બાંધીને અને કોઈ પ્રવૃત્તિ કરવાનો પ્રયાસ કરીને રમતનું પ્રદર્શન કરો. 3. બાળકોને જોયા વિના વસ્તુઓ ઓળખવા વિશે ચર્ચામાં સામેલ કરો.	1. વિવિધ વિકલાંગતાઓને સામેલ કરીને રમતનો વિસ્તાર કરો. 2. સાંભળવાની વિકલાંગતાનું અનુકરણ કરવા માટે કાનમાં રૂ નાં પૂમડાં ભરાવો અને ચાલવાની વિકલાંગતા માટે પગને પટ્ટીઓ વડે બાંધો. 3. પ્રવૃત્તિ દરમિયાન બાળકોને આવતી મુશ્કેલીઓની ચર્ચા કરો અને તેને વાસ્તવિક જીવનના અનુભવો સાથે સાંકળો.	1. વિકલાંગતા અને સમાવેશન વિશે સરળ ચર્ચા કરો. 2. બાળકોને જોડી બનાવવા અને દરેક બાળક બીજા બાળકથી કેવી રીતે અલગ છે તે વિશે વાત કરવા કહો. 3. વિકલાંગતા ધરાવતી વ્યક્તિઓ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી સહાયક સામગ્રીના ચિત્રો રજૂ કરો, તેમનાં નામ અને હેતુઓ સમજાવો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	વિકલાંગતા અને સમાવેશનાના મહત્વને સમજાવતા બાળ-અનુકૂળ ઓડિઓ વિડ્યુઅલ્સ બતાવો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	• વિવિધતાની ઉજવણી: • પ્રવૃત્તિને વિવિધતાના વિષય સાથે જોડો. • તફાવતોને સ્વીકારવાથી આપણા સમુદાયો કેવી રીતે સમૃદ્ધ અને વધુ જીવંત બને છે તેની ચર્ચા કરો.	
શિક્ષક નોંધો 	• બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શી શકાય તેવાં ચિત્ર કાર્ડ્સ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંઓનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે. તમે વિવિધ ચિત્રો ઓળખવામાં મદદ કરવા માટે પ્રાણી/પક્ષીના અવાજો પણ બનાવી શકો છો. • બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-4: બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે. ◦ C-4.1: પરિવાર અને સમુદાય સાથે જોડાયેલા વ્યક્તિ તરીકે 'સ્વ' ને ઓળખવાનું શરૂ કરે છે. ◦ C-4.3: અન્ય બાળકો અને પુખ્ત વયના લોકો સાથે આરામથી વાતચીત કરે છે. ◦ C-4.4: અન્ય બાળકો સાથે સહકારી વર્તન દર્શાવે છે • CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે. ◦ C-7.3: રોજિંદા જીવનની પરિસ્થિતિઓમાં અને શીખવા માટે યોગ્ય સાધનો અને ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરે છે	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• બાળકો તફાવતોને સમજવા દ્વારા ઓળખ અને સંબંધની ભાવના વિકસાવે છે. • બાળકો સમુદાયની અંદરની વિવિધતાને સમજે છે અને પ્રશંસા કરે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	ઉંમર 3-4: • તફાવતોની મૂળભૂત સમજ અને આંખો પર પટ્ટી બાંધીને સરળ પ્રવૃત્તિઓનો પ્રયાસ કરવો. • વસ્તુઓને ઓળખવામાં દૃષ્ટિના મહત્વની ઓળખ. ઉંમર 4-5: • અનુકરણીય અનુભવો દ્વારા વિવિધ પ્રકારની અપંગતાઓની ઓળખ. • વિકલાંગ વ્યક્તિઓ દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા પડકારોને સમજવાનું શરૂ કરવું. ઉંમર 5-6: • તફાવતો અને સમાવેશનના મહત્વ વિશે અધતન ચર્ચાઓ. • વિકલાંગ વ્યક્તિઓ પ્રત્યે સહાનુભૂતિ અને આદર વિકસાવવો.

પ્રવૃત્તિનું નામ

ચાલો ચર્ચા કરીએ: આપણી આસપાસ સલામત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓ

તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?

સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓ દર્શાવતા ચિત્ર કાર્ડ દૃષ્ટાંતો સાથે ફ્લેશકાર્ડ (માર્ગ સલામતી, વિદ્યુત સલામતી, અજાણી વ્યક્તિનો ભય, વગેરે), AWC માટે વિઝ્યુઅલ સલામતી ચાર્ટ, યાદવ હેલ્પલાઇન, પોલીસ, તબીબી કટોકટી, વગેરે માટેના નંબરો.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. સરળ વાર્તાઓ અને ચિત્રોનો ઉપયોગ કરીને સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓનો ખ્યાલ રજૂ કરો.
2. પુખ્ત વયના લોકો સાથે રસ્તો કોસ કરવા જેવા મૂળભૂત દૃશ્યો ધરાવતાં ફ્લેશકાર્ડ્સનો ઉપયોગ કરો.
3. માતાપિતા, શિક્ષકો અને સંભાળ રાખનારાઓ જેવા સુરક્ષિત લોકો વિશે વાત કરો.
4. તેઓ કોનો સંપર્ક કરી શકે છે તે અંગે ચર્ચાને પ્રોત્સાહન આપો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત બંને પ્રકારની વિવિધ પરિસ્થિતિઓને દર્શાવવા માટે ચિત્ર કાર્ડનો ઉપયોગ કરો.
2. દરેક દૃશ્યની ચર્ચા કરો અને બાળકોને તે સુરક્ષિત છે કે અસુરક્ષિત તે ઓળખવા માટે કહો.
3. વિદ્યુત સલામતી, અજાણી વ્યક્તિના ભય વગેરે સંબંધિત દૃશ્યોવાળાં ફ્લેશકાર્ડ્સનો ઉપયોગ કરો.
4. બાળકોને દરેક પરિસ્થિતિમાં સુરક્ષિત રહેવા માટે શું કરી શકાય તે સૂચવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. AWC માટે દ્રશ્ય સલામતી ચાર્ટ બનાવવા માટે સાથે મળીને કામ કરો.
2. ચર્ચા કરાયેલ વિવિધ પરિસ્થિતિઓ માટે શું કરવું અને શું ન કરવું તે સામેલ કરો.
3. કટોકટી સમયના નંબરોનું મહત્વ અને તેનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરવો તેની ચર્ચા કરો.
4. બાળ હેલ્પલાઇન, પોલીસ, તબીબી કટોકટી, વગેરેનો સમાવેશ કરો.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકોને સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓમાં ભૂમિકા ભજવવા માટે જોડો. તેમને સુરક્ષિત રહેવા માટે યોગ્ય ક્રિયાઓ દર્શાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

- પ્રવૃત્તિને વિવિધ પરિસ્થિતિઓમાં સલામતીને પ્રાથમિકતા આપવાના વ્યાપક વિષય સાથે જોડો
- જાગૃત રહેવું અને સલામત પસંદગીઓ કરવાથી તેમના સુખાકારીમાં કેવી રીતે ફાળો મળે છે તેની ચર્ચા કરો.

શિક્ષક નોંધો

- **બધા બાળકોનો સમાવેશ:** ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શ કરી શકાય તેવા ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે. તમે વિવિધ ચિત્રો ઓળખવામાં મદદ કરવા માટે પ્રાણી/પક્ષીના અવાજો પણ કાઢી શકો છો.
- **બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ:** બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-1:** બાળકો એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે
- **C-1.6:** અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓને સમજે છે અને મદદ માંગે છે

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	• બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે • પરિચિત અને અજાણ્યા વ્યક્તિઓ સાથે વાતચીત કરવામાં આત્મવિશ્વાસ દર્શાવે છે • મદદ મેળવવા અને લાગણીઓ વ્યક્ત કરવામાં વાતચીતનું મહત્વ ઓળખે છે
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	ઉંમર 3-4: • સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓની મૂળભૂત ઓળખ. • સુરક્ષિત લોકો પ્રત્યે ઉભરતી જાગૃતિ. ઉંમર 4-5: • સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓ વચ્ચે તફાવત કરવાની ક્ષમતામાં સુધારો. • મદદ માટે પહોંચવાનું મહત્વ સમજવાનું શરૂ કરવું. ઉંમર 5-6: • સલામતીના પગલાં અને સાવચેતીઓ પર અધતન ચર્ચાઓ. • કટોકટી નંબરો અને તેમના મહત્વની સમજમાં વધારો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	લોગો વોલ/વર્ડ વોલ	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે?	બાળકોનાં નામના કાર્ડ્સ, વર્ગમાં વસ્તુઓનું ઘરની ભાષા (L1) અને પ્રાદેશિક/અંગ્રેજી ભાષા (L2) માં વર્ગની વસ્તુઓનાં લેબલ્સ, મોટા પુસ્તકો, એક લીટીવાળાં ચિત્ર પુસ્તકો, ટેક્સચર/બોર્ડ પુસ્તકો, વિવિધ વસ્તુઓના રેપરનો સંગ્રહ, જૂના કેલેન્ડર/ચાર્ટ્સ	

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોને તેમના નામથી લેખિત સ્વરૂપમાં પરિચિત કરાવવા માટે તેમની માતૃભાષા (L1) અને પ્રાદેશિક/અંગ્રેજી ભાષા (L2) માં વ્યક્તિઓના નામના કાર્ડ સોંપો. - વિવિધ વસ્તુઓના રેપર અને ફ્લેશ કાર્ડનો સંગ્રહ બનાવો અને બિસ્કિટ, શાળાના નામનો લોગો, ટોફી, વાર્તા પુસ્તકો, કન્ટેનર વગેરે જેવા પ્રતીકો મૂકો અને બાળકોને તેમના રંગો, લોગો, પ્રતીકો વગેરે દ્વારા તેમને ઓળખવામાં માર્ગદર્શન આપો. - વર્ગખંડમાં ખુરશી, ટેબલ, બારી, દરવાજો, બોટલ, બેગ વગેરે જેવી વસ્તુઓને બાળકોની માતૃભાષા (L1) અને પ્રાદેશિક/અંગ્રેજી ભાષા (L2) માં લેબલ કરો અને તેમને પ્રતીક-શબ્દ પત્રવ્યવહાર ઓળખવા અને સ્થાપિત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને લોગો, પ્રતીકો, વાર્તા પુસ્તકો, તેમના નામ, લેબલ વગેરે ઓળખવા અને નક્કી કરવામાં તેમના પ્રયત્નો માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	3-5 વર્ષના વયજૂથો જેવાં જ પગલાંને અનુસરો. - બાળકોને “મોટેથી વાંચો” અને “વહેંચાયેલ વાંચન” પ્રક્રિયા દરમિયાન વાંચવામાં આવતા વાર્તા પુસ્તકોમાંથી સામાન્ય શબ્દો વારંવાર ઓળખવા માટે માર્ગદર્શન આપો. - વર્ગખંડમાં બોર્ડ/ચાર્ટ પેપર/જૂના કેલેન્ડર પર દૃષ્ટિ શબ્દો લખો અને બાળકોને નિયમિતપણે તે શબ્દોનું પુનરાવર્તન કરવા અને ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને વાર્તા પુસ્તકોમાં લોગો, પ્રતીકો, શબ્દો, તેમના નામ, લેબલ, દૃષ્ટિ શબ્દો વગેરે ઓળખવા અને ઓળખવામાં તેમના પ્રયત્નો માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને સંબંધિત બાળકના નામ કાર્ડ અને વસ્તુઓના નામવાળા ફ્લેશ કાર્ડ્સ વસ્તુઓ સાથે મેચ કરવા કહો.
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	લાગુ પડતું નથી
શિક્ષક નોંધો 	- ઓળખ કાર્ડના રૂપમાં નામ કાર્ડ બધા બાળકો માટે તેમની માતૃભાષા (L1) અને પ્રાદેશિક/અંગ્રેજી ભાષા (L2) માં બનાવી શકાય છે. ઘરનું સરનામું, માતાપિતાનું નામ, શાળાનું નામ, શિક્ષકનું નામ જેવી અન્ય વિગતો પણ ઉમેરી શકાય છે. - વર્ગખંડમાં વસ્તુઓનું લેબલિંગ સત્રની શરૂઆતમાં બાળકોની માતૃભાષા (L1) અને પ્રાદેશિક/અંગ્રેજી ભાષા (L2) માં કરી શકાય છે. - સત્ર દરમિયાન રેપર, વાર્તા પુસ્તકો, જૂના કેલેન્ડર વગેરેનો સંગ્રહ કરી શકાય છે.
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-10: બાળકો ભાષા 1 માં વાંચન અને લેખનમાં અસ્ખલિતતા વિકસાવે છે - C-10.2: પુસ્તકની મૂળભૂત રચના/સ્વરૂપ, છાપેલા શબ્દોનો ખ્યાલ અને તે કઈ દિશામાં છાપવામાં આવે છે તે સમજે છે, અને મૂળભૂત વિરામચિહ્નો ઓળખે છે - C-10.3: લિપિ (L1) ના મૂળાક્ષરોના બધા અક્ષરો (અક્ષરના સ્વરૂપો) ઓળખે છે અને આ જ્ઞાનનો ઉપયોગ શબ્દો વાંચવા અને લખવા માટે કરે છે

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સમજણ; શબ્દભંડોળ નિર્માણ; કલ્પનાશક્તિ; યાદશક્તિ; શોધ, સર્જનાત્મકતા, સ્વ-અભિવ્યક્તિ વિકસાવવા અને આત્મસન્માનનો વિકાસ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	- નામ કાર્ડ દ્વારા બાળકોની સ્થાનિક અને પ્રાદેશિક ભાષાઓમાં તેમના નામોની ઓળખનું અવલોકન કરો. - ફ્લેશકાર્ડ્સ અને રેપરમાં રંગ અને ગુણો દ્વારા વસ્તુઓ અને પ્રતીકોને ઓળખવાની બાળકોની ક્ષમતાનું અવલોકન કરો. - વર્ગખંડમાં લેબલવાળી વસ્તુઓની બાળકોની ઓળખ અને તેમના પ્રતીક-શબ્દ પત્રવ્યવહારની સ્થાપનાનું મૂલ્યાંકન કરો. - વિવિધ સામગ્રી અને સંદર્ભોમાં લોગો, પ્રતીકો, શબ્દો અને દૃષ્ટિ શબ્દો ઓળખવામાં બાળકોની પ્રેરણા અને પ્રયત્નોનું મૂલ્યાંકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	મોટી લાગણીઓ: વ્યક્ત, મુક્ત અને સંચાલિત કરવી	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	- ઇમોશન ફ્લેશકાર્ડ્સ અથવા ચિત્રો - ચિત્રકામ/રંગકામની વસ્તુઓ - ડિસ્કે વોલ ચાર્ટ સામગ્રીઓ (ચાર્ટ પેપર, માર્કર્સ)	
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- ઇમોશન ફ્લેશકાર્ડ્સ બતાવો (ખુશ, ઉદાસી, ગુસ્સો). - બાળકોને શબ્દો અથવા ક્રિયાઓ દ્વારા લાગણીઓ વ્યક્ત કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. - વિવિધ લાગણીઓ તેમના શરીરને કેવી રીતે અસર કરે છે તેની ચર્ચા કરો.	- બધી લાગણીઓની સ્વીકાર્યતા વિશે માર્ગદર્શિત વાતચીતમાં જોડાઓ. - દરેક વ્યક્તિ વિવિધ લાગણીઓ કેવી રીતે અનુભવે છે તેની ચર્ચા કરો. - સ્વસ્થ રીતે લાગણીઓનું સંચાલન કરવાનો પરિચય આપો (સ્વયંને ગળે લગાવો, ઊંડા શ્વાસ લો, ચિત્રો દોરો).	- લાગણીઓનું સંચાલન કરવા માટે વિવિધ વ્યૂહરચનાઓ પર સરળ ચર્ચા કરો. - બાળકોને "જ્યારે હું ઉદાસ હોઉં છું, 1..." જેવા વાક્યો પૂર્ણ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - ભૂમિકા ભજવવાના દૃશ્યો અને ઊંડા શ્વાસ, ગણતરી અથવા ચિત્રકામ જેવી વ્યૂહરચનાઓનો અભ્યાસ કરો. વૈકલ્પિક રીતે, પ્રેક્ટિસ સત્ર: વર્તુળમાં બેસો, પસંદગીની પદ્ધતિઓ શેર કરો. વોલ ચાર્ટ દર્શાવો: વ્યૂહરચનાઓ સાથે રંગબેરંગી ચાર્ટ બનાવો. - તેને યાદ અપાવવા માટે લટકાવો, બાળકોમાં ઉપયોગ અને યાદ અપાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	ઇન્ટરેક્ટિવ વાર્તાકથન: ભાવનાત્મક પાત્રો સાથે વાર્તાનું વર્ણન કરો, તેઓ લાગણીઓને કેવી રીતે સંચાલિત કરે છે તેની ચર્ચા કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	લાગણીઓને સમજવી: ભાવનાત્મક બુદ્ધિના વિકાસ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું, સર્જનાત્મકતાને પ્રોત્સાહન આપવું, સ્વ-જાગૃતિ અને અસરકારક સંચાર.	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શ કરી શકાય તેવાં ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે. તમે તેમને વિવિધ ચિત્રો ઓળખવામાં મદદ કરવા માટે પ્રાણી/પક્ષીના અવાજો પણ બનાવી શકો છો. બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: બાળકોની માતૃભાષામાં બધા નામોનો પરિચય આપો અને તેમને તેમની માતૃભાષામાં પ્રતિભાવ આપવા દો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-4: બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે - C-4.2: વિવિધ લાગણીઓને ઓળખે છે અને તેમને યોગ્ય રીતે નિયંત્રિત કરવા માટે ઇરાદાપૂર્વક પ્રયાસ કરે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	આ પ્રવૃત્તિ બાળકોને ભાવનાત્મક રીતે પોતાને વ્યક્ત કરવા, સર્જનાત્મકતા, સ્વ-જાગૃતિ અને અસરકારક સંચારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરે છે.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	3-4 વર્ષનું વયજૂથ: મૂળભૂત ઓળખ અને લાગણીઓની સરળ અભિવ્યક્તિ (ખુશી, ઉદાસી અને ગુસ્સો). 4-5 વર્ષનું વયજૂથ: સ્વીકાર્ય લાગણીઓની ઓળખ અને જાગૃતિમાં સુધારો, લાગણીઓનું સંચાલન. 5-6 વર્ષનું વયજૂથ: ભાવનાત્મક વ્યવસ્થાપન ચર્ચાઓ અને ભૂમિકા ભજવવામાં અદ્યતન ઓળખ, સમજણ અને ભાગીદારી.	

પ્રવૃત્તિનું નામ	શેડો ગેમ: સમજવી, બનાવવી અને અનુમાન કરવું	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	ટોર્ય, કાગળ, મેગેઝિન, પથ્થર, નક્કર બોક્સ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોને વર્ગખંડની બહાર ભેગા કરો. - તેમને વૃક્ષો, છોડ, પ્રાણીઓ અને પોતાના પડછાયાઓનું અવલોકન કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. - તેમને વિવિધ પ્રકારના પડછાયાઓ જોવા અને પડછાયા શા માટે બને છે તેની ચર્ચા કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	- બાળકોને દિવસના જુદા જુદા સમયે (સવાર, બપોર, સાંજ) બહાર ભેગા કરો. - તેમને વૃક્ષો, છોડ, પ્રાણીઓ અને પોતાના પડછાયાના કદમાં થતા ફેરફારોનું અવલોકન કરાવો. - પ્રકાશ પડવાને કારણે પડછાયાના કદ જુદા જુદા સમયે કેમ બદલાય છે તેની ચર્ચા કરો.	- કાગળ, મેગેઝિન, પથ્થરો અને નક્કર બોક્સ જેવી વિવિધ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને પડછાયા બનાવવા માટે ટોર્યનો ઉપયોગ કરો. - એક વસ્તુ વિવિધ ખૂણાઓથી પ્રકાશને પ્રતિબિંબિત કરીને અનેક પડછાયાઓ કેવી રીતે ઉત્પન્ન કરી શકે છે તે દર્શાવો. - પ્રકાશ વિના કોઈ પડછાયો ઉત્પન્ન થતો નથી તે બતાવવા માટે બાળકોને અંધારાવાળા ઓરડામાં આમંત્રિત કરો. - પડછાયાઓ શા માટે બને છે અને તેમનું કદ વિવિધ રીતે પ્રકાશ પડવા પર કેવી રીતે આધાર રાખે છે તે અંગે ચર્ચાને પ્રોત્સાહન આપો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને તેમના હાથ, આંગળીઓ અને અન્ય નક્કર વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને પડછાયા બનાવવા અને તેમની ચર્ચા કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	આ પ્રવૃત્તિ “છોડ અને પ્રાણી” વિષય દરમિયાન હાથ ધરવામાં આવી શકે છે, જે બાળકોને વિવિધ જીવોના જીવન ચક્રના તબક્કાઓને સમજવા માટે પ્રોત્સાહિત કરે છે.	
શિક્ષક નોંધો 	બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને જીવન ચક્રના તબક્કાઓ આસપાસની ચર્ચામાં સક્રિયપણે ભાગ લેવા માટે ટેકો આપો. બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: સમાવેશીતા અને જોડાણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે બાળકોની માતૃભાષામાં ચર્ચાઓને પ્રોત્સાહિત કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-7: બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે. - C-7.1: વિવિધ શ્રેણીના પદાર્થો અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સમસ્યાનું નિરાકરણ, વિવેચનાત્મક વિચારસરણી કુશળતા, હકારાત્મક શીખવાની ટેવો, સહયોગી કાર્ય, નવીનતા અને કલ્પનાશક્તિ, શોધ અને વિવિધ સામગ્રી સાથે રમત.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	સક્રિય શોધ: બાળકોની વિવિધ કદના પડછાયાને ઓળખવાની ક્ષમતા. ભાવનાત્મક પ્રતિભાવ: પ્રવૃત્તિ દરમિયાન આનંદ, જિજ્ઞાસા અને આનંદની અભિવ્યક્તિઓનું અવલોકન કરવું. પ્રશ્નના જવાબો: છબીના કદને લગતા ખુલ્લા અને બંધ-સમાપ્ત પ્રશ્નોના તેમના પ્રતિભાવોનું મૂલ્યાંકન કરો. ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: છબી ઓળખ દરમિયાન શબ્દભંડોળના ઉપયોગ અને સર્જનાત્મકતાનું અવલોકન કરો.	

પ્રવૃત્તિનું નામ	જીવનચક્ર: વિભિન્ન સજીવો અંગે ચર્ચા કરવી અને સમજવું	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	ફ્લેશ કાર્ડ, ચાર્ટ પેપર અને મેગ્નેટ/અખબારના કટઆઉટ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. માનવ જીવન ચક્રના વિવિધ તબક્કાઓ, જેમ કે બાળપણ → યુવાની → વૃદ્ધાવસ્થા, દર્શાવવા માટે ફ્લેશકાર્ડનો ઉપયોગ કરો. 2. બાળકોને તેમના પોતાના જીવન ચક્રના તબક્કા વિશે વાત કરવા પ્રોત્સાહિત કરો, સમજાવો કે તેઓ હવે બાળકો છે પણ મોટા થઈને તેમના માતાપિતાની જેમ પુખ્ત બનશે, અને અંતે, તેઓ દાદા-દાદીની જેમ વૃદ્ધ થશે. 3. બાળકો સાથે વૃદ્ધિ અને જીવન ચક્રની અવધારણાની ચર્ચા કરો.	1. છોડ અને પ્રાણીઓના જીવન ચક્ર દર્શાવવા માટે ફ્લેશકાર્ડનો ઉપયોગ કરો, જેમ કે રોપા → છોડ → વૃક્ષ. 2. છોડ અને પ્રાણીઓના જીવન ચક્રના વિવિધ તબક્કાઓ વિશે ચર્ચા શરૂ કરો, બાળકોને તેમની આસપાસના વાતાવરણનું અવલોકન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, જેમ કે એક નાનો કેરીનો છોડ કેવી રીતે મોટો થઈને ઝાડ બને છે. 3. બાળકોને છોડ, પ્રાણીઓ અને મનુષ્યોના જીવનચક્ર વિશેની ચર્ચામાં સામેલ કરો.	1. જન્મ અને વૃદ્ધત્વની ચર્ચા કરીને, મનુષ્યો, જંતુઓ, છોડ અને પ્રાણીઓના જીવન ચક્રનું અન્વેષણ કરવા માટે ફ્લેશકાર્ડનો ઉપયોગ કરો. 2. બાળકોને તેમની આસપાસ જોવા મળતા જીવોનાં જીવન ચક્ર દોરવા માટે ચાર્ટ પેપર આપો. 3. જીવન ચક્રના વિવિધ તબક્કાઓ અને તેમના મહત્વ વિશે ચર્ચાને પ્રોત્સાહન આપો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	ભૂગોળના આધારે જમીન, પાણી અને પક્ષીઓ જેવા વિવિધ વાતાવરણના પ્રાણીઓનો સમાવેશ કરવા માટે પાઠનો વિસ્તાર કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	આ પ્રવૃત્તિ “છોડ અને પ્રાણી” વિષય દરમિયાન હાથ ધરવામાં આવી શકે છે, જે બાળકોને વિવિધ જીવોના જીવન ચક્રના તબક્કાઓને સમજવા માટે પ્રોત્સાહિત કરે છે.	
શિક્ષક નોંધો 	• બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને જીવન ચક્રના તબક્કાઓ વિશે ચર્ચામાં સક્રિયપણે ભાગ લેવા માટે ટેકો આપો. • બાળકોની માતૃભાષાનો સમાવેશ: સમાવેશીતા અને જોડાણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે બાળકોની માતૃભાષામાં ચર્ચાઓને પ્રોત્સાહિત કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-6: બાળકો તેમની આસપાસના કુદરતી વાતાવરણ પ્રત્યે સકારાત્મક આદર વિકસાવે છે ◦ C-6.1: તમામ જીવન સ્વરૂપો સાથે જોડાવામાં કાળજી અને આનંદ દર્શાવે છે • CG-7: બાળકો નિરીક્ષણ અને તાર્કિક વિચારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાને સમજે છે. ◦ C-7.1: વિવિધ શ્રેણીના પદાર્થો અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સમસ્યાનું નિરાકરણ, વિવેચનાત્મક વિચારસરણી કુશળતા, હકારાત્મક શીખવાની ટેવ, સહયોગી કાર્ય, નવીનતા અને કલ્પનાશક્તિ, શોધ અને વિવિધ સામગ્રી સાથે રમત.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સક્રિય શોધ: જીવનચક્રના વિવિધ તબક્કાઓને ઓળખવાની બાળકોની ક્ષમતા. • ભાવનાત્મક પ્રતિભાવ: પ્રવૃત્તિ દરમિયાન આનંદ, જિજ્ઞાસા અને આનંદની અભિવ્યક્તિઓનું અવલોકન કરવું. • પ્રશ્નના જવાબો: માનવ અને વનસ્પતિ જીવન ચક્ર સંબંધિત ખુલ્લા અને બંધ-સમાપ્ત પ્રશ્નોના વિવિધ જવાબોનું મૂલ્યાંકન કરો. • ભાષા અને સર્જનાત્મકતા: તબક્કાઓની ઓળખ દરમિયાન શબ્દભંડોળના ઉપયોગ અને સર્જનાત્મકતાનું અવલોકન કરો.	

પ્રવૃત્તિનું નામ

દેશો અને સંસ્કૃતિ:
દુનિયા વિશે જાણવું અને સમજવુંતમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

દુનિયાનો નકશો, વિવિધ સાંસ્કૃતિક પોશાકોના ફ્લેશ કાર્ડ્સ ઉદાહરણ કાશ્મીરનું પહેરણ, જાપાનનું કીમોનો અને વિભિન્ન પ્રખ્યાત પરંપરાગત ખાદ્ય વસ્તુઓ, સ્મારકો, ચલણ, સંસ્કૃતિ પ્રતીકો, વાહનોના ફ્લેશકાર્ડ્સ, A4 સાઈઝના કાગળો, રંગો.

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકોને ભેગા કરો અને તેમને દુનિયાનો નકશો બતાવો.
2. ચિત્ર ફ્લેશકાર્ડ્સ બતાવો, તેમને વિવિધ દેશો વિશે સરળ વાતચીતમાં જોડો.
3. વિવિધ દેશોના લોકોના દેખાવ, કપડાં, હેરસ્ટાઈલ, ખોરાકની પસંદગીઓ, નૃત્ય શૈલીઓ વગેરેમાં તફાવતો દર્શાવતા ચિત્રો બતાવો. તેમને તફાવતો ધ્યાનમાં લેવા અને ચર્ચા કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.

4-5 વર્ષની ઉંમર

1. ચર્ચા બાદ, સાંસ્કૃતિક વિવિધતા દર્શાવતા ફ્લેશકાર્ડ્સ અથવા ચિત્રો પ્રદર્શિત કરો, જેમ કે પરંપરાગત કપડાં, ખાદ્ય પદાર્થો અને સીમાચિહ્નો.
2. તેમને તેમના મનપસંદ સાંસ્કૃતિક પોશાક દોરવા કહો.
3. બાળકોને ભારતના વિવિધ રાજ્યો અથવા દેશોના પ્રખ્યાત સીમાચિહ્નો, પ્રાણીઓ અથવા સાંસ્કૃતિક પ્રતીકોના ચિત્રો બતાવો. તેમને રાજ્ય અથવા દેશ સાથે ચિત્રો મેચ કરવા પ્રોત્સાહિત કરો.
4. દુનિયા/દેશના ચોક્કસ ખૂણા પસંદ કરો અને પ્રદેશો, સંસ્કૃતિમાં સમાનતા/અસમાનતા, હવામાન વગેરે વિશે વાત કરો.

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. વિવિધ સંસ્કૃતિઓનો આદર અને પ્રશંસા કરવાના મહત્વ વિશે સરળ ચર્ચા કરો. સ્વીકૃતિ અને સમાવેશકતાનો સંદેશ આપવા માટે સરળ ભાષાનો ઉપયોગ કરો.
2. તમે અન્ય દેશોના બાળકો વિશે વિડિઓઝ પણ બતાવી શકો છો અથવા વાર્તાઓ વાંચી શકો છો.
3. વિવિધ સંસ્કૃતિઓથી પ્રેરિત કલા અને હસ્તકલા પ્રોજેક્ટ્સ બનાવવામાં બાળકોને સામેલ કરો. ઉદાહરણ તરીકે, તેઓ કાગળ અને કેયોન જેવી સરળ સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને જાપાની કાગળના પંખા બનાવી શકે છે.

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

- વિવિધ સંસ્કૃતિઓના સંગીત અને નૃત્યનો સમાવેશ કરો, જેથી બાળકો હલનચલન અને લયની નકલ કરી શકે.
- વિવિધ દેશોના ધ્વજ અથવા પ્રતીકો સાથે સંબંધિત સરળ હસ્તકલા અથવા રંગીન શીટ્સ પ્રદાન કરો. વિવિધ ભાષાઓના મૂળભૂત શુભેચ્છાઓ અને અન્ય શબ્દોનો પરિચય આપો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

પ્રવૃત્તિને “આપણું ભારત” વિષય સાથે જોડો અને તેમને વિવિધ સંસ્કૃતિઓનું અન્વેષણ કરવા, સમજવા દો અથવા “ઋતુઓ” વિષય સાથે જોડો અને બાળકોને વિવિધ ઋતુગત ફેરફારો અને પરિણામે ખોરાક અને કપડાંમાં ફેરફાર વગેરે વિશે વધુ જાણવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, સમગ્ર દેશમાં.

શિક્ષક નોંધો

- ઘરની ભાષામાં નાના બાળકો માટે યોગ્ય સ્પષ્ટ અને સંક્ષિપ્ત ભાષાનો ઉપયોગ કરો.
- સાંસ્કૃતિક તફાવતો પ્રત્યે સંવેદનશીલ રહો અને ચર્ચાઓમાં રુઢિપ્રયોગો અથવા પૂર્વગ્રહો ટાળો.
- બધા બાળકોનો સમાવેશ: ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોને ટેકો આપવા માટે, સ્પર્શી શકાય તેવાં ચિત્ર કાર્ડ અથવા નાના પ્રાણીઓના રમકડાંનો ઉપયોગ કરો જેને બાળકો સ્પર્શ કરી શકે અને અનુભવી શકે, વિવિધ શીખવાની રીતોને ટેકો આપવા માટે ઓડિઓ વિઝ્યુઅલનો ઉપયોગ કરો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદદાયક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે. ◦ C-12.5: કલા, સ્થાનિક સંસ્કૃતિ અને વારસાના વિવિધ સ્વરૂપો બનાવતી અને અનુભવતી વખતે વિવિધ પ્રતિભાવોનો સંચાર કરે છે અને પ્રશંસા કરે છે.
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	વિવિધ સંસ્કૃતિઓ (દા.ત., દેશોના નામ, ખોરાક, કપડાં) અને અન્ય લોકોના તફાવતો માટે સહાનુભૂતિ અને આદરને પ્રોત્સાહન આપીને સામાજિક-ભાવનાત્મક વિકાસ સાથે સંબંધિત શબ્દભંડોળ દ્વારા ભાષા વિકાસ.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• સામેલગીરી: જુઓ કે બાળકો સક્રિય રીતે ભાગ લઈ રહ્યા છે અને રસ બતાવી રહ્યા છે. • સમજણ: તપાસો કે તેઓ ચર્ચા કરવામાં આવી રહેલી અવધારણાઓને સમજી રહ્યા છે કે નહીં. • વાતચીત: નોંધ કરો કે તેઓ મૌખિક રીતે પોતાને કેટલી સારી રીતે વ્યક્ત કરે છે. • પ્રશંસા: વિવિધ સંસ્કૃતિઓ અને વિવિધતા પ્રત્યે આદર અને સમજણના સંકેતો શોધો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	નાયકોની ઉજવણી: રાષ્ટ્રીય ગૌરવની વાર્તાઓ	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	વિવિધ રાષ્ટ્રીય નાયકો (ભગત સિંહ, રાણી લક્ષ્મી બાઈ, મહાત્મા ગાંધી, વીર સાવરકર, સુભાષ ચંદ્ર બોઝ, લાલ બહાદુર શાસ્ત્રી, જવાહર લાલ નેહરુ, એપીજે અબ્દુલ કલામ, સચિન તેંડુલકર, સાનિયા મિર્ઝા, કલ્પના યાવલા અને અન્ય) ના મેગેઝિન અને અખબારોના કટઆઉટ્સ, તિરંગો, A4 કાગળો અને નાટક માટે કેટલાક પ્રોપ્સ.	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- ભારતીય ધ્વજની બાજુમાં રાષ્ટ્રીય નાયકોના ચિત્રો પ્રદર્શિત કરો. બાળકોને સરળ પ્રશ્નોનો ઉપયોગ કરીને તેમને ઓળખવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - મૂળભૂત હકીકતો (તેમના નામ અને મહત્વ) પર પ્રકાશ પાડીને સંક્ષિપ્ત વાતચીતમાં જોડાઓ. - સરળ ભૂમિકા ભજવવાની પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહિત કરો જ્યાં બાળકો તેમની સાથે સંકળાયેલી ક્રિયાઓની નકલ કરી શકે, (સૈનિકોની જેમ કૂચ કરીને). - તમે તિરંગા કટઆઉટમાં રંગ પણ પૂરવાનું કહી શકો છો.	- તેમને કેટલાક રાષ્ટ્રીય નાયકોની વાર્તાઓ કહો. - બાળકોને તેમના મનપસંદ રાષ્ટ્રીય નાયકોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા દ્રશ્યો અથવા ક્રિયાઓ ભજવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. તેમના ભૂમિકા ભજવવાના અનુભવને વધારવા માટે પ્રોપ્સ અથવા કોસ્ચ્યુમ આપો. - તમે બાળકોને પ્રખ્યાત નાયકોની તસવીરની રૂપરેખા પણ આપી શકો છો અને તેમાં રંગ પૂરવાનું કહી શકો છો.	બાળકોને રાષ્ટ્રીય નાયકોના જીવન પર આધારિત નાટકીય નાટકો બનાવવા અને અભિનય કરવા પ્રોત્સાહિત કરો. તેમને જૂથોમાં સહયોગ કરવા, ભૂમિકાઓ સોંપવા દો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	રાષ્ટ્રીય નાયકોના જીવન અને સિદ્ધિઓની દ્રશ્ય સમજ આપવા માટે તેમની ઉંમર-યોગ્ય દસ્તાવેજો અથવા ટૂંકી ફિલ્મો બતાવો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	તમે આ પ્રવૃત્તિ સ્વતંત્રતા દિવસ, પ્રજાસત્તાક દિવસ અને આપણા દેશ વિશે જાણો વિષય હેઠળ કરી શકો છો.	
શિક્ષક નોંધો 	- સમજૂતીઓ સરળ અને વય-યોગ્ય રાખો. - બાળકોને સક્રિયપણે ભાગ લેવા અને રાષ્ટ્રીય નાયકો વિશે તેમના વિચારો અને ખ્યાલો શેર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - આપણા નાયકોના સન્માનના મહત્વને મજબૂત બનાવવા માટે રાષ્ટ્રીય રજાઓની આસપાસ આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરવાનું વિચારો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનશીલતા વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદદાયક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે. - C-12.5: કલા, સ્થાનિક સંસ્કૃતિ અને વારસાના વિવિધ સ્વરૂપો બનાવતી વખતે અને અનુભવતી વખતે વિવિધ પ્રતિભાવોનો સંચાર કરે છે અને પ્રશંસા કરે છે.	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	સહયોગી કાર્ય, ભાષા અને સંદેશાવ્યવહાર કૌશલ્ય, નવીનતા અને કલ્પના, વિવિધ સામગ્રી સાથે શોધ અને રમત.	

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- **સામેલગીરી:** પ્રવૃત્તિ દરમિયાન બાળકો દ્વારા દર્શાવવામાં આવતી સામેલગીરી અને રુચિના સ્તરનું અવલોકન કરો.
- **સમજણ:** રાષ્ટ્રીય નાયકોના મહત્વ અને તેમના યોગદાન વિશે બાળકોની સમજનું મૂલ્યાંકન કરો.
- **અભિવ્યક્તિ:** ચર્ચાઓ અને ભૂમિકા ભજવવાની પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા બાળકો નાયકો પ્રત્યે તેમની પ્રશંસા કેવી રીતે વ્યક્ત કરે છે તેના પર ધ્યાન આપો.
- **સર્જનાત્મકતા:** રાષ્ટ્રીય નાયકો વિશે દ્રશ્યો ભજવતી વખતે અથવા વાર્તા કહેતી વખતે બાળકો જે સર્જનાત્મકતા અને કલ્પનાશક્તિ દર્શાવે છે તેનું અવલોકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	દડો ફેંકવો અને કેય કરવો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	મોટા અને નાના કદના વજનમાં હળવા દડાઓ, કુગ્ગાઓ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોને આખા જૂથમાં અથવા નાના જૂથોમાં મુક્તપણે રમવા માટે વજનમાં હળવો દડો આપો. - બાળકોને બોલ ગબડાવવા અથવા ફેંકવા માટે માર્ગદર્શન આપો અને બીજાઓને તે કેય કરીને પકડવા દો. - તમે ટાયર અથવા ટોપલી પણ લટકાવી શકો છો અને બાળકોને તેમાંથી દડો ફેંકવાનું કહી શકો છો.	- એક વર્તુળ બનાવો જેમાં મધ્યમાં ખાલી ડોલ અથવા કાર્ટન હોય. - દરેક બાળકને તેમાં એક દડો ફેંકવાનું કહો. - જ્યાં પણ દડો ટોપલીમાં પ્રવેશે છે, ત્યાં બાળકોને ગણતરી રાખવા કહો, જેમ કે - હવે, ટોપલીમાં કેટલા દડા છે?	- વર્તુળની મધ્યમાં ઊભા રહો. દરેક બાળક પર રેન્ડમલી દડો ફેંકો. બાળકોને તે કેય કરીને પકડવા કહો. - જો ચૂકી જાય, તો તે બાળક મધ્યમાં જાય છે અને બીજા બાળક તરફ દડો ફેંકવાનું શરૂ કરે છે. જ્યારે બીજું બાળક દડો કેય કરવાનું ચૂકી જાય છે, ત્યારે તે મધ્યમાં આવે છે. - દરેક બાળકને મધ્યમાં આવવાની તક મળે ત્યાં સુધી રમત ચાલુ રાખો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	- દરેક બાળકને તેમના નામવાળા કુગ્ગા વહેંચો. નાના બાળકો માટે, મુક્તપણે રમત માટે કુગ્ગા ઉડાડો અને મોટા બાળકો માટે, તેમને મુક્ત રમત માટે કુગ્ગા ઉડાડવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - એક વર્તુળ બનાવો. એક બાળક દડો પકડી રાખે છે, બીજા બાળકનું નામ બોલે છે, અને દડો તેની તરફ ફેંકે છે. એકાગ્રતા અને ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - ખાલી કાગળના કપ અથવા બોટલનો પિરામિડ બનાવો અને બાળકોને પિરામિડ પર દડો ફેંકવાનું કહો. દડો ફેંકતાં પિરામિડ નીચે પડી જાય છે, પછી બાળકોને ફરીથી પિરામિડ બનાવવા માટે કહો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિ કરી રહ્યા છો જ્યાં માસિક વિષય 'ફળો અને શાકભાજી' અથવા 'પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ' છે, તો દડાના દરેક ફેંકવા અને પકડવા સાથે તેમના નામોની ચર્ચા કરો.	
શિક્ષક નોંધો 	- વિકલાંગ બાળકો માટે રમતોમાં ફેરફાર કરો. દ્રશ્ય અને શ્રાવ્ય સંકેતો માટે રમતમાં તેજસ્વી રંગના બોલ અને ઘંટડીઓનો સમાવેશ કરો. - પર્યાવરણને સુરક્ષિત અને સમાવિષ્ટ રાખો. - છોકરાઓ અને છોકરીઓ વચ્ચે સમાન ભાગીદારીને પ્રોત્સાહિત કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-3: બાળકો ફિટ અને લવચીક બને છે - C-3.2: વિવિધ શારીરિક પ્રવૃત્તિઓમાં સંતુલન, સંકલન અને લવચીકતા દર્શાવે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	એકાગ્રતા, ધ્યાન, સહકાર, પોતાના વારાની રાહ જોવી.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	- ફેંકવા અને બનાવવા જેવી પ્રવૃત્તિઓમાં અંતરનો સચોટ અંદાજ કાઢે છે. - ઝડપી થાક વિના શારીરિક પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિયપણે ભાગ લે છે. - વાળીને, વળીને અથવા સરળતાથી પહોંચીને લવચીકતા દર્શાવે છે. - શારીરિક પ્રવૃત્તિઓમાં શક્તિ અને સહનશક્તિ જાળવી રાખે છે.	

પ્રવૃત્તિનું નામ	પોતાનું સંતુલન જાળવી રાખવું	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	દોરડું, ચોક, ઈટો અથવા હૂલા-હૂપ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- ફર્શ પર બે સમાંતર રેખાઓ દોરો અને બાળકોને તેમની વચ્ચે ચાલવા દો. - તેને પડકારજનક બનાવવા માટે, ચોકથી જમીન પર એક ભુલભુલામણી બનાવો. બાળકોને એક પછી એક બીજા છેડે પહોંચવા માટે કહો. - બાળકો શરૂઆતમાં ચાલી શકે છે અને પછી રમતમાં બંને પગ/એક પગ સાથે કૂદકો પણ લગાવી શકે છે.	- દોરડું/ઈટો સીધી, વક્ર અથવા ઝિગઝેગ રેખામાં મૂકો. - બધા બાળકોને બાજુ તરફ પગ મૂક્યા વિના અથવા કોઈપણ ટેકાનો ઉપયોગ કર્યા વિના એક પછી એક તેના પર ચાલવાનું કહો. - તેને વધુ પડકારજનક બનાવવા માટે, બાળકોને એક પગ પર આગળ કૂદવાનું કહો અને તેઓ તે કેટલી વાર કરી શકે છે તેની ગણતરી કરો.	- એવી દોડનું આયોજન કરો જ્યાં બાળકોએ માથા પર, હાથમાં અથવા મોંમાં વસ્તુઓ લઈને ચાલવું પડે (દા.ત., માથા પર પુસ્તક, હાથમાં પાણીનો ગ્લાસ ઢોળ્યા વગર, અથવા મોઢામાં લીંબુ પડે નહીં તેવી રીતે ચમચી રાખીને). - તેને પડકારજનક બનાવવા માટે, એક પછી એક 2-3 ઈટો, જૂનાં ટાયર અને કાર્ટન મૂકીને અવરોધ દોડનું આયોજન કરો. બાળકોને ચાલવા અથવા તેના પર કૂદવાનું કહો. - સંતુલન પ્રવૃત્તિને વધુ જટિલ બનાવવા માટે આ વસ્તુઓને ત્રિકોણાકાર, ચોરસ, ઝિગઝેગ વગેરે જેવા વિવિધ આકારોમાં ગોઠવો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	- બાળકોને દેખરેખ હેઠળ ઢાળવાળી સ્થિતિમાં ઉપર અને નીચે ચાલીને ઢોળાવ પર રમવા દો. - બાળકોને પાણીમાં પડ્યા વિના, એટલે કે રેખાઓની બાજુમાં પડ્યા વિના, રેખાઓ પર કાળજીપૂર્વક ચાલવાનું કહીને સંતુલન પ્રવૃત્તિઓને જટિલ બનાવવા માટે પરિસ્થિતિનું નાટકીયકરણ કરવા દો. - બાળકોને સંતુલન જાળવવા અને કમર, હાથ અથવા પગ જેવા શરીરના ભાગોની આસપાસ હૂલા હૂપને 5-10 વખત ફેરવવા કહો અને ધીમે ધીમે શક્ય તેટલા લાંબા સમય સુધી ફરવાની સંખ્યા વધારતા રહો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	લાગુ પડતું નથી	
શિક્ષક નોંધો 	- વિકલાંગ બાળકો માટે રમતોમાં ફેરફાર કરો. અનુકૂળનશીલ સાધનોનો ઉપયોગ કરો અને ગતિશીલતા અથવા સંતુલન સહાય માટે વૈકલ્પિક વિકલ્પો પ્રદાન કરો. - બધા બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું	

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-3: બાળકો ફિટ અને લવચીક વિકસાવે છે ◦ C-3.2: વિવિધ શારીરિક પ્રવૃત્તિઓમાં સંતુલન, સંકલન અને લવચીકતા દર્શાવે છે
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	શારીરિક શક્તિ, ધ્યાન અને એકાગ્રતા, લવચીકતા, સ્વ-સંભાળ, સામગ્રીનો સલામત ઉપયોગ, હલનચલનમાં સલામતી, વિવિધ શારીરિક પ્રવૃત્તિઓમાં સંતુલન, સંકલન અને લવચીકતા.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• ઉપાડવા, દબાણ કરવા અથવા ખેંચવાની જરૂર હોય તેવી પ્રવૃત્તિઓમાં શરીરની શક્તિ દર્શાવે છે. • સરળતાથી વિચલિત થયા વિના કાર્યો પર ધ્યાન અને એકાગ્રતા જાળવી રાખે છે. • સામગ્રીનો સુરક્ષિત રીતે ઉપયોગ કરે છે, પોતાને અથવા અન્ય લોકોને નુકસાન ઓળખે છે અને ટાળે છે. • વિવિધ શારીરિક પ્રવૃત્તિઓમાં હલનચલનને સરળતાથી સંતુલિત અને સંકલન કરે છે.

123

પ્રવૃત્તિનું નામ

યોગ કસરત: શ્વાસ લેવો, સ્ટ્રેચ કરવું,
વિસ્તારવું

તમારે કઈ
સામગ્રીની
જરૂર પડશે?

બાળકો માટે મેટ જેના ઉપર ઊભા રહેશે

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર

4-5 વર્ષની ઉંમર

5-6 વર્ષની ઉંમર

1. બાળકો સાથે એક વર્તુળ બનાવો, તેમને આંખો બંધ કરવા અને ઘૂંટણ પર હાથ રાખીને શ્વાસ અંદર લેવાની અને બહાર કાઢવાની સૂચનાનું પાલન કરવા કહો.
2. ઉપર, બાજુ અને નીચે ખેંચવાની કેટલીક મૂળભૂત હિલચાલનો પરિચય આપો અને તેમને સ્ટેપ-બાય-સ્ટેપ સ્ટ્રેચિંગ કરવાની સૂચનાઓનું પાલન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.
3. બાળકોને બટરફ્લાય પોઝ, પર્વત પોઝ, બિલાડી-ગાય પોઝ, ઉંદર પોઝ, સાપ પોઝ વગેરે જેવા વિવિધ યોગ પોઝ-મુદ્રાઓ કરવા માટે સ્ટેપ-બાય-સ્ટેપ સૂચનાઓનું પાલન કરવા માર્ગદર્શન આપો.

1. બાળકોને ટેડકા, ઝાડ, પુલ, વળીને બેસવું, પ્લેન્ક, મોટો અંગૂઠો, ખુરશી વગેરે જેવા વિવિધ અધતન યોગ આસન માટે સ્ટેપ-બાય-સ્ટેપની સૂચનાઓનું પાલન કરવા માર્ગદર્શન આપો.
2. બાળકોને ગીત દ્વારા કસરતના પગલાંઓ વર્ણવો અને તેમને પાઠ કરવા અને પગલાંઓનું પાલન કરવા કહો. ઉદાહરણ તરીકે-
યુ પુટ યોર લેફ્ટ હેન્ડ ઈન,
યુ પુટ યોર લેફ્ટ હેન્ડ આઉટ;
યુ પુટ યોર લેફ્ટ હેન્ડ ઈન,
એન્ડ યુ શેઈક ઈટ ઓલ અબાઉટ.
ડુ ધ બૂગી વૂગી
એન્ડ યુ ટર્ન યોરસેલ્ફ અરાઉન્ડ.
ઘેટ્સ વોટ ઈટ્સ ઓલ અબાઉટ!

પ્રવૃત્તિ વિવિધતા

બાળકોને યોગ મુદ્રાઓ આપીને પ્રવૃત્તિનું નેતૃત્વ કરવા દો અને અન્ય બાળકોને તે મુદ્રાનું પુનરાવર્તન કરવા દો.

થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ)

જો તમે આ પ્રવૃત્તિ મહિનાના વિષય 'પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ' પર હોય, તો પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ, તેમની હિલચાલ અને અવાજો અને તેઓ વિવિધ યોગ મુદ્રાઓ સાથે કેવી રીતે જોડાયેલા છે તેની ચર્ચા કરો.

શિક્ષક નોંધો

- વિકલાંગ બાળકો માટે રમતોમાં ફેરફાર કરો. ચિત્ર કાર્ડ જેવા દ્રશ્ય સહાયક સાધનો પ્રદાન કરો, સારી પકડ માટે સ્પર્શી શકાય તેવી મેટ્સનો ઉપયોગ કરો અને સ્પષ્ટ, સરળ મૌખિક સૂચનાઓ આપો, ઉદાહરણ તરીકે, દરેક મુદ્રા પહેલાં ધ્યાન માટે ઘંટડીનો ઉપયોગ કરો.
- સવારના સમયે યોગ અને કસરત કરવાનો દૈનિક અભ્યાસ બનાવો.

લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા

- **CG-3:** બાળકો ફિટ અને લવચીક શરીર વિકસાવે છે
 - C-3.1: વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણ અને શરીરની હલનચલન વચ્ચે સંકલન દર્શાવે છે
 - C-3.2: વિવિધ શારીરિક પ્રવૃત્તિઓમાં સંતુલન, સંકલન અને લવચીકતા દર્શાવે છે

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં

શારીરિક શક્તિ, ધ્યાન અને એકાગ્રતા, લવચીકતા, સ્વ-સંભાળ, હલનચલનમાં સલામત સલામતી, વિવિધ શારીરિક પ્રવૃત્તિઓમાં સંતુલન, સંકલન અને લવચીકતા.

શું કેબ અવલોકન કરી શકાય

- સૂચનાઓનું સચોટ પાલન કરે છે.
- શરીરને સંતુલિત કરે છે અને ભૌતિક સ્વ પ્રત્યે જાગૃતિ વિકસાવે છે.
- સાથીદારો અને પુખ્ત વયના લોકો સાથે આરામથી ક્રિયાપ્રતિક્રિયા કરે છે.
- જૂથ પ્રવૃત્તિઓમાં સહકારી વર્તન દર્શાવે છે.
- પ્રતિસાદ અને ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓ પ્રત્યે હકારાત્મક પ્રતિભાવ આપે છે.

124

પ્રવૃત્તિનું નામ	દડાને કિક મારવી અને પુનરાવર્તન	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	મધ્ય/મોટા આકારનો દડો, મોટું બોક્સ, ચોક	

આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી

3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- બાળકોને મોટા જૂથમાં કે નાના જૂથોમાં મુક્તપણે રમવા માટે હળવા વજનનો દડો આપો. - બાળકોને હરોળમાં ઊભા રહેવામાં મદદ કરો અને દરેક બાળકને કોઈ ચોક્કસ દિશામાં લક્ષ્ય રાખ્યા વિના, જોરથી દડાને કિક મારવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકો સાથે એક વર્તુળ બનાવો અને તેમને વર્તુળમાં રહેવા કોઈપણ બાળકને કિક મારીને દડો પસાર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. પછી દડાની સૌથી નજીક રહેવા બાળકે તેને બીજા બાળક તરફ કિક મારવી જોઈએ.	- ચોકથી એક વર્તુળ દોરો અને થોડા અંતરે એક બોક્સ મૂકો. બાળકોને વર્તુળમાં ઊભા રહીને વારાફરતી દડાને કિક મારીને બોક્સમાં નાખવાનો પ્રયાસ કરવા કહો. - બાળકોને નાના જૂથોમાં વિભાજિત કરો અને તેમને એકબીજાથી થોડા અંતરે લાઇનમાં ઊભા કરો. લાઇનમાં પહેલું બાળક બોલને કિક મારે છે, પછી બીજા બાળકની બાજુમાં ઊભું રહેવા માટે ખસે છે. પછી બીજું બાળક બોલને કિક મારે છે અને ત્રીજા બાળક તરફ ખસે છે, અને આવું લાઇનબંધ ચાલુ રહે છે.	- દિવાલ અથવા ગોલપોસ્ટથી થોડા અંતરે ચોક વડે જમીન પર રેખા દોરો. બાળકોને વારાફરતી રેખા પાછળ ઊભા રહીને ગોલપોસ્ટ અથવા દિવાલ તરફ દડો ફેંકવા કહો. - બાળકોની જોડીઓ બનાવો અને થોડા અંતરે બીજી રેખા દોરો. - દરેક જોડીને એક દડો આપો. દરેક જોડીમાં પહેલું બાળક તેમના ડાબા પગનો ઉપયોગ કરે છે, અને બીજું બાળક તેમના જમણા પગનો ઉપયોગ કરે છે. સાથે મળીને, તેઓએ સંતુલન જાળવી રાખીને દડાને આગળ ખસેડવો જોઈએ.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને એક વર્તુળ બનાવો અને વચ્ચે એક ફેસિલિટેટર રાખો. ફેસિલિટેટર બાળકો તરફ દડો ફેંકે છે અને તેમને કેચ કરીને પકડવા માટે પ્રોત્સાહિત કરે છે. જો કોઈ બાળક દડો કેચ કરીને ન પકડે, તો તેઓ બીજાઓ માટે દડો ફેંકવા માટે કેન્દ્રમાં જાય છે. રમત આ રીતે ચાલુ રહે છે.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'પરિવહનનો અર્થ' છે, તો બાળકોને દડાને ગંતવ્ય સ્થાન તરફ આગળ વધતા જુદા જુદા વાહનોનો અભિનય કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	
શિક્ષક નોંધો 	- વિકલાંગ બાળકો માટે રમતોમાં ફેરફાર કરો. વધુ નરમ બોલ સાથે પ્રવૃત્તિઓને અનુકૂળિત કરો, જો જરૂરી હોય તો હાથનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી આપો, અને સ્થિતિ અને કિક મારવા માટે દ્રશ્ય અથવા શારીરિક માર્ગદર્શન આપો. - બાળકોના પ્રયત્નો માટે તેમના વખાણ કરો	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-3: બાળકો ફિટ અને લવચીક બને છે - C-3.1 વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણ અને શરીરની ગતિવિધિઓ વચ્ચે સંકલન દર્શાવે છે - C-3.2: વિવિધ શારીરિક પ્રવૃત્તિઓમાં સંતુલન, સંકલન અને લવચીકતા દર્શાવે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	એકાગ્રતા, સંકલન, શરીરની શક્તિ, અંદાજ.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	- ચોક્કસ અંતર અને ગતિના અંદાજ સાથે બોલને કિક કરે છે. - લક્ષ્ય અથવા ધ્યેય પર એકાગ્રતાપૂર્વક ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. - સક્રિય રીતે ભાગ લે છે અને પ્રવૃત્તિમાં આનંદ દર્શાવે છે.	

125

પ્રવૃત્તિનું નામ	સીધું ચાલવું, વાંકુચૂંકું ચાલવું		
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	રંગીન ચોક, રંગોળીના પાવડર રંગો, ટેપ, ડફલી અથવા ડ્રમ, લીંબુ, ચમચી	આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી	
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર	
1. જમીન પર પહોળી, સમાંતર સીધી કે વક્ર રેખાઓ દોરો, જેની વચ્ચે બાળકો ચાલી શકે. 2. ચાલવાની રમત શરૂ કરો જેમાં બાળકો નાના કે મોટા પગલાં લેવા, અથવા ધીમું કે ઝડપથી ચાલવું જેવી સૂચનાઓનું પાલન કરે. 3. પ્રવૃત્તિને વધુ રસપ્રદ બનાવવા માટે, હાથી, વાંદરો અથવા કબૂતર જેવા પરિચિત પ્રાણીઓ અથવા પક્ષીઓના નામ આપો અને બાળકોને તેમની જેમ ચાલવાની નકલ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. ચોકનો ઉપયોગ કરીને ફર્શ અથવા જમીન પર લંબચોરસ, ત્રિકોણ અને વર્તુળો જેવા મોટા આકારો દોરો. 2. બાળકોને ગીત ગાતી વખતે આ આકારોની રૂપરેખા સાથે ચાલવાનું કહો, ઉદાહરણ તરીકે, "ચાલો ચાલીએ, ચાલો ત્રિકોણ પર ચાલીએ." 3. ઢોલ અથવા ડફલીનો તાલ વગાડો અને બાળકોને તેની લયમાં ચાલવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, તેમની ચાલવાની ગતિ ઝડપથી ધીમી અને બીટ બદલાતાની સાથે ફરીથી ઝડપી કરો. 4. પ્રવૃત્તિને વધારવા માટે, બાળકોને ઢોલ/ડફલીના વિવિધ બીટ અનુસાર 'ઝડપી' થી 'ધીમી' થી 'ઝડપી', વગેરેમાં ચાલવાની ગતિ બદલવાનું કહો.		
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	- બાળકોને ચમચીમાં લીંબુ, માથા પર પુસ્તક, હાથમાં બોલ વગેરે વજન અથવા વસ્તુઓ સાથે ચાલવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - બાળકોને ગીત ગાવા અને હમ આગે, આગે જાતે હૈં; હમ પીછે પીછે પીછે જાતે હૈં જેવા બીટ્સ અનુસાર ચાલવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - પહોળી ટેપ ચોટાડો અથવા ચોકથી સીધી રેખા/વક્ર રેખાઓ/ઝિગઝેગ રેખાઓ દોરો અને બાળકોને એક લીટીમાં ચાલવા માટે કહો. બાળકોને બહાર રમત/શૌચાલય વગેરે માટે જતી વખતે એક લીટીમાં ચાલવાનું કહેવામાં આવી શકે છે.		
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિ મહિનાના વિષય 'મારું શરીર' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને શરીરના વિવિધ ભાગો, જેમ કે પગ જેવા મોટા પગલાં લેવા અથવા આંગળીઓની જેમ હલનચલન કરવાનો અભિનય કરીને રેખાઓ સાથે ચાલવા કહો.		
શિક્ષક નોંધો 	- વિકલાંગ બાળકો માટે રમતોમાં ફેરફાર કરો. સક્રિય અને મનોરંજક ચાલવાના અનુભવ માટે સ્પર્શ રેખાઓ, આકારો અને પ્રાણીઓની નકલ સાથે આકર્ષક સંવેદનાત્મક માર્ગો બનાવો. - બાળકો માટે સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ બનાવવું - બાળકોને તેમની પોતાની ગતિએ આગળ વધવા દો.		
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-3: બાળકો ફિટ અને લવચીક બને છે - C3.4 વહન, ચાલવા અને દોડવામાં શક્તિ અને સહનશક્તિ દર્શાવે છે		

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	એકાગ્રતા, સૂચનાઓનું પાલન, સંકલન અને શરીરની શક્તિ, સંતુલન, સંકલન, લવચીકતા, આનંદ દર્શાવે છે અને મૌખિક સૂચનાઓને સમજે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• બાળકોના શરીરની હિલચાલ, શક્તિ, સૂચનાઓનું પાલન કરવાની ક્ષમતા, દિશા બદલવા અને લવચીકતાનું અવલોકન કરો. • ખાતરી કરો કે બાળકો સૂચનાઓનું યોગ્ય રીતે પાલન કરી રહ્યા છે અને પ્રવૃત્તિઓ પૂર્ણ કરી રહ્યા છે. • સક્રિય ભાગીદારી અને બાળકોના આનંદ સ્તરનું મૂલ્યાંકન કરો, જેમાં તેમની ગતિ અને ભાગ લેવાની ઇચ્છાનો સમાવેશ થાય છે.

પ્રવૃત્તિનું નામ	સ્ટેચ્યૂ (પૂતળું) રમવું	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	મોબાઈલ ફોન અથવા સ્પીકર	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. "હાથી," "બિલાડી," "કબૂતર," "સિંહ," "કાર," જેવા શબ્દ બોલો અને બાળકોને તેમના શરીરની મુદ્રાનો ઉપયોગ કરીને તેનું અનુકરણ કરવા અથવા તેનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા કહો. 2. ગીત વગાડો અને બાળકોને જ્યારે સંગીત વાગી રહ્યું હોય ત્યારે નૃત્ય કરવાનું અને ગીત બંધ થાય ત્યારે તરત જ અટકી જવાનું સૂચન કરો.	1. "ઘોડો," "સાપ," "ત્રિકોણ," "વર્તુળ," "ટ્રેન," અથવા આકારો, પ્રાણીઓ અને વસ્તુઓના અન્ય નામો જેવા શબ્દનો ઉચ્ચાર કરો. 2. બાળકોને તેમના શરીરની મુદ્રાનો ઉપયોગ કરીને શબ્દની નકલ કરવા અથવા તેનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 3. સંગીત વગાડો અને સંગીત વાગતું હોય ત્યારે બાળકોને ફરવા દો. અચાનક સંગીત બંધ કરો, અને બાળકોને તેમના શરીરને તરત જ હલાવવાનું બંધ કરવા સૂચના આપો. 4. તેમને એક ચોક્કસ શરીરની મુદ્રા બનાવવા માટે કહો જે તમે અગાઉ બોલાવેલા શબ્દને અનુરૂપ હોય, પછી ભલે તે પ્રાણી, આકાર, વાહન અથવા બીજું કંઈ હોય. તેને વધુ પડકારજનક બનાવવા માટે, તમે બાળકોને પાછળની તરફ ખસવા માટે પણ કહી શકો છો.	
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને વારાફરતી આકારો, પ્રાણીઓ અથવા વસ્તુઓ બોલાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, અને અન્ય બાળકો તેમની નકલ કરશે.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'ઉત્સવો અને ઉજવણીઓ' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને શારીરિક મુદ્રાઓ અને નૃત્યની ગતિવિધિઓ દ્વારા ફટાકડા, નૃત્ય અથવા પરંપરાગત પોશાક જેવા વિવિધ ઉત્સવના તત્વોનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા કહો.	
શિક્ષક નોંધો 	• વિવિધ ક્ષમતાઓ ધરાવતા બાળકો માટે પ્રવૃત્તિને સમાવિષ્ટ બનાવવા માટે દ્રશ્ય સહાય અને સ્પષ્ટ મૌખિક વર્ણનોનો સમાવેશ કરો.. • બહુવિધ ભાષાઓમાં મૌખિક સૂચનાઓ આપો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-3: બાળકો ફિટ અને લવચીક બને છે ◦ C-3.1: વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં ઇન્દ્રિયોની ધારણાઓ અને શરીરના હલનચલન વચ્ચે સંકલન દર્શાવે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	એકાગ્રતા, સૂચનાઓનું પાલન, સંકલન અને શારીરિક શક્તિ, સંતુલન, સંકલન, લવચીકતા, આનંદ દર્શાવે છે, મૌખિક સૂચનાઓને સમજે છે.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• બાળકોના શરીરનાં હલનચલન, શક્તિ, સૂચનાઓનું પાલન કરવાની, દિશા બદલવાની ક્ષમતા અને લવચીકતાનું અવલોકન કરો. • તપાસો કે બાળકો સૂચનાઓનું યોગ્ય રીતે પાલન કરી રહ્યા છે અને પ્રવૃત્તિઓ પૂર્ણ કરી રહ્યા છે કે નહીં. • બાળકોમાં સક્રિય ભાગીદારી અને આનંદના સ્તરનું મૂલ્યાંકન કરો.	

પ્રવૃત્તિનું નામ	પ્રાણીઓની જેમ સરકવું, ઘસડાવું, ગબડવું	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	દોરડું, વિભિન્ન પ્રાણીઓના ચિત્ર કાર્ડ્સ, રોજીંદી વસ્તુઓ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. બે બાળકોને નીચા લટકતા દોરડાને પકડવા કહો. 2. બીજા બાળકોને દોરડા નીચે કોલ કરવા, પાછળ દોડવા અને તેની નીચે ગબડવા જેવી વિવિધ હિલચાલનો ઉપયોગ કરીને વારાફરતી દોરડાને પાર કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 3. દોરડાને ફર્શ પર સપાટ મૂકી અને દરેક બાળકને એક પછી એક બંને પગથી, પછી એક પગથી દોરડાને સ્પર્શ કર્યા વિના તેના પરથી કૂદવાનું કહો. 4. બાળકોને ફર્શ પર આગળ અને પાછળ લપસીને "રોક એન્ડ રોલ" હલનચલનનો અભ્યાસ કરવા સૂચના આપો.	1. બાળકો સાથે વર્તુળમાં બેસો અને તેમને વિવિધ પ્રાણીઓના ચિત્ર કાર્ડ બતાવો. 2. એક કાર્ડ પસંદ કરો, અને બાળકોને પ્રાણીને તેના નામથી ઓળખવા કહો. 3. બાળકોને અવાજોનું અનુકરણ કરવા, ચાલવા અને કાર્ડ પરના પ્રાણીની જેમ વર્તન કરવા કહો. દરેક ચિત્ર કાર્ડ માટે આનું પુનરાવર્તન કરો. 4. ટેપનો ઉપયોગ કરીને ફર્શ પર સીધી રેખાઓ બનાવો. મનોરંજક પ્રવૃત્તિ માટે બાળકોને આ ટેપ રેખાઓ પર ગબડવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો.	1. બાળકો સાથે ધ્યાન ખેંચવાની રમત રમો. 2. તેમને તેમની હિલચાલમાં ફેરફાર કરવા માટે સૂચનાઓ આપો, જેમ કે ક્રીપિંગ, ક્રોલિંગ, કૂદકા મારવા અને રોલિંગ જેવી હિલચાલની પેટર્ન બનાવવી, અને તેનું પુનરાવર્તન કરવું. 3. વૈકલ્પિક રીતે, તેમને ચાલવા, કૂદવા, ફેરવવા, દોડવા અને પુનરાવર્તન કરવા માટે સૂચના આપો. વધારાના પડકાર માટે, પેટર્નમાં ફેરફાર કરો અથવા જરૂર મુજબ વધુ હિલચાલ ઉમેરો. ટેપ વડે ફ્લોર પર વળાંક અને ઝિગ-ઝેગ લાઇનો બનાવો, બાળકોને તેમના પર કોલ અથવા ક્રીપ કરવા માટે કહો.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને તેમના શરીરને અલગ અલગ રીતે ખસેડીને દૂરની વસ્તુઓ સુધી પહોંચવા માટે કહો, જેમ કે રોલિંગ, કૂદકો મારવો, દોડવું, કોલ કરવું, ધીમે ધીમે ચાલવું અથવા ઝડપથી ચાલવું.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'સ્વાસ્થ્ય અને સલામતી' છે, તો બાળકોને મૂળભૂત સુરક્ષિત હલનચલન અને કસરતો શીખવો, જેમ કે દોરડા નીચે કોલ કરીને નીચી જગ્યાઓમાં સુરક્ષિત દર્શાવવી અને સક્રિય અને સુરક્ષિત રહેવા માટે હલનચલન પેટર્નનો અભ્યાસ કરવો.	
શિક્ષક નોંધો 	• બાળકોને વિવિધ હલનચલન કરવામાં મદદ કરો. • તેમને એકબીજાને જરૂરી ટેકો આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. • પ્રવૃત્તિને ઘણી અલગ અલગ રીતે નવીન બનાવો જેથી તે તેમના માટે આકર્ષક અને સમાવિષ્ટ બને.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-3: બાળકો ફિટ અને લવચીક બને છે ◦ C-3.1: વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણ અને શરીરની હલનચલન વચ્ચે સંકલન દર્શાવે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	ન્યુરોમસ્ક્યુલર સંકલન, શરીરની હિલચાલ, એકાગ્રતા, નિર્ણય લેવાની ક્ષમતા, સામાજિક-ભાવનાત્મક વિકાસ, સહકાર.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• બાળકોના શરીરની હિલચાલ અને લવચીકતાનું અવલોકન કરો. • ખાતરી કરો કે બાળકો સૂચનાઓનું યોગ્ય રીતે પાલન કરી રહ્યા છે અને પ્રવૃત્તિઓ પૂર્ણ કરી રહ્યા છે. • બાળકોમાં સક્રિય ભાગીદારી અને આનંદના સ્તરનું મૂલ્યાંકન કરો. • બાળકોના પોતાના શરીર પ્રત્યેની જાગૃતિનું મૂલ્યાંકન કરો.	

પ્રવૃત્તિનું નામ	દોડ, સાથી, દોડા	128
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	ચોક, એક મોટો દડો, દોરડું અથવા કાપડના ટુકડા	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. ચોકનો ઉપયોગ કરીને જમીન પર 7 સીધી રેખાઓ દોરો, દરેક રેખા વચ્ચે જગ્યા રાખો. 2. 6 બાળકોને દરેક બે રેખાઓ વચ્ચે દોડવા અને જીતવા માટે આગળની દિવાલને સ્પર્શ કરવા માટે સૂચના આપો. 3. બાળકોને પાછળ દોડવા, હાથ મિલાવીને દોડવા અથવા જીતવા માટે સીધા હાથ ઉપર કરીને દોડવા જેવી વિવિધ રીતે દોડવાનું કહો. 4. બાળકોની જોડી બનાવો, દરેક બાળક રૂમ/મેદાનના વિરુદ્ધ છેડે હોય. 5. પહેલું બાળક દડો લઈને દોડે છે, તેને બીજા બાળકને આપે છે, અને પછી વિરુદ્ધ છેડા તરફ દોડે છે.	1. એક બાળકના ડાબા પગને બીજા બાળકના જમણા પગ સાથે દોરડા અથવા કાપડનો ઉપયોગ કરીને બાંધીને બાળકોની જોડી બનાવો. 2. આ જોડીને એક છેડે ચોક્કસ અંતરે ઊભા રાખો. 3. વિરુદ્ધ છેડે એક વસ્તુ મૂકો. 4. જોડીને વસ્તુ સુધી પહોંચવા માટે ત્રણ પગવાળી દોડમાં ભાગ લેવા સૂચના આપો, જેમાં વસ્તુ સુધી સૌથી પહેલી પહોંચનાર પ્રથમ જોડી જીતે. 5. દરેક બાળકને એક પગથી દોડીને વસ્તુ સુધી વ્યક્તિગત રીતે પહોંચવાનો પ્રયાસ કરવા કહો.	1. ડોજ બોલ – 2 બાળકોને વર્તુળની મધ્યમાં ઊભા રાખો, અને તેમને સૂચના આપો કે તેઓ તેમના શરીરના નીચેના ભાગને દડાથી સ્પર્શ ન થાય એનું ધ્યાન રાખે. 2. પરિઘ પર ઊભેલા બાળકો દ્વારા દડો ફેંકવામાં આવશે. 3. જો મધ્યમાં રહેલા બાળકના શરીરના કોઈપણ નીચેના ભાગ પર દડો અડકે છે, તો તેઓ પરિઘમાં જોડાય છે, અને રમત ચાલુ રહે છે.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	“બંધી સાંકળ,” “પકડા પકડી” જેવી રમતો રમો અને 4-6 વર્ષના બાળકો માટે અવરોધ અથવા રિલે દોડનું આયોજન કરો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય ‘પરિવહનના માધ્યમો’ પર કરી રહ્યા છો, તો એવી રેસ અને પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરો જેમાં પરિવહનના વિવિધ પ્રકારો સામેલ હોય, જેમ કે કાર અને ટ્રેન જેવા વિવિધ વાહનોનું અનુકરણ કરતી દોડ.	
શિક્ષક નોંધો 	• વિકલાંગ બાળકો માટે વૈકલ્પિક હલનચલનને મંજૂરી આપીને અને દ્રશ્ય સંકેતો જેવા સપોર્ટ પૂરા પાડીને દોડવાની રમતોને અનુકૂળિત કરો. ઉદાહરણ તરીકે, દિશા માટે દ્રશ્ય નિશાનીઓ તરીકે રંગબેરંગી શંકુનો ઉપયોગ કરો. • શારીરિક પ્રવૃત્તિઓમાં જોડતાં પહેલાં બાળકોને વોર્મ-અપ કસરત કરાવો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-3: બાળકો ફિટ અને લવચીક બને છે ◦ C-3.4: વહન, ચાલવા અને દોડવામાં શક્તિ અને સહનશક્તિ દર્શાવે છે	

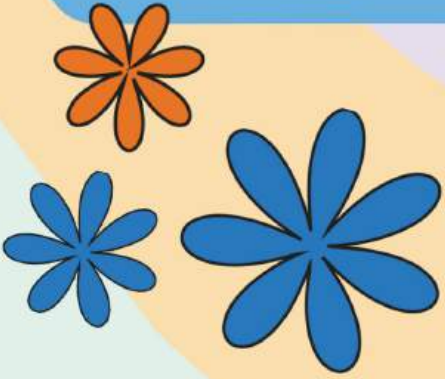
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	અંતર, એકાગ્રતા, સંકલન, શારીરિક શક્તિનો અંદાજ, મૌખિક સૂચનાઓ, ધ્યાન, વાતચીત, શબ્દભંડોળ વિકાસને સમજે છે અને તેનું પાલન કરે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• બાળકોની દોડ અને તેમની ગતિ, તેમજ શરીરની ગતિવિધિઓના સંકલનનું અવલોકન કરો. • તેમના શબ્દભંડોળના ઉપયોગનું અવલોકન કરીને ભાષા વિકાસનું નિરીક્ષણ કરો. • મોટર વિકાસના ભાગ રૂપે તેમની કુલ મોટર કુશળતાનું મૂલ્યાંકન કરો. • રમતો દરમિયાન સ્પર્ધાત્મક પરિસ્થિતિઓમાં તેમની શક્તિ અને પ્રયત્નોનું મૂલ્યાંકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	ઉપર ફૂદો, નીચે ફૂદો, ચારે બાજુ ફૂદો	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે? 	નંબર કાર્ડ્સ, ચોક, નાના-મધ્યમ બોક્સ, નરમ અને જાડું ગાદલું, સોફ્ટ ટોયઝ	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
1. ચાકથી એક મોટું વર્તુળ દોરો અને તેને તળાવ કહો. બાળકોને દેડકા બનીને વર્તુળ પર ઊભા રહેવા કહો. 2. જ્યારે તમે કહો છો કે "દેડકા તરસ્યો છે", ત્યારે બાળકો વર્તુળમાં આગળ ફૂદી પડે છે, જાણે તેઓ પાણી પી રહ્યા હોય તેવું વર્તન કરે છે. જો તમે કહો છો કે "દેડકા હવે તરસ્યો નથી", તો તેઓ વર્તુળમાંથી પાછળ ફૂદી પડે છે. 3. પહોળી ટેપથી શરૂઆત અને અંતની રેખાઓ દોરો, અને દેડકા અથવા ઘોડાની દોડ સાથે આગળ વધો.	1. નંબર કાર્ડ્સ (1-10) અને તેના પર લખેલા વિવિધ ફૂદવાના સૂચનો (દા.ત., 1 ફૂદકો, 2 ફૂદકા, 3 ફૂદકા સાથે ફેરવો, 4 આગળ ફૂદકો, 5 પાછળ ફૂદકો, વગેરે) સાથે વર્તુળમાં બેસો. 2. એક કાર્ડ પસંદ કરો, અને બાળકોને તે સંખ્યા મુજબ ફૂદકા મારવા કહો. 3. રમકડાં, નરમ ગાદલું અથવા નાના બોક્સ જેવી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને બાળકો ફૂદી શકે તે માટે અવરોધ ફૂદકો સેટ કરો.	1. ચોકનો ઉપયોગ કરીને ફર્શ પર હોપસ્કોય ગ્રીડ બનાવો, જેમાં નંબરો હોય. 2. બાળકોને તાત્કાલિક નંબર છોડીને ગ્રીડ પર ફૂદવાનું કહો. 3. "START" થી શરૂઆત કરો અને તેમને ચોક્કસ નંબરો પર ફૂદવાનું શીખવો, જેમ કે "START" થી 2, પછી 4, પછી 6, વગેરે. 4. બાળકોને સંખ્યાઓ પર ઉતરતી વખતે મોટેથી બોલવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. 5. બાળકોને ફક્ત એક પગથી ફૂદકા મારવાનું કહીને એક વધારાનો પડકાર ઉમેરો, જેમ કે એક પગથી 1 પર ફૂદકો મારવો, પછી 3, પછી 5, વગેરે.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બે બાળકોને જમીનથી થોડે ઊંચે દોરડું પકડવા દો. બીજા બાળકોને એક પછી એક તેના પરથી ફૂદવાનું કહો.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન કરી રહ્યા છો જ્યાં મહિનાનો વિષય 'પ્રાણીઓ, જંતુઓ અને પક્ષીઓ' છે, તો બાળકોને તરસ લાગે ત્યારે "તળાવ" માં ફૂદીને અને તરસ ન લાગે ત્યારે બહાર ફૂદીને દેડકાનું અનુકરણ કરવા કહો. વધુમાં, તમે દેડકાની દોડ બનાવી શકો છો અથવા પ્રાણીઓની હિલચાલનું અનુકરણ કરવા માટે ફૂદકા અને ગણતરી કસરતોનો સમાવેશ કરી શકો છો.	
શિક્ષક નોંધો 	• બાળકોને તેમની માતૃભાષાનો ઉપયોગ કરીને સૂચનાઓ સમજવામાં મદદ કરો. • દિશા માટે રંગીન ટેપ જેવા દ્રશ્ય સંકેતોનો ઉપયોગ કરીને દેડકાના તળાવની રમતને અનુકૂળિત કરો, અને વિકલાંગ બાળકો માટે બેઠેલા અથવા એક પગવાળા ફૂદકા માટે વિકલ્પો પ્રદાન કરો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	• CG-3: બાળકો ફિટ અને લવચીક બને છે ◦ C-3.4: વહન, ચાલવા અને દોડવામાં શક્તિ અને સહનશક્તિ દર્શાવે છે.	

અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	અંતર, એકાગ્રતા, સૂચનાઓનું પાલન, સંકલન અને શારીરિક શક્તિનો અંદાજ, સંખ્યાઓ ઓળખે છે અને માત્રાને સમજે છે.
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	• આપેલ સૂચનાઓ અનુસાર બાળક કૂદે છે કે કૂદકો મારે છે તેનું નિરીક્ષણ કરીને સતર્કતાનું મૂલ્યાંકન કરો. • સંખ્યાઓની ઓળખ અને જથ્થાની સમજ સહિત માત્રાત્મક કુશળતાનું મૂલ્યાંકન કરો. • વિવિધ શારીરિક પ્રવૃત્તિઓમાં સંતુલન, સંકલન અને લવચીકતા જાળવી રાખતા બાળકોનું નિરીક્ષણ કરો. બાળકો બીટ્સ અને વિવિધ નૃત્ય સ્વરૂપો પર ધ્યાન આપે છે કે નહીં તેનું નિરીક્ષણ કરીને ધ્યાનનું મૂલ્યાંકન કરો.

પ્રવૃત્તિનું નામ	રિબન ડાન્સ	
તમારે કઈ સામગ્રીની જરૂર પડશે 	રિબનના ટુકડા, ડફલી/ઢોલક/ડ્રમ, સ્પીકર/મોબાઈલ ફોન	
આ પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે હાથ ધરવી		
3-4 વર્ષની ઉંમર	4-5 વર્ષની ઉંમર	5-6 વર્ષની ઉંમર
- દરેક બાળકને રંગબેરંગી રિબન આપો અને તેમને રિબન પકડીને મુક્ત નૃત્ય દ્વારા પોતાને વ્યક્ત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો. - તમે જે બીટ્સ દર્શાવો છો તેના પ્રતિભાવમાં તેમને નૃત્ય કરવાનું કહો. સરળ રાખો, 4-5 પુનરાવર્તિત બીટ્સ સાથે.	- કોઈપણ ગીતને બીટ્સ સાથે વગાડો અને બાળકોને લય અનુસાર પોતાની રિબન વડે વિવિધ નૃત્ય હિલચાલનું અન્વેષણ કરવા દો. - પુનરાવર્તિત બીટ્સને 7-8 સુધી લંબાવો. - હાથ, પગ અને કમરના હલનચલન પર માર્ગદર્શન આપો. - બાળકોને સંગીત સાથે સુમેળમાં રહીને વિવિધ હાવભાવનો પ્રયોગ કરવામાં મદદ કરો.	- બધા બાળકોના બંને હાથ પર રિબન બાંધો. લયબદ્ધ બીટ આપવા માટે ડફલી/ઢોલક/ઢોલનો ઉપયોગ કરો. બાળકો બીટ અનુસાર તાળી પાડશે, ગબડશે તથા હાથ અને પગ હલાવશે. - બીટનો ટેમ્પો ઝડપીથી ધીમો અને ધીમાથી ઝડપીમાં બદલો. આવનારા બીટ સાથે સુમેળ સાધવા માટે બાળકોએ ખૂબ ધ્યાન આપવું પડશે. - એક બાળકને કોઈપણ દિશાના નામ બોલાવો, અન્ય બાળકો તેમની પાછળ આવશે અને નૃત્ય કરશે.
પ્રવૃત્તિ વિવિધતા 	બાળકોને અર્ધવર્તુળમાં ઊભા રહેવા કહો. શરીરના ભાગો પર ગીત અથવા જોડકણું ગાઓ. બાળકોએ તે મુજબ રિબનના ટુકડા તેમના શરીરના ભાગો પર લગાવવાના રહેશે. ગીતનું ઉદાહરણ: માથું, ખભા, ઘૂંટણ અને અંગૂઠા.	
થીમ કનેક્ટ (ઉદાહરણ) 	જો તમે આ પ્રવૃત્તિનું આયોજન મહિનાના વિષય 'સંગીત અને લય' પર કરી રહ્યા છો, તો બાળકોને રંગબેરંગી રિબન આપો અને તેમને નૃત્ય દ્વારા પોતાને વ્યક્ત કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરો, સંગીત અને હલનચલનની દુનિયાને અન્વેષણ કરવા માટે તેમના હલનચલનને વિવિધ બીટ્સ અને લય સાથે સમન્વયિત કરો.	
શિક્ષક નોંધો 	- સરળ નૃત્ય ક્રિયાઓનો ઉપયોગ કરો જેથી બધા બાળકો સરળતાથી તે જ કરી શકે. - પગલાંઓની સાતત્યતા જાળવવા માટે લાંબા બીટ્સનો ઉપયોગ કરો. - દ્રશ્ય અને લયબદ્ધ સંકેતો આપીને રિબન વડે નૃત્ય પ્રવૃત્તિઓમાં વધારો કરો, અને અભિવ્યક્તિ માટે હાથ અને પગની હિલચાલનો ઉપયોગ કરવા જેવી વિવિધ ક્ષમતાઓ ધરાવતા બાળકો માટે માર્ગદર્શન આપો.	
લક્ષિત અભ્યાસક્રમ ધ્યેય અને યોગ્યતા 	CG-3: પગલાંઓનું સાતત્ય જાળવવા માટે લાંબા બીટ્સ. - C-3.1: વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણ અને શારીરિક હલનચલન વચ્ચે સંકલન દર્શાવે છે	
અન્ય યોગ્યતાઓ સંબોધવામાં 	એકાગ્રતા, સર્જનાત્મક સ્વ-અભિવ્યક્તિ, ઉચ્ચારણ જાગૃતિ, જોડકણાં. શબ્દભંડોળ વિકાસ.	
શું કેબ અવલોકન કરી શકાય 	- ભાષા વિકાસના ભાગ રૂપે બાળકોમાં અવાજો પ્રત્યેની જાગૃતિનું મૂલ્યાંકન કરો - લાક્ષણિક નૃત્ય ક્રિયાઓમાંથી બાળકો કઈ નવી રચનાઓ બનાવે છે તે નોંધીને સર્જનાત્મક અને સૌંદર્યલક્ષી પાસાઓનું અવલોકન કરો. - બાળકો બીટ્સ અને વિવિધ નૃત્ય સ્વરૂપો પર ધ્યાન આપે છે કે કેમ તે જોઈને સતર્કતાનું મૂલ્યાંકન કરો.	

એનેકસર્સ

મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય રાષ્ટ્રીય પ્રારંભિક બાળપણ સંભાળ અને શિક્ષણ (ECCE) અભ્યાસક્રમ પર આંતરિક સમિતિ, 2024

સંદર્ભની શરતો (ToR) અને સંરચના

રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (NEP) 2020, જેનું વિઝન પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ (ECCE) માટે સાર્વત્રિક સુલભતા છે, તે 3-8 વર્ષના શિક્ષણના પાયાના તબક્કા માટે વિકસિત અભ્યાસક્રમની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકે છે. તે પાયાના તબક્કા માટેના રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખા (NCF-FS) 2022 સાથેના સંરેખણમાં આંગણવાડીઓમાં ECCE ના સમગ્ર માળખાને મજબૂત બનાવવાની તક પૂરી પાડે છે. આ નીતિ ભલામણ કરે છે કે બાળકો આંગણવાડી કેન્દ્રો (સમુદાયમાં સ્થિત અથવા શાળાઓ સાથે સ્થિત), શાળાઓમાં પૂર્વ-પ્રાથમિક વર્ગો (સરકારી અથવા ખાનગી), અને સ્વતંત્ર પૂર્વ-શાળાઓમાં ECCE કાર્યક્રમોમાં હાજરી આપે.

મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય (MWCD) એ રાષ્ટ્રીય ઇસીસીઈ અભ્યાસક્રમ માળખું (2013), ઇસીસીઈ માટે ગુણવત્તા માપદંડો અને પૂર્વ-શાળા કીટ, વય-યોગ્ય વર્કબુક અને બાળ મૂલ્યાંકન કાર્ડ (2017) માટે રાષ્ટ્રીય પ્રોટોટાઇપ વિકસાવ્યું છે. આ સંસાધનો બધા રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં આપવામાં આવ્યા હતા જેથી તમામ આંગણવાડી કેન્દ્રો (AWCs) પર સંદર્ભીકરણ અને અમલીકરણ કરી શકાય. ઘણા રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોએ MWCD દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા 2013 રાષ્ટ્રીય ઇસીસીઈ અભ્યાસક્રમના આધારે તેમના વાર્ષિક સંદર્ભિત ઇસીસીઈ અભ્યાસક્રમ વિકસાવ્યો અને તેને અંતિમ સ્વરૂપ આપ્યું છે.

માર્ચ 2022 માં MWCD દ્વારા રચાયેલ ઇસીસીઈ ટાસ્ક ફોર્સની ભલામણો અનુસાર, NEP, 2020 અને NCF-FS, 2022 ના પ્રકાશમાં હાલના રાષ્ટ્રીય ઇસીસીઈ અભ્યાસક્રમ ફ્રેમવર્ક 2013 ની સમીક્ષા કરવાની જરૂર છે. નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ પબ્લિક કોઓપરેશન એન્ડ યાઇલ્ડ ડેવલપમેન્ટ (NIPCCD) ને આ જવાબદારી સોંપવામાં આવી છે.

સર્વગ્રાહી અભ્યાસક્રમની રચના સુનિશ્ચિત કરવા માટે, એક આંતરિક સમિતિની રચના કરવામાં આવી છે.

આ સમિતિનો ઉદ્દેશ્ય પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ (3-6 વર્ષ) તથા પ્રારંભિક ઉત્તેજના (0-3 વર્ષ) માટે એક સર્વાંગી અભ્યાસક્રમ તૈયાર કરવાનો છે જે રાષ્ટ્રીય ઇસીસીઈ અભ્યાસક્રમ 2013 ને NCF-FS, રાજ્યોના અભ્યાસક્રમ દસ્તાવેજોમાંથી શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓ, બાળ વિકાસ પર નવીનતમ વિજ્ઞાન અને દિવ્યાંગ બાળકોની જરૂરિયાતો સાથે સાંકળે છે. આ અભ્યાસક્રમનો વ્યવહારિક રીતે રાજ્યો અને આંગણવાડીના કાર્યકરો દ્વારા અમલ કરવામાં આવવો જોઈએ.

આ અભ્યાસક્રમમાં નીચેની મુખ્ય વિશેષતાઓ સમાવિષ્ટ હશે:

- **સંપૂર્ણ પ્રારંભિક બાળ સાતત્યને પૂર્ણ કરવું:** જન્મથી છ વર્ષ સુધીના મહત્વપૂર્ણ તબક્કાઓને સંબોધિત કરીને, આ દસ્તાવેજ ભારતીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય ઇસીસીઈ સંશોધન અને શિક્ષણશાસ્ત્ર પ્રથાઓના આધારે આંગણવાડી કાર્યકર્તાઓ માટે સંદર્ભ માર્ગદર્શિકા તરીકે સેવા આપશે. તે 0-3 વર્ષની વયના લોકો માટે વય-યોગ્ય, ઉત્તેજના પ્રવૃત્તિઓ અને પ્રતિભાવશીલ સંભાળ સૂચનો પર ભાર મૂકશે. 0-3 વર્ષની ઉત્તેજનાને પ્રથમ વખત આવરી લેવામાં આવી રહી છે. 3 થી 6 વર્ષના બાળકો માટે, અભ્યાસક્રમમાં યોગ્યતા-આધારિત પાઠ યોજનાઓ અને માસિક વિષયોનો અભિગમ રજૂ કરવામાં આવશે.
- **NCF-FS સાથે સંરેખિત:** ઇસીસીઈ અભ્યાસક્રમ શિક્ષણના તમામ ક્ષેત્રોને આવરી લેશે, જે NCF-FS માં દર્શાવેલ ધ્યેયો અને ક્ષમતાઓ સાથે એકીકૃત રીતે સંરેખિત થશે.
- **રાજ્ય અભ્યાસક્રમ દસ્તાવેજો સાથે સંરેખિત:** ઉત્તર પ્રદેશ, મહારાષ્ટ્ર, ઓડિશા, મેઘાલય, હરિયાણા, મધ્ય પ્રદેશ, ચંદીગઢ, રાજસ્થાન, છત્તીસગઢ, દિલ્હી, પંજાબ, કાશ્મીર, નાગાલેન્ડ, તમિલનાડુ અને તેલંગાણા સહિત ઓછામાં ઓછા 15 રાજ્ય અભ્યાસક્રમ દસ્તાવેજોનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કર્યા પછી દર મહિનાના વિષયો, દૈનિક માળખું, યોગ્યતા પ્રગતિ અને પ્રવૃત્તિ સૂચનોનો સમાવેશ કરવામાં આવશે.
- **ઉત્તેજના પ્રવૃત્તિઓ:** 0 થી 3 વર્ષની વયના બાળકો માટે, આ અભ્યાસક્રમમાં ઉત્તેજના પ્રવૃત્તિઓનું વિગતવાર વર્ણન કરવામાં આવશે અને આંગણવાડી શિક્ષકોને ઘરે સંભાળ રાખનારાઓને શિક્ષિત કરવા તથા તેમનો સમાવેશ કરવા માટે એક મજબૂત સંચાર યોજના પૂરી પાડવામાં આવશે. આનાથી તેઓ ઘરે સંરચિત, સર્વાંગી અને વય-યોગ્ય બાળ વિકાસ ઉત્તેજના પ્રવૃત્તિઓમાં જોડાઈ શકશે.

- **દૈનિક ઉપયોગ માટે પાઠ યોજનાઓ:** 3 થી 6 વર્ષના વયજૂથ માટે, આ અભ્યાસક્રમમાં વિગતવાર યોગ્યતા-આધારિત પાઠ યોજનાઓ રજૂ કરવામાં આવશે, સાથે સાથે આંગણવાડીઓ માટે દર મહિના માટે વિષયગત અભિગમ, આકર્ષક અને સમૃદ્ધ વાતાવરણને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવશે. દૈનિક (4 કલાકનું સમયપત્રક), અઠવાડિક (6 દિવસ) અને માસિક પાઠ યોજનાઓમાં લિંગ અને વિકલાંગતાના સમાવેશની સૂક્ષ્મતા, સૂચવેલ રમકડાં અને શિક્ષણ સામગ્રી, વિવિધ વય અને કેન્દ્રમાં બાળકોની ક્ષમતા/કૌશલ્ય સમૂહને અનુરૂપ પ્રવૃત્તિમાં વિવિધતાઓ સાથે ચોક્કસ પ્રવૃત્તિઓની વિગતવાર માહિતી આપવામાં આવશે. પાઠ યોજનાઓની રચના એવી રીતે કરવામાં આવશે કે શીખવાની ગતિનું નિરીક્ષણ કરવા, તેમને મજબૂત કરવા, પુનરાવર્તન કરવા અને મુખ્ય શિક્ષણ પરિણામોની સમીક્ષા કરવા માટે પૂરતો સમય અને સુગમતા સુનિશ્ચિત થઈ શકે. સતત અને વ્યાપક મૂલ્યાંકન (CCE) અને મજબૂત આકારણી: અભ્યાસક્રમમાં બાળકોના અઠવાડિક, માસિક અને ત્રિમાસિક નિરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન માટે વર્કશીટ્સ, ચેકલિસ્ટ્સ સહિત વ્યાપક સાધનો પૂરા પાડવામાં આવશે. અવલોકન અને મૂલ્યાંકન ચોક્કસ ક્ષમતાઓ અને શીખવાના પરિણામો સાથે સંરેખિત, દરેક બાળકના વિકાસ અને શીખવાના માર્ગની કાળજીપૂર્વક સમજણ સુનિશ્ચિત કરવામાં મદદ કરે છે.
- **સતત અને વ્યાપક મૂલ્યાંકન (CCE) અને મજબૂત મૂલ્યાંકન:** અભ્યાસક્રમમાં બાળકોના સાપ્તાહિક, માસિક અને ત્રિમાસિક નિરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન માટે વર્કશીટ્સ, ચેકલિસ્ટ્સ સહિત વ્યાપક સાધનો પૂરા પાડવામાં આવશે. નિરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકન દરેક બાળકના વિકાસ અને શીખવાના પરિણામોની કાળજીપૂર્વક સમજણ સુનિશ્ચિત કરવામાં મદદ કરે છે, જે ચોક્કસ ક્ષમતાઓ અને શીખવાના પરિણામો સાથે સુસંગત છે.

આંતરિક સમિતિની સંરચના નીચે મુજબ છે:

રાષ્ટ્રીય પ્રારંભિક બાળપણ સંભાળ અને શિક્ષણ (ઈસીસીઈ) અભ્યાસક્રમ માળખું, 2024, MWCD ને અંતિમ સ્વરૂપ આપવા માટે આંતરિક સમિતિની રચના		
ક્ર. નં.	નામ	હોદ્દો
1.	પ્રો. વેનિતા કૌલ, પ્રોફેસર એમેરિટા, આંબેડકર યુનિવર્સિટી- દિલ્હી	અધ્યક્ષ
2.	શ્રીમતી તૃપ્તિ ગુર્જા, સંયુક્ત સચિવ (MWCD) અને નિયામક (NIPCCD)	સભ્ય
3.	ડૉ. શુભ્રા ચેટર્જી, નિયામક, વિક્રમશિલા શિક્ષણ કેન્દ્ર	સભ્ય
4.	શ્રીમતી સુનિષા આહુજા, શિક્ષણ નિષ્ણાત	સભ્ય
5.	ડૉ. રીતુ ચંદ્રા, નાયબ સચિવ (ECCE અને FLN નીતિ), MoE	સભ્ય
6.	ડૉ. વિભા કૃષ્ણમૂર્તિ, ઉમ્મીદ	સભ્ય
7.	પ્રો. સુનિતી સનવાલ, બાળ વિકાસ વિભાગ, પ્રાથમિક શિક્ષણ, NCERT	સભ્ય
8.	ડૉ. શોભના ગુપ્તા, નાયબ કમિશનર અને ઇન્ચાર્જ (બાળ આરોગ્ય અને RBSK), MoHFW	સભ્ય
9.	સુશ્રી નમ્યા મહાજન, સહ-સ્થાપક, રોકેટ લર્નિંગ	સભ્ય
10.	શ્રીમતી જ્યોતિકા, નાયબ સચિવ, MWCD	સભ્ય
11.	ડૉ. ગીતા ચોપડા, પ્રોફેસર, ગૃહ અર્થશાસ્ત્ર સંસ્થા, દિલ્હી યુનિવર્સિટી	સભ્ય
12.	ડૉ. રીટા પટનાયક, સંયુક્ત નિયામક, NIPCCD	સભ્ય

આંતરિક સમિતિના સભ્યોની મૂલ્યવાન ભલામણોના આધારે, દસ્તાવેજને વધુ સ્પષ્ટ બનાવવા માટે, NIPCCD તરફથી ડૉ. રીટા પટનાયક અને રોકેટ લર્નિંગ તરફથી, સુશ્રી સુખના સાહની, સુશ્રી સંજના માનકતલા અને સુશ્રી વિભા ઐયરનો સમાવેશ કરતી કાર્યકારી સમિતિની રચના કરવામાં આવી.

એનેક્સર II: ડિસેબિલિટી સ્ક્રીનિંગ શેડ્યૂલ (ડીએસએસ)

કૃપા કરીને નોંધ લો: ડિસેબિલિટી સ્ક્રીનિંગ શેડ્યૂલ (DSS) એ પ્રારંભિક બાળ વર્ષોમાં વિકલાંગતાની તપાસ કરવા માટેનું એક વ્યાપક સ્ક્રીનિંગ સાધન છે. DSS નો ઉપયોગ આંગણવાડી કાર્યકરો, ઘોડિયાઘર કાર્યકરો અથવા આશા સહિતના સમુદાય કાર્યકરો દ્વારા 'ચેતવણી ચિહ્નો' અથવા 'રેડ ફ્લેગ' ઓળખવા માટે કરી શકાય છે. DSS વિકલાંગતા અથવા રોગનું નિદાન કરવા માટે નથી કારણ કે તે ડાયગ્નોસ્ટિક ટેસ્ટ નથી. જો કોઈ બાળકમાં આમાં દર્શાવેલ ચેતવણી ચિહ્નોમાંથી એક અથવા વધુ દેખાય છે, તો બાળકને યોગ્ય નિદાન અને હસ્તક્ષેપ માટે PHC/CMO/DEIC/પુનર્વસન પ્રેક્ટિશનર્સ પાસે મોકલવું જોઈએ.

સૂચનાઓ:

1. AWW છ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના તમામ બાળકોને આ ઉપયોગમાં સરળ ચેકલિસ્ટ આપી શકે છે.
2. આ ચેકલિસ્ટનો હેતુ વિકાસમાં વિલંબ અથવા વિચલનના પ્રારંભિક ચેતવણી ચિહ્નો ઓળખવાનો છે.
3. જો સમુદાય કાર્યકર દ્વારા તપાસવામાં આવેલ બાળકમાં કોઈ 'ચેતવણી ચિહ્નો'/વિકલાંગતાના પ્રારંભિક ચિહ્નો/વિકાસમાં ચિંતાજનક સંકેતો દેખાય, તો દિવ્યાંગ પ્રોટોકોલ મુજબ રેફરલ માટેના પગલાંનું પાલન કરવું આવશ્યક છે.
4. AWW એ આ બાળકના પરિવાર સાથે સંપર્કમાં રહેવું જોઈએ અને માતાપિતા દ્વારા લેવામાં આવેલા પગલાંનું પાલન કરવું જોઈએ.

બાળક વિશે માહિતી

1. બાળકનું નામ:
2. માતાનું નામ:
3. પિતાનું નામ:
4. સરનામું:
5. બાળકનું લિંગ:
 - a. છોકરો
 - b. છોકરી
6. જન્મ તારીખ:
7. બાળકની ઉંમર:
 - a. 0-3 મહિના
 - b. 3-6 મહિના
 - c. 6-12 મહિના
 - d. 1-2 વર્ષ
 - e. 2-3 વર્ષ
 - f. 3-4 વર્ષ
 - g. 4-5 વર્ષ
 - h. 5-6 વર્ષ

ભાગ A: કૃપા કરીને માતાપિતાને/બાળકના કરેલા અવલોકનમાંથી નીચે મુજબ પૂછો અને પ્રતિભાવ ભરો.

ક્ર. નં.	પ્રશ્ન	હા/ના	ટિપ્પણીઓ
1.	શું તમને ગર્ભાવસ્થા દરમિયાન કોઈ જટિલતાનો અનુભવ થયો હતો? ઉદાહરણ તરીકે, હાઈ બ્લડ પ્રેશર, ડાયાબિટીસ, એનિમિયા, અથવા ઓરી, ગાલપયોળિયાં, અથવા રુબેલા જેવા રોગો?		જો આમાંથી કોઈપણ પ્રશ્નનો જવાબ હા છે, બાળક પર કાળજીપૂર્વક નજર રાખવી જોઈએ કારણ કે તેને વિકલાંગતા થવાનું જોખમ રહેલું છે.
2.	શું તમને બાળજન્મ દરમિયાન નીચેની કોઈપણ જટિલતાનો અનુભવ થયો હતો? ઉદાહરણ તરીકે: ખૂબ લાંબી ડિલિવરી, સર્જરી, ફોર્સેપ્સ ડિલિવરી, અકાળ ડિલિવરી, બાળકનો જન્મ ઓછા વજન સાથે થયો હતો		
3.	શું બાળકને જન્મ સમયે કે જન્મ પછી તરત કોઈ સમસ્યાઓ થઈ હતી? ઉદાહરણ તરીકે, જન્મ પછી મોડું રડ્યું હતું, કમળો, શરીર ભૂરું પડી જવું, અથવા ખૂબ તાવ.		
4.	શું જન્મ સમયે બાળકના શરીરનો રંગ અસામાન્ય હતો? (ભૂરો/પીળો/ફિક્કો)		
5.	શું માતાના દૂધ પીવડાવવા દરમિયાન બાળકને દૂધ પીવામાં કે ગળી જવા જેવી મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડ્યો હતો?		
6.	શું બાળકને જન્મથી જ ક્યારેય ખેંચાણ આવ્યું છે કે તે બેભાન થઈ ગયું હોય?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
7.	શું બાળકની આંખો વારંવાર લાલ થઈ જાય છે કે પાણી નીકળે છે?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
8.	શું બાળકના કાનમાંથી વારંવાર પરુ કે પાણી જેવો સ્રાવ થાય છે?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
9.	શું બાળક વારંવાર કાનમાં દુખાવો કે માથામાં દુખાવો થવાની ફરિયાદ કરે છે?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
10.	શું બાળકના શરીરના કોઈ અંગો ખૂટે છે કે વિકૃત છે?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
11.	શું બાળક તેની ઉંમરના અન્ય બાળકોની સરખામણીમાં ખૂબ નાનું કે ખૂબ નબળું છે?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.

ક્ર. નં.	પ્રશ્ન	હા/ના	ટિપ્પણીઓ
12.	શું બાળકના શરીરમાં અસંકલિત અથવા આંચકાજનક હલનચલન છે, અથવા શું બાળક ચાલતી વખતે સંતુલન ગુમાવે છે?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
13.	શું બાળક લંગડાઈને યાવે છે?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
14.	શું બાળક ચાલી શકતું નથી, અથવા બાળકે બીજા બાળકો કરતાં ઘણું મોડું ચાલવાનું શરૂ કર્યું હતું?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
15.	શું બાળકની કરોડરજી પર ગાંઠ કે ખૂંધ છે?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
16.	શું બાળકની આંખો ત્રાંસી છે?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
17.	શું બાળકની આંખોની કીકી રાખોડી કે સફેદ છે?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
18.	શું બાળક ચાલતી વખતે વારંવાર કોઈ વસ્તુ સાથે અથડાય છે, અથવા તે વારંવાર પડી જાય છે? શું તેને રાત્રે જોવામાં તકલીફ પડે છે?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
19.	શું બાળકના કાન વિકૃત છે કે કાન જ નથી?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
20.	કોઈપણ વસ્તુ, જેમ કે રમકડું કે પેન, બાળકની સામે લગભગ 12-20 ઈંચ ફેરવો. તેને તેના દ્રશ્ય ક્ષેત્રમાં ફેરવો. શું બાળક એ વસ્તુની ગતિ સાથે તેનું માથું પણ હલાવે છે?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.
21.	બાળકના કાનથી લગભગ 1-3 ફૂટ દૂર કોઈ ખડખડ અવાજ કરતું રમકડું/ઘંટડી/વાસણ રાખો. બાળક તમારી તરફ ન જોઈ રહ્યું હોય તેનું ધ્યાન રાખો. હવે, એ વસ્તુને હલાવીને/વગાડીને અવાજ કરો. શું બાળક અવાજના સ્ત્રોત તરફ માથું ફેરવે છે?		જો હા, તો આ રેડ ફ્લેગ કે ચેતવણી ચિહ્ન છે. કૃપા કરીને નિદાન અને સારવાર માટે બાળકને રીફર કરો.

ભાગ B: ઉંમર-વિશિષ્ટ લક્ષ્યો

જો કાર્યકર દ્વારા વિલંબ જોવા મળે અથવા માતાપિતા દ્વારા જાણ કરવામાં આવે, તો બાળકને વહેલા નિદાન અને વહેલા હસ્તક્ષેપ માટે આરોગ્ય સુવિધા અથવા પુનર્વસન કેન્દ્રમાં મોકલવું જોઈએ.

ક્ર. નં.	લક્ષ્ય/સીમાચિહ્ન	તે પ્રાપ્ત થવાનો સમય	પ્રાપ્ત થયું/વિલંબિત
1.	કોઈ મોટું સ્મિત કે અન્ય જોશીલી, આનંદી અભિવ્યક્તિઓ નહીં	6 મહિના સુધીમાં	
2.	પોતાની ગરદનને ટેકો આપે છે		
3.	પેટથી પાછળની તરફ અને પાછું પેટ તરફ વળે છે	7-8 મહિના સુધીમાં	
4.	ટેકા વગર બેસે છે	9 મહિના સુધીમાં	
5.	અવાજો, સ્મિત અથવા અન્ય ચહેરાના હાવભાવ સાથે આગળ-પાછળ પ્રતિભાવો આપે છે		
6.	'બા બા' 'મા મા' 'દા દા' જેવા બડબડાટ અવાજો કરે છે	12 મહિના સુધીમાં	
7.	પોતાનું નામ સાંભળવા પર જવાબ આપે છે		
8.	આગળ-પાછળ હાવભાવ કરે છે જેમ કે ઈશારો કરવો, બતાવવું, પહોંચવું અથવા હાથ હલાવવો		
9.	થોડાઘણાં શબ્દો બોલે છે	16 મહિના સુધીમાં	
10.	ટેકા વગર ચાલે છે	18 મહિના સુધીમાં	
11.	જ્યારે કંઈક કરવાનું કહેવામાં આવે ત્યારે સૂચનાઓનું પાલન કરે છે, જેમ કે 'અહીં આવો' અથવા 'મને ગ્લાસ આપો'	18 મહિના સુધીમાં	
12.	થોડાઘણાં શબ્દો બોલે છે	24 મહિના સુધીમાં	
13.	પોતાનું નામ કહી શકે છે	3 વર્ષ સુધીમાં	
14.	ટોઈલેટ કંટ્રોલ પ્રાપ્ત કરે છે	4 વર્ષ સુધીમાં	
15.	સામાન્ય જોખમોથી બચે છે	4 વર્ષ સુધીમાં	
16.	પોતાની જાતે ખાય છે	4 વર્ષ સુધીમાં	
17.	પોતાની જાતે કપડાં પહેરે છે	5 વર્ષ સુધીમાં	

એનેક્સર ૩ – નિપુણ ભારત ક્ષમતાઓ

શારીરિક વિકાસ

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
CG-1: બાળકો એવી આદતો વિકસાવે છે જે તેમને સ્વસ્થ અને સુરક્ષિત રાખે છે	C-1.1: પૌષ્ટિક ખોરાક પ્રત્યે રુચિ અને સમજણ દર્શાવે છે તેમજ ખોરાકનો બગાડ કરતા નથી.	- ખાઈ શકાય અને ન ખાઈ શકાય તેવી વસ્તુઓ ઓળખે છે - પુખ્ત વયના લોકો સાથે ખાવાનું શરૂ કરે છે અને વિવિધ પ્રકારના ખોરાકના નામ આપે છે.	પુખ્ત વયના લોકોની મદદથી વિવિધ ખાદ્ય જૂથોમાંથી અનાજ, શાકભાજી, ફળો અને પ્રોટીન (દા.ત., દાળ, કઠોળ, બદામ, ડેરી ઉત્પાદનો) માંથી વિવિધ ખોરાક ખાય છે.	વિવિધ પ્રકારના ખાદ્ય જૂથોમાંથી સ્વતંત્ર રીતે ખાય છે
		થોડા આરોગ્યપ્રદ ખોરાક અને થોડા બિનઆરોગ્યપ્રદ ખોરાકના નામ આપે છે.	- દુકાનમાં આરોગ્યપ્રદ અને બિનઆરોગ્યપ્રદ ખાદ્ય પદાર્થો ઓળખે છે - અમુક ખોરાક આરોગ્યપ્રદ શા માટે તેના કારણો આપે છે	- વિવિધ ખાદ્ય જૂથોના ખોરાકને ઓળખે છે અને વિવિધ ખાદ્ય જૂથોના ફાયદા/નુકસાન સમજાવે છે. - સારા પૌષ્ટિક ખોરાકના કેટલાક ગુણોના નામ આપો (દા.ત., ઈંડા અને દાળ શક્તિ આપે છે, પાલક 'લોહી સાફ કરે છે', દૂધ મજબૂત દાંત આપે છે)
			સરળ નાસ્તો તૈયાર કરવા માટે ચિત્રમાં આપેલી વાનગીની રીતને અનુસરે છે	પુખ્ત વયના લોકોની મદદથી પૌષ્ટિક નાસ્તા (દા.ત., બાફેલા ચણા, ફણગાવેલા સલાડ, ભેળપુરી ભેળવીને) તૈયાર કરવામાં ભાગ લે છે.
			ખોરાક ઢોળ્યા વિના ખાય છે	યોગ્ય ભાગ પીરસવામાં આવે ત્યારે ખોરાક બગાડ્યા વિના ખાય છે
	C-1.2: મૂળભૂત સ્વ-સંભાળ અને સ્વચ્છતાનો અભ્યાસ કરે છે	શૌચાલયનો ઉપયોગ કરતાં પહેલાં અથવા જમતાં પહેલાં અને પછી હાથ ધોવા તથા કવવામાં મદદ મેળવે છે	શૌચાલયનો ઉપયોગ કરતાં પહેલાં અથવા જમતાં પહેલાં અને પછી હાથ ધોવા તથા સૂકવવાનું શરૂ કરે છે	શૌચાલયનો ઉપયોગ કરતાં પહેલાં અથવા જમતાં પહેલાં અને પછી હંમેશા હાથ ધોવે તથા સૂકવે છે

		લાગુ પડતું નથી	• વ્યક્તિગત સંભાળની વસ્તુઓ (કાંસકો, દૂધબ્રશ) નો ઉપયોગ જાતે કરવાનું શરૂ કરે છે • દેખરેખ હેઠળ નાના સમારકામ માટે સોય અને દોરાનો ઉપયોગ કરવાનું શરૂ કરે છે	
	C-1.3: શાળા/વર્ગખંડને સ્વચ્છ અને વ્યવસ્થિત રાખે છે	• બેગ, બોટલ, જૂતાં, રૂમાલ વગેરે જેવા તેમના સામાન પ્રત્યે જાગૃત રહે છે	• તેમના અંગત સામાનને યોગ્ય જગ્યાએ રાખે છે અને ત્યાંથી મેળવે છે	• તેમના અંગત સામાનની સારી જાળવણી કરે છે
		પુખ્ત વયના લોકોની મદદથી ગંદી પ્લેટ્સ અને વાસણો નિયુક્ત જગ્યામાં મૂકે છે	• સ્વચ્છ ગ્લાસ અને પ્લેટ્સ ઓળખે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે, અને ગંદી પ્લેટ્સ અને વાસણો નિયુક્ત જગ્યામાં સ્વતંત્ર રીતે મૂકે છે	• તેમની પ્લેટ્સ અને વાસણો ધૂએ છે
		• મદદ સાથે કચરાપેટીનો ઉપયોગ કરે છે	• કચરાના નિકાલ માટે કચરાપેટીનો ઉપયોગ કરવાનું શરૂ કરે છે	• કચરાના નિકાલ માટે હંમેશા કચરાપેટીનો ઉપયોગ કરે છે
	C-1.4: સામગ્રી અને સરળ સાધનોનો સુરક્ષિત ઉપયોગ કરે છે	• આગ, ગરમ ચૂલો, છરી, ઇલેક્ટ્રિક પ્લગ જેવી હાનિકારક વસ્તુઓને સ્પર્શ ન કરીને જોખમને ટાળે છે	• કાતર, છરી, દિવાસળી જેવી હાનિકારક અથવા ખતરનાક વસ્તુઓને કાળજીપૂર્વક સંભાળે છે	• દેખરેખ હેઠળ કાતર, છરીનો કાળજીપૂર્વક ઉપયોગ કરે છે
	C-1.5: હલનચલન (ચાલવું, દોડવું, સાયકલ ચલાવવું) માં સુરક્ષા પ્રત્યે જાગૃતિ દર્શાવે છે અને યોગ્ય રીતે કાર્ય કરે છે	• માર્ગ સલામતીનું મહત્વ ઓળખે છે, પુખ્ત વયના લોકોનો હાથ પકડીને રસ્તા પર ચાલે છે	• રસ્તો ક્રોસ કરતાં પહેલાં બંને બાજુ જુએ છે, સહાધ્યાયીઓ અથવા પુખ્ત વયના લોકોનો હાથ પકડીને સુરક્ષિત રીતે ચાલે છે	• માર્ગ સલામતીના નિયમોનું સ્વતંત્ર રીતે પાલન કરે છે (બાજુ પર ચાલવું, રસ્તો ક્રોસ કરવો, વગેરે) • ટ્રાફિક પ્રતીકો (સિગ્નલ લાઇટ, પ્રતીકો ઝેબ્રા ક્રોસિંગ, યુ-ટર્ન, પુલ/રેલ્વે પુલ વગેરે) ઓળખે છે.

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
	C-1.6: અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓને સમજે છે અને મદદ માંગે છે	પરિચિત અને અજાણ્યા પુખ્ત વયના લોકો વચ્ચે તફાવત કરે છે	- પૂછવામાં આવે ત્યારે વિશ્વસનીય પુખ્ત વયના લોકો સાથે અગવડતા વ્યક્ત કરે છે - અજાણ્યા લોકો પાસેથી રમકડાં, ચોકલેટ, પૈસા અથવા અન્ય વસ્તુઓ સ્વીકારતા નથી	- સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત સ્પર્શ વચ્ચેનો તફાવત સમજે છે - અજાણ્યાઓથી અંતર જાળવી રાખે છે - વિશ્વસનીય પુખ્ત વયના લોકો સાથે પોતાની રીતે અગવડતા વ્યક્ત કરે છે
		લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી	- ઈજા થાય ત્યારે પુખ્ત વયના લોકોની મદદ લે છે (દા.ત. ઘૂંટણ છોલાવું, દાઝી જવું, વીજળીનો આંચકો) - સમુદાયમાં એવા લોકોને ઓળખે છે જે કટોકટીમાં મદદ કરી શકે છે - ડોક્ટર, અગ્નિશામક, વગેરે.
CG-2: બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે	C-2.1: આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરે છે	પ્રાથમિક રંગો (લાલ, વાદળી, પીળો) અને તેમના પર્યાવરણમાં અન્ય સામાન્ય રંગો (કાળો, સફેદ, ભૂરો) ને અલગ પાડે છે અને નામ આપે છે	પ્રાથમિક રંગો અને ગૌણ રંગો (દા.ત., આછો વાદળી, ઘેરો વાદળી, આછો લીલો, ઘેરો લીલો) માં શેડ્સને અલગ પાડે છે	જ્યારે બે રંગો મિશ્રિત થાય છે ત્યારે પરિણામી રંગની આગાહી કરવાનો પ્રયાસ કરે છે (દા.ત., વાદળી અને પીળો લીલો બનાવે છે, અથવા લાલ અને સફેદ ગુલાબી બનાવે છે)
		વસ્તુઓને તેમના રંગના આધારે જૂથબદ્ધ કરે છે (દા.ત., બધી લાલ વસ્તુઓ એકસાથે)	લંબાઈ, પહોળાઈ, ઊંચાઈના પરિમાણના આધારે વસ્તુઓને જૂથબદ્ધ કરે છે (દા.ત., બધી લાંબી વસ્તુઓ એકસાથે)	રંગો અને આકારોની દ્રશ્ય લાક્ષણિકતાઓના સંયોજનના આધારે વસ્તુઓને જૂથબદ્ધ કરે છે (દા.ત., બધા લાલ ત્રિકોણ એકસાથે, બધા મોટા લીલા પાંદડાં એકસાથે)

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
	C-1.6: અસુરક્ષિત પરિસ્થિતિઓને સમજે છે અને મદદ માંગે છે	પરિચિત અને અજાણ્યા પુખ્ત વયના લોકો વચ્ચે તફાવત કરે છે	- પૂછવામાં આવે ત્યારે વિશ્વસનીય પુખ્ત વયના લોકો સાથે અગવડતા વ્યક્ત કરે છે - અજાણ્યા લોકો પાસેથી રમકડાં, ચોકલેટ, પૈસા અથવા અન્ય વસ્તુઓ સ્વીકારતા નથી	- સુરક્ષિત અને અસુરક્ષિત સ્પર્શ વચ્ચેનો તફાવત સમજે છે - અજાણ્યાઓથી અંતર જાળવી રાખે છે - વિશ્વસનીય પુખ્ત વયના લોકો સાથે પોતાની રીતે અગવડતા વ્યક્ત કરે છે
		લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી	- ઈજા થાય ત્યારે પુખ્ત વયના લોકોની મદદ લે છે (દા.ત. ઘૂંટણ છોલાવું, દાઝી જવું, વીજળીનો આંચકો) - સમુદાયમાં એવા લોકોને ઓળખે છે જે કટોકટીમાં મદદ કરી શકે છે - ડોક્ટર, અગ્નિશામક, વગેરે.
CG-2: બાળકોમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણમાં તીક્ષ્ણતા વિકસે છે	C-2.1: આકારો, રંગો અને તેમના શેડ્સ વચ્ચે તફાવત કરે છે	પ્રાથમિક રંગો (લાલ, વાદળી, પીળો) અને તેમના પર્યાવરણમાં અન્ય સામાન્ય રંગો (કાળો, સફેદ, ભૂરો) ને અલગ પાડે છે અને નામ આપે છે	પ્રાથમિક રંગો અને ગૌણ રંગો (દા.ત., આછો વાદળી, ઘેરો વાદળી, આછો લીલો, ઘેરો લીલો) માં શેડ્સને અલગ પાડે છે	જ્યારે બે રંગો મિશ્રિત થાય છે ત્યારે પરિણામી રંગની આગાહી કરવાનો પ્રયાસ કરે છે (દા.ત., વાદળી અને પીળો લીલો બનાવે છે, અથવા લાલ અને સફેદ ગુલાબી બનાવે છે)
		વસ્તુઓને તેમના રંગના આધારે જૂથબદ્ધ કરે છે (દા.ત., બધી લાલ વસ્તુઓ એકસાથે)	લંબાઈ, પહોળાઈ, ઊંચાઈના પરિમાણના આધારે વસ્તુઓને જૂથબદ્ધ કરે છે (દા.ત., બધી લાંબી વસ્તુઓ એકસાથે)	રંગો અને આકારોની દ્રશ્ય લાક્ષણિકતાઓના સંયોજનના આધારે વસ્તુઓને જૂથબદ્ધ કરે છે (દા.ત., બધા લાલ ત્રિકોણ એકસાથે, બધા મોટા લીલા પાંદડાં એકસાથે)

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
	C-2.6: અનુભવોની સર્વાંગી જાગૃતિ મેળવવા માટે સંવેદનાત્મક ધારણાઓને એકીકૃત કરવાનું શરૂ કરે છે	• બળપૂર્વક શ્વાસ ફૂંકે છે	• હળવા પદાર્થો (દા.ત., કાગળ) ને ઊડાડે છે	• લયબદ્ધ રીતે શ્વાસ અંદર અને બહાર કાઢે છે
		લાગુ પડતું નથી	• થોડા સમય માટે સ્થિર બેસે છે અથવા આડા પડી રહે છે	• થોડા સમય માટે સ્થિર બેસે છે અને પોતાના શ્વાસ પર ધ્યાન આપે છે
CG-3: બાળકો ફિટ અને લવચીક શરીર વિકસાવે છે	C-3.1: વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં સંવેદનાત્મક દ્રષ્ટિકોણ અને શારીરિક હિલચાલ વચ્ચે સંકલન દર્શાવે છે	• ખૂબ જ મૂળભૂત નિયંત્રણ સાથે દડો પકડવાનું, ફેંકવાનું અને કિક મારવાનું શરૂ કરે છે	• મોટા દડાને પકડે છે, બળપૂર્વક દડાને આગળ ફેંકે છે અને કિક મારે છે • ટૂંકા અંતરમાં લક્ષ્ય રાખીને ફેંકવામાં થોડી ચોકસાઈ દર્શાવે છે	• વિવિધ કદના દડાનો ઉપયોગ કરીને પકડવા, ફેંકવા અને કિક મારવામાં સુધારો કરે છે
	C-3.2: વિવિધ શારીરિક પ્રવૃત્તિઓમાં સંતુલન, સંકલન અને લવચીકતા દર્શાવે છે	• ટેકા/સહાય સાથે એક પગ પર ઊભા રહે છે	• ટેકા વિના લાંબા સમય સુધી એક પગ પર ઊભા રહે છે • 4-5 પગલાં કૂદે છે	• 10-15 પગલાં કૂદે છે
		• થોડા સમય માટે એક પગ પર સંતુલન રાખે છે	• વિવિધ સપાટીઓ પર સંતુલન રાખે છે (દા.ત., ઈંટો, દાદર)	• માથા/હાથ પર વસ્તુઓને સંતુલિત કરે છે (દા.ત., માથા પર પુસ્તક રાખીને ચાલે છે) • શરીરનું સારું સંતુલન દર્શાવે છે (દા.ત., ટેકા વિના સાયકલ ચલાવવી)
	C-3.3: હાથ અને આંગળીઓ વડે કામ કરવામાં ચોકસાઈ અને નિયંત્રણ દર્શાવે છે	• સરળ પ્રવૃત્તિઓમાં (દા.ત., સ્ક્રિબલિંગ, કાગળ ફાડવો, પેસ્ટ કરવું, ફી હેન્ડ ક્લારિંગ, માટીનું કામ) ફાઈન મોટર કુશળતા, આંખ-હાથ સંકલન અને સ્નાયુઓની શક્તિ દર્શાવે છે	• મધ્યમ ચોકસાઈ સાથે ફાઈન-મોટર, આંખના હાથનું સંકલન જરૂરી હોય તેવા કાર્યો માટે મોટર નિયંત્રણ દર્શાવે છે (દા.ત., મોટા આકારો કાપવા, મોટા મણકા પરોવવા, બટન લગાવવા, બોટલનાં ઢાંકણ ખોલવાં/બંધ કરવાં, કેયોન્સ વડે ચિત્રકામ)	• થોડી મદદથી વધુ ચોકસાઈની જરૂર હોય તેવી પ્રવૃત્તિઓ પર કામ કરવા માટે ફાઈન મોટર સ્નાયુઓની સંકલિત હિલચાલનો ઉપયોગ કરે છે (દા.ત., પેન્સિલ ડ્રોઇંગ, સીધી અથવા વક્ર રેખા પરથી કાપવું, નાના મણકા પરોવવા, અક્ષરોનું સુવાચ્ય લેખન, ફૂલો દોરવા, બંધ આકૃતિમાં રંગ પૂરવો)

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
		વધુ ઉદાહરણો - એક હાથે ગ્લાસ પકડે છે - અંગૂઠા અને આંગળીઓથી કેયોન પકડે છે - સ્વયંભૂ ચિત્રકામમાં સામેલ થાય છે: સ્ક્રિબલ્સ, કાંડાની કેટલીક ક્રિયાઓ સાથે પેઇન્ટ કરે છે - માટીમાંથી દડો અથવા આડાઅવળા આકારો બનાવે છે - પ્રવાહી ઓછું ઢોળાય તે રીતે ચમચી પકડે છે - કાગળની એક ગડી વાળે છે - મણકા પરોવવા, નાની વસ્તુઓને છિદ્રોમાં ફિટ કરવી, મોટા બટનો લગાવવા, બુટ્ટી કાતરથી કાગળ કાપવા, નાના ટુકડાઓ ચોંટાડવા માટે સંકલિત હલનચલનનો ઉપયોગ કરે છે	વધુ ઉદાહરણો - મદદ વિના પોતાને ખોરાક પીરસે છે. - જમતી વખતે ચમચીનો યોગ્ય રીતે ઉપયોગ કરે છે. - વિવિધ ચિત્રકામ અને કલા સામગ્રી (કેયોન્સ, બ્રશ, ફિંગર પેઇન્ટ, વગેરે) નો ઉપયોગ કરે છે - બ્લોકસના પુસ્તકમાં બતાવેલ આકારોની નકલ કરે છે - સીધી રેખા અથવા વક્ર રેખામાં કાપે છે - રેખા સાથે કાપવું, રેડવું, બટન લગાવવું, મોટા ઝિપર્સનો ઉપયોગ વગેરે જેવા જટિલ કાર્યો પૂર્ણ કરવા માટે સંકલિત હલનચલનનો ઉપયોગ કરે છે - નાના બ્લોકસ (8-10 બ્લોકસ) નો ટાવર બનાવે છે - સ્ટ્રેંગિંગ બોર્ડને દોરે છે, આખા ફૂલોને દોરે છે (પેટર્નને અનુસરી શકે નહીં) - વસ્તુઓ બનાવવા માટે સ્વતંત્ર રીતે બંને હાથનો ઉપયોગ કરે છે - ઓળખી શકાય તેવા કેટલાક અક્ષરો અથવા સંખ્યાઓ લખે છે - ચિત્રકામ અને લખવા માટે સતત એક હાથનો ઉપયોગ કરે છે	
	C-3.4: વહન કરવામાં, ચાલવામાં અને દોડવામાં શક્તિ અને સહનશક્તિ દર્શાવે છે	- સીધી રેખામાં ચાલે છે - પાછળની તરફ ચાલવા સક્ષમ - પગના અંગૂઠા પર ચાલે છે (6+ પગલાં) - સરળતાથી ચાલે છે અને દિશા અને ગતિ બદલીને આરામથી દોડે છે	- સીધી અને વક્ર રેખા/ ઝિગઝેગ પર સરળતાથી ચાલે છે - સંતુલન સાથે 6-ઈંચ પહોળા બીમ પર ચાલે છે - દાદર ઉપર અને નીચે, એક પછી એક પગ પર સરળતાથી ચઢે-ઉતરે છે - ટનલની અંદર કોલ કરે છે, વગેરે.	- સરળતાથી ચાલે છે અને દોડે છે, શ રી ર ના હલનચલનનું સુમેળમાં સંકલન કરે છે - માથા ઉપર હાથ રાખીને (દા.ત., તાડાસન) 10 મીટર સુધી પગના અંગૂઠા પર ચાલે છે.

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
		- પોતાની જગ્યાએ ફૂદકો મારે છે, એક ટૂંકા અવરોધ પર ફૂદકો મારે છે - પગ પર ઉતરીને ફૂદકો મારે છે (22-3 ફૂટ ઊંચાઈ)	બંને પગ પર અને લંબાઈમાં નીચા પદાર્થો પર ઓછા ટેકા વગર/ સાથે ફૂદકો મારે છે	વાજબી ઊંચાઈથી સરળતાથી ફૂદકો મારે છે (દા.ત., 2 અથવા 3 પગથિયાં, 3 ફૂટ ઊંચાઈની બેન્ચ)
		સરળ વજન વહન કરે છે અને તેમની સાથે ખસે છે (દા.ત., એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ રેતી ભરેલો નાનો પ્યાલો વહન કરે છે)	મોટા સ્નાયુ જૂથોનો ઉપયોગ કરવાની જરૂર હોય તેવા કાર્યો માટે પોતાની શક્તિનો ઉપયોગ કરવાની તૈયારી બતાવે છે (દા.ત., વર્ગખંડમાં નાના ફર્નિચરને ખસેડવામાં મદદ કરે છે)	ર મ ત ની પરિસ્થિતિઓમાં શક્તિની જરૂર હોય તેવા કાર્યો કરવામાં સહજતા બતાવે છે (દા.ત., દોરડા ખેંચ રમવું)

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
		વધુ ઉદાહરણો - એક હાથે ગ્લાસ પકડે છે - અંગૂઠા અને આંગળીઓથી કેયોન પકડે છે - સ્વયંભૂ ચિત્રકામમાં સામેલ થાય છે: સ્ક્રિબલ્સ, કાંડાની કેટલીક ક્રિયાઓ સાથે પેઈન્ટ કરે છે - માટીમાંથી દડો અથવા આડાઅવળા આકારો બનાવે છે - પ્રવાહી ઓછું ઢોળાય તે રીતે ચમચી પકડે છે - કાગળની એક ગડી વાળે છે - મણકા પરોવવા, નાની વસ્તુઓને છિદ્રોમાં ફિટ કરવી, મોટા બટનો લગાવવા, બુટ્ટી કાતરથી કાગળ કાપવા, નાના ટુકડાઓ ચોટાડવા માટે સંકલિત હલનચલનનો ઉપયોગ કરે છે	વધુ ઉદાહરણો - મદદ વિના પોતાને ખોરાક પીરસે છે. - જમતી વખતે ચમચીનો યોગ્ય રીતે ઉપયોગ કરે છે. - વિવિધ ચિત્રકામ અને કલા સામગ્રી (ક્રેયોન્સ, બ્રશ, ફિંગર પેઈન્ટ, વગેરે) નો ઉપયોગ કરે છે - બ્લોકસના પુસ્તકમાં બતાવેલ આકારોની નકલ કરે છે - સીધી રેખા અથવા વક્ર રેખામાં કાપે છે - રેખા સાથે કાપવું, રેડવું, બટન લગાવવું, મોટા ઝિપર્સનો ઉપયોગ વગેરે જેવા જટિલ કાર્યો પૂર્ણ કરવા માટે સંકલિત હલનચલનનો ઉપયોગ કરે છે - નાના બ્લોકસ (8-10 બ્લોકસ) નો ટાવર બનાવે છે - સ્ટ્રિંગિંગ બોર્ડને દોરે છે, આખા ફૂલોને દોરે છે (પેટર્નને અનુસરી શકે નહીં) - વસ્તુઓ બનાવવા માટે સ્વતંત્ર રીતે બંને હાથનો ઉપયોગ કરે છે - ઓળખી શકાય તેવા કેટલાક અક્ષરો અથવા સંખ્યાઓ લખે છે - ચિત્રકામ અને લખવા માટે સતત એક હાથનો ઉપયોગ કરે છે	
	C-3.4: વહન કરવામાં, ચાલવામાં અને દોડવામાં શક્તિ અને સહનશક્તિ દર્શાવે છે	- સીધી રેખામાં ચાલે છે - પાછળની તરફ ચાલવા સક્ષમ - પગના અંગૂઠા પર ચાલે છે (6+ પગલાં) - સરળતાથી ચાલે છે અને દિશા અને ગતિ બદલીને આરામથી દોડે છે	- સીધી અને વક્ર રેખા/ઝિગઝેગ પર સરળતાથી ચાલે છે - સંતુલન સાથે 6-ઈંચ પહોળા બીમ પર ચાલે છે - દાદર ઉપર અને નીચે, એક પછી એક પગ પર સરળતાથી ચઢે-ઊતરે છે - ટનલની અંદર ક્રોલ કરે છે, વગેરે.	- સરળતાથી ચાલે છે અને દોડે છે, શરીરના હ લ ન ચ લ ન નું સુમેળમાં સંકલન કરે છે - માથા ઉપર હાથ રાખીને (દા.ત., તાડાસન) 10 મીટર સુધી પગના અંગૂઠા પર ચાલે છે.

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
		- પોતાની જગ્યાએ ફૂદકો મારે છે, એક ટૂંકા અવરોધ પર ફૂદકો મારે છે - પગ પર ઉતરીને ફૂદકો મારે છે (22-3 ફૂટ ઊંચાઈ)	બંને પગ પર અને લંબાઈમાં નીચા પદાર્થો પર ઓછા ટેકા વગર/સાથે ફૂદકો મારે છે	વાજબી ઊંચાઈથી સરળતાથી ફૂદકો મારે છે (દા.ત., 2 અથવા 3 પગથિયાં, 3 ફૂટ ઊંચાઈની બેન્ચ)
		સરળ વજન વહન કરે છે અને તેમની સાથે ખસે છે (દા.ત., એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ રેતી ભરેલો નાનો પ્યાલો વહન કરે છે)	મોટા સ્નાયુ જૂથોનો ઉપયોગ કરવાની જરૂર હોય તેવા કાર્યો માટે પોતાની શક્તિનો ઉપયોગ કરવાની તૈયારી બતાવે છે (દા.ત., વર્ગખંડમાં નાના ફર્નિચરને ખસેડવામાં મદદ કરે છે)	રમતની પરિસ્થિતિઓમાં શક્તિની જરૂર હોય તેવા કાર્યો કરવામાં સહજતા બતાવે છે (દા.ત., દોરડા ખેંચ રમવું)

૯.૨.૨ સામાજિક-ભાવનાત્મક અને નૈતિક વિકાસ

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
CG-4: બાળકો ભાવનાત્મક બુદ્ધિ વિકસાવે છે	C-4.1: 'સ્વ' ને પરિવાર અને સમુદાયના વ્યક્તિ તરીકે ઓળખવાનું શરૂ કરે છે	એક અનન્ય વ્યક્તિ તરીકે સ્વની જાગૃતિ દર્શાવે છે (દા.ત., મનપસંદ શર્ટ, બેગ અથવા વસ્તુનો ઉલ્લેખ કરે છે)	પોતાને પરિવાર, પડોશ, શાળા, શહેરના સભ્ય તરીકે ઓળખે છે, વિવિધ ભૂમિકાઓ ભજવતા વિવિધ લોકો સાથે.	
		પોતાનું પ્રથમ નામ અને અટક (છેલ્લું) જણાવે છે	અન્ય ઓળખ માહિતી શેર કરે છે (દા.ત. માતાપિતાનું નામ)	ઘરનું સરનામું, પરિવારના સભ્યોની વિગતો, શાળા વગેરે જેવી વ્યક્તિગત ઓળખ માહિતી શેર કરે છે
	C-4.2: વિવિધ લાગણીઓને ઓળખે છે અને તેમને યોગ્ય રીતે નિયંત્રિત કરવા માટે ઇરાદાપૂર્વક પ્રયાસ કરે છે	- તેમની ઇચ્છાઓ અને લાગણીઓને ઓળખે છે (દા.ત., હું આજે રંગ કરવા માંગતો/માંગતી નથી, હું બહાર જવા માંગુ છું) - સરળ લાગણીઓ (ડર, આનંદ, ઉદાસી) ઓળખે છે	- લાગણીઓને શબ્દો અને ચહેરાના હાવભાવ સાથે જોડે છે - મૌખિક અને બિન-મૌખિક રીતો દ્વારા લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે (દા.ત., હાવભાવ, ચિત્રો)	- તેમની લાગણીઓ અને તેમના કારણોનું વર્ણન કરે છે (દા.ત., હું ગુસ્સે છું કારણ કે તેણે મારો બ્લોક ટાવર તોડી નાખ્યો હતો) - અન્ય લોકો (સહાધ્યાયીઓ અને પરિચિત પુખ્ત વયના લોકો) સાથે તેમની ભાવનાઓ/લાગણીઓ શેર કરે છે
		લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી	જ્યારે ગુસ્સે/ઉદાસ થાય છે ત્યારે શાંત થવા માટે પ્રવૃત્તિમાં ફેરફાર કરવા સંમત થાય છે.
	C-4.3: અન્ય બાળકો અને પુખ્ત વયના લોકો સાથે આરામથી વાતચીત કરે છે	- નજીકના પરિવારના સભ્યો/ખાસ પુખ્ત વયના લોકોને ઓળખે છે/નામ આપે છે - પરિચિત પુખ્ત વયના લોકો સાથે આરામથી વાતચીત કરે છે		ઓછા પરિચિત પુખ્ત વયના લોકો સાથે આરામથી વાતચીત કરવાનું શરૂ કરે છે
		માતાપિતા અથવા પરિચિત પુખ્ત વયના લોકો વિના વર્ગખંડમાં રહેવામાં સહજતા દર્શાવે છે	પરિચિત બાળકો સાથે રમવાની સ્વયંસ્ફુરિતતા અને પસંદગી દર્શાવે છે, જો જરૂરી હોય તો પુખ્ત વયના લોકોની મદદથી રમતા બાળકોના જૂથમાં જોડાય છે	અન્ય બાળકો સાથે રમવા અને કામ કરવાની વ્યૂહરચના દર્શાવે છે (દા.ત., તેમને રમતમાં જોડાવા માટે આમંત્રણ આપે છે, પરસ્પર નિયમો, વાટાઘાટો, રમત માટે ભૂમિકાઓને સમાયોજિત કરે છે)

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
		વાગુ પડતું નથી	વાગુ પડતું નથી	મોટાભાગે સાથીદારો સાથે રમવા માટે સ્વેચ્છાએ પુખ્ત વયના લોકોથી અલગ થાય છે
		વાગુ પડતું નથી	વાગુ પડતું નથી	- ઓછામાં ઓછા એક બાળક સાથે ગાઢ મિત્રતા બનાવે છે અને જાળવી રાખે છે - પરિચિત પુખ્ત વયના લોકો પાસેથી મદદ માંગે છે
	C-4.4: અન્ય બાળકો સાથે સહકારભર્યું વર્તન બતાવે છે	અન્ય બાળકો સાથે રમવાનું શરૂ કરે છે	અન્ય બાળકો સાથે રમવાનો આનંદ માણે છે	અન્ય બાળકો સાથે રમવાનું શરૂ કરે છે અને યોજનાઓ બનાવે છે (દા.ત., શું, કેવી રીતે, ક્યારે રમવું)
	C-4.5: વર્ગખંડ અને શાળામાં સામાજિક માપદંડોને સમજે છે અને હકારાત્મક પ્રતિભાવ આપે છે	રોજીંદી પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લે છે	અન્ય બાળકો સાથે રોજીંદી પ્રવૃત્તિઓનો આનંદ માણે છે	- દૈનિક પ્રવૃત્તિઓમાં સ્વતંત્રતા દર્શાવે છે, - પોતાનું કાર્ય પૂર્ણ કરવાની જવાબદારી લે છે - અગવડતા શેર કરે છે અને જરૂર પડે ત્યારે મદદ માંગે છે
		શિક્ષકની મદદથી સરળ સૂચનાઓનું પાલન કરે છે	- પોતાના વારાની રાહ જુએ છે - ટૂંકી સરળ સૂચનાઓનું પાલન કરે છે	પુખ્ત વયના લોકોના રિમાઇન્ડર વિના શાળામાં સરળ નિયમોનું પાલન કરે છે
	C-4.6: જ્યારે અન્યોને (પ્રાણીઓ, છોડ સહિત) જરૂર હોય ત્યારે દયા અને મદદરૂપતા દર્શાવે છે	વાગુ પડતું નથી	અન્ય બાળકો અને પુખ્ત વયના લોકો પ્રત્યે સ્નેહ દર્શાવે છે	સામગ્રી સંભાળવામાં કાળજી દર્શાવે છે
	C-4.7: અન્ય બાળકોના વિવિધ વિચારો, પસંદગીઓ અને ભાવનાત્મક જરૂરિયાતોને સમજે છે અને હકારાત્મક પ્રતિભાવ આપે છે	વાગુ પડતું નથી	પૃષ્ઠભૂમિ કે ક્ષમતાને ધ્યાનમાં લીધા વિના બધા બાળકો સાથે રમે છે અને વાતચીત કરે છે	બાળકોમાં સમાનતા અને તફાવતો (દા.ત., ઊંચાઈ, લિંગ, ત્વચાનો રંગ, બોલવાની રીત, ખાવાની પસંદગીઓ) જોવાનું શરૂ કરે છે.

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
CG-5: બાળકો ઉત્પાદક કાર્ય અને 'સેવા' પ્રત્યે સકારાત્મક વલણ વિકસાવે છે	C-5.1: અન્યોને મદદ કરવા માટે વય-યોગ્ય શારીરિક કાર્યમાં તૈયારી અને ભાગીદારી દર્શાવે છે	ઉપયોગ પછી સામગ્રીઓ અને રમકડાં તેમના યોગ્ય સ્થાનો પર પાછાં મૂકે છે	શિક્ષકને મદદ કરે છે અને વર્ગખંડનું આયોજન કરે છે	- ખાવાનું ખાધા પછી પોતાની પ્લેટ્સ અથવા ટિફિન સાફ કરે છે - ઘરે અને/અથવા શાળામાં યોગ્ય કાર્યો કરે છે (દા.ત., રમકડાં તેના સ્થાને મૂકી દેવાં, છોડને પાણી આપવું)
CG-6: બાળકો તેમની આસપાસના કુદરતી વાતાવરણ પ્રત્યે હકારાત્મક આદર વિકસાવે છે	C-6.1: બધા જ સજીવોની કાળજી રાખે છે અને તેમની સાથે જોડાવામાં આનંદ દર્શાવે છે	છોડ અને પ્રાણીઓનું નિરીક્ષણ કરવામાં જિજ્ઞાસા દર્શાવે છે	છોડ અને પ્રાણીઓને બિનજરૂરી રીતે નુકસાન પહોંચાડતા નથી	- સ્થાનિક વાતાવરણમાં છોડ અને પ્રાણીઓ સાથે જોડાવામાં આનંદ દર્શાવે છે - પ્રકૃતિ સાથે શારીરિક જોડાવામાં કોઈ અગવડતા નથી દર્શાવતું (દા.ત., બગીચામાં અથવા ઉદ્યાનોમાં)

9.2.3 જ્ઞાનાત્મક વિકાસ

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
CG-7: બાળકો અવલોકન અને તાર્કિક વચિારસરણી દ્વારા આસપાસની દુનિયાનો ખ્યાલ મેળવે છે	C-7.1: વવિધિ શ્રેણીના પદાર્થો અને તેમની વચ્ચેના સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે છે	સ હા ય થી સામાન્ય પદાર્થો, લોકો, ચિત્રો, પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, ઘટનાઓ વગેરેને ઓળખે છે અને નામ આપે છે	સામાન્ય પદાર્થો, લોકો, ચિત્રો, પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, ઘટનાઓ વગેરેને ઓળખે છે અને તેનું વર્ણન કરે છે	તાત્કાલિક વાતાવરણમાં અને ચિત્રો/મોડેલોમાં (દા.ત., ઘરનો મોટો દરવાજો) સામાન્ય પદાર્થો, લોકો, ચિત્રો, પ્રાણીઓ, પક્ષીઓની સામાન્ય વગિતોની નોંધ લે છે અને તેનું વર્ણન કરે છે.
		પરચિતિ વસ્તુના પરચિતિ ચિત્રના ખૂટતા ભાગને ઓળખે છે	પરચિતિ વસ્તુના ચિત્રના 3-5 ખૂટતા ભાગોને ઓળખે છે	પરચિતિ વસ્તુના ચિત્રના 4-6 ખૂટતા ભાગોને ઓળખે છે
		- શ્રેણીઓમાં વંશવેલો સંબંધો ઓળખે છે (દા.ત., પ્રાણીઓ અને તેમના નાના બચ્ચાં) - શ્રેણીઓમાં અને તેમની વચ્ચે સરખામણી કરે છે - ઓબ્જેક્ટ રિપ્લેસમેન્ટનો ઉપયોગ કરે છે (દા.ત., ટેલિફોન તરીકે કેળાનો ઉપયોગ કરે છે) - વસ્તુઓ અને તેમના ઉપયોગો વચ્ચે જોડાણ બનાવે છે (દા.ત., ચમચી ખાવા માટે છે, ડોલ નહાવા માટે છે, મિકેનિક ગેરેજ માટે છે જેમ ડૉક્ટર હોસ્પિટલ માટે છે)		
	C-7.2: સરળ પૂર્વધારણા બનાવીને પ્રકૃતિમાં કારણ અને અસર સંબંધોનું અવલોકન કરે છે અને સમજે તથા તેમની પૂર્વધારણા સમજાવવા માટે અવલોકનોનો ઉપયોગ કરે છે.	લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી	- એક વસ્તુની બીજી વસ્તુ પર થતી અસર ઓળખે છે (દા.ત., જો હું પાણીમાં મીઠું નાખું તો તે ઓગળી જશે, જો હું બરફ તડકામાં રાખું તો તે ઓગળી જશે) - સરળ ક્રિયાઓની વસ્તુઓ પર થતી અસરો સમજાવે છે (દા.ત., હું દડાને જેટલા જોરથી લાત મારીશ તેટલો તે દૂર જાય છે) - કારણભૂત જોડાણો બનાવે છે (દા.ત., અબ્દુલ બીમાર હોવાથી શાળાએ આવ્યો ન હતો, વરસાદ ન પડ્યો હોવાથી છોડ મરી ગયો હતો)

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
				કારણભૂત સંબંધોના આધારે આગાહીઓ કરે છે (દા.ત., જો આકાશમાં સફેદ વાદળો છે તો વરસાદ નહીં પડે)
		અવલોકનો પર આ ધારિત વિચારોનો ઉપયોગ કરે છે (દા.ત., ખાતાં પહેલાં પુખ્ત વયના લોકો દ્વારા ગરમ ખોરાક પર મારવામાં આવતી ઠૂંકનું અનુકરણ કરે છે)	જાણીતી માહિતીને નવા સંદર્ભમાં લાગુ કરે છે (દા.ત., વાર્તાના પુસ્તકમાં જોવા મળેલ એવો કિલ્લો બ્લોકસ-માંથી બનાવે છે)	અવલોકન કરે છે અને સામાન્યીકરણ બનાવે છે (દા.ત., ગોળ ફરતી વસ્તુઓ પર ધ્યાન આપે છે - ટાયર, બંગડીઓ, "ગોળ" આકાર ધરાવે છે)
		દિવસ અને રાત વચ્ચેનો તફાવત દર્શાવે છે	- ઉનાળા અને શિયાળાને ઓળખે છે - આકાશમાં રહેલી વસ્તુઓના નામ આપે છે (સૂર્ય, ચંદ્ર તારા, વાદળો)	- ઉનાળા અને શિયાળા માટેનાં કપડાં અને ખોરાક અંગે સમજાવે છે - સૂર્યોદયને દિવસ અને સૂર્યાસ્તને રાત્રિ સાથે જોડે છે
		પસંદગીઓ કરે છે અને પસંદગીઓ વ્યક્ત કરે છે	પોતાની પસંદગીઓ, રુચિઓ વ્યક્ત કરે છે અને પસંદગીઓ કરે છે	જવાબદારી લે છે અને પોતાની પસંદગીઓ અને રુચિઓના આધારે પસંદગીઓ કરે છે
		લાગુ પડતું નથી	શિક્ષક અને સહાધ્યાયીઓના સહયોગથી ભૌતિક વાતાવરણમાં થતી ઘટનાઓ અને ઘટના વિશેના સરળ પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે	કુદરતી ઘટના સંબંધિત પ્રશ્નોના જવાબો શોધવા માટે સહાધ્યાયીઓ સાથે સહયોગ કરે છે જેની તપાસ કરી શકાય છે (દા.ત., શું તરે છે અને શું ડૂબી જાય છે, ચુંબક કયા પદાર્થોને આકર્ષે છે).
		વ્યક્તિની ક્રિયાઓ/વર્તણૂકની બીજા પર થતી અસર સમજાવે છે (દા.ત., કૂતરાને પથ્થર મારવાથી કોઈ લાચાર પૂરાણીને નુકસાન થાય છે, નળ બંધ ન કરવાથી પાણીનો બગાડ થાય છે)	છોડ, પક્ષીઓ અને પૂરાણીઓની જરૂરિયાતો પર વિચારો વ્યક્ત કરે છે	સહચારી કુદરતી સંસાધનોની અવધારણા સમજાવે છે (દા.ત., પાણીનો ઉપયોગ આપણા, પક્ષીઓ, છોડ દ્વારા થાય છે)

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
				કારણભૂત સંબંધોના આધારે આગાહીઓ કરે છે (દા.ત., જો આકાશમાં સફેદ વાદળો છે તો વરસાદ નહીં પડે)
		અવલોકનો પર આ ધારિત વિચારોનો ઉપયોગ કરે છે (દા.ત., ખાતાં પહેલાં પુખ્ત વયના લોકો દ્વારા ગરમ ખોરાક પર મારવામાં આવતી ફૂંકનું અનુકરણ કરે છે)	જાણીતી માહિતીને નવા સંદર્ભમાં લાગુ કરે છે (દા.ત., વાર્તાના પુસ્તકમાં જોવા મળેલ એવો કિલ્લો લોકસમાંથી બનાવે છે)	અવલોકન કરે છે અને સામાન્યીકરણ બનાવે છે (દા.ત., ગોળ ફરતી વસ્તુઓ પર ધ્યાન આપે છે - ટાયર, બંગડીઓ, "ગોળ" આકાર ધરાવે છે)
		દિવસ અને રાત વચ્ચેનો તફાવત દર્શાવે છે	- ઉનાળા અને શિયાળાને ઓળખે છે - આકાશમાં રહેલી વસ્તુઓના નામ આપે છે (સૂર્ય, ચંદ્ર, તારા, વાદળો)	- ઉનાળા અને શિયાળા માટેનાં કપડાં અને ખોરાક અંગે સમજાવે છે - સૂર્યોદયને દિવસ અને સૂર્યાસ્તને રાત્રિ સાથે જોડે છે
		પસંદગીઓ કરે છે અને પસંદગીઓ વ્યક્ત કરે છે	પોતાની પસંદગીઓ, રુચિઓ વ્યક્ત કરે છે અને પસંદગીઓ કરે છે	જવાબદારી લે છે અને પોતાની પસંદગીઓ અને રુચિઓના આધારે પસંદગીઓ કરે છે
		લાગુ પડતું નથી	શિક્ષક અને સહાધ્યાયીઓના સહયોગથી ભૌતિક વાતાવરણમાં થતી ઘટનાઓ અને ઘટના વિશેના સરળ પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે	કુદરતી ઘટના સંબંધિત પ્રશ્નોના જવાબો શોધવા માટે સહાધ્યાયીઓ સાથે સહયોગ કરે છે જેની તપાસ કરી શકાય છે (દા.ત., શું તરે છે અને શું ડૂબી જાય છે, ચુંબક કયા પદાર્થોને આકર્ષે છે).
		વ્યક્તિની ક્રિયાઓ/વર્તણૂકની બીજા પર થતી અસર સમજાવે છે (દા.ત., કૂતરાને પથ્થર મારવાથી કોઈ લાચાર પ્રાણીને નુકસાન થાય છે, નળ બંધ ન કરવાથી પાણીનો બગાડ થાય છે)	છોડ, પક્ષીઓ અને પ્રાણીઓની જરૂરિયાતો પર વિચારો વ્યક્ત કરે છે	સહિયારા કુદરતી સંસાધનોની અવધારણા સમજાવે છે (દા.ત., પાણીનો ઉપયોગ આપણા, પક્ષીઓ, છોડ દ્વારા થાય છે)

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
	C-8.3: આગળ અને પાછળ બંને રીતે 9 સુધી ગણે છે	- સંદર્ભ સાથે યોગ્ય શ્રેણી/ક્રમમાં 5 સુધી સંખ્યાના નામ મૌખિક રીતે કહે છે/ગાય છે 3 સુધી સંખ્યાના નામ અને વસ્તુઓ વચ્ચે એક થી એક અનુરૂપતાનો ઉપયોગ કરીને ગણતરી કરતી વખતે પુખ્ત વયના લોકોનું અનુકરણ કરે છે 3 સુધીની વસ્તુઓની ગણતરી કરે છે અને 3 સુધી કાર્ડિનાલિટીની સમજ વિકસાવે છે (દા.ત., સમૂહમાં 3 વસ્તુઓની ગણતરી કરે છે અને કહે છે કે તે 3 છે) - આપેલ મેનિપ્યુલેટિવ્સ અથવા વસ્તુઓની ગણતરી કરે છે અને 5 વસ્તુઓ પસંદ કરી શકે છે અને આપી શકે છે - બે સેટ વચ્ચે જથ્થાઓની તુલના કરે છે અને જો તે સમાન હોય કે વધુ હોય તો 3 વસ્તુઓ સુધી તફાવત કરી શકે છે 2 અથવા 3 વસ્તુઓના સંગ્રહની ગણતરીને તરત જ ઓળખે છે	10 સુધીના સાચા ક્રમમાં સંખ્યાના નામ કહે છે/ગાય છે. અને 5 સુધી સંખ્યાના શબ્દો અને વસ્તુઓ સાથે એકથી એક સુસંગતતા રાખે છે 5 સુધી કાર્ડિનાલિટી (સેટની માત્રા ઓળખીને) ની સમજ સાથે વસ્તુઓની ગણતરી કરે છે - સંખ્યાના અર્થની સમજ દર્શાવે છે (દા.ત., 5 એ 5 અલગ અલગ વસ્તુઓ હોઈ શકે છે – 5 લોકો, 5 પુસ્તકો, 5 પેન્સિલો) 5 સુધી નક્કર, અલગ વસ્તુઓ અને અમૂર્ત વસ્તુઓની ગણતરી કરવાની સરળતા દર્શાવે છે (દા.ત., 5 પગલાં, 5 તાળીઓ) - યોગ્ય ક્રમમાં યાદશક્તિના ઉપયોગથી 10 સુધી આગળ ગણે છે 20 સુધી ગણતરી કરવાનું શરૂ કરે છે 4 વસ્તુઓના સંગ્રહની ગણતરી તરત જ ઓળખે છે (દા.ત., 4 બિસ્કિટ, ચોકલેટ અથવા બ્લોક્સ ગણ્યા વિના ઓળખે છે)	10 સુધીના સાચા ક્રમમાં સંખ્યાના નામ કહે છે/ગાય છે અને 10 સુધીના શબ્દો અને વસ્તુઓની ગણતરી સાથે એકથી એક પત્રવ્યવહાર રાખે છે 10 સુધી કાર્ડિનાલિટીની સમજણ ધરાવતા પદાર્થોની ગણતરી કરે છે - આપેલ સમૂહમાં કોઈપણ ક્રમમાં વસ્તુઓની ચોક્કસ ગણતરી કરે છે અને સમજે છે કે વસ્તુઓની ગણતરી ગમે તે ક્રમમાં કરવામાં આવી રહી હોય, (દા.ત., મુઠ્ઠીભર મણકા આપવામાં આવે તો, બાળકો કોઈપણ ક્રમમાં ગણતરી કરી શકે છે અને જથ્થો સચોટ રીતે કહી શકે છે) - સમૂહમાં વસ્તુઓને ઘટાડીને (પાછળની ગણતરી) 0 ની અવધારણાને સંખ્યા તરીકે સમજે છે (દા.ત., 3 મણકાની ઉતરતા ક્રમમાં ગણતરી, 1 પછી શું બાકી છે?) - અંકને ફેસ વેલ્યુ અને પોઝિશનિંગ વેલ્યુ (ઓર્ડિનાલિટી) તરીકે સમજે છે. અને ડાબેથી જમણે ઓર્ડિનલ સ્થિતિ, તેનાથી વિપરીત 6 વસ્તુઓના સંગ્રહની ગણતરી તરત જ ઓળખે છે (દા.ત., ગણતરી કર્યા વિના 6 બિસ્કિટ, ચોકલેટ અથવા બ્લોક ઓળખે છે)
	C-8.4: 9 સુધીની સંખ્યાઓને યડતા અને ઉતરતા ક્રમમાં ગોઠવે છે	પરિચિત ઘટનાઓ/બનાવો/વસ્તુઓને ક્રમમાં ગોઠવે છે (દા.ત., દૈનિક દિનચર્યા, વાર્તા, આકારો, કદ - 2 થી 3)	3 સ્તર સુધીના કદના આધારે વસ્તુઓને ક્રમમાં ગોઠવે છે અને તેમના સ્તરોને શબ્દાર્થમાં રજૂ કરે છે (મોટું-નાનું-તેનાથી નાનું; લાંબુ - ટૂંકું - તેનાથી ટૂંકું, ઊંચું - ટૂંકું - તેનાથી ટૂંકું)	કદ/લંબાઈ/વજનના આધારે 5 વસ્તુઓને વધતા અથવા ઘટતા ક્રમમાં ગોઠવે છે

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
	C-8.5: દશાંશ સ્થાન મૂલ્ય પ્રણાલીની સમજણ સાથે 99 સુધીના જથ્થાને દર્શાવવા માટે અંકોને ઓળખે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે	• 3 સુધીની બે સંખ્યાઓની (મૌખિક રીતે) તુલના કરે છે અને વધુ અને ઓછા જેવા શબ્દસંડોળનો ઉપયોગ કરે છે	• 5 સુધીના અંકોને ઓળખે છે • 5 સુધીના બે સંખ્યાઓની તુલના કરે છે અને વધુ, ઓછા જેવા શબ્દસંડોળનો ઉપયોગ કરે છે	• 9 સુધીના ભારતીય અંકોને ઓળખે છે • 9 સુધીના અંકો સહજતાથી લખે છે • 9 સુધીના બે સંખ્યાઓની તુલના કરે છે અને વધુ, ઓછા જેવા શબ્દસંડોળનો ઉપયોગ કરે છે
	C-8.6: રચના અને વિઘટનની લવચીક વ્યૂહરચનાઓનો ઉપયોગ કરીને 2-અંકની સંખ્યાઓનો સરવાળો અને બાદબાકી સરળતાથી કરે છે	• મૌખિક રીતે જવાબ આપવાને બદલે જૂથબદ્ધ અને અસંગઠિત કરીને ખૂબ નાના સંગ્રહો (કુલ 3 સુધી) લે છે/દૂર કરે છે	• 5 વસ્તુઓ સુધીના બે જૂથોને જોડે છે અને ગણતરી કરે છે. (દા.ત., મારી પાસે 2 ચોકલેટ છે અને મારી બહેન પાસે 3, તેમને એકસાથે મૂકી અને ગણતરી કરો અને મને કહો કે મારી પાસે કુલ કેટલી છે) • સંગ્રહમાંથી 5 વસ્તુઓ સુધી કાઢે છે અને ગણતરી કરે છે	• 9 વસ્તુઓ સુધીના બે જૂથોને જોડે છે અને ગણતરી કરે છે. (દા.ત., મારી પાસે 5 ચોકલેટ છે અને મારી બહેન પાસે 3, તેમને એકસાથે મૂકી અને ગણતરી કરો અને મને કહો કે મારી પાસે કુલ કેટલી છે) • સંગ્રહમાંથી 9 વસ્તુઓ સુધી કાઢે છે અને ગણતરી કરે છે
	C-8.7: ગુણાકારને પુનરાવર્તિત સરવાળા તરીકે અને ભાગાકારને સમાન વહેંચણી તરીકે ઓળખે છે	લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી	• વસ્તુઓના નાના જૂથો બનાવે છે અને વસ્તુઓ અને જૂથોની કુલ સંખ્યા ગણે છે
		• આપેલ વસ્તુઓના સમૂહને એકથી વધુ પ્રાસકર્તાઓને વહેંચે છે	• વસ્તુઓ (6 સુધી) 2 પ્રાસકર્તાઓને સમાન રીતે શેર કરે છે	• વસ્તુઓ (10 સુધી) 3-4 પ્રાસકર્તાઓને સમાન રીતે શેર કરે છે

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
	C-8.8: મૂળભૂત ભૌમિતિક આકારો અને તેમના અવલોકનક્ષમ ગુણધર્મોને ઓળખે છે, બનાવે છે અને વર્ગીકૃત કરે છે, અને સ્થાનમાં પદાર્થોના સંબંધિત સંબંધને સમજે છે અને સમજાવે છે.	- આકાર, કદ અથવા રંગ દ્વારા એક લક્ષણ દ્વારા મેચ કરે છે - આકાર, રંગ અને કદ જેવા એક પરિબળ દ્વારા વસ્તુઓની તુલના અને વર્ગીકરણ કરે છે - સરળ સૂચનાઓનું પાલન કરે છે અને આકાર, રંગ અને સ્થાનના આધારે વસ્તુઓ મૂકે છે - દા.ત., અહીં લાલ કુગ્ગો લાવો, ટેબલ પર ગોળ દડો રાખો.	- વિવિધ કદ અને રંગોવાળા આકારોને મેચ કરે છે - બે પરિબળો દ્વારા વસ્તુઓની તુલના અને વર્ગીકરણ કરે છે (દા.ત., આકાર અને રંગ, રંગ અને કદ) - વિવિધ ઘન પદાર્થો/ આકારોના ભૌતિક લક્ષણોનું તેમની પોતાની ભાષામાં વર્ણન કરે છે. (દા.ત., એક દડો ગબડે છે અને તેને કોઈ ખૂણા નથી, એક બોક્સ સરકે છે અને તેને ખૂણાઓ હોય છે) - પેટર્ન બનાવવા માટે વિવિધ આકારો, રંગો અને સ્થાનોને સમજવા સાથે બહુવિધ પગલાંઓ સાથે સૂચનાઓનું પાલન કરે છે (દા.ત., મંડલાની રચનામાં વિવિધ વસ્તુઓ ગોઠવે છે; કોલાજ બનાવે છે/ વચ્ચે, ઉપર, નીચે સ્થાનીય શબ્દોને સમજીને)	- વિવિધ કદ અને ઓરિએન્ટેશનના આકારોને મેચ કરે છે (દા.ત., અલગ અલગ ઓરિએન્ટેશનવાળા ત્રિકોણ અને કદ સાથે મેચ કરે છે?) - ત્રણ પરિબળો દ્વારા વસ્તુઓની તુલના અને વર્ગીકરણ કરે છે (દા.ત., આકાર, રંગ, કદ) - વસ્તુઓનું વર્ણન કરવા માટે સ્થાનીય શબ્દોનો ઉપયોગ કરે છે (દા.ત., ઉપરાંત, અંદર, નીચે) - વિવિધ ઘન પદાર્થો/ આકારોના ભૌતિક લક્ષણોનું પોતાની ભાષામાં વર્ણન કરે છે (દા.ત., એક દડો ગબડે છે અને તેને કોઈ ખૂણા નથી, એક બોક્સ સરકે છે અને તેને ખૂણાઓ હોય છે) - સમતલ સપાટી પર 3D આકારોના ચહેરાઓ ટ્રેસ કરીને 2D આકારોને ઓળખે છે - થોડી ચોકસાઈ અને નિયંત્રણ સાથે મુક્ત હાથે 2D આકાર દોરી
	C-8.9: તેમના નજીકના વાતાવરણમાં વસ્તુઓની લંબાઈ, વજન અને કદના સરળ માપન માટે યોગ્ય સાધનો અને એકમો પસંદ કરે છે	લંબાઈ કવિતાઓ અને વાર્તાઓ દ્વારા લંબાઈ વ્યક્ત કરવા માટે શબ્દભંડોળ (લંબાઈ, પહોળાઈ, ઊંચાઈ) નો ઉપયોગ કરે છે	લંબાઈ બે વસ્તુઓની તુલના તેમની લંબાઈના સંદર્ભમાં કરે છે જેમકે કરતાં વધુ લાંબુ/કરતાં વધુ ટૂંકું, કરતાં વધુ ઊંચું/કરતાં વધુ ટૂંકું	લંબાઈ ત્રણ વસ્તુઓની તુલના તેમની લંબાઈના સંદર્ભમાં કરે છે જે સૌથી લાંબી/સૌથી ટૂંકી સૌથી ઊંચી/સૌથી ટૂંકી

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
		વજન • કવિતાઓ અને વાર્તાઓ દ્વારા વજન વ્યક્ત કરવા માટે શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ	વજન • બે વસ્તુઓની તુલના તેમના વજન કરતાં ભારે/ હલકી તરીકે કરે છે	વજન • ત્રણ વસ્તુઓની તુલના તેમના વજન કરતાં ભારે/ હલકી તરીકે કરે છે
		લાગુ પડતું નથી	વોલ્યુમ • કવિતાઓ અને વાર્તાઓ દ્વારા વોલ્યુમ વ્યક્ત કરવા માટે શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે	વોલ્યુમ • બોટલ, ગ્લાસ, ડોલ વગેરે જેવા બે વાસણોના વોલ્યુમોની તુલના કરે છે.
	C-8.10: મિનિટ, કલાકો, દિવસ, અઠવાડિયાં અને મહિનાઓમાં સમયનું સરળ માપન કરે છે	• રોજિદા જીવનમાં આજે, કાલે અને ગઈકાલ જેવા શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે	• શનિવાર, રવિવાર, રજા જેવા ખાસ દિવસો ઓળખે છે (દા.ત., રવિવાર રજાનો દિવસ છે)	• અઠવાડિયાના દિવસો અને વર્ષના મહિનાઓના નામ જાણે છે
	C-8.11: INR 100 સુધીના નાણાંનો ઉપયોગ કરીને સરળ વ્યવહારો કરે છે	• કવિતાઓ અને વાર્તાઓનો ઉપયોગ કરીને નાણાં સંબંધિત શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે	• ભારતીય ચલણી સિક્કા ઓળખે છે	• ભારતીય ચલણી નોટો ઓળખે છે
	C-8.12: જથ્થાઓ, આકારો, જગ્યા અને માપન સંબંધિત અવધારણાઓ અને પ્રક્રિયાઓને સમજવા અને વ્યક્ત કરવા માટે પર્યાપ્ત અને યોગ્ય શબ્દભંડોળ વિકસાવે છે.	• આકારોને નામ આપે છે અને આકારોના કેટલાક ગુણધર્મો આપે છે	• સંખ્યા શબ્દો અને આકારના નામોનો ઉપયોગ કરીને સરળ સૂચનાઓ સાંભળે છે અને સમજે છે • સંખ્યા શબ્દો અને આકારના નામોનો યોગ્ય રીતે ઉપયોગ કરે છે	• સંખ્યા શબ્દો અને કામગીરી, આકારના નામો અને માપનો યોગ્ય રીતે ઉપયોગ કરે છે
	C-8.13: જથ્થાઓ, આકારો, જગ્યા અને માપને લગતી સરળ ગાણિતિક સમસ્યાઓ ઘડે છે અને ઉકેલે છે	ભૌમિતિક અને બિન-ભૌમિતિક આકારો સાથે સરળ ઈનસેટ કોયડાઓ ઉકેલે છે	ટેન્ગ્રામ આકારોમાંથી ચોક્કસ આકૃતિઓ બનાવે છે	• સરળ ઉપાણાંઓ અને કોયડાઓ ઉકેલવા માટે તેમના સંખ્યા જ્ઞાનનો ઉપયોગ કરે છે

9.2.4 ભાષા અને સાક્ષરતા વિકાસ

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
CG-9: બાળકો બે ભાષાઓમાં રોજીંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયા માટે અસરકારક વાતચીત કૌશલ્ય વિકસાવે છે	C-9.1: સરળ ગીતો, જોડકણાં અને કવિતાઓ સાંભળે છે અને પ્રશંસા કરે છે	• વિવિધ પ્રકારના ગીતો અને કવિતાઓ સાંભળે છે	• ઘર અને અડોશપડોશમાં નિયમિતપણે સાંભળવા મળતા વિવિધ ભાષાઓના વિવિધ પ્રકારના ગીતો સાંભળે છે અને સાથે ગાવાનો આનંદ માણે છે	• લાંબા (4-8 વાક્યો) ગીતો/કવિતાઓ (પરિચિત) ધ્યાનથી સાંભળે છે અને તેમના વિશે વાતચીત કરે છે.
		• એક સરળ ગીત અથવા જોડકણાંનું પુનરાવર્તન કરે છે	• લય અને હાવભાવ સાથે ગીતો અને જોડકણાં સાથે ગાય છે	• ટૂંકા (4-5 વાક્યો) ગીતો/કવિતાઓ ગાય છે/ પઠન કરે છે
	C-9.2: પોતાની જાતે સરળ ગીતો અને કવિતાઓ બનાવે છે	• પરિચિત ગીતો અને કવિતાઓનો આનંદ માણે છે	• ગીતો અને કવિતાઓમાં અનુપ્રાસવાળા શબ્દોનો આનંદ માણે છે	• પરિચિત કવિતાઓમાંથી અનુપ્રાસવાળા શબ્દો ઓળખે છે અને નવા અનુપ્રાસવાળા શબ્દો બનાવે છે
	C-9.3: અસ્ખલિત રીતે વાતચીત કરે છે અને અર્થપૂર્ણ વાતચીત કરી શકે છે	• આસપાસના પરિચિત લોકો સાથે ધ્યાનથી સાંભળે છે અને ટૂંકી વાતચીતમાં બોલે છે	• વિવિધ શાળા સેટિંગ્સમાં સાથીદારો અને શિક્ષકો સાથે રોજિંદા જીવનમાં વાતચીત શરૂ કરે છે	• ઘટનાઓ, વાર્તાઓ અથવા તેમની જરૂરિયાતો પર આધારિત વાતચીતમાં વ્યસ્ત રહે છે અને પ્રશ્નો પૂછે છે.
		• ટૂંકા અર્થપૂર્ણ વાક્યો દ્વારા તેમની જરૂરિયાતો અને લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે	• રોજિંદા અનુભવો સરળ વાક્યોમાં વર્ણવે છે અને શું/ ક્યારે/કેવી રીતે/કોને, વગેરેનો ઉપયોગ કરીને સરળ પ્રશ્નો પૂછે છે	• રોજિંદા અનુભવોનું વિસ્તૃત વર્ણનમાં વર્ણન કરે છે અને શા માટે પ્રશ્નો પણ પૂછે છે
	C-9.4: કોઈ જટિલ કાર્ય માટે મૌખિક સૂચનાઓ સમજે છે અને અન્યોને તે માટે સ્પષ્ટ મૌખિક સૂચનાઓ આપે છે	• ટૂંકી સૂચનાઓ સાંભળે છે અને તેનું પાલન કરે છે (દા.ત., બ્લોકસ અહીં લાવો, હાથ યોગ્ય રીતે ધુઓ, વગેરે)	• કેટલાક પગલાં (એક સમયે 2 થી 3 સૂચનાઓ) ધરાવતી કેટલીક સરળ સૂચનાઓનું પાલન કરે છે	• એક સમયે 4 થી 5 સૂચનાઓ ધરાવતી અનેક પગલાંઓની સૂચનાઓનું પાલન કરે છે

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
		લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી	• અન્ય બાળકો અથવા પુખ્ત વયના લોકોને ટૂંકા કાર્યો પૂર્ણ કરવા માટે સ્પષ્ટ સૂચનાઓ આપે છે.
	C-9.5: વર્ણવેલ/વાંચી સંભળાવેલ વાર્તાઓને સમજે છે અને પાત્રો, વાર્તાની રૂપરેખા અને લેખક શું કહેવા માંગે છે તે ઓળખે છે	• ટૂંકા ગાળા માટે (5-7 મિનિટ) વાર્તાઓ ધ્યાનથી સાંભળે છે	• વાર્તામાં વર્ણવેલ પાત્રો અને કેટલીક ઘટનાઓને યાદ કરે છે અને તેમના પોતાના શબ્દોમાં ફરીથી કહી શકે છે	• વાર્તાના પ્લોટ અને પાત્રોને ઓળખે છે અને વાર્તામાંથી શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરીને તેને યોગ્ય ક્રમમાં ફરીથી કહે છે
	C-9.6: સ્પષ્ટ પ્લોટ અને પાત્રો સાથે ટૂંકી વાર્તાઓ વર્ણવે છે.	લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી	• વાર્તાના વ્યક્તિગત અંતની કલ્પના કરે છે અને તેનું વર્ણન કરે છે
	C-9.7: રોજીંદી ક્રિયાપ્રતિક્રિયાઓને અસરકારક રીતે કરવા માટે પૂરતા શબ્દો જાણે છે અને તેનો ઉપયોગ કરે છે તેમજ હાલના શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરીને નવા શબ્દોના અર્થનું અનુમાન કરી શકે છે	• કેટલીક સામાન્ય અને પરિચિત વસ્તુઓ અને અનુભવો માટે યોગ્ય શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરવાનું શરૂ કરે છે. (દા.ત., તેમનું નામ, મિત્રોના નામ, સામાન્ય વસ્તુઓ અને ચિત્રો, મીઠી, ખાટી, ગોળ, મોટી)	• ચોક્કસ વિષયો અને વર્ગમાં તેમની વાતચીતમાં રજૂ કરાયેલા વિષયોમાંથી મેળવેલા શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે	• ક્રિયા શબ્દો, વર્ણનાત્મક શબ્દો, કાળ વગેરેના ઇરાદાપૂર્વક ઉપયોગ સાથે વિસ્તૃત શબ્દભંડોળનો ઉપયોગ કરે છે.
CG-10: બાળકો ભાષા 1 માં વાંચન અને લેખનમાં અસ્ખલિતતા વિકસાવે છે	C-10.1: ઉચ્ચારણ જાગૃતિ વિકસાવે છે અને L1 માં ધ્વનિઓ/અક્ષરોને શબ્દોમાં અને શબ્દોને ધ્વનિઓ/અક્ષરોમાં ભેળવે છે	• જોડકણાં ગાય છે	• પ્રાસવાળા શબ્દો અને અનુપ્રાસ ઓળખે છે	• પ્રાસવાળા શબ્દો અને અનુપ્રાસ ઉત્પન્ન કરે છે
		• સિલેબિક ધ્વનિઓનું અનુકરણ કરે છે અને તેનું પુનઃઉત્પાદન કરે છે	• શબ્દોમાં શરૂઆત અને અંતના સિલેબલ્સ ઓળખે છે	• સિલેબલ્સનું તેમના વ્યંજન અને સ્વરમાં વિભાજન કરે છે

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
		લાગુ પડતું નથી	• 2-3 સિલેબલને જોડીને સરળ શબ્દો બનાવે છે	• ધ્વનિઓ (સ્વર અને વ્યંજન) ને જોડીને સૌથી પરિચિત શબ્દો બનાવે છે
	C-10.2: પુસ્તકની મૂળભૂત રચના/ સ્વરૂપ, છાપેલા શબ્દોનો ખ્યાલ અને તે કઈ દિશામાં છાપવામાં આવે છે તે સમજે છે, અને મૂળભૂત વિરામચિહ્નો ઓળખે છે	• સામાન્ય ચિહ્નો, લોગો અને લેબલ ઓળખે છે/ઓળખે છે (દા.ત., રેપરના રંગ પરથી બિસ્કિટની બ્રાન્ડ, સાબુનું કવર)	પુસ્તક પકડી રાખે છે, તેને ખોલે છે અને જોવા માટે પાનાં ઉલટાવે છે	• વર્ણવે છે કે છાપેલી સામગ્રી માહિતી પૂરી પાડે છે (પુસ્તક, અખબાર, પેમ્ફલેટ)
		• છાપેલા લખાણ અને ચિત્રો વચ્ચે તફાવત કરે છે	• છાપેલા પૃષ્ઠ પર ડાબેથી જમણે અને ઉપરથી નીચે સુધી શબ્દોને અનુસરે છે	લાગુ પડતું નથી
		• વાર્તામાંના ચિત્રો પર આધારિત પરિચિત પુસ્તકો વાંચવાનો ડોળ કરે છે	• લખાણને અનુસરતી વખતે યોગ્ય શબ્દ જેવા અવાજો કાઢતાં કાઢતાં વાંચવાનો ડોળ કરે છે	• કવર પેજ જોઈને પુસ્તક વિશે વાત કરે છે (કવર પરના સંકેતોનો ઉપયોગ કરીને આગાહી)
	C-10.3: લિપિ (L1) ના બધા મૂળાક્ષરો (અક્ષરના સ્વરૂપો) ને ઓળખે છે અને આ જ્ઞાનનો ઉપયોગ શબ્દો વાંચવા અને લખવા માટે કરે છે	• જાણે છે કે શબ્દો અક્ષરોથી બનેલા હોય છે	• દૃષ્ટિની રીતે ઓળખવાનું શરૂ કરે છે અને સામાન્ય રીતે આવતા અક્ષરો (મૂળાક્ષરો/ બારાખડી/કાગુનીતા) ને અનુરૂપ ધ્વનિઓ સાથે જોડે છે	• સૌથી વધુ ઉપયોગમાં લેવાતા અક્ષરો (સંયુક્તાક્ષરો સહિત) ને ઓળખે છે અને અનુરૂપ ધ્વનિઓ સાથે જોડે છે
		લાગુ પડતું નથી	• પરિચિત અને જાણીતા અક્ષરો સાથે સરળ બે-અક્ષરવાળા શબ્દો વાંચે છે	• પરિચિત અને જાણીતા અક્ષરો સાથે સરળ ત્રણ થી ચાર-અક્ષરવાળા શબ્દો (કેટલાક સામાન્ય રીતે જોવા મળતા બેવડા વ્યંજનો સહિત) વાંચે છે

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
		લાગુ પડતું નથી	દૃષ્ટિ શબ્દો તરીકે ઓળખે છે, તેમના પર્યાવરણમાં રહેલા પદાર્થોના નામ અને લેબલ આપે છે	સામાન્ય રીતે વપરાતા લેખો, સર્વનામ અને જોડતા શબ્દોને દૃષ્ટિ શબ્દો તરીકે ઓળખે છે.
	C-10.4: યોગ્ય વિરામ અને અવાજના આરોહ અવરોહ સાથે ચોકસાઈપૂર્વક અને પ્રવાહ સાથે વાર્તાઓ અને ફકરાઓ (L1 માં) વાંચે છે	લાગુ પડતું નથી	વ્યક્તિગત અક્ષર ધ્વનિ અને દૃષ્ટિ શબ્દો ઓળખીને જાણીતા શબ્દોના ટૂંકા વાક્યો વાંચે છે	પરિચિત શબ્દોના થોડા વાક્યો ચોકસાઈ સાથે વાંચે છે
	C-10.5: ટૂંકી વાર્તાઓ વાંચે છે અને તેનો અર્થ સમજે છે - પાત્રો, વાર્તા અને લેખક શું કહેવા માંગે છે તે પોતાની જાતે ઓળખીને (L1)	"મોટેથી વાંચો" સાંભળે છે અને શિક્ષક દ્વારા પૂછાયેલા પ્રશ્નોના જવાબ આપે છે	શિક્ષક સાથે "સહિયારા વાંચન" માં અને વાંચન વિશેની ચર્ચાઓમાં ભાગ લે છે	શિક્ષક સાથે "માર્ગદર્શિત વાંચન" માં અને વાંચન વિશેની ચર્ચાઓમાં ભાગ લે છે
		ચિત્ર પુસ્તકો વાંચે છે તથા વસ્તુઓ અને ક્રિયાઓ ઓળખે છે	ચિત્ર પુસ્તકો વાંચે છે તથા પાત્રો અને પ્લોટ ઓળખે છે તેમજ ટૂંકા ક્રમમાં વાર્તા વર્ણવે છે	ટૂંકા સરળ લખાણો સાથે મોટેથી પુસ્તકો વાંચે છે અને સચોટ ક્રમ અને વિસ્તરણ સાથે વાર્તાનું અનુમાન કરવા અને ફરીથી કહેવા માટે દ્રશ્ય સંકેતો અને લખાણ બંનેનો ઉપયોગ કરે છે.
	C-10.6: ટૂંકી કવિતાઓ વાંચે છે અને શબ્દો અને કલ્પનાની પસંદગી માટે કવિતાની પ્રશંસા કરવાનું શરૂ કરે છે (L1)	લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી
	C-10.7: ટૂંકા સમાચારો, સૂચનાઓ અને વાનગીઓ અને પ્રચાર સામગ્રીનો અર્થ વાંચે છે અને સમજે છે (L1)	લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી	સરળ લેખિત સૂચનાઓનો ટૂંકો સમૂહ વાંચે છે અને તેનું પાલન કરે છે

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
	C-10.8: તેમની સમજણ અને અનુભવો વ્યક્ત કરવા માટે ફકરો લખે છે (L1)	વિવિધ લેખન સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે જેમ કે; ચોકનો ટુકડો, પેન્સિલો, રંગીન પેન્સિલો, પેઇન્ટિંગ બ્રશ, કેયોન્સ	સરળતાથી અને અસ્ખલિતતા સાથે લેખન/ચિત્રકામ સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે.	લાગુ પડતું નથી
		લાગુ પડતું નથી	તેઓ જે અક્ષરો ઓળખે છે તે લખવાનું શરૂ કરે છે અને તેનો ઉપયોગ કરીને સરળ શબ્દો બનાવે છે	ચોકસાઈથી અક્ષરો લખે છે અને સરળ શબ્દો અને વાક્યો બનાવે છે
		ચિત્રો દોરે છે અને રંગ પૂરે છે, અને મૌખિક રીતે ચિત્રનો હેતુ વ્યક્ત કરે છે	દૃશ્યમાન સ્વરૂપો અને વસ્તુઓ સાથે વધુ ચોકસાઈથી ચિત્રો દોરે છે અને રંગ કરે છે, અને મૌખિક રીતે ચિત્ર/ પેઇન્ટિંગનું વર્ણન કરે છે	ચિત્ર/પેઇન્ટિંગમાં સરળ શબ્દો/વાક્યો દોરે છે/રંગ પૂરે છે અને ઉમેરે છે (શોધેલી જોડણીઓ સહિત)
	C-10.9: બાળકોના વિવિધ પુસ્તકો લેવા અને વાંચવામાં રસ બતાવે છે (L1)	વાર્તાઓ અને કવિતાઓ વાંચવામાં રસ બતાવે છે	શિક્ષક દ્વારા સૂચન કરાયેલ અનેક પુસ્તકોમાંથી એક પસંદ કરે છે અને સમજાવે છે કે તેઓએ પુસ્તક કેમ પસંદ કર્યું છે	પોતાની જાતે ટૂંકા ચિત્ર પુસ્તકો પસંદ કરે છે અને વાંચે છે, અને અન્ય બાળકો સાથે પુસ્તક વિશે વાત કરે છે.
		પુસ્તકો કાળજીપૂર્વક સંભાળે છે	વર્ગખંડમાં પુસ્તકોને તેમની યોગ્ય જગ્યાએ પાછાં મૂકે છે	લાગુ પડતું નથી
CG-11: બાળકો ભાષા 2 માં વાંચવા અને લખવાનું શરૂ કરે છે	C-11.1: ધ્વન્યાત્મક જાગૃતિ વિકસાવે છે અને ધ્વનિઓ/અક્ષરોને શબ્દોમાં ભેળવે છે અને શબ્દોને ધ્વનિઓ/ અક્ષરોમાં વિભાજીત કરે છે	લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી	જોડકણાં ગાય છે
		લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી	સલિબાકિ અવાજોની નકલ કરે છે અને તેનું પુનઃઉત્પાદન કરે છે
	C-11.2: લપિનિા સૌથી વધુ વાર આવતા મૂળાક્ષરો (અક્ષરના સ્વરૂપો) ઓળખે છે, અને આ જ્ઞાનનો ઉપયોગ સરળ શબ્દો અને વાક્યો વાંચવા અને લખવા માટે કરે છે.	લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી	લાગુ પડતું નથી

9.2.5 સૌંદર્યલક્ષી અને સાંસ્કૃતિક વિકાસ

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
CG-12: બાળકો દ્રશ્ય અને પ્રદર્શન કલામાં ક્ષમતાઓ અને સંવેદનાઓ વિકસાવે છે, તેમજ કલા દ્વારા અર્થપૂર્ણ અને આનંદકારક રીતે તેમની લાગણીઓ વ્યક્ત કરે છે	C-12.1: વિવિધ કદમાં દ્વિ-પરિમાણીય અને ત્રિ-પરિમાણીય કલાકૃતિઓ બનાવવા માટે વિવિધ સામગ્રી અને સાધનોનો ઉપયોગ કરે છે અને તેની સાથે રમે છે	સંબંધિત કલા સામગ્રી, સાધનો અને સાધનોને પકડે છે	કલા સામગ્રી, સાધનો અને સાધનો (દા.ત., લાકડીઓ, બિયાં, કાંકરા, પથ્થરો, ચોક, દોરો, પેન્સિલો, બ્રશ, કેયોન્સ, પાવડર, કાતર) નો ઉપયોગ કરતી વખતે વિવિધ પ્રકારની પકડ અને ગ્રિપનું અન્વેષણ કરે છે.	
		દ્રશ્ય કલાકૃતિઓમાં ચિત્રો, રેખાઓ, સ્ક્રિબલ્સ અને અન્ય 2D અને 3D છબીઓ બનાવતી વખતે મોટા અને નાના કદનું અન્વેષણ કરે છે		સાથીદારો, સુવિધા આપનારાઓ અને સ્થાનિક સમુદાય સાથે સહયોગથી મોટા પાયે કાર્ય (દા.ત., ફ્લોર રંગોળી, દિવાલ ભીંતચિત્રો, શિલ્પ સ્વરૂપો) બનાવે છે.
		સામગ્રી (દા.ત., કાદવ અને પાણી, રેતી અને પાણી, લોટ અને પાણી, રંગ અને પાણી) નું મિશ્રણ કરીને સ્વરૂપો અને છાપ પાડે છે	માટી અથવા કણક જેવી સામગ્રીને રોલિંગ અને થપથપાવીને ત્રિ-પરિમાણીય સ્વરૂપો બનાવે છે	- પોતાની ગોઠવણીમાં વિવિધ સુસંગતતા, રંગો અને ટેક્સચરની સામગ્રીને જોડીને કોલાજ બનાવે છે - વિવિધ પ્રકારની સામગ્રી અને વસ્તુઓને જોડીને ત્રિ-પરિમાણીય ગોઠવણી/એસેમ્બલેજ બનાવે છે
		બ્લોકસ, સ્ટેન્સિલ, મળેલી વસ્તુઓ અને કુદરતી સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને છાપ પાડે છે		બ્લોકસ, સ્ટેન્સિલ, મળેલી વસ્તુઓ અને કુદરતી સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને સરળ પેટર્ન બનાવે છે

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
	C-12.2: સંગીત, ભૂમિકા ભજવવા, નૃત્ય અને હલનચલન બનાવવા માટે પોતાના અવાજ, શરીર, જગ્યાઓ અને વિવિધ વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરીને શોધખોળ કરે છે અને રમે છે	અવાજ અને શરીર દ્વારા લયનું અન્વેષણ કરે છે (તાળીઓ, ટેપિંગ, હાથ હળવવા, કૂદકા, હોપ, લયમાં ગીતો વાંચે છે)	અવાજ, શરીર અથવા અન્ય વાધો સાથે લયનું અન્વેષણ કરતી વખતે ઝડપી અને ધીમા ટેમ્પોને અલગ પાડે છે	અવાજ, શરીર અથવા અન્ય વાધો સાથે વગાડતી વખતે ઝડપી, મધ્યમ અને ધીમા ટેમ્પોને અલગ પાડે છે
		અવાજ, શરીર, વસ્તુઓ અને વાધો સાથે વગાડીને વિવિધ પ્રકારના અવાજો ઉત્પન્ન કરે છે	અવાજ, શરીર, અથવા વાધો (રોલ-પ્લે, સોલો અથવા ગ્રુપ સંગીત વ્યવસ્થા, મિમિક્રી, વગેરેમાં) નો ઉપયોગ કરીને સંદર્ભ/પરિસ્થિતિ અનુસાર વિવિધ પ્રકારના અવાજો ઉત્પન્ન કરે છે	- તેમના ગાયન અવાજ અને બોલતા અવાજ વચ્ચેનો તફાવત શોધે છે અને બંનેનો રમતિયાળ રીતે ઉપયોગ કરે છે - વાધ અને ગાયન સંગીત વચ્ચે તફાવત કરે છે અને બંનેનું અન્વેષણ કરે છે
		અવાજ, શરીરનો ઉપયોગ કરતી વખતે અથવા વાધો અને વસ્તુઓ સાથે વગાડતી વખતે વોલ્યુમ (મોટા અને કોમળ), અને પિચ (ઉચ્ચ અને નીચી) નો ઉપયોગ કરે છે		વિચારો અને લાગણીઓ વ્યક્ત કરવા, સંગીત બનાવવા, પાત્રો વિકસાવવા અને પરિસ્થિતિઓ બનાવવા માટે વોલ્યુમ અને પિચનો ઉપયોગ કરે છે
		રોજીંદી પરિસ્થિતિઓમાં મૌન અને સ્થિરતાનું અન્વેષણ કરે છે	સંગીત, નાટક અને હલનચલન પ્રથાઓ દ્વારા મૌન અને સ્થિરતાના ક્ષણો સાથે રમે છે	
	C-12.3: કલા દ્વારા વિચારો અને લાગણીઓ વ્યક્ત કરવા માટે નવીનતા લાવે છે અને કલ્પનાશીલ રીતે કાર્ય કરે છે	પોતાના સંશોધનો સાથે જોડાણ બનાવવા માટે પોતાની આસપાસના વાતાવરણ, સ્થાનિક સંસ્કૃતિ અને કલાના ઉદાહરણોનું અવલોકન કરે છે	કલામાં કામ કરવાના પોતાના વિચારો, સાધનો અને પદ્ધતિઓ શેર કરે છે અને પરિચિત ઉદાહરણોના આધારે સુધારા કરે છે	કલા દ્વારા વિવિધ અભિવ્યક્તિઓ, વિચારો અને લાગણીઓને ઓળખે છે અને તેનું અર્થઘટન કરે છે અને તેને પોતાના કલાત્મક સંશોધનોમાં લાગુ કરે છે.
		વસ્તુઓ, લોકો અને ભાવનાત્મક અનુભવોનું પ્રતીક બનાવવા માટે વિવિધ પ્રકારની દ્રશ્ય છબીઓ, શરીરના હલનચલન અને ધ્વનિની શોધ કરે છે	દ્રશ્ય અને પ્રદર્શનાત્મક રીતો દ્વારા લોકો, પ્રાણીઓ, છોડ, વસ્તુઓ વગેરેની કેટલીક ઓળખી શકાય તેવી શારીરિક અને વર્તણૂકીય લાક્ષણિકતાઓનું અનુકરણ કરે છે	તેમના વિચારો અને અનુભવોનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે સ્વરૂપો, રંગો, પાત્રો, અવાજો, જગ્યાઓ અને પરિસ્થિતિઓને કલ્પનાશીલ રીતે જોડે છે.

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
	C-12.4: કલામાં સહયોગથી કાર્ય કરે છે	વ્યક્તિગત રીતે અને જૂથોમાં ઉત્પન્ન થતા ધ્વનિ અને હલનચલનનું અન્વેષણ કરે છે	સાથીદારો સાથે સહયોગથી વિવિધ વાણી, હલનચલન, ધ્વનિ અને દ્રશ્ય કલા કાર્યોનું નિર્માણ કરે છે	- જોડી અથવા જૂથોમાં રમતી વખતે અથવા પ્રદર્શન કરતી વખતે વાણી, હલનચલન અને ધ્વનિનું સંકલન કરવાનો પ્રયાસ કરે છે - કલા કાર્યોની અવકાશી ગોઠવણી અથવા પ્રદર્શનમાં સહાધ્યાયીઓ અને સુવિધા આપનાર સાથે સહયોગ કરે છે
	C-12.5: કલાના વિવિધ સ્વરૂપો, સ્થાનિક સંસ્કૃતિ અને વારસાનું નિર્માણ અને અનુભવ કરતી વખતે વિવિધ પ્રતિભાવોનો સંચાર કરે છે અને પ્રશંસા કરે છે	પસંદ, નાપસંદ અને અન્ય મંતવ્યો વ્યક્ત કરવા માટે કલાકૃતિઓનો મૌખિક/અમૌખિક રીતે પ્રતિભાવ આપે છે	કલાકૃતિઓના વિવિધ પાસાઓ અથવા સ્થાનિક સાંસ્કૃતિક અભિવ્યક્તિ (દા.ત., પાત્રનો અવાજ ખૂબ જ જોરદાર અને ડરામણો હતો) ના પ્રતિભાવોનો સંચાર કરે છે	વિવિધ કલાકૃતિઓ/વ્યવસ્થાઓ/ સાંસ્કૃતિક અભિવ્યક્તિઓની તુલના કરે છે અને વિવિધ પ્રતિભાવોને સ્પષ્ટ કરે છે
		કલા સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ દરમિયાન અન્યોની હાજરીનો સ્વીકાર કરે છે	કલા પ્રક્રિયાઓ દરમિયાન પીઅર ગ્રુપમાં પ્રતિભાવો અને વિચારો શેર કરે છે	કલામાં વ્યક્તિગત પસંદગીઓ એક વ્યક્તિથી બીજામાં અલગ અલગ હોય છે તે સ્વીકારે છે

9.2.5.1 હકારાત્મક શીખવાની આદતો

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
CG-13: બાળકો શીખવાની એવી ટેવો વિકસાવે છે જે તેમને શાળાના વર્ગખંડ જેવા ઔપચારિક શિક્ષણ વાતાવરણમાં સક્રિય રીતે જોડાવા દે છે	C-13.1: ધ્યાન અને ઇરાદાપૂર્વકની ક્રિયા: ચોક્કસ લક્ષ્યો પ્રાપ્ત કરવા માટે આયોજન, ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા અને પ્રવૃત્તિઓને દિશામાન કરવાની કુશળતા પ્રાપ્ત કરે છે	- ટૂંકા સમય માટે જાતે શરૂ કરેલી પ્રવૃત્તિઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે (દા.ત., કોયડા પર કામ કરે છે) - એક કે બે કાર્યો સાથે રસ જાળવી રાખે છે જે તેમને રોકે છે (દા.ત., 5-10 મિનિટ માટે સંવેદનાત્મક ટેબલ પર રમે છે)	- પુખ્ત વયના લોકોના સંકેતો અને સમર્થન સાથે પ્રવૃત્તિઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે, જેમ કે વિક્ષેપો અથવા ખલેલ હોવા છતાં ટૂંકા ગાળા માટે જૂથને વાંચેલી વાર્તાઓ સાંભળવી - તેમને રસ હોય તેવા વિવિધ કાર્યો ચાલુ રાખે છે (દા.ત., નાટકીય નાટકમાં રમે છે અને 10 મિનિટ માટે બ્લોક વિસ્તારોમાં રમે છે)	- વધતી સ્વતંત્રતા સાથે લાંબા સમય સુધી પેઇન્ટિંગ અથવા બ્લોક બિલ્ડિંગ જેવા કાર્યો અને પ્રવૃત્તિઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે - લાંબા સમય સુધી તેમને રસ હોય તેવા કાર્ય સાથે જોડાણ જાળવી રાખે છે (દા.ત., 20 મિનિટ માટે ચિત્રકામ) - પુખ્ત વયના લોકો દ્વારા શરૂ કરાયેલા કાર્યોમાં ભાગ લેવાનું શરૂ કરે છે જે તેમની રુચિઓ પર આધારિત નથી (દા.ત., શિક્ષક દ્વારા સંચાલિત નાના જૂથમાં ભાગ લે છે)
	C-13.2: યાદશક્તિ અને માનસિક લવચીકતા: પૂરતી કાર્યકારી યાદશક્તિ, માનસિક લવચીકતા (યોગ્ય રીતે ધ્યાન ટકાવી રાખવા અથવા ખસેડવા માટે), અને આત્મ-નિયંત્રણ (આવેગી ક્રિયાઓ અથવા પ્રતિભાવોનો પ્રતિકાર કરવા માટે) વિકસાવે છે જે તેમને સંરચિત વાતાવરણમાં શીખવામાં મદદ કરશે.	- વાર્તા યાદ કરીને અથવા મૌખિક રીતે કોઈ ચિત્રનું વર્ણન કરીને યાદ રાખવાનો અભ્યાસ કરે છે જે હવે દૃશ્યમાં નથી - પરિચિત વાતાવરણમાં સામગ્રી ક્યાં રાખવામાં આવી છે તે યાદ રાખે છે (દા.ત., છાજલી પરથી વધારાનાં કપડાં મેળવી શકે છે)	- સ્વ-સંભાળ અથવા રમત માટે જરૂરી વસ્તુઓની યાદીનું પુનરાવર્તન કરે છે - સરળ યાદશક્તિ અને મેયિંગ રમતો રમે છે - સરળ કાર્યો પૂર્ણ કરવા માટે 2-પગલાંના દિશાનિર્દેશોને યાદ રાખે છે અને તેનું પાલન કરે છે (દા.ત., "તમારા હાથ ધોવા પછી નાસ્તો તૈયાર કરવામાં અથવા ખાવામાં મદદ કરો") - વાર્તાઓ અથવા ગીતો સાથે જોડાયેલી ક્રિયાઓ યાદ રાખે છે	- એકથી વધુ પગલાં ધરાવતા દિશાનિર્દેશો પૂર્ણ કરવા માટે ક્રમમાં ઘણા પગલાં યાદ રાખે છે (દા.ત., કોયડો પૂર્ણ કરો, તેને છાજલી પર પાછા મૂકો અને જૂથમાં પાછા જોડાઓ) - બીજા બાળકને આપેલ ક્રિયા માટે લેવામાં આવેલા પગલાં શીખવે છે (દા.ત., નાસ્તા પહેલાં હાથ ધોવા માટે સાબુનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરવો તે શીખવે છે) 5 વાક્યો સુધીની ટૂંકી વાર્તાઓ અને ગીતો યાદ રાખે છે અને યાદ રાખે છે.

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
		• દિનચર્યાઓમાં ફેરફાર સાથે અનુકૂળ બને છે • પ્રવૃત્તિઓ વચ્ચેના ફેરફારો માટે સંકેતો ઓળખે છે દૈનિક સમયપત્રકનો ભાગ હોય તેવા સંક્રમણો બનાવે છે	• જ્યારે કશું પહેલી વાર કામ ન કરે ત્યારે પુખ્ત વયના લોકોની સહાયથી બીજો અભિગમ અજમાવીને "જ્ઞાનાત્મક લવચીકતા" દર્શાવે છે (દા.ત., જ્યારે પહેલો પ્રયાસ કામ ન કરે ત્યારે માળખા પર ચઢવાનો અલગ રસ્તો અજમાવે છે અથવા કોઈ વસ્તુને પહોંચથી દૂર કરવા માટે કોઈ સાધન અથવા અન્ય વ્યક્તિનો ઉપયોગ કરે છે) - જરૂર પડે ત્યારે એક કાર્ય અથવા પ્રવૃત્તિમાંથી બીજા કાર્યમાં ધ્યાન ફેરવવાની ક્ષમતા દર્શાવે છે	• રમત અથવા પ્રવૃત્તિમાં નવા નિયમોને અનુકૂળ કરે છે (દા.ત., રંગ દ્વારા અને પછી આકાર દ્વારા કાર્ડ અલગ પાડે છે) • ઉકેલ અથવા વ્યૂહરચના શોધવામાં પુખ્ત વયના લોકો અને અન્ય બાળકોના વિચારો ધ્યાનમાં લે છે • ઓછા પુખ્ત વયના લોકો દ્વારા સંકેતો સાથે લવચીકતા અને અનુકૂળક્ષમતા દર્શાવે છે (દા.ત., રમકડાં શેર કરવા અથવા નવી સામગ્રી અજમાવવા) • વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ અજમાવવા માટે પુખ્ત વયના લોકોના સૂચનોનો સતત જવાબ આપે છે
		• પુખ્ત વયના લોકોની મદદથી વારાફરતી અને ટૂંકા સમય માટે લાઈનમાં રાહ જોવાનું શરૂ કરે છે	જ્યારે કોઈ સાથીદારના વર્તન અથવા તેની સાથેની ક્રિયાપ્રતિક્રિયાથી પરેશાન હોય ત્યારે પુખ્ત વયના લોકોની મદદ માંગે છે પુખ્ત વયના લોકોની મદદથી સાથીદારો સાથે તકલીફ વ્યક્ત કરવા માટે શબ્દો, સંકેતો અથવા હાવભાવનો ઉપયોગ કરવાનું શરૂ કરે છે (બચકું ભરવા અથવા ધક્કો મારવાને બદલે) પુખ્ત વયના લોકોની મદદથી આવેગજન્ય વર્તણૂકોને અટકાવવાનું શરૂ કરે છે (દા.ત., શિક્ષકની યાદ અપાવીને વાર્તા દરમિયાન પ્રશ્નનો જવાબ આપવા માટે પ્રારંભિક પ્રતિભાવને અટકાવે છે)	• વધુ સ્વતંત્રતા સાથે આવેગને નિયંત્રિત કરે છે (દા.ત., દોડવાને બદલે ચાલે છે; છીનવી લેવાને બદલે રમકડું રમવાનો વારો માંગે છે; બોલાવવાને બદલે શેર કરવા માટે રાહ જુએ છે) • શારીરિક અંતર બનાવવા અથવા વૈકલ્પિક રમકડું અથવા પ્રવૃત્તિ શોધવા જેવી પોતાની ક્રિયાઓને વધુ વારંવાર નિયંત્રિત કરવામાં મદદ કરવા માટે વ્યૂહરચનાઓનો ઉપયોગ કરે છે.

અભ્યાસક્રમ લક્ષ્ય	ક્ષમતા	શીખવાનાં પરિણામો		
		3-4	4-5	5-6
	C-13.3: અવલોકન, આશ્ચર્ય, જિજ્ઞાસા અને શોધ: વસ્તુઓની સૂક્ષ્મ વિગતોનું અવલોકન કરે છે, અજાયબી વ્યક્ત કરે છે અને વિવિધ ઇન્દ્રિયોનો ઉપયોગ કરીને શોધ કરે છે, વસ્તુઓ સાથે ટિન્કર કરે છે, પ્રશ્નો પૂછે છે	બગીચામાં/ બહાર સમય પસાર કરવાનો આનંદ માણે છે	કુદરતી વાતાવરણમાં જિજ્ઞાસા અને આશ્ચર્ય દર્શાવે છે	પોતાનો આનંદ અને આશ્ચર્ય વ્યક્ત કરવા માટે ચિત્રો દોરે છે, રંગ પૂરે છે, ગાય છે, નૃત્ય કરે છે.
		પુખ્ત વયના લોકોની મદદથી તાત્કાલિક આસપાસના વાતાવરણ (બહારના સંદર્ભમાં) વિશે જાણવામાં જિજ્ઞાસા બતાવે છે	પુખ્ત વયના લોકોની મદદથી અથવા તેના વગર તાત્કાલિક આસપાસના વાતાવરણ (બહારના સંદર્ભમાં) વિશે જાણવામાં જિજ્ઞાસા બતાવે છે	પ્રકૃતિ/તાત્કાલિક આસપાસના સંગ્રહોનું અન્વેષણ કરવામાં જિજ્ઞાસા અને આશ્ચર્ય બતાવે છે
	C-13.4: વર્ગખંડના નિયમો: એજન્સી અને સમજણ સાથે ધોરણો અપનાવે છે અને તેનું પાલન કરે છે	વર્ગખંડના નિયમો માટે પુખ્ત વયના લોકોના વર્તનનું અવલોકન કરે છે અને તેનું અનુકરણ કરે છે	શિક્ષકના સંકેતો સાથે વર્ગખંડના નિયમોનું પાલન કરે છે	વર્ગખંડના નિયમોનું પાલન કરે છે અને અન્ય લોકોને મદદ કરે છે.

પરિશિષ્ટ 4 - માસિક ECCE દિવસો માટે MWCD માર્ગદર્શિકા (2023)

સૂચનાનો PDF દસ્તાવેજ: ડ્રાઇવ URE

ફાઇલ નં. ECCE-13/13/2016-ECCE

ભારત સરકાર

મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય.....

શાસ્ત્રી ભવન, નવી દિલ્હી

તારીખ: 29 નવેમ્બર, 2023

પ્રિય સર/મેડમ

વિષય, આંગણવાડી કેન્દ્રો (AWCs) પર નિશ્ચિત માસિક ECCE દિવસોના આયોજન અને PSE કીટની જોગવાઈ માટેની માર્ગદર્શિકા

જેમ તમે અમારા છો તેમ HMWCO એ 10 મે 2023 ના રોજ સક્ષમ આંગણવાડી અને મિશન પોષણ 2.0 યોજના હેઠળ પોષણ ભી પઢાઈ (BPB) પહેલ શરૂ કરી છે. BPB નો ઉદ્દેશ્ય આંગણવાડી કેન્દ્રો (AWCs) માં બાળપણની સંભાળ અને શિક્ષણ (ECCE) ની ગુણવત્તામાં સુધારો કરવાનો છે, સાથે સાથે આ સંદર્ભમાં પોષણ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાનો છે, માસિક ECCE દિવસોના આયોજન માટે નવી માર્ગદર્શિકા અને AVC દીઠ PSE કીટ માટે બજેટમાં વધારો જેવા સ્ટોપનો અમલ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

2. ECCE દિવસો અંગેની ભૂતકાળની માર્ગદર્શિકા MWCD દ્વારા 5 ઓગસ્ટ 2013 ના રોજ પત્ર દ્વારા જારી કરવામાં આવી હતી, F નં. 1-60013-ECCE દ્વારા, આંગણવાડી કેન્દ્રો (AWCs) ખાતે નિશ્ચિત માસિક ECCE દિવસ અને ICDS ના વિષયનું આયોજન, નોંધવામાં આવે છે કે રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020 અને ફાઉન્ડેશનલ સ્ટેજ 2022 માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખાના પ્રકાશનને ધ્યાનમાં રાખીને, આ માર્ગદર્શિકાઓનું અપડેટ ક્રમમાં છે. વિવિધ થીમ્સ હેઠળ નિશ્ચિત માસિક ECCE દિવસોનું સંચાલન કરવા માટેની નવી માર્ગદર્શિકા તાત્કાલિક સંદર્ભ અને તે મુજબ કાર્યવાહી માટે પરિશિષ્ટ 1 માં અહીં જોડવામાં આવી છે. આ માર્ગદર્શિકા વિવિધ પ્રકારની ઘટનાઓની વિગતો દર્શાવે છે જે આંગણવાડી કાર્યકર દ્વારા માતાપિતા અને સમુદાય સાથે યોજી શકાય છે, જે બાળકોને શાળાની તૈયારી અને જીવનશૈલીમાં મદદ કરવા માટે શૈક્ષણિક કેવેન્ડર સાથે સંકલિત છે.

3. ૧ ઓગસ્ટ ૨૦૨૩ ના પત્રના પોન્ટ ૨ (iv) નો સંદર્ભ, જેમાં મિશન સક્ષમ આંગણવાડી અને પોષણ ૨.૦-રેગ. માટે વાર્ષિક કાર્યક્રમ અમલીકરણ યોજના (APSP) ૨૦૨૩-૨૪ ની વહીવટી મંજૂરીનો વિષય છે. નોંધનીય છે કે પૂર્વ શાળા શિક્ષણ કિસાન માટે બજેટ ફાળવણી રૂ. ૧૦૦૦/- થી વધારીને રૂ. ૩૦૦૦ પ્રતિ AWC પ્રતિ વર્ષ કરવામાં આવી છે. આ વધારાનો બજેટ ખર્ચ દરેક AWC પર પર્યાપ્ત શિક્ષણ-શિક્ષણ સામગ્રી સુનિશ્ચિત કરવા માટે ખર્ચવામાં આવવો જોઈએ. રાજ્યના પોતાના ખર્ચ દ્વારા પૂરક હાલની PSE કીટ માર્ગદર્શિકા સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૭ માં MWCD દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી હતી. PSE કીટની જોગવાઈ માટેની પૂરક માર્ગદર્શિકા અહીં પરિશિષ્ટ ૨ માં જોડાયેલ છે.

(સક્ષમ આંગણવાડી અને મિશન પોષણ 2.0
(આંગણવાડી સેવાઓ, SAG))

અંત: ઉપર મુજબ

પ્રતિ

રાજ્યો/Ts ના ICDS ના રાજ્ય નિર્દેશકો-ઇનચાર્જ

પ્રતિ

૧ PPS થી AS (ADR), WCD

૨ PPS DS (AD WCD)

૩ PPSJS (TG) WCD

એનેક્સર-1 ECCE દિવસો અને સમુદાય આધારિત કાર્યક્રમો (CBE) માટે માર્ગદર્શિકા

સક્ષમ આંગણવાડી અને મિશન પોષણ 2.0 ની પોષણ ભી પઢાઈ ભી પહેલ હેઠળ, એવી કલ્પના કરવામાં આવી છે કે બાળકોના સમયસર અને સર્વાંગી વિકાસ માટે આંગણવાડી કેન્દ્રો સમુદાયમાં જીવંત શિક્ષણ કેન્દ્રો બને. આમાં માતાપિતા, સંભાળ રાખનારાઓ અને સમુદાય સાથે જોડાણ માટે સંપૂર્ણ સરકાર અને સમગ્ર સમુદાયનો અભિગમ સામેલ છે.

જ્યારે બધા રાજ્યોમાં બધા આંગણવાડી કેન્દ્રો દ્વારા એક નિશ્ચિત માસિક ECCE દિવસ મનાવવો ફરજિયાત છે, ત્યારે વિષય આધારિત પ્રવૃત્તિઓ રાજ્યોને સ્થાનિક સંદર્ભો પર આધાર રાખીને વિચારણા કરવા માટે ઘણા વિચારો પ્રદાન કરે છે. તે શૈક્ષણિક કેલેન્ડર/નાણાકીય વર્ષ સાથે, AWW નિવૃત્તિ તારીખો સાથે, એટલે કે એપ્રિલથી એપ્રિલ સુધી, બાળકોના શાળામાં સરળ સંક્રમણ માટે પણ ગોઠવાયેલ છે. આ દસ્તાવેજમાં સમુદાય જોડાણ પ્રવૃત્તિઓની સૂચક યાદી છે જે 12 માસિક ECCE દિવસો દરમિયાન અથવા છ મહિનામાં એકવાર અલગ સમુદાય આધારિત કાર્યક્રમોમાં હાથ ધરવામાં આવી શકે છે. દરેક ECCE દિવસનું સત્ર ઓછામાં ઓછું 2 કલાકનું હોવું જોઈએ, જેમાં પર્યાપ્ત આયોજન અને તમામ માતાપિતા તેમજ સંભાળ રાખનારાઓ સાથે અગાઉથી વાતચીત કરવાની ભલામણ કરવામાં આવે છે જેથી મહત્તમ હાજરી સુનિશ્ચિત થાય. દર મહિને એક કાર્યક્રમ યોજવો જોઈએ, જ્યારે રાજ્યો વિષયો અને વિષયો પર લવાયીકતા રાખે છે.

	પ્રવૃત્તિનું નામ/ વિષય	વર્ણન	સ્થળ
	Q1 (એપ્રિલ - જૂન)		
1	PBPB ઓરિએન્ટેશન	AWW સંભાળ રાખનારાઓને ECCE નું મહત્વ સમજાવવામાં મદદ કરે છે, "મગજની સંરચના અને જોડાણો" થ્રેડ પ્રવૃત્તિ દ્વારા મુખ્ય ક્ષેત્રો. તેણી સંભાળ રાખનારાઓને "શપથ" અથવા "શિક્ષા શપથ" લેવામાં દોરી જાય છે, જે ECCE પર બાળકો સાથે દરરોજ 30 મિનિટ વિતાવવાનું વચન આપે છે.	AWC
2	વાલી-આંગણવાડી કાર્યકર મીટિંગ (PAM) // શિક્ષણ મેળો અથવા મેળો 1	સૈદ્ધાંતિક રીતે, માતાપિતા-શિક્ષક મીટિંગની જેમ. અલગ અલગ ખૂણામાં અલગ ડોમેન-વાઈઝ કેમ્પ ગોઠવવામાં આવે છે, જ્યાં દરેક બાળક તેમના પ્રગતિ સ્તરનું પ્રદર્શન કરે છે. AWW અને AWH આનો ઉપયોગ તેમના સંભાળ રાખનાર સાથે દરેક બાળકની પ્રગતિ માટેની જરૂરિયાતોની ચર્ચા કરવા માટે કરે છે, અને આ તેમના બાળ પોર્ટફોલિયોમાં નોંધવામાં આવે છે.	AWC
3	ECCE 3-6 વર્ષના અભ્યાસક્રમની ચર્ચા	AWWs દરેક પેટા-વય જૂથ: 3-4, 4-5 અને 5-6 વર્ષ માટે વર્ષ દરમિયાન આવરી લેવામાં આવનાર મુખ્ય ક્ષેત્રો અને પ્રવૃત્તિઓ શેર કરે છે.	AWC
Q2 (જુલાઈ - સપ્ટેમ્બર)			
4	ટેલેન્ટ શો (ભાષા કૌશલ્યો)	AWW સંભાળ રાખનારાઓને બાળકો સાથે ભાષા પ્રવૃત્તિ કરવામાં મદદ કરે છે અને સમજાવે છે કે કેવી રીતે આવી સરળ પ્રવૃત્તિ બાળકોને નવા શબ્દો શીખવામાં અને તેમના શરીરને હલનચલનમાં જોડવામાં મદદ કરે છે (દા.ત. બાળકોને બે વર્તુળોમાં ઊભા રહેવાનું કહો; બાળકો આંતરિક વર્તુળમાં ઊભા રહે અને માતાપિતા બાહ્ય વર્તુળમાં ઊભા રહે. તેમને ક્રિયાઓ સાથે કવિતા (જોડકણાં) શીખવો. અન્ય વિકલ્પો કઠપૂતળી પ્રદર્શન, કાર્ડ બનાવવાનો છે). આ પછી બાળકોનો ટેલેન્ટ શો આખા જૂથની સામે વિવિધ ગીતો/કવિતાઓ ગાવાનો છે જેથી તેઓ શું શીખ્યા છે તે બતાવી શકે.	એવો સામાન્ય વિસ્તાર જ્યાં વ્યાપક સમુદાય જોડાઈ શકે છે
5	ECD 0-3 વર્ષ માઈલસ્ટોન્સ ચર્ચા	AWWs દરેક પેટા-વય જૂથ: 0-6 મહિના, 6-12 મહિના, 12-18 મહિના, 18-24 મહિના, 24-36 મહિના માટે સંભાળ રાખનારાઓએ ધ્યાનમાં રાખવાની જરૂર હોય તેવા મુખ્ય ક્ષેત્રો અને પ્રવૃત્તિઓ શેર કરે છે.	AWC, આદર્શ રીતે ઘરે મુલાકાત દ્વારા પુનરાવર્તિત

6	DIY જાતે રમકડાં બનાવવાની કાર્યશાળા	AWW, AWH અને માતાપિતા ફાજલ અને નકામા પદાર્થો એકસાથે લાવે છે અને તેનો ઉપયોગ સરળ રમકડાં, વસ્તુઓ અને સામગ્રી બનાવવા માટે કરે છે જેનો ઉપયોગ શીખવાની પ્રવૃત્તિઓ માટે થઈ શકે છે (AWWW અને ઘરમાં વહેંચી શકાય છે). એક બાળક દીઠ, ઓછામાં ઓછું એક રમકડું. સ્થાનિક કારીગરોનો પણ સમાવેશ કરી શકાય છે.	AWC
Q3 (ઓક્ટોબર - ડિસેમ્બર)			
7.	વાલી-આંગણવાડી કાર્યકર મીટિંગ (PAM) // શિક્ષણ મેળો અથવા મેળો 2	સૈદ્ધાંતિક રીતે, વાલી-શિક્ષક મીટિંગની જેમ. આઈટમ 2 ની જેમ જ ડોમેન-વાઈઝ શિક્ષણ મેળો પણ યોજવામાં આવે છે જેથી બાળકોના વર્તમાન કૌશલ્ય સ્તર નક્કી થાય અને સંભાળ રાખનારાઓ પ્રગતિ અને ધ્યાન કેન્દ્રિત ક્ષેત્રો બંને જોઈ શકે. ચર્ચા માટે વિદ્યાર્થી પોર્ટફોલિયોનો ઉપયોગ આધાર તરીકે થાય છે.	AWC
8.	સંભાળ રાખનારાઓની જૂથ ચર્ચા	સમાન વયના બાળકો સાથે સંભાળ રાખનારાઓ AWW દ્વારા સુવિધા સાથે, નક્કી કરેલા વિકાસલક્ષી વિષયો પર પીઅર લર્નિંગ માટે એકબીજા સાથે જોડાય છે.	ગામના 3-4 અલગ અલગ વિભાગોમાં ઘરો
9.	રમતગમત અને નૃત્ય દિવસ (મોટર કૌશલ્ય)	AWW બાળકો સાથે શારીરિક પ્રવૃત્તિઓ કરવામાં સંભાળ રાખનારાઓને મદદ કરે છે. ઉદાહરણોમાં હોપ્સકોય (ફ્લોર પર હોપ્સકોય ડાયાગ્રામ દોરો. થોડા માતાપિતા અને બાળકોને રમત રમવા માટે આમંત્રિત કરો. બાળકો રમતા હોય ત્યારે, માતાપિતાને સમજાવો કે કેવી રીતે આ રમત 8 સુધીના આંકડા વાંચવા, ઓળખવા અને ગણવા શીખવાની એક મનોરંજક રીત છે), યોગ (વિવિધ મુદ્રાઓ)/એરોબિક્સ, પ્રારંભિક રમતો અથવા અન્ય કસરતો, વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. ત્યારબાદ બાળકો જૂથની સામે વિવિધ રમતો રમે છે જેથી તેઓ શું શીખ્યા છે તે બતાવી શકે.	એવો સામાન્ય વિસ્તાર જ્યાં વ્યાપક સમુદાય જોડાઈ શકે છે
Q4 જાન્યુઆરી - માર્ચ			
10.	સંખ્યાજ્ઞાન અને સર્જનાત્મકતા દિવસ (નન્ડે કલાકાર)	સંખ્યાજ્ઞાન અને સર્જનાત્મકતા પ્રવૃત્તિઓ દર્શાવવામાં આવે છે જે પછીથી ઘરે પણ કરી શકાય છે. ઉદાહરણો:- 1. સંખ્યાજ્ઞાન હોપ્સકોય, સંખ્યાઓ સંબંધિત જોડકણાં, શાકભાજી બજારનો રોલ પ્લે અને ખરીદી 2. સર્જનાત્મકતા માતાપિતાને લોક કલા વિશે વાત કરવા અને બાળકોને તે બતાવવા માટે આમંત્રિત કરે છે, તેમને કોયડાઓનો અભ્યાસ કરવા દો. નૃત્ય અને નાટકનો પણ વિચાર કરી શકાય છે.	એવો સામાન્ય વિસ્તાર જ્યાં વ્યાપક સમુદાય જોડાઈ શકે છે
	આંગણવાડી સુધારણા દિવસ	સમુદાયના સભ્યો અને AWC કર્મચારીઓ આંગણવાડી કેન્દ્રોના માળખાગત સુવિધાઓ સુધારવા માટે સાથે મળીને કામ કરે છે - જેમ કે આંગણવાડી કેન્દ્રોની દિવાલો પર ચિત્રો (BaLA) બનાવવા, લટકાવી શકાય તેવા પોસ્ટરો બનાવવા, રમકડાં અને TLM બનાવવા, સફાઈ ઝુંબેશ વગેરે.	AWC
	સ્નાતક અને પ્રવેશ ઝુંબેશ	5-6 વર્ષના બાળકોનો અંતિમ શિક્ષણ મેળો યોજાયો, ત્યારબાદ પદવીદાન સમારોહ યોજાયો. નવા 3 વર્ષના બાળકોના સંભાળ રાખનારાઓને પણ આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું જેથી તેઓ નોંધણી કરાવી શકે.	એવો સામાન્ય વિસ્તાર જ્યાં વ્યાપક સમુદાય જોડાઈ શકે છે

દેખરેખ અને રિપોર્ટિંગ:

- 1. ભૌતિક:** સુપરવાઈઝર દર અઠવાડિયે તેમના ચાર્જ હેઠળના કોઈપણ 1 AWC માં ECCE દિવસ માટે હાજરી આપી શકે છે, જેથી તેઓ AWW ને સાથ આપી શકે, ટેકો આપી શકે, તાલીમ આપી શકે અને મદદ કરી શકે. રાજ્ય, જિલ્લા, બ્લોક અને AWC સ્તરે યોજાયેલી તમામ મિશન પોશન પ્રગતિ સમીક્ષા બેઠકોમાં ECCE દિવસો યોજવાની સ્થિતિની સમીક્ષા કરી શકાય છે.
- 2. મલ્ટીમીડિયા:** AWWs તેમની પ્રવૃત્તિઓના ફોટા અને વિડિઓઝ તેમના સુપરવાઈઝર, CDPOS અને DPOS ને મોકલી શકે છે. DPOS સરળતાથી શેર કરી શકાય તેવા માધ્યમો દ્વારા પ્રવૃત્તિઓનો ડિજિટલ રેકૉર્ડ જાળવી શકે છે. રાજ્યો MPR સાથે કેન્દ્ર સાથે સંકલન અને શેર કરી શકે છે. CBE રિપોર્ટિંગ દ્વારા પોશન ટ્રેકરનો પણ ઉપયોગ કરી શકાય છે.

એનેક્સર 2 PSE કિટ્સ/TLM પ્રાપ્તિ માટે માર્ગદર્શિકા

સક્ષમ આંગણવાડી અને મિશન પોષણ 2.0 હેઠળ પોષણ ભી પઢાઈ ભી પહેલ હેઠળ, એવી કલ્પના કરવામાં આવી છે કે બાળકોના સમયસર અને સર્વાંગી વિકાસ માટે આંગણવાડી કેન્દ્રો સમુદાયમાં જીવંત શિક્ષણ કેન્દ્રો બને. આ પ્રયાસમાં, HMWCD એ શિક્ષણ શિક્ષણ સામગ્રી (TLM), એટલે કે પ્રી-સ્કૂલ એજ્યુકેશન (PSE) કીટ બજેટ રૂ. 1000 થી વધારીને રૂ. 3000 પ્રતિ AWC પ્રતિ વર્ષ કરવાની મંજૂરી આપી છે.

0-6 વર્ષની વયના બાળકો માટે, રમકડાં TLM નો મોટો ભાગ બનાવે છે, અને PM ની રમકડાં માટે રાષ્ટ્રીય કાર્ય યોજના (NAPT) હેઠળ સંકલન મેળવવામાં આવે છે. “એક બાળક, એક રમકડું” સિદ્ધાંત અપનાવી શકાય છે. TLM માં એવી સામગ્રીનો સમાવેશ થઈ શકે છે જે પ્રાપ્ત કરવામાં આવે છે, જેમાં સ્વદેશી રમકડાંનો સમાવેશ થાય છે, તેમજ એવી સામગ્રીનો સમાવેશ થઈ શકે છે જે તાજી રીતે બનાવવામાં આવે છે, એટલે કે ઓછી કિંમત અને મફત સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને DIY રમકડાં.

રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 2020, પાયાના તબક્કા માટે રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખું 2022 અને રમકડાં માટે વડા પ્રધાનની રાષ્ટ્રીય કાર્ય યોજના અનુસાર, PSE કીટ માટે સૂચવેલ વસ્તુઓ નીચે આપેલ છે, શીખવાના ક્ષેત્ર દ્વારા વર્ગીકૃત કરવામાં આવી છે, ધ્યાનમાં રાખીને કે ઘણી વસ્તુઓ એકબીજા સાથે જોડાયેલા હોવાથી બહુવિધ ક્ષેત્રોમાં લાગુ થઈ શકે છે. આ એક સૂચક, બિન-સંપૂર્ણ યાદી છે, અને રાજ્યો પસંદગી માટે નીચેના સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને યોગ્ય વસ્તુઓ ઉમેરી અથવા દૂર કરી શકે છે:

1. એવી વસ્તુઓ જે 0-6 વર્ષના બાળકો માટે સુરક્ષિત હોય અને સ્થાનિક વાસ્તવિકતાઓને અનુરૂપ હોય.
2. દરેક ક્ષેત્રમાંથી કોઈ પણ ક્ષેત્ર માટેની વસ્તુઓ છોડી દેવી જોઈએ નહીં.
3. શીખવા માટે લવચીક ઉપયોગ-કેસ ધરાવતી વસ્તુઓ (એક/જૂથ, વિકાસલક્ષી રીતે યોગ્ય).
4. એવી વસ્તુઓ જે લાંબા સમય સુધી ટકી રહે.
5. એવી વસ્તુઓ જે આંગણવાડીમાં એકથી વધુ બાળકો દ્વારા શેર કરી શકાય.
6. એવી વસ્તુઓ જેનું બજેટમાં મહત્તમ શૈક્ષણિક મૂલ્ય હોય.
7. એવી વસ્તુઓ જે 3-6 વર્ષના બાળકો માટે સંપૂર્ણ શિક્ષણ માટેની જગ્યા તરીકે આંગણવાડીની ધારણાને સુધારવામાં મદદ કરે છે, એટલે કે પ્લે-સ્કૂલ જેવી દેખાય છે.

ચાઈલ્ડ-ફ્રેન્ડિંગ, એટલે કે બાળકોના ઉપયોગ માટે બનાવાયેલ	
ક્ષેત્ર	સૂચવેલ રમકડાં/TLM
શારીરિક અને મોટર (સ્થૂળ અને સૂક્ષ્મ)	1. રંગબેરંગી માટી/પ્લે-ડો (10 રંગોનો સેટ) 2. બિલ્ડિંગ બ્લોક્સ (100 ટુકડાઓનો સેટ) (હેન્ડલ અને જાળવણીમાં સરળ, મોટા બ્લોક્સ) 3. સોફ્ટ બોલ્સ 4. ડોમિનોઝ 5. ફૂદવાનું દોરડું 6. નાના બાળકોના રમતગમતના સાધનો (ક્રિકેટ બેટ, બેડમિન્ટન રેકેટ વગેરે)

જ્ઞાનાત્મક	1. પાઇપ અને ઍંગલ સેટ 2. સ્ટેકીંગ કપ સેટ 3. મેગ્નેટિક પઝલ સેટ 4. વિવિધ રંગો, આકારો, પ્રાણીઓ વગેરે સાથે ફ્લેશ કાર્ડ્સ 5. પેગ બોર્ડ 6. આકાર ટેન્ગ્રામ 7. મણકા 8. સિકવન્સ કાર્ડ
સામાજિક-ભાવનાત્મક-નૈતિક	1. 2D ફેસ માસ્ક (દા.ત.: પ્લાસ્ટિકનાં મહોરાં) સેટ 2. ઢોંગલીઓ/સોફ્ટ રમકડાં (સ્વદેશી, લાકડાનાં, પેઇન્ટેડ, લોક નર્તકો/સંગીતકારો વગેરે) 3. કઠપૂતળીઓ (આંગળી, હાથ, લાકડીની કઠપૂતળીઓ) 4. ફ્લેશકાર્ડ્સ (લાગણીઓ, કલા/સંસ્કૃતિ/ઉત્સવનું વૈવિધ્યપૂર્ણ ચિત્રણ, પોસ્ટમેન, ચોકીદાર, વગેરે જેવા સમુદાય સહાયકો) 5. રસોડાનો સેટ/ડોક્ટરનો સેટ
સાંસ્કૃતિક/ કલાત્મક	1. રંગકામ, લેખન માટે સાદા સફેદ કાગળ 2. જાડા ક્રેયોન્સ પેક 3. પાતળા ક્રેયોન્સ પેક 4. સંગીતનાં સાધનો (સ્થાનિક વાદ્યો, ઝાયલોફોન, પિયાનો મેટ, રેટલ, ડ્રમ સેટ/ડફલી, ખંજરી, વગેરે)
મૂળભૂત સાક્ષરતા અને સંખ્યાજ્ઞાન (FLN)	1. બાળક દીઠ વિવિધ વય જૂથો માટે વય મુજબ પ્રવૃત્તિ પુસ્તકો a. 3-4 વર્ષ b. 4-5 વર્ષ c. 5-6 વર્ષ
	2. વય-યોગ્ય સ્થાનિક ભાષાના ચિત્ર વાર્તા પુસ્તકો 3. ફોમ મૂળાક્ષરો અને સંખ્યાઓનો સમૂહ (સ્થાનિક ભાષા અને અંગ્રેજી) 4. બાળક દીઠ સ્વેટ 5. ચોકના સેટ 6. ફ્લેશકાર્ડ્સ: વાર્તા કથન, ક્રિયા શબ્દો, ફળો અને શાકભાજી. પ્રાણીઓ, અક્ષરો, સંખ્યાઓ, ઋતુઓ, કપડાં વગેરે. 7. અક્ષરો/સંખ્યાઓ/આદતો માટે પોસ્ટરો 8. અબેક્સ 9. ભૌમિતિક આકારો 10. ફેમ્સની ગણતરી

અન્ય	1. બાળકો દ્વારા તૈયાર કરેલી સામગ્રીનો સંગ્રહ કરવા અને માતાપિતાને બતાવવા માટે બાળક દીઠ બાળ પોર્ટફોલિયો ફોલ્ડર્સ/બોક્સ 2. કીટ વસ્તુઓ રાખવા માટેની બેગ
AWW-ફેસિંગ, એટલે કે AWW ના ઉપયોગ માટે બનાવાયેલ	
નમૂનારૂપ દૈનિક સમયપત્રક	આંગણવાડી કેન્દ્રમાં એક મહિનાની સમયમર્યાદા માટે એક વિષય માટે આંગણવાડી કાર્યકરોના દૈનિક આયોજનનું સરળ ચિત્રાત્મક ચિત્રણ. આ 12 મહિનાના સમયગાળા દરમિયાન પર્યાપ્ત ક્ષેત્ર-સ્તરની વિવિધતા અને આયોજનની ખાતરી કરશે.
માસિક વિષયો સાથે વાર્ષિક કેલેન્ડર	બાળકોના વાતાવરણ સાથે આદર્શ રીતે જોડાયેલ, વિવિધ મહિનાઓ માટે અલગ અલગ વિષયો સાથે સરળ ચિત્રાત્મક કેલેન્ડર (ઉદાહરણ તરીકે, ચોમાસા દરમિયાન પાણીનો વિષય, સ્થાનિક તહેવારોના મહિનાઓ વગેરે).
અભ્યાસક્રમ પુસ્તક (દા.ત. યુપીમાં પહેલ, મહારાષ્ટ્રમાં આકાર અને આરંભ વગેરે)	પર્યાપ્ત સ્થાનિક સમજૂતી, તર્ક, પ્રવૃત્તિના નમૂનાઓ વગેરે સાથે અભ્યાસક્રમ પુસ્તિકા.
ઘરે મુલાકાત માટે સ્ક્રિપ્ટ્સ અને સામગ્રી	ઘરે મુલાકાત માટે નમૂનારૂપ સ્ક્રિપ્ટ્સ અને યોજનાઓ (0-3 વર્ષના બાળકોના જ્ઞાનાત્મક ઉત્તેજના સહિત), માતાઓની મહિનાની મીટિંગ્સ, ECCE દિવસો, વગેરે.
વિદ્યાર્થી મૂલ્યાંકન કાર્ડ્સ	દરેક બાળક માટે ભરવા માટે NEP સાથે સંરેખિત મૂલ્યાંકન કાર્ડ્સ.
અન્ય, આંગણવાડીને શિક્ષણ કેન્દ્ર તરીકે માન્યતા આપવા માટે બનાવાયેલ	
	આંગણવાડી કેન્દ્ર માટે નામ પ્લેટ (કેન્દ્ર/AWW નામ, શિક્ષણ ટેગલાઇન "પોષણ ભી પઢાઈ ભી")
	AWC દિવાલો માટે પોસ્ટર અને ચાર્ટ
	સામગ્રી મૂકવા માટે પિનબોર્ડ અને પિન

પરિશિષ્ટ 5 - MWCD ચાઇલ્ડ એસેસમેન્ટ કાર્ડ્સ

સ્ત્રોત: WCD વેબસાઇટ

૩-૬ વર્ષના બાળકો માટે બાળ સહાય કાર્ડ

Photo

Photo

૩-૬ વર્ષના બાળકો માટે બાળ મૂલ્યાંકન કાર્ડ

આંગણવાડી કેન્દ્રનું નામ અને નં.:	આંગણવાડી કેન્દ્રનું નામ અને નં.:		
આંગણવાડી કેન્દ્રનું સરનામું:			
બાળકનું નામ:			
માતાનું નામ:	પિતાનું નામ		
જન્મ તારીખ:	સેક્સ	સેક્સ	પુરુષ
બાળકનું સરનામું:	બાળકે આંગણવાડી કેન્દ્રમાં આવવાનું શરૂ કર્યું તે તારીખ:		

માતાપિતા માટે નોંધ

આ રિપોર્ટ તમને તમારા બાળકની શિક્ષણ અને વિકાસની જરૂરિયાતો સમજવામાં મદદ કરશે. મૂલ્યાંકન કાર્ડ તમને એ જાણવામાં મદદ કરશે કે તમારું બાળક તેની ઉંમરના સંદર્ભમાં કેવો વિકાસ કરી રહ્યું છે, તે કેટલું સારું કરી શકે છે અને તેને ક્યાં વધુ મદદ અને સહાયની જરૂર પડી શકે છે. આંગણવાડી કાર્યકર દર ત્રણ મહિને એકવાર તમારા બાળકના શિક્ષણ અને વિકાસનું આ મૂલ્યાંકન કરશે.

આંગણવાડી કાર્યકર માટે નોંધ

બાળકની પ્રગતિનું મૂલ્યાંકન દર ત્રણ મહિને એકવાર માતા-પિતાને તેની ઉંમર અનુસાર આપેલા વિકાસ સૂચકાંકોના આધારે કરવામાં આવે છે અને તેની જાણ કરવામાં આવે છે. તમે વર્ગખંડની પ્રવૃત્તિઓમાં તેની ભાગીદારી અને બાળક સાથેની તમારી વાતચીત દ્વારા દરરોજ સતત રીતે દરેક બાળકની પ્રગતિને ટ્રેક કરી શકો છો.

બાળકોને તેમની પોતાની ગતિએ શીખવાની તક અને ટેકો આપવામાં આવે તે મહત્વપૂર્ણ છે. જો બાળક વિકાસલક્ષી ક્ષેત્રો અનુસાર પ્રદર્શન કરી શકતું નથી અને તેને ટેકોની જરૂર હોય, તો જરૂરી ટેકો મળી રહે તેવી યોજના બનાવો અને બાળકને જરૂરી ટેકો પૂરો પાડો.

બાળકના મૂલ્યાંકન દ્વારા મેળવેલી માહિતી તમને તમારા પૂર્વશાળાના કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં માર્ગદર્શન આપશે. તે તમને મદદ કરશે:

- સમજવા કે શું તમારો પૂર્વશાળાનો અભ્યાસક્રમ અસરકારક છે અને બધા બાળકોની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરે છે.
- વધુ વિકાસલક્ષી અને જરૂરિયાત આધારિત અભ્યાસક્રમનું આયોજન કરવા.
- એવા બાળકોને ઓળખવા માટે કે જેમની પાસે ખાસ ક્ષમતાઓ અથવા ખાસ જરૂરિયાતો હોઈ શકે છે જેના માટે તેમને વધારાના સમર્થનની જરૂર હોય.
- માતાપિતાને તેમના બાળકની પ્રગતિ વિશે માહિતી પ્રદાન કરવા, જેની ચર્ચા માતાપિતા-શિક્ષક મીટિંગ દરમિયાન કરવામાં આવે; તેઓ માતાપિતાને સમજવામાં મદદ કરી શકે છે કે ઘરે અને આંગણવાડી કેન્દ્રમાં તેમના બાળકના શિક્ષણ અને વિકાસને ટેકો આપવા માટે આગળ શું કરવાની જરૂર છે.

હિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય, નવી દિલ્હી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૭

વય જૂથ: 3-4 વર્ષ

એકંદર અભિપ્રાય		1st આકારણી		2nd આકારણી		3rd આકારણી		4th આકારણી	
	મૂલ્યાંકનનો મહિનો								
	ઊંચાઈ (સેમી)								
	વજન (કિગ્રા)								
	વિકાસાત્મક સૂચકાંકો	મદદની જરૂર છે	સારું પ્રદર્શન કરો	મદદની જરૂર છે	સારું પ્રદર્શન કરો	મદદની જરૂર છે	સારું પ્રદર્શન કરો	મદદની જરૂર છે	સારું પ્રદર્શન કરો
સર્જનાત્મકતા	ઘરની અંદર/બહાર રમવાના સમયે સક્રિય રીતે ભાગ લે છે								
	બંને હાથે મોટો દડો ફેંકી શકે છે								
	એક જ જગ્યાએ કૂદી શકે છે								
	મણકા પરોવી શકે છે								
	મોટી જગ્યામાં કેયોનથી રંગ ભરી શકે છે								
વ્યક્તિગત-સામાજિક અને ભાવનાત્મક વિકાસ	વિવિધ ગંધ, સ્વાદ, અવાજ અને ટેક્સચર વગેરે ઓળખી શકે છે								
	રંગો (પીળો, લાલ, વાદળી) ઓળખી શકે છે								
	કોઈપણ એક અવધારણાના આધારે વસ્તુઓનું વર્ગીકરણ કરી શકે છે, દા.ત. બધા વર્તુળો અથવા બધી લાલ વસ્તુઓ, વગેરે.								
	ત્રણ ટુકડાઓની સરળ ભુલભુલામણી અથવા કોયડો ઉકેલી શકે છે								
	વિવિધ આકારોની આપેલ પેટર્નનું પુનરાવર્તન કરી શકે છે								
ભાષા, સાક્ષરતા અને સંચાર	સરળ સૂચનાઓનું પાલન કરી શકે છે								
	લાગણીઓ અને વિચારોને હાવભાવ, શબ્દો, શબ્દસમૂહો અથવા સરળ વાક્યોમાં વ્યક્ત કરી શકે છે								
	વાર્તા પુસ્તકો શોધવા અને ચિત્ર વાંચન કરવાનો આનંદ માણે છે								
	કોઈ ચિત્રને સંપૂર્ણ વાક્યમાં વર્ણવી શકે છે								
	પોતાનું (લેખિત) નામ ઓળખી શકે છે								

સંવેદનાત્મક, સમજશક્તિ અને જ્ઞાનાત્મક વિકાસ	બાળકોના જૂથમાં રમવાનો આનંદ માણે છે									
	પરિચિત વ્યક્તિઓ સાથે આરામથી વાર્તાલાપ કરે છે									
	મિત્રો/સહાધ્યાયીઓ સાથે શેર કરે છે									
	રમતી વખતે પોતાના વારાની રાહ જુએ છે									
	આનંદ, ઉદાસી અને ગુસ્સો જેવી સરળ લાગણીઓને ઓળખી અને વ્યક્ત કરી શકે છે									
શારીરિક અને મોટર વિકાસ	નવી વસ્તુઓ શીખવામાં જિજ્ઞાસા અને રસ દર્શાવે છે									
	ઢોંગી રમતમાં જોડાવાનો આનંદ માણે છે									
	દૈનિક પ્રવૃત્તિઓમાં સર્જનાત્મકતા દર્શાવે છે (દા.ત. નવી અને અલગ રીતે વસ્તુઓ અથવા શબ્દો સાથે પ્રયોગો)									
	નૃત્ય, નાટક અને સંગીત પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લે છે									
વિકાસના ક્ષેત્રો	ચિત્રકામ, કલાકૃતિ અને સમસ્યા નિરાકરણ કરવામાં કલ્પનાશક્તિનો ઉપયોગ કરે છે									

ડિઝાઇન: UNICEF India અને સી CECED, આંબેડકર યુનિવર્સિટી દિલ્હી

વય જૂથ: 4-5 વર્ષ

એકંદર અભિપ્રાય		1st આકારણી		2nd આકારણી		3rd આકારણી		4th આકારણી	
	મૂલ્યાંકનનો મહિનો								
	ઊંચાઈ (સેમી)								
	વજન (કિગ્રા)								
	વિકાસાત્મક સૂચકાંકો	મદદની જરૂર છે	સારું પ્રદર્શન કરો	મદદની જરૂર છે	સારું પ્રદર્શન કરો	મદદની જરૂર છે	સારું પ્રદર્શન કરો	મદદની જરૂર છે	સારું પ્રદર્શન કરો
સર્જનાત્મકતા	ઘરની અંદર/બહાર રમવાના સમયે સક્રિય રીતે ભાગ લે છે								
	બંને હાથે મોટો દડો ફેંકી શકે છે								
	એક જ જગ્યાએ કૂદી શકે છે								
	મણકા પરોવી શકે છે								
	મોટી જગ્યામાં કેયોનથી રંગ ભરી શકે છે								
વ્યક્તિગત-સામાજિક અને ભાવનાત્મક વિકાસ	વિવિધ ગંધ, સ્વાદ, અવાજ અને ટેક્સચર વગેરે ઓળખી શકે છે								
	રંગો (પીળો, લાલ, વાદળી) ઓળખી શકે છે								
	કોઈપણ એક અવધારણાના આધારે વસ્તુઓનું વર્ગીકરણ કરી શકે છે, દા.ત. બધા વર્તુળો અથવા બધી લાલ વસ્તુઓ, વગેરે.								
	ત્રણ ટુકડાઓની સરળ ભુલભુલામણી અથવા કોયડો ઉકેલી શકે છે								
	વિવિધ આકારોની આપેલ પેટર્નનું પુનરાવર્તન કરી શકે છે								
ભાષા, સાક્ષરતા અને સંચાર	સરળ સૂચનાઓનું પાલન કરી શકે છે								
	લાગણીઓ અને વિચારોને હાવભાવ, શબ્દો, શબ્દસમૂહો અથવા સરળ વાક્યોમાં વ્યક્ત કરી શકે છે								
	વાર્તા પુસ્તકો શોધવા અને ચિત્ર વાંચન કરવાનો આનંદ માણે છે								
	કોઈ ચિત્રને સંપૂર્ણ વાક્યમાં વર્ણવી શકે છે								
	પોતાનું (લેખિત) નામ ઓળખી શકે છે								

સંવેદનાત્મક, સમજશક્તિ અને જ્ઞાનાત્મક વિકાસ	બાળકોના જૂથમાં રમવાનો આનંદ માણે છે									
	પરિચિત વ્યક્તિઓ સાથે આરામથી વાર્તાલાપ કરે છે									
	મિત્રો/સહાધ્યાયીઓ સાથે શેર કરે છે									
	રમતી વખતે પોતાના વારાની રાહ જુએ છે									
	આનંદ, ઉદાસી અને ગુસ્સો જેવી સરળ લાગણીઓને ઓળખી અને વ્યક્ત કરી શકે છે									
શારીરિક અને મોટર વિકાસ	નવી વસ્તુઓ શીખવામાં જિજ્ઞાસા અને રસ દર્શાવે છે									
	ઢોંગી રમતમાં જોડાવાનો આનંદ માણે છે									
	દૈનિક પ્રવૃત્તિઓમાં સર્જનાત્મકતા દર્શાવે છે (દા.ત. નવી અને અલગ રીતે વસ્તુઓ અથવા શબ્દો સાથે પ્રયોગો)									
	નૃત્ય, નાટક અને સંગીત પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લે છે									
વિકાસના ક્ષેત્રો	ચિત્રકામ, કલાકૃતિ અને સમસ્યા નિરાકરણ કરવામાં કલ્પનાશક્તિનો ઉપયોગ કરે છે									

ભારત સરકારના મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય, નવી દિલ્હી, www.wcd.nic.in

વય જૂથ: 5-6 વર્ષ

એકંદર અભિપ્રાય		1st આકારણી		2nd આકારણી		3rd આકારણી		4th આકારણી	
	મૂલ્યાંકનનો મહિનો								
	ઊંચાઈ (સેમી)								
	વજન (કિગ્રા)								
	વિકાસાત્મક સૂચકાંકો	મદદની જરૂર છે	સારું પ્રદર્શન કરો	મદદની જરૂર છે	સારું પ્રદર્શન કરો	મદદની જરૂર છે	સારું પ્રદર્શન કરો	મદદની જરૂર છે	સારું પ્રદર્શન કરો
સર્જનાત્મકતા	ઘરની અંદર/બહાર રમવાના સમયે સક્રિય રીતે ભાગ લે છે								
	બંને હાથે મોટો દડો ફેંકી શકે છે								
	એક જ જગ્યાએ કૂદી શકે છે								
	મણકા પરોવી શકે છે								
	મોટી જગ્યામાં ક્રેયોનથી રંગ ભરી શકે છે								
વ્યક્તિગત-સામાજિક અને ભાવનાત્મક વિકાસ	વિવિધ ગંધ, સ્વાદ, અવાજ અને ટેક્સચર વગેરે ઓળખી શકે છે								
	રંગો (પીળો, લાલ, વાદળી) ઓળખી શકે છે								
	કોઈપણ એક અવધારણાના આધારે વસ્તુઓનું વર્ગીકરણ કરી શકે છે, દા.ત. બધા વર્તુળો અથવા બધી લાલ વસ્તુઓ, વગેરે.								
	ત્રણ ટુકડાઓની સરળ ભુલભુલામણી અથવા કોયડો ઉકેલી શકે છે								
	વિવિધ આકારોની આપેલ પેટર્નનું પુનરાવર્તન કરી શકે છે								
ભાષા, સાક્ષરતા અને સંચાર	સરળ સૂચનાઓનું પાલન કરી શકે છે								
	લાગણીઓ અને વિચારોને હાવભાવ, શબ્દો, શબ્દસમૂહો અથવા સરળ વાક્યોમાં વ્યક્ત કરી શકે છે								
	વાર્તા પુસ્તકો શોધવા અને ચિત્ર વાંચન કરવાનો આનંદ માણે છે								
	કોઈ ચિત્રને સંપૂર્ણ વાક્યમાં વર્ણવી શકે છે								
	પોતાનું (લેખિત) નામ ઓળખી શકે છે								

સંવેદનાત્મક, સમજશક્તિ અને જ્ઞાનાત્મક વિકાસ	બાળકોના જૂથમાં રમવાનો આનંદ માણે છે									
	પરિચિત વ્યક્તિઓ સાથે આરામથી વાર્તાલાપ કરે છે									
	મિત્રો/સહાધ્યાયીઓ સાથે શેર કરે છે									
	રમતી વખતે પોતાના વારાની રાહ જુએ છે									
	આનંદ, ઉદાસી અને ગુસ્સો જેવી સરળ લાગણીઓને ઓળખી અને વ્યક્ત કરી શકે છે									
શારીરિક અને મોટર વિકાસ	નવી વસ્તુઓ શીખવામાં જિજ્ઞાસા અને રસ દર્શાવે છે									
	ઢોંગી રમતમાં જોડાવાનો આનંદ માણે છે									
	દૈનિક પ્રવૃત્તિઓમાં સર્જનાત્મકતા દર્શાવે છે (દા.ત. નવી અને અલગ રીતે વસ્તુઓ અથવા શબ્દો સાથે પ્રયોગો)									
	નૃત્ય, નાટક અને સંગીત પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લે છે									
વિકાસના ક્ષેત્રો	ચિત્રકામ, કલાકૃતિ અને સમસ્યા નિરાકરણ કરવામાં કલ્પનાશક્તિનો ઉપયોગ કરે છે									

એનેક્સર 6: ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ

આ દસ્તાવેજ આંગણવાડી પ્રણાલી અને અન્ય ફન્ટલાઈન કાર્યકરોને તેમની સંભાળ હેઠળના 8+ કરોડ બાળકોને ઉચ્ચ ગુણવત્તાપૂર્ણ પ્રારંભિક બાળ સંભાળ અને શિક્ષણ પૂરું પાડવામાં સહાય કરવા માટે રચાયેલ છે. બાળ વિકાસ પર પ્રારંભિક સૈદ્ધાંતિક વિભાગોને આંગણવાડી શિક્ષકો માટે વ્યવહારુ સામાજિક સમયપત્રક અને પ્રવૃત્તિઓની જોગવાઈ સાથે જોડીને તે સિદ્ધાંત અને અભ્યાસને સંતુલિત કરે છે

1. આંગણવાડી શિક્ષકો માટે:

- આ દસ્તાવેજમાં સમાવિષ્ટ અઠવાડિક સમયપત્રકો પણ એક અલગ દસ્તાવેજ તરીકે આપવામાં આવ્યા છે. તેને A3 સાઈઝ કાગળ પર પ્રિન્ટ તરીકે લઈ શકાય છે, અને કેન્દ્રમાં શિક્ષણ માટે વ્યવહારુ માર્ગદર્શિકા તરીકે અનુસરવા માટે આંગણવાડી કેન્દ્રમાં મૂકી શકાય છે.
- વિવિધ પ્રવૃત્તિઓનું વિગતવાર વર્ણન આપવામાં આવ્યું છે, જે વિવિધ અઠવાડિયામાં હાથ ધરી શકાય છે.
- સ્કીનીંગ (વિકાસમાં વિલંબ અને વિકલાંગતાના પ્રારંભિક સંકેતો) અને રેફરલ્સને પોશણ ટ્રેકર દ્વારા ટ્રેક કરી શકાય છે.

2. સુપરવાઈઝરો માટે:

- વર્તમાન અભ્યાસક્રમના સૈદ્ધાંતિક વિભાગોને ECCE અને બાળ વિકાસની સામાન્ય સમજ માટે સ્કેન કરી શકાય છે.
- અઠવાડિક સમયપત્રકો અને પ્રવૃત્તિઓ એવા આંગણવાડી કામદારોને પૂરી પાડી શકાય છે જેઓ પોતાની જાતે તેનો ઉપયોગ કરી શકતા નથી.
- સહાયક દેખરેખ અને સમીક્ષા બેઠકો દરમિયાન, એ તપાસી શકાય છે કે અઠવાડિક સમયપત્રકો અને પ્રવૃત્તિઓનું પાલન થઈ રહ્યું છે કે નહીં. AWWs ને પૂરા પાડવામાં આવેલા સમયપત્રકોનું પાલન કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરી શકાય છે.
- પ્રવૃત્તિ પ્રદર્શન સત્રો, વાલીપણના માર્ગદર્શન, ઉત્તેજના અને ECD ના મહત્વની આસપાસ સમુદાય-આધારિત કાર્યક્રમોનું આયોજન કરી શકાય છે.

3. CDPOS માટે:

- વર્તમાન અભ્યાસક્રમના સૈદ્ધાંતિક વિભાગોને ECCE અને બાળ વિકાસની સામાન્ય સમજ માટે સ્કેન કરી શકાય છે.
- અઠવાડિક સમયપત્રકો અને પ્રવૃત્તિઓ એ સુપરવાઈઝરોને પૂરી પાડી શકાય છે, જેઓ પોતે તેમને એક્સેસ કરી શકતા નથી.
- સહાયક દેખરેખ અને સમીક્ષા બેઠકો દરમિયાન, એ તપાસી શકાય છે કે અઠવાડિક સમયપત્રકો અને પ્રવૃત્તિઓનું પાલન થઈ રહ્યું છે કે નહીં. સુપરવાઈઝરોને કેન્દ્રમાં સૂચના પહોંચાડવામાં AWWs ને જણાવવા અને સમર્થન આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરી શકાય છે.
- બ્લોકમાં વધારાના સંસાધન વ્યક્તિઓને ઓળખી શકાય છે જે AWWs ને ટેકો અને તાલીમ આપે છે, જેમ કે નર્સરી શિક્ષક તાલીમ સંસ્થાઓ, બિન-લાભકારી સંસ્થાઓ, ખાનગી પૂર્વશાળાઓ, બાલવાટિકાઓ, અન્ય સરકારી અથવા ખાનગી પૂર્વ-પ્રાથમિક શાળાઓ અથવા શિક્ષકો, રસ ધરાવતા અને અનુભવી વ્યક્તિઓ, સમુદાયના નેતાઓ વગેરે.

4. DPOs અને જિલ્લા અધિકારીઓ માટે:

- વર્તમાન અભ્યાસક્રમના સૈદ્ધાંતિક વિભાગોને ECCE અને બાળ વિકાસની સામાન્ય સમજ માટે સ્કેન કરી શકાય છે.
- અઠવાડિક સમયપત્રકો અને પ્રવૃત્તિઓ એવા CDPO ને પૂરી પાડી શકાય છે, જેઓ પોતાની જાતે તેમને એક્સેસ કરી શકતા નથી.
- જિલ્લા પોષણ સમિતિઓ સહિત સમીક્ષા બેઠકો દરમિયાન, એ તપાસી શકાય છે કે અઠવાડિક સમયપત્રકો અને પ્રવૃત્તિઓનું પાલન થઈ રહ્યું છે કે નહીં. CDPO ને કેન્દ્રમાં સૂચના પહોંચાડવામાં સુપરવાઈઝરો અને AWWs ને જણાવવા અને સમર્થન આપવા માટે પ્રોત્સાહિત કરી શકાય છે.
- જિલ્લામાં વધારાના સંસાધન વ્યક્તિઓની ઓળખ કરી શકાય છે જે આંગણવાડી કાર્યકર્તાઓને ટેકો આપવા અને તાલીમ આપવા માટે મદદ કરી શકે છે, જેમ કે DIET, નર્સરી શિક્ષક તાલીમ સંસ્થાઓ, બિન-લાભકારી સંસ્થાઓ, ખાનગી પૂર્વશાળાઓ, બાલવાટિકાઓ, અન્ય સરકારી અથવા ખાનગી પૂર્વ-પ્રાથમિક શાળાઓ અથવા શિક્ષકો, રસ ધરાવતા અને અનુભવી વ્યક્તિઓ, સમુદાયના નેતાઓ વગેરે.

5. રાજ્ય WCD અથવા સામાજિક ન્યાય વિભાગો માટે:

- આ સમગ્ર દસ્તાવેજને રાજ્ય સ્તરના અભ્યાસક્રમો માટે એક મોડેલ તરીકે ગણી શકાય, જે આંગણવાડી પ્રણાલીના પદાધિકારીઓને પૂરા પાડવામાં આવશે. આ દસ્તાવેજમાં પ્રતિબિંબિત થયા મુજબ પ્રારંભિક શિક્ષણના નવીનતમ વિજ્ઞાનને પ્રતિબિંબિત કરવા માટે હાલના રાજ્ય અભ્યાસક્રમોને અપડેટ કરી શકાય છે.
- સ્થાનિક સંસ્કૃતિ, પરંપરાઓ, લોકકથાઓ, વાર્તાઓ, રમતો, સ્વદેશી રમકડાં વગેરે માટે રાજ્ય દ્વારા વિગતવાર અઠવાડિક સમયપત્રકો અને પ્રવૃત્તિઓને અનુકૂલિત કરી શકાય છે.
- દરેક આંગણવાડી કેન્દ્રમાં DPOS, CDPOs અને સુપરવાઈઝરો દ્વારા અનુકૂલિત અને અનુવાદિત સામગ્રી છાપી અને પૂરી પાડી શકાય છે.
- વાર્ષિક કાર્યક્રમ અમલીકરણ યોજના, મિશન પોષણ 2.0 ની ત્રિમાસિક સમીક્ષા બેઠકો વગેરે સહિત સમીક્ષા બેઠકો દરમિયાન, એ ચકાસી શકાય છે કે અઠવાડિક સમયપત્રકો અને પ્રવૃત્તિઓનું પાલન થઈ રહ્યું છે કે નહીં. કેન્દ્રમાં સૂચના પહોંચાડવામાં સુપરવાઈઝરો

અને AWWs ને જણાવવા અને સહાય કરવા માટે CDPO ને પ્રોત્સાહિત કરી શકાય છે.

- o રાજ્યમાં વધારાના સંસાધન વ્યક્તિઓને ઓળખી શકાય છે અને સ્થાનિકીકરણમાં સહાય કરવા અને AWWs ને તાલીમ આપવા માટે લાવવામાં આવી શકે છે, જેમ કે SCERTS, DIETS, શાળા શિક્ષણ વિભાગના ક્લસ્ટર રિસોર્સ સેન્ટર્સ, DEPWD હેઠળની રાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ, નર્સરી શિક્ષક તાલીમ સંસ્થાઓ, બિન-લાભકારી સંસ્થાઓ, ખાનગી પૂર્વશાળાઓ, બાલવાટિકાઓ, અન્ય સરકારી અથવા ખાનગી પૂર્વ-પ્રાથમિક શાળાઓ અથવા શિક્ષકો, રસ ધરાવતા અને અનુભવી વ્યક્તિઓ, સમુદાયના નેતાઓ વગેરે.

6. રાજ્યના આરોગ્ય, શિક્ષણ, આદિજાતિ બાબતો અને વિકલાંગ વ્યક્તિઓ માટેના વિભાગો વગેરે માટે:

- o આ દસ્તાવેજને કન્વર્જન્સ (જેમ કે આરોગ્ય વિભાગ, બાલવાટિકા અથવા શાળા શિક્ષણ વિભાગ હેઠળના અન્ય પૂર્વ-પ્રાથમિક વિભાગો, આદિજાતિ બાબતો વિભાગ હેઠળના આશ્રમશાળાઓ હેઠળ વિકલાંગ બાળકોનું રેફરલ અને તબીબી નિદાન), સમાવેશ (વિકલાંગ બાળકો માટે, ક્રોસ ડિસેબિલિટી અર્લી ઇન્ટરવેન્શન સેન્ટર્સ (CDEICS), રાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ (NIS), વિકલાંગ વ્યક્તિઓ વિભાગ હેઠળ સ્વાવલંબન કાર્ડ અને સહાયક ઉપકરણોની જોગવાઈ વગેરે) માટે સંદર્ભિત કરી શકાય છે.
- o રાજ્યમાં વધારાના સંસાધન વ્યક્તિઓને ઓળખી શકાય છે અને સ્થાનિકીકરણમાં સહાય કરવા અને AWWs ને તાલીમ આપવા માટે લાવવામાં આવી શકે છે, જેમ કે SCERTS, DIETS, શાળા શિક્ષણ વિભાગના ક્લસ્ટર રિસોર્સ સેન્ટર્સ, DEPWD હેઠળની રાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ, નર્સરી શિક્ષક તાલીમ સંસ્થાઓ, બિન-લાભકારી સંસ્થાઓ, ખાનગી પૂર્વશાળાઓ, બાલવાટિકાઓ, અન્ય સરકારી અથવા ખાનગી પૂર્વ-પ્રાથમિક શાળાઓ અથવા શિક્ષકો, રસ ધરાવતા અને અનુભવી વ્યક્તિઓ, સમુદાયના નેતાઓ વગેરે.

7. અન્ય સંસ્થાઓ અને વ્યક્તિઓ:

- o ઓછા સંસાધનવાળા વાતાવરણમાં સંદર્ભિત ECCE ડિલિવરીમાં શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓ માટે આ દસ્તાવેજનો ઉપયોગ તૈયાર સંદર્ભ તરીકે થઈ શકે છે.
- o આ સામગ્રી ભારતીય સંદર્ભને ધ્યાનમાં રાખીને તૈયાર કરવામાં આવી છે, પરંતુ આંતરરાષ્ટ્રીય સંદર્ભોમાં, ખાસ કરીને ગ્લોબલ સાઉથમાં ઉપલબ્ધ કરાવવા માટે તેને સંશોધિત અને અનુકૂળિત કરી શકાય છે.
- o સંશોધકો, નીતિ નિર્માતાઓ, પ્રારંભિક શિક્ષકો, અભ્યાસક્રમ રચનાકારો અને માતાપિતા પણ તેમના બાળકો સાથે કેવી રીતે જોડાવું તે અંગેના વિચારો માટે તેનો સંદર્ભ લઈ શકે છે.

References

1. Dhingra, R., & Sharma, I. (2011). Assessment of Preschool Education Component of ICDS Scheme in Jammu District. 7. Global Journal of Human Social Science. https://globaljournals.org/GJHSS_Volume11/2-Assessment-of-Preschool-Education-Component-of-ICDS-Schemein.pdf
2. García, Jorge Luis & James J. Heckman & Duncan Ermini Leaf & María José Prados, 2020. "Quantifying the Life-Cycle Benefits of an Influential Early-Childhood Program," Journal of Political Economy, vol 128(7), pages 2502-2541. <https://www.journals.uchicago.edu/doi/10.1086/705718>
3. Hazarika, G., & Viren, V. (2013). The effect of early childhood developmental program attendance on future school enrolment in rural North India. Economics of Education Review, 34, 146-161. <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2013.02.005>
4. Kapoor, A., Jhalani, A., Vinayak, N., Zutshi, S. (2021). "State of Foundational Literacy and Numeracy in India." Report. Institute for Competitiveness and EAC-PM. <https://www.competitiveness.in/report-on-state-of-foundational-literacy-and-numeracy-in-india>
5. Kaul, V., Chaudhary, A.B., Sharma, S. (2017). Quality and diversity in early childhood education. Centre for Early Childhood Education and Development, Ambedkar University
6. Kaul, V., Ramachandran, C., & Upadhyaya, G. C. (1994). A study of impact of preschool education on retention in primary grades. National Council of Educational Research & Training.
7. Ministry of Education, Government of India. (2022). National Curriculum Framework Foundational Stage 2022. <https://ncert.nic.in/pdf/NCF for Foundational Stage 20 October 2022.pdf>
8. Ministry of Education. (2020). National Education Policy 2020. Government of India. https://www.education.gov.in/sites/upload_files/mhrd/files/NEP Final English.pdf
9. Ministry of Women and Child Development, Government of India. (2013). National ECCE Curriculum Framework. <https://wcd.nic.in/ecce>
10. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2015). MWCD Theme-based ECCE Curriculum.
11. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2017). Activity Book for 3-4 years Children (September 2017). Government of India. <https://wcd.nic.in/ecce>
12. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2017). Activity Book for 4-5 years Children (September 2017). Ministry of Women and Child Development, Government of India. <https://wcd.nic.in/ecce>
13. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2017). Activity Book for 5-6 years Children (September 2017). Ministry of Women and Child Development, Government of India. <https://wcd.nic.in/ecce>
14. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2017). CHILD ASSESSMENT CARD 3-6 YEAR OLDS. Government of India. <https://wcd.nic.in/ecce>
15. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2017). ECCE Training Module for Anganwadi Workers. Government of India. <https://wcd.nic.in/ecce>
16. Ministry of Women and Child Development (MWCD). (2017). Pre-School Education Kit Guidelines. Government of India. <https://wcd.nic.in/ecce>
17. NCERT. (2022). Vidya Pravesh: Three-month Play-based School Preparation Module for Grade-I. Ministry of Education. Government of India. <https://ncert.nic.in/pdf/vidyapravesh.pdf>
18. Report of the Task Force on Early Childhood Care and Education (ECCE), 2022. <https://www.nipccd.nic.in/uploads/pdf/ECCETReportpdf-fd7b053ec88061a5a895d243bc0e2754.pdf>
19. State Curriculum Documents
 - a. Government of Jammu & Kashmir - Directorate of School Education, Kashmir. (2014). Teacher's Manual for ECCE & Early Grades.
 - b. Haryana Government - Women and Child Development Department, & Pratham Organization. (2023). Varshik Sandarshika 2023-24.
 - c. Integrated Child Development Services (ICDS), Uttar Pradesh, India. (2021). Pahal: Early Childhood Care and Education Teacher's Manual.
 - d. KSERT (2023). Karnataka Curricular Framework for the Foundational Stage.
 - e. MSCERT, Maharashtra, India. (2015, 2019). Aakar: Early Childhood Care and Education Teacher's Manual. Link to source.
 - f. Municipal Corporation of Delhi (MCD) & SCERT. (2023). Early Childhood Care and Education Curriculum.
 - g. NCERT. (2023). Jaadui Pitara (Unmukh - Trainers Handbook for Balvatika).
 - h. SCERT, Telangana. (2018). Early Childhood Care and Education Curriculum.
 - i. SCERT Bihar. (2022). Chehak.
 - j. Social Welfare Department, Meghalaya. (2014). Annual Early Childhood Care and Education (ECCE) Curriculum.
 - k. State Council of Educational Research and Training, UT Chandigarh. The Preschool Curriculum.
 - l. State ICDS Department Rajasthan, SCERT-Udaipur, & SSA Udaipur. (2014). Early Childhood Care and Education Curriculum.
 - m. Women and Child Development, Madhya Pradesh, Azim Premji Foundation, & Madhya Pradesh State Council of Educational Research and Training. (2022). Shala Poorva Shiksha.
 - n. Women and Child Development (M.P.), M.P. SCERT, & Azim Premji Foundation. (Year). Shala Purv Shiksha Margdarshika.
 - o. Women and Child Development Department, Chhattisgarh. Pahla Kadam - The First Step.
 - p. Women and Child Development Department, Odisha. Nua Arunima. (2011). Bhubaneswar, Odisha, India.

